

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

Tredie Række No. 95.

Beretning
om
Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene
i Norge
i Aaret 1887.

(Rapport sur l'état sanitaire et médical pour l'année 1887).

Udgiven af
Direktøren for det civile Medicinalvæsen.

(UN RESUMÉ EN FRANÇAIS SE TROUVE PAGE IV.)

CHRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & Co.

1889.

Pris: Kr. 1.00.

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.
Tredie Række No. 95.

Beretning

om

Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene
i Norge 1887.

(Rapport sur l'état sanitaire et médical pour l'année 1887).

Udgiven

af

Direktøren for det civile Medicinalvæsen.

CHRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHERHOUG & Co.

1889.

DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

Indhold.

(Table des matières).

	Pag.
A. Almindelig Beretning om Sundheds- og Medicinalforholdene i Riget i 1887. V (Rapport général sur l'état sanitaire et médical en Norvège pendant l'année 1887). Bilag (D'appendice). Dødsfald blandt norske Undersaatter i Udlandet. (Causes de décès parmi les Norvégiens à l'étranger).....	CLVI
B. Beretninger for de enkelte civile Overøvrighedsdistrikter. (Rapports speciaux pour les différentes préfectures).	
I. Christiania By	1
II. Akershus Amt	19
III. Smaalenenes —	29
IV. Buskeruds —	38
V. Jarlsberg og Laurviks —	49
VI. Hedemarkens —	59
VII. Christians —	70
VIII. Bratsbergs —	81
IX. Nedenæs —	91
X. Lister og Mandals —	101
XI. Stavanger —	111
XII. Søndre Bergenhus —	123
XIII. Bergens By	133
XIV. Nordre Bergenhus Amt	144
XV. Romsdals —	157
XVI. Søndre Trondhjems —	170
XVII. Nordre —	186
XVIII. Nordlands —	196
XIX. Tromsø —	210
XX. Finmarkens —	221
C. Oversigt over Husdyrenes vigtigste Sygdomme m. V- i 1887.....	231
(Compte rendu des maladies principales des animaux domestiques etc. pendant l'année 1887).	

En 1887 l'état sanitaire du royaume a été, en général, satisfaisant. Parmi les maladies prédominantes de l'année il en faut citer la pneumonie, qui, quoique beaucoup diminuée de fréquence (les cas connus sont moins nombreux que ceux des années précédentes jusqu'à 1879), a continué en épidémie dans presque tout le royaume. La scarlatine, en général moins fréquente, a gagné du terrain dans le diocèse de Hamar. La rougeole a régné en épidémie dans la ville de Christiania et dans les préfectures d'Akershus, de Smaalenene, de Tromsø et de Finmarken. La diphthérie, dont les cas connus ont été un peu plus nombreux que dans l'année précédente, s'est étendue dans le diocèse de Christiania, notamment dans la capitale, tandis qu'elle a diminué dans la préfecture de Smaalenene. La coqueluche s'est manifestée principalement dans les villes de Christiania et de Bergen. Le typhus et la fièvre typhoïde ont diminué de fréquence, les cas connus sont les moins nombreux depuis 1852. Les affections gastriques aiguës sont plus nombreuses, les maladies catarrhales moins fréquentes que dans l'année précédente. Le chiffre total des cas connus des maladies aiguës épidémiques¹⁾ a été de 142 651.

En 1887 la mortalité calculée d'après la population présumée de l'année, c'est à dire 1 967 000 individus, a été 16,1 sur 1000 (les morts-nés y compris 16,9). Le nombre des décès a été de 31 675, celui de morts-nés de 1720. Le nombre des naissances 60 908 a dépassé de 29 233 le nombre des décès.

Pour les 17 489 décès (55,2 sur 100 de tous les décès), dont les médecins ont indiqué la cause²⁾, le plus grand nombre en dérive des maladies suivantes: la phthisie et les tubercules pulmonaires (2694), la diphthérie (1512), la pneumonie (1294), les maladies cancéreuses (1116), la décrépitude (908), la diarrhée et le choléra simple (763), la méningite (cérébrale) tuberculeuse et les tubercules des autres organes (704), la bronchite aiguë, la pneumonie catarrhale et la laryngite (666), la scarlatine (623), les maladies organiques du coeur (621), l'apoplexie cérébrale (552), la maladie de Bright (431), la bronchite chronique (367), la méningite simple (322), les convulsions de l'enfance (315), le croup (289), la débilité congénitale (275), la péritonite (267), la coqueluche (260), la rougeole (212), la fièvre puerpérale (185) et la fièvre typhoïde (172).

949 ont péri par suite d'accidents malheureux, 130 par suicide, 16 par homicide.

Le nombre des hôpitaux ordinaires a été de 49; dans 43 de ces hôpitaux il a été traité 9840 malades, dont 7867 sont sortis et 923 sont décédés, ce qui constitue une mortalité de 10,5 sur 100. Dans 11 maisons d'aliénés il a été traité 2027 individus.

L'administration médicale du pays s'est trouvée divisée en 152 districts civils. Le nombre total des médecins autorisés a été de 641. La vaccination a été pratiquée sur 46 546 individus, soit par des médecins, soit par des aides-vaccinateurs, dont le nombre a été de 627. Il y a 812 sages-femmes d'examinées. Le nombre des pharmacies a été de 93.

Comme appendice³⁾ est pour la première fois ajouté d'après les rapports des consuls une resumé des décès ayant eu lieu parmi les Norvégiens à l'étranger et enregistrés pendant l'année de 1888.

¹⁾ Voir le tableau no. V page XIV.

²⁾ Voir le tableau no. XLIV page XCIV et le tableau XLV page CII.

³⁾ Voir le page CLVII.

A. Almindelig Beretning

om Sundheds- og Medicinalforholdene i Riget for Aaret 1887.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Section médicale (1), superficie (2), population (3), nombre des médecins (4), des dentistes (5), des sages-femmes (6), des aides vaccinateurs (7), des pharmacies (8).

Tabel I.		1	2	3	4	5	6	7	8
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Tilstede- værende Folke- mængde 31te Decbr. 1875.	Antal					
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.	Apotheker.	
I.	I. Christiania By.....	0.129	¹⁾ 94 869	125	28	57	-	13	
II.	Akershus Amt:	40.58	¹⁾ 97 550	30	-	33	32	2	
	2. Aker.....	8.49	28 838	12	-	8	9	1	
	3. Ullensaker.....	15.94	34 156	7	-	11	11	-	
	4. Høland.....	9.70	14 850	3	-	7	8	-	
	5. Follo.....	6.448	19 706	8	-	7	4	1	
III.	Smaalenenes Amt:	32.30	107 804	32	2	41	25	6	
	6. Eidsberg.....	10.795	23 412	4	-	9	7	-	
	7. Moss.....	6.186	19 445	7	-	9	5	1	
	8. Sarpsborg.....	5.500	41 293	10	1	13	7	3	
	9. Hvaløerne.....	9.806	13 862	4	-	6	6	-	
	10. Fredrikshald.....	0.015	9 792	7	1	4	-	2	
IV.	Buskeruds Amt:	114.02	102 186	31	2	40	17	5	
	11. Drammen.....	4.60	31 370	8	2	13	2	3	
	12. Ringerike.....	13.18	14 367	7	-	6	4	1	
	13. Modum.....	17.57	25 384	7	-	9	3	-	
	14. Næs.....	22.36	8 407	1	-	4	3	-	
	15. Aal.....	20.91	5 880	2	-	2	2	-	
	16. Sandsvær.....	10.01	11 766	5	-	4	1	1	
	17. Rollag.....	25.30	5 012	1	-	2	2	-	
V.	Jarlsb. og Laurviks Amt:	17.70	87 506	25	4	37	16	8	
	18. Tønsberg.....	6.047	40 794	11	3	18	9	3	
	19. Hof.....	6.469	18 346	5	-	6	3	2	
	20. Laurvik.....	5.169	28 366	9	1	13	4	3	

¹⁾ Efter de nye Grændser ved Lov af 12te Mai 1877. Den hjemmehørende Folke-
mængde i Christiania var efter af Magistraten foranstaltet Tælling den 31te December
1887: 135 615 Indbyggere og den beregnede hjemmehørende Middelfolkemængde 134 825
Indbyggere.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Tabel I. (Forts.)	1	2	3	4	5	6	7	8
				Antal				
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Tilstede- værende Folke- mængde 31te Decbr. 1875.	Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.	Apotheker.
VI.	Hedemarkens Amt: ¹⁾	204.14	120 618	29	2	42	38	4
	21. Solør og Odalen	26.48	34 469	8	-	9	8	1
	22. Hedemarken	20.38	41 055	10	2	13	7	1
	23. Søndre Østerdalen.	23.27	18 925	5	-	6	5	1
	24. Trysil	31.50	5 227	1	-	3	5	-
	25. Rendalen	44.40	9 673	3	-	5	5	-
	26. Tønsset	56.58	10 458	2	-	6	8	1
VII.	Christians Amt:	196.31	115 814	27	2	42	38	2
	27. Hadeland og Land	22.46	24 150	7	-	7	7	-
	28. Søndre Valdres	19.12	10 961	2	-	5	5	-
	29. Nordre —	22.52	7 855	2	-	4	4	-
	30. Toten	11.10	23 921	6	1	9	7	1
	31. Faaberg	17.62	16 844	5	1	5	4	1
	32. Ringebu	27.50	13 649	2	-	4	4	-
	33. Lom	43.20	10 799	2	-	4	4	-
	34. Lesje	32.78	7 635	1	-	4	3	-
VIII.	Bratsbergs Amt:	115.86	83 171	28	2	35	34	5
	35. Skien	8.26	24 487	9	2	11	5	4
	36. Kragerø	12.85	19 666	6	-	7	4	1
	37. Holden	8.18	11 557	4	-	4	5	-
	38. Sauland	12.30	7 148	2	-	3	6	-
	39. Hviteseid	17.57	8 463	2	-	3	6	-
	40. Laardal	34.40	8 217	4	-	5	5	-
	41. Tinn	22.28	8 633	1	-	2	3	-
IX.	Nedenæs Amt:	71.95	²⁾ 71 987	20	2	29	20	6
	42. Østre Nedenæs	6.85	27 902	6	-	7	6	2
	43. Vestre —	8.757	30 018	11	2	16	7	4
	44. Aamli	15.27	5 401	1	-	3	2	-
	45. Evje	8.84	4 046	1	-	1	3	-
	46. Sætersdalen	32.21	4 620	1	-	2	2	-
X.	Lister og Mandals Amt:	56.79	²⁾ 76 549	19	4	29	23	5
	47. Christianssand	0.13	11 766	9	3	6	-	2
	48. Oddernæs	8.991	20 732	3	1	6	5	1
	49. Undal	15.202	12 939	1	-	6	6	-
	50. Lyngdal	6.598	6 909	1	-	2	4	-
	51. Vanse	2.104	9 149	2	-	4	3	1
	52. Flekkefjord	23.758	15 054	3	-	5	5	1
XI.	Stavanger Amt:	70.39	110 965	20	5	48	37	7
	53. Sogndal	6.199	5 930	1	-	2	3	-
	54. Fkersund	10.175	12 966	2	1	5	3	1
	55. Sandnæs	15.241	14 386	2	-	6	5	1

¹⁾ Se Anmærkning under søndre Trondhjems Amt Pag. VIII. ²⁾ Efter de nye Grændser ved kgl. Resolution af 3die August 1880.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Tabel I. (Forts.)		1	2	3	4	5	6	7	8
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Tilstede- værende Folke- mængde 31te Decbr. 1875.	Antal					
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaksinatorer.	Apotheker.	
	56. Stavanger	1.628	28 354	8	4	12	5	3	
	57. Finnø	11.778	12 393	1	-	8	7	-	
	58. Sand	18.92	11 233	1	-	4	5	-	
	59. Karmøen	3.38	14 706	3	-	7	5	1	
	60. Haugesund ¹⁾	4.86	14 122	2	-	4	4	1	
XII.	Søndre Bergenhus Amt:	118 75	²⁾ 114 560	18	-	50	53	1	
	Sveens Herred			-	-	2	2		
	61. Indre Søndhordland	8.45	9 369	1	-	4	3		
	62. Ytre —	4.51	9 572	2	-	7	7		
	63. Tysnæs	7.89	8 502	2	-	4	5		
	64. Indre Hardanger	42.24	10 164	2	-	6	7		
	65. Ytre —	6.42	7 211	2	-	4	2	-	
	66. Voss	15.87	9 420	3	-	3	4	1	
	67. Søndre Midthordland	7.29	11 191	1	-	6	6	-	
	68. Nordre —	3.60	14 153	2	-	4	3	-	
	69. Indre Nordhordland	12.66	16 954	2	-	4	6	-	
	70. Ytre —	7.98	14 899	1	-	6	8	-	
XIII.	71. Bergens By	0.70	²⁾ 38 573	30	6	18	-	6	
XIV.	Nordre Bergenhus Amt:	143.00	86 208	13	-	51	47	1	
	72. Lærdal	28.90	7 066	1	-	4	4	1	
	73. Lyster	13.20	5 723	1	-	3	4	-	
	74. Indre Sogn	8.20	5 354	1	-	2	3	-	
	75. Midtre —	14.80	7 626	1	-	8	6		
	76. Ytre —	12.70	8 751	1	-	6	6	-	
	77. Ytre Søndfjord	6.20	8 868	1	-	5	3		
	78. Indre —	19.26	11 504	1	-	5	7	-	
	79. Kinn	6.94	8 363	1	-	4	3	-	
	80. Ytre Nordfjord	4.64	6 356	2	-	3	3	-	
	81. Nordfjordeidet	5.34	4 580	1	-	3	2		
	82. Gloppen	9.00	4 817	1	-	3	1		
	83. Indviken	13.82	7 200	1	-	5	5		
XV.	Romsdals Amt:	113.70	117 220	21	3	70	62	6	
	84. Vestre Søndmøre	6.70	10 718	1	-	8	7		
	85. Indre —	9.60	7 353	1	-	3	3	1	
	86. Østre —	17.20	6 404	1	-	6	6		
	87. Ørskog	6.90	9 983	1	-	4	5	-	
	88. Nordre Søndmøre	2.20	13 726	3	1	9	6	2	
	89. Ytre Romsdal	6.50	12 974	3	-	7	6	1	
	90. Indre —	17.80	11 045	1	-	5	5	-	
	91. Søndre Nordmøre	5.71	20 055	5	2	11	8	2	
	92. Sundalen	15.80	6 295	2	-	6	6		
	93. Surendalen	17.75	9 235	2	-	5	4		
	94. Nordre Nordmøre	8.45	9 432	1	-	6	6	-	

¹⁾ Hvoraf Sveens Herred 1.84 □ Mil med 3 125 Indbyggere i søndre Bergenhus Amt.²⁾ Efter de nye Grændser ved Lov af 18de Mai 1876. Bergens Folkemængde den 31te December 1885 udgjorde efter Tælling 46 552.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Tabel I. (Forts.)		1	2	3	4	5	6	7	8
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Tilstede- værende Folke- mængde 31te Decbr. 1875.	Antal					
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaksinører.	Apotheker.	
XVI.	Søndre Trondhjems Amt:	143.75	116 804	43	3	55	36	6	
	95. Trondhjem	0.20	³⁾ 22 152	23	3	14	-	4	
	96. Strinden	5.90	13 356	5	-	5	4	-	
	97. Selbu	19.60	5 633	1	-	2	2	-	
	98. Røros ¹⁾	17.90	5 428	1	-	2	3	1	
	99. Guldal	23.25	14 255	2	-	7	7	-	
	100. Opdal ²⁾	22.20	5 706	1	-	2	1	-	
	101. Orkedal	14.40	15 617	4	-	8	6	1	
	102. Hiteren	7.30	8 421	1	-	3	3	-	
	103. Hevne	9.00	4 799	1	-	1	1	-	
	104. Ytre Fosen	7.70	8 768	2	-	3	3	-	
	105. Indre —	6.30	7 009	1	-	4	3	-	
	106. Nordre —	11.40	6 471	1	-	4	3	-	
XVII.	Nordre Trondhjems Amt:	178.50	82 271	19	-	33	42	3	
	107. Stjørdal	15.40	11 539	2	-	4	4	-	
	108. Frosten	4.60	7 969	1	-	4	3	-	
	109. Levanger	15.40	13 328	5	-	4	6	1	
	110. Inderøen	17.40	13 864	2	-	5	8	-	
	111. Stenkjær	11.60	9 462	3	-	4	4	1	
	112. Grong	78.90	6 475	1	-	4	7	-	
	113. Namsos	13.10	6 179	3	-	2	2	1	
	114. Fosnæs	9.20	5 019	1	-	2	3	-	
	115. Ytre Namdal	12.80	8 436	1	-	4	5	-	
XVIII.	Nordlands Amt:	297.60	104 151	24	1	65	51	3	
	116. Brønnø	18.80	9 884	2	-	4	5	-	
	117. Alstahaug	9.00	9 896	1	-	6	3	-	
	118. Vefsen	55.44	6 992	2	-	3	3	1	
	119. Ranen	39.70	12 152	2	-	5	4	-	
	120. Lurø	18.20	6 953	1	-	3	4	-	
	121. Gildeskaal	14.50	4 142	1	-	2	3	-	
	122. Bodø	4.20	4 831	2	1	4	2	1	
	123. Folden	17.80	3 335	1	-	2	3	-	
	124. Skjærstad	31.20	5 957	1	-	2	2	-	
	125. Stegen	3.4	2 954	1	-	2	1	-	
	126. Hammerø	8.3	2 518	1	-	1	1	-	
	127. Lødingen	22.20	4 036	1	-	4	3	-	
	128. Ofoten	23.80	4 105	1	-	3	2	-	
	129. Buksnæs	2.26	5 459	1	-	6	2	-	
	130. Flakstad	3.10	2 408	1	-	4	4	-	
	131. Østlofoten	4.94	4 729	2	-	5	2	1	
	132. Hadsel	7.40	7 307	1	-	4	2	-	
	133. Sortland	12.50	6 461	2	-	5	5	-	

¹⁾ Hvoraf ca. 0.03 n. □ Mil med 238 Indb. i Hedemarkens Amt. ²⁾ Hvoraf 1.50 n. □ Mil med 573 Indb. i Hedemarkens Amt. ³⁾ Befolkningen udgjorde efter Tælling 31te December 1885: 23 753.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Tabel I. (Forts.)		1	2	3	4	5	6	7	8
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Tilstede- værende Folke- mængde 31te Decbr. 1875.	Antal					
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjelp- vækinater.	Apotheker.	
XIX.	Tromsø Amt:	206.17	54 019	13	1	26	27	1	
	134. Trondenes	13.018	9 207	2	-	4	5		
	135. Ibestad	12.370	6 572	1	-	2	2		
	136. Tranø	8.992	3 876	1	-	2	1		
	137. Lenvik	14.522	6 116	1	-	5	5		
	138. Maalselven	45.824	3 980	1	-	3	3		
	139. Balsfjorden	12.753	3 802	1	-	2	1		
	140. Tromsø	11.379	8 870	3	1	3	3	1	
	141. Lyngen	28.977	4 653	1	-	2	4		
	142. Karlsø	10.793	2 167	1	-	1	1		
	143. Skjærvø	47.548	4 476	1	-	2	2		
XX.	Finmarkens Amt:	371.54	24 075	10	-	17	29	3	
	144. Alten	95.0	5 254	1	-	3	3		
	145. Loppen	9.2	1 425	2	-	2	4		
	146. Hammerfest	26.6	3 622	1	-	2	1	1	
	147. Maasø	15.08	1 322	1	-	1	5		
	148. Kistrand	128.9	2 569	1	-	3	4		
	149. Tanen	36.6	2 393	1	-	1	4		
	150. Vardø	17.7	2 063	1	-	1	3	1	
	151. Vadsø	20.1	3 798	1	-	3	2	1	
	152. Sydvaranger	39.1	1 629	1	-	1	3		
	Riget	2 494.23	1 806 900	577	67	812	627	93	

Sundhedstilstanden i Riget har i det Hele taget været god. De katarrhalske Sygdomme have som sædvanligt været de hyppigst behandlede (noget sjældnere end Aaret forud), dernæst komme de gastriske Sygdomme med noget større Hyppighed end Aaret forud, derefter Skarlagensfeber og Lungebetændelse (begge dog sjældnere end Aaret forud), saa Diphtherit, Mæslinger og Kighoste. Mæslinger optraadte væsentligst i Christiania By, Smaalenenes og Tromsø Amter. Barselfeber og Rosen forekom hyppigere end i de nærmest foregaaende Aar.

Antallet af Angrebne af epidemiske Sygdomme udgjorde 72,5 pro mille af den beregnede tilstedeværende Befolkning ved Aarets Midte (Aaret forud 71,0 Angrebne pro mille). For Byerne var Forholdet 194,1 pro mille, for Landdistrikterne 37,9. De største Forholdstal have Byerne Christiania, hvor Forholdstallet er steget til 248,0 pro mille mod 200,7 forrige Aar, og Bergen med 162,3 pro mille Angrebne mod 156,2 Aaret forud; dernæst kommer Smaalenenes Amt, Jarlsberg og Laurviks og Buskeruds Amter, hvor Antallet af Angrebne af epidemiske Sygdomme i ikke ringe Grad overstiger Gjennemsnitstallet for hele Riget. De mindste Forholdstal have de bergenshusiske Amter, Romsdals Amt, Nordlands og nordre Trondhjems Amter. Som sædvanligt viser Forholdet sig størst i de Amter, der have den største Bybefolkning. Der kjendes 142 651 Angrebne

Dødeligheden i Riget, dets By- og Landdistrikter.

La mortalité dans le royaume, les communes rurales et les villes, par diocèses et par préfectures.

Tabel II.		1			2			Hele Riget.			4			5			Landdistrikter.			7			8			Byer.			10																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			

¹⁾ Dødeligheden beregnet af den hjemmehørende Befolkning ved Aarets Midte efter de af Magistraten foranstaltede Tællinger 31te December 1886 og 31te December 1887.

Dødeligheden i Byerne i 1887 ¹⁾.

La mortalité dans les villes en 1887.

Amt.	Tabel III. Byer.	Tilstede- værende Folke- mængde 31te Decbr. 1885.	Antal Døde i 1887.	Døde af 1000 Levende.				
				1887.	1886.	1885.	1884.	1883.
I.	Christiania	128 302	3 255	²⁾ 24.24	21.3	21.5	20.00	17.6
II.	Drøbak	2 113	46	21.7	21.7	15.6	11.2	11.2
	Hvitsten	183	3	16.3	27.3	16.4	19.2	12.2
	Hølen	230	7	30.4	13.0	30.4	7.5	11.3
	Son	665	12	18.0	9.0	6.0	14.7	10.7
III.	Moss	6 867	151	22.0	22.1	21.6	28.1	22.3
	Sarpsborg	2 830	79	27.9	27.2	23.0	15.3	11.0
	Fredriksstad . . .	11 239	167	14.8	14.6	13.1	22.3	14.7
	Fredrikshald . . .	11 237	173	15.4	19.6	17.5	21.4	20.7
IV.	Drammen	19 391	373	19.2	17.0	17.5	19.5	19.0
	Holmsbo	509	15	29.4	13.7	23.6	11.3	20.8
	Hønefos	1 278	21	16.4	20.3	13.3	20.8	25.2
	Kongsberg	4 637	121	26.1	22.4	15.3	23.8	18.5
V.	Svelvik	1 441	26	18.0	24.2	25.0	12.4	17.3
	Holmestrand . . .	2 309	31	13.4	12.1	17.7	20.9	21.4
	Horten	5 771	81	14.0	16.4	14.9	15.8	17.3
	Aasgaardstrand .	412	10	24.2	14.5	4.8	18.4	32.8
	Tønsberg	6 938	101	14.8	16.0	15.4	20.3	16.6
	Sandefjord	3 114	58	18.6	15.7	13.2	14.7	17.3
	Laurvik	11 084	181	15.3	16.6	15.6	23.1	23.3
VI.	Kongsvinger . . .	1 282	21	16.6	14.8	9.3	14.7	9.6
	Hamar	3 639	57	15.6	13.2	14.0	17.5	21.0
VII.	Gjøvik	1 171	17	14.5	8.5	7.6	17.1	11.4
	Lillehammer . . .	1 723	12	7.0	13.9	13.9	17.4	20.0
VIII.	Brevik	2 151	24	11.1	19.0	20.9	18.6	14.6
	Porsgrund	3 561	50	13.7	21.0	16.3	12.7	15.6
	Skien	7 262	122	16.7	17.4	17.3	21.6	22.4
	Stathelle	386	5	13.0	10.3	28.5	11.7	14.2
	Langesund	1 397	23	16.4	23.6	17.2	21.2	15.7
	Kragerø	5 177	74	14.5	24.6	20.1	18.2	14.1

¹⁾ Dødeligheden for Aarene 1884 og de foregaaende Aar er beregnet efter Folkemængden 31te December 1875, saa Forholdene for disse Aar i Regelen ville stille sig ugunstigere end det virkelige Forhold. Det samme vil ogsaa for nogen Del være Tilfældet med Dødeligheden i 1887, der er beregnet efter Folkemængden i 1885. ²⁾ Dødeligheden er beregnet af den hjemmehørende Befolkning ved Aarets Midte, jfr. Tab. II.

Dødeligheden i Byerne 1887.

Amt.	Tabel III (Forts). Byer.	Tilstede- værende Folke- mængde 31te Decbr. 1885.	Antal Døde i 1887.	Døde af 1000 Levende.				
				1887.	1886.	1885.	1884.	1883.
IX.	Østerrisør	2 748	36	13.1	14.9	10.9	16.3	15.1
	Tvedestrand	1 620	19	11.7	16.6	23.5	11.7	14.7
	Arendal	4 546	59	13.0	15.8	23.3	19.5	13.1
	Grimstad	2 875	45	15.6	17.7	15.6	16.8	21.2
	Lillesand	1 367	14	10.2	15.3	20.4	21.1	19.2
X.	Christianssand	12 749	233	18.2	17.3	18.1	20.4	21.9
	Mandal	3 832	75	19.4	20.3	19.3	12.6	18.8
	Farsund	1 484	30	20.2	28.3	31.7	19.0	28.9
	Flekkefjord	1 688	29	17.7	19.0	14.8	19.9	24.8
XI.	Sogndal	449	8	17.8	31.1	8.9	28.2	30.6
	Ekersund	2 676	46	17.2	17.5	19.8	22.0	23.7
	Sandnæs	1 578	18	11.4	18.3	16.5	18.4	26.6
	Stavanger	22 634	399	17.6	17.8	19.3	23.6	28.9
	Kopervik	838	18	21.5	25.0	21.5	20.8	34.3
	Skudsnæshavn	1 139	14	12.3	13.1	12.3	9.8	15.5
	Haugesund	5 326	78	14.6	15.0	20.1	22.4	19.0
XIII.	Bergen	46 552	764	¹⁾ 15.8	16.1	17.5	20.8	21.6
XIV.	Florø	572	14	24.5	14.0	22.7	15.9	7.9
XV.	Aalesund	6 902	113	16.3	12.6	18.0	18.1	18.9
	Molde	1 585	44	21.4	24.0	25.9	31.7	24.5
	Christianssund	9 817	153	15.5	14.4	18.0	20.7	19.4
XVI.	Trondhjem	23 753	469	19.7	21.8	20.1	22.6	23.8
XVII.	Levanger	892	8	8.9	21.4	33.6	12.6	13.6
	Stenkjær	1 766	25	14.1	18.0	15.8	13.3	13.2
	Namsos	1 900	33	17.3	14.7	11.6	18.2	15.7
XVIII.	Mosjøen	1 156	14	12.1	14.7	19.0	22.0	19.4
	Bodø	2 824	49	17.3	15.5	17.0	38.8	32.3
XIX.	Tromsø	5 935	105	17.7	18.0	14.5	13.7	22.0
XX.	Hammerfest	2 289	31	13.5	41.5	19.6	25.7	26.7
	Vardø	2 406	66	27.4	29.9	19.5	33.1	40.0
	Vadsø	2 182	54	24.7	49.0	24.3	35.1	35.7

¹⁾ Dødeligheden er beregnet efter den beregnede Middelbefolkning i Aaret, jfr. Tab. II.

Døde i Forhold til 1000 levende Fødte.

Nombre des décès par 1000 enfants nés vivants.

Tabel IV.	1887.	1886.	1885.	1884.	1883.	1882.	1881.	1880.	1879.	1878.	1877.
Riget	520	520	526	529	552	595	556	518	470	511	537
Landdistrikter	507	514	523	524	560	594	544	514	464	509	538
Byer	558	536	534	540	525	597	561	533	489	516	534
Overøvrighedsdistrikter											
Christiania By	658	577	597	571	491	584	540	532	468	460	515
Akershus Amt	571	556	556	541	515	616	588	541	457	510	509
Smaalenenes —	500	512	524	538	492	546	471	463	438	474	508
Buskeruds —	537	538	519	557	502	508	507	527	438	495	626
Jarlsb.og LaurviksAmt	484	510	477	479	487	521	564	477	461	455	536
Hedemarkens —	469	445	450	405	459	514	533	479	431	450	501
Christians —	487	490	552	513	478	516	498	477	479	586	545
Bratsbergs —	521	564	541	498	559	546	620	573	516	527	567
Nedenæs —	519	591	569	505	564	521	569	618	474	558	510
Lister og Mandals —	643	584	547	598	634	652	657	763	557	670	585
Stavanger —	489	504	517	471	598	559	596	535	556	526	533
Søndre Bergenhus —	496	466	522	515	515	613	531	496	448	535	546
Bergens By	473	467	520	588	558	630	644	548	579	564	574
Nordre Bergenhus Amt	608	523	550	523	538	528	528	499	437	581	527
Romsdals —	501	491	500	523	600	667	494	445	407	518	534
Søndre Trondhjems —	598	590	653	591	741	807	660	563	506	550	617
Nordre Trondhjems —	519	539	580	560	632	786	527	503	490	538	544
Nordlands —	378	413	429	515	552	569	566	439	415	382	419
Tromsø —	400	406	417	562	656	707	539	457	427	444	445
Finmarkens —	597	907	490	519	650	689	651	612	558	589	442

af de forskellige epidemiske Sygdomme, og for 141 530 kjendes Sygdommens For-
deling paa de forskellige Maaneder; de fleste Tilfælde ere opførte for December,
dernæst kommer Januar, saa November, Februar og Marts. Det mindste Antal
Sygdomstilfælde er anmeldt i September, dernæst i August og Oktober. Antal An-
grebne af 1000 Indbyggere af epidemiske Sygdomme i Riget, dets Stifter og
Amter for Aaret 1887 ere opførte paa Tabel V Side XIV.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde efter de fra det statistiske
Centralbureau meddelte Opgaver over «Folkemængdens Bevægelse i 1887» 31 675
eller 16.10 pro mille, hvorved Dødeligheden viser sig ubetydelig mindre end i
Aaret 1886 og stadig aftagende fra Aaret 1882, da den var 18,5 pro mille.
Dødeligheden i Rigets Land- og Bydistrikter (henholdsvis 15,20 og 19,27 pro mille)
svarer omtrent til Dødeligheden Aaret forud.

Sammenlignes Dødeligheden i Stifterne med Gjennemsnitsdødelig-

Samtlige af Lægerne anmeldte epidemiske

Les maladies épidémiques dans les

Tabel V.			Samtlige epidemiske Sygdomme.		Angrebne af epidemiske Sygdomme af 1000 Indbyggere	Exanthematisk Typhus.		Typhoid-feber.		Cerebro-spinal-meningit.		Barsel-feber.	
Overøvrighedsdistrikter.			Angr.	Dødsf.		Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.
Riget			142651	6265	72.5	10	1	1505	172	120	43	607	185
Byer			84558	2943	194.1	-	-	450	62	4	2	133	41
Landdistrikter			58093	3322	37.9	-	-	1055	110	116	41	474	144
I.	Christiania	Stift	69826	3177	125.8	-	-	504	62	42	15	156	41
II.	Hamars	—	12620	557	55.6	-	-	68	5	6	3	71	13
III.	Christianssands	—	23850	839	65.1	1	-	194	32	9	3	97	32
IV.	Bergens	—	15100	709	48.6	-	-	351	32	35	10	105	48
V.	Trondhjems	—	12353	563	43.6	6	1	190	23	25	10	81	26
VI.	Tromsø	—	8902	420	39.7	3	-	198	18	3	2	97	25
1.	Christiania By . . .		33066	1614	248.0	-	-	100	9	-	-	28	8
2.	Akershus Amt		6340	424	63.7	-	-	31	4	3	-	30	5
3.	Smaalenenes	—	12576	456	105.2	-	-	150	20	23	11	29	6
4.	Buskeruds	—	8604	360	83.4	-	-	171	19	15	3	30	11
5.	JarlsbogLaurv.	—	9240	323	92.9	-	-	52	19	1	1	39	11
6.	Hedemarkens	—	7466	322	61.4	-	-	31	3	2	1	34	4
7.	Christians	—	5154	235	48.8	-	-	37	2	4	2	37	9
8.	Bratsbergs	—	5570	255	62.5	-	-	26	8	1	1	34	11
9.	Nedenæs	—	5450	143	65.7	1	-	41	6	4	-	19	7
10.	ListerogMandals	—	5703	178	73.8	-	-	27	6	1	1	18	7
11.	Stavanger	—	7127	263	60.6	-	-	100	12	3	1	26	7
12.	Søndre Bergenh.	—	2566	239	20.6	-	-	125	9	2	1	49	23
13.	Bergens By		7853	174	162.3	-	-	56	7	-	-	14	10
14.	Nordre Bergh. Amt		2480	233	28.4	-	-	120	11	33	9	25	13
15.	Romsdals	—	4433	175	34.3	-	-	94	8	7	3	45	5
16.	Søndre Trondhj.	—	6788	294	55.3	6	1	83	16	16	7	35	16
17.	Nordre	—	3333	157	40.7	-	-	63	4	2	-	18	7
18.	Nordlands	—	4427	221	34.5	-	-	118	8	3	2	69	13
19.	Tromsø	—	2943	94	44.9	2	-	63	7	-	-	21	9
20.	Finmarkens	—	1532	105	50.7	1	-	17	3	-	-	7	3

Sygdomme fordelte paa Stifter og Amter.

diocèses et dans les préfectures.

Børne- kopper.		Vand- kopper.	Skarlagens- feber.		Røde Hunde.	Mæslinger.		Rosen.		Kighoste.		Diphtherit.	
Angr.	Dødsf.	Angr.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.
14	1	1809	9496	623	444	6427	212	2118	64	5701	260	6833	1512
3	1	1340	3061	266	293	5792	202	825	19	3896	186	2700	609
11	-	469	6435	357	151	635	10	1293	45	1805	74	4133	903
11	-	788	4050	316	122	6035	204	654	13	2751	147	4308	947
-	-	74	2348	91	7	1	-	295	7	306	12	503	108
-	-	378	827	33	260	38	-	422	14	1265	46	594	132
3	1	288	384	11	30	10	-	385	19	848	32	699	173
-	-	157	999	63	12	18	-	235	8	366	17	482	101
-	-	124	888	109	13	325	8	127	4	165	6	247	51
-	-	320	1353	174	63	4506	186	111	3	1564	107	1852	411
-	-	51	733	50	17	101	2	91	2	195	7	865	202
11	-	127	846	30	29	1407	15	128	-	333	8	858	151
-	-	128	627	38	3	6	1	140	3	451	11	361	91
-	-	162	491	24	10	15	-	184	5	208	14	372	92
-	-	36	908	34	1	1	-	177	6	229	9	400	81
-	-	38	1440	57	6	-	-	118	1	77	3	103	27
-	-	53	438	16	11	6	-	114	3	143	11	215	65
-	-	85	160	5	223	16	-	138	3	242	5	111	17
-	-	101	96	7	10	6	-	90	4	136	5	65	18
-	-	139	133	5	16	10	-	80	4	744	25	203	32
-	-	45	66	3	21	5	-	101	4	80	6	356	84
3	1	217	43	-	9	1	-	103	6	644	23	59	11
-	-	6	91	3	-	4	-	138	6	122	3	213	65
-	-	87	276	12	-	-	-	126	6	96	6	126	30
-	-	75	429	33	10	5	-	108	5	67	5	239	49
-	-	15	478	23	2	13	-	44	-	205	6	188	35
-	-	59	334	45	3	6	-	64	2	84	4	177	37
-	-	55	314	25	4	220	4	51	1	44	-	22	3
-	-	10	240	39	6	99	4	12	-	37	2	48	11

Samtlige af Lægerne anmeldte epidemiske

Les maladies épidémiques dans les

Tabel V. (Forts.).			Strubehoste.		Kusma.	Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit.		Katarrhalsk og follikulær Angina.	
Overøvrighedsdistrikter.			Angr.	Dødsf.	Angr.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.
Riget			497	289	1171	45993	666	20778	1
Byer			187	122	680	29730	408	14384	1
Landdistrikter			310	167	491	16263	258	6394	-
I.	Christiania	Stift.	226	132	199	21887	391	10757	1
II.	Hamars	—	40	18	116	3543	64	1621	-
III.	Christianssands	—	85	43	134	8000	95	3999	-
IV.	Bergens	—	81	53	344	5209	38	1717	-
V.	Trondhjems	—	40	23	298	4546	47	1545	-
VI.	Tromsø	—	25	20	80	2808	31	1139	-
1.	Christiania By		50	36	105	10692	240	5002	1
2.	Akershus	Amt. . . .	47	30	37	1465	27	861	-
3.	Smaalenenes	—	67	31	21	3592	49	1870	-
4.	Buskeruds	—	37	18	28	2930	55	1253	-
5.	Jarlsberg og Laur- viks	—	25	17	8	3208	20	1771	-
6.	Hedemarkens	—	26	13	36	2433	37	1117	-
7.	Christians	—	14	5	80	1110	27	504	-
8.	Bratsbergs	—	22	14	8	1602	17	838	-
9.	Nedenæs	—	18	12	7	1846	15	942	-
10.	Lister og Mandals	—	14	3	3	2104	15	1099	-
11.	Stavanger	—	31	14	116	2448	48	1120	-
12.	Søndre Bergenhus	—	25	19	37	544	7	173	-
13.	Bergens By		7	7	243	3245	12	1133	-
14.	Nordre Bergenhus	Amt. . . .	44	25	38	617	16	172	-
15.	Romsdals	—	14	4	49	1580	14	458	-
16.	Søndre Trondhjems	—	15	12	163	2765	24	1040	-
17.	Nordre —	—	16	9	112	1004	12	286	-
18.	Nordlands	—	3	2	47	1307	16	612	-
19.	Tromsø	—	3	1	15	1008	9	350	-
20.	Finmarkens	—	19	17	18	493	6	177	-

Sygdomme fordelt paa Stifter og Amter.

diocèses et dans les préfectures.

Lunge- betændelse.		Bryst- betændelse.		Gigtfeber		Kold- feber.	Akut Diarrhoe og Cholera nostras.		Blodgang.		Skjørbug.	
Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.
8788	1294	2352	86	3527	78	93	24038	761	268	15	62	2
3095	440	784	23	1400	23	38	15665	532	85	5	13	1
5693	854	1568	63	2127	55	55	8373	229	183	10	49	1
2795	409	630	16	1337	27	37	12464	455	61	1	12	-
1314	172	260	10	495	15	6	1497	35	40	4	9	-
1699	277	419	19	724	8	43	4633	105	9	-	20	-
1460	207	469	15	427	10	3	2224	58	22	2	6	-
1028	150	247	19	366	13	3	1625	55	78	7	6	-
492	79	327	7	178	5	1	1595	53	58	1	9	2
685	114	194	3	417	10	8	6008	311	8	1	-	-
312	56	87	4	190	2	1	1194	33	29	-	-	-
759	95	137	2	212	7	11	1943	31	14	-	9	-
437	58	101	3	286	4	2	1587	45	9	-	2	-
602	86	111	4	232	4	15	1732	35	1	-	1	-
645	91	152	5	263	9	6	940	26	23	3	6	-
669	81	108	5	232	6	-	557	9	17	1	3	-
468	66	80	6	173	2	9	1315	35	-	-	14	-
281	57	106	3	202	1	18	983	12	2	-	5	-
433	71	102	4	181	1	10	1206	36	1	-	-	-
517	83	131	6	168	4	6	1129	22	6	-	1	-
413	73	113	4	126	1	2	277	4	4	1	2	-
415	51	148	1	144	6	1	1366	39	2	-	-	-
361	65	113	5	89	2	-	281	9	11	1	2	-
438	48	164	7	131	4	-	688	22	52	6	2	-
525	76	114	14	153	8	1	922	28	16	-	1	-
336	44	64	3	150	2	2	315	11	15	1	5	-
328	58	195	-	109	-	-	880	34	23	-	6	-
123	17	101	5	53	4	1	483	7	9	1	1	1
41	4	31	2	16	1	-	232	12	26	-	2	1

De af Lægerne behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme efter Maaned, Køn og Alder.

Le nombre des cas des maladies épidémiques traités par mois, par sexe et par âge.

Tabel VI. Sygdom.	Hele Aaret.				Kjøn og Alder (par sexe et âge).				Tiden er opgiven for.
					1		2		
	Behand- lede.	Procentfor- holdet til samtlige be- handlede epidemiske Sygdomme.	Deraf Døde.	Procent Døde af Behandlede.	Børn (under 15 Aar).		Voxne (over 15 Aar).		
					Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	
Typhus exanthematicus	10	0.007	1	10.0	-	1	6	3	10
Febris typhoidea	1501	1.1	168	11.2	223	186	567	524	1492
Meningitis cerebrospinalis	117	0.08	40	34.2	32	33	23	24	116
Febris puerperalis	591	0.4	169	28.6	-	-	-	591	584
Variola	14	0.009	1	7.1	-	-	9	5	14
Varicella	1809	1.3	-	-	830	856	57	58	1801
Scarlatina	9490	6.7	617	6.5	4473	4375	261	366	9463
Rubeola	444	0.3	-	-	174	209	23	30	444
Morbilli	6426	4.5	211	3.3	3104	3074	87	161	6426
Erysipelas	2113	1.5	59	2.8	150	167	727	1009	2075
Tussis convulsiva	5690	4.0	249	4.4	2581	2887	47	106	5603
Diphtheritis	6759	4.7	1438	21.3	2426	2581	616	1097	6736
Angina membranacea (Croup)	475	0.3	267	56.2	264	197	1	6	456
Parotitis	1171	0.8	-	-	365	319	299	163	1151
Bronchitis acuta, Catarrhus	45978	32.3	651	1.4	11408	11128	11823	11580	45646
Angina catarrhalis et follicularis	20778	14.6	1	-	4213	4401	5545	6422	20663
Pneumonia	8746	6.1	1252	14.3	1821	1533	3043	2311	8707
Pleuritis	2348	1.6	82	3.5	252	205	1155	727	2321
Febris rheumatica	3523	2.5	74	2.1	318	336	1293	1551	3511
Febris intermittens	93	0.006	-	-	4	6	63	13	87
Diarrhoea acuta, Cholera nostras	24020	16.8	743	3.1	6630	6106	5397	5795	23917
Dysenteria	268	0.2	15	5.6	72	58	64	70	267
Scorbutus	61	0.04	1	1.6	1	4	31	25	40
Summa	142425		6039						141530

Tabel VI (Forts.).												
Sygdом.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Typhus exanthematicus.....	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	1	6
Febris typhoidea.....	184	125	105	129	62	82	101	121	147	156	148	132
Meningitis cerebrospinalis.....	7	4	10	9	25	3	7	14	9	12	14	2
Febris puerperalis.....	53	60	52	51	58	42	44	46	30	46	49	53
Variola.....	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	10
Varicella.....	210	175	166	188	151	174	97	38	64	143	222	173
Scarlatina.....	1178	866	925	687	753	755	711	569	564	751	882	822
Rubeola.....	20	25	51	27	61	23	20	22	11	21	72	91
Morbilli.....	7	10	16	17	60	193	219	117	120	484	2159	3024
Erysipelas.....	177	168	177	202	178	181	160	148	117	195	193	179
Tussis convulsiva.....	287	229	282	255	333	488	477	462	410	569	794	1017
Diphtheritis.....	544	401	438	465	475	598	597	598	515	650	791	664
Angina membranacea (Croup)....	60	43	34	33	32	40	32	34	34	46	33	35
Parotitis.....	109	117	145	172	137	124	41	46	26	41	87	106
Bronchitis acuta, Catarrhus.....	6612	5918	5235	4219	3687	2987	2221	1923	2120	2795	3511	4418
Angina catarrhalis et follicularis.	2162	1909	1836	1830	1687	1547	1241	1206	1173	1495	2294	2283
Pneumonia.....	1019	931	1014	1104	1073	641	409	288	271	476	710	771
Pleuritis.....	217	227	206	227	226	223	187	161	140	171	176	160
Febris rheumatica.....	362	352	343	367	333	273	258	212	185	202	281	343
Febris intermittens.....	10	6	6	9	8	8	8	7	7	9	6	3
Diarrhoea acuta, Cholera nostras.	1417	1376	1495	1581	1516	2222	4405	3335	1988	1600	1618	1364
Dysenteria.....	11	20	27	30	5	10	29	29	20	31	38	17
Scorbutus.....	3	6	3	4	3	2	6	4	1	2	3	3
Summa	14649	12969	12568	11606	10864	10617	11271	9380	7952	9895	14083	15676

De i Byerne anmeldte epidemiske Sygdomme i Aaret 1887.

Les maladies épidémiques dans les villes en 1887.

XX

Tabel VII.															
Sygdom.	Behandlede.	Procent- forhold til de i hele Riget an- meldte Tilfælde af samme Syg- dom.	Kjendte Dødsfald ¹⁾ .	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Typhoidfeber	459	30.5	62	49	34	27	18	13	19	21	40	78	63	54	43
Simpel Feber	1198	-	-	125	88	111	100	99	117	84	83	74	98	104	115
Cerebrospinalmeningit	4	3.3	2	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	134	22.1	41	13	17	8	5	8	9	12	11	8	11	13	19
Børnekopper	3	21.4	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	1345	74.3	-	179	151	117	104	107	135	47	20	52	115	182	136
Skarlagensfeber	3037	32.0	266	357	249	257	205	229	171	195	199	188	361	342	284
Røde Hunde	298	67.1	-	7	1	25	18	50	16	9	11	6	16	58	81
Mæslinger	5783	90.0	202	1	6	14	11	34	110	137	69	78	416	2096	2811
Rosen	793	37.4	19	85	69	63	65	69	46	59	57	44	91	72	73
Septichæmi, Pyæmi	39	-	41	3	5	3	3	1	-	3	4	3	4	4	6
Kighoste	3837	67.3	186	154	89	109	116	235	390	313	327	280	401	645	778
Diphtherit	2712	39.4	609	223	184	182	192	208	243	291	190	230	280	302	259
Strubehoste	190	38.2	122	30	18	14	16	9	6	9	14	22	23	10	19
Kusma	708	60.5	-	78	57	87	117	87	98	23	20	15	23	49	54
Akut Katarrh i Luftv. og Bronchit.	29784	64.8	408	4577	3724	3166	2460	2244	1776	1325	1162	1448	1997	2551	3354
Katarrhalsk og follikulær Angina	14489	69.7	1	1530	1262	1298	1238	1171	1028	813	771	825	1110	1720	1723
Lungebetændelse	3086	35.1	440	418	336	340	349	345	223	152	99	98	190	238	298
Brystbetændelse	784	33.3	23	71	94	69	58	72	56	59	49	53	76	59	68
Gigtfeber	1389	39.6	23	140	130	132	149	110	105	94	70	71	92	126	170
Koldfeber	43	46.2	-	9	5	2	3	7	4	1	3	3	2	3	2
Akut Diarrhoe og Cholera nostras	15836	65.9	532	911	815	900	950	936	1429	3222	2278	1339	1091	1106	859
Blødgang	85	31.7	5	1	7	5	2	2	2	16	6	4	19	15	6
Skjorbug	13	21.0	1	-	2	-	-	1	1	3	1	1	1	2	1
Tilsammen	86056		2984	8968	7345	6932	6180	6038	5984	6816	5484	4919	6480	9751	11159
Syphilis	1076			78	90	100	70	84	88	87	114	89	94	91	91
Gonorrhoe, Urethrit	2126			209	175	161	147	176	143	204	176	173	192	203	167

¹⁾ Efter Dødslisten for Byerne.

1887.

Epidemiske Sygdomme i Amternes Bydistrikter.

Les Maladies épidémiques dans les villes par préfectures.

Tabel VIII.		Ialt opgivne		Christiania Stift.										Hamars Stift.				Christianssands Stift.								
				1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		
		Sygdom.	Tilfælde.	Dødsfald.	Chri- stiania.		Akers- hus Amt.		Smaa- lenenes Amt.		Buske- ruds Amt.		Jarlsberg og Laur- viks Amt.		Hede- markens Amt.		Chri- stians Amt.		Brats- bergs Amt.		Nede- næs Amt.		Lister og Mandals Amt.		Sta- vanger Amt.	
					Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Df.
Typhoidfeber	450	62	100	9	1	-	46	7	97	10	20	2	1	2	2	-	10	4	10	4	1	-	24	3		
Cerebrospinalmeningit.	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-		
Barselfeber	133	41	28	8	-	-	19	4	11	4	11	3	1	-	-	-	3	1	2	-	5	2	10	1		
Børnekopper	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Vandkopper	1340	-	320	-	-	-	94	-	89	-	126	-	9	-	12	-	33	-	63	-	57	-	97	-		
Skarlagensfeber	3061	266	1353	174	61	2	341	13	248	16	181	10	98	2	28	-	141	5	77	2	34	3	15	1		
Røde Hunde	293	-	63	-	-	-	27	-	3	-	9	-	-	-	1	-	11	-	140	-	10	-	12	-		
Mæslinger	5792	202	4506	186	19	-	1031	13	3	-	11	-	-	-	-	-	2	-	11	-	4	-	10	-		
Rosen	825	19	111	3	3	-	67	-	73	1	124	3	22	-	4	-	45	1	63	1	45	-	56	3		
Kighoste	3896	186	1564	107	-	-	191	6	231	6	116	6	23	-	-	-	72	4	113	4	87	3	735	24		
Diphtherit	2700	609	1852	411	41	15	196	45	190	49	110	33	47	10	-	-	34	4	31	4	13	4	27	4		
Strubehoste	187	122	50	36	2	-	35	22	17	12	14	8	4	2	2	-	5	4	-	-	11	2	17	4		
Kusma	680	-	105	-	-	-	6	-	23	-	3	-	19	-	2	-	3	-	3	-	3	-	109	-		
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit.	29730	408	10692	240	94	-	2396	28	1744	30	2166	12	613	3	119	1	974	9	887	3	1303	10	1909	30		
Katarrhalsk og follikulær Angina	14384	1	5002	1	57	-	1321	-	949	-	1280	-	365	-	48	-	550	-	550	-	727	-	891	-		
Lungebetændelse	3095	440	685	114	23	6	324	42	136	21	288	32	64	3	34	-	159	18	73	14	150	23	303	45		
Brystbetændelse	784	23	194	3	3	-	50	-	28	1	51	1	13	-	4	-	28	4	28	1	46	1	83	3		
Gigtfeber	1400	23	417	10	20	-	84	3	94	-	94	-	45	-	10	-	67	1	74	-	98	1	102	-		
Koldfeber	38	-	8	-	-	-	3	-	1	-	5	-	-	-	-	-	8	-	2	-	5	-	4	-		
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	15665	532	6008	311	53	-	1375	13	959	27	1224	19	253	2	43	-	894	20	324	7	788	29	859	20		
Blodgang	85	5	8	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	5	-		
Skjørbug	13	1	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	3	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-		
Tilsammen	84558	2943	33066	1614	377	23	7600	196	4897	177	5834	129	1580	24	310	1	3040	75	2455	40	3388	78	5269	138		

Epidemiske Sygdomme i Amternes Bydistrikter.

Les maladies épidémiques dans les villes par préfectures.

Tabel VIII (Forts.). Sygdom.		Bergens Stift.						Trondhjems Stift.						Tromsø Stift.					
		13		14		15				16		17		18		19		20	
		Bergens By.		Nordre Bergenhus Amt.		Romsdals Amt.				Søndre Trondhjems Amt.		Nordre Trondhjems Amt.		Nordlands Amt.		Tromsø Amt.		Finmarkens Amt.	
						Søndmøre.		Romsdal. Nordmøre.											
		Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	56	7	2	-	6	2	7	1	29	5	4	-	5	1	24	5	5	-	
Cerebrospinalmeningit	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
Barselfeber	14	10	1	-	-	-	5	-	11	5	1	-	2	-	7	3	2	-	
Børnekopper	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vandkopper	217	-	3	-	7	-	65	-	56	-	2	-	34	-	50	-	6	-	
Skarlagensfeber	43	-	-	-	28	2	36	-	88	3	38	-	22	3	121	12	108	18	
Røde Hunde	9	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-	1	-	2	-	-	-	
Mæslinger	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	114	-	78	3	
Røsen	103	6	15	-	8	1	23	-	16	-	3	-	17	-	17	-	10	-	
Kighoste	644	23	-	-	-	-	8	-	29	1	8	-	7	-	33	-	35	2	
Diphtherit	59	11	10	1	2	1	18	8	39	7	7	-	-	-	6	-	18	2	
Strubehoste	7	7	-	-	2	1	-	-	7	6	-	1	-	-	1	1	13	16	
Kusma	243	-	6	-	2	-	7	-	114	-	13	-	8	-	11	-	-	-	
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit.	3245	12	35	4	351	4	456	5	1592	9	199	1	160	3	474	3	321	6	
Katarrhalsk og follikulær Angina	1133	-	18	-	127	-	125	-	719	-	61	-	106	-	216	-	139	-	
Lungebetændelse	415	51	14	-	115	8	32	4	190	40	42	9	19	2	17	5	12	3	
Brystbetændelse	148	1	3	-	13	2	17	-	34	4	3	-	14	-	8	1	16	1	
Gigtfeber	144	6	3	-	15	-	27	-	65	1	17	-	9	-	9	1	6	-	
Koldfeber	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	1366	39	36	-	170	3	256	5	559	23	71	1	86	1	200	2	141	10	
Blodgang	2	-	-	-	5	-	36	4	3	-	-	-	2	-	-	-	18	-	
Skjørbug	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	
Tilsammen	7853	174	146	5	852	24	1118	27	3560	106	471	12	492	10	1310	33	930	62	

Antal Angrebne af 1000 Indvaanere af Typhoidfeber, Skarlagensfeber, Diphtherit og Lungebetændelse.

Nombre des cas de la fièvre typhoïde, de la scarlatine, de la diphthérie et de la pneumonie par 1000 habitants.

Tabel IX.			Typhoidfeber.		Skarlagensfeber.		Diphtherit.		Lungebetændelse.	
Overøvrighedsdistrikter.			1887.	1886.	1887.	1886.	1887.	1886.	1887.	1886.
Riget			0.77	0.85	4.8	5.6	3.5	3.3	4.5	5.2
I.	Christiania	Stift	0.9	0.8	7.3	10.0	7.8	7.7	5.0	6.0
II.	Hamar	—	0.3	0.2	10.3	7.2	2.2	1.0	5.8	6.0
III.	Christianssands	—	0.5	0.6	2.2	2.4	1.6	1.4	4.6	5.0
IV.	Bergens	—	1.1	1.2	1.2	1.8	2.2	1.7	4.7	4.6
V.	Trondhjems	—	0.7	0.9	3.5	3.6	1.7	1.8	3.6	5.1
VI.	Tromsø	—	0.9	1.5	3.9	5.6	1.1	1.4	2.2	3.5
1.	Christiania By		0.8	0.6	10.2	14.4	13.9	12.7	5.1	4.8
2.	Akershus	Amt	0.3	0.4	7.3	7.7	8.7	5.5	3.1	3.5
3.	Smaalenenes	—	1.2	1.1	7.1	9.8	7.2	11.8	6.4	6.5
4.	Buskeruds	—	1.7	1.0	6.8	9.5	3.5	4.2	4.2	6.2
5.	Jarlsb. og Laurviks	—	0.5	0.8	4.9	7.4	3.7	2.3	6.5	9.2
6.	Hedemarkens	—	0.2	0.1	7.4	4.2	3.3	1.0	5.3	7.0
7.	Christians	—	0.3	0.2	13.6	10.6	0.9	1.2	6.3	5.3
8.	Bratsbergs	—	0.2	0.7	4.9	2.5	2.4	1.8	5.2	7.1
9.	Nedenæs	—	0.5	0.3	1.9	4.3	1.3	2.2	3.4	4.4
10.	Lister og Mandals	—	0.3	0.2	1.2	0.5	0.8	0.4	5.6	3.7
11.	Stavanger	—	0.85	1.0	1.1	2.0	1.7	1.4	4.4	4.6
12.	Søndre Bergenhus	—	1.0	1.6	0.5	0.8	2.8	2.2	3.3	3.0
13.	Bergens By		1.2	1.1	0.9	0.4	1.2	1.2	8.6	8.6
14.	Nordre Bergenhus	Amt	1.3	0.7	1.0	1.8	2.4	1.6	4.1	5.0
15.	Romsdals	—	0.7	0.4	2.1	3.0	1.0	1.1	3.4	2.9
16.	Søndre Trondhjems	—	0.7	0.9	3.5	4.5	1.9	1.0	4.3	6.4
17.	Nordre —	—	0.8	1.4	5.6	3.4	2.3	3.8	4.1	5.7
18.	Nordlands	—	0.9	1.4	2.6	1.8	1.3	1.5	2.5	4.0
19.	Tromsø	—	0.9	1.5	4.8	2.7	0.3	0.9	1.8	2.9
20.	Finmarkens	—	0.6	1.5	7.8	28.1	1.6	1.8	1.3	2.6

heden for Riget overstiger den i Christiania Stift Rigets med 2,3 pro mille; i de øvrige Stifter er den lavere end Rigets og mindst i Tromsø, Hamars og Trondhjems Stifter (henholdsvis 1,8, 1,7 og 1,3 pro mille mindre); i Christianssands og Bergens Stifter er Forskjellen fra Rigets kun ubetydelig.

Sammenlignes Dødeligheden i Overøvrighedsdistrikterne (Amtterne) med Gjennemsnitsdødeligheden i Riget viser den sig størst i Christiania By, hvor den overstiger Rigets med 8,3 pro mille, dernæst kommer Finmarkens,

**Oversigt over Typhoidfeberens hyppigste Forekomst amtsvis
i de forskjellige Lægedistrikter.**

La fièvre typhoïde dans quelques districts civils.

Amt.	Tabel X. Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.	Amt.	Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.
I.	Christiania By...	100	9	XII.	Søndre Bergenhus Amt.....	125	9
II.	Akershus Amt....	31	4		Nordre Midthordland.	56	3
	Aker.....	20	2		Ytre Nordhordland ..	30	2
III.	Smaalenenes Amt	150	20	XIII.	Bergens By.....	56	7
	Sarpsborg.....	116	13	XIV.	Nordre Bergenhus Amt.....	120	11
IV.	Buskeruds Amt...	171	19		Ytre Søndfjord.....	28	2
	Drammen.....	117	9		Indre Søndfjord.....	17	2
	Ringerike.....	29	-		Gloppen.....	17	1
V.	Jarlsberg og Laurviks Amt.....	52	10		Lærdal.....	11	1
	Hof.....	32	8	XV.	Romsdals Amt....	94	8
VI.	Hedemarkens Amt	31	3		Ytre Romsdal.....	21	2
	Hedemarken.....	24	2		Vestre Søndmøre....	19	2
VII.	Christians Amt...	37	2		Ørskog.....	13	-
	Toten.....	9	2	XVI.	Søndre Trondhjem's Amt.....	83	16
VIII.	Bratsbergs Amt..	26	8		Trondhjem.....	29	5
	Skien.....	20	7		Hiteren.....	25	5
IX.	Nedenæs Amt.....	41	6	XVII.	Nordre Trondhjem's Amt.....	63	4
	Østre Nedenæs.....	24	1		Frosten.....	20	3
	Vestre Nedenæs.....	16	4	XVIII.	Nordlands Amt...	118	8
X.	Lister og Mandals Amt.....	27	6		Hadsel.....	31	2
	Oddernæs.....	18	6		Østlofoten.....	20	2
XI.	Stavanger Amt...	100	12	XIX.	Ranen.....	16	2
	Ekersund.....	31	-		Vefsen.....	15	1
	Haugesund.....	20	2	XX.	Tromsø Amt.....	63	7
					Tromsø.....	27	5
					Trondenes.....	25	-
					Finmarkens Amt.	17	3
					Hammerfest.....	8	-
					Alten.....	6	2

Dødsfald paa Barselseng.

Décès pendant les couches dans les diocèses et dans les préfectures.

Tabel XI. Overøvrighedsdistrikter.	Antal Barsel- kvinder.	Efter Pre- sternes Op- gaver døde paa Barsel- seng.	Af Læ- gerne op- givne Dødsf. paa Bar- sel- seng.	Barselfeber.				Af 1000 Bar- selkvinder døde.	
				Af Lægerne opgivne				1887.	1886.
				Til- fælde.	An- grebne af 1000 Fø- dende.	Døds- fald.	Døds- pro- cent af An- greb- ne.		
Riget	61749	381	263	607	9.8	185	30.5	6.2	4.7
Byer	15285	62	64	133	8.7	41	30. ⁸	4.1	5.2
Landdistrikter	46464	319	199	474	10. ²	144	30. ⁴	6. ⁸	3.4
I. Christiania Stift	18558	86	61	156	8.4	41	26.2	4.6	3.2
II. Hamar —	7092	25	19	71	10.0	13	18.3	3.5	2.5
III. Chrissianssands —	11061	62	51	97	8.8	32	33.0	5.6	5.5
IV. Bergens —	9522	93	59	105	11.0	48	45.7	9.8	5.7
V. Trondhjems —	7643	45	33	81	10.6	26	32.1	5.9	6.1
VI. Tromsø —	7873	70	40	97	12.3	25	25.8	8.9	6.7
1. Christiania By . . .	5017	16	13	28	5.5	8	28.6	3.2	1.8
2. Akershus Amt	3101	17	7	30	9.7	5	16.7	5.5	4.3
3. Smaalenenes —	4075	21	12	29	7.1	6	28.6	5.1	2.5
4. Buskeruds —	3226	15	14	30	9.3	11	36.7	4.5	3.1
5. Jarlsb. og Laurv —	3139	17	¹⁾ 15	39	12.4	11	28.2	5.4	5.1
6. Hedemarkens —	3772	13	8	34	9.0	4	11.8	3.4	2.4
7. Christians —	3320	12	²⁾ 11	37	11.1	9	24.3	3.6	2.6
8. Bratsbergs —	2751	25	18	34	12.4	11	32.3	9.1	5.5
9. Nedenæs —	2411	13	13	19	7.9	7	36.8	5.5	4.1
10. List. og Mand. —	2304	10	10	18	7.8	7	38.9	4.3	3.0
11. Stavanger —	3595	14	10	26	7.2	7	26.9	3.6	8.0
12. Sønd. Bergenh. —	3924	53	27	49	12.5	23	46.9	13.5	6.1
13. Bergens By	1658	16	14	14	8.4	10	71.4	9.6	4.1
14. Nord. Bergh. Amt	2494	19	15	25	10.0	13	52.0	7.6	0.3
15. Romsdals —	3468	15	7	45	12.9	5	11.1	4.3	0.3
16. Sønd. Trondhj. —	3395	24	²⁾ 20	35	10.3	16	45.7	7.1	5.5
17. Nordre —	2226	11	9	18	8.1	7	38.9	4.9	5.6
18. Nordlands —	4631	36	23	69	14.9	13	18.8	7.8	5.7
19. Tromsø —	2128	22	13	21	2.9	6	47.6	10.3	5.2
20. Finmarkens —	1114	12	²⁾ 4	7	6.3	3	42.8	10.8	13.8

¹⁾ Hvoraf 2 af ubekjendt Dødsaaarsag. ²⁾ Hvoraf 1 af ubekjendt Aarsag.

Dødsaaarsager for Barselkvinder. Døde efter obstetriciske Operationer.

Causes de décès pendant les couches, décès après des opérations obstétricales.

Tabel XII. Dødsaaarsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i		Dødsf. efter følgende Operationer.							Af Lægerne opgivne Døde uforløste.
		Bygder.	Byer.	Tangforløsning.	Vending.	Udtrækning.	Perforation.	Embryotomi.	Efterbyrds- operationer.		
Barselseber	185	144	41	8	4	-	3	3	6	-	
Barselkrampe	21	7	14	5	2	-	-	-	-	1	
Besværlig Fødsel	18	15	3	-	4	-	2	2	-	3	
Livmoderblødning	11	10	1	2	1	1	-	2	-	-	
Livmoderbristning	9	7	2	1	5	-	1	2	-	1	
Peritonit.	5	4	1	2	1	-	1	1	-	-	
Emboli	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	
Mania puerperalis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nephritis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lungebetændelse	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	
Uræmi	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	
Ikke nærmere angiven Døds- aarsag	5	4	1	2	-	-	-	-	-	1	
Tilsammen	263	199	64	21	18	1	7	10	6	6	
		263		63							

Lister og Mandals og Akershus Amter med henholdsvis 4,9, 2,8 og 1,4 pro mille større Dødelighed end gennemsnitlig for Riget. Den mindste Dødelighed er i Tromsø Amt (3,3 pro mille mindre end for Riget), dernæst kommer Romsdals, Nordlands og nordre Trondhjems Amter med mellem 2—3 pro mille mindre og Hedemarkens, Stavanger, Bratsbergs og Jarlsberg og Laurviks Amter med mellem 1—2 pro mille mindre Dødelighed end gennemsnitlig for Riget. I de øvrige Amter er der kun liden Forskjel paa Dødeligheden i disse i Forhold til Gennemsnitsdødeligheden for Riget.

I Forhold til Aaret forud er Dødeligheden i de særskilte Overøvrighedsdistrikter stegen i Christiania med 3,1 pro mille, i nordre Bergenhus Amt med 2,2 pro mille, i Akershus Amt med 1,1 pro mille større Dødelighed end i forrige Aar. Størst Aftagen har fundet Sted i Finmarkens Amt, hvor den næsten er 11,0 pro mille lavere end i forrige Aar, dernæst kommer Nedenæs Amt (2,4 pro mille mindre) og Nordlands, nordre Trondhjems, Stavanger, Lister og Mandals samt Bratsbergs Amter med lidt over 1,0 pro mille mindre Dødelighed end Aaret forud. I de øvrige Amter er Forskjellen fra forrige Aar mindre betydelig.

Tabel II giver en Oversigt over de Dødes Antal og Dødeligheden i 1887 i Forhold til den beregnede tilstedeværende Folkemængde i Riget, dets By- og Landdistrikter med Fordeling paa Stifter og Amter.

Tabel III giver en Oversigt over Dødeligheden i Byerne, ved hvilken Beregning den tilstedeværende Folkemængde den 31te December 1885 er lagt til Grund.

Tabel IV viser Døde i Forhold til levende Fødte fra 1877—1887.

Epidemiske Sygdomme. I Tabel V gives en Oversigt over samtlige af Lægerne opgivne Tilfælde af epidemiske Sygdomme og Dødsfald af disse med Fordeling paa Rigets Stifter og Amter.

I Tabel VI sees Antallet af behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme i Riget, Tiden for deres Optræden, de Syges Køn og Alder, de enkelte Sygdommes Procentforhold til samtlige epidemiske Sygdomme og Dødsprocenten af de Behandlede for hver Sygdom.

Tabel VII giver en Oversigt over de i samtlige Byer behandlede epidemiske Sygdomme med Angivelse af Procentforholdet til alle i Riget behandlede Tilfælde af samme Sygdom, udarbejdet efter de til Medicinaldirektøren indsendte epidemiske maanedlige Sygelister for Byerne.

Tabel VIII giver en Oversigt over Fordelingen af de epidemiske Sygdomme og Dødsfald af disse i Amternes Bydistrikter.

Uoverensstemmelsen mellem disse 2 Tabeller beror væsentlig paa, at simpel Feber, Septichæmi og Pyæmi ikke ere optagne paa Tabel VIII, ligeledes ere de indsendte maanedlige Lister for Byerne enkelte Gange rettede eller forandrede ved den senere Indsendelse af Medicinalberetningen for Aaret.

I Slutningen af den almindelige Beretning er indtaget Tabeller over nogle af Lægerne behandlede epidemiske Sygdommes Fordeling paa hver Maaned inden de enkelte Lægedistrikter med særlig Anførsel af By- og Landdistrikt.

Exanthematisk Typhus, Flekfeber (Typhus exanthematicus) forekom meget sjelden. De fleste Tilfælde (6) forekom paa nogle Gaarde i Hevne Lægedistrikt i søndre Trondhjems Amt.

Typhoidfeber (Febris typhoidea, Ileotyphus) optraadte ikke med nogen større epidemisk Udbredning. Det samlede opgivne Antal Tilfælde er mindre end i noget af Aarene 1853—1886. Dødeligheden af de Behandlede (11,2 pCt.) er noget større end i forrige Aar (9,9 pCt.).

Tabel IX viser Angrebne af 1000 Indvaanere i Rigets Stifter og Amter.

Tabel X viser Antallet af Angrebne og Dødsfald i Amterne og de Distrikter inden disse, hvor Sygdommen er optraadt hyppigst.

Af **Cerebrospinalmeningit** (Meningitis cerebrospinalis) er anmeldt 120 Tilfælde og 43 Dødsfald mod forrige Aar 87 Tilfælde og 37 Dødsfald. De fleste Tilfælde forekom i nordre Bergenhus Amt (33, særlig i indre Sogns Distrikt), Smaalenenes Amt (23, hvoraf i Eidsbergs Distrikt 14), søndre Trondhjems Amt (16, deraf 10 i Røros Distrikt), Buskeruds Amt (15 i Rollag Distrikt); i de øvrige Amter kun faa Tilfælde. Fra Byerne Christiania og Bergen samt Tromsø og Finmarkens Amter omtales ikke Sygdommen.

Barselfeber (Febris puerperalis). Tabel XI giver en Oversigt over Dødeligheden paa Barselseng, Tilfælde og Dødsfald af Barselfeber med Fordeling paa Rigets Stifter og Amter. Af samtlige Barselkvinder døde i Riget 6,2 pro mille (4,1 pro mille i Byerne, 6,8 i Landdistrikterne). Af Barselfeber er anmeldt for hele Riget et noget større Antal end i de nærmest foregaaende Aar. Forholdsvis hyppigst er Sygdommen forekommen blandt Barselkvinder i Nordlands Amt, dernæst kommer Romsdals, Jarlsberg og Laurviks, Bratsbergs, søndre Bergenhus, Christians, søndre Trondhjems og nordre Bergenhus Amter, hvor Antallet af Angrebne af denne Sygdom overstiger i mere og mindre Grad Gjennemsnitsantallet af Angrebne for det hele Riget. Forholdsvis sjældnest er Sygdommen forekommen i Christiania By, dernæst i Finmarkens Amt.

Dødeligheden paa Barselseng, beregnet efter Presternes Opgaver over kjendte Dødsfald paa Barselseng, er større, end den har været i de sidste 10 Aar, nemlig 6,2 pro mille. Størst har Dødeligheden været i søndre Bergenhus Amt, 13,5 pro mille eller over dobbelt saa stor som gjennemsnitlig for Riget, dernæst komme Finmarkens og Tromsø Amter med 10,8 og 10,3 pro mille, Bergens By

Paa Barselseng uforløst døde Kvinder.

Causes de décès pour femmes mortes pendant les couches sans être délivrées.

Tabel XIII.		Lægedistrikter.	Af Lægerne opgivne Døde uforløste.	Alder.			Dødsårsager.			
Amt.				20—30 Aar.	30—40 Aar.	Uopgivet.	Livmoderbristning.	Besværlig Fødsel.	Barselkrampe.	Ukjendt.
Smaalønes Amt....		Sarpsborg.	1	-	1	-	-	1	-	-
Bratsbergs —		Laardal.	1	-	-	1	-	1	-	-
Søndre Trondhjems —		Nordre Fosen.	1	1	-	-	-	-	-	1
Nordlands —		Sortland.	1	-	1	-	1	-	-	-
Tromsø —		Lenvik.	1	-	1	-	-	-	1	-
— —		Karlø.	1	-	-	1	-	1	-	-

og Bratsbergs Amt med henholdsvis 9,6 og 9,1 pro mille. Mindst har Dødeligheden været i Christiania (3,2 pro mille), begge Oplandsamterne og Stavanger Amt, i disse Amter mellem 3,4—3,6 pro mille.

Blandt samtlige opgivne 381 Dødsfald paa Barselseng udgjorde de kjendte 185 Dødsfald af Barselfeber 48,5 pCt. Efter de foreliggende Opgaver døde i hele Riget 3,0 pro mille af samtlige Barselkvinder af Barselfeber; i Landdistrikterne var Forholdet 3,1 pro mille, i Byerne 2,7 pro mille.

Efter Presternes Opgaver døde 381 Kvinder paa Barselseng. Af disse vare:

11 mellem 15—20 Aar
133 — 20—30 —
187 — 30—40 —
49 — 40—50 —
1 — 51 — (Maasø Distrikt).

I de enkelte Maaneder indtraf af 369 følgende Antal Dødsfald:

i Januar	36	i Mai	36	i September	21
- Februar	48	- Juni	21	- Oktober	31
- Marts	38	- Juli	29	- November	24
- April	32	- August	28	- December	25

Desuden er 12 Dødsfald indtrufne i December 1886, hvilke Døde først ere medregnede i 1887, i hvilket Aar de ere begravede.

Tiden er nærmere opgivet for 122, hvoraf:

i 1ste Døgn	15	i 8de Døgn	6
- 2det —	8	- 9de —	7
- 3die —	7	- 10de —	7
- 4de —	9	- 11te —	4
- 5te —	11	- 12te —	3
- 6te —	11	- 13de —	2
- 7de —	6	- 14de —	5

tils. i 1ste Uge: 67

tils. i 2den Uge: 34

i 3die Uge: 12, i 4de Uge: 7, efter 4de Uge 2.

Oversigt over Skarlagensfeberens hyppigste Forekomst amtsvis
i de forskjellige Lægedistrikter.
La scarlatine dans quelques districts civils.

Tabel XIV.							
Amt.	Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.	Amt.	Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.
I.	Christiania By..	1353	174	XI.	Stavanger Amt..	133	5
II.	Akershus Amt...	733	50		Sand	70	4
	Follo	253	13		Stavanger	22	1
	Aker	239	16	XII.	Søndre Bergenhus		
	Ullensaker	236	20		Amt	66	3
III.	Smaalenenes Amt	846	30		Nordre Midthordland	33	2
	Sarpsborg	375	14		Indre Nordhordland..	16	-
	Moss	231	8	XIII.	Bergens By	43	-
	Eidsberg	174	5	XIV.	Nordre Bergen-		
IV.	Buskeruds Amt .	627	38		hus Amt	91	3
	Drammen	184	14		Indviken	18	-
	Sandsvær	144	6		Lyster	17	1
	Ringerike	127	9		Indre Søndfjord	15	-
	Modum	127	6	XV.	Romsdals Amt...	276	12
V.	Jarlsberg og Laur-				Ørskog	71	3
	viks Amt	491	24		Nordre Søndmøre....	45	1
	Laurvik	205	17		Østre Søndmøre....	32	1
	Hof	187	5		Indre Romsdal	27	1
	Tønsberg	99	2	XVI.	Ytre —	25	4
VI.	Hedemarkens Amt	908	34		Søndre Trond-		
	Solør og Odalen....	270	8		hjems Amt.....	429	33
	Hedemarken	315	18		Trondhjem	88	3
	Søndre Østerdalen...	147	6		Røros	69	-
	Tønsset	106	-		Guldal	59	12
VII.	Christians Amt...	1440	57	XVII.	Orkedal	56	4
	Hadeland og Land ..	413	17		Nordre Trond-		
	Toten	350	10		hjems Amt.....	478	23
	Søndre Valdres	233	5		Levanger	151	3
	Faaberg	167	2		Inderøen	131	3
	Lom	124	10	XVIII.	Stenkjær	90	3
VIII.	Bratsbergs Amt..	438	16		Fosnæs	39	5
	Skien	167	4		Nordlands Amt..	334	45
	Holden	102	1		Folden	65	8
	Kragerø	74	2		Bodø	60	13
IX.	Nedenæs Amt....	160	5	XIX.	Buksnæs.	35	4
	Vestre Nedenæs....	102	4		Hadsel	34	-
	Østre Nedenæs....	58	1		Stegen	30	5
X.	Lister og Mandals				Tromsø Amt	314	25
	Amt	96	7		Tromsø	121	12
	Oddernæs	75	4		Balsfjorden	120	3
	Undal	14	1	XX.	Lenvik	20	5
					Finmarkens Amt	240	39
					Hammerfest	118	10
					Alten	30	7
					Vardø	28	6
					Vadsø	28	8

**Oversigt over Diphtheritis hyppigste Forekomst amtsvis i de
forskjellige Lægedistrikter.**

La diphthérie dans quelques districts civils.

Amt.	Tabel XV. Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.	Amt.	Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.
I.	Christiania By ..	1852	411	XI.	Stavanger Amt ..	203	32
II.	Akershus Amt ...	865	202		Karmøen	134	21
	Aker	323	64		Stavanger	26	3
	Ullensaker	219	36	XII.	Søndre Bergenhus Amt	356	84
	Follo	182	50		Ytre Hardanger	135	17
	Høland	141	52		Søndre Midthordland ..	59	11
III.	Smaalenenes Amt	858	151		Ytre Nordhordland ..	49	17
	Sarpsborg	372	86		Nordre Midthordland	59	15
	Eidsberg	234	32	XIII.	Bergens By	59	11
	Moss	215	27	XIV.	Nordre Bergenhus Amt	213	65
IV.	Buskeruds Amt ..	361	91		Kinn	67	12
	Drammen	193	45		Indre Søndfjord	54	25
	Modum	78	20		Indviken	21	8
	Sandsvær	65	15		Ytre Sogn	21	7
V.	Jarlsberg og Laur- viks Amt	372	92	XV.	Romsdals Amt ..	126	30
	Laurvik	145	40		Indre Søndmøre	31	3
	Tønsberg	119	30		Ørskog	24	5
	Hof	108	22		Indre Romsdal	20	7
VI.	Hedemarkens Amt	400	81	XVI.	Søndre Trond- hjems Amt	239	49
	Hedemarken	216	41		Røros	58	6
	Solør og Odalen	110	23		Ytre Fosen	41	14
	Tønsset	56	15		Trondhjem	39	7
VII.	Christians Amt ..	103	27		Orkedal	29	4
	Toten	71	21	XVII.	Nordre Trond- hjems Amt	188	35
	Hadeland og Land ..	21	4		Levanger	102	14
VII.	Bratsbergs Amt ..	215	65		Frosten	33	9
	Skien	86	13		Ytre Namdal	21	2
	Sauland	72	30	XVIII.	Nordlands Amt ..	177	37
	Kragerø	31	10		Hadsel	95	15
IX.	Nedenæs Amt	111	17		Hammerø	26	10
	Vestre Nedenæs	64	7		Ofoten	20	3
	Østre —	43	6	XIX.	Tromsø Amt	23	3
X.	Lister og Mandals Amt	65	18		Tromsø	6	-
	Oddernæs	40	11		Lyngen	5	1
	Christianssand	11	4	XX.	Finmarkens Amt	48	11
					Hammerfest	22	4
					Sydvaranger	9	2

Oversigt over Lungebetændelses hyppigste Forekomst amtvis i
de forskjellige Lægedistrikter.

La pneumonie dans quelques districts civils.

Amt.	Tabel XVI. Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.	Amt.	Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.
I.	Christiania By...	658	114	XII.	Søndre Bergenhus Amt.....	413	73
II.	Akershus Amt...	312	56		Indre Nordhordland .	145	19
	Ullensaker	105	21		Ytre Hardanger.....	66	15
	Aker	101	17		Voss	55	5
	Follo	76	14		Søndre Midthordland	41	6
III.	Smaalenenes Amt	759	95	XIII.	Bergens By	415	51
	Sarpsborg.....	364	46	XIV.	Nordre Bergenhus Amt.....	361	65
	Moss	243	32		Gloppen	57	8
	Eidsberg	68	5		Kinn	55	5
IV.	Buskeruds Amt .	437	58		Ytre Søndfjord.....	41	15
	Drammen	155	25		Indre Sogn	38	8
	Modum	130	12		Lærdal	36	4
	Sandsvær	63	9	XV.	Romsdals Amt...	438	48
V.	Jarlsberg og Laurviks Amt.....	602	86		Nordre Søndmøre....	162	7
	Laurvik	297	37		Ytre Romsdal.....	50	11
	Tønsberg	247	35		Vestre Søndmøre....	49	3
VI.	Hedemarkens Amt	645	91		Søndre Nordmøre....	48	9
	Hedemarken	312	42		Surendal	38	6
	Søndre Østerdalen...	122	22	XVI.	Søndre Trondhjems Amt.....	525	76
	Søler og Odalen...	100	15		Trondhjem	190	40
	Rendalen	44	6		Orkedal	59	7
VII.	Christians Amt..	669	81		Røros	57	1
	Faaberg	155	15		Indre Fosen	55	8
	Toten	153	24		Guldal	39	6
	Hadeland og Land ..	130	14	XVII.	Nordre Trondhjems Amt.....	336	44
	Ringebu	85	16		Levanger	112	6
VIII.	Bratsbergs Amt .	468	66		Namsos	64	5
	Skien	296	32		Stjørdal	47	6
	Kragerø	49	11		Stenkjær	32	6
IX.	Nedenæs Amt....	281	57	XVIII.	Nordlands Amt	328	58
	Vestre Nedenæs....	132	29		Hadsel	62	10
	Østre —	123	21		Ranen	52	8
X.	Lister og Mandals Amt.....	433	71		Alstahaug .	39	7
	Oddernæs.....	153	21		Under Lofotfisket ...	24	3
	Christianssand	75	10		Vefsen	23	4
	Undal	58	13		Østlofoten	20	4
XI.	Stavanger Amt..	517	83	XIX.	Tromsø Amt	123	17
	Stavanger.....	230	35		Trondenes	34	1
	Haugesund.....	86	10		Tromsø	21	6
	Karmøen	66	5		Lenvik	21	3
					Maalselven	17	2
				XX.	Finmarkens Amt	41	4
					Alten	14	-
					Hammerfest	6	3

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe i 1887.

Cas de syphilis et de gonorrhée traités en dehors des hôpitaux.

XXXII

Tabel XVII. Riget og Amter.		Syphilis.										Gonorrhoe.					
		Tilsammen Behandlede.	Ialt kjendte Dødsfald.	Kjøn og Alder.				Sygdomsform				Tilsammen Behandlede.	Kjøn og Alder.				
				Børn.		Voxne.		primær. (Ulcer. vener).	kon- stitutionel.	hereditær.	uopgiven.		Børn.		Voxne.		
				Md.	Kv.	Md.	Kv.						Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Riget		1293	60	64	66	831	287	391	630	77	195	2602	22	12	2153	239	
1.	Christiania By	486	24	18	17	399	52	280	174	32	-	858	15	8	770	65	
2.	Akershus Amt	26	3	3	6	12	5	4	14	6	2	29	-	-	26	3	
3.	Smaalenenes —	49	-	2	3	33	11	5	10	2	32	127	-	1	119	7	
4.	Buskeruds —	66	-	2	4	33	27	23	40	3	-	80	-	-	76	4	
5.	Jarlsberg og Laurviks —	80	3	5	7	45	23	9	68	3	-	132	-	-	117	15	
6.	Hedemarkens —	44	-	5	4	23	12	10	32	2	-	43	-	-	39	4	
7.	Christians —	10	-	-	1	6	3	3	6	1	-	18	-	-	15	3	
8.	Bratsbergs —	47	3	2	2	26	17	4	14	2	27	79	3	1	67	8	
9.	Nedenæs —	57	1	6	3	29	19	16	34	7	-	90	-	-	78	12	
10.	Lister og Mandals —	33	2	-	1	22	10	11	16	1	5	51	-	-	43	8	
11.	Stavanger —	77	7	10	5	45	17	2	24	3	48	106	1	1	87	17	
12.	Søndre Bergenhus —	11	-	-	2	2	3	-	9	2	-	12	-	-	6	-	
13.	Bergens By	76	4	-	-	65	11	-	-	-	76	277	-	-	268	9	
14.	Nordre Bergenhus Amt	3	-	-	-	1	2	-	3	-	-	14	-	-	13	1	
15.	Romsdals —	19	-	1	3	10	5	2	9	4	4	81	1	-	68	12	
16.	Søndre Trondhjems —	97	7	4	4	23	28	16	79	2	-	219	-	-	42	7	
17.	Nordre —	16	1	-	-	6	10	-	15	-	1	42	-	-	33	9	
18.	Nordlands —	68	4	2	2	37	24	6	57	5	-	193	1	-	160	32	
19.	Tromsø —	10	1	1	-	8	1	-	10	-	-	100	1	1	82	16	
20.	Finmarkens —	18	-	3	2	6	7	-	16	2	-	51	-	-	44	7	

1887.

Indkomne Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit) paa Sygehusene.

Cas nouveaux de gonorrhée dans les hôpitaux.

Tabel XVIII.	Tilfælde.	Voxne.		Fordeling paa Amterne.															
				1	3	4	5	6	8	9	10	11	13	15	16	17	18	19	20
		Mænd.	Kvinder.	Christiania By.	Smaalenenes.	Buskeruds.	Jarlsberg og Laurviks.	Hedemarkens.	Bratsbergs.	Nedenæs.	Lister og Mandals.	Stavanger.	Bergens By.	Romsdals.	Søndre Trondhjems.	Nordre Trondhjems.	Nordlands.	Tromsø.	Finmarkens.
Gonorrhoe	162	72	90	50	2	2	5	6	7	3	4	5	12	1	17	6	20	17	5

Lægerne have opgivet 263 Dødsfald paa Barselseng og for 258 anført den nærmere Dødsårsag, der sees af Tabel XII, hvor tillige Dødsårsagerne for de efter obstetriciske Operationer døde Barselkvinder ere anførte.

Af Lægerne opgives 6 Kvinder døde uforløste. Om Dødsårsag og Alder se Tabel XIII.

Af **Børnekopper** (Variola) kjendes kun 14 Tilfælde og 1 Dødsfald. 11 Tilfælde forekom i Hvaløernes Distrikt, Smaalenenes Amt, opstaaede ved Smitte fra en Sømand, der kom syg hjem fra Frankrig og smittede Familie og nærmeste Naboer. 3 Tilfælde og 1 Dødsfald forekom i Bergen. Den først Angrebne antages smittet af en Fyrbøder ombord paa et paa Smyrna gaaende Dampskib. De to andre havde pleiet den først Angrebne.

Skarlagensfeber (Scarlatina) vedblev epidemisk fra forrige Aar mest i Hamars og Christiania Stifter, Finmarkens og nordre Trondhjems Amter, medens Christianssands og navnlig Bergens Stift vare forholdsvis lidet hjem søgte. I Christiania By var den almindelig udbredt om end ikke saa heftig som Aaret forud, og den var ligeledes noget aftagen i Christiania Stift forøvrigt. Derimod var den hyppigere end i foregaaende Aar i Hamars Stift, hvor den især hjem søgte Christians Amt, som i dette Aar har det høieste kjendte Antal Angrebne af 1000 Indvaanere. En mindre Stigen fandt ogsaa Sted i Bratsbergs Amt. De vestenfjeldske Amter ere saagodtsom forskaanede for Sygdommen, der derimod havde mere Udbredning nordenfjelds og dersteds i de fleste Amter var tiltagen i Hyppighed i Forhold til forrige Aar. Finmarkens Amt, hvor der i 1886 havde været en usædvanlig stærk Epidemi, gjør herfra en Undtagelse med betydelig Aftagen i Sygdommens Hyppighed, om end de Angrebnes Antal endnu var temmelig stort o: 7,8 Angrebne af 1000 Indvaanere.

Skarlagensfeber udgjorde 6,7 pCt. af samtlige behandlede epidemiske Sygdomme. Tabel IX giver en Oversigt over Angrebne af 1000 Indvaanere i 1887 og 1886 i Rigets Stifter og Amter, og i Tabel XIV er opført Antallet af Angrebne og Dødsfald i de Distrikter i Amterne, hvor den optraadte hyppigst.

Røde Hunde (Rubeola) ere anmeldte noget hyppigere end i foregaaende Aar; de fleste Tilfælde (over Halvparten) fra Nedenæs Amt.

Mæslinger (Morbilli) optraadte epidemisk i Christiania By, Akershus, Smaalenenes, Tromsø og Finmarkens Amter. Om Sygdommens Opkomst anføres, at den indbragtes ved Smitte fra Udlandet til Fredrikstad, hvorfra den spredte sig videre inden Smaalenenes Amt og kom til Christiania, hvor det var lykkedes at standse en omtrent paa samme Tid som til Fredrikstad indbragt Sygdoms-

Til- og Afgang af Spedalske i 1887 i Pleiestiftelserne og Lungegaardshospitalet.

Tableau des lépreux dans les hospices en 1887.

Tabel XIX.	Tilbageliggende ved Udgangen af 1886.			Indkomne i 1887.			Tilsammen Behandlede.			Afgang									Tilbageliggende ved Udgangen af 1887.		
										ved Helbre- delse.			ved Død.			ved Hjemsen- delse eller Over- flytning til anden Stiftelse.					
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Pleiestiftelsen No. 1 .	151	66	85	21	9	12	172	75	97	-	-	-	20	10	10	¹⁾ 5	4	1	147	61	86
Lungegaardshospitalet	58	28	30	12	8	4	70	36	34	1	1	-	10	3	7	²⁾ 3	3	-	56	29	26
Reknæs Pleiestiftelse	70	32	38	13	7	6	83	39	44	-	-	-	10	5	5	³⁾ 3	2	1	70	32	38
Reitgjerdets —	181	96	85	33	26	7	214	122	92	-	-	-	26	15	11	⁴⁾ 7	1	6	181	101	80
Tilsammen	460	222	238	79	50	29	539	272	267	1	1	-	66	33	33	18	10	8	454	223	231

¹⁾ 3 Mænd udgaaede med Tilladelse, 1 Mand og 1 Kvinde uden Tilladelse. ²⁾ 2 Mænd udgaaede med Tilladelse, 1 Mand uden Tilladelse. ³⁾ 2 Mænd udgaaede med Tilladelse, 1 Kvinde uden Tilladelse. ⁴⁾ Alle udgaaede uden Tilladelse.

Opgave over samtlige Spedalske i Riget og deres Bevægelse i og udenfor Indretningerne i Aarene 1856—1885.

Tableau des lépreux pendant les années de 1856—1885.

Tabel XX.	Samlet Antal ved Aarets Begyndelse.	Tilkomne.	Afgang i og udenfor Stiftelserne.			Tilbage ved Aarets Udgang.		Samlet Antal ved Aarets Udgang.
			Døde.	Udflyttede.	Helbredede.	Distrikterne.	Stiftelserne.	
1856	-	(237)	?	?	?	2638	235	2873
1857	2873	242	293	16	2	2377	427	2804
1858	2804	211	225	4	2	2309	475	2784
1859	2784	242	213	8	7	2275	523	2798
1860	2798	223	253	9	2	2218	539	2757
1861	2757	222	238	14	4	2012	711	2723
1862	2723	214	212	12	4	2011	698	2709
1863	2709	198	195	6	4	1953	749	2702
1864	2702	206	202	9	1	1915	781	2696
1865	2696	201	205	9	5	1906	772	2678
1866	2678	205	213	10	3	1862	795	2657
1867	2657	200	192	7	5	1866	787	2653
1868	2653	210	211	7	6	1851	788	2639
1869	2639	183	200	16	8	1811	787	2598
1870	2598	183	230	13	3	1771	764	2535
1871	2535	171	238	16	3	1702	747	2449
1872	2449	130	205	9	5	1652	708	2360
1873	2360	130	177	18	8	1615	672	2287
1874	2287	139	183	10	5	1585	643	2228
1875	2228	137	203	14	5	1520	623	2143
1876	2143	100	187	6	2	1435	613	2048
1877	2048	104	165	7	3	1348	629	1977
1878	1977	106	139	10	9	1307	618	1925
1879	1925	87	162	11	4	1233	602	1835
1880	1835	63	150	7	7	1117	617	1734
1881	1734	48	156	8	6	1013	599	1612
1882	1612	45	145	6	10	942	554	1496
1883	1496	58	124	4	9	879	538	1417
1884	1417	19	137	3	9	766	521	1287
1885	1287	17	142	15	8	617	522	1139
Tilsammen		4294	5595	284	149			

Behandlede chroniske Sygdomme.

Liste des cas traités des maladies chroniques.

Tabel XXI.	Ialt opgivne		Behandlede, for hvilke er opgivet Alder og Kjøen.				Fordeling paa Stifterne:											
							1		2		3		4		5		6	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Børn.		Voxne.		Chri- stiania.		Hamar.		Christians- sand.		Bergen.		Trond- hjem.		Tromsø.	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme..	6339	10	76	60	3746	2435	2094	4	903	1	1015	2	441	2	959	1	927	-
Fnat	2464	-	389	459	332	330	594	-	468	-	906	-	160	-	122	-	214	-
Skurv	185	-	55	69	29	32	77	-	24	-	34	-	9	-	10	-	31	-
Kjertelsyge	3609	46	1292	1510	214	393	1279	20	399	4	824	8	261	8	549	5	297	1
Rachit.	1429	92	770	619	3	7	520	73	368	6	248	5	87	4	110	1	96	3
Simpel Meningit.	425	322	147	126	61	55	143	117	50	26	68	56	70	58	60	40	34	25
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose.	868	704	297	285	84	96	258	206	106	66	232	205	87	83	111	81	74	63
Lungetuberkulose	5925	2694	193	280	2165	2655	1876	952	543	232	1504	705	570	276	1011	363	421	166
Kræft	1784	¹⁾ 1116	5	1	816	797	539	404	299	176	291	158	197	123	292	157	166	98
Morbus Brightii	1587	431	109	93	631	667	533	173	173	55	360	79	130	47	258	49	133	28
Blegsot og Anæmi	16802	²⁾ 26	686	2030	1154	12636	6796	11	1793	3	2755	1	1393	3	2025	4	2040	4
Menstruationsuordener ..	3386	-	-	11	-	3375	1160	-	431	-	620	-	239	-	575	-	361	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	23671	101	824	1222	9729	11475	7582	26	3078	8	3804	21	2201	14	3346	22	3660	10
Ormesygdomme	1494	-	509	632	145	160	477	-	210	-	397	-	126	-	200	-	84	-
Drankersygdomme	174	12	-	1	159	10	76	5	15	1	51	3	5	1	23	2	4	-
Struma	260	-	1	13	30	200	108	-	105	-	11	-	15	-	18	-	3	-

1) Cancer 1094, Sarcoma 22. 2) Anæmia perniciosa.

overførelse, der ogsaa skrev sig fra Udlandet; trods Anvendelsen af forskjellige Foranstaltninger vandt Smitten nu Indpas blandt Elever paa en Almskole, hvorfra den overførtes til andre Skoler og efterhaanden mod Aarets Slutning optraadte almindelig udbredt. Til Tromsø Stift kom Sygdommen først til Lenvik ved svenske Flytlapper, udbredte sig over dette Distrikt og spredte sig senere over Amtet. Fra de øvrige Amter omtales kun faa og mest spredte Tilfælde. De behandlede Tilfælde af Mæslinger udgjorde 4,5 pCt. af samtlige behandlede epidemiske Sygdomme.

Rosen (Erysipelas) optraadte noget hyppigere end i de nærmest foregaaende Aar. Fra enkelte Distrikter i nordre Bergenhus Amt — Søndfjords Distrikterne og Kinn — og i Romsdals Amt — Surendal og nordre Nordmøre — omtales denne Sygdom og med den beslægtede Saarsygdomme som almindeligere end sædvanlig.

Kighoste (Tussis convulsiva), der udgjorde 4,0 pCt. af samtlige behandlede epidemiske Sygdomme, tiltog fra forrige Aar i Udbredning i Christiania By og vedblev ogsaa, omend mindre hyppig, saavel i Christiania som Hamar Stifter. Den forekom ogsaa mere udbredt end ifjor i Christianssands Stift, hvor den optraadte i Stavanger som Epidemi. I Bergens Stift hjemsøgte Bergen og nærliggende Distrikter af Sygdommen, og i Trondhjems Stift forekom den epidemisk i Røros, Orkedalen og mod Aarets Slutning i Trondhjem.

Diphtherit (Diphtheritis) vedblev epidemisk i Christiania, hvor de behandlede Tilfælde udgjorde 27,1 pCt. af samtlige i Riget behandlede; den optraadte ogsaa hyppigere end Aaret forud i Akershus Amt og Jarlsberg og Laurviks Amt, hvorimod den — om end fremdeles epidemisk udbredt — var i adskillig Tilbagegang i Smaalønes Amt og ogsaa noget sjældnere end tidligere i Buskeruds Amt. De tilsammen behandlede Tilfælde i Christiania Stift udgjorde 63,0 pCt. af samtlige i Riget behandlede. I de øvrige Amter er den ikke optraadt med nogen større epidemisk Udbredning, i de fleste omtrent som Aaret forud.

Tabel IX viser Antallet af Angrebne af 1000 Indvaanere i Rigets Stifter og Amter, og Tabel XV giver Oversigt over de Distrikter inden Amterne, hvor Sygdommen optraadte hyppigst.

Kusma (Parotitis) er forekommen flere Steder epidemisk, uden at der for samme har været søgt Lægehjelp, saa de opgivne Antal Tilfælde som sædvanligt ere betydelig mindre end det virkelige.

Akute katarrhalske Tilfælde (Catarrhus, Bronchitis, Laryngitis, Pneumonia catarrhalis, Angina simplex og Angina follicularis) udgjorde tilsammen 46,9 pCt. af samtlige behandlede epidemiske Sygdomme og ere optraadte noget sjældnere end i forrige Aar, da de udgjorde 50,3 pCt. Fra enkelte Distrikter, Hof i Jarlsberg og Laurviks Amt, Lyngdal i Lister og Mandals Amt og Sand i Stavanger Amt omtales epidemisk Optræden af Angina follicularis. De opgivne 414 Dødsfald ere saaledes fordelt: Akut Bronchit 359, Laryngit 4, katarrhalsk Lungebetændelse 50 og Angina 1.

Lungebetændelse (Pneumonia crouposa) forekom meget sjældnere end Aaret forud og uden udpræget epidemisk Optræden. De behandlede Tilfælde udgjorde 6,1 pCt. af samtlige behandlede epidemiske Sygdomme. Dødelighedsprocenten for de behandlede Tilfælde var 14,3, samme Procent som Aaret forud. Sygdommens Optræden i Forhold til Indvaanerantallet sees af Tabel IX, og Tabel XVI giver en Oversigt over de Distrikter i Amterne, hvor den forekom hyppigst.

Brystbetændelse (Pleuritis) forekom med sædvanlig Hyppighed og Gigtfeber (Rheumatismus articulorum acutus, Febris rheumatica) noget hyppigere end ellers.

Akut Diarrhoe og Cholera nostras (Diarrhoea acuta & Cholera nostras) ere forekomne hyppigere end Aaret forud paa flere Steder. I Christiania By og Christiania Stifts Amter er Sygdommen gennemgaaende tiltagen fra Aaret forud, hvad der ogsaa er Tilfældet i Hamars Stift, i Bratsbergs og i Lister og Mandals Amter; i Bergens By forekom Sygdommen hyppigere, forøvrigt i det Bergen-

Dødeligheden af Lungetuberkulose i de forskjellige

Mortalité par la phthisie dans les diocèses et dans

Tabel XXII.			1887.			
			Opgivne Dødsfald			
			med anført Døds- aarsag.	af Lunge- tuber- kulose.	af epidemiske Syg- domme.	af ikke epidemiske Syg- domme.
Riget			17489	2694	6265	11224
Byer			7620	1180	2943	4677
Landdistrikter			9869	1514	3322	6547
I.	Christiania	Stift	7181	952	3177	4004
II.	Hamars	—	1728	232	557	1171
III.	Christianssands	—	3091	705	839	2252
IV.	Bergens	—	2180	276	709	1471
V.	Trondhjems	—	2094	363	563	1531
VI.	Tromsø	—	1215	166	420	795
1.	Christiania By		3166	371	1614	1552
2.	Akershus	Amt	914	107	424	490
3.	Smaalenenes	—	1058	144	456	602
4.	Buskeruds	—	1143	193	360	783
5.	Jarlsberg og Laurviks	—	900	137	323	577
6.	Hedemarkens	—	991	152	322	669
7.	Christians	—	737	80	235	502
8.	Bratsbergs	—	830	138	255	575
9.	Nedenæs	—	615	178	143	472
10.	Lister og Mandals	—	720	185	178	542
11.	Stavanger	—	926	204	263	663
12.	Søndre Bergenhus	—	641	84	239	402
13.	Bergens By		717	119	174	543
14.	Nordre Bergenhus	Amt	601	44	233	368
15.	Romsdals	—	696	113	175	521
16.	Søndre Trondhjems	—	1094	197	294	800
17.	Nordre	—	525	82	157	368
18.	Nordlands	—	718	103	221	497
19.	Tromsø	—	289	41	94	195
20.	Finmarkens	—	208	22	105	103

ske og Trondhjemske er Sygdommens Forekomst omtrent som eller noget sjældnere end Aaret forud. Det opgivne Antal udgjør 16.8 pCt. af samtlige behandlede epidemiske Sygdomme (Aaret forud var Procenten 16.0). Dødeligheden af de behandlede Tilfælde var 3.1 pCt. (Aaret forud 2.9 pCt.). Af Dødsfaldene opføres 481 som Diarrhoe og 51 som Cholera nostras.

Blodgang (Dysenteria) er ikke optraadt med epidemisk Udbredning.

Stifter og Amter for Aarene 1885—1887.

les préfectures pendant les années de 1885—1887.

Forhold af Dødsfald af Lungetuberkulose						Dødeligheden af Lunge- tuberkulose pro mille af Befolkningen.		
til samtlige opgivne Døds- aarsager i pCt.			til Dødsfald af ikke epi- demiske Sygdomme i pCt.					
1887.	1886.	1885.	1887.	1886.	1885.	1887.	1886.	1885.
15.4	15.4	16.9	24.0	23.8	25.6	1.4	1.4	1.5
15.5	16.7	18.1	25.2	26.3	28.3	2.7	2.8	3.1
15.3	14.5	15.9	23.1	22.1	23.7	1.0	1.0	1.0
13.1	13.7	15.3	23.8	23.0	25.2	1.7	1.7	1.8
13.4	12.1	13.4	20.0	17.7	19.5	1.1	0.9	1.1
22.8	22.5	23.9	31.3	30.3	33.1	1.9	2.0	2.1
12.7	14.6	13.4	18.8	20.8	20.6	0.9	1.0	0.9
17.3	15.9	18.6	23.7	23.0	24.5	1.2	1.2	1.5
13.7	11.8	15.6	20.9	22.3	23.8	0.7	0.7	0.7
11.8	13.4	15.2	23.9	24.0	28.6	2.8	2.7	3.1
11.7	13.6	13.4	21.8	20.6	20.4	1.1	1.2	1.1
13.6	12.7	12.7	23.9	24.1	22.8	1.2	1.3	1.1
16.9	14.9	17.2	24.6	22.4	24.3	1.7	1.7	1.8
15.2	14.8	17.8	23.7	22.6	25.4	1.4	1.2	1.6
15.3	13.3	16.3	22.7	18.8	22.2	1.2	1.0	2.2
10.9	10.7	10.2	15.9	16.3	16.2	0.7	0.7	0.8
16.6	16.7	18.8	24.0	24.5	25.8	1.5	1.6	1.8
28.9	21.3	21.4	37.7	30.9	29.8	2.1	1.9	1.9
25.7	25.3	25.7	34.1	30.4	31.4	2.4	2.2	2.2
22.0	26.6	29.4	30.8	34.5	38.9	1.7	2.1	2.2
13.1	17.0	14.5	20.8	22.9	27.1	0.6	0.7	0.7
16.6	19.9	16.2	21.9	25.0	23.4	2.5	3.0	2.6
7.3	7.7	7.8	12.0	12.3	12.6	0.4	0.5	0.5
16.2	14.5	13.5	21.7	21.6	20.5	0.9	0.7	0.8
18.0	17.0	20.9	24.8	24.1	28.4	1.6	1.6	2.2
13.7	13.6	18.0	22.3	20.0	26.3	1.0	0.9	1.2
14.3	13.7	16.8	20.7	22.7	26.2	0.8	0.8	0.8
14.2	15.5	13.3	20.9	24.7	19.3	0.6	0.6	0.6
10.6	5.1	15.4	21.4	17.5	23.4	0.7	0.7	0.6

Veneriske Sygdomme. Om de paa Rigets Sygehuse behandlede Tilfælde af Syphilis henvises til Tabellen i Slutningen af denne almindelige Beretning. Paa Rigshospitalets Hudsyggeafdeling udgjorde den gennemsnitlige Behandlingstid i 1887: 67.8 Dage (i 1886: 62.2 Dage, i 1885: 52.6 Dage). Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis sees af Tabel XVII, der tillige viser Sygdommens Form hos de Angrebne samt deres Kjøen og Fordeling paa

**Procentforhold af Dødsfald af Lungetuberkulose til samtlige
opgivne Dødsårsager og til Dødsfald af ikke epidemiske
Sygdomme for Byer og Landdistrikt.**

*Mortalité par phthisie relativement aux toutes causes de décès et aux causes de
décès non épidémiques dans la campagne et dans les villes.*

Tabel XXIII. Overøvrighedsdistrikt.	Samtlige opgivne Dødsårsager.				Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.			
	Byer.		Landdistrikt.		Byer.		Landdistrikt.	
	1887.	1886.	1887.	1886.	1887.	1886.	1887.	1886.
Riget.....	15.5	16.7	15.3	14.5	25.2	26.3	23.1	22.1
1. Christiania By	11.8	13.4	-	-	23.9	24.0	-	-
2. Akershus Amt	13.95	15.1	11.6	12.4	30.0	22.2	21.5	20.5
3. Smaalenenes —	14.4	15.4	12.9	10.6	23.5	27.8	24.3	21.0
4. Buskeruds —	15.8	15.7	17.7	14.3	24.7	23.1	24.6	22.0
5. Jarlsberg og Laurviks —	16.9	17.4	14.0	12.5	25.2	25.2	22.5	20.1
6. Hedemarkens —	10.2	21.0	15.7	12.8	16.7	36.3	23.1	18.0
7. Christians —	11.1	19.0	10.8	10.4	11.2	26.6	16.1	16.0
8. Bratsbergs —	19.0	15.5	15.5	17.4	26.7	23.1	18.1	25.3
9. Nedenæs —	24.8	17.0	30.4	22.9	33.1	23.0	39.3	34.0
10. Lister og Mandals —	23.95	20.0	27.2	29.3	31.25	24.5	36.2	35.2
11. Stavanger —	21.9	28.6	22.1	25.6	30.7	36.6	30.8	32.2
12. Søndre Bergenhus —	-	-	13.1	17.0	-	-	20.9	22.9
13. Bergens By	16.6	19.9	-	-	21.9	25.0	-	-
14. Nordre Bergenhus Amt	-	-	7.2	7.3	-	-	11.9	11.9
15. Romsdals —	19.5	19.3	14.6	12.2	23.6	25.9	20.5	19.2
16. Søndre Trondhjems —	21.2	20.3	15.8	15.0	28.0	29.0	22.0	20.7
17. Nordre —	25.6	25.5	14.8	12.5	34.3	50.0	21.1	18.0
18. Nordlands —	19.6	22.1	14.0	13.2	23.1	29.4	20.5	22.1
19. Tromsø —	12.1	14.5	15.2	16.0	18.2	21.1	22.3	26.5
20. Finmarkens —	10.8	4.4	10.3	12.2	20.7	12.2	22.9	25.0

Amterne og endvidere de udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit). Paa Sygehusene indkomne Tilfælde af Gonorrhoe sees af Tabel XVIII.

Spedalskhed (Elephantiasis Græcorum, Lepra). Tabel XIX giver en Oversigt over Til- og Afgang af Spedalske i Pleiestiftelserne og Lungegaardshospitalet.

Tabel XX giver en Oversigt over samtlige Spedalske i Riget og deres Bevægelse i og udenfor Indretningerne i Aarene 1856—1885; forøvrigt henvises til Norges officielle Statistik, III Række, No 51: «De Spedalske i Norge i Femaaret 1881—1885».

I Tabel XXI gives en Oversigt over enkelte af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** med Fordeling paa Rigets Stifter og Opgave over Køn og Alder for de af de forskellige Sygdomme Angrebne.

Lungetuberkulose (Tuberculosis pulmonum, Phthisis) er opgivet som Dødsårsag for 2694 Døde og udgjorde 15.4 pCt. af samtlige kjendte Dødsaar-

sager og 24.0 pCt. af Dødsfald af ikke epidemisk Sygdom; den kjendte Dødelighed af Lungetuberkulose var 1,4 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte.

Tabel XXII viser Dødsfald af Lungetuberkulose i de forskjellige Stifter og Amter for Aarene 1885—1887 i Forhold til samtlige kjendte Dødsaaarsager, til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme og i Forhold (pro mille) til Folkemængden i de tilsvarende Dele af Riget i de nævnte Aar.

Tabel XXIII viser Procentforholdet af Dødsfald af Lungetuberkulose til samtlige opgivne Dødsaaarsager og til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme for Aarene 1886 og 1887, særskilt for Byerne og Landdistrikterne i Amterne. Det kjendte Antal Dødsfald af tuberkuløs Hjernebetændelse, Miliærtuberkulose og Tuberkulose i andre Organer var 704, og udgjorde 4.0 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager (3,8 pCt. for Byerne og 4,2 pCt. for Landdistrikterne).

Af **Kræft** (Cancer, Epithelioma, Sarcoma) er tilsammen opgivet 1116 Dødsfald, der udgjorde 6,3 pCt. (4,8 i Byerne og 7,6 pCt. i Landdistrikter) af samtlige kjendte Dødsaaarsager.

Tabel XXIV giver en Oversigt over kjendte Dødsfald af Kræft med Oplysning om dens Sæde, Alder og Køn for de af de forskjellige Kræftformer Døde, forsaavidt saadan Opgave foreligger.

Angaaende **Struma** foreligger nu i «Studier» af Dr. med. Axel Johannesen en Del Resultater af nogle af ham siden 1884 foretagne og tildels paa schematiske Oplysninger fra Landets Læger baserede Undersøgelser:

«Allerede i Medicinalberetningernes Omtale af Struma, der kan følges tilbage lige til 1835, var det tydeligt, at det maatte være enkelte Partier af Norge, som fornemmelig var udsatte for denne Lidelse. Væsentlig syntes dette at være Egnene omkring vore 3 store Indsøer Mjøsen, Randsfjorden og Tyrifjorden, fornemmelig den første. Gjennem min Praxis syntes jeg ogsaa at faa det Indtryk, at visse Særegenheder i Sygdommens Udbredelse paa Ringerike, Modum og Lier pegede hen til at sætte den i Forbindelse med Jordbundsforholde.

Det var derfor naturligt, at jeg fandt at burde underkaste Forekomsten af Struma omkring Mjøsen en personlig Undersøgelse, og med kgl. Stipendium blev jeg i Somrene 1885 og 1886 sat istand til at foretage saadanne Reiser, efter at jeg under Prof. Kierulfs Veiledning i Vaarsemestret 1885 havde studeret Geologi.

Før jeg imidlertid gaar over til at redegjøre for mine egne Undersøgelser, skal jeg forudskikke en kort Udsigt over Norges Geologi, som jeg skylder Hr. Prof. Vogt.

Norges ældste geologiske Dannelse er Grundfjeldet, som bestaar af Gneis, Glimmerskifer, Hornblendeskifer og lignende Bergarter, meget sjelden med Kalklag. De vigtigste Mineralier er Kvarts, som yderst sjelden forvitrer, Feldspath, Glimmer og Hornblende, som ligeledes angribes lidet.

Over Grundfjeldet blev over den største Del af det sydlige Norge afsat kambriske og siluriske Afleiringer, som senere paa mange Steder er borteoderede, saa Grundfjeldet stikker op i Dagen. I det Trondhjemske og Bergenske bestaar de siluriske Lag af Bergarter af ganske anden fysisk og kemisk Beskaffenhed end paa Østlandet, hvor de væsentlig forekommer omkring Mjøsen samt i Kristianiabækkenet, paa Ringerike og ved Langesund. Til Forekomsten paa disse Steder skal jeg i det Følgende holde mig.

Etage 1. Sparagmit med Kalklag, Birdkalk, undertiden med Lerskifer og Alunskifer af ringe Mægtighed i Forhold til Sparagmiten. Denne er en Breccie, bestaaende i det væsentlige af de samme Mineralier som Grundfjeldet og bør — ialfald foreløbig — for de foreliggende Undersøgelser stilles sammen med Grundfjeldet.

De følgende siluriske Etager 2—8 bestaar af forskjellige Slags vexlende Lerskifere, Alunskifer, der er Lerskifer med organisk, bituminøs Substans i rigelig Mængde, og Svovlkis, Mergelskifer, der er kalkholdig Lerskifer, Kalksten o. s. v. Vexelen mellem de forskjellige Lag, særlig Lerskiferen og Kalkstenen, er intim;

man møder intetsteds i den hele Række nogen kolossal Lagrække af Skifer uden Kalksten eller Kalkboller, ei heller betydelige Kalklag uden lidt Skifer.

Etage 2 er Alunskifer med Kalkboller — ofte Stinkkalk.

Etage 3. Vexel af Lerskifer, undertiden bituminøs, og nogle Kalklag, hvoraf Orthocerkalken er vigtigst.

Etage 4. Nogenlunde jævn Vexel mellem Lerskifer, Mergelskifer og Kalksten.

Etage 5. Kalksandsten med Lerskifer og Mergelskifer.

Etage 6 og 7 indeholder navnlig mægtige Kalklag.

Etage 8. Kalklag med Mergel- og Lerskifer.

Etage 9. Sandsten der ogsaa regnes til Devon, hvortil efter den svenske Geolog Bäckströms Undersøgelser Sandstensfeltet NV for Brumundelven i Veldre maa henføres.

Af de eruptive Bergarter omkring Mjøsen kan mærkes Graniten og Porfyren, der begge i kemisk Sammensætning nærmest kan sammenlignes med Gneisen i Grundfjeldet. —

Den Fremgangsmaade, som jeg anvendte ved mine Undersøgelser, var følgende: Først undersøgte den Syge selv, hans Livs- og Slægtshistorie noteredes, ligeledes Halsomfanget, Legemshøiden, Hjertets Tilstand o. s. v. Dernæst bestemtes ved nøiagtig Examination af den Syge selv og Slægt og Kjendinger, paa hvilken Lokaltet Strumaet var opstaaet, og hvor længe han havde opholdt sig paa dette Sted. For nu at faa saavidt mulig alle Syge med, var det ofte nødvendigt at vandre fra Gaard til Gaard og fra Plads til Plads og undersøge hvert eneste Individ — specielt da i de Egne, der dannede Overgangen mellem de belastede og fri Lokalteter — Egne, som jeg har kaldt Grændseregioner.

Var det nu lykkedes at paapege den Lokaltet, hvor Strumaet var opstaaet, blev her — tildels i Forening med en paa Hedemarken bosat Geolog — foretaget en Undersøgelse af Jordbundsforholdene, Lagene, Etagerne o. s. v., ligesom Haandstykker medtoges, der senere er bestemte af Prof. Kierulf. Dernæst undersøgte Brøndene eller Vandbeholdere paa Temperatur, Diatomeer, Bakterier o. s. v.

Kaster man et Blik paa Kierulfs geologiske Kart over Mjøsegnene, vil det let falde i Øinene, at faa Steder frembyder et saa vexlende Jordbundsforhold som Løiten. Det var derfor naturligt, at jeg valgte denne Egn som Udgangspunkt.

Der viste sig nu det ganske mærkelige Forhold, at der paa de fremstikende Partier af Grundfjeldet og paa Graniten i Rokodalen ikke kunde paavises noget Tilfælde af Struma, derimod optraadte der, saasart man kom til Alunskiferen ved Dyreng, flere udtalte Foci. Den største Del af Løiten bestaar imidlertid af Sand og Aur, der er nedflommet fra de nordenfor liggende Sparagmitdannelser. Heri findes iblandte smaa Partier af Silur, og det var paa disse, at de ikke ganske faa Tilfælde i disse Dele af Bygden fandtes spredte omkring. Det vil derfor vække mindre Overraskelse, at de betydelige siluriske Afleiringer i Stange, Vang, Furnæs, Næs, Ringsaker og Helgeøen var ganske talrig besatte med Strumatilfælde, hvad der ogsaa i mindst lige saa høi Grad gjælder om de frugtbare, mægtige Silurdannelser i østre og tildels ogsaa vestre Toten. — Man kunde her ofte vandre fra Gaard til Gaard og stadig finde fuldt op af Tilfælde, saa Interessen i disse Egne væsentlig knyttede sig til, paa hvilke Etager Sygdommen var stærkest repræsenteret.

Eu ganske anderledes Interesse havde dog Undersøgelserne i Grændseregionerne eller der, hvor Fundene syntes at staa i Modstrid med Karterne. Saaledes fandtes i Brumunddalen, der som nævnt bestaar af devonisk Sandsten med en mægtig Porfyrreruption ved Siden, ikke mere end et Par tvivlsomme Tilfælde af Struma paa denne sidste Bergart, medens Sandstenen var rigelig besat. Paa Gaarden Høstbjør, paa Toppen af den efter Kartet af Sparagmit bestaaende Høstbjørkamp, fandtes flere Tilfælde. Ved Undersøgelse af Vandindtaget saaes et Skiferlag, som Prof. Kierulf har bestemt som Alunskifer, at stikke frem i Dagen lige ved Vandindtaget.

I Aasbygden i Ringsaker fandtes paa Sparagmiten i et Bælte østenfor Nærsøen en hel Række Tilfælde af Struma. Ved Undersøgelse fandtes netop her et ganske mægtigt Lag af Skifer, som Prof. Kierulf bestemte som Lerskifer, og som nu af-sættes paa de nyeste Karter. Det nordligste Sted, hvor denne Skifer kan paavises, nemlig Storsveen, var ogsaa det nordligste Sted, hvor jeg kunde finde Struma her.

Fra Vestsiden af Nærsøen gaar Sparagmiten lige til Mjøsen. Trods al Møje fandt jeg her intet Tilfælde af Struma. før jeg kom ned til en frugtbar Egn, der breder sig ud midt inde i den temmelig golde Sparagmit og bestaar af Stinkkalk og uren Kalksten, — nemlig Gaardene Sørby og Lunde. Paa disse to Steder fandtes flere Tilfælde af Struma, medens Gaarde, der ligger midt imellem paa Sparagmiten, intet Tilfælde havde at opvise.

Heller ikke kunde jeg trods de saa talrige Tilfælde saavel i Næs som Ringsaker paavise noget Struma opstaaet paa det Grundfjeldsbelte, der ligger mellem disse 2 Præstegjæld.

Af særlig Interesse er Forholdet i Totenviken paa Vestsiden af Mjøsen. Denne Egn bestaar af et bredt Lag af Ler og Sand, som indtager Partiet nærmest Mjøsen; ovenfor dette et bredt Belte af Lerskifer (Etag 3—4), vestenfor disse 2 Af-sætninger ligger Grundfjeldet (Skreya). Fra Lerskiferen gaar radiært en hel Del Elve og Bække ned gennem Ler- og Sandlaget og tildels ogsaa gennem den østlige Del af Grundfjeldet. Det viser sig nu, at de særdeles talrige Tilfælde af Struma i denne Del af Toten væsentlig forekommer langs disse Elve og Bække, medens de mellemliggende Partier gaar betydelig mere fri, og at der langs Bækkene kan optræde ofte særdeles store Antal af Sygdommen, indtil mellem 10—20 Tilfælde inden en meget liden Omkreds. — Ved den nøiagtige Undersøgelse af Forekomsten paa Grundfjeldet kunde det konstateres, at der her neppe forekom Tilfælde undtagen paa og omkring Gaarden Holmstad. Men netop dette har en ganske betydelig Interesse med Hensyn til det geologiske Spørgsmaal; thi sydost for denne Gaard ligger op i Dagen et ikke ganske ringe Lag af silurisk Lerskifer med Faldretning mod nordvest.

Naar hertil kommer, at Tilfældene paa det mægtige Lag af Grundfjeld paa Vestsiden af Einavandet forekom paa Gaardene Grefsrud, hvor store Alunskifere ligger i Dagen og i Vardal paa Orthocerkalken og Paradoxidesskiferen, antager jeg, at der ikke behøves at anføres flere Enkeltheder, der selvfølgelig kunde for-fleres ganske betydelig. Det anførte vil være nok til at vise Koincidence mellem Strumaets Forekomst og visse Jordbundsforholde, nemlig de siluriske Aflæiringer. —

Undersøges nu, hvorledes den relative Hyppighed af Forekomsten af Struma paa de forskjellige Lag og Etager stiller sig, fremgaar det, at af 379 nøiagtig undersøgte Tilfælde paa Oplandene er opstaaede:

paa Grundfjeld	1 Tilf.
— Sparagmit	2 —
— Granit og Porfyr	0 —
— 1ste Etag, sort Lerskifer	0 —
— 2den — Alunskifer	33 —
— 3die — uren Kalksten	99 —
— 4de — Lerskifer	176 —
— 5te — Kalksandsten	3 —
— 6te — Pentameruskalk	2 —
— Sandaur, Fjeldmarkens Fyldinger	8 —
— Leraur fra Etager 6	21 —
— Mjøsterrasserne	6 —
— Devonisk Sandsten	8 —
— Ukjendt Oprindelse	20 —

379 Tilf.

Altsaa er Forekomsten overveiende paa Etage 3—4 med tilammen 74,0 pCt. af alle Tilfælde; Siluren og Devonien tilsammen har i 96,9 pCt. af de kjendte Tilfælde været Sæde for Struma, medens alle andre Formationer tilsammen blot i 3,1 pCt. har havt denne Sygdom at opvise — Tal, som taler et ganske tydeligt Sprog.

Men ved disse Undersøgelser vil man alligevel ikke komme længere end til i de anførte Jordbundsforholde at finde et nødvendigt Substrat for den egentlige, supponerede Sygdomsspire, og det næste Skridt var derfor at søge efter denne.

Disse Undersøgelser har jeg foretaget i Forening med Hr. Kemiker Schmelck. Vi overførte Vand fra Vandbeholderne eller Brøndene paa Toten og Hedemarken direkte til faste Kulturer i et af Hr. Schmelck dertil konstrueret, transportabelt Kulturapparat, ligesom ogsaa Vandet blev underkastet en kemisk Analyse.

Undersøgelserne ere dog endnu ikke afsluttede.

Hvad Diatomeerne angaar, er de af mig udførte mikroskopiske Præparater godhedsfuldt bestemte af Hr. Prof. Cleve i Upsala.

Noget særlig fremtrædende Resultat har disse Undersøgelser ikke givet. Kun skal det mærkes, at Naviculaarter fandtes i flere af de særlig fremtrædende Strumabrønde, ligesom Eucyonema, der af Bircher er iagttaget i udprægede Strumabrønde i Schweiz, ogsaa her kunde paavises paa Steder med talrige Tilfælde.

Angaaende Sygdommens Hyppighed oplyser Forfatteren, at han ved sine Tællinger har fundet

i Løiten	7,4	pCt. af Befolkningen er angreben,		
i Ringsaker	7,4	« « — » —		
i Vang og Furnæs	5,9	« « — » —		
i Næs	10,6	« « — » —		
i Toten	25,6	« « — » —		

og tilføier, at det selvfølgelig ikke har kunnet lade sig gjøre, at faa alle Tilfælde med.

«Nøiagtige Undersøgelser har jeg i denne Henseende foretaget i Totenviken, hvor jeg selv har tællt Strumatilfældene, og hvor Formandskabet velvillig har ladet optage en Folketælling i de forskjellige Aldre og Aarsklasser.

I Totenviken er 115,4 pro mille angrebne af Struma, et Tal, som nærmer de stærkt hjem søgte Bygder i Schweiz.

Af 441 af mig undersøgte Tilfælde fra Oplandene var 407 = 92,3 pCt. Kvinder og 34 = 7,7 pCt. Mænd.

Af disse Tilfælde vare:

36,3	pCt. opstaaede mellem	1—15	Aars Alderen,
15,3	« — —	15—20	—»—
10,4	« — —	20—25	—»—
10,4	« — —	25—30	—»—
11,8	« — —	35—35	—»—
4,7	« — —	35—40	—»—
5,2	« — —	40—45	—»—
2,5	« — —	45—50	—»—
1,6	« — —	50—60	—»—
1,4	« — —	60—80	—»—

Altsaa det overveiende Procenttal i Barnealderen, hvad der ogsaa stemmer overens med de udenlandske Erfaringer.

Hvad nu det disponerende ætiologiske Moment angaar, der ligger i Svangskab og Puerperium, kan det bemærkes, at blot 15 af de undersøgte Tilfælde angiver at have faaet sit Struma i Graviditet eller Barselseng, medens det paa den Side endog ikke mangler paa Beretninger om, at Struma er aftaget i Barselseng.

Der er fremsat den Opfatning, at ingen til Oplandene indflyttet Person af

ubelastet Familie her paa viselig er bleven strumøs. Jeg skal ogsaa paa dette Punkt irettelægge mine Observationer.

Jeg har i denne Henseende samlet 25 Tilfælde, alle fra fuldkommen frie Steder, medens det paa den anden Side ikke var nogen sjelden Erfaring, at Folk, som flyttede ud fra Distriktet blev kvit sit Struma eller bedredes derfor, — saaledes som tidligere paa peget fra Udlandet. Af de mere karakteristiske Exempler skal jeg nævne en Embedsmands Hustru fra Nordland, som efter et par Aars Ophold paa Hedemarken har faaet Struma, samt 3 Damer fra Kristiania. De 2 er gifte paa Oplandene og har begge faaet Struma et par Aar efter sin Ankomst did, den 3die fik Struma under et Besøg der, og Strumaet voxer stadig under hvert Ophold deroppe, medens det atter aftager, naar hun vender tilbage til Kristiania.

Jeg skal til Supplering heraf berette et Par Iagttagelser, som jeg skylder andre Kolleger. Dr. Oxholm i Mandal fortæller saaledes om en derboende Dame, som er født paa Toten og der havde faaet Struma, at dette svandt under et Ophold i Kristiania, vendte atter tilbage under et Ophold paa Toten og svandt igjen paa Vestlandet. Dr. Rømcke beretter om en hel strumøs Familie i Hallingdal, temmelig enestaaende Tilfælde paa den Kant af Landet. Men Strumaet var opstaaet hos Familiens Medlemmer under forskellige Besøg hos en Søn og Broder, der var Lærer paa Ringerike i en Egn, hvor der findes talrige Strumatilfælde. Student Dedichen beretter i en omhyggelig Beskrivelse af Strumatilfældene ved Modums Blaafarveverk følgende:

Der er 3 Vandindtag ved Verket, hvoraf det ene kommer fra et Fjeldvand. De Folk, som tager Vand heraf, gaar aldeles fri; de derimod, som benytter de 2 andre Brønde, faar ofte Struma. Hele Familier inficeres, men — de, der vandrer ud, mister sit Struma, medens Indflyttede eller endog Piger, som blot har været i Besøg, faar Struma. Det synes ogsaa, som om den 3die Brønd er mere inficerende end No. 2, idet Folk, som har benyttet No. 2 og er gaaede fri, faar Struma, naar de begynder at benytte No. 3. Disse Exempler kan forføres.

For **Sindssygdом** (Insania) indkom 159 Personer paa de almindelige Sygehuse (i 1886 derimod 106). Over de paa Sygehusene behandlede Tilfælde giver forøvrigt Tabellen i Slutningen af denne almindelige Beretning en Oversigt. Af Sindssygdом uden Anførsel af sekundær Dødsårsag er opgivet 54 Dødsfald, hvoraf 14 i Christiania Stift, 4 i Hamars, 14 i Christianssands, 13 i Bergens, 8 i Trondhjems og 1 i Tromsø Stift.

Paa Rigets 11 Sindssygeasyler indkom i Aarets Løb 703. Antal af tilsammen Behandlede var 2027. Antallet af Udskrevne var 699, hvoraf 89 Døde. Tilbageliggende ved Udgangen af 1887 var 1328. Det samlede Antal Forpleiningsdage for Sindssyge paa samtlige Asyler uddjorde 488319 Dage. Det daglige Middelbelæg paa samtlige Asyler var 1337,9. For det Offentliges Regning forpleiedes 1667 eller 82,2 pCt. af samtlige paa Asylerne Behandlede, for privat Regning 360 eller 17,8 pCt. De paa Asylerne indtrufne Dødsfald ere henførte under de nærmere kjendte Dødsårsager og opført i Tabellen over kjendte Dødsårsager i det Amt, hvor Asylet er beliggende. Nærmere Redegjørelse for Sindssygeasylernes Virksomhed findes i «Norges officielle Statistik», tredje Række No. 77, udgiven i 1887.

Tabellerne XXV og XXVI give en Oversigt over Antallet af de for Amtskommunernes Regning forpleiede Sindssyge i de forskellige Lægedistrikter samt Amtskommunernes omtrentlige Udgifter til de Sindssyges Forpleining og Medicinalvæsenet forøvrigt.

Tabel XXVII giver en Oversigt over en Del af Lægerne udførte vigtigere **chirurgiske Operationer** med deres Fordeling paa eller udenfor Sygehus i de forskellige Amter.

Anmærkninger til Liste over chirurgiske Operationer med Angivelse af Indikation og Udfald for de større Operationer, forsaavidt saadanne Opgaver ere meddelte. Det bemærkes, at der som oftest kun foreligger Opgave over Opera-

Liste over Dødsfald af

Décès causés par les mala-

Tabel XXIV. Kræftens Sæde. (Cancer et Sarcoma).	Tilsammen.	Kjøn.			Alder.																		
		Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Uopgivet.	0—1	1—5	5—10	10—15	15—20	20—30	30—40	40—50	50—60	60—70	70—80								
					Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.							
					M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.							
Cancer:																							
Hoved:																							
Hjernen.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansigtet.....	10	4	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Panden.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øienhulen.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Øiet.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Kindet.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kjæven.....	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Overkjæven.....	11	3	5	3	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	4	-	-	-	-	-	-
Underkjæven.....	7	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Ganen.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Munden.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tungen.....	8	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Læben.....	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Overlæben.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Underlæben.....	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Hagen.....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hals:																							
Halsen.....	11	5	2	4	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Svælget.....	5	3	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Strubehovedet.....	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Lufttrøret.....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spiserøret.....	16	5	4	7	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	1	1	2	-	-	-	-
Brystet:																							
Spiserør og Mavesæk.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Mediastinum.....	3	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Brystkassen.....	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Brystkjertelen.....	49	-	49	-	-	-	-	-	-	-	-	6	7	12	-	-	11	-	-	-	-	5	-
Lungerne.....	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Underlivet:																							
Underlivet.....	35	11	14	10	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	1	2	7	4	4	-	-	-
Mavesækken.....	543	257	177	109	-	-	-	-	-	3	7	5	31	24	65	57	96	51	37	26	-	-	-
Pylorus.....	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesæk. og Periton.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mavesækken og Lever.....	13	8	3	2	-	-	-	-	-	-	1	-	4	2	1	1	1	1	-	1	-	1	-
Leveren.....	50	27	13	10	-	-	-	-	-	-	3	-	1	1	3	2	8	5	6	2	-	-	-
Tyktarmen.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S. Romanum.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Intestina.....	8	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-
Pancreas.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritoneum.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Omentet.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Endetarmen.....	17	10	4	3	-	-	-	-	-	-	2	-	1	3	2	4	1	1	-	-	-	-	-
Nyrerne.....	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blæren.....	9	3	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	1	1	-	-	-	-
Prostata.....	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Penis.....	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Liste over Dødsfald af

Tabel XXIV (Forts.). Kræftens Sæde.	Tilsammen.	Kjøn.			Alder.														
		Mandkjøn.	Kvindkjøn.	Uopgivet.	1—0	1—5	5—10	10—15	15—20	20—30	30—40	40—50	50—60	60—70	70—80				
					Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.			
					M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.			
Testiklerne	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-		
Livmoderen	67	-	67	-	-	-	-	-	-	-	1	6	11	19	-	9	6		
—«— og Endetarm.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-		
—«— Skeden ..	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-		
Æggestokken	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-		
Skeden	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1		
Urogenitalorganerne.	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-		
Lysken	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-		
Ryggen	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-		
Extremiteterne:																			
Haanden	3	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Laaret	6	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1		
Knæet	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
Knæhasen	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Foden	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bensystemet:																			
Helligbenet	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Summa	937	390	379	168	1	-	-	1	-	1	4	2	17	21	42	52	96		
Uopgivet for	157	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Samtlige Dødsfald af Cancer	1094	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Sarcoma:																			
Overkjæven	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-		
Halsen	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Halskjertlerne	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Brystet	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
Lungerne	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-		
Leveren	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bækkenet	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-		
Blæren	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-		
Testiklerne	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-		
Hofteleddet	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Laaret	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1		
Læggen	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-		
Summa	19	11	8	-	-	-	1	1	2	-	-	2	-	1	1	3	2		
Uopgivet for	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Samtlige Dødsfald af Sarcoma	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		

tionernes Antal og ikke over opererede Personer. Operationer, der i Almindelighed henregnes til Chirurgia minor, ere ikke medtagne. Af disse Operationer ere et større Antal udførte saavel paa som udenfor Sygehus.

Amputation af Overarmen (Amputatio brachii). Indikation paa Sygehus: Arthrocace cubiti 5, Sarcoma 2, Phlegmone cum pyæmia 1, Vulnus sclopetarium 1, alle heldigt Udfald; for 1 Operation udenfor Sygehus er Udfald ikke anført.

Kræft i Aaret 1887.

				Opgiven Alder for		Fordeling paa Amter.																					
80—90		90—100				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16	17	18	19	20	
Aar.		Aar.				Christiania By	Akershus.	Smaalønes.	Busseruds.	Jarlsberg og Laurviks.	Hedemarkens.	Christians.	Bratsbergs.	Nedenæs.	Lister og Mandals.	Stavanger.	Søndre Bergenhus.	Bergens By.	Nordre Bergenhus.	Romsdal		Søndre Trondhjens.	Nordre Trondhjens.	Nordlands.	Tromsø.	Finmarkens.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.															Søndmøre.	Romsdal.	Nordmøre.					
-	-	-	-	-	1	1	-	53	16	5	5	1	3	9	-	1	1	2	3	1	5	-	3	6	3	3	1
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			

Amputation af Underarmen (Amputatio antibrachii). Indikation paa Sygehus: Vulnus dilaceratum 2, Gangræna 2, Phlegmone 1, Arthrocace manus 1, Caries 1, alle heldigt Udfald; udenfor Sygehus: Vulnus dilaceratum 2, Vulnus sclopetarium 1, Fractura complicata 1, alle heldigt Udfald.

Amputation af Mellemhaanden (Amputatio carpi s. metacarpi). Indikation paa Sygehus: Necrosis 3, Arthrocace 2, Panaritium 1, alle heldigt Udfald.

Antallet af Sindssyge, forpleiede for Amtskommunernes

Nombre des aliénés entretenus aux frais des communes

Amt.	Tabel XXV. Lægedistrikt.	Sindssyge		Amt.	Lægedistrikt.	Sindssyge	
		ialt.	deraf paa Asyl.			ialt.	deraf paa Asyl.
II.	Akershus Amt ¹⁾ ...	157	47	VIII.	Bratsbergs Amt....	231	67
	Aker	40			Skien	49	
	Ullensaker	39			Kragerø	36	
	Høland	9			Holden	42	
	Follo	18			Sauland	21	
					Hviteeid	29	
III.	Smaalenenes Amt..	159	52		Laardal	42	
	Eidsberg	46			Tinn	12	
	Moss	22		IX.	Nedenæs Amt.....	135	64
	Sarpsborg	63			Østre Nedenæs	36	
	Hvaløerne	28			Vestre —	46	
IV.	Buskeruds Amt....	178	50		Aamli	18	
	Drammen	31			Evje	21	
	Ringerike	38			Sætersdalen	14	
	Modum	47		X.	Lister og Mandals		
	Næs	17			Amt	193	52
	Aal	11			Oddernæs	37	
	Sandsvær	24			Undal	48	
	Rollag	10			Lyngdal	17	
V.	Jarlsberg og Laur-				Vanse	26	
	viks Amt.....	149	36		Flekkefjord	41	
	Tønsberg	70		XI.	Stavanger Amt....	165	51
	Hof	40			Sogndal	17	
	Laurvik	39			Ekersund	24	
VI.	Hedemarkens Amt.	178	49		Sandnæs	24	
	Solør og Odalen....	80			Stavanger	11	
	Hedemarken	49			Finnø	24	
	Søndre Østerdalen...	15			Sand	22	
	Trysil	6			Karmøen	29	
	Rendalen	12			Haugesund	14	
	Tønset	16		XII.	Søndre Bergenhus		
VII.	Christians Amt ²⁾ ..	197	56		Amt	209	69
	Hadeland og Land...	47			Sveens Herred	6	
	Søndre Valders	17			Indre Søndhordland...	13	
	Nordre —	8			Ytre —	16	
	Toten	32			Tysnæs	25	
	Faaberg	36			Indre Hardanger	15	
	Ringebu	26			Ytre —	18	
	Lom	23			Voss	24	
	Lesje	8			Søndre Midthordland .	9	
					Nordre —	29	
					Indre Nordhordland...	29	
					Ytre —	25	

¹⁾ Hjemstavn kun opgivet for 106 privat forpleiede Sindssyge. ²⁾ Heri ikke medregnet 1 paa Fortegnelsen opført, Lillehammer Kjøbstad tilhørende, Sindssyg.

Regning i Regnskabsaaret 1887—1888 i Lægedistrikterne.

départementales par districts civils médicaux.

Amt.	Lægedistrikt.	Sindssyge.		Amt.	Lægedistrikt.	Sindssyge.	
		ialt.	deraf paa Asyl.			ialt.	deraf paa Asyl.
XIV.	Nordre Bergenhus Amt.....	88	38		Inderøen.....	40	
	Lærdal.....	5			Stenkjær.....	25	
	Lyster.....	3			Grong.....	10	
	Indre Sogn.....	7			Namsos.....	6	
	Midtre —.....	8			Fosnæs.....	9	
	Ytre —.....	9			Ytre Namdal.....	18	
	Ytre Søndfjord.....	11		XVIII	Nordlands Amt.....	176	82
	Indre —.....	11			Brønnø.....	18	
	Kinn.....	12			Alstahang.....	13	
	Ytre Nordfjord.....	4			Vefsen.....	20	
	Nordfjordeidet.....	8			Ranen.....	34	
	Gloppen.....	7			Lurø.....	7	
	Indviken.....	3			Gildeskaal.....	3	
XV.	Romsdals Amt.....	220	58		Bodø.....	2	
	Vestre Søndmøre.....	19			Folden.....	12	
	Indre —.....	14			Skjærstad.....	10	
	Østre —.....	14			Stegen.....	4	
	Ørskog.....	15			Hammerø.....	4	
	Nordre Søndmøre.....	16			Lødingen.....	6	
	Ytre Romsdal.....	11			Ofoten.....	7	
	Indre —.....	38			Buksnæs.....	3	
	Søndre Nordmøre.....	28			Flakstad.....	4	
	Surendalen.....	18			Østlofoten.....	7	
	Sundalen.....	24			Hadsel.....	11	
	Nordre Nordmøre.....	22		XIX.	Tromsø Amt.....	71	35
	Uden Hjemstavn.....	1			Trondenes.....	21	
XVI.	Søndre Trondhjems Amt.....	213	73		Ibestad.....	4	
	Strinden.....	42			Tranø.....	1	
	Selbu.....	4			Lenvik.....	3	
	Røros.....	14			Maalselven.....	6	
	Guldal.....	38			Balsfjorden.....	5	
	Opdal.....	18			Tromsø.....	5	
	Orkedal.....	39			Lyngen.....	10	
	Hiteren.....	14			Karlø.....	2	
	Hevne.....	7			Skjærvø.....	10	
	Ytre Fosen.....	14			Uoppgivet.....	3	
	Indre —.....	9		XX.	Finmarkens Amt.....	50	18
	Nordre —.....	14			Alten.....	13	
XVII.	Nordre Trondhjems Amt.....	166	18		Løppen.....	1	
	Stjørdal.....	25			Hammerfest.....	6	
	Frosten.....	22			Maasø.....	5	
	Levanger.....	11			Kistrand.....	6	
					Tanen.....	9	
					Varde.....	1	
					Vadø.....	5	
					Sydvaranger.....	3	
					Uoppgivet.....	1	

Antallet af Sindssyge, forpleiede for Amtskommunernes Regning, og Amtskommunernes omtrentlige Udgifter til disses Forpleining og til Medicinalvæsenet i det Hele.

Nombre des aliénés entretenus aux frais des communes départementales. Déboursements approximatifs des mêmes communes pour l'entretien des ces aliénés et pour l'administration médicale en général.

Tabel XXVI.	I 1887—88 for Amtskommunernes Regning forpleiede Sindssyge.		Amtskommunernes Udgifter til Sindssyges Forpleining i 1887 eller 1887—88 ¹⁾ .		Amtskommunernes Udgifter til Medicinalvæsenet forøvrigt i 1887 eller 1887—88.	
	Ialt.	Deraf paa Asyl.	Ialt.	Gjennemsnitlig for hver Sindssyg.	Ialt.	Gjennemsnitlig for hvert Individ af Befolkningen i Amtenes Landdistrikter.
			Kr.	Kr.	Kr.	Øre.
Rigets Landdistrikter	2935	946	-	-	-	-
Akershus Amt ²⁾	157	47	51 858	330	23 537	23
Smaalenenes —	159	52	42 951	270	13 963	16
Buskeruds —	178	50	38 057	214	12 534	16
Jarlsberg og Laurviks —	149	36	36 804	247	10 294	15
Hedemarkens —	178	49	47 427	266	15 600	13
Christians —	197	56	44 390	225	21 870	21
Bratsbergs —	231	67	52 579	228	21 012	31
Nedenæs —	135	64	49 349	366	4 440	6
Lister og Mandals —	193	52	39 003	202	6 804	12
Stavanger —	165	51	41 652	252	13 445	16
Søndre Bergenhus —	209	69	36 389	174	14 493	12
Nordre — —	88	38	26 039	295	17 915	21
Romsdals —	220	58	41 233	187	15 044	14
Søndre Trondhjems —	213	73	43 516	204	11 186	11
Nordre — —	166	49	27 097	163	³⁾ 34 899	48
Nordlands —	176	82	37 500	213	⁴⁾ -	-
Tromsø —	71	35	20 089	283	⁴⁾ -	-
Finmarkens —	50	18	10 528	211	⁴⁾ -	-

¹⁾ Af Amtskommunernes Udgifter til Sindssyges Forpleining refunderes $\frac{1}{5}$ af vedkommende Fattigvæsen; ved disses Beregning ere i flere tidligere Beretninger Refusionerne fra Fattigvæsenet dels medregnede dels ikke. Ørene under 50 ere bortkastede, over 50 regnede som 1 Krone; ved Beregningerne er der derimod taget Hensyn til dem. ²⁾ Under Forpleining den 30te April 1888. ³⁾ Heraf anvist til Flytning af Namdals Sygehus Kr. 16107,33. ⁴⁾ Medicinalfondets Udgifter, af hvilke der gives Amterne Bidrag til Sindssyges Forpleining, og hvis Udgifter ogsaa komme Byerne og fremmede Fiskere under de forskjellige Fiskerier tilgode, udgjorde, naar Beholdningerne fratrækkes, for Nordlands Amt i Aaret 1887—88 Kr. 105464,19, for Tromsø Amt Kr. 17160,71, samt for Finmarkens Amt Kr. 56309,50.

Amputation af Laaret (*Amputatio femoris*). Indikation paa Sygehus: Arthroace genu 15 (14 helbredede, 1 død), Sarcoma 4 (3 helbredede, 1 død), Gangræna 4, heldigt Udfald, Necrosis 2 (heldigt Udfald), Fractura complicata 1, Pyæmia 1. Pseudarthrosis 1, Caries 1, Cancer femoris 1, alle heldigt Udfald; Osteomyelitis 1, Aneurysma art. popliteæ 1, begge dødeligt Udfald; udenfor Sygehus: Sarcoma 1, dødeligt Udfald.

Amputation af Læggen (*Amputatio cruris*). Indikation paa Sygehus: Arthroace pedis 10, Fractura complicata 2, Sarcoma 2, Gangræna 2, Vulnus dilaceratum 1, Necrosis 1, alle heldigt Udfald; udenfor Sygehus: Vulnus dilaceratum 2, Elephantiasis Græcorum 2, Fractura complicata 1, alle heldigt Udfald.

Amputation af Mellemfoden (*Amputatio tarsi s. metatarsi*). Indikation paa Sygehus: Arthroace 2, Pes equinus 1, Gangræna 1, Vulnus 1, alle heldigt Udfald.

Symes Operation foretoges ved Gangræna diabeticum; den Syge udskreves i Bedring.

Pirogoffs Operation foretoges ved Arthroace pedis med heldigt Udfald.

Exartikulation af Overarmen (*Exarticulatio humeri*). Indikation paa Sygehus: Combustio 1, Sarcoma 1, Vulnus dilaceratum 1, alle heldigt Udfald; udenfor Sygehus: Vulnus dilaceratum, heldigt Udfald.

Exartikulation af Haanden (*Exarticulatio manus*) foretoges ved Vulnus dilaceratum 1, Vulnus sclopetarium 1, heldigt Udfald.

Exartikulation af Laaret (*Exarticulatio femoris*) foretoges paa Sygehus ved Osteosarcoma femoris 1, heldigt Udfald.

Resektioner. (*Resectio*). Indikation paa Sygehus: Resectio maxillæ superioris ved Cancer eller Sarcom 6 (5 helbredede 1 død), Necrosis phosphorica 6, Tumores 4, alle heldigt Udfald. Resectio sterni ved Mediastinitis 1, dødeligt Udfald. Resectio costarum: Caries 2, heldigt Udfald, Tumor 1, dødeligt Udfald. Resectio humeri ved Arthroace 4, (3 helbredede, 1 udgik i Bedring), ved Vulnus sclopetarium 1, heldigt Udfald. Resectio cubiti ved Arthroace 6 (5 helbredede, 1 død), ved Caries 3, Fractura complicata 1, Vulnus sclopetarium 1, alle heldigt Udfald. Resectio manus ved Arthroace 4, ved Vulnus 1, alle heldigt Udfald. Resectio carpi et metacarpi ved Arthroace 6 (3 helbredede, 3 tilbageliggende), Resectio pylori ved Cancer 1, dødeligt Udfald. Resectio intestini tenuis ved Hernia incarcerata gangrænosa 1, dødeligt Udfald. Resectio coxæ ved Arthroace 12 (3 helbredede, 2 i Bedring, 3 døde, 4 tilbageliggende). Resectio genu ved Arthroace 30 (25 helbredede, 1 i Bedring, 2 døde, 2 tilbageliggende), ved Synovitis chronica 3, heldigt Udfald. Resectio pedis ved Arthroace 4 (3 helbredede, 1 tilbageliggende). Resectio metatarsi ved Caries 1, heldigt Udfald.

Arthrektomi, Arthrotomi udførtes paa Sygehus ved Arthroace 9 Gange (8 heldigt Udfald, 1 tilbageliggende), ved Synovitis 13 (12 heldigt Udfald, 1 dødeligt Udfald), ved Vulnus perforans genu 2 (1 heldigt Udfald, 1 tilbageliggende), ved Pyæmia 1 med heldigt Udfald; udenfor Sygehus ved Arthroace 2 med heldigt Udfald.

Osteotomi og Trepanation udførtes paa Sygehus ved Fractura cranii 3, Corpus alienum cerebri 1, Fractura complicata 1, Pes varus 2, Abscessus processu mastoidei 1, alle med heldigt Udfald, ved Osteomyelitis 2 (1 heldigt Udfald, 1 tilbageliggende); udenfor Sygehus ved Genu valgum 1, Necrosis 1, Abscessus processu mastoidei 1, alle heldigt Udfald.

Borttagelse af Brystkjertelen (*Exstirpatio mammæ*) foretoges paa Sygehus ved Sarkom og Kræft 18 (2 Gange dødeligt Udfald), ved Tumor mammæ 9, alle heldigt Udfald.

Chirurgiske Ope- Opérations

Tabel XXVII. Operationer.	Hele Riget.																
	Tilsammen.	Paa Sygehús.	Udenfor Sygehús.	1		2		3		4		5		6		7	
				Christiania By.		Akershus.		Snaalenene		Busteruds.		Jarlsberg og Laurviks.		Hede- markens.		Christians.	
				Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.
Amputation af Overarmen .	10	9	1	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— - Underarmen	12	7	5	1	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1
— - Melm.haand.	6	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Laaret	35	33	2	14	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	1	-
— - Læggen	29	20	9	10	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
— - Mellemfoden	5	5	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Symes Operation	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pirogoffs —	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Exartikulation af Overarmen	4	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Haanden	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Laaret	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amputation eller Exartikulation af Fingre eller Tæer	210	37	173	18	-	11	-	1	20	-	16	2	26	-	16	-	16
Resektioner	114	96	18	50	1	-	-	8	3	-	4	-	-	2	2	1	-
Arthrektomi og Arthrotomi	28	26	2	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Osteotomi, Trepanation	14	10	4	3	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-
Bensutur	4	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Borttagelse af Brystkjertel . .	65	29	36	13	4	-	-	3	-	-	2	-	1	1	3	-	2
— - Læbekraft . . .	127	23	104	8	2	7	-	7	-	1	6	1	6	1	11	-	10
— - Kræft i andre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Organer	79	36	43	26	3	1	-	3	-	2	1	3	-	3	1	7	-
— - Svulster	506	132	374	64	28	9	3	24	3	28	2	28	-	15	-	36	-
— - Tonsillerne . .	119	5	114	1	20	2	-	-	-	13	2	7	-	17	-	8	-
— - Uvula	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - indgroede	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Negle	78	7	71	4	3	4	-	2	-	1	-	12	-	8	-	5	-
Thorakocentese ved Empyem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(Incision)	72	30	42	3	-	4	-	2	4	2	-	1	4	-	1	-	1
Paracentese af Brystet	81	36	45	20	-	-	-	4	-	7	1	3	-	3	-	4	-
— - Underlivet . .	116	10	106	3	3	3	-	22	1	3	-	14	1	4	-	6	-
Øsofagotomi	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gastrotomi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ovariotomi	17	13	4	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Punktion af Ovariesvulst	4	1	3	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Laparotomi ved Ileus	6	5	1	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Underlivs- svulst	2	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - og Extirpation af Uterus	5	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laparotomia exploratoria . . .	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kolotomi	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operat. af Livmodersvulster etc.	78	28	50	8	9	-	-	-	5	-	-	1	5	-	3	1	2

rationer i 1887.

chirurgicales.

Fordeling paa Amterne paa og udenfor Sygehus.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Bratsbergs.	Nedenæs.	Lister og Mandals.	Stavanger.	Søndre Bergenhus.	Bergens By.	Nordre Bergenhus.	Romsdals.	Søndre Trondhjem.	Nordre Trondhjem.	Nordlands.	Tromsø.	Finmarkens.
Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.	Paa Sygeh.
Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.
-	-	1	-	-	-	-	1	-	2	1	1	-
-	-	1	-	-	3	-	1	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	4	-	4	-	1	2	-	-
-	1	-	2	-	1	1	2	1	2	3	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
12	-	2	6	4	5	5	1	2	5	3	3	12
1	-	-	1	-	19	-	2	1	2	6	2	-
-	-	-	-	-	6	-	6	1	-	3	-	-
-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	3	1	1	1	7	1	11	1	2	2	-	-
-	15	10	7	1	3	1	1	1	4	3	3	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-
2	15	2	3	1	5	2	-	-	3	1	1	-
-	6	4	17	17	35	35	6	1	6	6	9	4
-	-	-	4	7	1	2	-	9	-	11	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	5	-	2	3	3	-	3	9	3	9	1	3
-	-	-	-	-	1	9	3	5	1	3	-	-
17	-	10	-	4	-	-	4	2	8	1	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	2	2	17	-	-	-	-	-	-

Chirurgiske Ope-

Tabel XXVII (Forts.).	Hele Riget.																
Operationer.	Tilsammen.	Paa Sygehus.	Udenfor Sygehus.	1	2	3	4	5	6	7							
				Christiania By.	Akershus.	Smaalene	Buskeruds.	Jærlsberg og Laurviks.	Hede-markens.	Christians.							
				Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.			
Operation for Polyper	313	2	311	1	216	6	-	8	-	-	-	11	-	7	-	9	-
Underbinding af Arterier	26	4	22	-	-	1	-	2	-	1	-	2	-	-	-	-	9
Operation for Nævi-, Teleangiektasier	35	5	30	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	7	1	3	-
— - Hæmorrhoider	16	5	11	2	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Neurotomi og Nervestrækning	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tenotomier	28	15	13	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operation for Hygroma	58	8	50	4	1	3	3	3	1	1	1	6	-	9	-	-	-
Punktion af Led	60	22	38	15	1	18	1	2	1	-	1	3	1	3	-	-	-
Forceret Ledbevægelse	6	5	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Repositioner af Luxationer	291	21	270	5	5	-	1	16	-	42	-	33	-	20	1	27	-
Operationer for Ledmus	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plastiske Operationer	9	5	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Operation for Hæremund	34	14	20	5	2	-	-	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-
— - spaltet Gane	6	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tracheotomi	28	16	12	2	2	-	-	2	-	1	-	1	1	-	-	1	-
Perforation af Membr. tympani	7	-	7	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Operationer for Vandbrok	179	19	160	5	1	2	-	16	1	3	-	16	1	15	-	9	-
Borttagning af Testiklerne	17	8	9	3	2	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Herniotomi	74	44	30	22	-	2	3	3	3	3	3	2	-	2	-	4	-
Reposition af indeklemt Brok	129	5	124	-	-	3	-	9	-	8	-	8	-	10	1	8	-
Punktion af Blæren	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Lithotomi og Cystotomi	4	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operation for Phimosis	26	5	21	2	3	-	-	1	-	2	-	2	-	-	-	1	-
— - Paraphimosis	24	2	22	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	2	-	2	-
Urethrotomia externa	7	5	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— interna	5	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Elektrolyse af Striktur	4	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Perinæoraf	3	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Operation for Fistula vesicovaginalis	6	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - vesico-uterina	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Atresia ani	3	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— - Fistula ani	8	2	6	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
— - Fissura ani	22	1	21	1	4	-	-	2	-	4	-	1	-	-	-	-	-
Nekrotomi, Udskrabning af Caries, Granulationer, Fistler	257	166	91	104	2	8	4	14	2	-	7	7	2	4	5	4	-
Sum	3535	1037	2498	496	323	91	31	185	19	155	23	203	12	169	12	186	-

Chirurgiske Ope-

Tabel XXVII (Forts).		Hele Riget.															
Operationer.	Tilsammen.	Paa Sygehus.	Udenfor Sygehus.	1	2	3	4	5	6	7							
				Christiania By.	Akershus.	Smaalene	Buskeruds.	Jarlsberg og Laurviks.	Hede- markens.	Christians.							
				Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.				
Øienoperationer:																	
Bortagelse af Øieæblet....	34	21	13	14	1	-	3	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Exenteration -	18	12	6	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Extractio cataractæ.....	48	23	25	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
— — linearis.....	24	18	6	13	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Discisio cataractæ.....	25	19	6	17	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Extractio lentis.....	13	12	1	11	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Iridectomia.....	51	24	27	17	2	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	1	-
Iridotomia.....	4	3	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operation for Prolapsus iridis	10	3	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritomia.....	11	2	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Sclerotomia.....	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Punctio corneæ.....	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Abrasio corneæ.....	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sæmisch's Operation.....	41	7	34	3	-	-	-	2	1	2	-	-	-	2	-	8	-
Operation for Staphylom.....	4	4	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— - Pterygium.....	6	-	6	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	2	-	-	-
— - Skjelen, Tenotomi.....	16	-	16	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Chalazion.....	29	1	28	1	2	-	-	-	2	-	1	-	10	-	-	-	-
— - Ectropium.....	6	3	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Entropium.....	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-
— - Trichiasis.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blepharoplastik.....	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canthotomi, Canthoplastik.....	7	3	4	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operation for Sygdom i Taare- veiene.....	325	6	319	-	12	9	-	20	-	10	-	23	1	27	-	9	-
— - Sygdom i Øie- laagene.....	26	6	20	4	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Ignipunktur.....	6	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	720	177	543	111	27	9	3	27	2	17	4	25	3	44	-	23	-
Chirurgiske Operationer...	3535	1037	2498	496	323	91	31	185	19	155	23	203	12	169	12	186	-
Chirurgiske og Øienopera- tioner tilsammen.....	4255	1214	3041	607	350	100	34	212	21	172	27	228	15	213	12	209	-

Borttagelse af Kræft i andre Organer end Brystkjertel og Læbe.
Paa Sygehus er Sædet opgivet saaledes: Cancer faciei 5, Cancer maxillæ superioris 1, Cancer maxillæ inferioris 4, Cancer linguae 4, Cancer uteri 6, Cancer vulvæ 2, Cancer penis 3, Cancer recti 1, Sarcoma faciei 1, Sarcoma brachii 2, Sarcoma digiti 1, Sarcoma testiculi 1; udenfor Sygehus: Cancer faciei 2,

Af Lægerne udførte obstetri-
Opérations obstétricales

Tabel XXVIII.		Samlet Antal Bar- selkvinder.	Samlet Antal Ope- rationer.	Forhold i pCt.	Tang- forløsning.	Vending.
Riget		61749	¹⁾ 1220	2.0	847	144
Christiania	Stift	18558	432	2.3	297	52
Hamars	—	7092	98	1.4	64	9
Christianssands	—	11061	285	2.6	202	31
Bergens	—	9522	172	1.8	124	23
Trondhjems	—	7643	123	1.6	91	17
Tromsø	—	7873	110	1.4	69	12

¹⁾ Hos 1220 Fødende, idet ved 12 Tvillingfødseler begge Tvillinger og ved 1 Trilling-

Obstetriciske Operationers Udfald for Mødre og Børn.

Résultat des opérations obstétricales pour les mères et pour les enfants.

Tabel XXIX.		Mødre ¹⁾ .				Børn.			
Operation.	Samlet Antal Ope- rationer.	Antal for hvilke Udfald er opgivet.	Deraf døde ²⁾ .	For- hold i pCt.	Forhold i pCt i 1886.	Antal for hvil- ke Ud- fald er opgivet.	Deraf vare død- fødte.	For- hold i pCt.	Forhold i pCt 1886.
Tangforløsning	847	837	21	2.5	2.1	847	105	12.4	14.3
Vending	144	141	18	12.8	12.1	144	89	61.8	54.5
Udtrækning ved Bæk- kenendefødsel	28	26	1	-	-	28	15	-	-
Partus præmaturus artificialis	14	14	-	-	-	14	7	-	-
Perforation	32	32	7	-	-	-	-	-	-
Embryotomi	23	23	10	-	-	-	-	-	-
Kephalotripsi	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Laparotomi	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Efterbyrdsoperation .	129	126	6	4.7	3.4	-	-	-	-

¹⁾ Hvor begge Tvillinger ere forløste ved Kunsthjelp, er Udfaldet for den Fødende opført ved den paa 2den Tvilling udførte Operation (se Tabel XXXI, Side LXII). ²⁾ Døds-
aarsagerne ville sees af Tabel XII (Side XXVI).

Papilloma, Angioma, Exostosis, Tumor varicosus af hver 1, Tumor linguæ 1, Tumor colli 9, Tumor regionis parotideæ 2, Tumor regionis submaxillaris, Tumor maxillæ superioris, Tumor regionis sacralis, Tumor femoris, Tumor cruris af hver 1. Udenfor Sygehus: Atheroma 58, Lipoma 41, Tumores adenoidei 30, Tumor cysticus 18, Fibroma 14, Tumores glandularum 9, Papilloma 8, Enchondroma, Angioma, Ranula af hver 4, Osteoma, Myoma, Neuroma af hver 1.

ciske Operationer i 1887.

faites par les médecins.

Udtrækning ved Bækken- endefødsel.	Partus præ- maturus artificialis.	Perforation.	Embryo- tomi.	Kephalo- tripsi.	Lapara- tomi.	Efterbyrds- operation.
28	14	32	23	2	1	129
9	7	16	6	-	1	44
3	1	4	2	1	-	14
6	2	6	5	1	-	32
8	2	3	2	-	-	10
1	2	-	2	-	-	10
1	-	3	6	-	-	19

fødsel alle Trillinger forløstes ved Kunsthjelp.

Tvillingfødsel med kunstig Forløsning af begge Tvillinger.

Jumeaux, nés après des opérations obstétricales sur tous les deux.

Tabel XXX a. <

¹⁾ Udfaldet er medtaget i de øvrige Tabeller. Desuden opgives et af Børnene forløst ved Kunsthjelp ved 13 Tvillingfødsler, nemlig i 7 ved Tang: 3 Gange 1ste Tvilling (2 levende, 1 dødfødt), 4 Gange 2den Tvilling (levende); i 4 ved Vending: 2 Gange 1ste Tvilling (dødfødt), 2 Gange 2den Tvilling (1 dødfødt og 1 levende); i 1 ved Udtrækning: 2den Tvilling (dødfødt) og i 1 ved Embryotomi: 2den Tvilling. Alle Mødrene ilive.

Trillingfødsel med kunstig Forløsning af alle 3 Trillinger.

3—Jumeaux nés après des opérations obstétricales sur tous les trois.

Tabel XXX b.	Udfaldet for			
	Mødre	1ste Trilling	2den Trilling	3die Trilling
		lev.	lev.	lev.
Operation. ¹⁾				
Vending	1	1	1	1

¹⁾ Udfaldet er medtaget i de øvrige Tabeller.

**Udfald af obstetriciske Operationer efter de forskellige
Indikationer.**

Résultat des accouchements a) par forceps, b) par version, c) par extraction, d) des accouchements prématurés artificiels, e) par perforation, f) par embryotomie, g) par kephalotripsi, h) par laparotomie — d'après les indications différentes.

Tabel XXXI. Indikation.	Ialt udførte Forretninger.	Mødre			Børn		
		ilive.	døde.	uopgivet Udfald.	levende fødte.	dødfødte.	uopgivet Udfald.
A. Tangforløsning:							
Utilstrækkelige ellersmertefulde Veer	¹⁾ 639	620	10	-	592	47	-
Bækkensneverhed	79	76	-	-	53	26	-
Barselkrampe	23	19	3	-	16	7	-
Ueftergivelige ydre Fødselsdele . . .	20	20	4	-	19	2	-
Blødning og Placenta prævia	7	7	-	-	4	3	-
Vatersot hos Moderen	²⁾ 3	2	-	-	3	-	-
Fremfalden Livmoder	1	1	-	-	-	1	-
Svulst bag Skeden	1	1	-	-	1	-	-
Hjertefeil	1	1	-	-	1	-	-
Kyphosis	1	1	-	-	1	-	-
Isseleie med Panden fortil	15	15	-	-	12	3	-
Ansigtsleie	11	10	1	-	8	3	-
Fremfald af Navlesnoren	9	8	1	-	4	5	-
Skjævt Isseleie	6	6	-	-	5	1	-
Sidstkommende Hoved ved Sædefødsel	4	3	1	-	-	4	-
Stort Fosterhoved	3	3	-	-	3	-	-
Hydrocephalisk Fosterhoved	2	2	-	-	1	1	-
Fare for Fosterets Liv	1	1	-	-	1	-	-
Uopgiven Indikation	21	20	1	-	18	3	-
Ialt	847	816	21	-	742	105	-
		837			847		
B. Vending:							
Placenta prævia og Blødning	³⁾ 21	14	5	-	5	16	-
Utilstrækkelige ellersmertefulde Veer	11	11	-	-	7	4	-
Bækkensneverhed	10	7	3	-	1	9	-
Barselkrampe	3	1	2	-	1	2	-
Tverleie	⁴⁾ 81	74	6	-	33	48	-
— med fremfalden Arm	5	4	1	-	3	2	-
Fremfalden Navlesnor	4	4	-	-	1	3	-
Ansigtsleie	3	3	-	-	1	2	-

¹⁾ 4 Gange af begge Tvillinger, altsaa ialt 635 fødende; hos 5 af disse forlöstes 2den Tvilling ved Vending, hvor Udfaldet for Moderen er opført. ²⁾ 1 Gang af begge Tvillinger. ³⁾ 1 Gang ved Trillingfødsel, alle 3 Børn ilive. ⁴⁾ Hos 1 af disse forlöstes 2den Tvilling ved Tang, hvor Udfaldet for Moderen er opført.

Tabel XXXI (Forts.).	Ialt udførte Forretninger.	Mødre			Børn		
Indikation.		ilive.	døde.	uopgivet Udfald.	levende fødte.	dødfødte.	uopgivet Udfald.
Arme ved Siden af Hovedet	2	1	1	-	1	1	-
Skjævt Isseleie	2	2	-	-	-	2	-
Uopgiven Indikation	2	2	-	-	2	-	-
Ialt	144	123	18	-	55	89	-
		141			144		
C. Udtrækning ved Bækken- endefødsel:							
UtilstrækkeligeellersmertefuldeVeer	5)17	16	-	-	11	6	-
Blødning og Placenta prævia	4	3	-	1	1	3	-
Bækkensneverhed	2	2	-	-	-	2	-
Opslaaede Arme	3	2	1	-	-	3	-
Fremfald af Navlesnor	2	2	-	-	1	1	-
Ialt	28	25	1	1	13	15	-
		27			28		
D. Partus præmaturus arti- ficialis:							
Bækkensneverhed	11	11	-	-	6	5	-
Tidligere besværlige Fødsler	2	2	-	-	1	1	-
Blødning og Placenta prævia	1	1	-	-	-	1	-
Ialt	14	14	-	-	7	7	-
					14		
E. Perforation							
Bækkensneverhed	20	16	4	-	-	-	-
UtilstrækkeligeellersmertefuldeVeer	2	1	1	-	-	-	-
Svulst i Livmoderen	1	1	-	-	-	-	-
Hydrocephalisk Fosterhoved	4	4	-	-	-	-	-
Ansigtisleie	2	1	1	-	-	-	-
For stort Hoved	1	1	-	-	-	-	-
Afrevet, tilbageholdt Hoved	1	-	1	-	-	-	-
Sidstkommende Hoved	1	1	-	-	-	-	-
Ialt	32	25	7	-	-	-	-
		32					

⁵⁾ 1 Gang af begge Tvillinger, altsaa ialt 16 fødende.

Tabel XXXI (Forts.). Indikation.	Ialt udførte Forretninger.	Mødre			Børn.		
		ilive.	død.	uopgivet Udfald.	levende fødte.	dødfødte.	uopgivet Udfald
F. Embryotomi:							
Bækkensneverhed	4	2	2	-	-	-	-
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	1	-	1	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	1	-	1	-	-	-	-
Forsømt Tverleie	16	10	6	-	-	-	-
Misfoster	1	1	-	-	-	-	-
Ialt	23	13	10	-	-	-	-
				23			
G. Kephalotripsi.							
Bækkensneverhed	2	2	-	-	-	-	-
H. Laparotomi:							
Graviditas extrauterina.....	1	1	-	-	-	-	-

Thorakocentese ved Empyema (Incisio empyematis). Paa Sygehus er Udfaldet opgivet i 24 som heldigt, i 2 som dødeligt; udenfor Sygehus: 31 som heldigt, 6 som dødeligt.

Øsophagotomi (Øsophagotomia externa) udførtes ved indkilet fremmed Legeme med heldigt Udfald.

Gastrotomi udførtes ved Strictura oesophagi med heldigt Udfald.

Ovariometri. Paa Sygehus i 9 Tilfælde heldigt, i 4 dødeligt Udfald; udenfor Sygehus 4 med heldigt Udfald.

Laparotomi ved Ileus. Paa Sygehus alle (5) med dødeligt Udfald, udenfor Sygehus med heldigt Udfald (1).

Laparotomi ved Underlivssvulst. Paa Sygehus med Exstirpation ved Carcinoma umbilici med heldigt Udfald; udenfor Sygehus ved Graviditas extrauterina med heldigt Udfald.

Laparotomi med Udtagelse af Uterus ved Myoma uteri 3 med heldigt, 1 med dødeligt Udfald, ved Tumor uteri 1 med dødeligt Udfald.

Kolotomi ved Occlusio intestini foretoges med heldigt Udfald.

Operation for Polyper (Evulsio polyporum). Udenfor Sygehus er Sædet angivet for 234 i Næsen, 4 i Øret og 1 i Endetarmen.

Underbinding af Arterier (Ligatura arteriarum). Paa Sygehus: Arteria femoralis 2, (en Gang heldigt, en Gang dødeligt Udfald), Arteria poplitea 1, Arteria pedica 1, begge heldigt Udfald; udenfor Sygehus: Arteria brachialis 1, Arteria radialis 3, Arteria cruralis 1, Arteria femoralis 2, Arteria pedica 1, alle med heldigt Udfald.

Fødte og Døde i 1887.

Naissances et décès.

Tabel XXXII.		Levende fødte.	Døde				Dødfødte.	Omkomne ved		
Overøvrighedsdistrikt.			ialt.	0—1. Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ulykkelige Hændelser.	Selv mord.	Drab.
Riget		60908	31675	5410	499	381	1720	949	130	16
I. Christiania	Stift	18292	10212	2074	160	86	513	188	53	3
II. Hamars	—	7075	3378	522	61	25	151	59	17	1
III. Christianssands	—	10955	5867	977	92	62	270	159	17	3
IV. Bergens	—	9343	4816	740	88	93	296	165	17	2
V. Trondhjems	—	7513	4192	505	46	45	242	130	19	5
VI. Tromsø	—	7730	3210	592	52	70	248	248	7	2
1. Christiania By		4949	3255	902	51	16	142	27	15	-
2. Akershus	Amt	3051	1743	268	22	17	93	37	10	3
3. Smaalenenes	—	4018	2010	342	26	21	101	53	7	-
4. Buskeruds	—	3170	1702	294	33	15	96	29	13	-
5. Jarlsb. og Laurv.	—	3104	1502	268	28	17	81	42	8	-
6. Hedemarkens	—	3768	1766	288	31	13	79	31	11	-
7. Christians	—	3307	1612	234	30	12	72	28	6	1
8. Bratsbergs	—	2730	1424	259	30	25	68	23	6	-
9. Nedenæs	—	2385	1238	210	18	13	61	29	2	2
10. Lister og Mandals	—	2278	1464	214	19	10	57	52	6	-
11. Stavanger	—	3562	1741	294	25	14	84	55	3	1
12. Søndre Bergerh.	—	3857	1911	283	44	53	117	73	5	-
13. Bergens By		1614	764	160	12	16	63	13	9	1
14. Nordre Bergenh. Amt		2440	1485	207	18	19	83	41	2	1
15. Romsdals	—	3412	1712	217	27	15	107	93	4	2
16. Søndre Trondhj.	—	3339	1997	227	24	24	101	42	10	3
17. Nordre	—	2194	1139	151	9	11	67	33	6	-
18. Nordlands	—	4541	1718	275	32	36	149	164	3	2
19. Tromsø	—	2093	838	175	11	22	62	36	2	-
20. Finmarkens	—	1096	654	142	9	12	37	48	2	-

Repositioner af Luxationer. Paa Sygehus: Luxatio humeri 11; Luxatio antibrachii 4, Luxatio femoris 5; udenfor Sygehus: Luxatio maxillæ inferioris 7, Luxatio claviculæ 5, Luxatio humeri 130, Luxatio cubiti 46, Luxatio radii 6, Luxatio ulnæ 1, Luxatio manus 6, Luxatio pollicis 7, Luxatio digiti 1, Luxatio femoris 3, Luxatio genu 2, Luxatio pedis 2.

Tracheotomia. Paa Sygehus: Diphtherit 13, (4 heldigt, 9 dødeligt Udfald), Oedema glottidis 1, Corpus alienum tracheæ 1, begge heldigt Udfald;

Antal Fødte og Døde i Land-
Nombre des naissances et des décès dans

Tabel XXXIII.		Landdistrikter.					
Overøvrighedsdistrikt.		Levende fødte.	Døde				Død- fødte.
			ialt.	0—1. Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barsel- seng.	
Riget		45843	23279	3507	368	319	1295
I.	Christiania Stift . .	10017	5301	829	80	55	290
II.	Hamars — . . .	6819	3271	507	60	25	145
III.	Christianssands — . .	8187	4448	679	68	55	204
IV.	Bergens — . . .	7458	3925	553	73	76	227
V.	Trondhjems — . . .	6267	3460	404	36	43	208
VI.	Tromsø — . .	7095	2874	535	51	65	221
1.	Christiania By	-	-	-	-	-	-
2.	Akershus Amt . . .	2940	1675	260	22	17	91
3.	Smaalenes — . . .	2808	1440	218	18	17	75
4.	Buskeruds — . . .	2273	1172	194	25	9	70
5.	Jarlsb. og Laurv. — . . .	1996	1014	157	15	12	54
6.	Hedemarkens — . . .	3592	1688	279	30	13	74
7.	Christians — . . .	3327	1583	228	30	12	71
8.	Bratsbergs — . . .	2102	1126	193	23	23	59
9.	Nedenæs — . . .	1966	1065	183	17	13	53
10.	Lister og Mandals — . . .	1664	1097	150	15	8	38
11.	Stavanger — . . .	2455	1160	153	13	11	54
12.	Søndre Bergenhus — . . .	3857	1911	283	44	53	117
13.	Bergens By	-	-	-	-	-	-
14.	Nordre Bergenhus Amt . . .	2419	1471	202	18	19	82
15.	Romsdals — . . .	2815	1402	172	21	14	91
16.	Søndre Trondhjems — . . .	2601	1528	161	18	22	80
17.	Nordre — . . .	2033	1073	139	8	11	65
18.	Nordlands — . . .	4366	1655	265	32	35	139
19.	Tromsø — . . .	1888	733	160	11	16	55
20.	Finmarkens — . . .	841	486	110	8	11	27

og Bydistrikterne i 1887.

la campagne et dans les villes.

			Bydistrikter.								
Omkomne ved			Levende fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne ved		
ulykke- lige Hæn- delser.	Selv- mord.	Drab.		ialt.	0--1. Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barsel- seng.		ulykke- lige Hæn- delser.	Selv- mord.	Drab.
806	95	11	15065	8396	1903	131	62	425	143	35	5
119	35	3	8275	4911	1245	80	31	223	69	18	-
56	17	1	256	107	15	1	-	6	3	-	-
127	10	3	2768	1419	298	24	7	66	32	7	-
152	8	1	1885	891	187	15	17	69	13	9	1
115	18	1	1246	732	101	10	2	34	15	1	4
237	7	2	635	336	57	1	5	27	11	-	:
-	-	-	4949	3255	902	51	16	142	27	15	-
35	10	3	111	68	8	-	-	2	2	-	-
38	6	-	1210	570	124	8	4	26	15	1	-
22	12	-	897	530	100	8	6	26	7	1	-
24	7	-	1108	488	111	13	5	27	18	1	-
29	11	-	176	78	9	1	-	5	2	-	-
27	6	1	80	29	6	-	-	1	1	-	-
16	5	-	628	298	66	7	2	9	7	1	-
24	1	2	419	173	27	1	-	8	5	1	-
47	3	-	614	367	64	4	2	19	5	3	-
40	1	1	1107	581	141	12	3	30	15	2	-
73	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1614	764	160	12	16	63	13	9	1
41	2	1	21	14	5	-	-	1	-	-	-
85	4	-	597	310	45	6	1	16	8	-	2
37	9	1	738	469	66	6	2	21	5	1	2
31	6	-	161	66	12	1	-	2	2	-	-
160	3	2	175	63	10	-	1	10	4	-	-
36	2	-	205	105	15	-	3	7	-	-	-
41	2	-	255	168	32	1	1	10	7	-	-

Procentforhold mellem de af Lægerne opgivne ved kjendte Sygdomme
(Bydistrikt og Landdistrikt) samt
Décès totals et décès causés par les maladies connues

Amt.	Tabel XXXIV. Lægedistrikt.	Dødsfald			Amt.	Lægedistrikt.	Dødsfald		
		ialt.	anmeldte af Læger.	pCt.			ialt.	anmeldte af Læger.	pCt.
I.	Christiania By	3255	3193	98.1	VIII.	Søndre Valdres	122	47	38.5
II.	Akershus Amt	1743	914	52.4		Lom	143	53	37.7
	Bydistrikt	68	43	63.2		Lesje	98	33	33.6
	Land —	1675	871	52.0		Bratsbergs Amt	1424	830	58.2
	Follo	330	188	67.0		Bydistrikt	298	256	85.9
	Høland	252	154	61.1		Land —	1126	574	51.0
	Ullensaker	538	289	53.7		Kragerø	333	259	77.7
	Aker	623	283	45.6		Skien	459	288	62.7
III.	Smaalenenes Amt	2010	1058	52.6		Tinn	51	28	55.0
	Bydistrikt	570	492	86.3		Sauland	135	65	48.1
	Land —	1440	566	39.3	IX.	Holden	202	90	44.5
	Fredrikshald	173	157	90.7		Hviteseid	129	56	43.4
	Sarpsborg	784	453	57.8		Laardal	115	44	38.2
	Moss	400	217	54.2		Nedenæs Amt	1238	615	48.1
	Eidsberg	416	179	43.0		Bydistrikt	173	161	93.1
	Hvaløerne	237	52	21.9		Land —	1065	454	42.6
IV.	Buskeruds Amt	1702	1143	67.2		Vestre Nedenæs	518	300	57.9
	Bydistrikt	530	493	93.0		Østre —	460	237	51.5
	Land —	1172	650	56.3		Aamli	101	46	45.5
	Drammen	613	567	92.5		Evje	86	28	32.6
	Sandsvær	247	165	66.8	X.	Sætersdalen	73	4	5.5
	Rollag	75	46	61.5		Lister og Mand. Amt . . .	1464	720	49.2
	Modum	381	234	61.4		Bydistrikt	367	334	91.0
	Ringerike	189	92	48.7		Land —	1097	386	33.2
	Aal	82	19	23.2		Christianssand	233	222	95.3
	Næs	115	20	17.4		Vanse	166	105	63.2
V.	Jarlsb. og Laurv. Amt . .	1502	900	59.9		Oddernæs	420	216	50.1
	Bydistrikt	488	391	80.1		Flekkefjord	247	83	33.6
	Land —	1014	509	50.2		Lyngdal	152	36	23.7
	Laurvik	563	364	64.7		Undal	246	58	23.1
	Hof	270	162	60.0	XI.	Stavanger Amt ¹⁾	1741	926	53.1
	Tønsberg	669	374	56.0		Bydistrikt	581	484	83.3
VI.	Hedemarkens Amt	1766	991	56.1		Land —	1160	442	38.1
	Bydistrikt	78	59	75.6		Sandnæs	205	139	67.8
	Land —	1688	932	55.2		Stavanger	514	328	63.8
	Indset Annex	4	4	100.0		Karmøen	230	133	57.8
	Rendalen	104	70	67.3		Sogndal	94	51	54.25
	Trysil	56	33	59.0		Haugesund	189	100	52.9
	Søndre Østerdalen	267	155	58.0		Finnø	164	56	34.1
	Hedemarken	657	373	56.8		Sand	154	50	32.5
	Solør og Odalen	508	265	52.1	XII.	Ekersund	191	69	30.8
	Tønset	167	91	54.5		Søndre Bergen h. Amt . .	1911	641	33.5
	Gaarde af Tolgens Herred	3	-	-		Ytre Hardanger	144	102	70.8
VII.	Christians Amt	1612	737	45.7		Indre Nordhordland . . .	266	113	42.2
	Bydistrikt	29	18	62.1		Ytre Søndhordland	157	66	42.0
	Land —	1583	719	45.6		Voss	139	47	41.0
	Nordre Valdres	109	85	78.0		Tysnæs	109	39	35.7
	Hadeland og Land	324	158	48.7		Indre Søndhordland . . .	109	36	33.0
	Faaberg	238	108	45.4		Ytre Nordhordland	343	99	29.1
	Toten	382	172	45.3		Søndre Midthordland . . .	174	43	24.7
	Ringebu	196	81	41.3		Nordre Midthordland . . .	315	64	20.3
						Sveens Herred	39	2	5.1

¹⁾ Sveens Herred fraregnet.

foraarsagede Dødsfald og de ialt indtrufne Dødsfald inden Amter i de enkelte Lægedistrikter.

dans les préfectures et dans les districts civils médicaux.

Amt.	Lægedistrikt.	Dødsfald			Amt.	Lægedistrikt.	Dødsfald		
		ialt.	anmeldte af Læger.	pCt.			ialt.	anmeldte af Læger.	pCt.
XIII.	Bergens By	764	717	93.9		Namsos	91	59	64.8
XIV.	Nordre Bergenhus Amt	1485	601	40.4		Frosten	104	60	57.9
	Bydistrikt	14	14	100.0		Fosnæs	63	36	57.1
	Land —	1471	587	39.9		Stjerdal	135	66	48.9
	Gloppen	75	59	78.6		Stenkjær	161	55	33.5
	Indre Søndfjord	215	123	57.2		Grong	98	31	31.7
	Indviken	107	59	55.1		Inderøen	155	48	30.9
	Nordfjordeidet	77	37	48.0	XVIII.	Nordlands Amt	1718	718	41.8
	Lærdal	85	36	42.3		Bydistrikt	63	46	73.0
	Kinn	211	74	35.0		Land —	1655	672	40.6
	Midtre Sogn	108	36	33.3		Hammerø	46	34	74.0
	Indre Sogn	121	39	32.2		Ofoten	76	52	67.1
	Ytre Søndfjord	170	51	30.0		Bodø	109	61	56.0
	Ytre Sogn	158	46	29.7		Hadsel	101	53	52.4
	Lyster	69	18	26.1		Brønnø	143	69	48.2
	Ytre Nordfjord	89	23	26.0		Lurø	106	50	47.2
XV.	Romsdals Amt	1712	696	40.7		Alstahaug	148	66	44.9
	Bydistrikt	310	236	71.3		Østlofoten	112	49	43.7
	Land —	1402	460	32.8		Stegen	46	20	43.5
	Surendalen	103	68	66.0		Buksnæs	120	49	40.8
	Ytre Romsdal	222	107	48.2		Folden	69	27	39.1
	Søndre Nordmøre	322	155	48.1		Ranen	160	52	32.5
	Sundal	79	38	48.1		Vefsen	82	26	31.7
	Nordre Søndmøre	249	70	43.3		Lødingen	71	22	31.0
	Nordre Nordmøre	150	61	40.1		Skjærstad	77	22	28.5
	Indre Søndmøre	80	31	38.7		Sortland	134	38	20.9
	Vestre Søndmøre	132	50	37.8		Flakstad	43	6	14.8
	Indre Romsdal	131	46	35.1	XIX.	Tromsø Amt	838	289	34.5
	Ørskog	148	46	31.1		Bydistrikt	105	99	94.3
	Østre Søndmøre	96	24	25.8		Land —	733	190	25.9
XVI.	Søndre Trondhjems Amt	1997	1094	54.8		Tromsø	167	104	62.3
	Bydistrikt	469	438	93.4		Karlsø	41	19	46.3
	Land —	1528	656	42.9		Lenvik	74	34	45.9
	Røros	88	88	100.0		Ibestad	88	38	43.2
	Trondhjem	469	438	93.4		Tranø	52	22	42.3
	Opdal	75	62	82.7		Balsfjorden	68	21	30.9
	Indre Fosen	86	67	77.9		Maalselven	40	9	22.5
	Nordre —	97	57	58.6		Trondenæs	128	27	21.1
	Hiteren	162	75	46.3		Lyngen	119	12	10.1
	Hevne	63	25	39.7		Skjærvø	61	3	4.9
	Orkedal	246	91	37.0	XX.	Finmarkens Amt	654	208	31.8
	Ytre Fosen	137	47	34.3		Bydistrikt	168	130	77.4
	Selbu	69	22	31.9		Land —	486	78	16.0
	Guldal	220	58	26.4		Vardø	91	51	56.0
	Strinden	285	64	22.5		Hammerfest	108	57	52.8
XVII.	Nordre Trondhjems Amt	1139	525	46.0		Tanen	44	20	45.5
	Bydistrikt	66	43	65.0		Vadsø	123	37	30.1
	Land —	1073	482	44.2		Sydvånger	39	11	28.2
	Levanger	212	140	66.0		Altan	116	23	19.8
						Loppen	34	5	14.7
						Kistrand	71	3	4.2
						Maasø	28	1	3.6

De hyppigste Dødsaaarsager.
Causes des décès, classés par ordre de fréquence.

Dødsaaarsager.	Sum.	Deraf i		Procentforhold til samtlige opgivne Dødsaaarsager i		
		Byerne.	Landdistrikterne	Riget.	Byerne.	Landdistrikterne
Lungetuberkulose.....	2694	1180	1514	15.4	15.5	15.3
Diphtherit.....	1512	609	903	8.6	8.0	9.2
Lungebetændelse.....	1294	440	854	7.4	5.8	8.7
Kræft (Cancer og Sarcoma).....	1116	365	751	6.4	4.8	7.6
Alderdomssvaghed.....	908	273	635	5.2	3.6	6.4
Akut Diarrhoe og Cholera nostras	763	532	231	4.3	7.0	2.3
Tuberkuløs Hjernebetændelse, Miliærtuberkulose, Tuberkulose i andre Organer.....	704	294	410	4.0	3.8	4.2
Akut Bronchit, katarrhalsk Lungebetændelse og Laryngit.....	666	413	253	3.7	5.4	2.6
Skarlagensfeber.....	623	266	357	3.5	3.5	3.6
Organisk Hjertesygdom.....	621	285	336	3.5	3.7	3.4
Hjerneslag.....	552	247	305	3.1	3.2	3.1
Nephrit, Morbus Brightii.....	431	162	269	2.4	2.1	2.7
Chronisk Bronchit.....	367	166	201	2.1	2.2	2.0
Hjernebetændelse (Meningitis simpl.)	322	150	172	1.8	1.9	1.7
Kramper hos Børn.....	315	234	81	1.8	3.0	0.8
Strubehoste.....	289	122	167	1.6	1.6	1.7
Medfødt Svaghed.....	275	174	101	1.5	2.3	1.0
Peritonit.....	267	88	179	1.5	1.1	1.8
Kighoste.....	260	186	74	1.4	2.4	0.7
Mæslinger.....	212	202	10	1.2	2.6	0.1
Barselfeber.....	185	41	144	1.0	0.5	1.4
Typhoidfeber.....	172	62	110	0.9	0.8	1.1
Organisk Underlivssygdom.....	151	53	98	0.8	0.7	1.0
Andre Dødsaaarsager.....	2790	1076	1714	16.0	14.1	17.4
Samtlige opgivne Dødsaaarsager	17489	7620	9869			

udenfor Sygehus: Oedema glottidis ved Elephantiasis 2, heldigt Udfald, ved Diphtherit 5 (1 heldigt Udfald, 4 dødeligt).

Herniotomi. Paa Sygehus: 33 med heldigt, 11 med dødeligt Udfald; udenfor Sygehus 22 med heldigt, 8 med dødeligt Udfald.

Lithotomi ved Lithiasis (2) med heldigt Udfald, ved Cystitis (2) 1 med heldigt, 1 med dødeligt Udfald.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte 1220, hvis Art og Fordeling paa Rigets Stifter sees af Tabel XXVIII.

Tabel XXIX viser Operationernes Udfald for Mødre og Børn.

Tabel XXXa og Tabel XXXb giver Oplysning om de ved Kunsthjelp forløste Tvillinger og Trillinger.

Af Tabel XXXI sees Udfaldet af de obstetriciske Operationer efter de forskjellige Indikationer.

Vaccinerede.

Vaccination.

Tabel XXXVI.		Middeltal af levende Fødte i Treaaret 1885—1887.	Antal Vaccine- rede i 1887.	Forhold i pCt.
Riget		60 892	46 546	76.4
Christiania	Stift	18 094	12 782	70.7
Hamars	—	6 967	5 974	85.7
Christianssands	—	11 196	8 548	76.5
Bergens	—	9 352	7 744	82.8
Trondhjems	—	7 641	5 818	76.1
Tromsø	—	7 642	5 680	74.3

Antallet af **Fødte og Døde** vil sees af Tabel XXXII, der er et Uddrag af de af det statistiske Centralbureau meddelte «Opgaver over Folkemængdens Bevægelse i 1887»

Antallet af **Fødte og Døde** m. v. fordelt paa Rigets By- og Land-distrikter sees af Tabel XXXIII.

Antallet af **Fødte** (Dødfødte fraregnede) udgjorde 60 908 og af **Døde** 31 675. For hele Riget bliver der saaledes et Overskud af 29 233 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 52,0.

I Landdistrikterne udgjorde Antallet af **Fødte** 45 843 og af **Døde** 23 279, der giver et Overskud af 22 564 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 50,8.

I Bydistrikterne udgjorde Antallet af **Fødte** 15 065 og af **Døde** 8 396, der giver et Overskud af 6 669 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 55,7.

I Lægernes Dødslistes opgives **Dødsaaarsagen** for 17 489 Tilfælde eller 55,2 pCt. af samtlige indtrufne Dødsfald og 57,2 pCt. af de ved Sygdom indtrufne Dødsfald (30 580).

For Byerne er opgivet **Dødsaaarsag** i 7 620 Tilfælde eller 90,75 pCt. af samtlige for Byerne indtrufne Dødsfald og 92,8 pCt. af de ved Sygdom indtrufne Dødsfald (8 213).

For Landdistrikterne er opgivet **Dødsaaarsag** i 9 869 Tilfælde eller 42,4 pCt. af samtlige i Landdistrikterne indtrufne Dødsfald og 44,1 pCt. af de ved Sygdom indtrufne Dødsfald. (22 367).

De af Lægerne opgivne **Dødsaaarsager** i Forhold til samtlige indtrufne **Dødsaaarsager** i de forskellige Lægedistrikter sees af Tabel XXXIV.

De **hyppigste Dødsaaarsager** sees af XXXV.

De af Lægerne opgivne **Dødsaaarsager** ere sammenstillede i Tabeller i Slutningen af denne Beretning; den første viser **Dødsaaarsagerne** i Amterne, den anden de **Dødes Kjøen og Alder**, den tredje **Dødsaaarsagerne** i Byerne, den fjerde **Alder og Kjøen** for de i Byerne Døde.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 256, hvoraf 100 Syns- og Obduktionsforretninger over Døde, 147 Undersøgelser og Erklæringer over Levende og 9 Erklæringer i anden eller uopgivet Anledning.

Tabel XXXVII viser disse **Forretningers** Gjenstand med **Fordeling** paa Stifter og Amter.

Oversigt over de i 1887 udførte

Liste des actes

Tabel XXXVII.			Samtlige anmeldte retsmedicinske Forretninger.	Undersøgelse af Døde						
Overøvrighedsdistrikt.				Selvmord.	Mord, Mishandling.	Ulykkestilfælde ¹⁾ .				Dødsfald ved Sygdom.
						Ydre Beskadigelser.	Forfrysning.	Drukning.	Forgiftning.	
Riget.....			256	²⁾ 3	³⁾ 2	⁴⁾ 6	1	19	⁵⁾ 3 ⁶⁾ 18	
I.	Christiania	Stift.....	85	2	-	2	-	8	1	13
II.	Hamars	—	30	1	1	-	-	2	-	-
III.	Christianssands	—	33	-	-	1	1	3	1	1
IV.	Bergens	—	34	-	1	2	-	3	-	2
V.	Trondhjems	—	40	-	-	-	-	1	1	1
VI.	Tromsø	—	34	-	-	1	-	2	-	1
1. Christiania By			23	2	-	-	-	4	1	9
2. Akershus Amt			10	-	-	-	-	-	-	-
3. Smaalenenes —			19	-	-	-	-	1	-	-
4. Buskeruds —			17	-	-	-	-	-	-	-
5. Jarlsberg og Laurviks —			16	-	-	2	-	3	-	4
6. Hedemarkens —			5	-	1	-	-	-	-	-
7. Christians —			25	1	-	-	-	2	-	-
8. Bratsbergs —			15	-	-	-	-	2	-	-
9. Nedenæs —			8	-	-	1	-	-	-	-
10. Lister og Mandals —			1	-	-	-	-	-	-	-
11. Stavanger —			9	-	-	-	1	1	1	1
12. Søndre Bergenhus —			7	-	-	-	-	1	-	1
13. Bergens By			10	-	-	1	-	1	-	-
14. Nordre Bergenhus Amt			14	-	1	1	-	1	-	1
15. Romsdals —			18	-	-	-	-	1	-	1
16. Søndre Trondhjems —			15	-	-	-	-	-	1	-
17. Nordre —			10	-	-	-	-	-	-	-
18. Nordlands —			16	-	-	1	-	-	-	-
19. Tromsø —			12	-	-	-	-	1	-	1
20. Finmarkens —			6	-	-	-	-	1	-	-

¹⁾ Enkelte Tilfælde ere opførte herunder, hvor Mord eller Selvmord ikke er bestemt
Vold 1, Knivstik 1. ²⁾ Brud af Hjerneskallen 1, Bristning af Urinblæren 1, Vaadeskud 1,
Hjernebetændelse 1, Hjertesygdom 5, Hjerterbistning 1, Lungetuberkulose 2, Lungeslag 1,
Kræft 1. ³⁾ Krampe 1, Tarmulceration 1, Diarrhoe 2, Lungebetændelse 1, Hjernekongestion 1,
Skudskaar 1, Jordemoders Forhold ved en Fødsel 1, uopgivet 2.

retsmedicinske Forretninger.

médicaux forenses.

betræffende					Undersøgelse af Levende til Bestemmelse af						
nyfødte og spæde Børns Dødsmaade.				Uopgiven eller ukjendt Dødsarsag.	forudgaaet Fødsel.	Voldtægt eller anden Løsaagtighedsforbrydelse.	Mishandling og anden Beskadigelse.	Legemlig Helbredsforfatning iøvrigt.	Sindstilstand og Tilregnelighed.	Svangerskab.	Erklæring i anden eller uopgiven Anledning.
Fødsel i Dødsmaal og formodet Fosterdød.	Døde i Sengen hos Moderen.	Dødsfald ved Sygdom.	Uopgiven Aarsag.								
36	1	⁷⁾ 8	1	2	17	14	33	48	32	3	⁸⁾ 9
9	-	4	-	2	2	1	14	10	13	-	4
5	-	-	-	-	3	2	6	3	7	-	-
6	-	-	-	-	1	3	3	7	4	1	1
3	-	1	-	-	2	7	3	6	2	1	1
10	-	3	-	-	9	-	3	5	5	1	1
3	1	-	1	-	-	1	4	17	1	-	2
1	-	3	-	-	-	-	-	-	2	-	1
4	-	-	-	-	2	1	-	-	2	-	1
-	-	1	-	1	-	-	9	3	2	-	2
4	-	-	-	1	-	-	2	6	4	-	-
-	-	-	-	-	-	-	3	1	3	-	-
-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-
5	-	-	-	-	2	1	4	3	7	-	-
2	-	-	-	-	-	1	2	5	3	-	-
3	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-
1	-	-	-	-	1	2	-	-	1	-	-
2	-	-	-	-	1	4	-	-	-	1	-
-	-	1	-	-	-	1	3	5	-	-	-
4	-	-	-	-	4	-	1	2	3	1	1
5	-	2	-	-	5	-	1	-	-	-	1
1	-	1	-	-	-	-	1	4	3	-	-
2	-	-	-	-	-	1	1	9	1	-	1
-	-	-	1	-	-	-	1	7	-	-	1
1	1	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-

paavist. ²⁾ Hængning 1, Drukning 1, Blaasyreforgiftning 1. ³⁾ Peritonit efter ydre overkjørt 2, stanget ihjel 1. ⁵⁾ Chloroform 1, Fosfor 1, uopgivet 1. ⁶⁾ Hjerneødem 1, Lungebetændelse 1, Pleurit 1, Bronchit 1, Barselfeber 1, Tarmincarceration 1, Inanition 1, uopgivet 2. ⁸⁾ Abort 1, Forgiftningsforsøg 1, Fosterets Modenhed 2, brændte Fosterben 1,

Sygestatistik for Strafarbeidsanstalterne.

Statistique des maladies dans les établissements pénitentiaires pour les condamnés aux travaux forcés.

Tabel XXXVIII.		Samlet Antal Fanger.		Tilbageliggende fra forrige Aar ¹⁾ .		Tilkomne i Aarets Løb ²⁾ .		Tilsammen behandlede ³⁾ .			Udgaaede ⁴⁾ .			Døde ⁵⁾ .		Tilbageliggende ved Slutningen af Aaret ⁶⁾ .		Tilkomne med Syg- dommen opstaaet ¹⁰⁾ .		Behandlede i Sygecelle eller paa Sygeafdeling ¹³⁾ .		Sygdomstilfælde, der antages at være forarsagede af Fæng- selssivet eller Opholdet i Fængslet ¹⁴⁾ .		Sygedage i Sygecelle eller paa Syge- afdelingen ¹⁵⁾ .		Syge i Sygecelle eller paa Sygeafdelingen ¹⁸⁾ .			Døde ²³⁾ .							
								Helbredede ⁷⁾ .			I Bedring ⁸⁾ .			Uhelbredede ⁹⁾ .			for Indkomsten ¹¹⁾ .		efter Indkomsten ¹²⁾ .				Det hele Antal ¹⁶⁾ .		I Gjennemnit paa hver Syg ¹⁷⁾ .		Procent af det samlede Fangental ¹⁹⁾ .		Det daglige Gjennemsnits- antal ²⁰⁾ .		Af 100 Fanger syg daglig ²¹⁾ .		Procent af de Syge i Sygecelle eller paa Sygeafdelingen ¹³⁾ .		Procent af det samlede Fangental ²⁴⁾ .	
Bodsfængslet	M. 407*)	7	214	221	185	22	3	1	10	57	164	13	20	575	44,23	3,19	1,58	0,80	7,69	0,25																
Akershus Strafanstalt	M. 300*)	9	287	296	266	15	1	2	12	38	258	32	10	2 385	74,53	10,67	6,53	3,08	6,25	0,67																
Trondhjems Strafanstalt	M. 255*)	1	44	45	26	8	2	2	7	11	34	45	5	1 176	26,13	17,65	3,22	1,75	4,44	0,78																
Strafanstalten i Christi- ania for Kvinder	K. 270*)	17	181	198	155	14	-	-	29	43	155	41	23	1 577	38,46	15,18	4,32	2,35	-	-																

Anm. Da det af denne og foregaaende Aars Statistik fremgaar, at der ikke ved alle Strafanstalter ved Opgavens Affattelse er lagt de samme Principer til Grund, har Departementet truffet Forfœining til, at der ved senere Beretninger vil blive fuld Overensstemmelse i denne Henseende. Saadan Overensstemmelse har det ved nærværende Beretnings Udgivelse med de nu foreliggende Materialier ikke været gjørligt at opnaa.

*) Antallet af de fra foregaaende Aar hensiddende og i Aarets Løb efter Dom indkomne eller fra andre Strafanstalter overflyttede Fanger.

¹⁾ Restants au 1 Juillet 1886. ²⁾ Tombés malades pendant l'année. ³⁾ Total. ⁴⁾ Sortis. ⁵⁾ Guéris. ⁶⁾ Allant mieux. ⁷⁾ Non guéris. ⁸⁾ Décédés. ⁹⁾ Restants à la fin de l'année. ¹⁰⁾ Nombre des entrants, la maladie ayant commencé. ¹¹⁾ Avant l'entrée. ¹²⁾ Après l'entrée. ¹³⁾ Traités en cellule de malade ou dans l'infirmerie de l'établissement. ¹⁴⁾ Cas de maladies supposés d'être occasionnés par la vie ou le séjour en prison. ¹⁵⁾ Nombre des jours passés en cellule de malade ou dans l'infirmerie. ¹⁶⁾ Nombre total. ¹⁷⁾ La moyenne pour chaque malade. ¹⁸⁾ Nombre des malades en cellule ou dans l'infirmerie. ¹⁹⁾ Le pourcent du nombre total des prisonniers. ²⁰⁾ Nombre moyen par jour. ²¹⁾ De 100 prisonniers: malades par jour. ²²⁾ Décédés. ²³⁾ Le pourcent des malades en cellule ou dans l'infirmerie. ²⁴⁾ Le pourcent du nombre total des prisonniers.

De **Vakcineredes** Antal udgjorde ifølge Embedslægernes Indberetninger 46546 eller 76,4 pCt. af Middeltallet af levende Fødte i Treaaret 1885—1887, i 1886 var Antallet 47918 eller 79,1 pCt. af Middeltallet af levende Fødte i Treaaret 1884—1886, i 1885 var Antallet 44789 eller 74,4 pCt. af Middeltallet af levende Fødte i Treaaret 1883—1885.

Procentforholdet af de i 1887 Vakcinerede til Middeltallet af de i Treaaret 1885—1887 levende Fødte vil for Riget og dets Stifter sees af Tabel. XXXVI.

Af **Sygehuse** haves 49 faste, nemlig Righospitalet i Christiania, der er klinisk Undervisningsanstalt, Diakonissehuset og «Vor Frue Hospital» i Christiania, 5 Sygehuse for Spedalske, militære Sygehuse, Amtssygehuse og andre kommunale Sygehuse. Desuden findes i Amterne i Tromsø Stift «St. Vincents Sygehus» i Hammerfest (den katholske Missions Sygehus) og flere mindre Sygehuse eller Sygestuer, der i Regelen kun benyttes under Fisketiden. Ved Rigets Strafanstalter er indrettet særskilte Sygeafdelinger, og ved forskellige Fattighuse og Grubeværker findes Sygelokaler. Fredriksstens Garnisonssygehus blev i dette Aar nedlagt.

Der er 2 **Fødselsstiftelser**, en i Bergen og en i Christiania, begge i Forbindelse med en Skole for Jordemødre.

Antallet af **Sindssygeasyler** er 11, nemlig 3 Statsasyler, 6 kommunale og 2 private Asyler.

I Tabel XLII gives en Oversigt over Antallet af de paa **Sygehusene** behandlede Syge, Behandlingens Udfald, Behandlingstid m. v.

I Tabel XLIII gives Oversigt over de paa Sygehusene til Behandling indkomne **Sygdomstilfælde**.

Strafanstalterne. Rigets Strafanstalter i Beretningsaaret 1ste Juli 1886 til 30te Juni 1887 vare: Bodsfængslet, Cellefængsel for Mandsfanger i Christiania, Akershus Strafanstalt, Fællesfængsel for Mandsfanger i Christiania, Trondhjems Strafanstalt, Fællesanstalt for Mandsfanger i Trondhjem, og Strafanstalten for Kvinder, Fællesanstalt for Kvinder i Christiania.

Sundhedstilstanden har været tilfredsstillende. Ved de hygieniske Forhold i Bodsfængslet anmærker Lægen, at der er fortsat med deres Forbedring saaledes ved Forandringer med Klosetterne, ved Restauration af Varetægt- og Korrektionsceller og ved Stensætning af Forgaarden og Veibanen i Portrummet. Hensigtsmæssigheden af det nye Spisereglement har bekræftet sig, og der udtaltes Tilfredshed med Maden. Lægen ved Trondhjems Strafanstalt udtaler, at de gode hygieniske Forhold ere yderligere forbedrede ved i hele Afdeling A gennemført System med Soveboxer i Fælleslokalerne og ved virksomme Træk-luger i Priveterne paa Afdeling B. Over Kosten høres nu ingen Klager.

Tabel XXXVIII paa forrige Side giver Oplysning om Sygdomsforholdene ved de forskellige Anstalter.

Af Sindssygdomme eller sygelige Forstemninger opføres ialt 8 Tilfælde 5 fra Bodsfængslet, hvorfra 1 overflyttedes til Gaustad Asyl, og 1 overførtes til Fællesanstalt, 1 fra Akershus, indlagt paa Gaustad, hvorfra Fangen udgik ifølge Benaadning; 2 fra Trondhjems Strafanstalt; den ene overflyttedes til Rotvold Asyl, hvorfra han tilbagesendtes helbredet, men fik senere Tilbagefald, den anden maatte efter Beretningsaarets Udløb oversendes til Rotvold Asyl. De øvrige Syge helbrededes i Fængslerne.

Følgende Sygdomstilfælde ere antagne at være foraarsagede af Fængselslivet eller Ophold i Fængslet:

Tabel XXXVIII a.	Sygdommens Art.						
	Pneumonia.	Tuberculosis.	Dyspepsia.	Cardialgia.	Chlorosis, Anaemia.	Psychosis (Melancholia).	Ialt.
Bodsfængslet	-	1	3	5	7	4	20
Akershus Strafanstalt	2	-	7	-	-	1	10
Trondhjems Strafanstalt	2	-	1	-	-	2	5
Strafanstalten i Kristiania for Kvinder ..	-	-	16	-	7	-	23
Tilsammen	4	1	32	-	14	7	58

De afdøde Fangers Alder og Dødsårsagen sees af nedenstaaende Tabel:

Tabel XXXVIII b.	Antal.	Alder.	Dødsårsag.
Bodsfængslet	1	22	Tuberculosis.
Akershus Strafanstalt	1	43	Apoplexia cerebri.
	1	68	Epithelioma.
	1	62	Cancer ventriculi.
Trondhjems Strafanstalt	1	51	Pneumonia.

Arbeidsfrihed har udenfor de egentlige Sygedage paa Grund af Upasselighed været tilstaaet i Akershus Strafanstalt i 96, i Trondhjems Strafanstalt i 358 og i Strafanstalten for Kvinder i 1016 Dage. Delvis har saadan Arbeidsfrihed været tilstaaet i Bodsfængslet i 67 Dage.

Afviselser fra den sædvanlige Fangekost med Tilstaaelse af Sygekost eller Diæt har fundet Sted i efternævnte Antal Dage:

Tabel XXXVIII c.	Antal Dage.		
	Sygekost.	Diæt.	Ialt.
Bodsfængslet	1 275	166	1 441
Akershus Strafanstalt	1 944	441	2 385
Trondhjems Strafanstalt	868	308	1 176
Strafanstalten i Kristiania for Kvinder	1 083	474	1 557
Tilsammen	5 170	1 389	6 559

Sygeudgifterne (o: Totalbeløbet af Udgifter ved Sygebehandlingen) har i Beretningsaaret udgjort:

Tabel XXXVIII d.	Sygeudgifter.	Deraf særskilt for Medikamenter.
	Kr.	Kr.
Bodsfængslet	¹⁾ 887.53	551.46
Akershus Strafanstalt	²⁾ 3 067.55	2 132.65
Trondhjems Strafanstalt	³⁾ 1 461.77	405.96
Strafanstalten i Kristiania for Kvinder	1 378.74	899.74
Tilsammen	6 795.59	3 989.81

¹⁾ Af dette Beløb medgik Kr. 141.51 til sindssyge Fangers Forpleining i Sinds-sygeasyl, Kr. 145.56 til Bandager og andre Sygerekvisita samt henholdsvis Kr. 15.00 og Kr. 34.00 til Sygevin og til Vagt over Syge. ²⁾ Deraf Kr. 84.80 for Bandager og Bind og Kr. 230.18 til en sindssyg Fangers Forpleining i Sinds-sygeasyl. ³⁾ Iberegnet Kr. 320.65 for sindssyge Fangers Forpleining paa Sinds-sygeasyl.

De i Beretningsaaret udgaaede Fangers Veining viser følgende Resultat:

Tabel XXXVIII e.	Antal- let af de i Beret- nings- aaret ud- gaaede Fanger.	An- tallet af de veiede Fan- ger.	Vundet i Vægt.		Tabt i Vægt.		Uforandret Vægt.	
			Antal Fan- ger.	pCt.	Antal Fan- ger.	pCt.	Antal Fan- ger.	pCt.
Bodsfængslet	212	212	107	50,5	102	48,1	3	1,4
Akershus Strafanstalt	90	90	51	56,7	38	42,2	1	1,0
Trondhjems Strafanstalt	70	54	42	77,8	12	22,2	-	-
Strafanstalten i Kristiania for Kvinder	86	94 ¹⁾	56	59,6	33	35,1	5	5,3
Tilsammen	458	450	256	56,9	185	41,1	9	2,0

¹⁾ I Strafanstaltens Liste er ved en Misforstaaelse fra Vedkommendes Side medtaget 8 Fanger udenfor de 86 i Beretningsaaret løsladte.

Sygeligheden hos Anstaltens Opsynspersonale i Beretningsaaret vil sees af følgende Uddrag af Sygelisterne:

Tabel XXXVIII f.	Fra forrige Aar.		Tilkomne i Aarets Løb.		Tilsammen.		Helbredede.		I Bedring.		Uhelbredede.		Døde.		Tilbage- liggende ved Aarets Udgang.	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Bodsfængslet	1	-	26	-	27	-	26	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Akershus Strafanstalt	2	-	14	-	16	-	13	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Trondhjems Strafanstalt	-	-	16	-	16	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strafanstalten i Kristiania for Kvinder	1	2	1	8	2	10	-	9	1	-	-	-	1	-	-	1
Tilsammen	4	2	57	8	61	10	55	9	1	-	-	-	1	-	4	1

Ovenstaaende er et Uddrag af Norges officielle Statistik 3die Række No. 72 Beretning om Rigets Strafarbeidsanstalter, hvortil henvises for nærmere Oplysninger.

Riget var delt i 152 Lægedistrikter.

Medicinalpersonalet. 16 examinerede Læger udgik fra Universitetet. Ifølge Fortegnelsen for 1887 var Antallet af autoriserede Læger 641 (i 1886 629), hvoraf 353 eller 55,0 pCt. vare bosatte i Byerne, 22,5 i Landdistrikterne, 63 paa ubekjendt Sted eller i Udlandet. 248 vare bosatte i Christiania Stift, 50 i Hamars, 86 i Christianssands, 70 i Bergens, 76 i Trondhjems, 48 i Tromsø Stift, samt 29 i Udlandet (deraf 25 i Amerika); for 34 savnes Opgave om Opholdssted. 8 vare ansatte som Professorer, 3 forhenværende Professorer, 1 Universitetsstipendiat og Conservator ved den zootomiske Samling, 1 Prosektor ved Universitetet, 1 Medicinaldirektør, 1 Fuldmægtig i Justitsdepartementets Medicinalafdeling, 4 Stadsfysici, 1 Stadslæge, 142 Distriktslæger, 1 Berglæge, 2 Fængselslæger, 1 Politilæge, 14 opføres som By- eller Kommuneslæger i Byerne, 3 Direktører for Sindssygeasyler, 1 Direktør for Rigshospitalet, 1 Overlæge for den spedalske Sygdom, 5 Læger ved Stiftelser for Spedalske, 17 Overlæger eller Læger ved Sygehuse, Sindssygeasyler og Fødselsstiftelser (foruden disse vare ansatte 27 Læger, som indehavde anden Stilling), 15 Reservelæger, Assistent- og Underlæger ved Sygehuse, Fødselsstiftelser og Sindssygeasyler, 1 Assistent ved Rigshospitalets Øienklinik, 2 Assistenten ved Rigshospitalets patologisk-anatomiske Laboratorium; i Armeen: 1 Generalchirurg, 6 Brigadelæger, 33 Korpslæger, 14 Kompagnichirurger (desuden 4 surnummerære), i Marinen: 1 Overlæge, 1 Korpslæge, 3 Marinelæger af 2den Klasse, 2 Underlæger. 316 opføres uden fast Ansættelse, 2 indehavde civilt Embede udenfor Lægestanden.

Antallet af **Apotheker** i Virksomhed ved Udgangen af 1887 var 93, hvoraf 38 med reelt og 54 med personligt Privilegium og 1 privilegeret Rigshospitalet som saadant. 34 Apotheker laa i Christiania Stift, 6 i Hamars, 23 i Christianssands, 11 i Bergens, 12 i Trondhjems, 7 i Tromsø Stift. Under Fiske-tiden er aabnet Medicinudsalg i Lofoten. 5 nye Apotheker aabnede i dette Aar sin Virksomhed nemlig 3 i Christiania By og 1 i Nordlands Amt.

Tabel XXXIX giver en Oversigt over Landets Apotheker og det ved samme fungerende Personale. I 1887 underkastede 22 sig pharmaceutisk Examen.

Af **Tandlæger** var der efter Fortegnelsen over Læger, Tandlæger og Dyrslæger i 1887: 75, hvoraf 36 boede inden Christiania Stift, 4 i Hamars, 13 i Christianssands, 7 i Bergens, 5 i Trondhjems, 2 i Tromsø Stift, 5 uden angivet Bolig og 3 i Udlandet. I 1887 underkastede 2 sig Tandlægeexamen.

Af **Jordemødre** udexamineredes 51, hvoraf 37 ved Skolen i Christiania og 14 ved Skolen i Bergen.

Efter Embedslægerne Indberetninger var der 812 Jordemødre dels ansatte i offentlig Stilling dels privat praktiserende, nemlig 208 i Christiania Stift, 84 i Hamars, 141 i Christianssands, 143 i Bergens, 128 i Trondhjems, 108 i Tromsø Stift.

Hjælpevaksinatørernes Antal udgjorde efter Embedslægerne Beretninger 627, hvoraf 90 i Christiania Stift, 76 i Hamars, 114 i Christianssands, 127 i Bergens, 113 i Trondhjems, 107 i Tromsø Stift.

Sundhedsforskrifter approberedes for følgende Herreder:

Vestby (Akershus Amt) 27de Mai,

Aremark, Id, Berg (Smaalenenes Amt) 12te November,

Løiten, Vang (Hedemarkens Amt) 22de Mai,

Apotheker og Personale.
Des pharmacies et de leur personnel.

	Tabel XXXIX.	Privilegium		Personalet.					
	Amt.	reelt.	personligt.	Apotheker.	Autoriseret Provisor.	Examineret Pharmaceut.	Uexamineret Pharmaceut.	Discipel.	
I.	Christiania By:								
	Elefantapotheket	1	-	1	1	5	-	-	
	Svaneapotheket	1	-	1	-	3	-	1	
	Løveapotheket	-	1	-	1	2	1	2	
	Rigshospitalets Apothek	-	1	1	1	6	-	1	
	Hjortapotheket	-	1	-	1	2	1	-	
	Nordstjernen	-	1	1	1	3	-	-	
	Falkapotheket	-	1	1	-	1	1	-	
	Hygæa	-	1	1	-	3	1	-	
	Oslo Apothek	-	1	1	-	2	-	1	
	Ørnen	-	1	1	1	2	-	-	
	Orion	-	1	1	-	2	-	1	
	Idun	-	1	1	-	2	-	-	
	Jernbanetorvets	-	1	1	-	3	-	-	
II.	Akershus Amt:								
	Drøbak	1	-	1	-	1	-	-	
	Lillestrømmen	-	1	1	-	1	-	1	
III.	Smaalenenes Amt:								
	Moss	1	-	1	-	1	-	1	
	Fredrikstad:								
	Vestsidens Apothek	1	-	1	-	2	-	-	
	Østsidens (Svane)	-	1	1	1	1	-	1	
	Sarpsborg	-	1	-	1	1	-	-	
	Fredrikshald:								
	Svaneapotheket	1	-	1	-	2	-	-	
	Ørnen	-	1	1	-	2	-	1	
IV.	Buskeruds Amt:								
	Drammen:								
	Brageruæs	1	-	1	-	1	1	1	
	Strømsø	-	1	-	1	2	-	-	
	Ørnen	-	1	1	-	-	1	1	
	Kongsberg	1	-	1	1	1	-	1	
	Hønefos	1	-	1	-	1	-	1	
V.	Jarlsberg og Laurviks Amt:								
	Svelvik	-	1	1	-	-	-	1	
	Holmestrand	1	-	1	-	-	1	1	
	Horten	-	1	-	1	1	-	1	
	Tønsberg:								
	Løveapotheket	1	-	-	1	1	-	1	
	Svaneapotheket	-	1	1	-	2	-	1	
	Sandfjord	-	1	-	1	1	-	-	
	Laurvik: Ørnen	1	-	1	-	2	-	-	
	Svanen	-	1	1	1	-	1	1	
VI.	Hedemarkens Amt:								
	Kongsvinger	1	-	1	-	1	-	1	
	Hamar	-	1	-	1	1	1	-	
	Elverum	-	1	1	-	1	-	1	
	Tønsset	-	1	1	-	1	-	-	

Apotheker og Personale.

	Tabel XXXIX (Forts.).	Privilegium.		Personalet.					
	Amt.	reelt.	personligt.	Apotheker.	Autoriseret Provisor.	Examineret Pharmaceut.	Uexamineret Pharmaceut.	Discipel.	
VII.	Christians Amt:								
	Gjøvik	-	1	1	-	1	-	1	
	Lillehammer	1	-	1	-	1	-	1	
VIII.	Bratsbergs Amt:								
	Skien:								
	Skiens Apothek	1	-	1	-	1	1	-	
	— nye —	-	1	1	-	1	1	-	
	Porsgrund	1	-	1	-	1	-	-	
	Brevik	1	-	1	-	1	-	1	
	Kragerø	1	-	1	-	-	2	1	
IX.	Nedenæs Amt:								
	Østerrisør.	1	-	1	-	1	-	1	
	Tvedestrand	-	1	1	1	1	-	-	
	Arendal:								
	Løveapotheket	1	-	1	1	2	-	1	
	Svaneapotheket	-	1	1	-	1	-	1	
	Grimstad	1	-	1	-	1	-	1	
	Lillesand	-	1	1	-	1	-	-	
X.	Lister og Mandals Amt:								
	Christianssand:								
	Løveapotheket	1	-	1	-	1	-	2	
	Elefantapotheket	1	-	1	-	1	1	-	
	Mandal.	1	-	1	-	1	-	1	
	Farsund	-	1	1	-	-	-	1	
	Flekkefjord	1	-	-	1	-	-	1	
XI.	Stavanger Amt:								
	Ekersund	-	1	-	1	-	-	1	
	Sandnæs	-	1	1	-	-	1	-	
	Stavanger:								
	Hygiea	1	-	1	-	1	1	2	
	Hjorten	-	1	1	-	1	-	2	
	Svaneapotheket	-	1	1	-	2	-	2	
	Kopervik	-	1	1	-	-	-	1	
	Haugesund	-	1	-	1	1	-	-	
XII.	Søndre Bergenhus Amt:								
	Vossevangen	-	1	1	-	1	-	-	
XIII.	Bergens By:								
	Løveapotheket	1	-	1	1	1	1	3	
	Svaneapotheket	1	-	1	-	5	-	2	
	Elefantapotheket	-	1	1	-	3	-	-	
	Hjortapotheket	-	1	1	-	2	-	-	
	Nordstjernen	-	1	1	-	1	1	1	
	Ørnen	-	1	1	-	2	-	-	

Apotheker og Personale.

	Tabel XXXIX (Forts.). Amt.	Privilegium		Personalet.					
		reelt.	personligt.	Apotheker.	Autoriseret Provisor.	Examineret Pharmaceut.	Uexamineret Pharmaceut.	Discipel.	
XIV.	Nordre Bergenhus Amt: Lærdalsøren	-	1	1	-	1	-	-	
XV.	Romsdals Amt: Aalesund: Nordstjernen Svanen Volden Molde Christianssund: gl. Apothek, Løveap. Svaneapotheket	- 1 - 1 1 1 1 -	1 - 1 - - - 1 1	1 1 1 1 1 1 1 1	- - - - - 1 -	1 1 1 2 2 1 -	- - - - - - - -	1 1 - - - 1 1	
XVI.	Søndre Trondhjems Amt: Orkedalsøren Trondhjem: Løveapotheket Svaneapotheket Hjortapotheket Ørnen Røros	- 1 1 - - - 1 1	1 - - 1 1 1 1 -	1 1 1 1 1 1 1 1	- - 1 1 1 - -	- 2 1 1 1 1 1	- - 1 - - - 1	1 2 3 2 2 1	
XVII.	Nordre Trondhjems Amt: Levanger Stenkjær Namsos	1 1 -	- - 1	1 1 -	- - 1	1 1 1	- - -	1 2 -	
XVIII.	Nordlands Amt: Mosjøen Bodø Kabelvaag	- 1 -	1 - 1	1 1 1	- - -	1 2 1	- - -	1 1 1	
XIX.	Tromsø Amt: Tromsø	1	-	1	-	1	-	1	
XX.	Finmarkens Amt: Hammerfest Vardø Vadsø	- - -	1 1 1	1 1 1	- - -	1 1 1	- - -	1 - -	
	Tilsammen	38	55	80	26	125	20	72	

Syphilis paa Syge- La Syphilis dans

Tabel XL.	Tilbageliggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			helbredede.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Rigshospitalets Hudsygeafdeling	29	8	21	152	71	81	181	79	102	133	55	78
Fødselstiftelsens Børneafdeling.....	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1
Christiania Bys Sygehus	¹⁾ 6	-	6	98	2	96	104	2	102	93	1	92
Diakonissehuset.....	2	1	1	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Christiania Garnisonssygehus	-	-	-	9	9	-	9	9	-	5	5	-
Akers kommunale Sygehus..	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1
Moss Bys — ..	1	1	-	3	2	1	4	3	1	4	3	1
Smaalenenes Amts — ..	-	-	-	11	4	7	11	4	7	9	3	6
Fredriksstad Bys — ..	-	-	-	2	1	1	2	1	1	2	1	1
Drammen — ..	1	-	1	10	4	6	11	4	7	10	3	7
Buskeruds Amts — ..	-	-	-	17	6	11	17	6	11	13	5	8
Jarlsberg og Laurviks Amts og Tøns- berg Bys Sygehus..	5	-	5	24	6	18	29	6	23	27	6	21
Carl Johansværns — ..	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
Hedemarkens Amts — ..	8	3	5	33	15	18	41	18	23	33	15	18
Hamar Bys — ..	-	-	-	4	2	2	4	2	2	3	1	2
Christians Amts — ..	1	-	1	6	4	2	7	4	3	4	2	2
Bratsbergs — ..	9	4	5	17	8	9	26	12	14	15	8	7
Arendal Bys — ..	3	3	-	4	1	3	7	4	3	5	2	3
Christianssand — ..	1	-	1	5	3	2	6	3	3	5	2	3
Lister og Mandals Amts — ..	-	-	-	3	1	2	3	1	2	2	-	2
Stavanger — ..	6	1	5	15	2	13	21	3	18	17	3	14
— Bys — ..	³⁾ 9	5	4	22	8	14	31	13	18	22	10	12
Bergens — ..	2	-	2	40	23	17	42	23	19	23	15	8
Aalesund — ..	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	-1
Romsdals Amts — ..	-	-	-	6	2	4	6	2	4	3	-	3
Trondhjem Bys — ..	9	4	5	43	14	29	52	18	34	37	11	26
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Skogn	4	-	4	9	5	4	13	5	8	13	5	8
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Namdalen	1	-	1	4	1	3	5	1	4	5	1	4
Nordlands Amts Sygehus i Alstahaug — — — — Bodø....	1	-	1	11	3	8	12	3	9	5	2	3
— — — — — Bodø....	-	-	-	12	3	9	12	3	9	8	2	6
— — — — — Buksnæs.	1	-	1	12	9	3	13	9	4	10	8	2
Tromsø — — — — Tromsø ..	1	-	1	6	4	2	7	4	3	5	2	3
Finmarkens — — — — Alten....	4	4	-	5	3	2	9	7	2	6	4	2
St. Vincents Hospital — Hammerf.	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
Finmarkens Amts Sygehus i Vardø.	2	-	2	3	-	3	5	-	5	5	-	5
— — — — — Vadsø.	4	3	1	3	1	2	7	4	3	7	4	3
Tilsammen	110	37	73	594	219	375	704	256	448	534	181	353
Kabelvaag Fiskesygehus i Østlofoten	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
Henningssvær — — — — —	-	-	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-
Hasvaag — — — — — Loppen ..	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Maasø — — — — — Maasø ...	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
Tilsammen	-	-	-	5	5	-	5	5	-	2	2	-
Summa	110	37	73	599	224	375	709	261	448	536	183	353

¹⁾ Efter foregaende Aarsliste tilbageliggende 8, 1 Mand og 7 Kvinder. ²⁾ Efter fore-
Sygehus i Buksnæs.

husene i 1887.

les hôpitaux.

Udgaaede						Døde.			Tilbage- liggende ved Aarets Slutning.			Sygdomsform for indkomne Tilfælde				Antallet af For- pleinings- dage.	Middeltal af For- pleinings- dage for hver Udskreven.
i Bedring.			uhelbredede.									primær.	kon- stitutio- nel.	heredi- tær.	uop- givet.		
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.						
7	5	2	4	3	1	4	3	1	33	13	20	8	114	6	24	10037	67.8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
2	1	1	4	-	4	1	-	1	4	-	4	48	50	-	-	2329	23.8
-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	426	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	6	3	-	-	437	87.4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	42	-
-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	3	8	-	-	818	74.3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	147	73.5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	6	-	-	350	35.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	3	2	15	-	-	998	76.8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	6	18	-	-	2751	101.9
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	65	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	3	5	-	32	1	-	2983	90.4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	4	-	-	191	63.7
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	1	1	5	-	-	658	164.5
-	-	-	1	-	1	1	1	-	9	3	6	3	13	1	-	1956	115.1
1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	3	-	-	675	112.5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	3	2	-	-	196	39.2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	3	-	-	152	76.0
-	-	-	-	-	-	1	-	1	3	-	3	-	-	-	15	1811	86.2
1	1	-	-	-	-	-	-	-	8	2	6	-	22	-	-	3183	144.7
4	1	3	-	-	-	1	-	1	14	7	7	-	40	-	-	2811	100.4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	87	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	2	-	-	5	1	-	376	94.0
2	1	1	1	1	-	3	2	1	9	3	6	1	42	-	-	3994	93.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	748	57.6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	262	52.2
1	-	1	1	-	1	1	1	-	4	-	4	5	6	-	-	520	65.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	3	-	12	-	-	565	70.6
-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	1	1	2	10	-	-	846	76.9
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	6	-	-	272	54.5
2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	5	-	-	1065	133.1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	39	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	547	109.4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	561	80.1
20	12	8	14	5	9	15	8	7	121	50	71	94	450	10	40	42899	73.6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	30	30.0
2 ^{*)}	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	5	2.5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	65	65.0
2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	5	-	-	100	25.0
22	14	8	14	5	9	15	8	7	122	51	71	94	455	10	40	43009	73.3

gaaende Aarsliste tilbageliggende 7, 3 Mænd og 4 Kvinder. ^{*)} Begge overflyttede til Gravdal

Tabel over Tilfælde af Sindssyg-

Mouvement des aliénés

Tabel XLI.	Tilbageliggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			helbredede.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Rigshospitalets Afdelinger.....	-	-	-	11	6	5	11	6	5	-	-	-
Christiania Bys Sygehus	1	1	-	15	11	4	16	12	4	2	2	-
Diakonissehuset	¹⁾ 2	-	2	16	3	13	18	3	15	2	1	1
Garnisonssygehuset	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Akers kommunale Sygehus	2	-	2	4	2	2	6	2	4	3	1	2
Moss Bys —	-	-	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-
Smaalønes Amtssygehus	-	-	-	3	3	-	3	3	-	-	-	-
Fredriksstad Bys Sygehus	-	-	-	8	5	3	8	5	3	4	1	3
Fredrikshald — —	-	-	-	4	2	2	4	2	2	1	1	-
Drammens — —	2	-	2	8	2	6	10	2	8	4	1	3
Jarlsb. og Laurv. Amts og Tønsberg Bys Sygehus	1	1	-	5	4	1	6	5	1	-	-	-
Carl Johansværns Sygehus	-	-	-	3	3	-	3	3	-	-	-	-
Christians Amts Sygehus	1	-	1	12	4	8	13	4	9	5	1	4
Arendal Bys —	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Christianssands — —	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-
— Garnisonssygehus	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Stavanger Amtssygehus	-	-	-	5	4	1	5	4	1	1	1	-
— Bys Sygehus	3	2	1	7	5	2	10	7	3	-	-	-
Bergen — —	1	-	1	7	5	2	8	5	3	1	1	-
Aalesund — —	-	-	-	4	3	1	4	3	1	1	-	1
Trondhjem Bys —	-	-	-	15	10	5	15	10	5	3	2	1
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Skogn	1	-	1	7	4	3	8	4	4	1	-	1
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Namdal	-	-	-	5	3	2	5	3	2	-	-	-
Tromsø Amts Sygehus i Tromsø ..	-	-	-	7	5	2	7	5	2	1	-	1
Finmarkens — — i Alten ..	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1
St. Vincents Hospital i Hammerfest	-	-	-	2	1	1	2	1	1	-	-	-
Tilsammen	14	4	10	155	89	66	169	93	76	30	12	18
Tanens Sygestue	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Karlø Sygehus i Karlø	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Skjærvø Fiskesygehus i Skjærvø ..	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Maasø Fiskesygehus i Maasø	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
Tilsammen	-	-	-	4	3	1	4	3	1	1	1	-
Sum	14	4	10	159	92	67	173	96	77	31	13	18

¹⁾ Ifølge forrige Aarsliste 1 Kvinde tilbageliggende.

dom, behandlede paa Sygehus i 1887.

dans les hôpitaux.

Udgaaede						Døde.			Tilbageiggende ved Aarets Slutning.			Sygdomsform hos de Indkomne.				
i Bedring.			uhelbredede.									Me- lan- cholia.	Mania.	De- men- tia.	Idio- tis- mus.	Uop- givet.
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.					
2	1	1	9	5	4	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	6
2	1	1	9	6	3	2	2	-	1	1	-	1	1	-	1	12
4	1	3	7	-	7	-	-	-	5	1	4	3	-	-	-	13
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
2	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	2	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
-	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-
3	1	2	1	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	1	7
1	-	1	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4
-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-
3	1	2	2	1	1	1	-	1	2	1	1	8	4	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	4	3	1	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-
2	-	2	5	4	1	-	-	-	3	3	-	5	-	2	-	-
-	-	-	7	4	3	-	-	-	-	-	-	5	2	-	-	-
-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
2	-	2	9	7	2	-	-	-	1	1	-	9	1	4	1	-
3	1	2	2	1	1	-	-	-	2	2	-	2	3	2	-	-
1	-	1	4	3	1	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-
2	2	-	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
30	11	19	89	59	30	4	2	2	16	9	7	50	24	9	6	66
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	1	1	1	1	-	2	1	-	1	-
30	11	19	89	59	30	6	3	3	17	10	7	52	25	9	7	66

Antallet af de paa Sygehusene

(Mouvement des maladies)

Tabel XLII.	Tilbageiggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			helbredede.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Rigshospitalets medicinske Afdeling.	101	53	48	820	400	420	921	453	468	419	190	229
— chirurgiske —	85	41	44	989	585	404	1074	626	448	633	357	276
— Hudsygeafdeling	61	26	35	353	190	193	414	216	198	305	155	150
Rigshospitalets Afdelinger tilsammen	247	120	127	2162	1175	987	2409	1295	1114	1357	702	655
Fødselstiftelsens gynækolog. Afdeling	2	-	2	24	-	24	26	-	26	23	-	23
— Børne —	4	-	4	77	20	57	81	20	61	73	16	57
Christiania Bys Sygehus Afdeling A ¹⁾	100	79	21	572	466	106	672	545	127	283	219	64
— — — — — B	100	5	95	721	34	687	821	39	782	476	15	461
— — — paa Grønland	40	15	25	119	52	67	159	67	92	16	5	11
Christiania Bys Sygehus ialt ²⁾	240	99	141	1412	552	860	1652	651	1001	775	239	536
Diakonissehuset	40	8	32	179	27	152	219	35	184	87	12	75
Christiania Garnisons Sygehus	5	5	-	207	207	-	212	212	-	193	193	-
Akers kommunale —	19	5	14	94	45	49	113	50	63	46	17	29
Moss Bys —	12	7	5	48	22	26	60	39	31	35	18	17
Smaalenenes Amts —	16	8	8	139	65	74	155	73	82	112	51	61
Fredriksstad Bys —	7	5	2	92	40	52	99	45	54	70	30	40
— Garnisons —	-	-	-	145	145	-	145	145	-	143	143	-
Fredrikshald Bys —	7	4	3	130	65	65	137	69	68	106	54	52
Drammens Bys — ³⁾	16	9	7	138	70	68	154	79	75	83	42	41
Buskeruds Amts —	3	2	1	60	36	24	63	38	25	49	31	18
Jarlsberg og Laurviks Amts og Tøns-												
berg Bys Sygehus	27	11	16	157	86	71	184	97	87	127	60	67
Carl-Johansværns —	-	-	-	94	94	-	94	94	-	84	84	-
Hedemarkens Amts —	16	7	9	82	40	42	98	47	51	63	33	30
Hamar Bys —	7	4	3	124	66	58	131	70	61	104	53	51
Christians Amts —	5	1	4	63	24	34	68	30	38	40	16	24
Bratsbergs — —	24	9	15	137	86	51	161	95	66	102	65	37
Østerrisør Bys —	2	1	1	3	3	-	5	4	1	3	3	-
Arendal — —	14	7	7	73	37	36	87	44	43	56	26	30
Christianssand Bys —	10	6	4	117	84	33	127	90	37	75	60	15
— Garnisons —	-	-	-	153	153	-	153	153	-	151	151	-
Lister og Mandals Amts —	5	3	2	27	7	20	32	10	22	18	6	12
Stavanger — —	29	15	14	95	48	47	124	63	61	67	37	30
— Bys —	39	21	18	133	74	59	172	95	77	105	54	51
Bergens — —	89	39	50	588	289	299	677	328	349	414	207	207
Aalesund — —	-	-	-	21	15	6	21	15	6	7	4	3
Romsdals Amts —	17	6	11	195	109	86	212	115	97	119	59	60
Trondhjems Bys —	49	26	23	429	249	180	478	275	203	316	180	136
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i												
Skogn —	14	3	11	107	56	51	121	59	62	95	48	47
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i												
Namdalen	12	4	8	160	87	73	172	91	81	115	57	58

¹⁾ Ifølge forrige Aarliste tilbageiggende 100, 78 Mænd og 22 Kvinder. ²⁾ Ifølge forrige 15, 8 Mænd og 7 Kvinder.

behandlede Syge i 1887.

(dans les hôpitaux).

Udgaaede						Døde.			Tilbage- liggende ved Aarets Slutning.			Mortali- tets- procent til samtlige Ud- gaaede.	Dagligt Middel- belæg.	Antal af Forplei- ningsdage for hver Ud- skreven.	Udgift til Medicin for hver Syg i Døgnnet. Øre.	Antallet af For- pleinings- dage.
i Bedring.			uhelbredede.													
Fils.	Md.	Kv.	Fils.	Md.	Kv.	Fils.	Md.	Kv.	Fils.	Md.	Kv.					
196	101	95	104	60	44	95	53	42	107	49	58	11.7	102.5	47.2	14.0	37400
181	123	58	114	61	53	50	23	27	96	62	34	5.1	96.3	35.9	8.8	35134
30	20	10	16	12	4	5	3	2	58	26	32	1.4	57.5	59.0	6.9	21000
407	244	163	234	133	101	150	79	71	261	137	124	7.0	256.3	43.5	10.4	93534
1	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	uopg.
-	-	-	2	2	-	2	-	2	4	2	2	2.6	-	-	-	uopg.
147	121	26	35	26	9	102	95	7	105	84	21	18.0	100.8	64.9	4.8	36780
55	1	54	61	4	57	143	9	134	86	10	76	19.5	83.9	41.7	6.5	30618
35	17	18	23	10	13	38	13	25	47	22	25	34.0	45.3	147.7	3.9	16548
237	139	98	119	40	79	283	117	166	238	116	122	20.0	230.0	59.4	5.3	83946
38	6	32	27	6	21	35	9	26	32	2	30	15.1	31.5	62.2	6.6	11625
5	5	-	1	1	-	2	2	-	11	11	-	1.0	8.8	15.9	9.1	3206
28	15	13	8	3	5	22	12	10	9	3	6	21.2	20.9	73.2	12.7	7612
5	5	-	2	2	-	9	1	8	9	3	6	17.7	7.7	55.4	10.0	2826
12	8	4	12	4	8	12	6	6	7	4	3	11.4	15.8	54.8	13.2	5758
-	-	-	4	4	-	12	5	7	13	6	7	18.0	10.1	43.0	5.9	3699
1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1.9	4.6	6.6	669
-	-	-	8	3	5	15	7	8	8	5	3	11.6	10.2	28.8	10.2	3715
24	13	11	5	2	3	20	10	10	22	12	10	15.2	15.3	36.8	9.3	5576
3	3	-	1	1	-	4	1	3	6	2	4	7.0	6.1	39.3	-	2238
13	8	5	11	7	4	10	8	2	23	14	9	6.2	26.9	60.9	10.6	9812
5	5	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	3.8	14.9	-	1398
10	3	7	3	-	3	4	2	2	18	9	9	5.0	18.6	80.5	11.1	6796
5	2	3	-	-	-	16	11	5	6	4	2	12.8	10.0	29.3	8.3	3656
8	3	5	4	3	1	6	5	1	10	3	7	10.3	9.9	62.4	12.7	3617
16	8	8	12	5	7	11	9	2	20	8	12	7.8	23.2	60.4	10.9	8466
-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	25.0	1.1	96.0	37.0	384
10	7	3	4	3	1	10	4	6	7	4	3	12.5	10.3	47.1	9.8	3766
12	7	5	4	-	4	18	9	9	18	14	4	16.5	15.8	52.8	7.3	5755
-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	3.6	8.7	6.0	1317
1	-	1	1	-	1	4	-	4	8	4	4	16.6	7.4	112.6	33.9	2703
17	6	11	16	10	6	11	7	4	13	4	9	10.0	19.5	57.5	12.5	7129
8	2	6	7	6	1	18	16	2	34	17	17	13.0	35.0	92.3	10.8	12767
74	32	42	40	25	15	63	34	29	86	30	56	10.7	90.7	56.0	8.7	33102
7	7	-	3	3	-	4	1	3	-	-	-	19.0	1.6	27.1	-	570
38	27	11	19	8	11	19	12	7	17	9	8	9.7	20.8	48.9	13.1	7591
36	27	9	25	20	5	48	25	23	53	23	30	11.3	49.3	42.4	12.7	18002
7	5	2	3	1	2	8	1	7	8	4	4	7.1	15.0	48.4	16.3	5464
26	14	12	14	10	4	11	7	4	6	3	3	-	11.3	24.0	17.8	4121

Aarsliste tilbageliggende 240, 98 Mænd og 142 Kvinder. ³⁾ Ifølge forrige Aarsliste tilbageliggende

Antallet af de paa Sygehusene

Tabel XLII (Forts.).	Tilbageiggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			helbredede		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Nordlands Amts Sygehus i Alstahaug	26	13	13	190	97	93	216	110	106	103	58	45
— — — — Bodø	26	17	9	158	97	61	184	114	70	119	75	44
— — — — — Buksnæs . .	15	6	9	191	141	50	206	147	59	156	115	41
Tromsø — — — — Tromsø . .	28	13	15	160	95	65	188	108	80	118	59	59
Karlø kommunale Sygehus	-	-	-	43	27	16	43	27	16	21	12	9
Finmarkens Amts Sygehus i Alten . .	6	5	1	26	20	6	32	25	7	24	17	7
— — — — — Hammer- fest	18	14	4	108	78	30	126	92	34	103	73	30
St. Vincents Hospital — — — —	11	5	6	70	39	31	81	44	37	46	26	20
Finmarkens Amtssygehus i Vardø . .	4	1	3	75	60	15	79	61	18	58	41	17
— — — — — Vadsø ¹⁾ . .	8	5	3	35	26	9	42	31	12	28	18	10
Tilsammen ²⁾	1119	514	605	8721	4761	3960	9840	5275	4565	5989	3245	2744
Fiskesygehus i Kabelvaag (Østlofoten)	-	-	-	90	90	-	90	90	-	77	77	-
— — — — — Henningsvær —	-	-	-	57	57	-	57	57	-	37	37	-
— — — — — Skraaven —	-	-	-	20	20	-	20	20	-	15	15	-
— — — — — Skjærvø (Skjærvø) . . .	-	-	-	13	5	8	13	5	8	10	4	6
— — — — — Hasvaag (Loppen)	1	-	1	33	27	6	34	27	7	26	20	6
— — — — — Maasø (Maasø)	-	-	-	24	23	1	24	23	1	20	19	1
— — — — — Gamvik (Tanen)	-	-	-	36	33	3	36	33	3	32	30	2
Tilsammen	1	-	1	273	255	18	274	255	19	217	202	15
Summa ³⁾	1120	514	606	8994	5016	3978	10114	5530	4584	6206	3447	2759

¹⁾ Ifølge forrige Aarsliste tilbageiggende 7, 5 Mænd og 2 Kvinder. ²⁾ Ifølge forrige liggende 1119, 513 Mænd og 606 Kvinder. En paa Fredriksstens Garnisons Sygehus fra

Næs (Hedemarkens Amt) 22de Oktober,
 Norderhov (Buskeruds Amt) 10 December,
 Askøens mere bymæssig bebyggede Strøg (søndre Bergenhus Amt) 9de Marts,
 Hornindal (nordre Bergenhus Amt) 1ste September,
 Jostedal (nordre Bergenhus Amt) 22de Oktober,
 Øksendal (Romsdals Amt) 10de Juni,
 Øksnæs «Fiskevær» (Nordlands Amt) 10de Juni,
 Berg (Tromsø Amt) 10de Juni,
 Tillæg til Sunhedsforskrifterne for Gjøvik approberedes 20de Oktober, for
 Drøbak 26de November.

I Anhanget er indtaget et Sammendrag af de fra Konsulerne modtagne Anmeldelser om Dødsfald blandt norske Undersaatter i Udlandet, indregistrerede i 1888 — den første Statistik af dette Slags for Norge.

behandlede Syge i 1887.

Udgaaede						Døde.			Tilbage- liggende ved Aarets Slutning.			Mortali- tets- procent til samtlige Ud- gaaede.	Dagligt Middel- belæg.	Antal af Forplei- ningsdage for hver Ud- skreven.	Udgift til Medicin for hver Syg i Døgn. Øre.	Antallet af For- pleinings- dage.
i Bedring.			uhelbredede.													
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.					
57	26	31	21	7	14	18	12	6	17	7	10	9.0	23.6	43.3	15.9	8616
20	15	5	8	3	5	16	10	6	21	11	10	9.8	25.0	56.1	21.5	9140
17	9	8	2	1	1	10	7	3	21	15	6	5.4	24.5	48.3	33.5	8943
22	18	4	13	8	5	19	13	6	16	10	6	11.0	17.2	36.6	22.3	6285
10	8	2	3	3	-	6	2	4	3	2	1	15.0	3.5	32.2	30.3	1287
7	7	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	4.6	53.8	27.0	1667
4	4	-	3	3	-	9	7	2	7	5	2	7.6	8.7	26.1	-	3193
19	10	9	5	3	2	3	1	2	8	4	4	4.1	-	-	-	uopg.
12	12	-	-	-	-	7	6	1	2	2	-	9.1	6.0	28.5	12.8	2199
4	3	1	-	-	-	7	6	1	4	4	-	10.3	5.3	49.6	22.0	1936
1226	714	512	652	337	315	923	464	459	1050	516	534	10.5	1103.8	46.0		404183
8	8	-	1	1	-	4	4	-	-	-	-	4.4	5.2	21.2	49.4	1907
17	17	-	1	1	-	2	2	-	-	-	-	3.5	2.5	15.8	28.3	901
4	4	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1.0	17.4	44.1	349
1	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1.0	40.4	33.9	365
4	3	1	-	-	-	-	-	-	4	4	-	-	1.4	16.9	-	506
3	3	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1.0	16.3	15.3	376
4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.4	13.7	28.2	494
41	39	2	4	3	1	6	6	-	6	5	1	3.9	16.9	20.1		4898
1267	753	514	656	340	316	929	470	459	1056	521	535	10.3	1120.8	45.2		409081

Aarsliste tilbageliggende 1118, 513 Mænd og 605 Kvinder. ³⁾ Ifølge forrige Aarsliste tilbage-
forrige Aar tilbageliggende Mand er i Aarets Løb udskreven.

Paa Sygehusene til Behandling ind- Maladies des entrants

Tabel XLIII. Sygdomsgrupper.	Sum.	Fordeling paa Sygehusene.							
		Rigshospitalets Afd.			Fødselsstiftelsens		Christiania Bys.	Diakonissehuset.	Christiania Garnisons.
		medicinske.	chirurgiske.	for Hudsyge.	gynækologiske Afdeling.	Børnehosp.			
Exanthematisk Typhus	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	299	77	-	-	-	-	1	-	4
Akute Udslagssygdomme	172	4	-	-	-	-	5	-	5
Strubehoste, Diphtherit	203	3	-	-	-	-	-	-	11
Akut Bronchit, Katarrh, Kighoste	420	15	-	1	-	1	17	20	34
Lungebetændelse	252	58	-	-	-	1	49	3	4
Brystbetændelse	127	18	1	-	-	-	12	1	3
Lungetuberkulose	309	40	2	-	-	-	132	13	-
Andre chroniske Sygdomme i Luftveiene	106	16	1	-	-	-	57	-	-
Hjertesygdomme	123	35	-	-	-	-	42	4	-
Diarrhoe, Cholera nostras, Blodgang	116	7	-	-	-	1	4	2	12
Andre akute Sygd. i Fordøielsesorganerne	111	44	1	-	-	-	13	4	4
Chroniske	340	75	16	-	1	-	55	4	1
Leversygdomme, Gulsot	28	10	-	-	-	-	4	-	7
Nyresygdomme	132	29	-	-	-	-	38	-	-
Vatersot	25	4	-	-	-	-	2	-	-
Sygdomme i Urinveiene	92	5	2	4	-	-	12	3	-
Gigtfeber	159	42	1	-	-	-	42	-	6
Chronisk og afebril Rheumatisme	147	16	1	-	-	-	27	9	6
Barselfeber	11	1	-	-	-	-	6	-	-
Andre Barselsygdomme	49	8	-	-	-	-	20	3	-
Livmoder- og Æggestoksygdomme	109	8	8	-	15	-	28	6	-
Andre organiske Underlivssygdomme	51	28	3	-	-	-	7	5	-
Septichæmi og Pyæmi	32	3	1	-	-	-	14	-	-
Blod- og Ernæringsssygdomme	200	60	-	1	-	3	67	5	-
Tuberkulose Betænd., Miliærtuberkulose	37	3	5	-	-	-	12	-	-
Hjernebetændelse, Hydrocephalus	13	3	-	-	-	-	2	-	-
Hjerneslag, Lamheder	100	16	-	-	-	-	26	2	1
Organisk Sygdom i Hjerne og Rygmarv	109	53	-	-	-	-	16	4	-
Epilepsi	39	7	-	-	-	-	8	-	-
Andre Nervesygdomme	241	20	4	-	1	-	39	22	5
Sindssygdomme	161	12	-	-	-	-	15	16	1
Drankersygdomme	67	35	1	-	-	-	3	2	-
Kræft	229	12	63	1	1	-	41	8	-
Andre Svulster	157	-	85	-	1	-	5	5	-
Spedalskhed	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdom	282	-	7	85	-	12	20	2	22
Syphilis	559	5	2	152	-	1	51	-	9
Gonorrhoe, Urethrit	179	1	1	34	-	-	17	-	14
Epididymit, Excoriatio, Verruæ	88	-	1	14	-	-	51	-	-
Chirurg. Sygd. i Urinveiene og Kjønssorg	98	2	50	-	1	-	9	-	2
Benbrud og Luxationer	318	-	122	-	-	-	49	-	5
Læsioner, Forbrænding, Forfrysning	408	-	80	-	-	-	40	3	15
Chirurgiske Sygdomme i Aaresystemet	34	1	10	-	-	-	-	-	3
Phlegmone, Absces, Ulcera	605	-	72	44	2	5	151	7	15
Brok	70	-	28	-	-	1	3	-	-
Ben- og Ledsygdomme	542	3	182	1	-	-	52	4	3
Øiesygdomme	352	-	164	-	-	7	27	1	3
Øresygdomme	20	1	3	-	-	-	2	-	5
Dannelsesfeil, Deformiteter	33	-	20	-	-	1	-	1	-
Alderdomssvaghed	55	1	2	-	-	-	37	4	-
Forskjellige andre Sygdomme	303	29	34	6	2	3	26	13	7
Friske indlagte med Syge	280	10	16	10	-	41	56	3	-

komne Sygdomstilfælde i 1887.
dans les hôpitaux.

Fordeling paa Sygehusene.																		
Akers Kommunes.	Moss Bys.	Smaalønenes Amts.	Fredrikstad Bys.	Fredrikstads Garnisons.	Fredrikshald Bys.	Fredrikstens Garnisons.	Drammens Bys.	Buskeruds Amts.	Jarlsb. og Laurviks Amts og Tønsberg Bys.	Carl-Johansværns.	Hedemarkens Amts.	Hamar Bys.	Christians Amts.	Bratsbergs Amts.	Østerrisør Bys.	Arendal Bys.	Christianssunds Bys.	Christianssunds Garnisons.
-	-	16	10	-	1	-	38	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	11	1	6	-	1	1	7	-	7	3	-	6	-	5	-	-
-	3	5	21	-	11	-	-	8	4	-	5	9	-	-	-	1	-	-
3	-	1	8	36	13	-	-	2	8	2	2	2	-	4	-	1	11	50
2	2	3	2	-	2	-	1	1	4	12	1	2	2	2	-	4	12	1
1	1	4	1	-	1	-	3	-	2	-	1	1	2	1	-	3	6	1
6	4	3	2	-	6	-	1	-	4	-	1	1	1	7	-	1	1	1
4	-	-	-	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1
6	-	-	1	25	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	2	19
-	1	-	10	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
8	2	4	1	10	5	-	8	1	6	2	-	-	-	1	-	6	4	9
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2
4	1	-	-	-	-	-	3	-	1	-	1	1	-	2	-	1	-	-
-	-	1	2	-	5	-	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	1	3	-	-	1	-	-	2	2	1	1	-	1	3	-	-	-	-
2	1	-	3	2	2	-	5	-	2	1	-	-	2	4	-	2	1	2
1	-	-	-	7	-	-	-	-	1	4	1	1	-	-	-	-	1	8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	3	-	-	-	-	1	-	5	-	-	2	2	-	-	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-
2	2	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	3	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	2	2	-	2	-	1	1	3	-	1	-	-	-	-	1	-	-
7	3	1	-	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	4	-	-	1	-
2	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	1	3	-	-	-	-
9	1	3	-	2	5	-	2	-	3	1	4	-	3	2	-	2	4	4
4	2	3	8	1	4	-	8	-	5	3	-	-	12	-	-	1	1	1
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
2	-	7	-	-	5	-	4	-	3	-	1	1	2	1	-	-	5	-
-	-	3	-	-	1	-	4	-	3	1	-	1	-	3	-	-	-	-
-	3	-	1	24	4	-	6	1	11	2	1	-	1	3	-	-	4	18
-	3	11	2	-	-	-	10	17	24	1	33	4	6	17	-	4	5	-
-	-	-	-	5	-	-	-	2	3	2	5	1	-	7	-	3	4	-
2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
5	4	5	2	-	3	-	2	2	3	-	1	7	3	1	-	1	1	-
2	3	9	6	24	5	-	4	11	6	6	1	3	5	9	2	7	3	6
-	-	2	4	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	7
3	5	4	1	1	13	-	10	-	9	5	1	-	2	18	-	8	13	11
1	-	4	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	1	1	2
3	2	11	-	-	4	-	5	3	9	6	3	8	6	8	-	-	5	9
3	1	7	-	-	4	-	7	-	9	1	-	14	3	8	-	1	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	3	1	5	3	-	5	-	1	3	1	4	4	5	-	6	1	1
6	-	13	3	-	10	-	2	2	5	-	5	10	1	5	-	-	-	-

Paa Sygehusene til Behandling ind-

Tabel XLIII (Forts.).	Fordeling paa Sygehusene.								
	Lister og Mandals Amts.	Stavanger Amts.	Stavanger Bys.	Bergens Bys.	Aalesund Bys.	Romsdals Amts.	Trondhjem Bys.	Nordre Trondhjems Amts.	
								Skogn.	Namdalen.
Sygdomsgrupper.									
Exanthematisk Typhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	-	3	4	34	4	4	23	1	4
Akute Udslagssygdomme	-	2	2	17	-	9	19	1	4
Strubehoste, Diphtherit	-	1	-	36	-	-	13	16	-
Akut Bronchit, Katarrh, Kighoste	-	3	6	17	1	3	30	5	4
Lungebetændelse	-	3	2	19	-	5	10	1	2
Brystbetændelse	-	1	1	12	-	10	12	-	5
Lungetuberkulose	1	2	3	15	-	6	12	1	6
Andre chroniske Sygdomme i Luftveiene	-	-	1	-	-	3	-	1	2
Hjertesygdomme	1	-	2	7	-	3	3	-	-
Diarrhoe, Cholera nostras, Blodgang	1	-	1	3	-	-	-	9	1
Andre akute Sygd. i Fordøielsesorganerne	-	-	-	-	-	6	9	-	-
Chroniske — — — — —	2	2	5	13	1	15	5	4	11
Leversygdomme, Gulsot	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdomme	1	-	-	3	-	11	7	-	1
Vatersot	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Sygdomme i Urinveiene	-	1	4	5	-	5	7	5	4
Gigtfeber	1	-	4	12	1	2	-	1	3
Chronisk og afebril Rheumatisme	-	1	-	10	1	6	16	5	1
Barselfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre Barselsygdomme	-	-	-	2	-	-	6	-	-
Livmoder- og Æggstoksygdomme	2	-	-	6	-	-	3	-	2
Andre organiske Underlivssygdomme	-	1	-	-	1	-	2	-	-
Septichæmi og Pyæmi	-	-	-	2	-	3	1	1	-
Blod- og Ernæringssygdomme	1	3	2	8	-	2	4	-	2
Tuberkulose Betændelser, Miliærtuberkulose	-	-	-	10	-	-	1	-	-
Hjernebetændelse, Hydrocephalus	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Hjerneslag, Lamheder	-	-	5	5	1	2	5	1	1
Organisk Sygdom i Hjerne og Rygmarv	1	-	-	8	-	3	3	2	2
Epilepsi	-	2	-	1	-	1	9	-	1
Andre Nervesygdomme	2	5	1	18	-	7	9	4	11
Sindssygdomme	-	5	8	7	4	-	15	7	5
Drankersygdomme	-	-	3	6	-	-	10	-	-
Kræft	1	1	1	17	-	9	7	4	7
Andre Svulster	-	1	1	21	-	3	2	2	2
Spedalskhed	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdom	3	-	6	12	-	6	2	-	5
Syphilis	3	15	22	40	1	6	43	9	4
Gonorrhoe, Urethrit	-	3	2	12	-	1	17	2	4
Epididymit, Excoratio, Verrucæ	-	-	1	5	-	2	1	-	-
Chirurg. Sygd. i Urinveiene og Kjønsorg.	-	1	1	7	-	2	1	1	1
Benbrud og Luxationer	-	4	2	21	1	2	9	3	3
Læsioner, Forbrænding, Forfrysning	-	6	6	28	-	6	21	3	7
Chirurgiske Sygdomme i Aaresystemet	-	-	-	1	1	2	-	-	1
Phlegmone, Absces, Ulcera	4	4	11	25	1	15	5	7	9
Bræk	-	4	1	5	-	5	-	1	3
Ben- og Ledsygdomme	2	9	2	32	-	18	22	6	15
Øiensygdomme	-	2	4	36	-	-	14	-	4
Øresygdomme	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Dannelsesfeil, Deformiteter	-	2	-	3	-	1	-	-	2
Alderdomssvaghed	-	-	2	1	2	-	1	1	-
Forskjellige andre Sygdomme	1	6	3	21	-	6	41	3	8
Friske indlagte med Syge	-	2	13	25	-	3	7	-	13

komne Sygdomstilfælde i 1887.

Fordeling paa Sygehusene.										Sum for Amts-, Garni- sons og Bysygehuse.	Fordeling paa Fiskesygehusene.							
Nordlands Amts.			Tromsø Amts.		Finmarkens Amts.						Kabelvaag.	Henningsvær.	Skraaven.	Skjærvø.	Hasvaag.	Maasø.	Gamvik.	Sum for Fiskesygehusene.
Alstahaug.	Bodø.	Buksnæs.	Tromsø.	Karlø.	Alten.	Hammerfest.	St. Vincents Hospital.	Varde.	Vadsø.									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
13	1	3	17	1	-	5	1	-	-	294	4	-	1	-	-	1	-	5
1	7	-	-	-	-	32	-	20	2	169	2	-	-	-	1	-	-	3
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	203	-	-	-	-	-	-	-	-
5	3	11	9	4	2	7	1	9	3	392	8	7	3	1	4	3	2	28
3	4	7	5	-	3	5	1	3	-	234	9	3	3	-	1	2	-	18
4	3	14	3	2	1	3	1	-	-	122	1	1	1	-	2	-	-	5
6	4	3	2	-	2	1	5	1	2	305	3	-	-	-	1	-	-	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	99	2	1	-	-	-	1	3	7
-	2	-	-	2	-	3	1	1	1	120	-	1	-	-	-	-	2	3
-	-	4	-	-	-	1	-	3	1	101	7	5	3	-	-	-	-	15
-	-	8	7	-	1	1	-	5	-	107	-	2	1	-	1	-	-	4
12	10	7	-	5	1	1	1	-	6	320	3	4	-	1	2	3	7	20
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	27	1	-	-	-	-	-	-	1
3	3	6	2	-	2	5	1	-	1	128	2	1	-	-	-	1	-	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	22	-	-	-	-	2	-	1	3
5	2	1	3	2	-	1	2	-	-	88	-	1	-	-	2	-	1	4
3	1	2	2	-	4	-	-	2	-	156	2	1	-	-	-	-	-	3
2	5	-	3	1	1	-	1	-	-	138	1	-	-	-	1	1	6	9
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	3	-	-	1	-	-	-	48	-	-	-	1	-	-	-	1
2	-	4	1	1	-	-	2	-	-	108	-	-	-	1	-	-	-	1
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	51	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	31	1	-	-	-	-	-	-	1
10	5	3	1	3	-	1	-	-	-	195	-	2	-	1	1	-	1	5
3	-	1	-	-	-	-	2	-	-	37	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	11	1	1	-	-	-	-	-	2
2	1	-	2	-	-	1	1	1	1	99	-	-	-	-	-	1	-	1
2	1	1	-	1	-	-	-	1	-	109	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	39	-	-	-	-	-	-	-	-
14	4	8	5	4	-	2	3	-	-	233	2	2	-	-	3	-	1	8
-	-	-	7	1	1	-	3	-	-	159	-	-	-	1	-	1	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	-	-	-	-	-	-	-	-
7	9	2	5	-	-	2	-	-	-	229	-	-	-	-	-	-	-	-
2	3	4	-	-	-	1	3	-	-	157	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
3	6	3	2	1	-	-	-	-	2	279	2	1	-	-	-	-	-	3
11	12	12	6	-	5	-	1	3	3	554	1	2	-	-	1	1	-	5
3	7	10	17	-	-	-	-	1	-	175	-	-	-	-	1	2	1	4
-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	85	-	2	1	-	-	-	-	3
1	-	2	2	1	1	1	2	1	-	97	1	-	-	-	-	-	-	1
6	6	5	2	4	1	2	5	2	1	315	1	2	-	-	-	-	-	3
1	8	10	2	-	-	6	5	8	1	379	15	7	2	1	2	2	-	29
1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	31	1	-	2	-	-	-	-	3
19	24	19	18	-	-	8	7	6	2	584	5	3	3	2	5	-	3	21
-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	68	2	-	-	-	-	-	-	2
27	12	17	15	5	-	5	9	-	-	523	7	2	-	2	-	3	5	19
7	5	3	2	1	1	2	1	-	-	344	3	1	-	1	1	-	2	8
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	19	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	33	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	55	-	-	-	-	-	-	-	-
10	2	6	3	2	-	1	6	4	4	291	3	5	-	1	1	1	1	12
1	4	4	1	-	-	3	1	2	2	279	-	-	-	-	-	1	-	1

Kjendte Døds-

Causes de décès

Tabel XLIV. Dødsarsag. (Causes de décès).	Sum	Christiania Stift.										Hamars Stift.			
		Christiania By.		Akershus Amt.		Smaalønes Amt.		Buskeruds Amt.		Jarlsberg og Laurviks Amt.		Hedemarkens Amt.		Christians Amt.	
		Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.
Abortus (vide Puerperium)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	12	1	1	-	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-
Anæmia pernicioso	26	6	-	-	-	1	-	1	1	2	-	2	-	1	-
Aneurysma	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Angina	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina membranacea (Croup)	289	16	20	13	17	21	10	12	6	10	7	8	5	1	4
Apoplexia cerebri	552	31	38	10	10	15	14	21	29	15	20	22	14	13	18
— pulmonum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arthritis, Rheumatism. chronicus	10	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Arthrocace	73	7	7	1	-	2	1	1	-	1	-	2	1	1	-
Asthma, Emphysema	52	8	6	2	3	3	-	8	5	1	-	-	2	-	-
Atrophia infantum	122	12	14	3	5	-	1	12	9	-	-	1	1	1	-
— musculor. progressiva	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta	606	104	86	15	11	27	22	29	25	10	10	18	19	13	14
— chronica	367	20	37	12	13	11	9	17	17	3	7	9	10	7	14
Cancer (vide Sarcoma et Puerperium)	1094	54	75	26	28	42	38	39	26	39	36	52	48	40	32
Carbunculus, Furunculosis	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carditis, Endo-, Peri-	30	-	1	-	-	1	2	-	1	-	2	-	-	4	5
Caries, Necrosis, Osteomyelitis	38	4	4	3	2	-	-	2	1	1	-	-	-	3	-
Cholera nostras	106	-	-	2	3	9	2	11	9	10	6	3	1	-	-
Chorea	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Combustio	23	-	1	1	-	-	-	1	-	2	4	2	-	2	1
Commotio, Compressio	14	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1
Congelatio	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Contusio	16	1	1	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Convulsiones infantum	315	45	26	3	5	21	10	23	15	11	4	5	3	2	3
Corpus alienum laryngis	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— oesophagi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cystitis	68	1	3	2	-	1	-	1	1	5	-	3	-	2	-
Debilitas congenita	275	49	41	3	1	6	12	16	9	6	2	3	1	5	7
— senilis	908	22	35	15	21	14	22	34	50	17	18	31	46	21	27
Diabetes mellitus	58	6	6	1	3	3	-	1	1	2	2	3	-	2	1
Diarrhoea acuta	657	147	164	11	17	12	8	9	16	10	9	13	9	6	3
— chronica	22	7	10	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Diphtheritis	1512	208	203	102	100	77	74	50	41	53	39	39	42	11	16
Dysenteria	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-
Eclampsia (vide Puerperium)	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Elephantiasis (Lepra)	98	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Embolia, Thrombosis (vide Puerp.)	25	-	-	1	3	-	-	-	3	-	2	-	1	1	2
Empyema	9	1	-	-	-	1	2	-	-	1	-	-	1	-	-
Enteritis, Gastro- (vide Diarrhoea)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsia	24	2	-	-	1	-	-	-	1	3	1	1	-	-	-

aarsager i 1887.

par préfectures.

Christianssands Stift.						Bergens Stift.						Trondhjems Stift.						Tromsø Stift.							
Bratsbergs Amt.		Nedenæs Amt.		Lister og Mandals Amt.		Stavanger Amt.		Søndre Bergenhus Amt.		Bergens By.		Nordre Bergenhus Amt.		Romsdals Amt.		Søndre Trondhjems Amt.		Nordre Trondhjems Amt.		Nordlands Amt.		Tromsø Amt.		Finmarkens Amt.	
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	1	1	.	.	.	.	2	1	.	.	.	.	.	.	.	.
6	8	8	4	1	2	8	.	6	12	7	4	3	13	12	1	1	2	.	10	2	5	4	.	2	1
10	15	14	4	12	12	14	.	16	13	4	22	15	5	6	1	2	14	9	18	23	10	4	13	5	4
.	.	.	1	1	.	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3	2	1	.	1	1	4	.	1	2	1	.	1	2	1	1	2	1	.	4	3	1	.	7	3	5
1	.	.	.	2	.	5	.	2	2	.	.	2	.	1	.	.	.	.	1	.	.	1	.	.	.
3	2	1	3	2	4	12	.	4	2	1	4	4	4	1	2	.	1	.	4	3	2	1	2	.	1
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	7	7	7	4	11	24	.	22	4	3	6	6	10	5	1	2	5	5	15	7	4	7	10	6	4
13	18	5	7	3	11	11	.	5	3	3	7	18	6	9	3	2	4	2	15	10	4	3	6	12	5
38	24	11	18	13	19	13	.	18	21	18	20	12	19	13	8	16	22	29	31	31	21	38	31	14	9
1	.	.	1	.	.	.	.	1	1	1	2	1	2	2	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	1	.	1	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	2	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1
2	1	1	.	.	.	.	.	1	2	1	1	1	1	1	.	1	.	.	1	.	1	.	1	1	1
10	5	.	2	2	2	4	.	1	.	1	2	2	2	.	3	1	.	4	3	.	.	5	.	.	1
.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1
1	.	1	.	.	.	.	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1	1	.	1	1	1	1
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	11	3	1	10	9	13	.	10	2	1	18	19	5	.	1	2	4	2	2	.	.	1	1	1	.
.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	1	3	.	1	1	4	.	6	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	.	2	.
7	4	3	4	1	.	6	.	6	3	5	6	6	4	3	5	.	5	3	12	10	2	.	3	5	4
24	24	13	8	33	23	25	.	16	19	28	9	20	29	39	3	4	12	15	44	69	7	3	22	33	3
1	4	3	1	1	2	4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	2	1	.	.	8
10	10	6	6	22	10	8	.	9	1	2	20	15	5	2	3	.	8	7	16	5	6	5	15	14	3
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1
31	34	7	10	10	8	18	.	14	39	45	4	7	36	29	6	7	4	13	30	19	18	17	15	22	2
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	1	.	.	3	3	.	.	.	.	.	.	1
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	2	.	2	.	.	3	.	1	.	2	16	20	4	3	3	2	6	3	13	11	4	.	3	1	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.
1	1	.	.	.	.	.	.	1	.	1	3	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	2	.	.	1

Kjendte Døds-

Tabel XLIV (Forts.). Dødsaaarsag. (Causes de décès).	Sum.	Christiania Stift.										Hamars Stift.			
		Christiania By.		Akershus Amt.		Smaalønes Amt.		Buskeruds Amt.		Jarlsberg og Laurviks Amt.		Hedemarkens Amt.		Christians Amt.	
		Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Erysipelas	64	1	2	2	-	-	-	3	-	2	3	4	2	1	-
Febris intermittens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— puerperalis (v. Puerperium)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— rheumatica	78	5	5	1	1	2	5	1	3	2	2	3	6	3	3
— typhoidea	172	5	4	3	1	9	11	10	9	7	3	3	-	-	2
— typhosa exanthematica ..	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fractura ossium	58	4	4	3	5	4	-	1	1	5	1	2	1	1	-
Gangræna pulmonum	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— senilis	78	-	2	2	2	6	3	2	2	-	1	-	1	4	2
Gastritis acuta	23	-	-	1	2	-	2	-	-	-	-	1	-	1	1
— chronica	101	2	1	7	6	-	3	5	-	2	-	5	-	3	-
Graviditas extrauterina	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmophilia	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia	12	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-	-
— pulmonum	23	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
— umbilicalis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— uteri (vide Puerperium) ..	19	-	-	-	2	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-
— ventriculi	27	1	1	-	-	-	1	-	1	1	2	-	-	-	1
— viarum uriniferarum ..	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hepatitis	12	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	2	1
Hernia	69	2	3	-	2	4	2	4	3	-	-	4	2	1	3
Hydrocephalus	17	2	1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Hydrops	98	1	2	-	-	1	3	3	4	-	4	4	1	3	6
Hydrothorax	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Icterus	24	4	3	-	-	-	-	-	1	1	-	2	1	-	-
Insania	54	5	2	1	3	1	-	-	-	2	-	3	1	-	-
Intoxicatio	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laryngitis	8	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Leuchæmia	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Lithiasis	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Metritis, Peri-, Para-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis simplex	322	29	25	8	4	10	8	8	7	9	9	12	7	3	4
— tuberculosa	584	24	36	11	4	11	16	13	11	15	19	17	17	6	13
— cerebro-spinalis epi-	43	-	-	-	-	7	4	1	2	-	1	-	1	2	-
— demica	53	3	2	3	1	-	1	1	3	-	-	8	2	4	1
— spinalis, Myelitis ...															
Morbi cutanei	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Morbilli	212	101	85	1	1	8	7	1	-	-	-	-	-	-	-
Morbus Addisoni	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— Basedowi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ovarii	17	1	2	-	-	-	1	-	3	-	1	-	1	-	1
— viarum uriniferarum ...	50	6	-	-	-	-	-	2	-	1	-	5	-	-	1

Kjendte Døds-

Tabel XLIV (Forts.).	Dødsaaarsag. (Causes de décès.)	Sum.	Christiania Stift.										Hamars Stift.			
			Christiania By.		Akershus Amt.		Smaalønes Amt.		Boskeruds Amt.		Jarlsberg og Laurviks Amt.		Hedemarkens Amt.		Christians Amt.	
			Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Morbus Werlhofii, Purpura.....	11	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
— uteri.....	6	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis, Morbus Brightii (v. P.)	430	38	16	17	11	13	19	19	17	8	15	13	13	12	17	2
Obstructio alvi, Ileus.....	134	4	4	7	-	3	2	2	7	5	2	6	3	4	2	-
Oedema, Spasmus glottidis.....	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— pulmonum.....	24	1	3	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Otitis.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis.....	48	2	6	1	-	2	1	4	1	1	1	3	-	1	2	-
— agitans.....	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— generalis.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Parotitis.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis (vide Puerperium).....	262	12	13	6	9	1	8	8	4	6	7	7	10	8	9	-
Phlebitis, Lymphangitis.....	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Phlegmone Abscessus.....	60	2	5	-	-	1	3	2	6	2	2	-	1	1	2	-
Pleuritis.....	86	1	2	4	-	2	-	1	2	1	3	4	1	4	1	-
Pneumonia catarrhalis.....	52	30	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— crouposa (vide Puerp.).....	1293	58	56	29	27	50	45	29	29	44	42	54	37	49	32	-
— chronica.....	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyopneumothorax.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pustula maligna.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmia.....	130	5	3	3	2	3	1	2	1	2	1	2	1	4	3	-
Puerperium:																
Dystokia.....	18	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Eclampsia.....	21	-	5	-	1	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Embolia.....	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis.....	185	-	8	-	5	-	6	-	11	-	11	-	4	-	9	-
Hæmorrhagia uteri.....	11	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Mania puerperalis.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis.....	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-
Pneumonia.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura uteri.....	9	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Uræmia.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Causa ignota.....	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1
—																
Rachitis.....	92	31	27	1	-	1	2	3	6	-	2	2	4	-	-	-
Ruptura cordis.....	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarcoma.....	22	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	-
Scarlatina.....	623	87	87	26	24	14	16	21	17	16	8	20	14	33	24	-
Scorbutus.....	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scrophulosis.....	46	6	1	1	-	-	3	4	2	1	2	1	2	-	1	-

Kjendte Døds-

Tabel XLIV (Forts.).	Dødsaaarsag. Causes de décès.	Sum.	Christiania Stift.										Hamars Stift.			
			Christiania By.		Akershus Amt.		Smaalønenes Amt.		Buskeruds Amt.		Jarlsberg og Laurviks Amt.		Hedemarkens Amt.		Christians Amt.	
			Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Strictura oesophagi.....	4	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Struma.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis.....	60	13	11	2	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tabes dorsalis.....	5	1	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus.....	13	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tuberculosis miliaris acuta.....	5	-	1	1	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
— pulmonum.....	2694	186	185	47	60	63	81	75	118	65	72	76	76	34	46	-
— org. alior.....	115	8	4	1	3	3	4	4	6	4	4	2	3	4	4	4
Tumores.....	9	-	-	-	1	1	-	1	-	1	1	1	1	-	1	-
Tussis convulsiva.....	260	49	58	3	4	3	5	3	8	7	7	3	6	1	2	-
Typhlitis, Peri.....	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Typhus exanth. v. Febris typh. ex.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi.....	14	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Uræmia.....	34	2	2	3	-	2	1	2	1	-	1	3	-	-	-	-
Variola.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organ. abdominis.....	151	5	11	3	9	1	3	-	2	2	7	2	1	4	5	-
— — cerebri.....	117	13	8	2	1	4	3	4	3	6	4	8	2	3	1	-
— — conformationis.....	8	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-
— — cordis.....	621	56	66	19	8	16	22	20	22	18	30	17	26	16	18	-
— — hepatis.....	29	2	1	2	1	2	-	1	-	1	-	1	1	2	2	-
— — medullæ spinalis..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — pectoris.....	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — ventric. et can. intest.	32	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	1	1	1	1	-
Vulnera.....	17	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Causæ aliæ.....	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Tilsammen	17489	1579	1587	461	453	528	530	557	586	448	452	526	465	365	372	-

Kjendte Døds-

Causes de décès

Tabel XLV. Dødsaaarsag. (Causes de décès).	Sum.	De vigtigste Døds- aarsagers Forhold til samtlige opgivne Døds- aarsager i pCt.	Fordeling paa Kjøen (par sexe).		0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.	
			Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Alcoholismus.....	12	-	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Anæmia perniciosa.....	26	-	19	7	-	-	1	-	-	1	-	1
Aneurysma.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina.....	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— membranacea (Croup).....	289	1.7	160	129	19	27	114	74	23	22	3	5
Apoplexia cerebri.....	552	3.2	281	271	2	2	1	-	-	-	-	-
Arthritis, Rheumat. chron.	10	-	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Arthrocace.....	73	-	47	26	-	-	5	1	4	4	10	5
Asthma, Emphysema.....	52	-	35	17	-	-	-	-	-	-	-	-
Atrophia infantum.....	122	0.7	67	55	64	52	3	3	-	-	-	-
— musculor. progres.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta.....	606	3.5	325	281	194	124	93	97	2	6	1	2
— chronica.....	367	2.1	160	207	-	3	2	3	-	-	-	-
Cancer(vide Sarcoma et Puerp.)	1094	6.3	565	529	-	-	1	-	1	1	-	-
Carbunculus, Furunculosis	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Carditis, Endo-, Peri-....	30	-	12	18	-	-	-	2	2	1	-	5
Caries, Necrosis, Osteo- myelitis.....	38	-	25	13	1	1	2	-	-	-	2	3
Cholera nostras.....	106	0.6	65	41	27	24	20	5	5	-	1	-
Chorea.....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Combustio.....	23	-	13	10	-	-	8	4	-	1	-	-
Commotio, Compressio...	14	-	7	7	-	-	1	1	1	-	1	-
Contusio.....	16	-	12	4	-	-	1	-	-	1	-	-
Convulsiones infantum...	315	1.8	187	128	153	102	32	24	2	2	-	-
Corpus alienum laryngis.	3	-	2	1	2	-	-	1	-	-	-	-
— — oesophagi.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cystitis.....	68	-	54	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Debilitas congenita.....	275	1.6	153	122	150	119	3	3	-	-	-	-
— senilis.....	908	5.2	397	511	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes mellitus.....	58	-	33	25	-	-	1	1	1	-	2	1
Diarrhoea acuta.....	657	3.8	338	319	221	214	73	51	5	11	2	2
— chronica.....	22	-	10	12	5	3	2	2	-	1	-	-
Diphtheritis.....	1512	8.6	763	749	44	43	398	360	215	235	62	57
Dysenteria.....	15	-	7	8	2	-	3	4	1	-	-	-
Dystokia (vide Puerperium).	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eclampsia (vide Puerperium)	6	-	-	6	-	-	-	1	-	-	-	-
Elephantiasis (Lepra)....	98	-	53	45	-	-	-	-	-	-	-	1
Embolia, Thrombosis.....	25	-	9	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Empyema.....	9	-	5	4	1	-	1	-	-	1	1	-
Epilepsia.....	24	-	17	7	-	-	-	-	2	2	-	2
Erysipelas.....	64	-	40	24	9	11	4	1	-	-	-	-
Febris puerp. (vide Puerp.).	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— rheumatica.....	78	-	31	47	-	1	4	3	2	5	1	6
— typhoidea.....	172	-	93	79	-	-	3	2	2	4	5	7

Aarsager i 1887.

par sexe et par âge.

Fordeling paa Alder (par âge.)																		Alder er opgivet for	
15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.		Mandkj.	Kvindekj.
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.		
-	-	-	-	3	-	3	1	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	10	2
-	-	3	2	1	2	3	-	4	1	4	-	2	-	1	-	-	-	19	7
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	159	128
-	2	2	-	5	4	14	12	48	37	76	82	84	86	45	45	4	1	281	271
6	1	8	8	1	3	2	2	1	1	2	2	1	-	1	1	-	-	6	4
1	-	-	-	-	-	4	2	5	1	2	2	1	-	-	-	-	-	46	26
-	-	-	-	-	-	-	-	7	4	10	5	12	8	1	-	-	-	35	17
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	55
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	3	6	-	3	5	4	4	6	13	11	13	6	5	-	2	2	325	281
-	-	1	1	4	4	5	11	15	27	47	63	60	64	24	27	2	4	160	207
1	1	5	5	29	36	59	77	133	155	214	155	103	81	18	17	1	1	564	529
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	1
3	2	-	1	1	1	-	-	-	-	1	1	3	2	2	3	-	-	12	18
5	-	6	4	3	-	3	1	1	1	1	2	1	-	-	1	-	-	25	13
-	-	2	-	1	3	-	-	2	-	3	1	4	4	-	4	-	-	65	41
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	1	1	-	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	13	10
1	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	1	7	7
-	-	4	-	1	-	1	-	1	1	3	1	-	-	1	-	-	1	12	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	187	128
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	1	1	2	2	6	3	7	3	26	2	12	3	-	-	54	14
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	153	122
5	3	4	1	3	2	3	2	5	5	13	11	96	122	221	289	67	87	397	511
1	2	2	5	2	3	5	1	4	2	9	11	9	10	4	5	-	1	33	25
-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	3	-	1	-	1	-	-	10	12
23	29	11	13	1	5	2	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	759	744
-	-	-	-	-	1	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	7	8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1	-	11	8	10	14	6	10	4	5	14	5	7	2	-	-	-	-	53	45
-	-	-	5	3	2	2	3	-	2	3	2	-	2	1	-	-	-	9	16
1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	5	4
1	-	6	-	2	1	-	1	4	-	1	-	1	-	-	1	-	-	17	7
-	-	-	1	2	3	2	1	5	1	7	1	7	3	3	2	-	-	39	24
8	6	5	8	1	2	3	4	5	4	2	5	-	2	-	1	-	-	-	-
13	10	32	26	15	9	8	7	7	5	6	5	1	3	-	-	-	-	92	78

Kjendte Døds-

Tabel XLV (Forts.). Dødsaaarsag. (Causes de décès).	Sum.	De vigtigste Døds- aarsagers Forhold til samtlige opgivne Døds- aarsager i pCt.	Fordeling paa Kjøen (par sexe).		0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.	
			Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.
Febris typhosa exanth....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Fractura ossium.....	58	-	34	24	-	1	3	-	1	-	4	1
Gangræna pulmonum	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— senilis.....	78	-	45	33	1	-	-	-	-	-	-	-
Gastritis acuta.....	23	-	10	13	-	-	-	3	1	-	1	-
— chronica.....	101	-	60	41	1	-	-	-	-	-	-	1
Graviditis extrauterina...	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmophilia.....	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia.....	12	-	3	9	-	1	-	-	-	-	-	1
— pulmonum.....	23	-	15	8	-	-	-	1	-	-	-	-
— umbilicalis.....	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
— uteri (vide Puerp.).....	19	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-
— ventriculi.....	27	-	11	16	-	-	-	-	-	-	-	1
— viarum urinifer.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hepatitis.....	12	-	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Hernia.....	69	-	30	39	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalus.....	17	-	10	7	8	3	2	4	-	-	-	-
Hydrops.....	98	-	44	54	3	-	2	-	4	-	-	-
Hydrothorax.....	4	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Icterus.....	24	-	15	9	7	6	1	-	-	-	-	-
Insania.....	54	-	20	34	-	-	-	-	-	-	-	-
Intoxicatio.....	7	-	5	2	2	-	-	-	-	-	-	1
Laryngitis acuta.....	8	-	3	5	1	-	1	2	-	-	-	-
Leuchæmia.....	6	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	1
Lithiasis.....	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Metritis, Peri, Para,....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis simplex.....	322	1.0	170	152	26	21	64	38	17	24	9	20
— tuberculosa.....	584	3.3	301	283	44	48	127	112	69	67	29	36
— cerebro-spinalis epidemica...	43	-	24	19	-	-	4	1	5	3	4	3
— spinalis, Myelitis.....	53	-	34	19	-	-	1	-	2	1	4	1
Morbi cutanei.....	4	-	3	1	2	1	-	-	-	-	-	-
Morbilli.....	212	1.2	114	98	36	23	69	60	8	12	1	2
Morbus Addisoni.....	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-
— Basedowi.....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— ovarii.....	17	-	-	17	-	-	-	-	-	1	-	-
— viar. urinifer.....	50	-	46	4	-	-	-	-	-	-	-	-
— Werlhofii, Purpura.....	11	-	5	6	-	-	-	1	3	1	1	1
— uteri.....	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis, Morbus Brightii	430	2.5	224	206	4	3	9	7	11	10	3	6
Obstructio, Ileus.....	134	0.8	85	49	1	1	1	-	1	2	-	1
Oedema, Spasmus glottidis	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
— pulmonum.....	24	-	17	7	1	-	3	-	-	-	-	-
Otitis media.....	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Paralysis.....	48	-	28	20	-	-	4	2	-	-	-	-

aarsager i 1887.

Fordeling paa Alder (par âge).																Alder er opgivet for			
15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.				90—100 Aar.	
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2	-	2	-	7	1	2	-	5	1	4	4	1	4	2	10	-	1	33	23
1	-	1	1	1	3	2	2	1	5	2	9	9	13	6	9	11	2	4	-
-	-	3	1	1	1	1	1	2	2	1	1	13	6	9	11	1	-	45	33
-	1	1	1	6	1	10	2	9	6	20	14	12	10	-	5	1	-	10	13
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	41
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	2	1	-	2	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
1	3	4	-	5	2	-	1	1	1	3	-	1	-	-	-	-	-	3	9
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	8
-	1	-	4	-	9	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19
-	1	3	3	1	3	5	2	1	1	1	4	-	-	-	1	-	-	11	16
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	3	1	-	1	3	2	1	1	-	-	-	-	7	5
-	-	-	-	1	3	1	5	7	10	9	8	7	12	5	1	-	-	30	39
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	7
-	-	1	3	-	2	6	5	2	10	16	18	8	15	2	1	-	-	44	54
-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	1
-	2	4	3	1	4	3	3	3	8	3	1	1	-	2	2	-	-	15	9
-	-	2	-	-	-	-	-	1	1	5	4	2	6	2	4	-	-	20	34
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2
1	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	5
-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3	3
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	3	-
13	15	15	14	3	6	8	3	5	2	3	5	4	1	1	-	-	-	168	149
15	8	13	9	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	299	283
5	5	2	4	2	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	24	19
2	1	3	5	1	1	5	1	3	6	8	3	2	-	2	-	-	-	33	19
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	114	98
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	2	-	5	-	1	-	4	-	3	-	1	-	-	-	-	-	17
-	-	-	-	5	-	-	1	6	1	10	1	16	1	9	-	-	-	46	4
-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	5	6
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	6
7	10	17	15	25	26	32	34	33	36	40	33	37	20	6	6	-	-	224	6
1	-	8	1	7	4	13	4	18	7	21	18	9	9	5	2	-	-	85	49
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	3	1	2	-	1	1	1	-	2	1	3	2	1	2	-	-	17	7
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	2	2	5	1	4	-	9	6	4	9	-	-	-	-	28	20

Kjendte Døds-

Tabel XLV (Forts.). Dødsarsag. (Causes de décès).	Sum.	De vigtigste Døds-arsagers Forhold til samtlige opgivne Døds-aarsager i pCt.	Fordeling paa Kjøen (par sexe).		0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.	
			Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Paralysis agitans	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— generalis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis	262	1.5	16	146	7	1	10	3	5	9	7	3
Phlebitis, Lymphangitis ..	2	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Phlegmone, Abscessus ..	60	-	30	30	5	4	-	1	1	1	1	-
Pleuritis	86	-	59	27	2	1	5	-	3	2	2	3
Pneumonia catarrhalis	52	-	30	22	12	15	14	6	2	-	-	-
— crouposa	1293	7.4	735	558	58	36	90	72	16	24	5	8
— chronica	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyopneumothorax	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmia	130	0.7	85	45	1	2	4	1	1	1	4	3
Puerperium:												
Dystokia	18	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Eclampsia	21	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Embolia	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis	185	1.1	-	185	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia uteri	11	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Mania puerperalis	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Pneumonia	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura uteri	9	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Uræmia	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Causa ignota	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
—												
Rachitis	92	-	44	48	21	21	20	27	3	-	-	-
Ruptura cordis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarcoma	22	-	12	10	-	-	-	-	1	-	1	-
Scarlatina	623	3.6	314	309	26	36	194	180	79	75	10	14
Scorbutus	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Scrophulosis	46	-	26	20	4	2	10	6	7	1	2	6
Strictura oesophagi	4	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis	60	-	31	29	19	12	-	2	-	-	-	-
Tabes dorsalis	5	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus, Trismus	13	-	8	5	4	-	-	-	-	1	-	1
Tuberculosis miliaris acuta	5	-	4	1	-	-	-	-	-	-	2	-
— pulmonum	2694	15.4	1221	1473	17	6	34	27	37	37	42	72
— organ. alior. ..	115	0.7	55	60	5	3	7	8	6	6	8	7
Tumores	9	-	4	5	-	-	-	2	-	-	1	-
Tussis convulsiva	260	1.5	118	142	55	65	57	64	6	13	-	-
Typhlitis, Peri	3	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
(Typh. exanth. v. Febr. typh. ex.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi	14	-	6	8	-	-	-	-	-	-	-	1
Uræmia (vide Puerperium) ..	34	-	21	13	-	-	-	-	1	-	4	-

aarsager i 1887.

Fordeling paa Alder (par åge). Se Anmærkning.																Alder er opgivet for			
15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.			
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
8	11	15	35	12	23	11	19	15	17	13	10	8	9	3	5	1	114	146	1
1	2	1	3	1	6	5	2	5	5	5	2	5	2	-	-	2	30	30	-
5	2	12	3	4	1	8	2	8	5	5	5	4	3	-	-	-	58	27	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	30	22
15	8	49	31	62	36	67	54	105	61	137	108	102	86	23	26	2	731	557	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
3	4	7	9	13	9	15	2	14	4	15	7	6	2	1	1	-	84	45	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	3	-	9	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-
-	-	-	12	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-
-	3	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
-	-	-	87	-	73	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	183	-
-	-	-	3	-	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
-	-	-	1	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-
-	1	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	44	48	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
4	3	1	-	1	-	2	1	4	4	2	2	2	-	-	1	-	12	10	-
2	2	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	314	309	-
-	-	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	26	20	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-
1	-	2	3	2	4	2	3	2	2	1	1	2	2	-	-	-	-	31	29
-	1	1	1	1	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-
-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	5	-
110	142	365	411	242	355	141	177	117	130	82	86	30	27	4	3	-	4	1	-
2	13	14	9	3	8	6	1	1	2	2	2	1	-	-	-	-	1221	1473	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	55	59	-
1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	4	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	118	142	-
-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	2	-	-	2	1	3	1	1	1	-	-	-	-	-	6	8
1	-	-	3	3	3	3	3	3	1	1	2	3	1	2	-	-	21	13	-

Kjendte Døds-

Tabel XLV (Forts.). Dødsårsag. (Causes de décès).	Sum.	De vigtigste Døds- årsagers Forhold til samtlige opgivne Døds- årsager i pCt.	Fordeling paa Kjøen (par sexe).		0—1		1—5		5—10		10—15	
					Aar.		Aar.		Aar.		Aar.	
			Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Variola	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Vit. organ. abdominis....	151	0.9	58	93	-	1	3	1	-	-	-	1
— cerebri	117	0.7	69	48	2	1	1	1	2	2	2	1
— conformationis	8	-	5	3	5	3	-	-	-	-	-	-
— cordis	621	3.6	281	340	1	2	10	5	16	12	10	15
— hepatis	29	-	17	12	-	-	-	-	-	-	-	-
— pectoris	3	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-
— ventr. et can. intest.	32	-	18	14	1	-	-	-	-	-	-	-
Vulnera	17	-	13	4	-	-	-	1	1	1	1	1
Causæ aliæ	8	-	4	4	1	1	-	1	-	-	-	-
Tilsammen	17489	-	8790	8699	1281	1049	1527	1282	577	605	250	309

Anmærkning. Ved Aldersfordelingen opføres ligesom i de tidligere Beretninger de det i Aldersrubriken 1—5, 20 Aar gammel i Aldersklassen 20—30 Aar o. s. v.

aarsager i 1887.

Fordeling paa Alder (par åge).																Alder er opgivet for			
15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.				90—100 Aar.	
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	2	6	4	6	6	15	13	25	15	25	11	9	4	3	-	-	58	93
1	1	6	2	2	3	18	9	11	5	15	15	7	8	2	-	-	-	69	48
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	3
15	17	25	45	10	20	33	43	33	50	61	52	47	52	16	26	-	1	277	340
-	-	-	-	-	1	1	3	6	5	3	3	5	-	1	-	-	-	16	12
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2
-	-	-	-	2	1	6	3	3	5	3	3	3	2	-	-	-	-	18	14
4	1	-	-	1	1	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	13	4
-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	1	1	-	-	-	-	4	4
297	322	699	850	539	764	563	597	727	738	980	845	798	682	446	521	77	113	8761	8677

Døde efter det fyldte Aarstal. Naar en Død saaledes opgives at være 1 Aar gammel, anføres

Døde efter det fyldte Aarstal. Naar en Død saaledes opgives at være 1 Aar gammel, anføres

Kjendte Dødsårsager

Causes de décès

[illegible]

Kjendte Dødsårsager

Dødsaaarsag. (Causes de décès).	Tilsammen.	Forhold i Procent til samtlige i Byerne opgivne Dødsaaarsager	Christiania Stift.															HamarsSt.								
			I	II	III			IV			V			VI	VII	VIII										
			Christiania.	Drobak.	Son, Hølen, Hvitsten.	Moss.	Sarpsborg.	Fredriksstad.	Fredrikshald.	Drammen.	Holmsbo.	Hønefoss.	Kongsberg.	Svelvik.	Holmestrand.	Horten.	Aasgaardstrand.	Tønsberg.	Sandeford.	Laurvik.	Kongsvinger.	Hamar.	Gjøvik.	Lillehammer.	Skien.	Porsgrund.
Erysipelas	19	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	1
Febris puerperalis (vide Puerperium) ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— rheumatica ..	23	-	10	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
— typhoidea....	62	0.8	9	-	-	-	1	6	-	7	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-
Fractura ossium...	30	-	8	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	1
Gangræna pulmon.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— senilis ..	24	-	2	-	-	-	1	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Gastritis acuta ..	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
— chronica ..	15	-	3	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graviditas extrauter	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmophilia	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— pulmonum.	10	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— umbilicalis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— uteri (v. P.)	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ventriculi.	7	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Hepatitis	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hernia	18	-	5	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalus	8	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrops	26	-	3	-	-	-	-	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Icterus	12	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania	19	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Intoxicatio	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laryngitis	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leuchæmia	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Lithiasis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Metritis, Para-, Peri	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis simplex	150	2.0	54	-	-	1	-	4	6	4	-	-	-	-	2	-	3	2	7	1	1	-	-	-	-	-
— tuberculosa	249	3.3	60	-	-	1	-	2	3	6	-	1	2	-	1	-	2	-	7	5	-	-	1	9	1	1
— cerebro-spinalis epidemica	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— spinal. Myelit.	13	-	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Morbi cutanei.....	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbilli	202	2.7	186	-	-	5	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbus Addisoni ..	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— Basedowi ..	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ovarii.....	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— viarum uriferarum ..	17	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-

Kjendte Dødsårsager

Tabel XLVI(Forts.).		Christiania Stift.																	HamarsSt.								
		Tilsammen.	Forhold i Procent til samtlige i Byerne opgivne Dødsaaarsager.																								
			I	II	III		IV			V				VI	VII	VIII											
Dødsaaarsag. (Causes de décès).			Christiania.	Drobak.	Son, Helen, Hvitsten.	Moss.	Sarpsborg.	Fredrikstad.	Fredrikshald.	Drammen.	Holmsbo.	Hønefos.	Kongsberg.	Svelvik.	Holmestrand.	Horten.	Aasgaardstrand.	Tønsberg.	Sandefjord.	Laurvik.	Kongsvinger.	Hamar.	Gjøvik.	Lillehammer.	Skien.	Porsgrund.	Brevik.
Morbus Werlhofii																											
— Purpura . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— uteri	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis, Morbus Brightii	126	2.1	54	1	-	3	2	7	4	11	-	-	1	1	2	3	-	1	-	3	-	3	-	-	-	-	1
Obstructio, Ileus . .	33	-	8	-	-	1	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Oedema, Spasmus glottidis . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— pulmonum . . .	14	-	4	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Otitis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis	23	-	8	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— agitans	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— generalis . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis	88	1.2	25	-	-	-	-	1	2	4	-	1	-	1	-	1	-	2	2	2	-	1	-	-	2	-	-
Phlebitis, Lymphangitis	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Phlegmone, Absces	18	-	7	-	-	-	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pleuritis	23	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	1
Pneumonia catarrh.	50	0.7	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— crouposa	440	5.8	114	5	1	13	6	15	8	15	-	-	6	3	3	-	3	3	20	-	3	-	-	-	9	3	1
Puerperium:																											
Dystokia	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eclampsia	14	-	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Embolia	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis . .	41	-	8	-	-	-	-	2	2	2	-	1	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Hæmorrhagia	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura uteri	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Causa ignota	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmia	41	0.5	8	1	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Rachitis	69	0.9	58	-	-	1	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura cordis . . .	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarcoma	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Scarlatina	266	3.5	174	-	2	2	1	7	3	12	-	1	3	-	1	1	-	-	-	8	-	2	-	-	3	-	-
Scrophulosis	26	-	7	-	-	-	-	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Stricture oesophagi	3	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scorbutus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis	42	0.6	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-
Tabes dorsalis . . .	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus, Trismus . .	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Kjendte Dødsaarsager

TabelXLVI.(Forts.).		Tilsammen.	Forhold i Procent til samtlige i Byerne og i Dødsaarsager.	Christiania Stift.															HamarsSt.								
				I		II	III			IV			V				VI	VII	VIII								
				Christiania.	Drøbak. Son, Hølen, Hvitsten.	Moss.	Sarpsborg.	Fredrikstad.	Fredrikshald.	Drammen.	Holmsbo.	Hønefoss.	Kongsberg.	Svelvik.	Holmestrand.	Horten.	Aasgaardstrand.	Tønsberg.	Sandefjord.	Laurvik.	Kongsvinger.	Hamar.	Gjøvik.	Lillehammer.	Skien.	Porsgrund.	Brevik.
Dødsaarsag. (Causes de décès).																											
Tubercul. mil. acut.	4	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
— pulmonum	1180	15.6	371	4	2	12	10	14	35	56	1	4	17	3	2	14	1	13	7	26	4	2	-	20	8	1	
— org. alior.	41	0.5	12	1	-	2	-	-	1	5	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	1	-		
Tumores	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Tussis convulsiva . .	186	2.4	107	-	-	1	-	4	1	-	-	-	6	1	-	-	5	1	-	-	-	-	4	-	-		
Typhlitis	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Ulcus ventriculi . . .	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Uræmia	15	-	4	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-		
Variola	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Vit. org. abdominis	53	0.7	16	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2	-	2	-	1	-	-		
— — cerebri . . .	51	0.7	21	-	-	1	-	1	1	4	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	2	-		
— — conform. . .	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-		
— — cordis . . .	285	3.7	122	2	-	5	2	6	5	8	-	-	6	1	-	8	-	4	2	7	-	3	-	3	2	2	
— — hepatis . . .	14	-	3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1		
— — pectoris . . .	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
= — ventric. et can. intest.	6	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		
Vulnera	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Causæ aliæ	7	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-		
Sum	7620	-	3166	34	9	97	72	166	157	361	14	9	109	13	26	67	3	68	57	157	15	44	6	12	104	41	20

i Byerne i 1887.

Christianssands Stift.										Bergens Stift.						Trondhjems Stift.						Tromsø Stift.												
			IX			X			XI				XIII	XIV	XV		XVI	XVII	XVIII	XIX	XX													
Sthelle.	Langesund.	Kragerø.	Østerrisør.	Tvedestrand.	Arendal.	Grimstad.	Lillesand.	Christianssand.	Mandal.	Farsund.	Flekkefjord.	Sogndal.	Ekersund.	Sandnæs.	Stavanger.	Skudsneshavn.	Kopervik.	Haugesund.	Bergen.	Florø.	Aalesund.	Molde.	Christianssund.	Trondhjem.	Levanger.	Stenkjær.	Namsos.	Mosjøen.	Bodø.	Tromsø.	Hammerfest.	Vardø.	Vadsø.	
-	-	-	7	13	8	6	10	14	2	54	12	6	8	5	8	3	76	3	2	9	119	1	4	8	34	93	3	8	1	9	12	3	7	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-</														

Kjøn- og Aldersopgaver over kjendte

Causes de décès par sexe

Tabel XLVII.		Fordeling paa Kjøen (par sexe).		0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.		15—20 Aar.	
Dødsaaarsag. (Causes de décès).	Sum.			Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Alcoholismus	8	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anæmia perniciosa	11	9	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aneurysma	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina membranacea, Croup	122	71	51	15	11	47	33	6	6	2	-	-	-
Apoplexia cerebri	247	117	130	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Arthritis, Rheumat. chron.	6	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arthrocace	30	18	12	-	-	3	-	2	3	6	2	1	-
Asthma, Emphysema	25	18	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atrophia infantum	78	44	34	43	32	1	2	-	-	-	-	-	-
— musc. progres.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta	354	188	166	130	88	50	54	1	4	-	1	-	-
— chronica	166	65	101	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-
Cancer (vide Sarcoma)	357	162	195	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Carbunculus, Furunculosis	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carditis, Endo-, Peri-	6	2	4	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Caries, Necrosis, Osteomyel.	16	10	6	1	1	2	-	-	-	1	2	2	-
Cholera nostras	51	26	25	17	17	6	1	3	-	-	-	-	-
Combustio	3	2	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Commotio, Compressio	7	4	3	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-
Contusio	6	4	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Convulsiones infantum	234	137	97	117	80	19	15	1	2	-	-	-	-
Corpus alien. laryngis	2	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Cystitis	18	10	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Debilitas congenita	174	93	81	92	79	1	1	-	1	-	-	-	-
— senilis	273	112	161	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes mellitus	26	15	11	-	-	1	-	1	-	-	1	3	-
Diarrhoea acuta	481	253	228	185	172	52	23	1	5	1	-	1	-
— chronica	18	8	10	5	3	1	2	-	-	-	-	-	-
Diphtheritis	609	302	307	26	26	164	168	80	91	19	12	5	-
Dysenteria	5	2	3	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Eclampsia (vide Puerper.)	4	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Elephantiasis, Lepra	42	20	22	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Embolia, Thrombos. (v. Puerp.)	11	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Empyema	5	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Epilepsia	11	9	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Erysipelas	19	9	10	3	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis (v. Puerp.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— rheumatica	23	7	16	-	-	2	1	1	1	-	1	1	-
— typhoidea	62	32	30	-	-	-	1	-	1	3	4	3	-
Fractura ossium	30	15	15	1	-	2	1	1	-	1	1	3	-
Gangræna pulmonum	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

Dødsaarsager i Byerne i 1887.

et par âge dans les villes.

Fordeling paa Alder (par âge).																Alder er opgivet for	
20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.			
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
-	-	3	-	-	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	6	2
1	1	-	1	-	-	3	-	2	-	2	-	1	-	-	-	9	1
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	3	1	5	8	24	19	31	35	33	39	17	25	-	-	70	50
-	-	1	-	-	-	1	-	2	1	-	-	-	1	-	-	117	130
4	3	-	2	-	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	12
-	-	-	-	3	-	3	1	6	3	6	3	-	-	-	-	18	7
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44	34
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	3	-	1	1	2	2	-	-	5	3	5	1	2	-	-	188	166
1	-	1	2	-	6	6	13	14	35	30	27	11	12	1	3	65	101
1	3	6	15	16	31	35	57	68	56	29	27	5	6	-	-	161	195
-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4
2	1	1	-	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	10	6
-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	-	26	25
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4	3
-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	4	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	137	97
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	1	-	1	1	1	2	2	2	2	1	3	2	-	-	10	8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93	81
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	112	161
-	-	2	2	2	1	3	2	5	2	44	54	52	80	11	24	15	11
1	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1	4	2	-	-	-	253	228
2	1	-	-	-	-	-	-	-	6	4	9	2	4	-	-	8	10
4	3	1	2	2	-	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	302	306
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
4	3	3	9	2	5	2	-	4	1	4	4	-	-	-	-	20	22
-	2	3	1	1	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	5	6
2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2
4	-	-	1	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	9	2
-	-	-	-	-	1	3	1	2	-	-	1	-	1	-	-	8	10
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	5	-	2	-	2	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	7	16
12	10	4	3	4	3	2	1	3	3	-	1	-	-	-	-	31	30
-	-	4	-	-	-	2	1	1	3	-	2	-	6	-	-	15	15
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

Kjøn- og Aldersopgaver over kjendte

Tabel XLVII (Forts.). Dødsaaarsag. Causes de décès.	Sum.	Fordeling paa Kjøn (par sexe).		0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.		15—20 Aar.	
		Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Gangræna, Decubitus	24	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Gastritis acuta	3	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— chronica	15	8	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graviditas extrauterina . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmophilia	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia	6	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— pulmonum	10	7	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
— umbilicalis	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— uteri (vide Puerp.) . . .	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ventriculi	7	2	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Hepatitis	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hernia	18	8	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalus	8	5	3	4	1	-	2	-	-	-	-	-	-
Hydrops	26	12	14	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Icterus	12	7	5	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania	19	11	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Intoxicatio	6	4	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Laryngitis	4	1	3	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-
Leuchæmia	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Lithiasis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Metritis, Para-, Peri- . . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis simplex	150	80	70	22	11	38	25	3	8	3	7	5	3
— tuberculosa	249	127	122	28	31	58	60	25	23	13	7	2	-
— cerepro-spin.ep.	2	2	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
— spin., Myelitis	13	7	6	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-
Morbi cutanei	4	3	1	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Morbilli	202	110	92	33	22	68	59	8	11	1	-	-	-
Morbus Addisoni	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
— Basedowi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ovarii	6	-	6	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
— viar. uriniferarum	17	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— Werlhofii, Purpura	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— uteri	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis, Morbus Brightii .	162	91	71	-	1	6	4	5	4	-	1	2	3
Obstructio, Ileus	33	16	17	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Oedema, Spasmus glottidis .	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— pulmonum	14	8	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Otitis	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis	23	12	11	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
— agitans	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— generalis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis (v. Puerp.)	88	44	44	6	-	7	-	2	1	1	-	3	3
Phlebitis, Lymphangitis . .	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Phlegmone, Abscessus	18	7	11	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Pleuritis	23	17	6	2	-	2	-	1	1	1	-	1	-

Dødsaaarsager i Byerne i 1887.

Fordeling paa Alder (par åge).															Alder er opgivet for.		
20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.		Mandkj.	Kvindekj.
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.		
-	-	2	-	-	-	2	1	3	2	5	1	1	4	1	1	15	9
1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
1	-	1	-	1	-	-	1	3	2	-	3	-	1	1	-	8	7
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	1	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4
2	-	2	1	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	7	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	1	1	1	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	2
-	-	-	3	-	1	3	3	3	1	1	2	1	-	-	-	8	10
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	5	3
-	1	-	-	-	1	2	2	4	3	5	7	-	-	-	-	12	14
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	-	7	5
3	-	1	1	3	-	2	3	2	1	-	2	-	1	-	-	11	8
2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	6	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	1	1	3	1	-	2	2	-	3	-	2	-	-	-	-	80	70
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	127	122
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
-	1	1	1	-	-	2	2	1	2	-	-	-	-	-	-	7	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	110	92
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
-	1	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
-	-	-	-	-	-	2	-	5	-	7	-	3	-	-	-	17	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	5
8	8	7	8	14	10	12	10	21	11	15	7	1	4	-	-	91	71
2	1	1	1	2	1	4	2	5	6	1	5	-	1	-	-	16	17
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2	1	1	-	-	1	-	-	2	1	-	1	1	2	-	-	8	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	1	4	-	1	-	5	4	1	5	-	-	-	-	12	11
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
5	14	4	9	4	6	4	2	3	5	4	3	1	1	-	-	44	44
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
-	-	-	2	1	2	1	3	1	1	2	1	-	-	-	-	7	11
3	-	1	1	1	-	1	3	2	1	1	-	-	-	-	-	16	6

Kjøn- og Aldersopgaver over kjendte

Tabel XLVII. (Forts).	Dødsaaarsag. (Causes de décès)	Sum.	Fordeling paa Kjøen (par sexe)		0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.		15—20 Aar.	
			Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Pneumonia catarrhalis . . .	50	30	20	12	14	14	5	2	-	-	-	-	-	-
— crouposa	440	231	209	30	27	47	38	7	5	1	2	3	1	
Puerperium:														
Dystokia	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eclampsia	14	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Embolia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis	41	-	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura uteri	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Causa ignota	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmia														
Rachitis	69	34	35	17	16	14	19	3	1	2	2	-	-	-
Ruptura cordis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarcoma	8	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scarlatina	266	132	134	24	17	80	85	23	26	4	5	1	-	-
Scorbutus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scrophulosis	26	15	11	4	3	5	4	6	1	-	2	-	-	1
Stricture oesophagi	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis	42	22	20	16	10	-	2	-	-	-	-	-	1	-
Tabes dorsalis	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus, Trismus	4	3	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberculosis miliaris	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
— pulmonum	1180	541	639	13	3	22	20	23	28	22	33	35	55	5
— alior. organor.	41	20	21	3	4	6	3	3	4	2	2	-	-	-
Tumores	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tussis convulsiva	186	87	99	48	49	37	44	2	6	-	-	-	-	-
Typhlitis	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi	7	3	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Uræmia	15	12	3	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Variola	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organ. abdominis	53	21	32	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri	51	30	21	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
— — conformationis	4	3	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cordis	285	127	158	1	2	7	2	11	6	6	9	4	7	
— — hepatis	14	8	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — pectoris	3	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — vent. et can. int.	6	1	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vulnera	4	3	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Causæ aliæ	7	3	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	7620	3788	3832	924	743	777	689	229	242	96	103	85	94	

Dødsaaarsager i Byerne i 1887.

Fordeling paa Alder (par åge).																Alder er opgivet for.	
20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.		Mandkj.	Kvindekj.
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.		
-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	30	20
13	14	15	10	21	15	24	22	31	39	33	22	6	11	-	3	231	209
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	7	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	21	-	15	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	4	5	5	4	2	4	-	2	2	1	-	1	1	-	-	23	18
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	35
-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	1	-	-	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	5	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	132	134
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	11
1	-	-	2	2	2	1	1	-	1	1	-	-	2	-	-	2	1
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	20
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
148	154	98	148	70	71	48	60	45	49	15	16	2	2	-	-	541	639
3	-	-	2	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	20	21
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	87	99
1	-	-	-	-	1	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	3	4
-	-	2	1	3	1	2	-	-	1	1	-	2	-	-	-	12	3
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	2	-	2	4	4	5	11	6	10	3	1	1	-	-	-	21	32
4	-	-	-	4	7	4	3	11	6	4	4	-	-	-	-	30	21
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
13	20	7	6	16	17	14	28	26	23	12	24	9	13	-	1	126	158
-	-	-	1	1	2	3	2	2	-	2	1	-	-	-	-	8	6
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2
-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	5
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	1	1	-	-	-	-	3	4
263	305	189	285	206	231	249	277	346	344	279	289	125	192	14	36	3782	3830

De af Lægerne behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme fordelt paa Lægedistrikter og Maaneder.

(Cas de quelques maladies épidémiques par districts civils médicaux et par mois).

De i følgende Tabeller optagne romerske Tal betegne de enkelte Amter, saaledes som det paa Indholdsfortegnelsen (Side III) er anført.

De af Lægerne meddelte Opgaver over Tilfældenes Fordeling paa Lægedistrikter og Maaneder omfatte ikke alle behandlede Tilfælde.

a. Exanthematisk Typhus (*Typhus exanthematicus*).

Tabel XLVIII.		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
IX.	Sætersdalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XVI.	Hevne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
XIX.	Ibestad	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
XX.	Maasø	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-

b. Typhoidfeber (*Ileotyphus*).

I.	Christiania By	1	-	2	1	-	4	2	13	32	15	18	12
II.	Aker	1	-	2	-	-	2	3	3	1	3	2	3
	Ullensaker	1	-	1	-	-	-	3	1	-	-	-	-
	Follo:												
	Drøbak By	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
III.	Eidsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	3	13	8	-
	Moss: Landdistrikt ..	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Sarpsborg:												
	Sarpsborg By	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Fredriksstad	16	6	2	-	-	5	2	-	-	1	4	1
	Landdistrikt	12	4	6	5	3	4	2	4	11	6	16	5
	Fredrikshald By	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	6	-
IV.	Drammen:												
	Drammens By	7	2	1	3	2	3	7	7	14	23	11	8
	Landdistrikt	1	1	1	-	-	1	3	5	7	3	3	4
	Ringerike:												
	Hønefoss By	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	9	4	1	3	-	1	1	1	3	2	-	-
	Modum	-	-	1	1	1	2	-	-	2	5	1	-
	Næs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	Sandsvør:												
	Kongsberg By	-	-	-	-	2	-	-	1	2	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	-	-

b. Typhoidfeber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Horten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-
	Hof:												
	Holmestrand By	-	-	4	-	-	-	-	-	1	4	1	-
	Svelvik	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	2	-	2	1	-	1	5	4	-	3	1
	Laurvik:												
	Laurvik By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
VI.	Sandefjord	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
	Landdistrikt	1	-	1	-	-	-	1	-	1	3	-	-
	Solør og Odalen:												
	Landdistrikt	1	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-
	Hedemarken:												
VII.	Hamar By	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	4	2	7	4	1	-	1	-	-	2	-	-
	Trysil	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-
	Hadeland og Land	-	-	1	-	2	2	-	-	1	-	-	-
VIII.	Søndre Valders	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre —	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
	Toten:												
	Gjøvik By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	1	1	1	3	2	-	-
	Faaberg:												
	Lillehammer By	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Ringebu	1	-	3	-	-	-	-	1	1	-	-	2
	Lom	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-
IX.	Skien:												
	Skien By	1	-	2	1	-	-	-	-	1	2	-	1
	Landdistrikt	2	1	-	2	-	1	1	1	-	2	-	1
	Kragerø:												
	Kragerø By	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Holden	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Hviteseid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
X.	Laardal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	4	-	-	1	-	11	-	6	-	-
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal By	-	1	2	-	-	1	-	1	1	-	-	-
	Grimstad	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
X.	Landdistrikt	1	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-
	Evje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Oddernæs:												
X.	Landdistrikt	5	5	1	4	-	-	1	-	-	-	-	2
	Vanse:												
X.	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-

b. Typhoidfeber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XI.	Flekkefjord:												
	Flekkefjord By	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
	Ekersund:												
	Ekersund By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	1	7	3	5	1	2	1	-	1	3	4	2
	Sandnæs: Landdistrikt	-	2	-	-	-	-	9	-	-	-	1	1
	Stavanger: By	1	3	2	2	-	-	-	2	1	-	1	-
	Finne	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-
	Sand	4	-	4	-	1	-	4	2	-	-	-	-
	Karmøy:												
	Kopervik By	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-
	Haugesund:												
	Haugesund By	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	4
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	3
XII.	Indre Søndhordland...	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Ytre —	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tysnæs	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
	Voss	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	1	2
	Søndre Midthordland ..	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre —	5	3	5	8	2	6	6	8	3	3	1	3
	Indre Nordhordland...	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	5	8
XIII.	Ytre —	3	1	3	-	-	-	-	1	-	13	-	9
	Bergens By	8	6	3	2	2	4	3	3	14	5	3	3
XIV.	Lærdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
	Indre Sogn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Midtre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
	Ytre —	7	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
	Ytre Søndfjord	14	2	3	-	4	4	1	-	-	-	-	-
	Indre —	-	-	2	3	-	-	-	-	2	1	5	4
	Kinn:												
	Flørø By	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	4	2	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-
	Ytre Nordfjord	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3	1	2
	Nordfjordeidet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3
	Gloppen	4	2	2	1	-	-	2	2	1	-	1	2
XV.	Indviken	2	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Vestre Søndmøre	6	7	1	1	-	-	-	-	-	3	-	-
	Indre —	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-
	Østre —	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
	Ørskog	1	2	1	1	-	-	-	1	-	4	-	1
	Nordre Søndmøre:												
	Aalesund By	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Landdistrikt	-	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-
	Ytre Romsdal:												
	Molde By	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Landdistrikt	1	-	-	4	-	-	6	2	-	1	-	3
	Søndre Nordmøre:												
	Christianssund By..	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	2	-	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-

b. Typhoidfeber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XVI.	Sundal	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	1	-
	Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Nordre Nordmøre	4	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Trondhjem By	2	6	3	3	1	1	6	2	3	-	2	-
	Strinden	-	3	1	-	-	-	-	1	-	2	-	-
	Selbu	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
	Guldalen	-	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1
	Orkedal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
	Hiteren	14	4	2	1	3	1	-	-	-	-	-	-
	Ytre Fosen	2	2	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-
XVII.	Indre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Nordre —	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Stjørdal	-	-	-	-	1	-	-	3	-	1	4	-
	Frosten	3	-	4	3	1	1	1	3	1	1	2	-
	Levanger:												
	Levanger By	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	1	-
	Inderøen	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-
	Stenkjær:												
	Landdistrikt	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	1	4
XVIII.	Grong	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
	Namsos:												
	Namsos By	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1
	Fosnæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Ytre Namdal	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
	Alstahaug	-	1	-	-	2	6	-	-	-	-	-	-
	Vefsen:												
	Mosjøen By	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	2
	Landdistrikt	-	1	1	3	-	-	-	-	1	-	2	2
XIX.	Ranen	1	-	3	1	5	1	1	3	-	-	1	-
	Folden	-	-	-	-	-	3	-	-	2	-	-	-
	Skjærstad	-	-	-	4	-	-	-	1	-	-	1	-
	Ofoten	-	2	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
	Buksnæs	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Østlofoten	3	-	3	1	-	2	1	-	-	-	1	8
	Hadsel	4	4	1	9	1	-	1	2	5	2	2	-
	Sortland	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Under Lofotfisket	4	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XX.	Trondenes	-	-	1	16	2	1	1	2	1	-	-	1
	Ibestad	-	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Lenvik	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Tromsø By	2	8	-	2	1	-	1	1	1	2	6	-
	Lyngen	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-
	Karlø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XX.	Alten	-	2	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
	Hammerfest:												
	Hammerfest By	-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	1
	Landdistrikt	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-
	Tanen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Vardø: Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-

c. Cerebrospinalmeningit (*Meningitis cerebrospinalis*).

Tabel XLVIII (Forts.).														
		Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
III.	Eidsberg..... Moss: Landdistrikt... Sarpsborg: Landdistr..	- - - - - - - - -	- - - - - - -	- - - - - - 1	- - - - - - -	- - - - - - -	- - - - - - -	- - - - - - -	1 . . . 2	6 . . . 3	2 3 .	2 . .	2 . .	1 . .
IV.	Rollag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	9	-
V.	Laurvik: Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
VI.	Hedemarken: Landd. .	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
VII.	Hadeland og Land ... Søndre Valders.....	- - - -	- - - -	- - 1	1 -	- -	- -	- -	- -	1 .	- .	- .	- .	1 .
VIII.	Holden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
IX.	Østre Nedenæs: Landdistrikt Vestre Nedenæs: Lillesand By Evje	- - 1 -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	1 . . 2	- . . .	- . . .	- . . .	- . . .	- . . .
X.	Vanse: Landdistrikt ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
XI.	Sandnæs: Landdistrikt Stavanger: By	- -	- -	- -	- 1	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	2 .	- .
XII.	Voss	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XIV.	Indre Sogn, — Søndfjord	1 -	1 -	1 -	5 1	21 .	- -	- -	1 .	- .	- .	- .	- .	- .
XV.	Ytre Romsdal: Landdistrikt Indre Romsdal Søndre Nordmøre: Landdistrikt	- 1 - -	- - - -	- - - -	- - - -	2 . . .	1 . . .	- 1 . .	- - . .	- - . .	- - 1 .	- - . .	- - . .	- - . .
XVI.	Trondhjøm By Strinden, Røros, Ytre Fosen	- - 3 -	1 - - -	1 - 5 1	- 1 - -	1 . 1 .	- - - -	- - - -	- - - 1	- - - .	- - 1 .	- - - .	- - - .	- - - .
XVII.	Fosnæs, Ytre Namdal	- -	1 -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- 1	- .	- .	- .	- .
XVIII.	Lurø, Under Lofotfisket.....	- -	- -	- 1	- -	- -	- -	1 .	1 .	- .	- .	- .	- .	- .

d. Barselseber (*Febris puerperalis*).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
I.	Christiania By	3	3	1	-	3	2	-	2	1	4	6	3
II.	Aker	-	1	-	1	1	1	3	4	1	-	2	1
	Ullensaker	1	1	2	1	-	-	-	2	1	-	2	-
	Høland	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-	-
	Follo:												
	Landdistrikt	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III.	Eidsberg	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sarpsborg:												
	Fredriksstad By	1	3	2	-	-	-	1	-	1	1	-	3
	Landdistrikt	1	1	1	1	-	-	1	-	1	1	1	-
	Fredrikshald By	-	-	-	-	1	2	-	2	-	-	1	-
IV.	Drammen:												
	Drammens By	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
	Holmsbo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Ringerike:												
	Hønefoss By	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Modum	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	Sandsvær:												
	Kongsberg By	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	2	1
	Rollag	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-
	Horten	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	2	1	1	1	2	-	2	2	4	-	1
	Hof: Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Laurvik:												
	Laurvik By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
	Sandefjord	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-
	Landdistrikt	-	1	1	-	2	-	-	-	-	2	2	1
VI.	Søler og Odalen: Land-												
	distrikt	1	-	2	-	1	1	-	-	1	1	-	1
	Hedemarken:												
	Hamar By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	1	1	1	-	3	-	1	1	-	-	-	2
	Søndre Østerdalen	1	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	Trysil	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Rendalen	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Indset	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
VII.	Hadeland og Land ...	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Søndre Valdres	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Nordre —	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-
	Toten: Landdistrikt ..	-	-	1	6	-	-	1	3	1	1	2	-
	Faaberg	-	1	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-
	Ringebu	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
	Lom	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Lesje	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1

d. Barselseber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
VIII.	Skien:												
	Skien By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Porsgrund -	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Brevik -	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	3	2	-	1	-	-	1	-	-	1
	Kragerø: Landdistrikt	1	-	1	-	1	1	1	2	-	-	-	1
	Holden	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Hviteeid	-	-	1	2	1	-	1	1	-	-	-	-
	Laardal	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Tinn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
IX.	Østre Nedenæs: Landd.	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	1	-
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal By	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	-	2	-	-	-	-	1	1	-	-
	Aamli	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Evje	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sætersdalen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X.	Christianssand By	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Oddernæs:												
	Mandal By	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-
	Undal	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-	-
	Lyngdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Flekkefjord: Landd. ..	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
XI.	Sogndal: Landdistrikt	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
	Ekersund: By	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
	Sandnæs:												
	Sandnæs By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-
	Stavanger:												
	Stavanger By	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Karmøy:												
	Kopervik By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-
	Haugesund:												
	Haugesund By	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-
XII.	Indre Søndhordland...	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
	Ytre —	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	Tysnæs	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-
	Indre Hardanger	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre —	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	2
	Voss	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	1
	Søndre Midthordland ..	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-
	Nordre —	-	1	-	-	4	-	2	1	-	-	1	-
	Indre Nordhordland...	1	-	1	-	-	-	-	2	3	-	1	-
	Ytre —	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XIII.	Bergens By	1	6	-	-	-	-	2	2	1	1	-	1

d. Barseleber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XIV.	Lærdal	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Indre Sogn	-	-	-	-	1	-	2	-	-	1	1	1
	Midtre —	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Ytre —	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Søndfjord	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
	Indre —	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kinn:												
	Flørø By	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	2	1
	Nordfjordeidet	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XV.	Indviken	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
	Vestre Søndmøre	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Indre —	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Østre —	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Ørskog	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1
	Nordre Søndmøre:												
	Landdistrikt	-	-	1	2	1	-	1	1	-	-	-	-
	Ytre Romsdal:												
	Molde By	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	Søndre Nordmøre:												
	Christianssund By ..	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-
XVI.	Landdistrikt	-	-	-	-	2	1	1	1	-	1	-	1
	Sundal	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	Surendal	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	Nordre Nordmøre	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	1	1
	Trondhjem By	-	-	1	-	2	1	3	1	1	1	-	1
	Strinden	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII.	Røros	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Guldalen	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Opdal	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Orkedal	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-
	Hiteren	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Fosen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Indre —	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre —	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Stjørdal	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Levanger: Landdistr. .	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	1	-
XVIII.	Indørøen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Stenkjær:												
	Stenkjær By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Grong	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Namsos:												
	Namsos By	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Fosnæs	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Namdal	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-
	Brønnø	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
XVIII.	Alstahaug	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
	Vefsen:												
	Mosjøen By	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-

d. Barselfeber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
	Ranen	1	1	1	-	-	-	1	-	-	1	1	-
	Lurø	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1
	Bodø By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Folden	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Skjærstad	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Stegen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Lødingen	1	-	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-
	Ofoten	-	1	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-
	Buksnæs	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-
	Flakstad	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
	Østlofoten	-	1	1	-	2	-	2	1	-	-	-	-
	Hadsel	1	2	-	-	2	3	-	1	1	2	2	1
	Sortland	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1
XIX.	Trondenes	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
	Ibestad	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Tranø	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lenvik	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
	Maalselven	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Balsfjorden	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Tromsø:												
	Tromsø By	1	-	-	-	-	2	2	-	2	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lyngen	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
XX.	Karlø	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Alten	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Hammerfest:												
	Hammerfest By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Maasø	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
	Vadsø:												
	Vadsø By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

e. Børnekopper (*Variola*).

III.	Hvaløerne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10
XIII.	Bergens By	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-

f. Skarlagensfeber (*Scarlatina*).

I.	Christiania By	163	117	95	119	135	101	112	102	94	134	126	55
II.	Aker	25	17	35	19	23	20	11	13	20	18	28	10
	Ullensaker	38	31	19	11	7	22	36	10	4	16	19	23
	Høland	3	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Follo:												
	Drøbak By	-	-	-	-	-	3	2	-	-	1	-	-
	Son	-	-	-	-	1	7	1	5	15	13	12	1
	Landdistrikt	25	20	14	11	16	10	14	11	12	27	18	14

f. Skarlagensfeber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
III.	Eidsberg.....	34	14	17	28	22	12	1	4	6	2	18	16
	Moss:												
	Moss By	4	1	2	4	3	1	5	9	1	15	5	-
	Landdistrikt	32	18	47	21	12	8	8	8	9	4	9	5
	Sarpsborg:												
	Sarpsborg By	-	2	8	4	2	7	8	8	6	14	4	4
	Fredrikstad -	4	-	3	1	13	8	-	1	-	1	2	1
	Landdistrikt	14	13	14	17	11	15	18	21	19	27	47	63
	Hvaløerne	13	7	-	-	1	-	-	1	-	-	4	1
	Fredrikshald By	3	4	9	1	5	1	3	-	5	4	2	2
IV.	Drammen:												
	Drammen By	3	4	-	3	3	3	6	4	12	32	42	26
	Holmsbo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	Landdistrikt	7	1	2	1	3	7	1	-	4	6	4	6
	Ringerike:												
	Hønefos By	-	2	2	5	-	-	1	-	-	-	-	4
	Landdistrikt	12	7	18	6	9	7	2	3	10	14	10	9
	Modum	22	17	12	15	3	18	11	3	1	3	11	11
	Næs	-	-	-	-	-	1	6	1	7	2	9	1
	Aal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Sandsvær:												
	Kongsvinger By	9	2	6	8	15	13	12	9	5	8	3	2
	Landdistrikt	5	10	1	8	5	5	4	5	2	3	3	1
	Rollag	-	-	-	-	-	-	10	6	-	-	-	-
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	6	2	1	2	-	-	-	-	3	-	3	-
	Horten	4	5	3	6	5	-	2	-	1	-	-	-
	Landdistrikt	5	2	5	6	11	6	6	-	3	1	1	10
	Hof:												
	Holmestrand By	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Svelvik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	7	10	4	5	9	5	12	24	15	37	18	37
	Laurvik:												
	Laurvik By	23	13	14	16	7	6	3	4	9	16	9	3
	Sandefjord	-	-	-	-	2	1	-	-	1	2	1	4
	Landdistrikt	8	6	7	5	4	8	2	11	3	9	5	3
VI.	Solør og Odalen:												
	Kongsvinger By	-	1	3	-	1	-	-	-	-	2	8	7
	Landdistrikt	14	13	13	35	9	43	57	16	17	17	18	41
	Hedemarken:												
	Hamar By	21	7	13	2	2	4	1	2	1	4	12	7
	Landdistrikt	36	6	10	18	22	20	26	3	10	9	19	14
	Søndre Østerdalen	6	30	25	23	18	7	7	19	1	5	5	1
	Trysil	-	-	-	-	4	-	1	-	-	5	2	2
	Rendalen	6	-	-	-	8	-	12	5	-	6	12	5
	Tønsset	-	-	-	-	-	1	4	7	2	18	26	48
	Indset	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
VII.	Hadeland og Land ...	64	42	45	22	26	42	42	54	38	11	17	10
	Søndre Valdres	82	30	37	15	20	14	12	1	2	5	5	10
	Nordre —	-	1	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Toten:												
	Gjøvik By	-	-	-	-	-	1	-	2	2	3	1	2
	Landdistrikt	34	61	50	18	42	33	12	16	10	3	28	32

f. Skarlagensfeber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktobr.	November.	December.
Distrikt.													
VIII.	Faaberg:												
	Lillehammer By.....	-	-	2	1	2	-	4	2	5	-	1	-
	Landdistrikt.....	37	3	25	29	5	6	9	10	8	3	4	11
	Ringeby.....	8	6	4	4	2	-	1	11	2	13	6	18
	Lom.....	24	12	12	9	18	13	8	3	3	3	16	3
	Lesje.....	3	1	9	1	9	4	5	3	2	17	8	10
	Skien:												
	Skien By.....	1	3	-	2	3	1	10	5	6	15	7	10
	Porsgrund.....	1	1	1	1	1	1	-	-	-	8	6	8
	Brevik.....	1	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-
IX.	Landdistrikt.....	4	-	-	2	4	17	1	6	10	9	9	14
	Kragerø:												
	Kragerø By.....	2	1	-	-	3	3	1	1	2	4	6	7
	Langesund.....	4	-	-	-	-	-	-	4	2	5	3	1
	Stathelle.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt.....	1	4	-	1	8	4	1	-	2	-	-	-
	Holden.....	14	21	29	8	10	11	-	-	3	-	2	4
	Sauland.....	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Hviteseid.....	3	-	-	-	2	3	13	5	10	1	10	3
	Laardal.....	1	-	-	3	5	4	7	5	-	5	9	1
X.	Tinn.....	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By.....	-	-	4	3	-	-	-	4	2	-	4	4
	Landdistrikt.....	-	-	4	3	5	3	6	2	6	2	5	1
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal By.....	1	-	-	1	1	3	1	-	3	4	4	3
	Grimstad.....	-	-	1	2	6	3	2	-	2	7	6	6
	Landdistrikt.....	-	-	5	3	2	8	6	1	-	2	12	7
	Christianssand By....	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
	Oddernæs:												
XI.	Mandal By.....	-	4	1	-	8	-	1	-	1	2	4	11
	Landdistrikt.....	5	-	4	1	13	-	9	5	-	-	6	-
	Undal.....	2	-	-	-	-	1	7	1	-	-	1	2
	Vanse: Landdistrikt..	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Flekkefjord: Landd. .	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-
	Sogndal: Landdistrikt	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-
	Ekersund: —	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-
	Sandsvær: —	5	2	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Stavanger:												
	Stavanger By.....	3	4	3	3	-	-	-	-	-	-	1	1
XII.	Landdistrikt.....	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
	Finne.....	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Sand.....	1	14	13	5	13	4	-	3	-	6	11	-
	Indre Søndhordland ..	-	-	-	-	1	-	-	2	1	1	-	-
	Ytre —	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
	Tysnæs.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
	Ytre Hardanger.....	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Søndre Midthordland .	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
	Nordre —	-	1	2	-	2	8	2	-	7	3	6	2
	Indre Nordhordland .	-	-	3	4	-	6	-	3	-	-	-	-

f. Skarlagensfeber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XIII.	Bergens By	5	2	1	3	5	1	-	10	5	7	4	-
XIV.	Lærdal	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lyster	-	-	-	-	-	5	4	3	5	-	-	-
	Indre Sogn	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	2	-
	Ytre —	-	-	-	-	-	-	-	-	9	1	-	-
	Ytre Søndfjord	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Indre —	3	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Nordfjord	6	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Nordfjordeidet	-	3	5	-	-	-	-	-	2	-	-	-
	Gloppen	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
	Indviken	-	-	-	3	-	3	-	2	9	1	-	-
XV.	Vestre Søndmøre	-	-	-	7	4	4	-	5	1	-	-	2
	Indre —	-	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	Østre —	7	11	-	-	7	1	-	-	-	-	-	6
	Ørskog	30	5	2	17	9	7	-	-	1	-	-	-
	Nordre Søndmøre:												
	Aalesund By	4	4	8	-	-	-	-	-	-	4	5	3
	Landdistrikt	-	-	8	-	2	2	1	3	-	1	-	-
	Ytre Romsdal:												
	Molde By	-	-	10	2	-	-	-	1	2	-	2	-
	Landdistrikt	-	-	1	4	-	-	3	-	-	-	-	-
	Indre Romsdal	-	-	15	1	4	-	-	-	-	-	4	3
	Søndre Nordmøre:												
	Christianssund By ..	7	-	4	1	2	-	-	-	1	1	-	3
	Sundal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Surendal	-	1	1	10	1	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre Nordmøre	1	2	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
XVI.	Trondhjem By	13	9	10	7	5	8	5	6	7	11	1	6
	Strinden	9	2	4	2	1	1	2	-	-	-	5	5
	Selbu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
	Røros	-	-	-	-	20	17	6	-	-	-	10	16
	Guldalen	1	3	3	10	4	3	3	1	-	5	13	13
	Opdal	2	-	1	-	1	-	13	-	-	-	-	-
	Orkedal	5	5	2	4	-	4	2	8	2	1	16	7
	Hevne	-	-	-	-	-	-	4	1	4	3	-	-
	Ytre Fosen	12	7	5	2	-	-	-	1	-	8	-	-
	Indre —	5	4	7	-	-	-	-	-	-	-	2	16
	Nordre —	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII.	Stjørdalen	12	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
	Frosten	1	1	3	-	-	-	1	-	-	-	-	6
	Levanger:												
	Levanger By	2	-	-	-	3	-	-	5	-	-	-	-
	Landdistrikt	20	37	16	7	9	17	17	9	3	4	-	2
	Inderøen	29	23	14	13	14	5	5	7	1	5	10	5
	Stenkjær:												
	Stenkjær By	3	4	2	-	1	1	2	1	-	-	2	4
	Landdistrikt	7	1	1	2	10	20	20	3	4	3	7	2
	Grong	2	-	-	-	-	-	-	-	2	3	1	-
	Namsos:												
	Namsos By	4	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Landdistrikt	3	1	1	-	2	-	1	-	-	-	2	-
	Fosnæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	17	19
	Ytre Namdal	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	5

f. Skarlagensfeber (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XVIII.	Alstahaug	-	-	-	1	-	-	2	2	1	-	4	-
	Ranen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6
	Lurø	5	1	-	-	6	9	4	-	4	-	-	-
	Gildeskaal	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	3	-
	Bodø:												
	Bodø By	1	1	-	-	-	4	2	3	4	5	-	2
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	3	10	18	7
	Folden	-	-	-	-	-	-	5	3	17	12	14	14
	Skjærstad	-	-	-	-	-	2	3	1	-	7	1	1
	Stegen	-	-	-	-	6	10	9	-	-	5	-	-
	Hammerø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lødingen	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	2	-
	Ofoten	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Buksnæs	1	-	1	-	5	4	1	1	5	9	5	3
	Østlofoten	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
	Hadsel	8	7	2	-	1	3	-	4	3	4	2	-
	Sortland	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	9
XIX.	Trondenes	-	3	5	-	-	-	4	-	1	-	-	-
	Ibestad	1	1	-	7	-	1	1	1	-	1	-	3
	Tranø	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lenvik	1	9	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Maalselven	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
	Balsfjorden	19	20	6	13	2	19	18	5	12	4	1	1
	Tromsø: By	30	24	22	3	2	3	3	5	6	12	10	-
	Lyngen	-	-	-	1	-	-	-	-	8	-	-	-
	Karlø	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-
XX.	Skjærvø	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
	Alten	-	-	18	3	-	-	3	2	2	-	3	-
	Loppen	-	-	5	-	-	-	-	-	-	2	-	-
	Hammerfest:												
	Hammerfest By	24	12	9	6	1	3	3	-	-	-	-	3
	Landdistrikt	6	9	23	5	7	-	-	2	3	-	-	-
	Maasø	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Kistrand	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
	Tanen	10	9	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Vardø: By	4	19	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Vadsø:												
	Vadsø By	8	2	-	-	-	-	-	3	1	-	1	2
	Landdistrikt	6	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-

g. Mæslinger (*Morbilli*).

I.	Christiania By	-	-	5	2	5	4	13	10	19	316	1794	2338
II.	Aker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	36
	Ullensaker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	4
	Follo:												
	Son By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	13

g. Mæslinger (Forts.).

Table XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XVIII.	Østlofoten	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-
	Under Lofotfisket		1		-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX.	Tranø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Lenvik	-	-	-	-	6	22	2	5	7	7	17	8
	Maalselven	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15
	Balsfjorden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7
	Tromsø: By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	105
XX.	Vardø:												
	Vardø By	-	-	-	-	-	-	10	13	26	16	12	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
	Vadsø: By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Sydvaranger	-	-	-	-	-	-	-	1	2	15	-	-

h. Rosen (*Erysipelas*).

[illegible]

h. Rosen (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	2	1	1	-	1	2	-	-	-	2	3	-
	Horten	2	3	1	5	4	3	-	4	3	3	5	1
	Landdistrikt	1	-	2	1	1	1	-	6	-	3	4	1
	Hof:												
	Holmestrand By	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
	Svelvik	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	1	1	2	-	1	1	1	1	2	2	1	-
	Laurvik:												
	Laurvik By	9	4	3	6	7	4	5	5	6	5	4	10
	Sandefjord	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
	Landdistrikt	6	3	5	3	1	-	-	2	2	2	1	-
VI.	Solør og Odalen:												
	Kongsvinger By	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
	Landdistrikt	2	-	1	5	2	5	1	1	1	1	2	3
	Hedemarken:												
	Hamar By	5	-	1	1	2	-	3	1	-	3	1	3
	Landdistrikt	6	7	3	6	11	12	5	5	2	6	11	7
	Søndre Østerdalen ...	2	2	2	2	2	3	6	2	-	3	1	4
	Trysil	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-
	Rendalen	1	-	-	1	-	-	2	1	1	1	-	-
	Tønset	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
VII.	Hadeland og Land ...	1	2	1	2	1	2	2	1	1	3	3	3
	Søndre Valdres	-	-	1	1	1	2	1	1	1	1	-	-
	Nordre —	-	1	1	4	3	19	3	5	1	-	2	1
	Toten:												
	Gjøvik By	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	4	2	1	3	1	2	-	2	4	-
	Faaberg:												
	Lillehammer By ...	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	1
	Ringebu	1	-	-	3	-	-	2	-	3	-	2	2
	Lom	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Lesje	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
VIII.	Skien:												
	Skien By	2	2	4	3	-	1	4	2	1	-	3	1
	Porsgrund	3	-	-	1	2	-	2	1	-	1	1	-
	Brevik	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	2	-	5	-	2	2	1	1	-	2	3	1
	Kragerø:												
	Kragerø By	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3	-	1
	Langesund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	1	-	2	1	4	2	1	3	-	-	3	-
	Holden	-	1	1	2	-	1	2	1	1	-	2	1
	Sauland	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-
	Hviteseid	-	-	-	-	1	1	1	2	-	1	1	-
	Laardal	-	1	1	-	-	1	2	-	-	1	1	-
	Tinn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerriser By	-	2	-	-	-	1	1	2	1	-	-	-
	Tvedestrand	-	1	1	-	2	-	2	-	-	-	-	2
	Landdistrikt	3	3	2	4	7	6	2	3	1	5	3	4

h. Rosen (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).													
Distrikt.		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal By	4	4	-	-	1	-	-	1	-	2	2	-
	Grimstad	1	2	2	1	4	1	4	1	3	4	-	-
	Lillesand	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	4	1	4	3	7	4	3	3	2	3	2
	Aamli	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
	Evje	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Sætersdalen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X.	Christianssand By....	1	3	4	10	-	-	3	-	1	4	2	2
	Oddernæs:												
	Mandal By	2	-	1	-	-	-	-	2	1	1	-	1
	Landdistrikt	2	3	1	3	2	3	-	-	2	5	2	3
	Undal	-	-	1	1	1	2	-	-	-	2	-	2
	Lyngdal	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Vanse:												
	Farsund By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1
	Flekkefjord:												
	Flekkefjord By.....	1	-	1	1	1	-	-	-	-	1	1	-
	Landdistrikt	-	1	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-
XI.	Ekersund:												
	Ekersund By	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Sandnæs:												
	Sandnæs By	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	1
	Stavanger: By	6	-	4	4	4	4	3	8	2	4	3	1
	Finne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
	Sand	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-
	Karmøen:												
	Skudesnæshavn By ..	1	-	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	1	-	1	-	1	3	-	2	-	1
	Haugesund:												
	Haugesund By	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-
	Landdistrikt	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
XII.	Indre Søndhordland...	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Ytre —	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
	Tysnæs	-	-	-	2	1	1	1	-	-	1	-	4
	Indre Hardanger	1	-	3	2	3	2	2	1	-	1	2	2
	Ytre —	3	4	2	2	3	-	-	2	1	4	4	1
	Voss	-	-	-	2	3	-	-	2	-	1	4	2
	Søndre Midthordland ..	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Nordre —	1	-	-	1	1	-	-	1	-	1	2	-
	Indre Nordhordland...	-	1	2	-	-	2	-	1	4	-	-	1
	Ytre —	-	1	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-
XIII.	Bergens By.....	10	5	5	9	7	8	8	6	8	19	8	10
XIV.	Lærdal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lyster	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-
	Indre Sogn	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Midtre —	-	-	1	3	-	-	5	-	-	-	2	-
	Ytre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-

h. Rosen (Forts.)

[illegible]

i. **Kighoste** (*Tussis convulsiva*).

[illegible]

i. Kighoste (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XI.	Ekersund: By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Sandnæs:												
	Sandnæs By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Stavanger: By	-	2	-	-	-	-	-	2	1	39	243	370
	Karmøy:												
	Kopervik By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
	Haugesund:												
XII.	Haugesund By	2	12	3	8	16	12	5	5	1	4	-	1
	Landdistrikt	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-
	Voss	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4
	Søndre Midthordland ..	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	4
	Nordre —	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2
	Indre Nordhordland...	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	2
	Ytre —	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	3
XIII.	Bergens By	4	3	11	7	5	13	11	47	76	94	151	222
XIV.	Lærdal	-	-	-	-	-	-	1	7	8	-	-	-
	Lyster	-	-	-	-	-	-	15	-	10	3	-	-
	Nordre Sogn	4	-	9	7	12	-	2	-	-	-	-	1
	Midtre —	-	-	-	-	-	-	4	2	-	9	3	3
	Ytre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-
	— Søndfjord	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5	-	-
XV.	Vestre Søndmøre	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Romsdal: Land-												
	distrikt	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Søndre Nordmøre:												
	Christianssund By..	-	-	-	-	-	-	1	3	-	4	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	8	6	-	-	1	4
	Sundal	-	-	-	-	-	13	9	1	-	-	-	-
	Surendal	1	-	-	1	12	2	4	-	11	-	-	-
XVI.	Nordre Nordmøre.....	-	1	4	1	-	-	3	-	3	-	-	-
	Trondhjem By	-	-	-	1	-	1	1	-	-	6	9	11
	Strinden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Røros	-	-	3	1	12	-	5	-	-	-	-	-
	Orkedal	-	-	-	-	-	2	1	2	2	4	4	1
XVII.	Levanger:												
	Levanger By	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	4	-	9	11	5	-	-	-	-	-	-	-
	Inderøy	1	1	4	14	1	7	2	-	1	-	-	-
	Stenkjær:												
	Stenkjær By	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	8	3	6	2	-	3	3	1	1	-	-	-
	Grong	-	1	19	13	9	17	13	1	-	2	-	-
	Namsos:												
	Namsos By	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	1	1	5	-	-	-	-
	Fosnæs	-	-	-	-	-	-	8	-	6	1	-	-
	Ytre Namdal	-	-	-	3	3	-	-	7	-	-	-	-

i. Kighoste (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XVIII.	Brønnø	-	-	-	-	-	-	-	8	3	1	3	-
	Bodø: By	-	-	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-
	Ofoten	-	-	-	-	-	-	1	12	3	8	14	5
	Flakstad	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Østlofoten	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-
	Hadsel	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX.	Sortland	-	-	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Trondenes	-	2	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-
	Tromsø: By	7	3	8	9	-	-	3	-	1	-	2	-
XX.	Hammerfest: By	-	-	-	-	-	-	-	4	7	10	6	8
	Sydvaranger	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-

k. Diphtherit (*Diphtheritis*).

I.	Christiania By	149	111	111	136	142	173	166	143	142	192	213	174
II.	Aker	21	7	19	16	23	46	38	20	15	25	49	44
	Ullensaker	24	10	15	7	7	17	8	9	24	17	42	39
	Høland	-	6	11	15	16	17	25	10	17	14	7	3
	Follo:												
	Drøbak By	-	-	-	-	1	-	-	-	-	16	8	11
	Son	-	-	-	1	-	-	3	-	1	-	-	-
III.	Landdistrikt	16	11	10	3	7	3	7	10	13	21	22	18
	Eidsberg	4	9	2	27	9	58	22	32	17	6	30	18
	Moss:												
	Moss By	13	4	8	3	2	5	5	4	5	-	2	7
	Landdistrikt	16	10	23	3	10	7	26	22	1	16	16	7
	Sarpsborg:												
	Sarpsborg By	15	17	34	7	-	4	1	1	-	-	-	1
	Fredriksstad	-	-	-	4	6	12	4	6	7	1	1	5
	Landdistrikt	26	33	30	30	19	6	8	24	12	12	32	14
	Hvaløerne	1	1	-	-	2	2	-	-	11	-	5	3
IV.	Fredrikshald By	2	3	-	-	-	-	-	-	-	2	4	1
	Drammen:												
	Drammen By	1	1	-	2	17	12	5	14	8	14	23	11
	Holmsbo	-	-	-	-	-	-	-	-	14	20	1	-
	Landdistrikt	-	-	-	1	7	5	1	1	11	3	8	13
	Ringerike:												
	Hønefos By	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
	Modum	2	-	1	2	9	1	6	16	11	16	6	3
	Næs	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-
	Aal	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-	-	1
	Sandsvær:												
	Kongsberg By	1	-	2	5	13	4	7	9	2	-	1	2
	Landdistrikt	2	2	-	3	1	-	-	5	-	6	-	-
	Rollag	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	3

k. Diphtherit (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	4	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-
	Horten	-	2	-	-	-	-	3	1	5	-	-	7
	Landdistrikt	1	3	12	2	6	6	16	18	2	18	4	6
	Hof:												
	Holmestrand By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
	Svelvik	1	2	1	5	1	-	-	-	-	6	6	2
	Landdistrikt	6	1	2	6	8	4	4	8	9	14	10	9
	Laurvik:												
	Laurvik By	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
	Sandefjord	14	5	-	15	8	-	9	1	1	2	-	-
	Landdistrikt	25	3	8	23	11	3	1	5	2	4	2	-
VI.	Solør og Odalen:												
	Kongsvinger By	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
	Landdistrikt	8	9	3	15	3	5	25	6	4	9	6	-
	Hedemarken:												
	Hamar By	3	-	-	-	2	-	-	4	8	1	22	3
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	11	26	30	36	30	24	14
	Søndre Østerdalen	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	2	3
	Trysil	-	-	-	2	-	-	-	5	-	-	-	-
	Rendalen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tønset	2	-	-	-	3	16	5	1	-	4	6	17
VII.	Hadeland og Land	-	-	-	-	12	1	-	-	4	4	-	-
	Nordre Valders	-	-	1	-	-	-	-	5	-	-	-	-
	Toten Landdistrikt	-	-	17	5	-	13	7	6	6	8	4	4
	Faaberg: —	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
	Lesje	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-
VIII.	Skien:												
	Skien By	1	-	-	1	-	-	-	3	2	-	-	4
	Porsgrund	-	5	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Brevik	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Landdistrikt	8	6	7	2	-	9	8	4	3	1	18	-
	Kragerø:												
	Kragerø By	-	-	-	1	2	-	8	-	-	2	-	-
	Langesund	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	6	1	4	2	3	-	-	-	-	1	-
	Holden	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	3
	Sauland	9	7	6	7	1	10	18	4	2	3	-	5
	Hviteseid	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-
	Tinn	1	3	-	-	10	2	-	-	-	-	-	-
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Tvedestrand	-	2	-	1	-	-	-	1	2	-	-	1
	Landdistrikt	-	2	-	6	2	7	7	2	2	5	1	1
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal By	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
	Grimstad	-	-	-	1	9	2	1	1	-	1	4	-
	Landdistrikt	-	1	6	1	2	5	10	4	2	3	2	5
	Aamli	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
X.	Christianssand By	-	-	-	6	-	-	-	1	1	-	-	3
	Oddernæs Landdistrikt	17	2	2	9	-	5	-	1	-	3	1	-

k. Diphtherit (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XVI.	Trondhjem By	5	3	4	-	4	5	1	2	5	2	6	2
	Strinden	-	1	-	3	2	1	-	-	1	2	4	2
	Selbu	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-
	Røros	1	-	-	2	6	10	10	10	7	1	2	9
	Guldalen	-	-	-	-	-	1	5	1	3	1	1	-
	Opdal	3	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	1
	Orkedal	-	-	-	-	2	3	-	9	1	4	2	8
	Hevne	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	1	5
	Ytre Fosen	4	4	5	1	5	2	7	5	4	3	-	1
	Indre —	-	4	-	-	-	-	-	3	6	-	-	8
XVII.	Stjørdal	-	-	-	5	1	-	-	9	-	2	-	-
	Frosten	9	2	5	6	5	-	1	-	2	1	1	1
	Levanger:												
	Levanger By	2	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1
	Landdistrikt	17	11	3	10	14	14	5	5	3	3	3	8
	Stenkjær: Landdistrikt	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-
	Grong	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Namsos:												
	Namsos By	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
XVIII.	Fosnæs	-	-	-	-	-	2	4	3	-	-	-	-
	Ytre Namdal	7	5	1	1	2	1	-	-	-	-	4	-
	Brønnø	-	-	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-
	Folden	3	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Stegen	-	-	-	-	5	-	-	-	-	1	-	-
	Hammerø	4	-	-	-	-	2	7	1	-	8	1	3
	Lødingen	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Ofoten	1	-	5	-	-	6	-	4	-	-	3	1
	Østlofoten	5	-	-	1	3	1	-	-	-	-	-	2
	Hadsel	6	1	-	1	5	2	-	-	4	5	39	18
XIX.	Sortland	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
	Ibestad	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Lenvik	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Maalselven	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Tromsø: By	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Lyngen	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3
	Karlsø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
	Hammerfest:												
	Hammerfest By	3	6	-	-	-	5	1	-	1	1	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-
XX.	Tanen	-	1	1	2	-	-	-	2	-	1	-	1
	Vadsø: By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Sydvaranger	-	-	-	-	-	1	4	-	1	1	-	2

1. Strubehoste (Croup, Angina membranacea).

I.	Christiania By	10	3	5	3	2	-	1	2	7	13	1	3
II.	Aker	2	1	-	-	3	1	1	3	2	2	1	1
	Ullensaker	-	-	-	-	2	4	-	-	-	5	1	2

1. Strubehoste (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
III.	Høland	-	-	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-
	Follo:												
	Drøbak By	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Landdistrikt	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
	Eidsberg	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-
	Moss:												
	Moss By	1	3	-	1	-	1	1	1	3	1	2	4
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	1
	Sarpsborg:												
	Sarpsborg By	1	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Fredriksstad	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	8	5	2	2	-	1	-	-	-	1	-	-
	Fredrikshald By	2	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1
IV.	Drammen:												
	Drammen By	-	1	-	-	3	-	-	1	2	3	1	2
	Landdistrikt	3	-	2	-	-	-	-	1	3	-	-	-
	Ringerike: Landdistr..	-	1	-	-	-	1	1	4	1	-	-	-
	Modum	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Næs	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	Sandsvær:												
V.	Kongsberg By	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
	Tønsberg:												
	Horten By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Landdistrikt	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Hof:												
	Holmestrand By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Svelvik	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
	Laurvik:												
	Laurvik By	1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
VI.	Sandefjord	2	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
	Solør og Odalen: Land-												
	distrikt	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
	Hedemarken:												
	Hamar By	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	Landdistrikt	1	-	-	-	1	2	2	-	-	1	1	-
VII.	Søndre Østerdalen	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-
	Tønset	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Hadeland og Land ...	-	1	-	-	1	-	-	2	-	-	1	-
	Toten:												
	Gjøvik By	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
VIII.	Landdistrikt	1	-	-	2	1	-	-	1	-	-	1	-
	Lom	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Skien:												
	Porsgrund By	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Brevik	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

1. Strubehoste (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
	Kragerø:												
	Kragerø By.....	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Langesund	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	4	-	1	1	1	-	-	-	-	2	2
	Holden	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sauland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
IX.	Østre Nedenæs: Landd.	-	1	-	2	-	3	1	-	-	-	-	4
	Vestre — —	-	-	1	-	-	-	3	1	-	-	1	-
	Aamli	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
X.	Christianssand By	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
	Oddernæs: Landdistrikt	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Flekkefjord:												
	Flekkefjord By.....	-	-	1	1	-	-	1	3	1	-	-	2
	Landdistrikt	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
XI.	Ekersund:												
	Ekersund By	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Stavanger:												
	Stavanger By	-	-	4	2	1	-	-	-	-	2	1	-
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Finne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Karmøen: Landdistrikt	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	3	-
	Haugesund By	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	1	-
XII.	Ytre Søndhordland ...	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
	Indre Hardanger	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Ytre —	2	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
	Nordre Midthordland ...	1	-	2	2	2	-	-	-	1	1	1	1
	Ytre Nordhordland ...	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
XIII.	Bergens By	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
XIV.	Indre Sogn	3	-	1	-	-	2	-	-	-	3	2	-
	Midtre —	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
	Indre Søndfjord	-	-	-	-	-	5	3	-	2	-	-	-
	Kinn: Landdistrikt...	-	4	-	1	2	3	-	-	-	1	-	-
	Gloppen	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-
	Indviken	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
XV.	Indre Søndmøre	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ørskog	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Nordre Søndmøre:												
	Aalesund By	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Indre Romsdal	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sundal	-	-	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-
	Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
XVI.	Trondhjem By	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	3	1
	Selbo	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Reros	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Orkedal	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-
	Nordre Fosen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

1. Strubehoste (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XVII.	Stjerdal	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Frosten	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Levanger: Landdistrikt	-	-	-	1	4	-	-	1	-	-	-	-
	Inderøen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII.	Alstahaug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Østlofoten	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
XIX.	Balsfjorden	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tromsø: By	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
XX.	Hammerfest: By	2	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Vardø: By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Vadsø:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Vadsø By	-	-	-	2	-	-	-	2	1	-	-	2
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

m. Lungebetændelse (*Pneumonia*).

1.	Christiania By	67	35	70	67	74	70	58	27	19	40	68	86
II.	Aker	13	22	7	10	10	8	5	3	5	4	5	9
	Ullensaker	9	18	8	12	11	10	6	3	4	7	6	11
	Høland	2	3	6	3	3	1	1	-	1	2	4	4
	Follo:												
	Drøbak By	-	-	4	4	4	1	1	1	2	3	-	-
	Son	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
	Landdistrikt	4	9	8	12	1	4	3	-	1	4	5	2
III.	Eidsberg	1	5	11	7	13	5	5	1	2	4	10	4
	Moss:												
	Moss By	19	8	9	13	17	11	5	4	2	12	7	28
	Landdistrikt	9	12	11	11	8	13	6	4	2	10	12	10
	Sarpsborg:												
	Sarpsborg By	7	7	3	2	2	2	1	1	1	2	7	3
	Fredriksstad	15	11	8	7	9	7	4	3	5	6	3	12
	Landdistrikt	37	28	31	30	24	11	12	6	4	11	12	30
	Hvaløerne	1	3	3	1	2	3	1	1	-	1	2	-
	Fredrikshald By	7	4	3	6	9	7	5	2	3	5	6	4
VI.	Drammen:												
	Drammen By	15	20	9	16	7	4	2	2	4	3	9	2
	Holmsbo	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
	Landdistrikt	12	5	6	5	9	3	1	-	4	6	5	4
	Ringerike:												
	Hønefoss By	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	3	8	9	13	7	2	1	1	2	1	4	3
	Modum	17	19	26	20	9	8	2	3	7	6	3	7
	Næs	1	-	1	-	2	1	-	-	1	1	-	-
	Aal	1	2	1	4	2	-	-	-	1	1	1	1
	Sandsvær:												
	Kongsberg By	1	9	2	5	6	1	1	1	1	1	6	4
	Landdistrikt	1	1	5	7	5	2	1	-	-	1	2	-
	Rollag	-	3	1	4	1	-	-	-	-	-	2	-

m. Lungebetændelse (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By ...	10	5	2	3	2	9	2	1	1	1	4	2
	Horten ...	6	5	3	1	19	4	1	-	2	2	-	3
	Aasgaardstrand- Landdistrikt ...	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt ...	10	16	22	20	20	11	6	8	4	6	22	13
	Hof:												
	Holmestrand By ...	2	-	-	1	1	-	-	-	1	1	1	-
	Svelvik ...	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-
	Landdistrikt ...	2	6	3	11	6	4	1	1	-	6	5	1
	Laurvik:												
	Laurvik By ...	23	15	25	23	17	4	7	7	6	8	9	10
	Sandefjord ...	4	8	7	1	3	-	-	2	1	-	4	2
	Landdistrikt ...	12	11	14	12	15	4	5	4	-	4	10	19
VI.	Solør og Odalen:												
	Kongsvinger By ...	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-
	Landdistrikt ...	8	6	12	14	5	6	3	2	3	7	3	2
	Hedemarken:												
	Hamar By ...	18	17	7	5	2	2	2	1	1	2	2	1
	Landdistrikt ...	17	22	41	42	34	18	17	10	7	15	12	15
	Søndre Østerdalen ...	15	18	20	15	9	4	5	5	1	5	12	13
	Trysil ...	2	2	5	7	5	1	1	-	-	3	4	1
	Rendalen ...	4	11	9	4	4	2	1	-	-	1	3	5
	Tønsset ...	3	4	5	1	7	5	-	1	2	2	3	2
	Indset ...	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
VII.	Hadeland og Land ...	13	18	21	14	17	10	2	5	1	7	4	18
	Søndre Valders ...	3	2	5	5	3	4	2	1	1	1	4	5
	Nordre — ...	1	1	9	19	6	3	-	1	-	-	1	11
	Toten:												
	Gjøvik By ...	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	3
	Landdistrikt ...	8	19	26	29	24	14	3	2	2	11	5	4
	Faaberg:												
	Lillehammer By ...	9	3	5	1	3	2	1	3	1	-	-	-
	Landdistrikt ...	28	12	14	24	13	10	5	3	2	4	9	3
	Ringebu ...	-	3	4	10	20	3	5	6	1	6	20	7
	Lom ...	2	5	1	3	3	5	-	2	1	3	6	5
	Lesje ...	6	1	2	1	3	3	-	1	1	-	2	-
VIII.	Skien:												
	Skien By ...	19	11	15	16	7	3	-	5	2	6	6	9
	Porsgrund ...	16	3	3	-	3	2	1	-	1	1	2	3
	Brevik ...	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1
	Landdistrikt ...	25	15	20	34	7	2	6	10	9	6	12	11
	Kragerø:												
	Kragerø By ...	-	2	1	2	1	2	1	1	-	-	2	3
	Langesund ...	-	1	1	1	-	-	-	1	1	-	1	-
	Landdistrikt ...	3	3	3	4	6	-	2	-	-	1	1	6
	Holden ...	-	3	5	5	5	2	1	-	6	5	6	5
	Sauland ...	2	1	8	1	1	1	-	-	-	-	1	2
	Hviteseid ...	3	2	1	5	6	-	2	2	1	2	4	3
	Laardal ...	1	1	3	3	5	1	1	1	-	1	1	5
	Tinn ...	1	3	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-

m. Lungebetændelse (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By	7	1	3	3	2	2	-	-	-	1	-	-
	Tvedestrand	-	-	-	1	-	-	1	-	1	10	1	2
	Landdistrikt	10	5	10	11	10	6	4	3	4	8	6	8
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal By	3	1	-	5	2	1	2	1	1	-	1	1
	Grimstad	3	1	3	2	2	1	2	-	-	-	1	-
	Lillesand	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	11	10	9	10	7	2	5	3	3	7	18	9
	Aamli	1	2	2	3	1	1	3	-	2	-	2	3
	Evje	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
	Sætersdalen	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
X.	Christianssand By	3	12	6	6	10	4	4	1	8	8	8	5
	Oddernæs:												
	Mandal By	5	3	6	8	11	8	1	-	3	4	5	4
	Landdistrikt	11	7	11	13	12	7	6	2	3	2	11	10
	Undal	8	4	12	11	9	4	1	-	1	2	3	3
	Lyngdal	4	3	4	5	11	4	-	2	3	7	4	5
	Vanse:												
	Farsund By	1	-	-	-	3	-	-	-	1	-	1	2
	Landdistrikt	1	1	2	2	-	4	1	1	5	5	6	8
	Flekkfjord:												
	Flekkfjord By	1	1	2	2	-	-	-	1	-	-	1	1
	Landdistrikt	-	1	2	13	5	-	4	5	1	1	5	5
XI.	Sogndal:												
	Sogndal By	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	-	-	-	1	6	-	-	-	-	-	-	1
	Ekersund:												
	Ekersund By	1	2	3	1	-	1	-	-	-	1	-	2
	Landdistrikt	1	2	3	5	3	-	-	-	-	3	-	-
	Sandnæs:												
	Sandnæs By	-	2	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	5	7	2	6	3	3	1	3	1	3	3	5
	Stavanger:												
	Stavanger By	24	29	34	29	20	9	6	4	7	16	17	13
	Landdistrikt	7	6	2	3	2	1	-	-	-	-	1	-
	Finnø	4	1	2	5	5	2	-	2	-	-	1	1
	Sand	3	1	-	13	4	-	-	-	1	-	-	-
	Karnøen:												
	Skudsnæshavn By ..	2	1	2	2	1	-	-	1	-	1	-	1
	Landdistrikt	4	2	6	6	8	4	4	-	1	5	8	7
	Haugesund:												
	Haugesund By	7	5	4	3	7	4	4	2	2	5	11	7
	Landdistrikt	3	3	2	-	3	3	-	2	1	2	1	5
XII.	Sveen	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Indre Søndhordland...	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-
	Ytre	-	1	2	3	4	4	2	1	-	1	1	2
	Tysnæs	3	-	5	3	4	3	1	1	2	1	3	3
	Nordre Hardanger ...	2	3	-	1	2	-	2	2	-	2	3	3
	Ytre	11	5	6	9	10	5	2	3	-	3	4	-
	Voss	9	9	4	7	6	9	-	2	1	-	5	3
	Søndre Midthordland..	2	5	4	6	5	3	1	1	1	3	6	3
	Nordre -- ..	1	-	3	1	2	-	-	-	3	2	1	2

m. Lungebetændelse (Forts.).

Tabel XLVIII (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
	Indre Nordhordland...	17	13	23	25	17	8	2	3	2	9	7	8
	Ytre —	-	-	1	1	1	2	1	-	-	-	-	2
XIII.	Bergens By	40	45	48	53	62	33	25	22	9	28	19	31
XIV.	Lærdal	3	1	-	6	10	4	2	-	3	2	3	2
	Lyster	-	-	-	-	3	1	-	-	-	2	-	1
	Indre Sogn	-	2	3	3	6	4	3	1	3	2	9	2
	Midtre —	1	5	-	3	7	1	3	1	-	-	2	3
	Ytre —	4	6	2	8	10	-	-	-	-	3	-	1
	— Søndfjord	3	2	11	3	8	5	5	-	-	1	1	2
	Indre —	-	1	-	2	3	4	-	1	-	2	3	-
	Kinn:												
	Flørø By	3	7	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	3	5	10	3	6	2	4	1	-	-	2	5
	Ytre Nordfjord	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Nordfjordeidet	1	-	3	1	4	1	1	-	1	-	1	-
	Gloppen	6	2	4	-	3	12	-	5	6	1	12	6
	Indviken	2	-	2	4	4	5	6	3	2	1	-	3
XV.	Vestre Søndmøre	4	10	6	4	3	4	4	3	1	-	4	6
	Indre —	5	3	2	2	2	-	2	2	1	-	1	2
	Østre —	2	-	1	-	3	1	-	1	-	-	1	1
	Ørskog	3	-	4	1	5	5	-	-	1	1	5	3
	Nordre Søndmøre:												
	Aalesund By	18	20	20	15	13	9	-	-	1	3	8	8
	Landdistrikt	6	3	6	5	4	6	6	1	-	1	3	6
	Ytre Romsdal:												
	Molde By	1	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	10	10	1	4	4	5	3	1	1	1	4	1
	Indre Romsdal	1	2	-	1	3	2	1	-	-	-	-	-
	Søndre Nordmøre:												
	Christianssund By ..	7	2	2	-	3	-	1	-	-	1	3	8
	Landdistrikt	4	-	3	4	1	-	-	-	-	-	7	2
	Sundal	1	3	1	4	1	2	-	2	-	-	-	1
	Surendal	3	1	-	7	9	2	1	-	2	4	6	3
	Nordre Nordmøre	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-	2	-
XVI.	Trondhjem	33	23	17	20	19	13	3	3	6	10	16	27
	Strinden	7	2	6	3	6	1	-	-	-	1	2	1
	Selbu	8	2	2	5	2	1	1	1	1	-	1	1
	Røros	9	12	13	4	2	4	2	2	-	-	3	6
	Guldalen	5	3	2	6	3	3	1	3	2	-	7	4
	Opdal	3	7	1	3	6	-	2	3	-	1	4	3
	Orkedal	16	12	3	7	7	2	8	-	-	1	1	2
	Hiteren	-	-	-	1	-	-	-	-	4	-	3	2
	Ytre Fosen	3	3	1	1	2	4	2	1	1	-	2	-
	Indre —	4	2	6	6	9	7	2	4	2	3	3	7
	Nordre —	1	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
XVII.	Stjørdal	7	5	8	5	8	2	3	1	1	1	5	1
	Frosten	2	2	2	3	1	2	-	-	1	-	1	1
	Levanger:												
	Levanger By	4	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	24	20	14	9	12	1	1	5	2	3	5	7
	Inderøen	3	4	-	2	4	3	-	-	1	-	2	1

Bilag.

Dødsfald blandt norske Undersaatter i fremmede Lande, indregistrerede i 1888.

I «Kongelig Forordning angaaende Konsulatvæsenet» af 4de November 1886 § 57, 1 og 2 (S. 20) bestemmes bl. A. Følgende: «Afgaar norsk Undersaat ved Døden paa det Sted, hvor Konsul er ansat eller andetsteds inden hans Distrikt, skal han uopholdelig gjøre Anmeldelse om Dødsfaldet til den Norske Regjerings Departement for det Indre.» I «Almindelig Instruktion for Konsulernes Embedsførelse», udfærdiget den 1ste Juli 1887, § 57 in fine (S. 14) heder det: «Ved Anmeldelse af Dødsfald bør saavidt muligt Dødsårsagen opgives, og en særskilt Anmeldelsesseddel vedføies, der indeholder den Afdødes fulde Navn, Haandtering eller Samfundsstilling, Hjemsted (By, Sogn), Fartøiets Navn (for Sømænd), Dødssted, Alder i fyldte Aar, Dødsdag og Dødsårsag».

Ifølge disse Bestemmelser er der i 1888 indkommet til Indre-Departementet Anmeldelse om 320 Dødsfald. Af disse indtraf 2 i 1885, 4 i 1886, 49 i 1887 og 264 i 1888; 1 i 188* uden nærmere Anførelse af Aarstallet. Af det hele Antal vare 316 Mænd, 4 Kvinder; af Mændene 295 Sømænd, 16 tilhørte andre Stænder; for 5 mangler Opgave om Stand.

Om Dødsfald blandt Sømænd meddeles følgende nærmere Oplysninger:

Fordeling paa Maaneder for 271 Dødsfald, hvoraf 223 indtraf i 1888, vil sees af Tabel I. For 24 (8 i 1887 og 16 i 1888) mangler Opgave om Maaneden.

For 293 er Dødsstedet anført; 182 døde paa Søen og 111 i Land eller i Havn (47 i Europa, 7 i Asia, 3 i eller ved Afrika, 51 i Amerika og 3 paa Nyholland).

Af 50 Dødsfald i Amerika indtraf 19 i Nordamerika, 11 i Vestindien og 20 i Sydamerika. I Vestindien forekom 8 i tre Havne paa Haiti (Port au Prince, Fort Liberté og St. Marc). Fra Brasilien opgives 10 Dødsfald, hvoraf 7 i Rio de Janeiro.

Oplysninger om Dødsårsagerne i Forbindelse med Opgave over de Dødes Alder ere sammenstillede i Tabel II, III og IV. Det maa dog bemærkes, at Opgaverne om Dødsårsagen tildels ere usikre, navnlig for dem, som ere døde af Sygdom paa Søen.

Af 289 omkom 138 ved Drukning eller ved Skibets Forlis, 8 ved Beskadigelser, 1 Skibsfører blev i Laguna de Terminos i Mexico dræbt ved et

Tabel I. Dødsfald blandt Sømænd, fordelte paa Maaneder.

	Samtlige.	Deraf i 1888.		Samtlige.	Deraf i 1888.
Januar	9	8	Juli	29	26
Februar	7	6	August	40	39
Marts	25	23	September	18	14
April	21	18	Oktober	36	29
Mai	17	13	November	32	22
Juni	24	22	December	13	3

Revolverskud i Brystet, og 3 Sømænd begik Selvmord (den ene ved i Sindsforvirring at styrte sig overbord). 150 omkom altsaa paa voldsom Maade og 139 døde af Sygdom.

Af disse mærkes:

Gulfeber. Der opgives 8 Dødsfald: 4 i Vestindien (et i Kingston paa Jamaica og to i Port au Prince paa Haiti), og 4 i Rio de Janeiro. Dødsfald i Vestindien faldt paa Maanederne Oktober 1887, September, Oktober og November 1888, i Rio paa Marts, April, Mai og November 1888.

Af **Typhoidfeber** døde 9, 2 paa Søen uden Opgave over Havnen, hvorfra Skibet kom, 1 i Edinburg, 1 i Lissabon, 1 i Constantinopel og 4 i Fort Liberté paa Haiti. Af 5 Dødsfald indtraf 1 i December 1887, 2 i August og 2 i Oktober 1888.

Af «**Typhus**» opføres 1 Dødsfald i Oktober 1888 i Königsberg.

Af «**Feber**» opgives 5 Dødsfald, hvoraf 1 i November 1888 i Kingston paa Jamaica og 1 i Juli samme Aar i Pernambuco, de øvrige paa Søen.

1 Dødsfald af **Diphtherit** forekom Juli 1888 i Sunderland.

Af **Malaria** i November 1888 1 Dødsfald paa Liverpool Hospital, af «**Klimatfeber**» 4 Tilfælde paa Søen i Maanederne Juli, August, September og November 1888.

Af **Beri-Beri** døde i Rio de Janeiro i August 1888 en 25 Aar gammel Kok paa et Barkskib fra Bergen.

Asiatisk Cholera. I Slutningen af Juli 1887 indtraf 1 Dødsfald i Catania. I 1888 døde i Februar og Marts 2 i Calcutta, i Mai 1 i Hongkong, 1 i Mai og 1 i Juni af «**Diarrhoe**» paa Søen under Reise fra Rosario i Argentina, hvor der var Cholera, 1 i Juni af Cholera-Diarrhoe paa Søen.

Af **Blodgang** døde 8, en i Quebec, de øvrige paa Søen; i 1887 indtraf Dødsfaldene i August, Oktober og November, i 1888 1 i April, 2 i August, 1 i Oktober, for 1 opgives ikke Maaneden.

Af **Solstik** døde 3 i 1888, 1 i Mai i Bathurst, River Gambia, 1 i Juni i Port Sayd og 1 i Oktober i det Røde Hav.

Af **Svindstot** (Lungesygge, Brystsygge, Tæring) opgives 22 at være døde. For 4 Dødsfald mangler Opgave om Bopæl eller Hjemsted; af de øvrige 18 falde 11 paa Byer, nemlig paa Christiania 2, Tønsberg 1, Skien 1, Stavanger 3, Haugesund 2 og Bergen 2. Paa Landdistrikterne falde 7 Dødsfald: hos 2 fra Jarlsberg og Laurviks, 2 fra Nedenæs, 1 fra Lister og Mandals, 1 fra Stavanger og 1 fra Nordlands Amt.

Tabel II. Døde Sømænd udenfor Norge i 188*—1886.

Dødsaaarsag.	Til- sam- men.	A l d e r.		Uopgivet Alder.	Dødsaaarsag. Norsk Benævnelse.
		15—20 Aar.	20—30 Aar.		
188*, 1885 og 1886.					
Submersio	4	1	3	-	Drukning.
Tuberculosis pulmonum .	1	-	1	-	Svindstot.
Causa mortis indeter- minata	2	1	-	1	Uopgivet.
Sum	7	2	4	1	

Tabel III. Døde Sømænd udenfor Norge i 1887.

Dødsaaarsag.	Til- sam- men.	15—20	20—30	30—40	40—50	Uop- givet Alder.	Dødsaaarsag Norsk Benævnelse.
		Aar	Aar	Aar	Aar		
		F ø d s e l s a a r.					
		1872— 1868.	1867— 1858.	1857— 1848.	1847— 1838.		
Cholera asiatica	1	-	-	1	-	-	Asiatisk Cholera.
Commotio, Contusio . .	2	-	1	-	-	1	Fald fra Riggen.
Dysenteria	3	-	-	1	1	1	Blodgang.
«Febris»	2	-	2	-	-	-	«Feber».
Febris flava	1	-	-	-	-	1	Gulfeber.
— typhoidea	1	-	-	1	-	-	Typhoidfeber.
Hernia	1	-	-	1	-	-	Brok.
Morbus cordis	2	-	1	-	1	-	Hjertesygdom.
Peritonitis (?)	1	-	1	-	-	-	«Maveinflammation».
Submersio	27	3	13	10	-	1	Drukning. (Omkommet ved Fartøiets Forlis eller Fartøiet formodet gaaet tilbunds).
Suicidium	1	-	-	-	1	-	Selv mord.
Trismus	1	-	1	-	-	-	Mundklemme.
Tuberculosis pulmonum	1	-	-	-	1	-	Lungesvindstot.
Causa mortis indeterminata	5	-	1	1	-	3	Uopgivet.
Sum	49	3	20	15	4	7	

Tabel IV. Døde Sømænd

	Til- sammen.	15—20 Aar.	20—30 Aar.	30—40 Aar.
		Fødsels		
		1873—1869.	1868—1859.	1858—1849.
Apoplexia	1	-	-	-
— cordis	1	-	-	-
Beri-Beria	1	-	1	-
Bronchitis	1	-	1	-
Cancer	1	-	-	-
Cholera asiatica	6	1	-	3
Coma	1	1	-	-
Commotio, Contusio	6	1	3	-
Diarrhoea	1	-	-	-
— chronica	1	-	-	1
Diphtheritis faucium	1	1	-	-
Dysenteria	4	-	2	1
«Febris»	3	-	-	-
— flava	7	1	3	1
— intermittens	1	-	-	-
— remittens	4	1	2	1
— typhoidea	8	1	1	1
— typhosa exanthematica	1	-	1	-
Homicidium	1	-	-	-
Insania	1	-	1	-
Insolatio	3	-	2	-
Meningitis	2	-	-	2
— cerebro-spinalis	1	-	1	-
Morbus cerebri	1	-	1	-
— cordis	2	-	1	1
— hepatis	2	-	-	1
— renis	2	-	-	-
Paralysis generalis	1	-	-	-
Peritonitis	4	-	2	-
Pernio	1	-	-	-
Pneumonia	4	-	1	1
Rheumatismus artic. acutus	1	-	-	1
Scarlatina	1	-	1	-
Submersio	107	17	30	14
Suicidium	2	-	-	1
Tabes dorsalis	1	-	1	-
Tuberculosis pulmonum	20	-	8	5
Causa mortis non determinata	33	1	6	6
Sum	239	25	69	40

udenfor Norge i 1888.

40—50 Aar.	50—60 Aar.	60—70 Aar.	Uopgivet Alder.	Dødsaaarsag. Norsk Benævnelse.
a a r :				
1848—1839.	1838—1829.	1828—1819.		
-	-	-	1	Slagtilfælde.
-	1	-	-	Hjerteslag.
-	-	-	-	Beri-Beri.
-	-	-	-	
-	-	-	1	Kræft.
-	-	1	1	Kolera.
-	-	-	-	
-	-	-	2	Fald fra Riggen, ydre Vold,
-	1	-	-	Slag etc.
-	-	-	-	
-	-	-	-	
-	-	-	1	Blodgang.
-	-	-	3	Feber.
-	-	-	2	Gulfeber.
1	-	-	-	«Malaria» (Koldfeber).
-	-	-	-	Klimatfeber.
1	-	-	4	Typhoidfeber.
-	-	-	-	Typhus.
1	-	-	-	Drab.
-	-	-	-	Sindssygdом.
1	-	-	-	Solstik.
-	-	-	-	Hjernebetændelse.
-	-	-	-	Hjernefeber.
-	-	-	-	Hjernesygdом.
-	-	-	-	Hjertesygdом.
-	1	-	-	Leversygdом.
1	-	-	1	Nyresygdом.
1	-	-	-	
-	1	-	1	Bughindebetændelse.
-	-	-	1	Forfrysning.
-	-	-	2	Lungebetændelse.
-	-	-	-	Gigtfeber.
-	-	-	-	Skarlagensfeber.
7	5	1	33	Drukning.
-	-	-	1	Selvмord.
-	-	-	-	Rygmarvstæring.
-	-	-	7	Tæring, Brystsyge, Lungesyge, Svindstot.
1	2	2	15	Uopgivet.
14	11	4	76	

Tabel V. De døde Sømænds Hjemsted (eller hvor dette ikke er opgivet: Fødested).

	1888.			1887.			1886. By.	188*. Land.
	Til- sam- men.	Deraf		Til- sam- men.	Deraf			
		i By.	paa Lan- det.		i By.	paa Lan- det.		
Christiania	16	16	-	7	7	-	1	-
Akershus Amt	2	-	2	-	-	-	-	-
Smaalenenes —	11	8	3	5	5	-	2	-
Buskeruds —	8	7	1	1	1	-	-	-
Jarlsberg og Laurviks —	40	27	13	5	4	1	1	1
Hedemarkens —	1	-	1	-	-	-	-	-
Bratsberg —	18	14	4	3	2	1	-	-
Nedenæs —	24	16	8	2	2	-	-	-
Lister og Mandals —	22	13	9	6	4	2	-	-
Stavanger —	35	27	8	4	4	-	-	-
Søndre Bergenhus —	4	-	4	-	-	-	-	-
Bergen —	24	24	-	5	5	-	-	-
Nordre Bergenhus —	3	-	3	-	-	-	-	-
Romsdals —	2	2	-	2	2	-	-	-
Søndre Trondhjems —	6	6	-	1	1	-	-	-
Nordre Trondhjems —	3	2	1	-	-	-	-	-
Nordlands —	2	1	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	221	163	58	41	37	4	4	1

Tabel V viser 267 Dødes Fordeling paa Hjemsted eller, hvor dette ikke er opgivet, paa Fødested; for 28 mangle saadanne Opgaver.

Foruden disse Opgaver over Sømænd meddeles Oplysning om 25 i 1888 i Udlandet døde norske Undersaatter, der ikke hørte til Sømændsstanden, eller hvis Stand ikke er opgivet. Af disse vare 4 Kvinder, af hvilke en Restauratrice døde paa Søen ved at skyldes overbord, en Tjenestepige af Brandsaar i New-York. Af de 21 Mænd døde 5 ved Drukning (hvoraf 3 ved Forlis af et Skib i det irske Hav), 2 af Svindsot (en Emigrant fra Strandebarm og en Skrædder fra Bergen), 1 af Kræft, 1 (som Cafévært i Havre) af Leversygdom, 1 (som Told-assistent i Shanghai) af Leverbyld, 1 af Hjerteslag; for 10 mangler Opgave om Dødsarsagen.

Hjemsted (Fødested) er opgivet for 19, 12 i Byer, nemlig 4 i Christiania og 1 i hver af Byerne: Fredrikshald, Laurvik, Risør, Tvedestrand, Farsund, Stavanger, Bergen og Namsos; 7 i Landdistriktet, nemlig 2 i Bratsbergs, 1 i Lister og Mandals, 2 i søndre Bergenhus, 1 i nordre Trondhjems og 1 i Nordlands Amt.

Register over Tabellerne.

Tabel.	Side.
I. Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinal-personale	V
II. Dødeligheden i Riget, dets By- og Landdistrikter	X
III. Dødeligheden i Byerne	XI
IV. Døde i Forhold til 1000 levende Fødte	XIII
V. Samtlige af Lægerne anmeldte epidemiske Sygdomme, fordelte paa Stifter og Amter	XIV
VI. De af Lægerne behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme efter Maaned, Kjøen og Alder	XVIII
VII. De i Byerne anmeldte epidemiske Sygdomme efter Maaned	XX
VIII. Epidemiske Sygdomme i Amternes Bydistrikter	XXI
IX. Antal Angrebne af 1000 Indvaanere af Typhoidfeber, Skarlagens-feber, Diphtherit og Lungebetændelse	XXIII
X. Oversigt over Typhoidfeberens hyppigste Forekomst amtsvis i de forskellige Lægedistrikter	XXIV
XI. Dødsfald paa Barselseng	XXV
XII. Dødsaaarsager for Barselkvinder. Døde efter obstetriciske Operationer	XXVI
XIII. Paa Barselseng uforløst døde Kvinder	XXVIII
XIV. Oversigt over Skarlagensfeberens hyppigste Forekomst amtsvis i de forskellige Lægedistrikter	XXIX
XV. Oversigt over Diphtheritens hyppigste Forekomst amtsvis i de forskellige Lægedistrikter	XXX
XVI. Oversigt over Lungebetændelsens hyppigste Forekomst amtsvis i de forskellige Lægedistrikter	XXXI
XVII. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe (Urethrit)	XXXII
XVIII. Indkomne Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit) paa Sygehusene	XXXIII
XIX. Til- og Afgang af Spedalske i 1887 i Pleiestiftelserne og Lunge-gaardshospitalet	XXXIV
XX. Opgave over samtlige Spedalske i Riget og deres Bevægelse i og udenfor Indretningerne i Aarene 1856—1885	XXXV
XXI. Behandlede chroniske Sygdomme	XXXVI
XXII. Dødeligheden af Lungetuberkulose i de forskellige Stifter og Amter for Aarene 1885—1887	XXXVIII
XXIII. Procentforhold af Dødsfald af Lungetuberkulose til samtlige op-givne Dødsaaarsager og til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme for Byer og Landdistrikt	XL
XXIV. Liste over Dødsfald af Kræft	XLVI
XXV. Antallet af Sindssyge, forpleiede for Amtskommunernes Regning i Regnskabsaaret 1887—1888 i Lægedistrikterne	L

Tabel.	Side.
XXVI. Antallet af Sindssyge forpleiede for Amtskommunernes Regning, og Amtskommunernes omtrentlige Udgifter til deres Forpleining og til Medicinalvæsenet i det Hele	LII
XXVII. Chirurgiske Operationer	LIV
XXVIII. Af Lægerne udførte obstetriciske Operationer	LX
XXIX. Obstetriciske Operationers Udfald for Mødre og Børn	LX
XXX a. b. Tvillingfødsler og Trillingfødsler med kunstig Forløsning	LXI
XXXI. Udfald af de obstetriciske Operationer efter de forskellige Indikationer	LXII
XXXII. Fødte og Døde	LXV
XXXIII. Antal af Fødte og Døde i Land- og Bydistrikter	LXVI
XXXIV. Procentforholdene mellem de af Lægerne opgivne ved kjendte Sygdomme forårsagede Dødsfald og de ialt indtrufne Dødsfald inden Amter (Bydistrikt og Landdistrikt) samt i de enkelte Lægedistrikter	LXVIII
XXXV. De hyppigste Dødsårsager	LXX
XXXVI. Vakcinerede	LXXI
XXXVII. Oversigt over de udførte retsmedicinske Forretninger	LXXII
XXXVIII. Sygestatistik fra Strafanstalterne	LXXIV
XXXIX. Apotheker og Personale	LXXIX
XL. Syphilis paa Sygehusene	LXXXII
XLI. Tabel over Tilfælde af Sindssygdom, behandlede paa Sygehus ..	LXXXIV
XLII. Antallet af de paa Sygehusene behandlede Syge	LXXXVI
XLIII. Paa Sygehuse til Behandling indkomne Sygdomstilfælde	XC
XLIV. Kjendte Dødsårsager	XCIV
XLV. Kjendte Dødsårsager efter Køn og Alder	CII
XLVI. Kjendte Dødsårsager i Byerne	CX
XLVII. Kjendte Dødsårsager i Byerne efter Køn og Alder	CXVIII
XLVIII. De af Lægerne behandlede Tilfælde af enkelte epidemiske Sygdomme, fordelte paa Lægedistrikter (Byer og Landdistrikt) og Maaneder	CXXIV

Bilag.	
Dødsfald blandt norske Undersaatter i fremmede Lande, indregistrerede i 1888	CLVI

Liste des tableaux.

Tableau.	Page.
I. Section médicale, superficie, population, nombre des médecins, des dentistes, des sages-femmes, des aides-vaccinateurs, des pharmacies	V
II. La mortalité dans le royaume, les communes rurales et les villes, par diocèses et par préfectures	X
III. La mortalité dans les villes	XI
IV. Nombre des décès par 1000 enfants nés vivants	XIII
V. Les maladies épidémiques dans les diocèses et dans les préfectures	XIV
VI. Le nombre des cas des maladies épidémiques traités par mois, par sexe et par âge	XVIII
VII. Les maladies épidémiques dans les villes par mois	XX
VIII. Les maladies épidémiques dans les villes par préfectures	XXI
IX. Nombre des cas de la fièvre typhoïde, de la scarlatine, de la diphthérie et de la pneumonie par 1000 habitants	XXIII
X. La fièvre typhoïde dans quelques districts civils	XXIV
XI. Décès pendant les couches, dans les diocèses et dans les préfectures	XXV
XII. Causes de décès pendant les couches, décès après des opérations obstétricales	XXVI
XIII. Causes de décès pour femmes mortes pendant les couches sans être délivrées	XXVIII
XIV. La scarlatine dans quelques districts civils	XXIX
XV. La diphthérie dans quelques districts civils	XXX
XVI. La pneumonie dans quelques districts civils	XXXI
XVII. Cas de syphilis et de gonorrhée traités en dehors de hôpitaux ..	XXXII
XVIII. Cas nouveaux de gonorrhée dans les hôpitaux	XXXIII
XIX. Tableau des lépreux dans les hospices en 1887	XXXIV
XX. Tableau des lépreux pendant les années de 1856—1885	XXXV
XXI. Liste des cas traités des maladies chroniques	XXXVI
XXII. Mortalité par la phthisie dans les diocèses et dans les préfectures pendant les années 1885—1887	XXXVIII
XXIII. Mortalité par la phthisie relativement aux toutes causes de décès et aux causes de décès non épidémiques dans les communes rurales et dans les villes	XL
XXIV. Décès causés par les maladies cancéreuses	XLVI
XXV. Nombre des aliénés entretenus aux frais des communes départementales par districts civils médicaux	L
XXVI. Nombre des aliénés entretenus aux frais des communes départementales. Déboursements approximatifs des mêmes communes pour l'entretien de ces aliénés et pour l'administration médicale en général	LII

Tableau.	Page.
XXVII. Opérations chirurgicales	LIV
XXVIII. Opérations obstétricales faites par les médecins.....	LX
XXIX. Résultat des opérations obstétricales pour les mères et pour les enfants	LX
XXX a. b. Jumeaux et 3-jumeaux, nés après des opérations obstétricales sur tous les deux (trois)	LXI
XXXI. Résultat des accouchements: a) par forceps, b) par versio, c) par extraction, d) des accouchements prématurés artificiels, e) des accouchements forcés, f) par perforation, g) par képhalotripsie, h) par embryotomie — d'après les indications différentes	LXII
XXXII. Naissances et décès	LXV
XXXIII. Nombre des naissances et des décès dans les communes rurales et dans les villes	LXVI
XXXIV. Décès totaux et décès causés par les maladies connues dans les préfectures et dans les districts médicaux	LXVIII
XXXV. Causes des décès, classées par ordre de fréquence	LXX
XXXVI. Vaccination.....	LXXI
XXXVII. Liste des actes médicaux forenses	LXXII
XXXVIII. Statistique des maladies dans les établissements pénitentiaires pour les condamnés aux travaux forcés.....	LXXXIV
XXXIX. Des pharmacies et de leur personnel.....	LXXXIX
XL. La syphilis dans les hôpitaux	LXXXII
XLI. Mouvements des aliénés dans les hôpitaux	LXXXIV
XLII. Mouvements des malades dans les hôpitaux	LXXXVI
XLIII. Maladies des entrants dans les hôpitaux	XC
XLIV. Causes de décès par préfectures	XCIV
XLV. Causes de décès par sexe et par âge	CII
XLVI. Causes de décès dans les villes	CX
XLVII. Causes de décès dans les villes par sexe et par âge	CXVIII
XLVIII. Cas de quelques maladies épidémiques par districts civils médicaux et par mois	CXXIV

Appendice.

Resumée des décès parmi les Norvégiens a l'étranger et enregistrés pendant l'année de 1888	CLVI
--	------

B. Beretninger

for de enkelte civile Overøvrighedsdistrikter.

B. Beretninger

for de enkelte civile Overøvrighedsdistrikter.

I. Christiania By

med et Fladeindhold af 1 629,4 Hektarer, iberegnet Akershus Fæstning (30,6 Hektarer), havde den 31te December 1886 134 036 Indbyggere, hvilken Befolkning ved den af Magistraten foranstaltede Tælling 31te December 1887 viste sig at være stegen til 135 615 Indbyggere.

Sundhedstilstanden var mindre tilfredsstillende. Foruden de i flere Aar herskende Epidemier af Skarlagensfeber og Diphtherit optraadte Diarrhoe epidemisk i Sommermaanederne og Mæslinger i Aarets sidste Kvartal. Kighoste tiltog betydelig, de katarrhalske Sygdomme ogsaa, men i mindre Grad. Det samlede Antal epidemiske Sygdomme (33 066) var større end i noget andet af de senere Aar; af 1000 Indvaanere (Aarets Middelbefolkning lagt til Grund for Beregningen) angrebes 245 af epidemiske Sygdomme, i 1886: 201, i 1885: 206. Det hele Antal (1613) anmeldte Dødsfald af disse Sygdomme er baade absolut og i Forhold til Folkemængden (12 pro mille) større end i noget tidligere Aar siden Choleraaaret 1853.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde efter de af det statistiske Centralbureau udgivne «Tabeller over Folkemængdens Bevægelse» 3255 og Dødeligheden 24,06 pro mille af Byens hjemmehørende Middelbefolkning (134 285), beregnet efter Magistratens Tællinger ved hvert Aars Udgang.

Følgende Tabel viser Dødeligheden pro mille sammenlignet med Folkemængden ved Aarets Udgang i hvert af Aarene 1860—1887:

Aar.	Folkem. ¹⁾ 31te De- cember.	Dødelig- hed pro mille.	Aar.	Folkem. ¹⁾ 31te De- cember.	Dødelig- hed pro mille.	Aar.	Folkem. ¹⁾ 31te De- cember.	Dødelig- hed pro mille.
1860	53 435	23,64	1870	66 514	20,19	1880	119 407	20,11
1861	53 784	29,40	1871	68 698	17,96	1881	122 036	18,44
1862	54 384	25,32	1872	70 469	20,62	1882	122 424	20,39
1863	55 125	23,33	1873	72 725	21,53	1883	124 155	16,74
1864	56 253	19,80	1874	75 042	22,76	1884	128 300	18,90
1865	57 382	20,39	1875	76 866	22,86	1885	130 790	20,57
1866	59 445	24,25	1876	79 022	22,76	1886	134 036	20,30
1867	61 510	23,93	1877	81 801	19,50	1887	135 615	23,74
1868	63 504	24,25	1878	112 997	17,12			
1869	64 935	17,77	1879	116 801	17,49			

¹⁾ 1860—62, 1864 og 1886 efter Beregning, de øvrige Aar efter Tælling.

Til Sundhedskommissionen indkom Anmeldelser om 3220 Dødsfald, deraf 3166 med angiven Dødsårsag. Dødsfaldenes Fordeling paa de forskjellige Menigheder og Dødelighedsforholdet efter Folkemængden ved Aarets Udgang vil sees af følgende Tabel:

Dødeligheden i Byens 12 Menigheder.

Menigheder.	Hjemmehørende Folkemængde 31te Decbr. 1887.	Til Sundheds- kommissionen anmeldte Døds- fald.	Dødeligheds- forhold pro mille.
Vor Frelzers	8 599	160	18,61
Jacobs	9 881	208	21,05
Trefoldigheds	25 677	463	18,03
Johannes	8 474	147	17,35
Gamle Akers	10 597	261	24,63
Paulus	14 021	354	25,25
Grønlands	14 684	393	26,76
Oslo	11 765	310	26,35
Kampens	10 122	352	34,78
Petrus	7 873	234	29,72
Sagenes	7 037	205	29,13
Uranienborgs	6 885	133	19,32
Samtlige Menigheder	135 615	3 220	23,74

Af de samme 3220 Dødsfald indtraf i:

Januar 253	Mai 229	September 227
Februar 219	Juni 261	Oktober 244
Marts 214	Juli 372	November 274
April 214	August 288	December 425

Til Oversigt over de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende Tabel, der er udarbejdet efter de til Sundhedskommissionen fra Byens Læger og Sygehuse indsendte maanedlige Lister. (Se Tabel paa Side 3).

Af **Typhoidfeber** anmeldtes 100 Tilfælde (i 1886: 76), der saavidt muligt søgtes indlagte paa Sygehus, først paa Rigshospitalet, og da dettes faa Pladse vare optagne, paa et midlertidig oprettet Lazaret. Som sædvanlig optraadte Sygdommen hyppigst om Høsten, navnlig i September Maaned, med et større Antal Tilfælde (32), hvilket dog ikke skyldtes en Ophobning af Tilfælde paa nogen enkelt Lokaltet, men en samtidig Optraeden af Sygdommen paa forskjellige Steder uden paaviselig indbyrdes Forbindelse. Der lod sig paavise flere Lokalepidemier; den største af disse, omfattende 12 tydelig udtalte Tilfælde foruden flere abortive, indtraf paa Skraaningen af Egeberg, næsten udelukkende i 2 Huse (Ryenbergsveien 25 og 26) og antages opstaaet ved Infektion af Drikkevand fra en Bæk, der rinder ned fra Egebergshøiden. Det første Tilfælde og forholdsvis mange af de senere forekom hos Børn, der notorisk havde drukket af Bækken. Nogen bestemt Infektion af Bækken ved Typhoidfebersmittestof lod sig ikke paavise, men da der stadig i de senere Aar har været anmeldt talrige Tilfælde af Sygdommen fra den samme Bydel, kan det formentlig antages, at der fra disse foregaaende Tilfælde har været nedlagt Smittestof i Jordbunden. De omtalte Gaarde ligge saa høit, at Trykket i Byens Vandleining ikke formaar at drive Vandet derop, ligesaa lidt som Stedet endnu har faaet Kloaker. Flere Tilfælde paa andre Steder i Byen antages ogsaa at kunne forklæres ved et fra de foregaaende Aar deponeret Infektionsstof, saaledes

Epidemiske Sygdomme i Christiania By i 1887.

	Hele Aaret		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Døde.												
Typhoidfeber	100	9	1	-	2	1	-	4	2	13	32	15	18	12
Barselfeber	28	8	3	3	1	-	3	2	-	2	1	4	6	3
Vandkopper	320	-	34	17	29	31	32	50	12	10	5	22	48	30
Skarlagensfeber	1353	174	163	117	95	119	135	101	112	102	94	134	126	55
Røde Hunde	63	-	-	-	6	4	26	7	8	-	-	5	4	3
Mæslinger	4506	186	-	-	5	2	5	4	13	10	19	316	1794	2338
Rosen	111	3	8	10	7	9	9	1	5	10	4	22	11	15
Kighoste	1564	107	41	24	64	53	150	299	232	217	131	156	90	107
Diphtherit	1852	411	149	111	111	136	142	173	166	143	142	192	213	174
Strubehoste	50	36	10	3	5	3	2	-	1	2	7	13	1	3
Kusma	105	-	20	14	19	12	6	25	-	1	2	2	3	1
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	10692	240	1504	1158	1171	766	841	671	475	426	472	664	918	1626
Katarrhalsk og follikulær Angina . .	5002	1	493	378	385	435	516	353	295	279	305	451	553	559
Lungebetændelse	685	114	67	39	70	67	74	70	58	27	19	40	68	86
Brystbetændelse (Pleurit)	194	3	10	44	18	12	22	8	19	6	3	26	12	14
Gigtfeber	417	10	42	37	43	47	35	26	30	25	24	25	33	50
Koldfeber	8	-	2	1	-	-	1	3	-	-	-	1	-	-
Diarrhoe (akut), Cholera nostras . . .	6008	311	259	262	293	206	271	516	1863	1099	435	309	274	221
Blodgang	8	1	-	-	-	-	-	-	7	1	-	-	-	-
Tilsammen	33066	1614	2806	2218	2324	1903	2270	2313	3298	2373	1695	2397	4172	5297

Christiania By. 1887.

paa Grünerløkken (11 Tilfælde i 3 Gaarde), hvor Sygdommen havde optraadt for 2 Aar siden i den Gaard, hvor nu det første Tilfælde indtraf. Som Fortsættelse af Epidemien det foregaaende Aar forekom en Del spredte Tilfælde i Piperviken og nærmeste Omkreds. Paa Rigshospitalet angrebes 4 Sygepleiersker paa Typhusbarakken samt Renovatoren, hvilken sidste døde efterat have bragt Smitten til sit Hjem i østre Aker, hvor 3 Personer angrebes. 5 Gange anføres Sygdommen at være importeret udenbysfra. Af de Angrebne vare 26 Børn under 15 Aar (3 døde), 60 mellem 15 og 30 Aar (4 døde), 13 mellem 30 og 45 Aar (1 død) og 1 Mand, der døde, over 50 Aar.

Af **Barselseber** anmeldtes 28 Tilfælde, fordelte paa 16 Jordemødre. I den enes Praxis forekom 3 Tilfælde paa kort Tid (foruden et samtidig dødeligt endende i Aker), hvorfor hun anmodedes om midlertidig at standse sin Virksomhed; de øvrige Tilfælde vare spredte.

Skarlagenseber, som siden 1883 havde hersket som stor Epidemi, viste en ikke ubetydelig Tilbagegang (1353 mod 1875 i 1886 og 1961 i 1885). Af de Angrebne behandledes 772 (57 pCt.) paa Lazaret og døde 174 (12,8 pCt.), et noget ugunstigere Mortalitetsforhold end i de nærmest foregaaende Aar. De fleste Tilfælde optraadte i Januar (163), det mindste Antal i December (55), Tilfældene vare nogenlunde jevnt fordelte over Aarets Maaneder.

Af **Mæslinger**, der sidst havde optraadt epidemisk Vinteren 1881--82, udbrød der i Aarets sidste Kvartal en større Epidemi. Foruden nogle spredte Tilfælde i Aarets første Maaneder, der imidlertid ansaaes for usikre af de anmeldende Læger, indførtes i Marts fra Udlandet utvivlsomme Mæslinger, som det dog lykkedes ved Indlæggelse paa Sygehus og Desinfektion at hindre fra at sprede sig videre. Omtrent samtidig indførtes Sygdommen fra Fredriksstad til en Arbejderfamilie ved Sagene, hvorfra den uagtet de trufne Forholdsregler antages at have spredt sig. Efter Skoleferierne udbredte Sygdommen sig hurtig blandt Eleverne ved Sagenes Skole, noget senere indførtes den i Vaterlands Skole, og fra Slutningen af Oktober voxede Epidemien meget rask, indtil den i Aarets næstsidste Uge naaede sit Maximum med 618 Tilfælde; senere aftog den hurtig. I Begyndelsen modarbejdedes Sygdommen med Kraft, Undervisningen standsedes i 2 Klasser paa Sagenes og Vaterlands Skole, og de mod Diphtherit og Skarlagenseber gjældende Bestemmelser bragtes i Anvendelse, men da det viste sig, at disse Foranstaltninger vare forgjæves, ophævedes de. I det Hele anmeldtes 4506, og af disse døde 186 (4,1 pCt.). Om de Angrebnes Køn og Alder se Tabel paa Side 5.

Kighoste, der siden 1ste Kvartal 1886 havde været forholdsvis mindre hyppig, optraadte atter epidemisk fra Mai Maaned af og kulminerede midtsommers. Af de anmeldte 1564 Tilfælde døde 107 (6,8 pCt.).

Diphtherit fik en større Udbredning end nogensinde tidligere (1852 anmeldte Tilfælde mod 1658 i 1886 og 1688 i 1885) og herskede usvækket hele Aaret igjennem med Maximum (213 Angrebne) i November. Henved $\frac{3}{4}$ Delen af de angrebne vare Børn under 15 Aar, og Dødeligheden mellem disse naaede over 30 pCt.; blandt de Voxne udgjorde den kun 2,8 pCt. Om de Angrebnes og Dødes Køn og Alder se forøvrigt Tabellen paa næste Side. Sygdommen antages at have herjet lige stærkt inden alle Samfundsklasser, dog med størst Udbredning i enkelte Arbejderkvarterer i den nordøstlige Del af Byen, især inden Sagenes Sogn; 1497 Tilfælde (80 pCt.) indlagdes paa Lazaret. Fra Byen spredtes Sygdommen til de omliggende Landdistrikter og importeredes herfra atter i enkelte Tilfælde til Byen, saaledes fra Nydalen og Lysaker. En anden Import skede i Slutningen af Juni, det antages ved Melk fra Gaarden Holmen i vestre Aker. Her havde først Konen og senere en Pige været syge; den sidste indlagdes paa Lazaret den 24de Juni, hvorefter Desinfektion blev udført og Melkeudsalget

Fortegnelse over de i 1887 af Mæslinger Angrebnes og Dødes Alder og Kjøen.

Alder.	Angrebne.			Døde.			Af 100 Angrebne døde.		
	Md.	Kv.	Sum.	Md.	Kv.	Sum.	Md.	Kv.	Begge Kjøen.
1ste Maaned.....	1	1	2	1	1	2	100,0	100,0	100,0
2—3 —	2	3	5	1	-	1	50,0	-	20,0
4—5—6—	13	7	20	3	2	5	23,1	28,6	25,0
2det Halvaar	88	94	182	25	13	38	27,3	13,8	20,9
2—3 Aar	348	396	744	45	40	85	12,9	10,1	11,4
4—5 —	405	431	836	17	18	35	4,2	4,2	4,2
6—10 —	1019	931	1950	8	11	19	0,8	1,2	1,0
11—15 —	323	308	631	1	-	1	0,3	-	0,2
16—20 —	22	24	46	-	-	-	-	-	-
21—25 —	11	29	40	-	-	-	-	-	-
26—30 —	8	15	23	-	-	-	-	-	-
Over 30 Aar	2	14	16	-	-	-	-	-	-
Uopgivet Alder	9	2	11	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2251	2255	4506	101	85	186	4,5	3,8	4,1

Fortegnelse over de i 1887 af Diphtherit Angrebnes og Dødes Alder og Kjøen.

Alder.	Angrebne.			Døde.			Af 100 Angrebne døde.		
	Md.	Kv.	Sum.	Md.	Kv.	Sum.	Md.	Kv.	Begge Kjøen.
1ste Maaned.....	1	-	1	1	-	1	100,0	-	100,0
2—3 —	3	1	4	2	1	3	66,6	100,0	75,0
4—5—6—	5	2	7	4	1	5	80,0	50,0	71,4
2det Halvaar	16	15	31	14	11	25	87,5	73,3	80,6
2—3 Aar	130	120	250	68	70	138	52,3	58,3	55,2
4—5 —	118	140	258	47	53	100	39,8	37,9	38,8
6—10 —	227	232	459	51	55	106	22,5	23,7	23,1
11—15 —	108	175	283	13	4	17	12,0	2,3	6,0
16—20 —	68	129	197	4	2	6	5,0	1,5	3,0
21—25 —	60	124	184	2	3	5	2,4	1,7	1,9
26—30 —	23	53	76						
31—35 —	14	28	42	1	2	3	5,3	4,3	4,6
36—40 —	5	18	23						
41—45 —	8	11	19	1	-	1	10,0	-	3,7
46—50 —	2	6	8						
Over 50 Aar	2	8	10	-	1	1	-	12,5	10,0
Tilsammen.	790	1 062	1 852	208	203	411	26,3	19,1	22,2

midlertidig standset. Der udbrød Diphtherit i 7 Familier af 22, som fik Melk fra Gaarden. Om Angrebne inden de forskjellige Samfundsklasser se Tabel Side 6.

Angrebne af Diphtherit i 1887 inden forskjellige Samfundsklasser.

	Md.	Kv.	Sum.	Procent Antal.	Hoved- personer i Gruppen 31/12 1886.	Procent af samtlige Hoved- personer.
1. Embedsmænd, Sagførere, Kopister, Grossister, Bankvæsenet, immateriel Virksomhed, Pensionister.....	32	38	70	3,78	4,790	12,52
2. Læger, Lærere og Lærerinder.....	8	17	25	1,35	516	1,35
3. Ingeniører, Officerer, Studerende, Soldater.....	33	13	46	2,49	3,882	10,15
4. Kommunale Bestillingsmænd, private Betjente, Handelsmænd, Kontorister.	138	138	276	14,90	3,839	10,04
5. Haandværkere.....	285	299	584	31,54	10,101	26,40
6. Arbeidere.....	221	349	570	30,77	14,878	38,89
7. Uopgiven Stilling.....	73	208	281	15,17	247	0,65
Tilsammen	790	1062	1852		38,253	

Af akute katarrhalske Tilfælde anmeldtes gennemgaaende et større Antal end i de foregaaende Aar; ligesom den foregaaende Vinter indtraf Maximum i December samtidig med en stærk og langvarig Kuldeperiode.

Diarrhoe optraadte hyppigere end sædvanlig, og der døde flere end i noget tidligere Aar siden 1882. I en Tid af August var Sygdommen temmelig ond-artet med ofte blodige Udtømmelser, hurtig indtrædende Kollaps og Død. Hos 3 Tjenestepiger, der indlagdes paa Rigshospitalet og som døde, fandtes ved Sektionen diphtheroid Belæg og Ulcerationer i Tarmene. De fleste Angrebne vare Diebørn; som sædvanlig krævede Sygdommen de fleste Ofre i de østlige Bydele, Kampen, Oslo og Grønlands Sogne.

Veneriske Sygdomme. Nedenstaaende Tabeller viser Antallet af de af Byens Læger og fra Sygehusene anmeldte Tilfælde, fordelte paa de enkelte Maaneder. (Se Tabeller paa næste Side).

Ved den tvungne Visitation af tolererede, til regelmæssige Tider frem-mødende Kvinder, der dels visiteredes 1, dels 2 Gange ugentlig, foretoges ialt 4729 Visitationer, hvorved i Aarets Løb fandtes 116 Sygdomstilfælde: 19 blennorrhagiske, 30 Tilfælde af Excoriatio, 59 primære og 7 konstitutionelle syphilitiske Affektioner samt 1 ikke venerisk Sygdomstilfælde. Antallet af offentlige, prostituerede Kvinder ved Aarets Begyndelse var 123 og ved dets Udgang 68. Endvidere foretoges 1056 Visitationer af 336 Kvinder, som indkaldtes til uregel-mæssige Tider, men ikke undersøgte, naar privat Lægeattest blev fremlagt; af disse vare 128 ikke tidligere visiterede. Der fandtes ved disse Visitationer 106 Sygdomstilfælde nemlig: 23 blennorrhagiske Affektioner, 13 Tilfælde af Excoriatio, 33 primære og 35 konstitutionelle syphilitiske Affektioner.

Chroniske Sygdomme. Tabel Side 8 giver en Oversigt over en Del i Lægernes private Praxis behandlede chroniske Sygdomme efter de til Stads-fysikatet indsendte Beretninger.

De af Byens Læger anmeldte Tilfælde af veneriske Sygdomme.

	Blennorrhagiske Tilfælde.					Ikke inficerende Chanker.					Nye Tilfælde af Syphilis					Hereditær Syphilis.				
	Md.		Kv.		Sum.	Md.		Kv.		Sum.	Md.		Kv.		Sum.	Md.		Kv.		Sum.
	Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.		Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.		Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.		Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.	
Januar	64	1	26	-	91	16	-	-	-	16	10	-	3	-	13	1	-	1	3	5
Februar . . .	82	1	-	1	84	30	-	-	-	30	11	-	6	-	17	-	-	-	2	2
Marts	60	-	4	1	65	16	-	-	-	16	14	-	6	-	20	-	2	-	-	2
April	47	-	4	1	52	12	-	1	-	13	4	-	3	1	8	-	2	-	3	5
Mai	81	-	5	-	86	32	-	-	-	32	8	1	1	-	10	-	1	-	-	1
Juni	56	1	1	-	58	15	-	-	-	15	14	-	4	-	18	-	-	-	2	2
Juli	92	-	2	-	94	28	-	1	-	29	10	-	5	-	15	-	1	-	-	1
August . . .	70	1	-	1	72	40	-	-	-	40	9	-	3	-	12	-	-	-	1	1
September .	59	4	13	-	76	15	-	3	-	18	16	-	9	-	25	-	-	-	2	2
Oktober . .	53	3	2	4	62	36	-	-	-	36	14	1	-	-	15	-	5	-	2	7
November .	58	2	4	-	64	10	1	1	-	12	12	2	2	-	16	-	2	-	-	2
December .	48	2	4	-	54	22	-	1	-	23	4	-	1	-	5	-	-	1	1	2
Sum	770	15	65	8	858	272	1	7	-	280	126	4	43	1	174	1	13	2	16	32

De fra Sygehusene anmeldte Tilfælde af veneriske Sygdomme.

	Blennorrhagiske Tilfælde.					Ikke inficerende Chanker.					Nye Tilfælde af Syphilis.					Hereditær Syphilis.				
	Md.		Kv.		Sum.	Md.		Kv.		Sum.	Md.		Kv.		Sum.	Md.		Kv.		Sum.
	Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.		Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.		Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.		Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.	
Januar	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Februar	1	-	4	-	5	3	-	4	-	7	3	-	7	-	10	-	-	-	1	1
Marts	8	-	2	-	10	2	-	-	-	2	7	-	5	-	12	-	1	1	-	2
April	3	-	7	-	10	1	-	3	-	4	5	-	7	-	12	-	-	-	-	-
Mai	3	-	7	-	10	6	-	5	-	11	4	1	6	-	11	-	1	-	-	1
Juni	3	-	5	-	8	2	-	7	-	9	4	1	7	-	12	-	2	-	2	4
Juli	7	-	3	-	10	4	-	-	-	4	2	-	4	-	6	-	-	-	-	-
August	7	-	-	-	7	6	-	-	-	6	6	-	5	-	11	-	1	-	-	1
September . .	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oktober	4	-	-	-	4	3	-	1	-	4	4	-	7	1	12	-	-	-	-	-
November . . .	5	-	2	-	7	2	-	-	1	3	1	1	3	-	5	-	-	-	-	-
December . . .	3	-	3	-	6	2	-	1	-	3	6	-	1	-	7	-	2	-	1	3
Sum	44	-	33	-	77	33	-	29	1	63	42	3	52	1	98	-	7	1	4	12

Liste over væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Behandlede, for hvilke er opgivet Alder og Kjøen.			
	Tilfælde.	Dødsfald. ¹⁾	Børn (under 15 Aar).		Voxne (over 15 Aar).	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.
Chronisk Rheumatisme, Arthritis	249	2	4	3	105	125
Fnat.....	14	-	4	3	3	4
Skurv.....	1	-	-	-	-	1
Kjertelsyge.....	103	7	36	33	14	8
Rachit.....	96	58	50	41	-	-
Simpel Meningit.....	54	54	26	20	3	5
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose.....	73	73	27	37	5	4
Lungetuberkulose.....	371	371	29	31	157	154
Kræft og Sarkom.....	130	²⁾ 130	-	-	54	76
Morbus Brightii.....	65	54	5	9	23	24
Blegsot og Anæmi.....	1148	6	48	48	66	805
Menstruationsuordener.....	129	-	-	1	-	128
Kardialgi og chronisk Gastrit....	1175	3	45	70	337	570
Ormesygdomme.....	39	-	13	16	9	1
Drankersygdomme.....	32	2	-	-	29	2
Struma.....	5	-	-	-	1	3

¹⁾ Efter de til Sundhedskommissionen anmeldte Dødsfald. ²⁾ Cancer 129, Sarcoma 1.

Af Lungetuberkulose opgives 371 Dødsfald: 11,8 pCt. af samtlige 3166 af Sygdom kjendte Dødsaaarsager og 23,9 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme (1552).

Sindssyge. For Kommunens Regning vare ved Aarets Udgang 176 (87 Mænd, 89 Kvinder) udsatte i Privatforpleining; i Asyl forpleiedes 144; Udgifterne for Privatforpleiede Kr. 28 851,23, for Asylforpleiede Kr. 86 190,88.

Fødselsstiftelsen. Af de fra det foregaaende Aar tilbageliggende 26 Kvinder fødte 2 i 1887, Antallet af Indkomne var 503 (heri ikke medregnet de, som udgik efter et kort Ophold uden at føde) og af Tilbageliggende ved Aarets Udgang 18, hvoraf 3 ikke havde født endnu.

De Fødendes Antal var saaledes 502 (156 gifte og 346 ugifte), hvoraf 285 fødte første Gang og 217 havde født tidligere. Af Tvillingfødsler forekom 5, af Trillingsfødsler 2.

Af de 511 Børn fødtes:

292 i 1ste Issefødsel.

184 i 2den —

8 i ubestemt Issefødsel.

1 i 1ste Ansigtsfødsel.

5 i 1ste Sædefødsel.

2 i 2den —

2 i 1ste dobbelt Fødsel.

2 i 2den — —

1 i ubekjendt —

2 i Tverleie.

11 i ubestemte Leier og Aborter.

1 Mola vesiculosa.

Fosterleierne i Tvilling- og Trillingfødslerne vare følgende :

5 Tvillingfødsler :

	1	2	3	4	5
1ste Tvilling:	2den Issef. ¹⁾	2den Issef.	1ste Issef.	2den Fodf.	1ste Sædef.
2den do.	1ste do.	1ste do.	2den Sædef. ²⁾	2den Issef.	2den Issef.

2 Trillingfødsler :

	1	2
1ste Trilling:	1ste Sædefødsel.	1ste Issefødsel.
2den do.	2den Issefødsel.	2den do.
3die do.	2den Sædefødsel.	2den Fodfødsel.

Paa Fødselsstiftelsen døde 4 Kvinder: 3 af Barselkrampe og 1 af Lungebetændelse (Emboli efter Phlegmasia alba dolens). Af samtlige 511 Børn vare 471 fuldbaarne og 40 fortidlig fødte og Aborter. 29 vare dødfødte, 12 døde i det 1ste Døgn efter Fødselen og 11 senere under Opholdet paa Stiftelsen.

Fra den i Forbindelse med Fødselsstiftelsen staaende Jordemoderskole udeksamineredes 37 Elever; deraf vare fra:

Akershus	Amt 1	Lister og Mandals	Amt 2
Smaalenenes	— 2	Nordre Bergenhus	— 2
Buskeruds	— 1	Romsdals	— 2
Jarlsberg og Laurviks	— 2	Søndre Trondhjems	— 4
Hedemarkens	— 2	Nordre —	— 1
Christians	— 4	Nordlands	— 8
Bratsbergs	— 4	Finmarkens	— 1
Nedenæs	— 1		

Af obstetriciske Operationer er ialt opgivet som udførte af Læger 158, hvoraf 41 paa Fødselsstiftelsen. Følgende Tabel (Side 11) viser Indikation og Udfald for de enkelte Operationer.

Dødsfald paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 16 Kvinder paa Barselseng. Af Lægerne opgives Dødsårsagen for 14, nemlig for 8 Barsel-feber, for 5 Barselkrampe og for 1 embolisk Lungebetændelse (se ovenfor), der paa Dødslisten er opført under Pneumoni.

Antallet af **Fødte** og **Døde** var ifølge Opgave fra det statistiske Centralbureau over Folkemængdens Bevægelse i 1887:

	Leven- de fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Christiania Stadsfysikat	4949	3255	902	51	16	142	27	15

¹⁾ Issefødsel. ²⁾ Sædefødsel.

Dødsaaarsager i de 5 første Leveaar i 1887.

	Antal Dødsfald.						Af 100 Dødsfald skyldtes.					
	Under 1 Aar.		I 2det og 3die Aar.		I 4de og 5te Aar.		Under 1 Aar.		I 2det og 3die Aar.		I 4de og 5te Aar.	
	Uægtefødte.	Ægtefødte.	Uægtefødte.	Ægtefødte.	Uægtefødte.	Ægtefødte.	Uægtefødte.	Ægtefødte.	Uægtefødte.	Ægtefødte.	Uægtefødte.	Ægtefødte.
Af Sygdomme i Tarmkanalen (Diarrhoe, Cholera nostras, Gastroenteritis acut & chron).	94	160	3	32	1	7	41,96	24,50	6,97	5,97	10,00	2,94
- Sygdomme i Aandedrætsorganerne (Bronchit, croupøs og katarrhalsk Lungebetændelse, Lungetæring)	35	144	7	90	-	15	15,63	22,06	15,56	16,79	-	6,30
- medfødt Svaghed	33	83	-	1	-	-	14,73	12,71	-	0,19	-	-
- Kramper	10	51	3	6	-	1	4,46	7,81	6,67	1,12	-	0,42
- Syphilis	8	8	-	-	-	-	3,58	1,23	-	-	-	-
- Kighoste, Strubehoste, Diphtherit, Børnekopper, Skarlagensfeber, Mæslinger	26	132	24	329	6	190	11,61	20,31	53,33	61,38	60,00	79,84
- Rachitis og Scrophulose	8	22	4	24	-	2	3,57	3,37	8,88	4,48	-	0,84
- Hjernebetændelse	2	26	3	39	2	14	0,89	3,98	6,67	7,28	20,00	5,88
- andre Sygdomme	8	16	1	12	1	9	3,57	2,45	2,22	2,24	10,00	3,78
- ukjendt Dødsaaarsag	-	11	-	2	-	-	-	1,68	-	0,37	-	-
Tilsammen	224	653	45	535	10	238						

Overskuddet af Fødte over Døde udgjorde 1 694 og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 65,8.

De af Lægerne opgivne **Dødsaaarsager** ere sammenstillede i nedenstaaende Tabel (Side 12—17). Dødsaaarsagerne i de 5 første Leveaar i 1887 sees af ovenstaaende Tabel.

De hyppigste **Dødsaaarsager** vare: Diphtherit 411, Lungetuberkulose 371, akut Diarrhoe 311, akut Bronchit og katarrhalsk Lungebetændelse 240, Mæslinger 186, Skarlagensfeber 174, Kræft og Sarkom 130, organisk Hjertesygdom og Aneurysma 123, Lungebetændelse 114, Kighoste 110.

Fattigsygepleien. I de 7 Distrikter, hvori Byen er inddelt, ere ialt behandlede af Bylægerne 7554 fattige Syge: 1712 Gutter, 1995 Pigebørn, 1197 voxne Mænd og 2650 voxne Kvinder. Af disse indlagdes paa Sygehus efter forudgaaet Behandling i Hjemmet 1086, nemlig 160 Gutter, 164 Pigebørn, 343 voxne Mænd og 419 voxne Kvinder. Uden saadan foregaaende Behandling indlagdes 747: 159 Gutter, 153 Pigebørn, 195 voxne Mænd og 240 voxne Kvinder. Af de i Hjemmet behandlede Syge døde: 121 Gutter, 103 Pigebørn, 62 voxne Mænd og 70 voxne Kvinder, ialt 356, hvad der giver en Dødsprocent af 4,7 af samtlige behandlede Syge.

I **Sundhedskommissionen** afholdtes 42 Møder. Kommissionens Journaler udvise tilsammen 1469 Nummere.

Af Bygningsanmeldelser og Andragender indkom 209.

Kontrollen med Renlighedsforholdene udførtes, foruden ved Bylægerne, ved Hjælp af en Ingeniørassistent med den nødvendige Arbeidshjælp samt 5 andre Assisterter. Til Kontrol med Trafiken paa Gjødellastepladsene ved Øst- og

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.			Udtrækning.		Partus præmaturus artificialis.			Perforation.		Efterbyrdsoperation.
	Mødre.		Børn.		Mødre.	Børn.		Mødre.	Børn.	Mødre.	Børn.		Mødre.		Mødre.
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.
Paa Fødselsstiftelsen:															
Langsom Fødsel	1) 18	-	16	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	3	-	2	1	-	-	-	-	-	3	1	2	1	-	-
Barselkrampe	3	2) 1	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning og Placenta prævia	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdt Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	26	1	21	6	2	-	2	-	-	3	1	2	1	-	5
	27		27			2					3		1		
Udenfor Fødselsstiftelsen:															
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	68	-	3) 69	4) 1	2	3) 2	-	3	3	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	7	-	6	1	1	1	-	-	-	-	-	-	3	7) 1	-
Ueftergivelige Fødselsdele	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfalden Livmoder	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	1	6) 1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Issefødsel med Panden fortil og skjævt Isseleie	6	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Ansigtsleie	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
For stort Hoved	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfalden Navlesnor	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalisk Fosterhoved	1	-	-	5) 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Tilbageholdt Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Uopgiven Indikation	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	87	-	83	6	7	7	1	3	3	-	-	-	3	1	13
	87		89			8							4		

¹⁾ Deraf 2 Tvillingfødsler (1 Gang 1ste, 1 Gang 2den Tvilling, Udfaldet uopgivet). ²⁾ Dødsårsag: Barselkrampe. ³⁾ Deraf 2 Gange 1ste Tvilling; 2den Tvilling forløstes begge Gange levende ved Vending, hvor Udfaldet for Moderen er opgivet. ⁴⁾ 2den Tvilling, 1ste i Tverleie forløst ved Vending, cfr. Anm. 6. ⁵⁾ Efter Punktion. ⁶⁾ 1ste Tvilling, 2den forløst dødfødt ved Tang, hvor Udfaldet for Moderen er opgivet. ⁷⁾ Død 10 Timer efter Fødselen af Barselfeber.

[illegible]

Dødsaarsager i Christiania 1887.

i 4de og 5te Aar.		mellem 5-10 Aar.		mellem 10-15 Aar.		mellem 15-20 Aar.		mellem 20-30 Aar.		mellem 30-40 Aar.		mellem 40-50 Aar.		mellem 50-60 Aar.		mellem 60-70 Aar.		mellem 70-80 Aar.		mellem 80-90 Aar.		mellem 90-100 Aar.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	8	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3	3	6	6	10	8	6	15	4	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	4	-	1	-	1	1	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	3	3	3	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	1	1	2	2	2	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	5	5	2	14	8	9	4	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	6	7	4	11	12	27	19	16	11	11	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	10	12	20	2	5	-
-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-
4	2	-	3	-	-	-	-	2	1	1	1	-	1	-	-	-	5	2	6	2	2	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-
47	53	51	55	13	4	4	2	2	3	1	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	-	-	1	-	1	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	2	-	-	3	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	2	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-

i 4de og 5te Aar.		mellem 5-10 Aar.		mellem 10-15 Aar.		mellem 15-20 Aar.		mellem 20-30 Aar.		mellem 30-40 Aar.		mellem 40-50 Aar.		mellem 50-60 Aar.		mellem 60-70 Aar.		mellem 70-80 Aar.		mellem 80-90 Aar.		mellem 90-100 Aar.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	2	2	4	1	1	2	-	1	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	5	3	5	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	
17	18	8	11	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	2	-	-	
1	-	1	1	-	-	1	1	4	1	4	2	8	2	5	1	11	4	2	1	-	1	-	
-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	2	-	1	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
2	-	2	-	-	-	2	1	-	5	1	4	1	3	3	-	2	3	-	2	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	1	2	-	-	-	1	1	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-		
4	2	3	2	-	1	1	-	3	7	3	3	5	3	5	6	5	8	5	6	1	2	-	
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
1	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
19	24	19	16	2	4	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-		

(Forts.). Dødsaaarsag.	Sum.	Deraf vare:		i 1ste Maaned.		i 2den og 3die Maaned.		i 4de, 5te og 6te Maaned.		i 2det Halvaar.		i 2det og 3die Aar.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Syphilis	24	13	11	2	1	2	3	4	3	1	-	-	-
Tabes dorsalis	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus, Trismus	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis pulmonum	371	186	185	-	-	-	-	1	2	4	-	7	5
— miliaris acuta	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— alior. organor.	12	8	4	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Tussis convulsiva	107	49	58	2	-	5	10	7	5	12	16	21	20
Typhlitis, Peri-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uræmia	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organ. abdominis	16	5	11	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
— — cerebri	21	13	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — conformationis	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cordis	122	56	66	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-
— — hepatis	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — pectoris	3	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Causæ aliæ	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— ignotæ	27	15	12	1	2	1	2	1	1	3	-	2	-
Kjendte Dødsfald af Syg- dom tilsammen	3193	1594	1599	79	67	84	76	118	99	188	165	310	269
Mors accidentalis	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Submersio	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Suicidium	14	13	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum ¹⁾	3220	1619	1601	79	67	84	76	118	99	188	165	311	269

¹⁾ Alder uopgivet for 6 Mænd (Cancer 1, Pleurit 1, Mors accidentalis 1, Submersio 2, Suici- Vestbanen ansattes en ny Assistent og en Arbeider. I Anledning af Diphtherit- epidemien fik man desuden en midlertidig Assistent, der særlig havde at under- søge de sanitære Forhold i de angrebne Huse. 5435 sanitære Misligheder paataltes, heraf ordnedes de fleste i Mindelighed; 360 oversendtes til Sundhedskommis- sionen og have som Regel givet Anledning til skriftlige Paalæg og Beslutninger.

Kontrollen med det paa Torvene falbudte Kjød udførtes af Sundhedskommis- sionens dyrlægekyndige Assistent; ifølge dennes Beretning foranledigedes bortvist Kjødet af 62 Kjør, 8 Kalve, 102 Faar, 6 Svin og 3 Heste. Aarsagerne til, at Salget blev forbudt, vare følgende:

Kjør: Kalvingsfeber 19 Gange, Blodpis og Fødselstrang hver 9, Tromme- syge 5, Benbrud 4, Vatersot 3, Bughindebetændelse, Diarrhoe og Forstoppelse, hver 2, bedærvet Tilstand, Børkrængning, fremmed Legeme i Hjertet, Mavebetændelse, Tarmslyng, Urintrang, Yverbetændelse, hver 1.

Kalve: Diarrhoe og Dødfødte, hver 3, bedærvet Tilstand 2.

Faar: Bedærvet Tilstand 94, Vatersot 6, Fødselstrang 2.

Svin: Fødselstrang 2, bedærvet Tilstand, Pletfeber, Tuberkulose og Vater- sot, hver 1.

i 4de og 5te Aar.		mellem 5-10 Aar.		mellem 10-15 Aar.		mellem 15-20 Aar.		mellem 20-30 Aar.		mellem 30-40 Aar.		mellem 40-50 Aar.		mellem 50-60 Aar.		mellem 60-70 Aar.		mellem 70-80 Aar.		mellem 80-90 Aar.		mellem 90-100 Aar.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	3	12	11	5	10	14	14	49	47	33	36	23	22	16	18	16	12	5	5	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	1	-	1	2	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	3	1	1	4	3	2	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	7	1	3	5	1	2	8	11	4	3	10	8	3	12	8	6	4	13	3	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	1	-	3	1	-	2	1	-	-
118	130	120	120	32	33	35	24	89	96	58	87	74	76	81	97	99	111	67	93	36	48	2	7
-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	-	4	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-
118	130	122	120	34	33	35	24	93	96	61	87	78	77	85	98	101	111	68	93	36	48	2	7

ium 1) og 1 Kvinde (Cancer).

Heste: Bedærvet Tilstand 3.

En Kalv og et Svin tilintetgjordes, i alle de øvrige Tilfælde blev Kjødet hjemsendt.

Ifølge Sundhedskommissionens Beslutning foretoges i Juli Maaned en Undersøgelse af samtlige Melkeudsalg og Fjøs i Byen. Der undersøgtes ialt 970 Lokalteter, deraf 156 Fjøs og 814 Detailudsalg for Melk. I 83 Tilfælde fandtes disse betydelig usunde og urene; i 13 af dem benyttedes Udsalget som Kjøkken, i 10 som Dagligstue og Soverum. I 305 Tilfælde (hvoraf en stor Del Kolonial- og Fedevarerbutikker) fandtes Udsalgene mindre renlige og omhyggelig holdte. Samtidig foretoges daglig Undersøgelse af Melk med Laktoskop, og 5 Prøver, til hvilke man havde særlig Mistanke, hvoraf 2 formentlig opblandede med Vand, undersøgtes kemisk.

Af et saakaldet «Sukkertøi», der ved kemisk Undersøgelse viste sig forfalsket (Kridt og lidt Sukker), konfiskeredes adskillige Partier. Ligesaa beslaglagdes en Del Brugsgjenstande, særlig Tøier, der ved Undersøgelse vare fundne giftige (væsentlig Arsenik- eller Antimonfarver).

Den offentlige Vaccination udførtes ligesom tidligere af Stadsfysikus med Bylægernes Bistand. Ialt vaccineredes 1799 Børn. Af privat praktiserende Læger udførtes 116 Vaccinationer. Saavel til indenbys Læger som til Læger udenbys og til Hjelpevaccinatorer afsendtes Rør med Vaccinelymfe, ialt 234 Stykker. Jordemodereleverne undervistes som sædvanlig i Vaccinationens Udførelse. Der gjordes ogsaa iaar Forsøg med animal Vaccine fra Brüssel og Stuttgart, og den syntes at give godt Anslag; men hos en Del af de Børn, der vaccineredes fra de med animal Vaccine frembragte Pustler, udviklede der sig ikke Vaccinepustler, men Pustler, der i anatomisk Bygning og Forløb syntes ganske identiske med Variceller.

Af retsmedicinske Forretninger udførtes, ifølge indsendte Beretninger, 23. Desuden sees Politilægen at have afgivet skriftlig Erklæring efter 109 Under søgelser i retsmedicinsk Retning.

Sygehuse. I Byen findes foruden Fødselsstiftelsen med mindre Afdelinger for gynækologiske Patienter og Børn, 5 Sygehuse, nemlig Rigshospitalet, det kommunale Sygehus med Underafdelinger, Garnisonssygehuset, Diakonissehuset og «Vor Frue Hospital», der er knyttet til den katolske Kirke. Desuden havde flere private Læger mindre Sygehuse, forbundet med Kliniker. Til Modarbejdelsen af de smitsomme Sygdomme havdes til Disposition 7 Lazareter og 2 Interneringslokaler. Byens nye Lazaret paa Ullevold i vestre Aker toges i Brug i September. Af Sindssygeasyler findes 2, nemlig Christiania Kommunes Asyl og Oslo Asyl. Akers Kommunes Sygehus ligger ogsaa inden Byens Grændser.

Strafanstalterne. Om Sundhedstilstanden og Sygepleien inden disse henvises til den almindelige Beretning.

I Arbeidsanstalten var det daglige Middeltal af Lemmer 175 Mænd og 35 Kvinder; det daglige Middeltal af Syge samt for Arbeide delvis eller fuldstændig fritagne var omtrent 11, 9 Mænd og 2 Kvinder. Sygedagenes Antal beløb sig til 2169, nemlig 1856 for Mænd og 313 for Kvinder. Paa Sygehus indlagdes 35 Tvangslemmer, nemlig paa Byens kommunale Sygehus 9 Mænd og 18 Kvinder, deraf 1 Mand og 17 Kvinder for Syphilis, paa Lazaret 7, nemlig 4 Mænd og 1 Kvinde for Diphtherit, 1 Mand og 1 Kvinde for Typhoidfeber og paa Sindssygeasyl 1 Kvinde. — Blandt Lemmerne døde 1 Mand af Hjerneslag og 1 af Epilepsi. De hyppigst behandlede Sygdomme vare: Rheumatiske Lidelser 54, Anæmi 37, Kardialgi og chronisk Gastrit 29, Diarrhoe 29, Syphilis og Chanker 21, Katarrh 19, Saar 16, akut og chronisk Alkoholisme 14. Af Gonorrhoe behandlede 4 Tilfælde. Udgifterne til Medicin og Sygerekvisiter udgjorde Kr. 1186,39.

Af Badeindretninger findes foruden Bad ved de forskellige Sygehuse det kommunale Bad, hvor der solgtes 35 533 Badebilletter, Christiania Bad (35 690 Biletter), Christiania varme Søbad (25 666 Biletter), og flere Anlæg for Koldt-vandsbad.

Byens 13 Apotheker, hvoraf 3 aabnedes i Aarets Løb, visiteredes. Se forøvrigt den almindelige Beretning.

Medicinalpersonalet. Ifølge den officielle Fortegnelse over Læger i 1887 vare 125 bosatte i Christiania, af hvilke omtrent 20 antages ikke at praktisere. Distriktslægen i Aker var ligeledes bosat i Byen. Tandlægernes Antal var 28, Dyrlægernes 8 og Jordemødrenes 57, hvoraf dog fem antages ikke at praktisere.

II. Akershus Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger ²⁾ .	Jordemødre.	Hjelpe- vækmødre.
Amtet ¹⁾		40.58	97 550	30	33	32
1. Aker		8.48	28 838	³⁾ 12	8	9
	Aker	3.60	12 077	4	4	5
	Asker	0.80	3 670	2	1	1
	Bærum	1.45	5 735	3	1	1
	Nittedal	1.51	2 480	1	1	1
	Skedsmo	1.12	4 876	1	1	1
2. Ullensaker		15.94	34 156	7	11	11
	Ullensaker	1.88	6 255	2	2	2
	Sørum	0.80	2 712	-	1	1
	Gjerdrum	0.66	1 743	-	1	1
	Nannestad	2.47	4 119	1	1	1
	Næs	4.74	8 516	2	2	2
	Eidsvold	2.63	7 460	2	2	2
	Hurdalen	2.08	2 193	-	1	1
	Feiring	0.68	1 158	-	1	1
3. Høland		9.70	14 850	3	7	8
	Høland	5.20	6 000	2	3	3
	Urskog	2.76	4 533	1	2	3
	Fet	1.74	4 317	-	2	2
4. Follo		6.448	19 706	8	7	4
	Drøbak, Kjøbstad	0.005	2 047	4	1	-
	Hølen, Ladested	-	266	-	1	-
	Son, —	-	748	-	-	-
	Hvitsten, —	-	156	-	-	-
	Vestby	1.056	3 078	-	-	1
	Kraakstad	1.180	3 110	1	1	1
	Enebak	1.990	3 930	1	1	1
	Aas	0.829	2 733	2	1	-
	Fron	0.659	1 893	-	1	-
	Næsodden	0.728	1 745	-	1	1

¹⁾ Om Folkemængde i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne. ²⁾ Ved Distriktslægens Bopæl er her, ligesom for de øvrige Amter, Herredet udhævet med spærrede Typer. ³⁾ Distriktslægen bor i Christiania.

Sundhedstilstanden var kun nogenlunde. Diphtherit og Skarlagensfeber vare almindelig udbredte. Mæslinger optraadte mod Aarets Slutning. Akut Diarrhoe og Cholera nostras forekom endnu hyppigere end Aaret forud, især i Akers Distrikt.

I Akershus Amt anmeldte

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	31	4	31	2	-	4	4	-	2	6	4	1
Cerebrospinalmeningit	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	30	5	30	2	2	2	2	2	2	3	6	2
Vandkopper	51	-	51	4	7	6	11	4	13	1	3	-
Skarlagensfeber	733	50	733	91	69	68	41	47	63	64	39	51
Røde Hunde	17	-	17	2	2	4	6	3	-	-	-	-
Mæslinger	101	2	101	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Rosen	91	2	91	6	7	5	5	9	5	8	10	7
Kighoste	195	7	195	14	12	4	2	3	2	13	25	23
Diphtherit	865	202	865	61	34	55	42	54	83	81	49	70
Strubehoste	47	30	40	2	1	-	2	5	5	1	6	3
Kusma	37	-	37	2	5	1	7	15	1	4	1	1
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit	1465	27	1364	240	192	155	130	73	95	83	58	54
Katarrhalsk og folliku- lær Angina	861	-	852	108	102	60	69	58	73	67	53	60
Lungebetændelse	312	56	312	28	53	33	41	30	24	16	8	13
Brystbetændelse	87	4	85	9	7	6	11	5	8	8	4	9
Gigtfeber	190	2	189	25	23	15	16	16	11	11	9	10
Koldfeber	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	1194	33	1194	59	69	54	114	49	77	222	236	118
Cholera nostras												
Blodgang	29	-	29	3	-	1	-	1	1	3	-	11
Tilsammen	6340	424	6220	659	585	473	503	374	465	591	519	433

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1743 eller 17,5 pro mille af den beregnede Middelbefolkning (99 600). Dødeligheden Aaret forud var 16,4 pro mille.

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hid sættes følgende af Lægenes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 20 og 21).

Typhoidfeber. I Akershus Distrikt forekom Sygdommen dels enkeltvis dels med to til tre Tilfælde i samme Familie. 3 Tilfælde i Juli Maaned i en Familie ved Bryn skyldtes Smitte fra Rigshospitalet, hvor den først angrebne Syge foretog Renovation af Bingerne. Der henlaa den Gang paa Hospitalet nogle Syge af Typhoidfeber, opstaaet i Hamburg, formentlig efter Brug af Vand fra Elben. Fra Ullensakers Distrikt omtales Sygdommens Optraeden paa en Gaard i Eidsvold, hvor der i 1885 efter hverandre med længere Tids Mellemrum angrebes 3 Budeier; Sygdommen tilskreves Benyttelse af samme Sengklæder (Skindfælder),

epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne :							
					1		2		3		4	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Aker.		Ullensaker.		Høland.		Follo.	
					Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
3	2	3	31	4	20	2	6	1	-	-	5	1
3	-	-	3		-	-	-	-	-	-	3	-
2	4	1	30	5	15	3	10	-	4	2	1	-
-	2	-	51	-	19	-	7	-	10	-	15	-
75	77	48	733	50	239	16	236	20	5	1	253	13
-	-	-	17	-	10	-	-	-	-	-	7	-
-	26	72	101	2	55	2	11	-	-	-	35	-
9	9	11	91	2	11	1	56	1	10	-	14	-
33	30	34	195	7	66	5	46	2	14	-	69	-
93	128	115	865	202	323	64	219	36	141	52	182	50
9	2	4	47	30	17	6	14	12	5	4	11	8
-	-	-	37	-	12	-	2	-	13	-	10	-
72	95	117	1465	27	596	11	516	13	108	-	245	3
63	67	72	861	-	393	-	267	-	49	-	152	-
20	20	26	312	56	101	17	105	21	30	4	76	14
6	9	3	87	4	23	-	40	1	9	1	15	2
16	16	21	190	2	74	2	73	-	18	-	25	-
-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
83	61	52	1194	33	652	13	324	12	82	5	136	3
4	-	-	29	-	1	-	14	-	-	-	14	-
491	548	579	6340	424	2627	142	1947	119	498	69	1268	94

der ikke vare blevne tilstrækkelig desinficerede; i 1886 angrebes 4 Personer, og i heromhandlede Aar igjen 3 Syge, en i Januar, en i Marts og en i Juli. Smitteudbredelse derfra er ikke forekommet, da Gaarden skyes. Der har før altid været urenligt Stel, og man har altid været mødt af ubehagelig Lugt og Stank fra Værelserne paa Grund af manglende Renlighed. En ny Eier har gjort sig Umage forat rette paa disse Forhold, men desuagtet ikke magtet at faa Bugt med Smittestoffet, da der i 1888 igjen er forekommet et Tilfælde af Sygdommen, idet Eierens Svoger, der skulde være Tjenestegut, indsygnede efter en Maanedes Ophold. (N. W. Thoresen).

Af Cerebrospinalmeningit opgives 3 Tilfælde i Oktober Maaned i Kraakstad, Follo Distrikt.

Skarlagensfeber omtales fra Akers Distrikt at være i nogenlunde jævnt Aftagende; ved Siden af spredt Optraeden i Akers Herred forekom den lokaliseret

ved Fabrikkerne i Nydalen og ved Bygdø i de derværende mindre heldige sanitære Arbejderboliger, der mangle et ordentligt Kloak- og Vandvæsen; (i Nydalen henter Befolkningen delvis Drikke- og Kogevand fra Akerselven, hvortil siver Urenlighed fra nærliggende Gjødseldynger og aabne Render. L. Aall). I Nitedals Herred optraadte Sygdommen mod Aarets Slutning saa mildt, at Læge sjelden hentedes; foruden spredte Tilfælde i Asker Herred, i de fleste med Smittekilde fra Christiania, forekom Sygdommen om Vaaren blandt Fabrikbefolkningen ved Heggedals Fabrikker, hvor den dog begrænsedes, uagtet Vanskelighed ved at faa Isolation og Desinfektion udført. I Ullensakers Distrikt sees den at være forekommen med omtrent samme Hyppighed som Aaret forud; i Eidsvolds Herred naaede den ikke nogen stor Udbredning men indskrænkede sig ligesom Diphtheriten til enkelte begrænsede Strøg; i Næs Herred optraadte den under mildere Former, saa vistnok en hel Del Tilfælde ikke anmeldtes og kom under Behandling. Fra Hølands Distrikt er kun anmeldt 5 Tilfælde mod 72 Aaret forud. Fra Follo Distrikt anføres, at den har været almindelig udbredt; fra Enebak Herred omtales dens videre Udvikling fra forrige Aar ved Smitteimport dels fra de omliggende Bygder dels fra Christiania. Nyresygdom optraadte oftere som Efter-sygdom og forarsagede de fleste Dødsfald.

Mæslinger optraadte i Aker og Follo Distrikter i Aarets 2 sidste Maaneder, efterat den havde vist sig i Christiania, hvorfra Smitten antagelig er kommen; kun de færreste Tilfælde ere anmeldte.

Kighoste var temmelig udbredt.

Diphtherit forekom hyppigere end Aaret forud i Akers Distrikt, og forekom i Akers Herred de fleste Tilfælde i Nydalen paa Gaardene Braaten, Gulhoug og store Ou, samt ved Fabrikkerne ved Bygdø og Bryn; i Nitedals Herred optraadte Sygdommen ondartet; dens Optraaden flere Gange hos samme Individ menes iagttaget saavel under denne som i tidligere Epidemier (Gjersøe). Smittekilden for de i Asker Herred optraadte Tilfælde kunde i næsten alle med mere eller mindre Sikkerhed forfølges til Christiania eller Drammen. Paa en Gaard, hvor Smitten udbragtes ved en fra Diphtheritlazaretet i Christiania udskreven Gut, angrebes 5 Personer, tre Voxne og to Børn. Begge Børn og en Voxen (Tjenestepigen) døde af Sygdommen i dens grove septiske Form. Til en anden Gaard bragtes Smitten ved en Skolepige, der under en Landtur blev syg og lagt paa den Seng, Husets Datter benyttede. Ved Hjemkomsten om Aftenen til Christiania viste det sig, at Skolepigen havde Diphtherit. 3 Dage efter blev Datteren paa Gaarden syg; begge disse Børn døde. (Døderlein). Fra Ullensakers Distrikt anmeldtes omtrent samme Antal Tilfælde som Aaret forud. Distriktslæge Thoresen udtaler, at efter hans fleraarige Erfaring beror Diphtherit paa et meget fixt, haardført og seiglivet Kontagium, der har meget ringe Eyne til at sprede sig i fri Luft, og at det er ved Gjenstande, hvortil det hefter sig, at det overføres fra Individ til det andet. I tvende Huse, hver med to Familieleiligheder, der kun vare skilte fra hinanden ved en simpel, tæt Bordklædning, optraadte ondartet Diphtherit. I det ene Hus angrebes 5 Børn og Moderen, og her døde 3 Børn; i det andet Hus angrebes 3 Børn, hvoraf et døde. Familierne i de tvende andre Leiligheder i Husene, der ikke blive udflyttede, fik Lov at tale med de angrebne Familier paa Afstand, men fik strengt Paabud mod nogen umiddelbar Berørelse gennem Personer, Klæder, Husgeraad og Fødemidler. Disse Familier gik fri for Sygdommen. Ved Isolation Hayes der saaledes det paalideligste Middel til at begrænse en Epidem, men der mangler Middel til at tilintetgjøre Smitte-stoffet, hvortil vore anbefalede Desinfektionsmidler ere utilstrækkelige. Ligeoverfor Isolation støder man i Landdistrikterne i hans Distrikt paa en væsentlig Hindring derved, at Kommunebestyrelserne have nægtet at yde Understøttelse til de fattige Familier, hvor man har villet internere. Disse fattige Familier leve for Dagen,

Familiefaderen er nødt til at søge Arbejde forat skaffe Livsophold for Familien. Herved bliver et Hul i Isolationen, hvorved den hele Foranstaltning bliver illusorisk. Jernbanen og de større Fabrikker gjøre herfra en Undtagelse, og Isolationen har ogsaa her i de fleste Tilfælde frembragt det forønskede Resultat. Fra Næs Herred omtales, som eiendommeligt for Epidemien, Sygdommens Tilbøielighed til at angribe Struben, ligesom den oftere optraadte under haardere Former. Paa en Plads, hvor 5 Børn den foregaaende Høst døde af Sygdommen, der her antog et ganske ualmindeligt ondartet Forløb, angrebes en 15 Aars gammel Gut, der senere var tilflyttet Hjemmet, strax efter Hjemkomsten og døde efter 2 Døgns Sygdom med det samme ondartede Sygdomsforløb som i de foregaaende Tilfælde. Der var her foretaget Desinfektion med særlig Omhu og Nøiagtighed. Eieren nedrev og opbrændte Stuen. (Normann). I Hølands Distrikt herskede den fornemlig i Sitskogens og vestre Del af Løkens Sogne af Hølands Herred som en udbredt og ondartet Epidemi. Den synes at være indbragt til Sitskogen ved en liden Pige fra Christiania, som ved senere Undersøgelser antages at have lidt af lettere Form af Diphtherit. Efter Uddeling af nogle Klædningsstykker, der havde tilhørt dette Barn, til nogle Børn i en Husmandsfamilie i Nærheden af hendes Bolig, udbrød Sygdommen blandt disse. Der afholdtes Møder i Sundhedskommissionen, hvor Sygdommen var Gjenstand for Forhandling, og der sammenkaldtes et af omtrent 50 Mænd og Kvinder besøgt Møde, hvor der holdtes Foredrag om Diphtherit og Maaden at forebygge Sygdommens Udbredning. (L. Lossius). I Follo Distrikt var Sygdommen almindelig udbredt. I Drøbak forekom nogle faa Tilfælde om Sommeren, men den fik dengang ingen Udbredning. I Oktober udbrød den derimod pludselig omtrent samtidig paa flere Steder i Byen og antog en meget ondartet Karakter. Indtil Nytaar angrebes 38, næsten blot Børn, og 13 døde. Dens raske Udbredelse skyldtes formentlig de daværende mislige Sundhedsforhold, idet en større Arbeidsstok fra forskellige Kanter var tilflyttet Byen og boede sammenstuvet i smaa Rum. Det var gennemgaaende paa slige Steder, Sygdommen optraadte. Der ansattes Epidemilæge. (Torgersen). Paa Sygdommens formentlige Overførelse ved Husdyr anføres et Exempel i en isoleret beliggende Plads, hvor Husmanden uden Foranledning for Lægen erklærede, at Smitten skrev sig fra en Hund, det eneste levende Væsen, som i et længere Tidsrum havde været indom Døren. Den kom fra en Plads, 4 Kilometer derfra, det eneste Sted, hvor Sygdommen vidstes at være, blev kjælet for af et Par af Børnene, som samme Dags Aften bleve syge. Hele Familien smittedes. (J. Langberg).

Katarrhalske Sygdomme. Akut Bronchit sees anmeldt hyppigere end Aaret forud i Akers og Ullensakers Distrikter.

Lungebetændelse. Fra Eidsvold anføres, at de med Vinterens Optræden almindelig forekommende Lungebetændelser have været særdeles faatallige; Vinteren var mild og uden pludselige og store Veirforandringer. (N. W. Thoresen). I Drøbak tydede Sygdommens Optræden flere Steder paa Smitte; i et Hjem angrebes en Arbejder og dennes Broder, der var kommen i Besøg til ham og boede i samme Værelse; i et andet Hjem borttrykkedes først Faderen og saa Moderen, der pleiede selv Mand; i et tredje Hjem angrebes efter hinanden tvende Sødskende. I Follo Landdistrikt iagttoges 3 paa hverandre følgende Tilfælde i samme Husstand, et andet Sted angrebes først Konen og saa hendes Moder. Nogen særegen Karakter for Sygdommen fremfor den almindelige iagttoges ikke. (Torgersen).

Gastriske Sygdomme. Akut Diarrhoe sees at være anmeldt meget hyppigere end Aaret forud i Akers Distrikt. I August Maaned optraadte i Eidsvold en ondartet og meget smitsom, blodig Diarrhoe, der havde flere Dødsfald tilfølgende selv hos Børn i længere fremskredne Alder. Det første Tilfælde skrev sig fra Christiania, hvorfra en Familie førte den med sig. Epidemien holdt sig indenfor et Par Kilometers Udstrækning, hvor den angreb alle Børn og tildels

Liste over forskjellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne:							
	Tilfælde.	Dødsfald.						1		2		3		4	
			Aker.	Ullensaker.	Høland.	Follo.									
								Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme, Arthritis	383	2	14	11	191	167	21	139	1	110	-	97	-	37	1
Fnat.....	155	-	51	59	22	23	11	53	-	94	-	6	-	2	-
Skurv.....	5	-	2	3	-	-	3	-	-	1	-	1	-	3	-
Kjertelsyge.....	192	1	64	68	8	25	17	103	1	42	-	25	-	22	-
Rachit.....	79	1	49	30	-	-	16	25	1	27	-	16	-	11	-
Simpel Meningit.....	26	12	12	6	4	4	12	5	2	15	7	3	2	3	1
Tuberkuløse Betændelser og Miliær- tuberkulose.....	37	20	14	8	6	6	11	24	9	5	3	1	1	7	7
Lungetuberkulose.....	254	107	9	29	71	145	23	84	23	99	48	26	13	45	23
Kræft.....	83	54	-	-	40	47	19	21	19	41	24	9	5	12	6
Morbus Brightii.....	85	28	6	8	35	36	19	32	10	33	6	7	3	13	9
Blegsot og Anæmi.....	1046	-	49	138	68	771	23	270	-	589	-	101	-	86	-
Menstruationsuordener.....	188	-	-	-	-	188	20	85	-	49	-	25	-	29	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dys- pepsi.....	1406	13	37	65	686	618	23	512	3	537	8	83	1	274	1
Ormesygdomme.....	109	-	44	47	5	13	14	35	-	41	-	12	-	21	-
Drankersygdomme.....	5	-	-	-	5	-	4	1	-	2	-	1	-	1	-

Obstetriciske Operationer i Akershus Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Perforation.	Embryotomi.	Efterbyrdsoperation.
	Mødre		Børn		Mødre		Børn		Mødre	Moder	Mødre
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel ..	18	-	15	3	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	4	-	3	1	-	-	-	-	2	-	-
Barselkrampe	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Arm ved Siden af Hovedet	-	-	-	-	-	²⁾ 1	-	1	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	3	-	2	1	-	-	-
Forsømt Tverleie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Fremfald af Navlesnor	1	¹⁾ 1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Fastvoxet Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilbageholdelse af Efterbyrden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgiven Indikation	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	25	1	20	6	4	1	2	3	2	1	5
	26		26		5		5				

¹⁾ Dødsårsag: Barselkrampe. ²⁾ Dødsårsag: Udmattelse, 1 Time efter Forløsningen, opført under Dystokia.

Voxne, og Overførelsen fra den ene Familie til den anden var let at konstatere. (N. W. Thoresen).

Andre Sygdomme. Af Phosphornekrose forekom 3 Tilfælde ved «Christiania Tændstikfabrik» ved Heggedal i Asker. De Syge indsendtes til Righospitalet. Fabrikens sanitære Forhold have senere været Gjenstand for skjærpet Kontrol.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde sees af nedenstaaende Tabel.

Veneriske Sygdomme.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne.					
				1	2	3	4		
				Aker.	Ullensaker.	Høland.	Follo.		
				Tilf.	Tilf. Dødsf.	Tilf.	Tilf. Dødsf.		
Syphilis	26	3	11	11	9 1	1	5 2		
Gonorrhoe, Urethrit	29	-	12	5	11 -	1	12 -		

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** henvises til Tabel Side 24.

Lungetuberkulose udgjorde for hele Amtet 11,7 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 21,8 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. I Byerne var Forholdet henholdsvis 13,95 pCt. og 30,0 pCt.; i Landdistrikterne 11,6 pCt. og 21,5 pCt.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsaaarsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Aker	283	23	142	141
Ullensaker	289	48	119	170
Høland	154	13	69	85
Follo	188	23	94	94
Drøbak	34	4	18	16
Son	9	2	5	4
Landdistrikt	145	17	71	74
Akershus Amt	914	107	424	490
Deraf i Byer	43	6	23	20
— Landdistrikt	871	101	401	470

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger ialt 39, hvoraf 8 i Akers, 17 i Ullensakers, 2 i Hølands og 12 i Follo Distrikt. Indikationer og Udfald for disse Operationer sees af Tabel Side 25.

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.		ved ulykke- lige Hændelser.	ved Selv- mord.	ved Drab.
Aker	1017	623	112	13	8	33	16	3	2
Ullensaker	1010	538	78	6	4	36	8	3	1
Høland	433	252	27	2	4	13	6	-	-
Follo	591	330	51	1	1	11	7	4	-
Drøbak	71	46	5	-	-	2	1	-	-
Hvidsten	7	3	1	-	-	-	-	-	-
Son	26	12	1	-	-	-	-	-	-
Hølen	7	7	1	-	-	-	1	-	-
Landdistrikt	480	262	43	1	1	9	5	4	-
Akershus Amt.....	3051	1743	268	22	17	93	37	10	3
Deraf i Byer.....	111	68	8	-	-	2	2	-	-
— Landdistrikt ...	2940	1675	260	22	17	91	35	10	3

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1308 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 57,1.

Døde paa Barselseng. Presterne have opgivet 17 Kvinder døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsag for 7 Kvinder, hvoraf 5 døde af Barselsfeber, 1 af Barselkrampe, og 1 døde 1 Time efter besværlig Tangforløsning (Dystokia).

De hyppigst opgivne Dødsårsager vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Diphtherit.	202	15	187
Lungetuberkulose	107	6	101
Lungebetændelse	56	6	50
Kræft.....	54	1	53
Skarlagensfeber	50	2	48
Alderdomssvaghed	36	-	36
Strubehoste (Croup)	30	-	30
Morbus Brightii	28	1	27
Organisk Hjertesygdom	27	2	25
Akut Bronchit	26	-	26
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras.....	25	-	25

Veirliget. Vinteren temmelig kold med Snefald langt ud i April. For-sommeren tør, hvorved Græsvæxt og Korn sattes tilbage. Aarsudbyttet under Middelaars.

Levemaade og hygieniske Forhold. Landmandens økonomiske Stilling i Ullensakers Distrikt omtales fremdeles som mislig og trykket, hvortil i dette Aar den paa mange Steder mislige Afkastning har bidraget. Bedst stillet er den lønnede Arbejder, da Arbejdslønnen ikke er falden, uagtet Prisen paa hans Livs-fornødenheder er lav. Paa mange Steder er knap Tilgang paa Arbeidskraft. (N. W. Thoresen). De hygieniske Forhold i Enebak — Follo Distrikt — angives uforandrede. Fattiggaarden havde i Aaret gennemsnitlig ca. 30 Lemmer. Trykket, der hviler over Landbruget, har i ikke liden Mon bidraget til, at Nærings-midlerne blive mindre gode i sanitær Henseende. Slet Kaffe bruges for Melk og Sirup for Smør. Smør og Melk ere de eneste Midler til at skaffe Landmanden de uundgaelig nødvendige Kontanter. (Chr. Benneche). I Drøbak er anlagt Vandværk, fra Opdæmning i Skov og Myrmark, med rigelig Forsyning af blødt Vand. Den samtidig indlagte Kloakledning har en Længde af omtrent 1700 Meter.

Badeindretninger. Grefsen Vandkuranstalt og Eidsvold Bad vare i Virk-somhed. Eidsvold Bad besøgte af 157 Personer, hvoraf 25 gennemgik fuld Badekur. Chlorotiske og neurastheniske Sygdomme de almindeligste. Drøbak besøgte af det vanlige Antal Badegjæster i Sommertiden.

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommis-sioner, Antal Møder.	Vaccine-rede.	Rets-medicinske For-retninger.
	Antal an-meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	16	3050	²⁾ 37	2420	⁷⁾ 10
Aker	5	1470	³⁾ 2	750	5
Ullensaker	6	1123	⁴⁾ 13	856	5
Høland	2	171	⁵⁾ 2	358	-
Follo	3	¹⁾ 286	⁶⁾ 20	456	-

¹⁾ Deraf 56 i Drøbak, 19 i Son. ²⁾ Desuden 1 Møde i Drøbaks Kvarantænekommission. ³⁾ Aker 2. ⁴⁾ Feiring 4, Ullensaker 3, Eidsvold 2, Næs 1, Gjerdrum 1, Nannestad 1, Hurdal 1. ⁵⁾ Høland 2. ⁶⁾ Drøbak 8, Enebak 6, Aas 2, Son 1, Næsodden 1, Vestby 1, Kraakstad 1. ⁷⁾ 4 Syns- og Obduktionsforretninger; 6 Undersøgelser og Erklæringer.

III. Smaalenenes Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- væknater.
Amtet ¹⁾		32.281	107 804	32	2	41	25
1. Eidsberg		10.795	23 412	4	-	9	7
	Rødenæs	2.85	2 366	-	-	2	2
	Rakkestad	3.283	5 940	1	-	2	1
	Eidsberg	1.797	5 535	2	-	2	1
	Trygstad	1.56	4 337	1	-	1	1
	Askim	0.530	2 430	-	-	1	-
	Skibtevdt.	0.795	2 804	-	-	1	1
2. Moss		6.186	19 445	7	-	9	5
	Moss, Kjøbstad	0.011	5 117	6	-	3	-
	Moss Landsogn	0.444	808	-	-	²⁾ 1	-
	Spydeberg	1.089	2 610	1	-	1	-
	Haabel	1.126	2 372	-	-	1	-
	Vaaler	1.953	2 747	-	-	1	-
	Raade	0.692	3 029	-	-	1	-
	Rygge	0.671	2 762	-	-	1	-
3. Sarpsborg		5.479	41 293	10	1	13	7
	Sarpsborg, Kjøbstad	0.002	3 272	3	-	2	-
	Fredriksstad, —	0.085	9 616	6	1	3	-
	Tune	1.392	7 037	-	-	1	1
	Varteig	0.544	1 353	-	-	1	1
	Skjeberg	1.518	4 523	-	-	1	1
	Borge	0.607	4 066	1	-	1	1
	Onsø	0.950	5 063	-	-	2	2
	Glemminge	0.381	6 363	-	-	³⁾ 2	1
4. Hvaløerne		9.806	13 862	⁴⁾ 4	-	6	6
	Hvaløerne	0.677	2 476	-	-	2	2
	Berg	2.008	3 772	-	-	⁵⁾ 1	1
	Id	2.997	3 593	2	-	1	1
	Åremark	4.129	4 021	1	-	2	2
5. Fredrikshalds Stadslægedistrikt.	Fredrikshald, Kjøbstad	0.015	9 792	7	1	4	-

¹⁾ Om Byernes Folkemængde den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne. ²⁾ Jordemoderen bor i Moss. ³⁾ 1 Jordemoder bor i Fredriksstad. ⁴⁾ Distriktslægen bor i Fredrikshald. ⁵⁾ Jordemoderen bor i Fredrikshald.

I Smaalenenes Amt anmeldte

	Hele Aaret		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	150	20	150	30	10	8	5	3	10	4	4	15
Cerebrospinalmeningit	23	11	23	-	-	1	-	-	-	3	9	5
Barsel-feber	29	6	29	3	4	4	1	1	2	2	2	2
Børnekopper	11	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	127	-	119	17	10	20	6	19	15	6	2	3
Skarlagensfeber	846	30	846	104	59	100	76	69	52	43	52	46
Røde Hunde	29	-	29	-	-	6	6	6	1	-	2	-
Mæslinger	1407	15	1407	-	-	2	5	41	160	181	81	63
Rosen	128	-	127	7	12	11	14	15	7	7	10	5
Kighoste	333	8	308	59	24	15	28	28	27	25	15	16
Diphtherit	858	151	858	77	77	97	74	48	94	66	89	53
Strubehoste	62	26	62	12	13	6	4	1	7	2	1	3
Kusma	21	-	21	2	1	2	1	1	1	3	-	1
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit	3592	49	3560	740	440	380	276	277	216	161	143	165
Katarrhalsk og folliku- lær Angina	1870	-	1859	179	184	174	153	143	158	136	115	125
Lungebetændelse	759	95	754	96	78	79	77	84	59	39	22	19
Brystbetændelse	137	2	134	10	9	17	20	10	8	7	11	7
Gigtfeber	212	7	211	15	24	23	24	13	16	14	10	15
Koldfeber	11	-	11	2	2	-	-	-	2	1	1	-
Diarrhoe (akut)	1943	31	1925	103	86	85	185	125	213	298	274	172
Cholera nostras												
Blodgang	14	-	14	-	-	-	-	-	1	1	10	1
Skjørbug	9	-	8	-	2	-	1	1	1	1	1	-
Tilsammen	12571	451	12466	1456	1035	1030	956	885	1050	1000	854	716

Sundhedstilstanden var noget mere tilfredsstillende end Aaret forud, idet Skarlagensfeber, Kighoste og Diphtherit vare aftagne i ikke ringe Grad, om end endnu ikke saa lidet udbredte. Derimod vare Mæslingerne epidemiske i flere Distrikter. Antallet døde af epidemiske Sygdomme var betydelig mindre end i 1886.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 2010 eller 16.8 pro mille af den beregnede Middelbefolkning (119 500). Aaret forud var Dødeligheden 17.0 pro mille.

Til Oplysning om de epidemiske Sygdomme hidsættes følgende af Lægerne Opgaver sammendragne Tabel.

Typhoidfeber optraadte i September Maaned paa Gaarden Pella i Trygstad, Eidsberg Distrikt, og udbredte sig fra denne til de nærliggende Gaarde, saa

epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:									
					1		2		3		4		5	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Eidsberg.		Moss.		Sarpsborg.		Hvaløerne.		Fredriks- hald.	
					Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
20	35	6	150	20	24	7	2	-	116	13	-	-	8	-
2	2	1	23	11	14	5	3	2	6	4	-	-	-	-
2	2	4	29	6	2	-	-	-	20	4	-	-	7	2
-	1	10	11	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-
4	5	12	127	-	1	-	21	-	55	-	12	-	38	-
67	86	92	846	30	174	5	231	8	375	14	27	-	39	3
6	-	2	29	-	-	-	7	-	22	-	-	-	-	-
125	286	463	1407	15	14	-	557	5	806	10	13	-	17	-
13	8	18	128	-	8	-	36	-	55	-	3	-	26	-
31	21	19	333	8	16	-	7	1	171	6	39	-	100	1
37	90	56	858	151	234	32	215	27	372	86	25	5	12	1
4	3	6	67	31	4	1	22	11	28	14	5	5	8	-
3	3	3	21	-	7	-	6	-	4	-	4	-	-	-
202	284	276	3592	49	202	5	940	14	1736	24	112	-	602	6
129	154	209	1870	-	93	-	380	-	872	-	54	-	471	-
51	59	91	759	95	68	5	243	32	364	46	23	4	61	8
13	16	6	137	2	24	-	24	1	59	-	7	1	23	-
15	14	28	212	7	39	2	47	1	85	3	5	-	36	1
2	1	-	11	-	1	-	-	-	9	-	-	-	1	-
127	135	122	1943	31	125	8	511	4	765	10	37	2	505	7
1	-	-	14	-	5	-	8	-	1	-	-	-	-	-
-	1	-	9	-	1	-	-	-	5	-	1	-	2	-
854	1206	1424	12576	456	1056	70	3260	106	5926	234	378	17	1956	29

ialt angrebes 23, hvoraf 7 døde. I Sarpsborgs Omegn (24 Tilfælde) var den mindre udbredt end Aaret forud; til Langholt i Skjeberg og til Skogen i Ullerød (5 Syge i samme Familie) antages Smitten bragt med en fra Amtssygehuset udskreven Patient, hvis Klæder forøvrigt vare blevne desinficerede; for en Del lettere Tilfælde i Borge og Torp kunde ikke Smitten paavises, i et Tilfælde i Tune synes Smitten sandsynlig kommen ved en hjemkommen Sømand. Efter den paa Valle Teglværk efter Typhoidfeberens Ophør i forrige Aar foretagne Desinfektion af Binger og Priveter viste sig ingen nye Tilfælde. Fra Fredriksstad Omegn er 37 Tilfælde anmeldt fra Glemminge, 12 fra Onsø og 5 fra Borge. I Fredriksstad By, hvor 37 Sygdomstilfælde ere anmeldte, gav et større Antal Tilfælde i Januar Anledning til Forføininger ligeoverfor en Del i sanitær Henseende særlig mislige Gaarde.

Cerebrospinalmeningit forekom i Eidsberg Distrikt i Rakkestad Herred fra Juli Maaned til Aarets Udgang med 13 Tilfælde, hvoraf 6 optraadte i August, spredt paa flere Steder, kun i to Tilfælde paa samme Gaard og i to andre paa Nabogaarde, men i ingen af disse Tilfælde havde nogen personlig Berøring fundet Sted. I en Flerhed af Tilfældene angaves forudgaaende Forkjøelse. Herpes labialis forekom i 11 af Tilfældene. Sygdomsudbruddet lignede i høi Grad Infektionssygdommen. (Borbom). I Moss Distrikt forekom 2 Tilfælde i Svendal og 1 i Spydeberg, alle i September Maaned. I Sarpsborg Distrikt optraadte Sygdommen ligeledes i Juli og August paa Gaardene Tveter i Skjeberg, Horgen, Hovden og Opstad i Tune, paa begge de sidstnævnte Gaarde vare flere Andre paa Gaarden let angrebne af rheumatoide Muskelsmerter og nogen Stivhed i Legemet. Tilfældene optraadte paa langt fra hinanden liggende Gaarde, og nogen Samfærdsel eller Smitteoverførelse blev ikke paavist. (C. A. Borch).

Børnekopper optraadte paa den sydøstre Del af Kirkøen (Hvaløernes Distrikt) fra Slutningen af November Maaned og begyndte paa en Gaard, hvor Sønnen (Sømand) 8 Dage efter Hjemkomsten fra Calais havde været sengeliggende og havt Udslet. Fra ham smittedes Moderen og den Husmandskone, der havde vasket hans Tøi. Sygdommen, der betragtedes som Vandkopper, udbredtes paa Kirkøen og nordre Sandø og anmeldtes først i Slutningen af December, da der blev truffet Foranstaltninger mod den. I Midten af Januar 1888 ophørte Epidemien efter ialt at have angrebet 24 Voxne, i Alderen 17—64 Aar, og 1 uvaccineret Barn, 2 Aar gammelt. Ingen døde. Sygdommen var overmaade mild med som oftest sparsomt Udslet. 63 Børn vaccineredes, og omtrent 690 Voxne revakcineredes. Hos henved $\frac{2}{3}$ af de Revakcinerede skal Vakcinen have slaaet an. (Danchertsen).

Skarlagensfeber forekom over hele Eidsberg Distrikt, men i mindre Udstrækning end Aaret forud og i flere Herreder med mildt Forløb og sjældnere efterfulgt af Eftersygdomme. I Moss Distrikt holdt den ved saavel i Byen som Landdistrikterne hele Aaret, ligesom den i Sarpsborg Distrikt optraadte spredt rundt om i Distriktet med oftest lette Tilfælde, saa mange ikke bleve anmeldte. Hvorvidt Forsøgene paa at hindre Sygdommens Udbredelse have været til synderlig Nytte, maa antages tvivlsomt; dertil ere sikkert altfor mange Tilfælde holdte hemmelige. Til Tune blev Smitte i et Tilfælde sandsynligvis bragt ved en hjemvendende Sømand. (C. A. Borch). I Fredrikstad By optraadte Sygdommen først epidemisk i Aarets sidste Kvartal. Byen har intet eget Sygehus for smitsomme Sygdomme, og Sundhedskommissionen disponerer kun over et ringe Antal Sygepladse paa Byens almindelige Sygehus. (Giebelhausen). I Fredrikshald forekom den fordelt paa alle Maaneder undtagen August; i de fleste Tilfælde var den meget mild.

Mæslinger begyndte i Eidsberg Distrikt at vise sig i flere Herreder i Aarets Slutning, dog i mild Grad. I Moss Distrikt forekom den i sidste Halvaar og i sidste Kvartal især udbredt i Moss By, hvor henimod 500 indsygnede. I Fredrikstad begyndte den i Marts Maaned, bragt til Stedet af en reisende Englænder, men naaede først i Juni Maaned sit Maximum; saavel i Byen som Distriktet var Forløbet i Regelen meget mildt. I Hvaløernes Distrikt angives Sygdommen, overført ved Smitte fra Rakkestad, meget udbredt i Aremark og Ødemark. Kun faa Tilfælde kom under Behandling, ikke faa Voxne skal have været angrebne.

Kighoste var over hele Amtet mindre udbredt end Aaret forud.

Diphtherit forekom i Eidsberg Distrikt hyppigere og mere ondartet end Aaret forud; i Moss Distrikt noget sjældnere end i 1886. I Sarpsborg By optraadte Sygdommen i Aarets første Kvartal med megen Voldsomhed og stor Dødelighed, senere kun enkeltvis; i Landdistrikterne om Byen syntes den at være

Liste over forskjellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Fordeling paa Lægedistrikter:									
							1		2		3		4		5	
	Tilfælde.	Dødsfald.					Md.	Kv.	Md.	Kv.	Eidsberg.		Moss.		Sarpsborg.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.					Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	502	-	6	6	304	186	73	-	137	-	194	-	16	-	82	-
Fnat	64	-	20	16	12	16	21	-	-	-	30	-	3	-	10	-
Skurv	34	-	11	12	5	6	8	-	3	-	3	-	14	-	6	-
Kjertelsyge	353	3	135	138	32	48	58	-	66	-	164	1	7	-	58	2
Rachit	101	3	53	47	-	-	8	2	18	-	42	1	6	-	27	-
Simpel Meningit	27	18	12	9	3	2	7	2	4	2	7	5	3	3	6	6
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose	55	36	17	21	6	11	9	9	14	7	19	13	6	2	7	5
Lungetuberkulose	451	144	18	18	186	227	77	30	62	26	225	45	29	8	58	35
Kræft	128	80	-	-	64	64	26	18	28	17	50	27	10	7	14	11
Morbus Brightii	132	32	13	16	41	60	33	9	22	5	43	14	7	-	27	4
Blegsot og Anæmi	1457	1	66	233	96	1062	243	1	83	-	807	-	59	-	265	-
Menstruationsuordener	259	-	-	2	-	257	40	-	54	-	78	-	20	-	67	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1765	3	73	124	778	790	281	3	270	-	685	-	134	-	395	-
Ormesygdomme	120	-	35	33	15	16	9	-	14	-	38	-	18	-	41	-
Drankersygdomme	16	1	-	-	16	-	2	1	1	-	7	-	-	-	6	-
Struma	7	-	-	-	-	7	1	-	-	-	4	-	-	-	2	-

i Tilbagegang i alle Herreder, omend de forekommende Tilfælde ikke vare sjældne og som oftest meget alvorlige. I Fredriksstad havde den ikke nogen større Udbredelse, uagtet den optraadte hele Aaret igjennem i de omliggende Bygder, omend ikke i den Udbredning som Aaret forud. Konst. Distriktslæge Borch fremhæver, at hvor længere Tids Afsondring af Patienterne ogsaa efter deres tilsyneladende Helbredelse er bleven undladt, ere flere blevene angrebne, medens det mange Gaange er lykkedes at indskrænke Sygdommen til den første Angrebne, naar Forsigtighed i denne Henseende er iagttaget. Af 11 Tilfælde i September i Berg Herred, Hvaløernes Distrikt, optraadte 6 med 2 Dødsfald i et Hus; de begyndte der i et Værelse, som for et Aar siden var tilbygget af Materialierne af en indkjøbt Stue, hvor der før havde været flere Angrebne af denne Sygdom. (Danchertsen).

Katarrhalske Tilfælde. Akut Bronchit omtales fra Moss Distrikt som hyppigere, fra Sarpsborg som sjældnere end Aaret forud. I Fredrikshald sees der at være behandlet over det dobbelte Antal Tilfælde af katarrhalsk og follikulær Angina mod i 1886.

Lungebetændelse forekom hyppigere i Moss Distrikt end Aaret forud, hvad der ogsaa anføres for Fredriksstad By og Omegn, medens Sygdommen i Fredrikshald var meget sjældnere end i Aaret 1886. Dødsprocenten af de Behandlede var 11,9 (Aaret forud 12,9 pCt.).

Diarrhoe og Cholera nostras. Fra Eidsberg Herred angives disse Sygdomme i Juli og August at have været almindeligt udbredte og ofte at have havt dysenterisk Karakter; fra Sarpsborg Distrikt omtales en liden Epidemi paa nogle Gaarde, hvor Sygdommen var meget heftig med næsten dysenterilignende Optræden og i et Par Tilfælde medførte Døden hos Voxne.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne:				
			1	2	3	4	5
			Eidsberg.	Moss.	Sarpsborg.	Hvaløerne.	Fredrikshald.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	49	-	2	14	24	3	6
Gonorrhoe	127	-	9	16	65	1	36

Til Oplysning om endel af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** se Tabellen Side 33.

Lungetuberkulose udgjorde for hele Amtet 13,6 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 23,9 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. I Byerne var Forholdet henholdsvis 14,4 pCt. og 23,5 pCt., i Landdistrikterne henholdsvis 12,9 pCt. og 24,3 pCt.

Chirurgiske Sygdomme. For Brok (Hernia) behandlede 84 Personer, 9 Gutter, 5 Smaa piger, 52 voksne Mænd og 18 voksne Kvinder. 30 Tilfælde opgives som Hernia inguinalis, 18 som Hernia cruralis og 1 som Hernia umbilicalis. Der opgives udført 6 Herniotomier, 3 paa Sygehus, hvoraf to med heldigt, en med dødeligt Udfald, 3 udenfor Sygehus, hvoraf to med heldigt, en med dødeligt Udfald. Af Benbrud (Fractura) behandlede 80, nemlig Fractura processus coronoidei maxillæ 2, Fr. claviculæ 7, Fr. costarum 9, Fr. humeri 6, Fr. anti-

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Eidsberg	179	30	70	109
Moss	217	26	106	111
Moss By	97	12	49	48
— Landdistrikt	120	14	57	63
Sarpsborg	453	45	234	219
Sarpsborg By	72	10	41	31
Fredriksstad —	166	14	72	94
Landdistrikt	215	21	121	94
Hvaløerne	52	8	17	35
Fredrikshald	157	35	29	128
Smaalenenes Amt	1058	144	456	602
Deraf i Byer	492	71	191	301
— Landdistrikt	566	73	265	301

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.	ved Drab.
Eidsberg	652	416	43	3	1	18	9	2	-
Moss	743	400	61	7	3	15	7	3	-
Moss By	310	151	30	2	1	4	4	1	-
— Landdistrikt	433	249	31	5	2	11	3	2	-
Sarpsborg	1755	784	167	11	13	46	20	2	-
Sarpsborg By	96	79	9	1	1	1	2	-	-
Fredriksstad —	422	167	48	2	1	9	5	-	-
Landdistrikt	1237	538	110	8	11	36	13	2	-
Hvaløerne	486	237	34	2	3	10	13	-	-
Fredrikshald	382	173	37	3	1	12	4	-	-
Smaalenenes Amt	4018	2010	342	26	21	101	53	7	-
Deraf i Byer	1210	570	124	8	4	26	15	1	-
— Landdistrikt	2808	1440	218	18	17	75	38	6	-

brachii 10, Fr. radii 13, Fr. ulnæ 1, Fr. colli femoris 2, Fr. femoris 9, Fr. cruris 7, Fr. femoris et cruris 3, Fr. tibie 4, Fr. fibulæ 6, Fr. malleoli 1. Af Luxationer opgaves følgende 39: Luxatio maxillæ inferioris 1, L. claviculæ 1, L. humeri 27, L. cubiti 8, L. genus 1, L. pedis 1.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.			Vending.				Udtrækning ved Sædeleie.		Partus præmaturus artificialis.		Perforation.	Embryotomi.		Laparotomi.	Efterbyrdsoperation.
	Mødre		Børn	Mødre		Børn		Mødre	Børn	Moder	Barn	Mødre	Mødre		Moder	Mødre
	lev.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.	dødf.	lev.	lev.	død.	levende.	levende.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel.....	46	1) ¹ 46	1	2	-	1	1	2	2	-	-	-	-	5) ¹ 1	-	-
Bækkensneverhed.....	5	3	2	1	-	-	1	-	-	3) ¹ 1	1	4) ³	-	-	-	-
Barselkrampe.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandagtig Hævelse og Stivhed i ydre Fødselsdele.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Issefødsel med Panden fortil...	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Hovedleie.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansigtsfødsel.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie.....	-	-	-	7	2) ¹	1	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Forsømt Tverleie.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Fremfald af Navlesnor.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Graviditas extrauterina.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	60	57	4	10	1	3	8	2	2	1	1	3	1	1	1	6
		61		11		11							2			

¹⁾ En Gang begge Tvillinger (hos 2den Tvilling Tangforløsning af sidstkomende Hoved); en Gang 2den Tvilling, 1ste Tvilling fødtes i Sædeleie ved Naturens Hjælp. ²⁾ Dødsarsag: Dystokia. 35 Aar gl. ³⁾ I 36te Uge, Barnet fødtes i Sædeleie, døde 3 Timer efter. Moderen forløst paa samme Maade i 1885 med levende Barn, i 1886 med dødfødt Barn; tidligere 3 Kunstforløsninger alle med dødfødte Børn. ⁴⁾ En Gang Perforation af sidstkomende Hoved efter foretagen Vending. I et andet Tilfælde forsøgte først forgjæves Vending og Tang, derpaa, da Konens Tilstand paa Grund af voldsom Blødning var yderst betænkelig, perforeredes Barnet levende. ⁵⁾ Anæmisk Kvinde, Hængebug, langvarigt Fødselsarbeide, forgjæves forsøgt Vending, dødt Foster. Dødsarsag: Livmoderbristning.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning. I Fredrikshald forpleiedes i Henhold til Sindssygelovens § 19: 14 Sindssyge, hvoraf 4 paa Asyl, og efter § 17: 7 Syge, hvilke vare udsatte i Forpleining dels i Byen dels i Landdistrikterne omkring Byen. I Eidsberg Distrikt ere 20 fattige Sindssyge af Christiania Fattigvæsen og 7 private Sindssyge udsatte til Forpleining. Disse Sindssyges Forpleining kontrolleres af Distriktslægen.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes tilsammen 87, hvoraf 11 i Eidsberg, 8 i Moss, 38 i Sarpsborg, 10 i Hvaløernes Distrikt og 20 i Fredrikshald. Indikation og Udfald for disse Operationer sees af Tabel Side 36.

Antal **Fødte og Døde** sees af Tabel Side 35.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 2008 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 50,0.

Døde paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 21 Kvinder paa Barselseng. Lægerne opgive Dødsårsag for 12 Kvinder, hvoraf 6 døde af Barsel-feber, 2 af Barselkrampe, 1 af Livmoderblødning, 1 af Livmoderbristning, 1 døde efter besværlig Forløsning, og 1 Kvinde døde uforløst; dette var en 40 Aar gammel førstefødende med ligelig forsnævret Bækken. Hun døde af Hjerteparalyse under Forsøg paa Tangforløsning.

De hyppigste **Dødsårsager** vare :

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Diphtherit	151	45	106
Lungetuberkulose	144	71	73
Lungebetændelse	95	42	53
Kræft	80	28	52
Akut Bronchit	49	28	21
Organisk Hjertesygdom	38	18	20
Alderdomssvaghed	36	24	12
Morbus Brightii, Vatersot	36	19	17
Strubehoste	31	21	10
Kramper i Børnealderen	31	23	8
Skarlagensfeber	30	13	17

Hygieniske Forhold angives uforandrede.

Badeindretninger. Moss Badehus var aabent i 85 Dage, og der leveredes 3787 Strømbad, 670 Karbad, 720 Douschbad, 514 Karbad med Styrt og 80 Styrtbad. Foruden Moss Badehus er der af en Privatmand med Tilskud af Brændevinssamlaget indrettet en Badeanstalt for varme Bad samt Dampbad, aaben hele Aaret; Søgningen er imidlertid endnu ikke stor. Badehuset i Fredrikshald var fra Juni til Udgangen af September daglig aabent og i de øvrige Maaneder Fredag og Lørdag. Der leveredes 3000 varme Karbad og 1500 kolde Styrtbad.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

Sygehuse. Amtet har Amtssygehus i Fredrikstad, desuden findes i Moss, Fredrikstad og Fredrikshald kommunale Sygehuse. Det militære Sygehus i Fredrikshald nedlagdes i April Maaned, og fra den Tid blive de syge Mandskaber

ifølge oprettet Kontrakt mellem Arme departementet og Kommunebestyrelsen behandlede paa det kommunale Sygehus. I Fredrikshald findes et lidet Sygehus, tilhørende den katholske Menighed, hvor de Syge pleies af barmhjertige Søstre.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissionerne, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vakci- nerede.	Rets- medicinske Forret- ninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	18	2759	53	3309	19
Eidsberg	6	405	⁴⁾ 10	603	1
Moss	3	¹⁾ 748	⁵⁾ 10	587	1
Sarpsborg	4	²⁾ 1029	⁶⁾ 19	1408	12
Hvaløerne	3	113	⁷⁾ 6	437	4
Fredrikshald	2	³⁾ 464	8	274	1

¹⁾ Deraf i Moss By 500. ²⁾ Deraf i Sarpsborg By 117, i Fredriksstad By 423. ³⁾ Deraf i Fredrikshald By 376. ⁴⁾ Eidsberg 1, Rakkestad 1, Trygstad 4, Askim 1, Skibtvæ 2, Rødenæs 1. ⁵⁾ Moss By 6, Vaale 1, Raade 1, Spydeberg 1, Haabøl 1. ⁶⁾ Sarpsborg 5, Fredriksstad 8, Skjeberg 1, Glemminge 1, Tune 1, Borge 1, Varteig, 1, Onse 1. ⁷⁾ Berg 2, Ide 2, Aremark 2.

IV. Buskeruds Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet ¹⁾		114.02	102 186	33	3	2	18
1. Drammen		4.690	31 370	8	2	13	2
	Drammen, Kjøbstad ..	0.045	18 643	8	2	8	-
	Lier	2.479	7 022	-	-	2	-
	Røken	0.894	2 828	-	-	2	1
	Hurum	1.270	2 444	-	-	1	1
	Holmsbo, Ladested	0.002	433	-	-	-	-
2. Ringerike		13.18	14 367	7	-	6	4
	Hønefoss, Kjøbstad ...	0.01	1 149	4	-	2	-
	Hole	2.39	4 080	1	-	2	1
	Norderhov	5.90	6 870	-	-	1	2
	Aadalen	4.88	2 268	2	-	1	1

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vækmaterer.
3. Modum.....		17.57	25 384	7	-	9	3
	Nedre Eker.....	3.85	11 690	4	-	4	1
	Øvre Eker.....						
	Modum.....						
	Sigdal.....	9.68	6 265	1	-	3	1
4. Næs.....		22.36	8 407	1	-	4	3
	Næs.....	11.94	4 196	1	-	2	1
	Gol.....	10.42	4 211	-	-	2	2
5. Aal.....		20.91	5 880	2	-	2	2
	Aal.....	20.91	3 728	2	-	1	1
	Hol.....		2 152	-	-	1	1
6. Sandsvør.....		10.01	11 766	5	1	¹⁾ 4	1
	Kongsberg, Kjøbstad	0.02	4 357	4	1	sdon	sdon
	Sandsvør.....	5.57	4 717	-	-		
	Flesberg.....	4.42	2 692	1	-		
7. Rollag.....		25.30	5 012	1	-	¹⁾ 2	2
	Rollag.....	3.28	1 773	-	-	1	1
	Nore.....	22.02	3 239	1	-	1	1

¹⁾ 1 Post ledig.

Sundhedstilstanden var i den største Del af Amtet tilfredsstillende, dog optraadte Diphtherit, Skarlagensfeber og Kighoste fremdeles epidemisk i den sydlige Del af Amtet.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1 702 eller 16,5 pro mille af den beregnede Folkemængde ved Aarets Midte (103 200). Dødeligheden Aaret forud var ogsaa 16,5 pro mille.

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende af Lægenes Opgaver sammendragne Tabel Side 40 og 41.

Typhoidfeber forekom noget hyppigere end i de foregaaende Aar siden 1878. I Drammens By optraadte den sporadisk i de første 8 Maaneder, men i de sidste 4, og da særlig i September og Oktober, syntes den at ville antage en rent epidemisk Karakter; ved Aarets Slutning var den i betydeligt Aftagende. Paa Byens Sygehus indlagdes 38 Angrebne, hvoraf 5 afgik ved Døden; desuden opstod Sygdommen hos en Patient under Opholdet paa Sygehuset, hvor han havde været opereret for en Svulst; han gik da oppe og ude og antoges at være inficeret ved et Besøg paa Typhoidfeberstuen (I. C. Holst). Ogsaa i Drammens Landdistrikt forekom flere Tilfælde, de fleste i Høstmaanederne. I Ringerikes Distrikt optraadte den i Begyndelsen af Aaret ved Follum Træsliberi, hvorfra den udbredte sig til Heen i Aadalen og til Hole, hvor dog kun en Person angrebes. Paa

I Buskeruds Amt anmeldte

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	171	19	171	17	7	4	9	8	7	12	14	30
Cerebrospinal-meningit .	15	3	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	27	8	27	1	3	2	6	3	-	2	-	-
Vandkopper	128	-	128	21	15	8	9	3	2	8	-	3
Skarlagensfeber	627	38	621	58	43	41	46	38	54	53	31	41
Røde Hunde	3	-	3	-	-	1	-	-	-	1	-	1
Mæslinger	6	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	140	3	140	22	10	11	12	10	11	7	10	7
Kighoste	451	11	451	46	68	26	15	14	13	11	17	17
Diphtherit	354	84	354	7	3	7	14	49	23	23	45	50
Strubehoste	37	18	37	5	2	2	-	4	1	3	7	6
Kusma	28	-	28	-	1	1	1	2	-	-	4	-
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit.)	2928	53	2910	480	687	306	236	209	134	97	88	97
Katarrhalsk og folliku- lær Angina	1253	-	1253	88	82	99	111	102	107	77	56	75
Lungebetændelse	434	55	434	51	69	60	75	48	21	8	7	21
Brystbetændelse	101	3	101	13	9	14	9	13	7	9	3	6
Gigtfeber	286	4	286	38	32	18	30	27	23	22	15	12
Koldfeber	2	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cho- lera nostras	1585	43	1585	98	79	118	82	83	126	323	218	127
Blodgang	9	-	9	2	-	1	3	-	-	-	1	-
Skjørbug	2	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Tilsammen	8587	343	8563	947	1111	719	659	613	529	658	516	493

Gaarden Viksengen forekom en liden Epidemi, begrændset til denne ene Gaard, i Høstmaanederne. I Norderhov Herred viste sig enkelte spredte Tilfælde. Af 29 i hele Distriktet Angrebne døde Ingen. I Modum forekom 13 sporadiske Tilfælde med 5 Dødsfald; 2 Gange importeredes formentlig Smitten fra Kongsberg. I Næs behandledes 3 Tilfælde, hvoraf 2 i et Hus i Gol. Fra Sandsvær anmeldes 9 Angrebne, deraf 5 i Kongsberg By; 2 behandledes paa Amtssygehuset.

Cerebrospinalmeningit optraadte i Rollag Distrikt i Midten af Oktober med 15 Tilfælde, hvoraf 3 endte med Døden. De fleste viste sig meget lette i Begyndelsen, idet de akute Symptomer gave sig efter nogle Dage, hvorefter der imidlertid paa Sygdommens 2den—4de Dag optraadte Pareser

epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:													
					1		2		3		4		5		6		7	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Drammen.		Ring- rike.		Modum.		Næs.		Aal.		Sandsvær.		Rollag.	
					Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Df.
33	15	15	171	19	117	9	29	-	13	5	3	-	-	-	9	5	-	-
6	9	-	15	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	3
1	4	5	30	11	10	6	4	2	2	-	-	-	-	-	11	2	3	1
11	25	23	128	-	73	-	13	-	4	-	-	-	4	-	34	-	-	-
68	82	66	627	38	184	14	127	9	127	6	27	2	2	-	144	6	16	1
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
1	2	3	6	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
8	20	12	140	3	60	1	17	-	28	1	6	-	7	-	21	-	1	1
41	118	65	451	11	74	1	1	-	194	1	-	-	-	-	182	9	-	-
59	41	33	361	91	193	45	6	3	78	20	5	2	6	3	65	15	8	3
3	1	3	37	18	22	13	8	3	1	-	2	1	-	-	4	1	-	-
2	1	16	28	-	7	-	1	-	1	-	-	-	3	-	16	-	-	-
150	203	223	2930	55	1405	38	293	1	684	9	18	-	25	-	467	7	38	-
109	221	126	1253	-	826	-	71	-	130	-	12	-	15	-	195	-	4	-
20	33	21	437	58	155	25	57	10	130	12	7	1	14	1	63	9	11	-
6	6	6	101	3	42	1	9	1	29	1	1	-	4	-	12	-	4	-
14	24	31	286	4	89	-	42	-	79	3	10	-	30	-	29	1	7	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
111	112	108	1587	45	832	28	135	2	319	12	6	-	31	-	235	3	29	-
1	1	-	9	-	1	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
644	918	756	8604	360	4095	182	818	31	1819	70	97	6	144	4	1493	58	138	9

og Paralyser, som viste sig meget lidet tilgængelige for Behandling. Herpes labialis blev ikke iagttaget i denne Epidemi. De fleste Tilfælde forekom inden en Familie paa 7 Medlemmer, der boede paa en liden Gaard, sammenpakkede i et eneste trangt Værelse med Kogeoyn. Den 10de Oktober angrebes først en 4½ Aar gammel Gut, den 12te Søsteren, den 13de en Broder og en anden Søster; den sidste døde den 31te Oktober efter at have været paretisk siden den 24de, da Lægen første Gang saa hende. De andre Angrebne, der kom sig, vare anæmiske uden Madlyst og Kræfter i flere Maaneder efter. Den 12te November indsygnede deres 30-aarige Moder; efter 2 Dage indtraadte Bedring, men Rekonvalescentsen varede i over 7 Uger. Sættes den først angrebne Gut og Moderen, for hvilkes Vedkommende Diagnosen kan være tvivlsom, ud af Betragtning, ind-

Liste over forskjellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt op- givne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne :															
								1		2		3		4		5		6		7			
	Dram- men.	Ringe- rike.						Modum.	Næs.	Aal.	Sands- vær.	Rollag.											
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.							Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	
Chronisk Rheumatisme	522	-	1	4	325	192	26	135	-	89	-	172	-	11	-	36	-	60	-	19	-	-	-
Fnat	281	-	66	64	47	54	23	49	-	43	-	113	-	2	-	22	-	9	-	43	-	-	-
Skurv	30	-	11	9	4	6	10	1	-	3	-	1	-	2	-	20	-	-	-	3	-	-	-
Kjertelsyge	373	6	133	157	25	58	22	167	5	58	-	108	-	5	-	11	-	17	1	7	-	-	-
Rachit	171	9	100	71	-	-	21	73	4	48	1	24	3	1	-	8	-	15	1	2	-	-	-
Simpel Meningit	18	15	8	4	2	3	11	9	9	4	1	2	2	1	1	-	-	1	1	1	1	-	-
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose	45	34	16	11	7	10	16	15	15	7	6	13	8	1	1	-	-	4	2	5	2	-	-
Lungetuberkulose	436	193	11	20	138	176	30	174	89	48	14	114	52	11	2	7	3	68	27	14	6	-	-
Kræft	101	65	-	-	49	42	29	29	23	16	8	35	21	4	1	2	1	10	6	5	5	-	-
Morbus Brightii	148	36	6	6	59	51	26	48	14	33	6	35	11	5	-	9	-	14	5	4	-	-	-
Blegsot og Anæmi	1821	2	117	341	122	1207	32	889	2	239	-	355	-	8	-	67	-	136	-	27	-	-	-
Menstruationsuordener	384	-	-	2	-	382	25	119	-	40	-	165	-	12	-	17	-	29	-	2	-	-	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1791	5	76	101	798	816	32	680	3	244	-	563	-	40	-	68	2	124	-	72	-	-	-
Ormesygdomme	134	-	40	51	21	17	18	54	-	30	-	35	-	2	-	1	-	4	-	8	-	-	-
Drankersygdomme	12	2	-	-	12	-	5	6	-	4	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Struma	90	-	1	8	20	59	18	18	-	16	-	43	-	-	-	7	-	6	-	-	-	-	-

sygnede de andre 3 i Tiden 12te til 13de Oktober. De havde alle været udsatte for den samme Leilighedsaarsag, Forkjølelse, idet de ude vare udsatte for Kulde og Væde (de gjætede Smaafæet paa Fjeldet, vare daarlig klædte og vaade paa Benene hele Dagen) og inde levede under de mest miserable hygieniske Forhold; paa begge Sider af Stuen gik smaa Vasdrag, saa det var vanskelig at komme ud og ind uden at blive vaad paa Benene. En anden 12 $\frac{1}{2}$ Aar gammel Pige fik ogsaa Sygdommen efter en Forkjølelse. Hun havde vasket Klæder den 25de Oktober i en Bæk med Snevand, da hun den 27de Oktober om Morgen fik Brækning, Hovedpine, Nakkesmerter og Kontraktur, Smerter nedover hele Ryggen, yderlig Mathed og Anorexi. 29de Oktober Svindel, sjanglende Gang og Delirier, 30te Oktober døde hun. Der var mange andre Børn i Huset, men ingen af disse havde været udsat for en saadan Leilighedsaarsag som den Afdøde, og Ingen af dem fik Sygdommen. Smitte fra angrebne Huse syntes at kunne udelukkes. (Synnestvedt).

Skarlagensfeber optraadte epidemisk i Drammen i Aarets 3 sidste Maaneder og fik sin største Udbredelse i November; ogsaa i Landdistriktet forekom den hist og her, men fik ingensteds videre Udbredning. De fleste Dødsfald af denne Sygdom inden Ringerikes Distrikt angives at skyldes Nyreaffektioner, der vare meget almindelige. I Modums Distrikt fortsatte den sig som Epidemi fra foregaaende Aar, men i stadig aftagende Grad og med ringe Dødelighed. I Næs var den meget udbredt i den nordlige Del; de første Tilfælde optraadte i Hemsedal, antagelig ved Import vestenfra. I Sandsvær optraadte den epidemisk hele Aaret igjennem saavel i Kongsberg By som i Landdistriktet. I Rollag forekom 16 Tilfælde paa 4 langt fra hverandre liggende Gaarde i Juli og August; 1 Dødsfald var allerede indtruffet, da Lægen blev underrettet om Sygdommen, som det siden lykkedes at begrænse.

Kighoste havde adskillig Udbredelse i 1ste Kvartal i Modums Distrikt, i sidste Kvartal i Drammen og Kongsberg By.

Diphtherit, der i Løbet af 1ste Kvartal forekom forholdsvis sjelden, fik ikke ringe Udbredning, især i Høstmaanederne. Efterat der i længere Tid var optraadt enkelte Tilfælde i Drammen, udbrød der i Mai en fuldstændig Epidemi, indført fra Skoger gjennem et derværende Meieri, og den 11te Mai blev det nødvendigt at aabne Tangens Lazaret for Syge, som ikke tilfredsstillende kunde isoleres i Hjemmet. Da Antallet af Syge i November og December gik op til mellem 20 og 30, blev Tangens Lazaret evakueret, nærmest paa Grund af manglende Plads, men ligesaa meget paa Grund af Klager over altfor kolde og trækfulde Værelser. De Syge overflyttedes til den gamle, tidligere som midlertidigt Sygehus benyttede Træbygning paa Strømsø. Af de forskjellige Bydele var det særlig Strømsø, som hjemsoegtes af Sygdommen, og der igjen fornemlig de ved Jernbanen ansatte Betjenters Familier. I Holmsbo optraadte den epidemisk med 14 Tilfælde i September og 20 i Oktober, men kun 1 i November (J. Dahl). Inden Modums Distrikt optraadte den med Heftighed i enkelte Grænder; Smitteimport dels fra Drammen, dels fra Kongsberg og dels fra Christiania. I Næs Distrikt angrebes i et Hus i Hemsedal 4 Børn, hvoraf 2 vare døde og begravede ved Anmeldelsen. Blandt de Syge i Aal var en 15 Aar gammel Gut fra Numedal, der var under Behandling for purulent Knæbetændelse; han fik diphtherisk Belæg baade i Halsen og Incisionsaabningerne, men helbrededes i Løbet af 14 Dage. Fra Sandsvær anmeldes de fleste Tilfælde i 2det Kvartal i Kongsberg By.

Lungebetændelse forekom i det Hele meget sjeldnere end Aaret iforveien, særlig opgives der fra Ringerikes og Modums Distrikt et mindre Antal,

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde sees af følgende Tabel.

Sygdom.	Til- sammen Behand- lede.	Fordeling paa Lægedistrikterne:					
		1	2	3	5	6	7
		Dram- men.	Ringe- rike.	Modum.	Aal.	Sands- vær.	Rollag.
		Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	66	32	5	13	1	12	3
Gonorrhoe, Urethrit . . .	80	52	5	14	4	4	1

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsættes Tabel Side 42.

Skurv. Ved anstillede Undersøgelser er inden Aals Distrikt fundet omtrent 30 af Skurv lidende Personer i Hols og 10 i Aals Herreder. De fleste af disse for det meste fattige Patienter forsynedes med Medikamenter og undervistes om Behandlingsmaaden; Epilationen af de Syges Haar udførtes dog ikke tilfredsstillende af nogen. Behandlingen fortsættes med en det følgende Aar bevilget Hjelp af Amtskommunen. (Rømcke).

Lungetuberkulose udgjorde 16,9 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 24,6 pCt. af ikke epidemiske Sygdomme. I Byerne var Forholdet henholdsvis 15,8 pCt. og 24,7 pCt., i Landdistrikterne 17,7 pCt. og 24,6 pCt. Se Tabel næste Side.

Ormesygdomme. I Sandsvær forekom *Tænia mediocannellata* hos en Mand, dennes Kone og Datter. Den første og den sidste havde nydt meget raat Oxekjød. (E. Poulsen).

Struma anføres fra Aals Distrikt at være noget udbredt inden et Par Familier i Hol, saaledes paa et Sted Manden, Konen, 2 Sønner og 1 Datter, samt Mandens Broder. Sønnekonen, en Søstersøn af Konen og den næstældste Søn fik alle 3 Struma under et længere Ophold ved en Skole paa Ringerike, hvor den ældste Søn var Lærer. Konens Bedstemoder skal ogsaa have havt Sygdommen. (Rømcke).

Phosphornekrose behandlede hos et Par Piger paa en Fyrstikfabrik i Drammen.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes ialt 62, deraf 28 i Drammens, 10 i Ringerikes, 6 i Modums, 3 i Næs og 15 i Sandsværs Distrikter. Indikationer og Udfald sees af følgende Tabel (se Side 46).

Døde paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 15 Kvinder paa Barselseng. Lægerne opgive Dødsaaarsagen for 14; 11 døde af Barsel-feber, 2 af Livmoderbristning og 1 paa Grund af besværlig Fødsel.

Om **Jordemoderhjelpen** se Tabel næste Side.

Om **Fødte og Døde** se Tabel Side. 47.

De hyppigst opgivne **Dødsaaarsager** sees af Tabellen paa Side 47.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsaarsager			
	ialt.	af Lungetuber- kulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Drammen	567	89	182	385
Drammen By	361	56	122	239
Holmsbo	14	1	10	4
Landdistrikt	192	32	50	142
Ringerike	92	14	31	61
Hønefos By	9	4	3	6
Landdistrikt	83	10	28	55
Modum	234	52	70	164
Næs	20	2	6	14
Aal	19	3	4	15
Sandsvær	165	27	58	107
Kongsberg By	109	17	42	67
Landdistrikt	56	10	16	40
Rollag	46	6	9	37
Buskeruds Amt	1143	193	360	783
Deraf i Byer	493	78	177	316
— - Landdistrikt	650	115	183	467

Uddrag af Jordemødrenes Opgaver over Fødselshjelpen i 1887.

[illegible]

Obstetriciske Operationer i Buskeruds Amt.

Indikation.	Tangforløsning.			Vending.				Partus præmaturus artificialis.		Perforation.	Exvisceration.	Efterbyrdsoperation.
	Mødre.	Børn.		Mødre.		Børn.		Mødre.	Børn.	Mødre.	Moder.	Mødre.
	lev.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	dødf.	levende.	lev.	levende.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer.....	23	¹⁾ 20	4	1	-	⁵⁾ 1	-	-	-	⁸⁾ 1	-	-
Bækkensneverhed	3	3	-	-	²⁾ 1	-	1	⁶⁾ 1	1	-	-	-
Barselkrampe.....	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning og Placenta prævia.....	-	-	-	4	³⁾ 1	2	3	⁷⁾ 1	1	-	-	-
Ueftergivelige, ydre Fødselsdele...	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	5	⁴⁾ 2	3	4	-	-	-	⁹⁾ 1	-
Ansigtsleie	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalisk Fosterhoved	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Tilsammen	33	29	5	10	4	6	8	2	2	2	1	9
		34		14		14						

¹⁾ Deraf en 1ste Tvilling, 2den forløstes levende ved Vending, hvor Udfaldet for Moderen er opgivet. ²⁾ Dødsårsag: Livmoderbristning. ³⁾ Døde af Barsel-feber. ⁴⁾ En døde af Livmoderbristning, 1 af besværlig Fødsel (Dystokia). ⁵⁾ 2den Tvilling; se Anm. 1. ⁶⁾ I 36te Uge hos en III para (1ste Gang forløst med dødt Barn ved Naturens Hjælp, 2den Gang ved Perforation); Fødselen blev indledet med Bougi, Fosteret bød sig ved Lægens Ankomst i Tverleie og maatte exviscereres. ⁷⁾ I 6te Maaned. ⁸⁾ Efter forgjæves Tangforløsning paa det døde Foster. ⁹⁾ Efter forgjæves Forsøg paa Vending.

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Levende fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulyk- kelige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Drammen	1037	613	128	11	9	26	9	3
Drammen By	608	373	77	6	6	17	4	1
Holmsbo —	24	15	2	-	-	2	-	-
Landdistrikt	405	225	49	5	3	7	5	2
Ringerike	489	189	37	4	2	19	4	2
Hønefos By	95	21	4	-	-	3	1	-
Landdistrikt	394	168	33	4	2	16	3	2
Modum	735	381	63	12	2	22	6	5
Næs	226	115	17	-	-	8	2	-
Aal	161	82	8	-	-	6	3	-
Sandsvær	413	247	34	6	-	10	5	3
Kongsberg By	170	121	17	2	-	4	2	-
Landdistrikt	243	126	17	4	-	6	3	3
Rollag	109	75	7	-	2	5	-	-
Buskeruds Amt	3170	1702	294	33	15	96	29	13
Deraf i Byer	897	530	100	8	6	26	7	1
— Landdistrikt	2273	1172	194	25	9	70	22	12

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1468 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 53,7.

Om **Veirliget** anføres fra Næs, at Sommeren var meget tør, saa Hø og Kornavlingen gav et meget daarligt Udbytte. Fra Rollag berettes om daarligt Udbytte af Foder og Korn, men tilfredsstillende af Poteter.

Levemaade og hygieniske Forhold. Fra Drammen omtales Kloakledningerne som endnu staaende meget tilbage. Værst er den saakaldte «Nyby» paa Strømsø stillet, hvor det bebyggede Terrain ligger lavere end Elven. Sundhedstilstanden i denne Bydel er derfor ogsaa lidet tilfredsstillende. Med de tiltorvs bragte Levnetsmidler føres der jevnlig Kontrol af Sundhedskommissionens Betjent, og med Politiets Assistance er i Aarets Løb Kjød af syge Dyr gjentagne Gange blevet beslaglagt og konfiskeret. Fra Modum anføres, at Nydelsen af spirituøse Drikke er i Aftagende i Eker, hvor Afholdssagen har havt stor Fremgang; al Øludskjænkning og Ølsalg er forbudt, men der foregaar et ikke ubetydeligt Salg af Øl, der tilsendes fra Byernes Bryggerier i Vogne. (Collett).

Amtet har 2 **Sygehuse**: Amtssygehuset paa Kongsberg og Drammens Bys Sygehus, der ved Aarets Begyndelse flyttede ind i et nyt, velindrettet Lokale.

Bade. Af en Privatmand er i Drammen oprettet en Austalt for varme Karbad og russiske Dampbad til offentlig Afbenyttelse. Modums Kuranstalt

De hyppigste Dødsårsager vare:

Dødsårsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byer.	Land- distrikterne.
Lungetuberkulose	193	78	115
Diphtherit	91	49	42
Alderdomssvaghed	84	21	63
Kræft	65	21	44
Lungebetændelse	58	21	37
Akut Bronchit og Laryngit	55	30	25
Hjerneslag	50	20	30
Diarrhoe og Cholera nostras	45	27	18
Organisk Hjertesygdom	42	14	28
Morbus Brightii	36	12	24
Tuberkulose Betændelser og Miliærtuberkulose	34	14	20

og Sanatorium søgtes i 1887 af 286 Syge; af disse vare 133 Norske, 79 Danske, 52 Svenske, 10 Finske, Engelske og Amerikanske 4 og 8 Russere. Fra Rollag omtaltes et Par Styrtebade.

Kvaksalveri. Rollag Distrikt havde Besøg af en Kvaksalver, der især i Rollag benyttedes af Bygdens bedste Mænd. Han antages at have virket til betydelig Skade for sine Efterfølgere. (Synnestvedt).

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske Forret- ninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Buskeruds Amt	18	2426	47	2586	17
Drammen	4	888	1) 20	909	6
Ringerike	3	337	2) 3	450	-
Modum	5	673	3) 7	336	6
Næs	1	46	4) 4	363	1
Aal	1	81	5) 6	191	-
Sandsvær	3	339	6) 6	337	3
Rollag	1	62	7) 1	-	1

1) Drammen 15, Lier 2, Røken 2, Hurum 1. 2) Norderhov 1, Hole 1, Aadalen 1.
3) Modum 3, øvre Eker 2, nedre Eker 2. 4) Næs 2, Gol 2. 5) Hol 4, Aal 2. 6) Kongs-
berg 4, Sandsvær 1, Flesberg 1. 7) Nore 1.

I Rollags Distrikt vaccineredes ikke i 2 Kredse paa Grund af Vakcina-
tricens Sygdom eller Tjenesteledighed, i en, Opdal, vaccineres kun hvert andet Aar.

V. Jarlsberg og Laurviks Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vakcinerer.
Amtet ¹⁾		17.70	87 506	25	4	37	16
1. Tønsberg		6.047	40 794	11	3	18	9
	Tønsberg, Kjøbstad.	0.012	4 913	5	2	2	-
	Horten, Ladested.....	0.019	5 302	3	1	3	-
	Aasgaardstrand, Ladest.	0.001	488	-	-	1	1
	Vaale	0.045	2 515	-	-	1	1
	Borre	0.482	2 887	-	-	1	1
	Søm	0.808	5 742	-	-	1	1
	Andebu	1.34	2 651	-	-	1	1
	Stokke	0.935	5 097	1	-	4	1
	Nøterø	0.430	5 207	-	-	2	1
	Ramnæs.....	1.082	3 000	-	-	1	1
	Tjøme.....	0.293	2 992	2	-	1	1
2. Hof		6.469	18 346	5	-	6	3
	Holmestrand, Kjøbstad	0.003	2 147	2	-	1	-
	Svelvik, Ladested.....	0.004	1 614	1	-	1	-
	Hof	1.038	2 109	1	-	1	-
	Laurdal	2.08	2 543	1	-	1	-
	Skoger	0.884	3 267	-	-	-	1
	Strømmen	0.425	1 206	-	-	-	-
	Sande.....	1.353	3 481	-	-	1	1
	Botne.....	0.682	1 979	-	-	1	1
3. Laurvik		5.169	28 366	9	1	13	4
	Laurvik, Kjøbstad..	0.019	7 737	5	-	-	-
	Sandefjord, —	-	2 307	2	1	-	-
	Sandeherred	0.89	5 934	1	-	uopg.	-
	Tjølling	0.51	3 296	-	-	-	uopg.
	Hedrum.....	2.32	3 871	-	-	-	-
	Brunlanæs.....	1.43	4 080	-	-	-	-
	Fredriksværn	-	1 141	1	-	-	-

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Sundhedstilstanden skildres som mindre god i Hof Distrikt, hvor Skarlagensfeber og Diphtherit fik forøget Udbredelse. I Tønsberg og Laurvik Distrikter var Skarlagensfeberen i Aftagende, medens Kighoste i og omkring Tønsberg og Diphtherit i Sandefjord og Omegn vare adskillig mere udbredte end Aaret iforveien. Antal Døde af epidemiske Sygdomme (323) var større end i noget foregaaende Aar siden 1881, da der opgaves 324.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1502 eller 15,1 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte (96 500); Dødeligheden Aaret forud var 16,0 pro mille.

I Jarlsberg og Laurviks Amt

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	52	10	52	3	5	6	2	1	1	3	5	7
Cerebrospinalmeningit	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	39	11	38	3	4	2	2	3	3	1	2	2
Vandkopper	162	-	162	18	19	22	14	10	13	12	1	-
Skarlagensfeber	491	24	491	55	39	34	40	38	26	25	39	35
Røde Hunde	10	-	10	1	-	-	2	-	2	-	3	-
Mæslinger	15	-	15	1	-	-	-	1	-	6	1	-
Rosen	184	5	182	24	12	14	15	16	12	6	18	15
Kighoste	208	14	208	14	7	16	4	4	18	22	16	20
Diphtherit	372	92	372	51	17	23	53	34	15	34	33	19
Strubehoste	25	17	21	5	4	1	3	-	2	2	1	-
Kusma	8	-	6	-	2	-	-	2	1	-	-	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	3208	20	3208	446	491	379	338	262	165	152	149	171
Katarrhalsk og follikulær Angina	1771	-	1771	194	140	128	147	120	128	101	116	86
Lungebetændelse	602	86	602	60	68	76	72	83	37	23	23	15
Brystbetændelse	111	4	111	8	10	13	8	12	5	6	13	5
Gigtfeber	232	4	230	24	32	22	17	21	9	16	15	11
Koldfeber	15	-	15	1	-	2	-	1	2	1	2	3
Diarrhoe (akut)	1732	35	1732	104	87	85	92	90	186	327	305	173
Cholera nostras												
Blodgang	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjærbug	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tilsammen	9240	323	9229	1022	938	823	809	698	625	738	742	562

¹⁾ Antallet af opgivne epidemiske Tilfælde inden Tønsbergs Distrikt ansees af lægen opfører ifølge sit Sammen drag af Typhoidfeber 4, af Barselfeber 8, af Skarlagens-

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes ovenstaaende af Lægerens Opgaver sammendragne Tabel.

Typhoidfeber optraadte sjældnere end i 1886 inden Tønsberg og Laurvik Distrikter, derimod noget hyppigere inden Hof, hvor der i Laurdal i Høstmaanederne herskede en meget ondartet Epidemi (12 Syge, 6 Døde). Hos nogle var Sygdommen ledsaget af blodige Afføringer og Bylder udover Legemet, og hos en viste sig et maniakalsk Anfald, der varede nogle Dage. (A. C. Smith). Fra Skoger opgives 4 Tilfælde; samtidig herskede Sygdommen temmelig almindelig i Drammen.

Tabellen Side 52 giver Oplysning om Typhoidfebertilfældenes Fordeling paa Byer og Landdistrikter maanedsvist.

anmeldte epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:					
					1		2		3	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Tønsberg ¹⁾ .		Hof.		Laurvik.	
					Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
11	7	1	52	10	8	-	32	8	12	2
-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
8	5	3	39	11	22	3	1	-	16	8
16	23	20	162	-	52	-	13	-	97	-
65	38	57	491	24	99	2	187	5	205	17
-	2	-	10	-	8	-	-	-	2	-
1	3	2	15	-	10	-	4	-	1	-
17	21	12	184	5	66	1	21	1	97	3
35	24	28	208	14	166	13	29	1	13	-
44	23	26	372	92	119	30	108	22	145	40
2	1	-	25	17	4	4	9	6	12	7
-	-	1	8	-	4	-	-	-	4	-
207	197	251	3208	20	2007	7	282	7	919	6
127	262	222	1771	-	831	-	209	-	731	-
29	57	50	602	86	247	35	58	14	297	37
7	13	11	111	4	65	3	11	-	35	1
12	21	30	232	4	108	1	35	-	89	3
2	-	1	15	-	11	-	3	-	1	-
98	104	81	1732	35	855	11	169	5	708	19
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
675	801	796	9240	323	4684	110	1171	69	3385	144

Distriktslægen for altfor stort, idet enkelte Syge ere behandlede af flere Læger. Distriktsfeber 44, af Diphtherit 93 og af Strubehoste 1 Tilfælde.

Af Cerebrospinalmeningit opføres et enkelt dødeligt Tilfælde hos en voxen Kvinde i Nærheden af Sandefjord.

Skarlagensfeberen, hvoraf der i 1885 anmeldtes 622 og i 1886: 731 Angrebne, var i betydelig Aftagende (491 anmeldte Tilfælde); Dødeligheden 4,9 pCt. var større end i begge de foregaaende Aar med henholdsvis 2,9 og 3,7 pCt. Hyppigst optraadte Sygdommen i Laurvik Distrikt, især i og omkring Laurvik By, men ogsaa i de 2 nordlige Distrikter forekom den jævnt hele Aaret igjennem med spredte Tilfælde.

Af Mæslinger, der Aaret forud ikke iagttoges inden Amtet, opgives nogle faa Tilfælde fra Horten og Omegn, samt fra Holmestrand og Laurvik.

Kighoste fik især mod Aarets Slutning betydelig Udbredelse inden Tøns-

Typhoidfebertilfældenes Fordeling paa Herreder og Maaneder.

Anmeldt fra	Antal		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Tilf.	Dsf.												
Tønsberg.....	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— Omegn	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Horten	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Holmestrand	10	1	-	-	4	-	-	-	-	-	1	4	1	-
— Omegn ..	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Hof	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laurdal	12	6	1	1	-	-	-	-	1	5	4	-	-	-
Svelvik	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— Omegn	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	1
Laurvik	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
— Omegn	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sandefjord	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
— Omegn	6	1	-	-	1	-	-	-	1	-	1	3	-	-
Ialt	52	10	3	5	6	2	1	1	3	5	7	11	7	1

berg Distrikt. I Hof og Laurvik Distrikter, hvor den i 1886 herskede epidemisk, var den i betydeligt Aftagende paa de fleste Kanter; fra Svelvik omtales en udbredt Epidemi i 2det og 3die Kvartal.

Diphtherit var hyppigere end i 1886. I Tønsberg Distrikt holdt den sig det hele Aar igjennem med for det meste spredte Tilfælde. Paa Brøtsø, Nabø til Tjøme, udbrod i August en Epidemi (11 Angrebne, 5 Døde), der skyldtes Smitte fra Christiania, idet de 2 først angrebne Piger bleve syge 8 Dage efter en Lysttur derind, som trods Lægens Raad foretoges med omtrent 150 Skolebørn. Epidemien udbredte sig ikke udenfor den nordlige Del af Øen; senere indtraf dog nogle Tilfælde paa en Gaard ved Vrængen, hvortil Smitten formodes bragt fra en af Gaardene paa Brøtsø. (Tybring). I Stokke optraadte i Aarets første Maaneder nogle Tilfælde som Fortsættelse af Epidemien fra Aaret iforveien. Paa de angrebne Gaarde, alle i Ske Annex, staar Befolkningen betydelig tilbage i Renlighed og almindelig Oplysning, viste stor Ligegyldighed i Behandlingen af sine Syge og Døde og i Overholdelsen af Lægens Forskrifter; i et Hus med 8 Angrebne, hvor Sygdommen havde varet i 14 Dage, underrettedes først Naboer og Lægen tilkaldtes, da 3 af Børnene vare døde. De 11 Tilfælde i Marts skyldtes alle Smitte fra en Søgut, der selv syg gik omkring og sagde Farvel, men døde før Afreisen, 1 Time efterat han var bragt tilsengs. (W. Larsen). I Hof Distrikt anmeldes de fleste Tilfælde fra Svelvik og Omegn. I April og Mai forekom spredte Tilfælde i den sydlige Del af Ladestedet, men efter Branden, hvorved denne usundt bebyggede Bydel blev ødelagt, forekom der ikke flere Tilfælde inden Ladestedets Grændser; Smittestoffet overførtes ikke undtagen ved mere intim Omgang. I Arbejderboligerne ved Bergs Fabrik holdt Sygdommen sig fra Juli til Aarets Slutning. (A. Olsen). I Laurvik Distrikt fortsatte Epidemien fra 1886 sig med ikke ringe Dødelighed i Sandefjord og Sandeherred; den viste sig ogsaa ellers, men forekom for det meste spredt med Undtagelse i Berge Sogn af Brunlanæs, hvor der, væsentlig i Aarets 4 første Maaneder, forekom 40 Tilfælde med 11 Dødsfald.

Folikulær Angina optraadte i Svelvik epidemisk med stærk Stigning

i de kjøligere Maaneder. Den optraadte i Husepidemier som en Sygdom sui generis, der skarpt markerede sig fra saavel de akute Katarrher paa den ene Side som fra Diphtheriten paa den anden Side, karakteriseret foruden ved sit typiske Forløb særlig derved, at den ikke sjelden fulgtes af rheumatiske Muskel- og Ledaffektioner samt forskellige Hudsygdomme (Erythema nodosum, E. multiforme, Urticaria, Peliosis rheumatica). (A. Olsen).

Lungebetændelse, der i 1886 anmeldtes usædvanlig hyppig, nemlig 10,7 Tilfælde blandt 1000 af Befolkningen, optraadte dette Aar meget sjeldnere nemlig med 6,1 Angrebne pro mille. Fra Brøtsø og Svelvik omtales, at Sygdommen i nogle Tilfælde viste sig utvivlsomt smitsom (Tybring, A. Olsen).

Af akut **Diarrhoe** forekom i Nærheden af Svelvik i den sidste Halvdel af December en Epidemi i en liden Grænd af 5 Gaarde, hvor i det Hele 5 Personer indsygnede. Det første af disse Tilfælde optraadte i en Familie, hvor man hentede sit Drikkevand i en Brønd, der laa omtrent 2 Favne fra Stald-, Fjøs- og Privetdyngen med Tilsig fra denne; Brønden benyttedes ogsaa almindelig til Blødning af urent Barnetoi, Vaskning af Gjødselkjærrer o. s. v. (A. Olsen).

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne:					
			1	2		3		
			Tønsberg.	Hof.		Laurvik.		
			Tilfælde.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Syphilis	80	3	36	14	2	30	1	
Gonorrhoe	132	-	48	13	-	71	-	

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** er indtaget Tabel Side 54.

Rheumatiske Lidelser omtales som temmelig hyppige fra Tjømmø, rimeligvis foranledigede ved Klimatet paa den flade Ø, der ligger udsat for alle Vinde imod det aabne Hav. Indflyttede have ogsaa ondt for at taale Luften derude og behøve lang Tid for at akklimatiseres. (Tybring).

Lungetuberkulose udgjorde 15,2 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager ved Sygdom og 23,7 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. I Byerne vare de samme Forhold 16,9 og 25,2 pCt., i Landdistrikterne 14,0 og 22,5 pCt.

Blegsot samt **Hysteri** og **Kardialgi** angives som meget almindelige Sygdomme blandt Kvinderne paa Tjømmø. Da næsten alle Mændene ere Søfolk og derfor borte det meste af Aaret, maa Kvinderne for en stor Del paatage sig disses Arbeide og Omsorg; desuden har man ment, at den stadige Spænding og Uro, hvori Kvinderne leve for de Fraværendes Skyld, ogsaa kan indvirke skadelig. (Tybring).

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af Lægerne udførtes 89 **obstetriciske Operationer**, hvoraf 31 i Tønsbergs, 5 i Hofs og 53 i Laurviks Distrikter. Indikationer og Udfald sees af Tabellen Side 55.

Fødte og Døde (se Tabellen Side 56).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1602 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 48,4.

Liste over forskjellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne:					
	Tilfælde.	Dødsfald.						1		2		3	
			Tønsberg.		Hof.			Laurvik.					
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.		Tilf.	Dødsf.				
Chronisk Rheumatisme	438	-	1	-	287	148	25	216	-	29	-	193	-
Fnat	80	-	24	25	16	15	15	34	-	20	-	26	-
Skurv	7	-	2	2	-	2	4	-	-	1	-	6	-
Kjertelsyge	258	3	95	124	12	27	21	110	1	39	-	109	2
Rachit	73	2	36	37	-	-	16	31	2	8	-	34	-
Simpel Meningit	18	18	8	8	1	1	8	6	6	2	2	10	10
Tuberkuløse Betændelser og Miliær- tuberkulose	48	43	17	18	8	2	14	19	18	7	4	22	21
Lungetuberkulose	364	137	20	13	145	186	25	153	69	38	17	173	51
Kræft	97	75	-	-	52	44	21	41	36	16	16	40	23
Morbus Brightii	103	23	13	9	36	45	23	48	11	16	6	39	6
Blegsot og Anæmi	1324	2	63	206	47	1008	25	799	1	227	-	298	1
Menstruationsuordener	200	-	-	-	-	200	24	95	-	31	-	74	-
Kardialgi, chronisk Gastrit	1445	2	44	71	537	783	25	791	2	215	-	439	-
Ormesygdomme	75	-	28	33	9	5	16	45	-	5	-	25	-
Drankersygdomme	11	-	-	-	11	-	5	-	-	3	-	8	-
Struma	6	-	-	-	-	7	4	-	-	1	-	5	-

Obstetriciske Operationer i Jarlsberg og Laurviks Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Udtrækning ved Bækken- endefødsel.		Partus præ- maturus ar- tificialis.		Perfora- tion.	Exvis- ceration.	Efter- byrds- operation.
	Mødre		Børn		Mødre		Børn		Mødre	Børn	Moder	Barn	Mødre	Mødre	Mødre
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.	lev.	lev.	lev.	lev.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	43	1 ¹⁾	4 ⁴⁾	44	-	-	-	-	2	7 ⁷⁾	3	-	-	-	-
Bækkensneverhed	6	2 ²⁾	1	4	3	-	-	-	-	-	-	1	1	8 ⁸⁾	1
Barselkrampe	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ueftergivelige ydre Fødselsdele	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	2	-	-	6 ⁶⁾	2	1	1	-	-	-	-
Ansigtfødsel	2	3 ³⁾	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Issefødsel med Panden fortil	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Pandeie	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	8	-	5	3	-	-	-	-	-	2	-
— med fremfalden Arm	-	-	-	-	5 ⁵⁾	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— — Navlesnor	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalisk Hoved	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
For stort Hoved	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Tilsammen	57	3	53	7	11	1	5	7	3	4	1	1	4	2	6
	60		60		12		12								

1) Dødsårsag: Barsel-feber. 2) Døde 4 Dage efter Fødselen pludselig, da hun tænkte at staa op. 3) Dødsårsag: Peritonit. 4) Deraf en 1ste Tvilling, 2den levende ved Naturens Hjelp. 5) Dødsårsag: Livmoderbristning. 6) a. Død før Operationen i Svangerskabets 7de Maaned; b. Døde 8 Dage efter Operationen. 7) 1 Gang begge Tvillinger. 8) Tidligere 2 Gange forløst ved Tang med dødfødte Fostre.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Tønsberg	374	69	110	264
Tønsberg By	68	13	19	49
Horten —	67	14	15	52
Aasgaardstrand By	3	1	-	3
Landdistrikt	236	41	76	160
Hof	162	17	69	93
Holmestrand By	26	2	9	17
Svelvik —	13	3	6	7
Landdistrikt	123	12	54	69
Laurvik	364	51	144	220
Laurvik By	157	26	51	106
Sandefjord —	57	7	29	28
Landdistrikt	150	18	64	86
Jarlsberg og Laurviks Amt . .	900	137	323	577
Deraf i Byer	391	66	129	262
— - Landdistrikt	509	71	194	315

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Levende Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Tønsberg	1349	669	115	12	7	36	17	3
Tønsberg By	215	101	25	3	3	6	3	-
Horten	210	81	21	2	1	6	1	1
Aasgaardstrand By	9	10	2	-	-	-	-	-
Landdistrikt	915	477	67	7	3	24	13	2
Hof	598	270	40	3	3	14	5	2
Holmestrand By	86	31	5	1	-	1	-	-
Svelvik	40	26	3	-	-	1	1	-
Landdistrikt	472	213	32	2	3	12	4	2
Laurvik	1157	563	113	13	7	31	20	3
Laurvik By	465	181	50	7	1	13	12	-
Sandefjord	83	58	5	-	-	-	1	-
Landdistrikt	609	324	58	6	6	18	7	3
Jarlsb. og Laurviks Amt	3104	1502	268	28	17	81	42	8
Deraf i Byer	1108	488	111	13	5	27	18	1
— - Landdistrikt	1996	1014	157	15	12	54	24	7

Dødsfald paa Barselseng. Efter Presternes Opgave døde 17 Kvinder paa Barselseng. Lægerne opgive Dødsaarsag for 13, hvoraf 11 af Barselfeber, 1 af Livmoderbristning og 1 af Peritonit.

De hyppigst opgivne Dødsaarsager vare:

Dødsaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byer.	Landdistrikt.
Lungetuberkulose	137	66	71
Diphtherit	92	33	59
Lungebetændelse	86	32	54
Kræft	75	26	49
Organisk Hjertesygdom	48	22	26
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuber- kulose	43	14	29
Hjerneslag.....	35	18	17
Alderdomssvaghed.....	35	21	14
Diarrhoe og Cholera nostras.....	35	19	16
Skarlagensfeber.....	24	10	14

Om **Veirliget** berettes fra Hof Distrikt, at Vinteren var mild, Vaaren tidlig, Sommeren tør og varm, Høsten god. Hø- og Kornavlens var under et Middelaars, Potetesavlens god.

Levemaaade og hygieniske Forhold. Fra Stokke Herred i Tønsbergs Distrikt omtales de hygieniske Forhold som i det Hele taget gode; i Strandstedet Melsomvig er der vistnok endnu store Mangler, men paa Grund af Stedets uheldige og uregelmæssige Bebyggelse ere disse vanskelige at faa hævede. Enkelte Forbedringer ere dog foretagne dels ved Anlæg af lukkede Afløbsgrave fra Fjøs og Vandhuse dels ved Paalæg om Tømning og Fyldning af samme med Jord. (W. Larsen).

Badeindretninger. Foruden Badene i Sandefjord og Laurvik findes en Anstalt for kolde og varme Søbad i Holmestrand (i Saisonen gaves 3720 kolde og 1601 varme Bad) desuden mindre Badeindretninger i Svelvik, Carljohansværn, Aasgaardstrand og Fredriksværn. — Ved Sandefjords Bad behandledes i 1887: 396 Sygdomstilfælde, hvoraf 167 opgives at være helbredede, 209 bedrede og 20 uden Bedring. Sygdomsformerne vare: Rheumatisme 150, konstitutionel Syphilis 76, Neurastheni 52, chronisk Katarrh 25, Neuralgi 19, Lamheder 17, Obstruktion 15, Skroffer 11, chroniske Ben- og Ledlidelser 9, Gigt 8, Hudsygdomme 8, Hæmorrhoider 5, Hypochondri og Hysteri 1.

De ved Badet anstillede **meteorologiske iagttagelser** sees af Tabellen paa næste Side.

Amtet har 2 **Sygehuse**, nemlig et fælles for Amtet og Tønsberg By samt Carl Johansværns militære Sygehus. I Tønsberg overleveredes et Isolationslokale med 4 Sygerum, 2 Værelser for Læge- og Opsynsmænd til Sundhedskommissionen, men toges ikke i Brug dette Aar.

Meteorologiske Iagttagelser ved Sandefjords Bad 1887.

	Kl. 6 For- middag.	Kl. 12 Middag.	Kl. 6 Efter- middag.	Regnmængden pr. Kvadratfod.
Juni:				
Luftens Middeltemperatur (C.)	14.0	20.2	18.2	0.6 Liter.
Søens —	13.5	14.7	15.6	
Juli:				
Luftens Middeltemperatur	15.1	19.9	18.7	11 Liter.
Søens —	17.6	18.0	18.5	
August:				
Luftens Middeltemperatur	12.0	18.6	17.7	7 Liter.
Søens —	17.3	18.3	18.7	

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske Forret- ninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	19	1399	53	2552	16
Tønsberg	7	872	¹⁾ 18	1276	8
Hof	8	325	²⁾ 15	480	2
Laurvik	4	202	³⁾ 20	796	6

¹⁾ Tønsberg 6, Horten 2, Stokke 3, Tjøme 2, Sem 1, Nøterø 1, Ramnæs 1, Vaale 1, Borre 1. ²⁾ Skoger 3, Laurdal 3, Sande 2, Svelvik 2 og 1 Møde i Kvarantænekommissionen, Botne 2, Strømmen 1, Holmestrand 1. ³⁾ Sandefjord 7, Laurvik 4, Brunlanæs 4, Tjølling 3, Sandeherred 1, Fredriksværn 1.

Inden Tønsbergs Distrikt findes **Fattiggaarde** i Borre, Stokke, Tjøme og Sems Herreder. Fattiggaarden i Stokke har en smuk og sund Beliggenhed ved Tønsbergfjorden i den sydlige Del af Herredet; den føder omtrent 8 Kjør, 2 Heste og Smaafæ og drives af en Bestyrer og en Bestyrerinde. De Fattiges Antal har varieret mellem 10 og 21; de anvendes til det Arbeide paa Gaarden, hvortil de ere skikkede. (W. Larsen). Fattiggaarden paa Tjøme er høit og sundt beliggende paa den nordre Del af Øen med godt vedligeholdte Huse, hvori rummelige, lyse og luftige Værelser. Lemmerne vare 15 i Tallet, for det meste lidet arbeidsføre, gamle Mænd og Kvinder; Anstalten lønner sig godt for Kommunen. (Tybring). I Sem føder Fattiggaarden 3 Heste og 15 Kjør; den har 10 Beboelsesrum foruden Drengestuen og husede ved Aarets Udgang 11 Fattiglemmer. (Lindseth).

VI. Hedemarkens Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- væknaterer.
Amtet ¹⁾		204.14	120 618	29	2	42	38
1. Solør og Odalen . .		26.48	34 469	8	-	9	8
	Kongsvinger, Kjøb- stad	-	1 152	3	-	2	-
	Vinger	3.83	5 614	1	-	1	2
	Eidskog	4.78	6 236	1	-	1	2
	Søndre Odalen	3.92	7 002	1	-	1	1
	Nordre —	3.74	4 226	1	-	1	1
	Brandvold	3.95	3 907	-	-	1	1
	Grue	6.26	6 332	1	-	2	1
2. Hedemarken		20.38	41 055	10	2	13	7
	Hamar, Kjøbstad	-	2 335	4	2	1	-
	Vang	4.03	8 363	-	-	2	2
	Stange	2.71	6 171	1	-	3	2
	Romedal	2.68	4 960	1	-	1	1
	Løiten	2.79	4 461	1	-	2	-
	Næs	1.30	3 952	1	-	1	-
	Ringsaker	6.92	10 813	2	-	3	2
3. Søndre Østerdalen .		23.27	18 925	5	-	6	5
	Elverum	10.77	7 148	2	-	2	2
	Vaaler	4.84	3 987	1	-	1	1
	Aasnæs	4.54	4 550	1	-	2	1
	Hof	3.12	3 240	1	-	1	1
4. Trysil		31.50	5 227	1	-	3	5
	Trysil	25.53	4 701	1	-	2	4
	Drevsjø Kapelsogn af øvre Rendalen	5.97	267	-	-	1	1
	Øvre Engerdalens Ka- pelsogn af ytre Ren- dalen		259				
5. Rendalen		44.40	9 673	3	-	5	5
	Aamot	8.01	3 583	1	-	1	1
	Storelvedalen	12.14	3 227	1	-	2	2
	Øvre Rendalen (Drevsjø Kapelsogn undtaget)	24.25	1 634	1	-	1	1
	Ytre Rendalen (øvre Engerdalens Kapel- sogn undtaget)		1 229			1	1

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjelpe- vaccinatorer.
6. Tønset		56.58	10 458	2	-	6	8
	Lilleelvedalen	16.12	3 310	1	-	2	2
	Tønset	8.69	3 082	1	-	2	2
	Kvikne (fraregnet Ind- set Annex)	7.25	747	-	-	1	2
	Tolgen Prestegjeld	24.52	3 319	-	-	1	2

A n m. Indset Annex til Kvikne (1.50 n. □ M. 573 Indb.) hører til Opdals Distrikt; en Del af Tolgens Herred (med 238 Indb.) hører til Røros Prestegjeld og til Røros Lægedistrikt — hvilke Distrikter begge tilhøre søndre Trondhjems Amt.

Sundhedstilstanden betegnes fra Hedemarken, søndre Østerdalen og Trysil som i det Hele god, fra Solør og Odalen og Tønset som mindre god, væsentlig paa Grund af Skarlagensfeber og Diphtherit.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1766 eller 14,5 pro mille af den beregnede Folkemængde ved Aarets Midte (121,600).

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hid sættes følgende efter Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 62 og 63).

Typhoidfeber forekom i det Hele med 31 Tilfælde (19 Aaret forud) og 2 Dødsfald, de fleste (24) i Hedemarkens Distrikt. Fra Grue i Solør og Odalen meddeles, at en Sømand, der kom hjem fra Stettin og under Opturen havde følt sig uvel, blev liggende tilsengs Dagen efter Ankomsten og døde efter faa Dages Forløb af Typhoidfeber. Istandbringelsen af den nye Vandledning til Hamar siges at have havt en særdeles gunstig Ingflydelse paa Typhoidfeberens Forekomst ogsaa i de Hamar By nærmest tilgrændsende Distrikter (J. C. Lund).

Skarlagensfeberen viser en betydelig øget Udbredelse mod Aaret forud, særlig i Solør og Odalen, søndre Østerdalen og Tønset. Fra Solør og Odalen anføres, at Sygdommen har havt adskillig større Udbredning, end hvad der kom til Lægernes Kundskab, dels paa Grund af mildt Forløb, dels paa Grund af Befolkningens Skjødsløshed. Epidemien havde den største Intensitet i Maanederne April—Juli. (H. L. Juell). Til Østmarken Annex antages den indført fra de svenske Grændsebygder, hvor der samtidig herskede en udbredt Epidemi (L. Hørbye). Fra Hedemarken omtales Sygdommens Forløb som ualmindelig godartet, idet Dødsfald forekom sjældent, og Eftersygdomme heller ikke vare hyppige, mest Otorrhoer (J. C. Lund). Fra søndre Østerdalen nævnes ogsaa det milde Forløb. Mange Syge kom først under Behandling for Eftersygdomme, især Halsabscesser og Nephritter (Dørum). Paa Tønset begyndte Epidemien hos en Mand, der var Skindfeldmager og som havde taget hjem til sig til Rensning og Vaskning en Del Felde fra et Hotel ved Jernbanestationen, hvor der Aaret iforveien var optraadt nogle Tilfælde af Skarlagensfeber. (H. Bull).

Rosen har i Hedemarken forekommet spredt over Distriktet maaske noget hyppigere end almindeligt (J. C. Lund). Fra Næs omtales, at der hele Aaret gjennem forekom et betydeligere Antal af Abscesser og Suppurationer. (J. W. K. Holm).

Kighoste viser betydelig Nedgang i de kjendte Tilfælde mod Aaret forud. Den nævnes som udbredt i Solør og Odalen, særlig i Eidskogen. Paa Hede-

marken var Sygdommen fra 1886 i Aftagende, saaat, naar Romedal og maaske Stange undtages, havde den neppe nogen epidemisk Udbredning (J. C. Lund). I Elverum og Hof i søndre Østerdalen fortsatte Kighosten fra Aaret forud, især i sidstnævnte Herred, og var temmelig udbredt; men kun en Brøkdel kom under Lægebehandling. (H. C. Arentz og Knutssøn).

Diphtherit viser ikke ringe Fremgang mod Aaret forud, var særlig udbredt i Hedemarken, Solør og Odalen samt Tønset. Medens for Skarlagensfeberens Vedkommende Smitteimporten vanskeligere kunde paavises, tror Distriktslægen i Solør og Odalen med Bestemthed, at Diphtheriten blev bragt derop fra Christiania ved flere forskellige Importer hele Aaret rundt, noget som efter hans Mening var noksaa naturligt under den livlige Samfærdsel, der finder Sted med nævnte By. (H. L. Juell). Fra nordre Odalen beskrives nøiere en Epidemi i Sands Hovedsogn og Mo Annex: Sygdommen optraadte først i Annexet Mo, hvor der i Januar og Februar paa 2 Steder angrebes 8 Personer, af hvilke 2 døde. Smitten var mulig bragt ved Julereisende fra søndre Odalen, der havde overnattet paa det først angrebne Sted, og i hvis Hjem der nylig var røget efter Diphtherit. Epidemien i Hovedsognet Sand varede fra 7de April til 14de Oktober. I denne Tid angrebes 43 Personer paa 15 Steder; 13 døde. Det første Tilfælde indtraf paa et af Handelsreisende meget besøgt Handelssted. De fleste optraadte i Maanederne April og Juli, August og Februar (tilsammen 36). Af de i det Hele 51 Angrebne vare 3 voxne Mænd og 9 voxne Kvinder, 22 Gutterbørn og 17 Pigebørn. Af de 15 Dødsfald fremkaldtes 2 ved Paralyser; de fleste døde under Larynxsymptomer, alle vare Børn under 10 Aar, de fleste (11) i Alderen mellem 1 og 5 Aar. Af Børn under 1 Aar døde alle, mellem 1 og 5 Halvdelen, mellem 5 og 10 Aar Sjettedelen. I en saa tætbygget Grænd var der Anledning nok til Smitteoverførelse, ligesom en streng Isolation umulig kunde gennemføres ialfald for Gaardenes Vedkommende. Smitte fra Skolen, der forøvrigt oftere holdtes lukket, var kun sandsynlig i et enkelt Tilfælde. Med Hensyn til Behandlingen anvendtes i Epidemiens 1ste Halvdel lokal Behandling med Pensling i Halsen, i de sidste 5 Maaneder (Juni til Oktober) benyttedes kun indvendige Midler. Af de penslede 17 Børn under 10 Aar døde 11 (64,7 %), af de ikke penslede 18 døde 3 : 16,6 %. I Aldersklassen 1—5 Aar døde af lokalbehandlede 9 : 81,8 %, af de ikke saaledes behandlede 2 : 18,1 %. Det bemærkes, at Penslingen maatte udføres af Lægfolk, samt at Epidemiens Sommerhalvdel sandsynligvis i og for sig var af mere godartet Karakter, hvortil muligens har bidraget, at Patienterne da, saavidt gjørligt, holdtes ude i fri Luft under Sygdommen. (C. Müller). Paa Hedemarken optraadte Diphtherit epidemisk i Løiten, Romedal og Ringsaker, forøvrigt var det kun spredte Tilfælde. (J. C. Lund). I Næs døde rimeligvis af Diphtherit 2 Børn, der begge vare behandlede af en Kvaksalver. (J. W. K. Holm). Til Ringsaker antages Sygdommen indført i Juli ved Skolebørn fra Christiania, men Tilfældene kom strax under Behandling, og det lykkedes at begrense Sygdommen. Senere optraadte den i den sydlige Del af Ringsaker, hvor den fra først af var under Kvaksalverbehandling. Der blev derfor ikke Tale om preventive Forholdsregler, saaat den i Aarets sidste Maaneder fik adskillig Udbredelse. Som Eftersygdom optraadte hyppig Lamheder; især var Asthenopi almindelig, og flere Børn kom først under Behandling i Efterstadiet for «Blindhed». Samtidig med Diphtherit optraadte Angina catarrhalis og follicularis hyppig om Høsten; men disse Tilfælde forekom paa saadanne Steder og optraadte saaledes, at der ikke kunde være Tale om miskjendt Diphtherit (U. Bugge). I Elverum i søndre Østerdalen viste sig en Del Tilfælde i Aarets sidste Halvdel, men Sygdommen vandt ingen større Udbredelse. (H. C. Arentz).

De katarrhalske Sygdomme (akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit, katarrhalsk og follikulær Angina) vise noget mere end vanlig Udbredning særlig

I Hedemarkens Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for:	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	29	1	29	5	2	8	5	1	1	3	1	1	2	-	-
Cerebrospinalmeningit	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	34	4	32	6	2	7	1	4	1	1	1	1	2	-	6
Vandkopper	36	-	36	1	1	4	4	-	8	3	5	1	4	1	4
Skarlagensfeber	907	33	907	83	57	64	78	64	75	109	52	31	67	102	125
Røde Hunde	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Mæslinger	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Rosen	177	6	170	16	10	9	16	17	20	18	10	6	15	16	17
Kighoste	228	8	228	32	30	22	8	1	13	18	21	22	19	21	21
Diphtherit	397	78	384	14	9	4	18	8	32	57	46	48	51	60	37
Strubehoste	25	12	24	4	2	-	-	1	3	3	-	1	1	5	4
Kusma	36	-	36	6	-	1	6	2	1	-	1	1	-	10	8
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	2430	34	2369	321	439	364	287	180	145	105	82	76	116	134	120
Katarrh. og follikulær Angina	1117	-	1098	95	96	90	73	73	82	75	82	93	70	143	126
Lungebetændelse	643	89	618	68	80	99	88	68	38	29	19	14	36	40	39
Brystbetændelse	151	4	148	20	11	17	13	13	15	12	12	9	11	6	9
Gigtfeber	259	5	252	24	19	29	23	31	22	18	21	10	15	18	22
Koldfeber	6	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	933	19	916	72	68	68	56	65	75	137	128	63	45	69	70
Cholera nostras															
Blodgang	23	3	22	-	-	1	2	-	1	6	-	-	-	1	11
Skjørbug	6	-	5	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	2	-
Tilsammen	7441	297	7278	767	826	788	679	529	533	594	483	377	454	628	620

I Hedemarkens Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:													
			1		2		3		4		5		6		7	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Solør og Odalen.		Hedemarken.		Søndre Østerdalen.		Trysil.		Rendalen.		Tønset.		Indset Annex.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	31	3	4	1	24	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Cerebrospinalmeningit ...	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	34	4	10	2	11	-	7	-	2	2	3	-	-	-	1	-
Vandkopper	36	-	11	-	13	-	6	-	-	-	2	-	4	-	-	-
Skarlagensfeber	908	34	315	18	270	8	147	6	14	1	54	1	106	-	2	-
Røde Hunde	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Røsen	177	6	33	2	101	2	29	1	-	-	7	1	3	-	-	-
Kighoste	229	9	61	6	102	1	37	2	4	-	25	-	2	-	-	-
Diphtherit	400	81	110	23	216	41	10	1	2	-	1	1	56	15	-	-
Strubehoste	26	13	6	2	13	6	6	5	7	-	-	-	1	-	-	-
Kusma	36	-	1	-	19	-	-	-	-	-	7	-	7	-	2	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	2433	37	492	4	1249	14	266	9	39	-	201	2	183	8	3	-
Katarrhalsk og follikulær Angina	1117	-	162	-	679	-	136	-	19	-	74	-	46	-	1	-
Lungebetændelse	645	91	100	15	312	42	122	22	31	-	44	6	35	6	1	-
Brystbetændelse	152	5	28	1	60	4	15	-	4	-	29	-	16	-	-	-
Gigtfeber	263	9	33	5	164	3	26	1	-	-	13	-	26	-	1	-
Koldfeber	6	-	4	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut).....	940	26	212	8	499	14	77	2	20	1	80	-	51	1	1	-
Cholera nostras																
Blodgang	23	3	10	2	-	-	13	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	6	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	7466	322	1593	89	3738	138	899	50	146	4	540	11	538	30	12	-

Liste over forskellige væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.
	Tilfælde.	Dødsfald.					
			Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Chronisk Rheumatisme	502	1	3	4	259	236	21
Fnat	75	-	15	31	13	15	11
Skurv	20	-	4	8	5	3	7
Kjertelsyge	213	3	71	94	14	32	20
Rachit	153	6	72	64	3	7	19
Simpel Meningit	32	19	13	6	10	-	14
Tuberkuløse Betændelser og Mi- liærtuberkulose	62	39	17	22	12	6	19
Lungetuberkulose	332	152	6	12	138	155	23
Kræft	172	1) 101	-	-	79	73	21
Morbus Brightii	94	26	9	6	40	34	19
Blegsot og Anæmi	1082	2) 2	44	106	74	840	23
Menstruationsuordener	254	-	-	-	-	254	21
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1633	5	49	59	647	762	23
Ormesygdomme	140	-	51	67	5	14	19
Drankersygdomme	12	1	-	-	-	-	5
Struma	58	-	-	4	2	52	16

1) Deraf Cancer 100. Sarcoma 1.

2) Deraf 1 Anæmia perniciosa.

¹⁾ Deraf Cancer 100, Sarcoma 1. ²⁾ Deraf 1 Anæmia perniciosa.

i Solør og Odalen, Hedemarken og søndre Østerdalen, mulig afhængig af det omskiftende Veirligt. Af Angina er der i det Hele anmeldt en betydeligt større Antal end i det foregaaende Aar.

Katarrhalsk Icterus forekom i Aarets 4 sidste Maaneder paa og omkring Kongsvinger med epidemisk Karakter; der iagttoges ialt 20 Tilfælde, hvoraf flere angrebes i samme Hus. (H. L. Juell).

En Epidemi af **Aphthae** omtales fra Eidskogen. Sygdommen angreb ogsaa Voxne, men særlig Børn, og kunde være ganske brydsom og sætte Patienter meget tilbage paa Grund af Vanskeligheden ved at nyde Føde. (Knutssøn).

Lungebetændelse viser nogen Aftagen i Tilfældenes Antal (645 mod 857 i 1886). Fra Grue i Solør og Odalen omtales, at i en meget overbefolket mindre Stue indtraf 3 Tilfælde af Sygdommen lige paa hinanden. (Haslerud). Som Steder hvor Sygdommen optraadte sjældnere og mere spredt end det foregaaende Aar, nævnes Næs, Ringsaker og Veldre paa Hedemarken samt Rendalen.

Koldfeber. 3 Patienter behandledes i Eidskogen. 1 Kone, gravid i 2 Maaned aborterede under et Feberanfald. (G. Mohn). En Tjenestepige kom syg hjem fra Storelvedalen, hvor hun tjente, til Hof i Solør.

Akut Diarrhoe og Cholera nostras viser et øget Antal Angrebne, som det antages tildels kunde have sin Grund i den lange Tørke paa For-

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:													
1		2		3		4		5		6		7	
Solør og Odalen.		Hedemarken.		Søndre Østerdalen.		Trysil.		Rendalen.		Tønset.		Indset Annex (Opdals Distrikt).	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
133	1	215	-	40	-	20	-	88	-	6	-	-	-
35	-	14	-	17	-	-	-	9	-	-	-	-	-
4	-	11	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-
46	-	79	3	37	-	-	-	38	-	10	-	3	-
51	5	53	1	9	-	2	-	32	-	6	-	-	-
9	9	10	4	9	3	-	-	1	-	3	3	-	-
26	14	17	8	9	7	-	-	6	6	4	4	-	-
98	40	102	43	54	29	1	1	33	13	43	26	1	-
41	19	65	41	28	15	6	3	18	14	14	9	-	-
24	7	29	11	27	7	1	1	11	-	2	-	-	-
235	1	492	1	119	-	8	-	165	-	57	-	6	-
47	-	106	-	39	-	14	-	24	-	22	-	2	-
332	2	762	2	249	1	16	-	165	-	98	-	11	-
12	-	79	-	19	-	-	-	29	-	1	-	-	-
4	-	5	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-
1	-	47	-	5	-	-	-	4	-	1	-	-	-

sommeren. (J. C. Lund). Tildels havde den dysenterisk Karakter, saaledes i Elverum. (Dørum og H. C. Arentz).

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne:					
			1	2	3	4	5	6
			Solør og Odalen.	Hedemarken.	Søndre Østerdalen.	Trysil.	Rendalen.	Tønset.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	44	8	17	17	3	2	3	2
Gonorrhoe . . .	43	10	11	13	11	-	5	3

Fra søndre Odalen omtales, at alle de nye (8) Tilfælde af konst. Syphilis vare smittede uden Samleie; i de fleste var Smitten indbragt gennem Munden. (O. Malm). I Eidskogen antages 2 gifte Koner smittede af et udsat Barn. (G. Mohn).

Obstetriciske Operationer i Hedemarkens Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.		Udtrækning.		Perforation.		Embryotomi.	Partus præmaturus artificialis.		Efterbyrdsoperation.
	Mødre		Børn		Mødre	Børn	Mødre	Børn	Mødre		Moder	Moder	Barn	Mødre
	lev.	død.	lev.	dødf.	levende.	dødf.	lev.	dødf.	lev.	død.	levende.	lev.	lev.	levende.
Utilstrækkelige eller smertef. Veer	22	-	20	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	¹⁾ 1	-	2	-	-	2	2	1	²⁾ 1	³⁾ 1	⁴⁾ 1	1	-
Ansigtspfødsel	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Issefødsel med Panden fortil . .	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjevt Isseleie	-	-	-	-	1	⁵⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnoren	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	2	⁶⁾ 2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Fastvoxning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgiven Indikation	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	27	1	22	6	3	3	2	2	1	1	1	1	1	6
	28		28											

¹⁾ Død 4 Dage efter af Barselfeber. ²⁾ Død 2 Dage efter af Peritonitis. ³⁾ Død 4 Dage efter af Peritonitis. ⁴⁾ Tidligere forløst paa samme Maade paa Hamar Syghus, se Medicinalberetning for 1885 Pag. 65; Operationen foretoges denne Gang ogsaa i 36 Uger af Svangerskabet sammesteds. ⁵⁾ Fosteret forraadnet. ⁶⁾ For et forsømt Tverleie.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager:			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Solør og Odalen.....	265	40	89	176
Kongsvinger By	15	4	-	15
Landdistrikt	250	36	89	161
Hedemarken	373	43	138	235
Hamar By	44	2	24	20
Landdistrikt	329	41	114	215
Søndre Østerdalen	155	29	50	105
Trysil	33	1	4	29
Rendalen	70	13	11	59
Tønset	91	26	30	61
Indset Annex	4	-	-	4
Hedemarkens Amt	991	152	322	669
Deraf i Byer	59	6	24	35
— Landdistrikt	932	146	298	634

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bør- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	Selv- mord.	Drab.
Solør og Odalen.....	1083	508	86	9	4	18	12	1	-
Kongsvinger By	32	21	1	1	-	-	1	-	-
Landdistrikt	1051	487	85	8	4	18	11	1	-
Hedemarken	1343	657	102	10	3	37	8	7	-
Hamar By	144	57	8	-	-	5	1	-	-
Landdistrikt	1199	600	94	10	3	32	7	7	-
Søndre Østerdalen	557	267	49	5	3	13	3	-	-
Trysil	160	56	13	2	2	2	4	-	-
Rendalen	333	104	14	3	1	4	4	2	-
Tønset	271	167	22	2	-	5	-	1	-
Indset Annex ¹⁾	15	4	-	-	-	-	-	-	-
Gaarde af Tolgens Herred ²⁾	6	3	2	-	-	-	-	-	-
Hedemarkens Amt	3768	1766	288	31	13	79	31	11	-
Deraf i Byer	176	78	9	1	-	5	2	-	-
— Landdistrikt	3592	1688	279	30	13	74	29	11	-

¹⁾ Tilhører Opdal Lægedistrikt. ²⁾ Tilhører Røros Lægedistrikt.

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsættes foranstaaende Tabel.

Lungetuberkulose udgjorde for hele Amtet 15,3 pCt. af samtlige kjendte Dødsårsager og 22,7 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. I Byerne var Forholdet henholdsvis 10,2 pCt. og 16,7 pCt. og i Landdistrikterne 15,7 pCt. og 23,1 pCt.

Af **Øiensygdomme** kom ikke faa Tilfælde af Trachom til Behandling paa Kongsvinger, der alle skreve sig fra de svenske Grændseprovincer, særlig fra Østmarken og Køla Sogne, hvor Sygdommen efter Patienternes Udsagn skulde herske endemisk. (L. Hørbye).

Af nye Tilfælde af **Spedalskhed** forekom et i søndre Østerdalen, der indlagdes i Reitgjærdets Stiftelse.

Blandt Almuen i Solør synes der at findes et stort Antal **Blødere**. (Dreyer; cfr. samme Læges Bemærkninger derom i de trykte Beretninger for 1886 Pag. 61 og for 1882 Pag. 64).

Af **chirurgiske Tilfælde** sees anført 106 Tilfælde af Brok, hvoraf med opgivet Sæde for 76, nemlig 61 Lyskebrok og 15 Navlebrok; af **Luxationer** 48, hvoraf med opgivet Sæde tilsammen 39, deraf 31 humeri, 5 cubiti, 1 digiti, 1 pollicis, 1 scapulæ. Af **Frakturer** er opgivet 151, hvoraf Sædet for 132, deraf cranii 1, maxillæ inf. 1, claviculæ 9, humeri 8, scapulæ 2, cubiti 1, anti-brachii 14, radii 19, ulnæ 1, pollicis 2, costæ 24, cristæ ilei 1, colli femoris 3, femoris 15, cruris 14, tibiæ 3, fibulæ 12, malleoli 1, hallucis 1.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** kunne 43 sees at være udførte af Læger, nemlig 9 i Solør og Odalens, 23 i Hedemarkens, 5 i søndre Østerdalens, 1 i Trysils, 4 i Rendalens og 1 i Tønsets Distrikt. Indikationer og Udfald sees af Tabel Side 66.

Fødte og Døde. (Se Tabel Side 67).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 2002 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 46,9.

Døde paa Barselseng. Lægerne opgive Dødsårsag for 8 Kvinder, deraf Barselfeber 4, Peritonit 2, Barselkrampe 1, Blødning 1. Den sidstnævnte, boende i søndre Odalen, var betjent af en Hjelpekone, medens den kun 6 Kilom borte boende examinerede Jordemoder ikke blev tilkaldt. (O. Malm).

De hyppigste **Dødsårsager** vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Lungetuberkulose	152	6	146
Kræft og Sarkom	101	4	97
Lungebetændelse	91	3	88
Diphtherit	81	10	71
Alderdomssvaghed	77	1	76
Organisk Hjertesygdom	43	3	40
Akut Bronchit	37	3	34
Hjerneslag	36	-	36
Tuberkuløs Meningit	34	5	29
Skarlagensfeber	34	2	32
Morbus Brightii	26	3	23
Akut Diarrhoe og Cholera nostras	26	2	24

Veirliget. Vinteren omtales som meget mild, særlig udmærkede Februar Maaned sig ved sin forholdsvis høje Temperatur. Det omtales saaledes, at der i Slutningen af Maaneden i Stange fandtes fuldt udsprungne Stedmorsblomster i en Have der. Mjøsen var aaben hele Vinteren. Vaaren var tildels kold og regnfuld, tildels mild. Sommerens første Del var meget tør, Høsten mild, men regnfuld, Slutningen af Aaret temmelig kold. I Hedemarken var Udbyttet af Høsten under et Middelsaars. Den tørre Forsommer truede med Uaar, men afløstes i Midten af Juli af Regn. (J. C. Lund). I Trysil var Høstens Udbytte nogenlunde godt. (Schancke).

Levemaaede og hygieniske Forhold. Fra Vinger og Eidskogen omtales den uhensigtsmæssige og daarlig tilberedte Kost i Forbindelse med liden Renlighed. Nogen Bedring er dog indtraadt i de senere Aar, men Fremgangen i den sidste Tid har ikke været saa stor som Følge af den daarlige økonomiske Tilstand. Misbrug af Spirituosa er i Solør og Odalens Distrikt betydelig aftaget, meget paa Grund af den intense Afholdsbevægelse, men ogsaa ved Oprettelsen af Samlag og Inddragelsen af Ølretter omkring i Landdistrikterne. (H. L. Juell). Fra Hedemarken klages over, at i de nærmest Hamar liggende Distrikter er det for mange omtrent umuligt at faa kjøbt Melk, da den daglige Leverance til Melkefabriken paa Hamar eller til Meierier lægger Beslag paa Alt, hvad der kan produceres; dette lægger væsentlige Hindringer iveien for Modarbeidelsen af de hyppig forekommende gastriske Sygdomsformer og chlorotiske og andre Ernæringsanomalier. Husfliden staar meget lavt. Boligerne ere nogenlunde i Landdistriktet; i Hamar træffes paa Grund af det der stadig tiltagende Proletariat Forhold i saa Henseende, der ikke tilfredsstiller selv tarvelige hygieniske Fordringer. (C. Henie).

Nedenstaaende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissionerne, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommissioner, Antal Møder.	Vaccine-rede.	Rets medicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	25	3329	36	3365	5
Solør og Odalen	6	1038	¹⁾ 7	831	1
Hedemarken	8	1143	²⁾ 21	1390	2
Søndre Østerdalen	4	525	³⁾ 4	450	2
Trysil	1	57	-	247	-
Rendalen	3	438	⁴⁾ 2	248	-
Tønset	2	123	⁵⁾ 2	170	-
Indset Annex (Opdals Distrikt)	1	5	-	29	-

¹⁾ Kongsvinger 1, Vinger 1, Eidskogen 1, søndre Odalen 1, nordre Odalen 2, Grue 1,

²⁾ Hamar 14, Løiten 1, Næs 4. Ringsaker 2. ³⁾ Elverum 2, Vaaler 1, Hof 1. ⁴⁾ Aamot 1, øvre Rendalen 1. ⁵⁾ Tønset 2.

Om Amtets 4 Apotheker se den almindelige Beretning.

Sygehuse. Amtssygehuset ligger i Stange. I Hamar findes et Sygehus og et lidet privat paa Kongsvinger, der ogsaa benyttes til Indlæggelse af Kommunens Syge.

Badehuse. I Kongsvinger findes en Styrtebadindretning og i nordre Odalen et Dampbad. Paa Hamar findes et større Badehus ved Mjøsstranden, desuden en privat Badeindretning for varme Bad, Furunaalsbad og Dampbad; begge benyttes flittigt. Fremdeles er der Badeindretning ved Sygehuset, der foruden af Patienterne ogsaa benyttes af Andre.

VII. Christians Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet ¹⁾		196.31	115 814	27	1	42	38
1. Hadeland og Land		22.46	24 150	7	-	7	7
	Jevnaker	3.35	5 707	1	-	2	2
	Gran	6.54	8 939	4	-	2	2
	Søndre Land	6.10	4 621	1	-	1	1
	Nordre —	6.47	4 883	1	-	2	2
2. Søndre Valders		19.12	10 961	2	-	5	5
	Søndre Aurdal	11.13	5 478	1	-	3	3
	Nordre Aurdal	7.99	5 483	1	-	2	2
3. Nordre Valders		22.52	7 855	2	-	4	4
	Østre Slidre	6.64	2 491	-	-	1	1
	Vestre Slidre	3.47	2 951	2	-	2	1
	Vang	12.41	2 413	-	-	2	2
4. Toten		11.10	23 921	6	-	9	7
	Gjøvik, Kjøbstad	0.01	1 051	2	-	-	-
	Østre Toten	2.96	7 186	2	-	-	-
	Vestre —	3.00	6 848	1	-	uopg.	uopg.
	Vardal	2.08	3 913	-	-	-	-
	Biri	3.05	4 923	1	-	-	-
5. Faaberg		17.62	16 844	5	1	5	4
	Lillehammer, Kjøbstad	0.01	1 551	3	1	1	-
	Faaberg	3.65	5 662	-	-	1	1
	Øier	4.90	3 697	1	-	1	1
	Østre Gausdal	9.06	2 941	1	-	1	1
	Vestre —		2 993	-	-	1	1
6. Ringebu		27.50	13 649	2	-	4	4
	Ringebu	9.56	4 844	-	-	1	1
	Sollien	3.61	437	-	-	1	1
	Søndre Fron	3.97	3 261	1	-	1	1
	Nordre —	10.36	5 107	1	-	1	1
7. Lom		43.20	10 799	2	-	4	4
	Lom	14.85	3 119	1	-	1	1
	Skiaker	16.53	2 611	-	-	1	1
	Vaage (undtagen Sels Annex)	11.82	5 069	1	-	2	2

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- væknatorer.
8. Lesje		32.78	7 635	1	-	4	3
	Lesje	17.26	3 196	-	-	2	1
	Dovre	11.08	2 432	1	-	1	1
	Sels Annex af Vaage .	4.44	2 007	-	-	1	1

Sundhedstilstanden opgives fra Ringebu og Lesje som mindre god, forøvrigt i det Hele som tilfredsstillende, ialfald bedre end Aaret forud. Af epidemiske Sygdomme vise Skarlagensfeber og Lungebetændelse et forøget Antal Tilfælde, medens Diphtherit er noget aftaget.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1 612 eller 15,3 pro mille af den beregnede Middelbefolkning i Aaret (105 500).

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende efter Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 72 og 73).

Typhoidfeber. Fra nordre Land — Hadelands og Lands Distrikt — berettes, at det første Tilfælde af en liden Epidemi, der omfattede 7. Individuer, indtraf paa Lensmandsgaarden Aurland paa Øst-Sinnen, idet nemlig Underlensmanden der blev syg, sandsynlig smittet paa en af sine Reiser i Torpen (se Beretn. for 1886). Herfra kom Sygdommen til Nabogaarden Pigstad. Noget senere paa Vaaren, i Juni, optraadte den paa en Husmandsplads, beliggende midt mellem de nævnte Gaarde. Patienten var sandsynlig bleven smittet ved at drikke Vand af en Bæk, som kom ovenfra Pigstad, hvor den Syges Afføring var bleven nedgravet i et Bakkeheld mod Bækken. Exkrementerne blev opgravede og henlagte et andet Sted. For 3 Tilfælde var Smittekilden ukjendt. (Marius Andersen). I Ringebu kom 3 Tilfælde under Behandling; i Løbet af Vaaren forekom der i søndre Fron mange Tilfælde af akut Diarrhoe med typhøse Symptomer. Sygdommen angreb baade Voxne og Børn, men kun enkelte kom under Behandling af Læge, hvorimod Flertallet søgte Kvaksalvere og særligt Herredets Jordemoder, som tog dem i Kur. De 3 forannævnte Tilfælde tilhøre denne Epidemi, men viste de for Typhoidfeber karakteristiske Symptomer. (J. Holst). Fra Lom meddeles ogsaa, at der i Slutningen af Juni blandt Beboerne af Nysæteren i Murudalen optraadte en epidemisk Sygdom, der for de Flestes Vedkommende gik over paa nogle Dage. En 20-aarig Pige blev dog sengeliggende, og ved Lægens Besøg lignede Sygdommen nærmest en mild Nervefeber. Samtidig blev en yngre Broder angreben; han gik dog de 3 Mile til sit Hjem og smittede nok en 16-aarig døvstum Broder, der nylig var kommen hjem fra Christiania. Ingen flere angrebes i Bygden. (M. Øvergaard).

Vandkopper forekom i alle Distrikter undtagen Lom og Lesje.

Skarlagensfeber viser flere Angrebne end Aaret forud, medens dog Dødsfaldenes Antal er mindre. I Hadelands og Lands Distrikt var Sygdommen almindelig udbredt, men Forløbet i det Hele mildt. Det samme var Tilfældet i søndre Valders, hvor den greb mest om sig i søndre Aurdal, medens fra nordre Valders kun anføres 6 Angrebne mod 205 Aaret forud. I Totens Distrikt spredte Sygdommen sig videre fra Aaret forud over vestre og østre Toten, tildels med slemme Tilfælde. (Aabel). I Faaberg holdt den sig hele Aaret, men viste sig i det Hele mild, saa en stor Del Tilfælde ikke kom under Læge-

I Christians Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgiven for:	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	37	2	36	1	-	5	-	9	4	5	2	5	2	1	2
Cerebrospinalmeningit	4	2	4	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Barselfeber	37	9	36	3	2	2	9	1	3	5	4	1	2	3	1
Vandkopper	38	-	38	8	2	1	5	7	3	-	-	2	7	3	-
Skarlagensfeber	1440	57	1440	252	156	188	99	124	113	93	102	72	59	86	96
Røde Hunde	6	-	6	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Rosen	117	-	116	4	4	9	14	6	29	12	9	5	6	11	7
Kighoste	77	3	77	4	9	26	11	2	1	-	2	3	6	4	9
Diphtherit	102	26	102	-	-	19	5	12	14	8	12	10	14	4	4
Strubehoste	13	4	13	2	1	-	1	2	-	-	3	1	1	2	-
Kusma	80	-	80	7	4	4	3	1	3	1	4	-	8	16	29
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	1108	25	1051	132	165	180	152	114	55	41	29	32	45	42	64
Katarrhalsk og follikulær Angina	504	-	474	65	35	37	49	48	46	34	26	15	33	39	47
Lungebetændelse	667	79	667	70	64	87	106	92	55	19	24	11	32	51	56
Brystbetændelse	108	5	104	9	7	7	11	13	11	11	6	2	8	8	11
Gigtfeber	232	6	231	29	14	20	28	22	16	20	8	11	9	37	17
Diarrhoe (akut)	556	8	555	46	47	30	66	45	67	90	60	18	30	23	33
Cholera nostras															
Blodgang	17	1	17	-	1	1	6	-	-	1	7	-	-	1	-
Skjorbug	3	-	3	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	5146	227	5050	634	515	618	566	499	420	340	299	188	262	332	377

I Christians Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:															
			1		2		3		4		5		6		7		8	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Hadeland og Land.		Søndre Valders.		Nordre Valders.		Toten.		Faaberg.		Ringebu.		Lom.		Lesje.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	37	2	7	-	4	-	3	-	9	2	2	-	8	-	4	-	-	-
Cerebrospinalmeningit	4	2	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	37	9	5	1	3	1	3	-	15	3	5	1	2	1	2	1	2	1
Vandkopper	38	-	6	-	2	-	3	-	10	-	15	-	2	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	1440	57	413	17	233	5	6	2	350	10	167	2	75	4	124	10	72	7
Røde Hunde	6	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	118	1	22	-	9	-	40	-	22	1	9	-	13	-	2	-	1	-
Kighoste	77	3	75	3	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherit	103	27	21	4	-	-	6	-	71	21	2	2	-	-	-	-	3	-
Strubehoste	14	5	5	3	-	-	-	-	8	1	-	-	-	-	1	1	-	-
Kusma	80	-	-	-	-	-	8	-	1	-	7	-	49	-	-	-	15	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	1110	27	212	5	75	-	67	-	328	5	297	11	38	4	68	1	25	1
Katarrhalsk og follikulær Angina	504	-	117	-	33	-	42	-	138	-	121	-	16	-	29	-	8	-
Lungebetændelse	669	81	130	14	36	2	54	7	153	24	155	15	85	16	36	2	20	1
Brystbetændelse	108	5	24	1	18	-	13	1	23	1	17	1	6	1	4	-	3	-
Gigtfeber	232	6	55	1	15	1	31	-	50	-	52	1	20	2	3	-	6	1
Diarrhoe (akut)	557	9	167	3	50	2	39	-	111	2	126	1	23	1	36	-	5	-
Cholera nostras																		
Blodgang	17	1	-	-	-	-	6	-	5	-	-	-	-	-	6	1	-	-
Skjørbug	3	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	5154	235	1262	54	479	11	321	10	1304	70	976	34	337	29	315	16	160	11

Liste over forskellige, væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.	1	
	Tilfælde.	Dødsfald.						Hadeland og Land.	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.		Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	401	-	7	6	235	153	23	102	-
Fnat	393	-	114	109	53	46	17	62	-
Skurv	4	-	-	2	2	-	4	1	-
Kjertelsyge	186	1	66	75	14	30	23	34	-
Rachit	215	-	112	103	-	-	21	13	-
Simpel Meningit	18	7	6	3	6	3	14	5	1
Tuberkuløse Betændelser og									
Miliærtuberkulose	44	27	8	14	9	9	15	8	4
Lungetuberkulose	211	80	6	9	76	103	26	39	19
Kræft	122	¹⁾ 75	-	-	59	51	23	18	13
Morbus Brightii	79	29	9	7	28	33	19	13	6
Blegsot og Anæmi	711	1	22	88	45	524	25	118	-
Menstruationsuordener	177	-	-	1	-	176	22	35	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og									
Dyspepsi	1445	3	40	89	593	722	26	243	-
Ormesygdomme	76	-	25	26	15	10	12	33	-
Drankersygdomme	3	-	-	-	3	-	2	2	-
Struma	47	-	-	5	2	40	13	17	-

¹⁾ 72 Cancer. 3 Sarcom.

¹⁾ 72 Cancer, 3 Sarcom.

behandling. (Grønstad). I Ringebu havde Sygdommen ikke vist sig paa over 1 Aar, da den i Februar 1887 indførtes til Ringebu Herred af et gennemreisende Taterfølge, der medbragte et sygt Barn, som, efter hvad der berettedes om dets Tilstand, maa have lidt af Skarlagensfeber. Paa tre fjernt fra hverandre liggende Hvilesteder, hvor Følget havde været inde, udbrød Sygdommen samtidigt; det lykkedes dog at hindre dens videre Udbredning fra disse Steder. I Mai viste den sig hos et af Sundhedskommissionens Medlemmer i søndre Fron; han lod sit syge Barn behandle af en Kvaksalver og anmeldte ikke Sygdommen, uagtet Kvaksalveren underrettede ham om, at det var Skarlagensfeber. Barnet døde, og 2 nye Tilfælde optraadte strax efter hos en Familie, hvor Konen havde passet det afdøde Barn. Sagen meldtes for Amtet, og der foretoges Undersøgelse, som dog ikke medførte noget Ansvar for Vedkommende. I August dukkede Sygdommen op paany og fik i en Fart en stor Udbredelse, da den optraadte mildt og havde saa stor Lighed med Mæslinger, at den ikke anmeldtes for Lægen. (J. Holst). Fra Lom anføres, at Komplikation med Nephrit var hyppig og Sygdommen mere dødelig. (Kjær). I Lesje havde den stor Udbredelse i Herredet af samme Navn, men havde for det meste mildt Forløb, saa de færreste Tilfælde kom til Lægens Kundskab. (W. Müller).

Kighoste var almindelig udbredt i Hadeland og Lands Distrikt.

Diphtherit viser nogen Aftagen i Tilfældenes Antal mod Aaret forud; den

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:													
2		3		4		5		6		7		8	
Søndre Valders.		Nordre Valders.		Toten.		Faaberg.		Ringebu.		Lom.		Lesje.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
43	-	125	-	33	-	48	-	30	-	14	-	6	-
14	-	160	-	36	-	5	-	113	-	2	-	1	-
1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
16	-	38	1	24	-	42	-	10	-	20	-	2	-
26	-	123	-	24	-	16	-	7	-	3	-	3	-
2	2	2	-	4	1	1	1	1	-	2	1	1	1
8	8	2	2	3	1	13	6	6	3	3	2	1	1
13	7	19	6	43	19	41	10	23	10	22	4	11	5
13	7	23	8	23	16	18	14	14	9	11	8	2	-
6	-	17	4	8	5	19	9	8	2	6	2	2	1
66	-	96	-	137	1	175	-	37	-	57	-	25	-
17	-	30	-	33	-	35	-	8	-	15	-	4	-
137	-	241	1	285	-	334	1	65	-	95	1	45	-
13	-	-	-	8	-	14	-	6	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	15	-	9	-	-	-	4	-	1	-

kan saaledes ikke sees forekommen i søndre Valders, Ringebu og Lom. I Hadeland og Land forekom den spredt. De fleste Tilfælde med størst Dødelighed optraadte i Toten. I Faaberg viste sig i Juli et Tilfælde paa en Gaard, hvorhen var sendt Skolebørn (ialt 18) fra Christiania. Det endte dødeligt. 2 af den Afdødes Sødskende havde været syge af Diphtherit nylig før dennes Afreise fra Byen. De fleste af de andre indlogerede Børn paa samme Gaard gennemgik en Angina uden karakteristisk Belæg. Samtlige Tilfælde behandledes dog som Diphtherit under stadigt Tilsyn og streng Isolation, og Sygdommen udbredte sig heller ikke videre. (Grønstad).

Kusma var meget udbredt i Ringebu samt i Lesje og Dovre Herreder; i disse Herreder gik faa Huse fri, og saavel Gamle som Unge angrebes. Af 15 Tilfælde, der kom under Behandling, kompliceredes 6 med Orchit, 2 med Vulvit.

Lungebetændelse viser en noget øget Udbredelse mod Aaret forud, særlig i Toten, Faaberg og Ringebu, medens Dødeligheden i det Hele er forholdsvis mindre. Fra Faaberg omtales, at undertiden indtraf flere Tilfælde paa samme Gaard næsten samtidigt eller det ene efter det andet, og Dødeligheden var forholdsvis stor. (Grønstad). I Ringebu optraadte Sygdommen i Mai med flere Tilfælde i en mindre Grænd; det samme fandt Sted i November i søndre Fron, idet 2 & 3 Tilfælde viste sig paa samme Gaard. (J. Holst). I nordre

Fron havde ogsaa mod Slutningen af Aaret Sygdommen paa et Par Gaarde udpræget typhøs Karakter og var smitsom, idet i samme Hus 2 à 3 bleve syge, uden at der angrebes flere i Naboskabet. (G. Dietrichson).

Om **Gigtfeber** bemærker Distriktslæge Müller i Lesje, at hans Iagttagelser gaa fremdeles i den Retning, at Individuer boende i Huse, byggede paa Svabjerg, ere udsatte for Sygdommen.

Fra Hadeland og Land anføres at **Cholera nostras** forekom hyppigt i Juli i enkelte Strøg af søndre Land; enkelte voldsommere Tilfælde kom under Behandling, hvoraf et endte dødeligt. Det syntes, som Sygdommen flere Steder var en Følge af slet Drikkevand under en langvarig Tørke. (Kolbjørnsen). Fra Lom berettes, at Diarrhoe mod Aarets Slutning optraadte epidemisk i den nordlige Del af Hovedsognet; den angreb væsentlig Børn, men heller ikke saa sjelden den hele Husstand. (Øvergaard).

Icterus forekom hyppigt i søndre Land. 17 Tilfælde kom under Behandling; af disse forekom 5 paa en Gaard med 2 Opsiddere og paa et andet Sted led 3 Sødskende af Sygdommen. (Kolbjørnsen).

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Ialt Behandlede.	Antal anmeldende Læger.	1	2	3	4	5	6	8
			Hadeland og Land.	Søndre Valders.	Nordre Valders.	Toten.	Faaberg.	Ringebu.	Lesje.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis.....	1) 10	7	1	2	-	3	2	2	-
Gonorrhoe og Urethrit..	18	11	7	-	4	3	2	1	1

1) Intet Dødsfald anmeldt.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** henvises til Tabel Side 74 og 75.

Fra Øier i Faaberg omtales, at **Kardialgi** og **chronisk Gastrit** ere almindelige der, hvortil haardere Arbeide tilligemed Overlæsselse af ensartet, tildels stærkt saltet Kost og det vanlige Misbrug af Kaffe, der nydes mange Gange om Dagen, antages at bidrage.

Fnat viser aftagende Hyppighed i Ringebu. Vanskeligt vil det dog være at blive den helt kvit paa Grund af Arbeidsbefolkningens store Urenlighed.

Lungetuberkulose udgjorde for det hele Amt 10,9 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 15,9 pCt. af Dødsfald ikke epidemiske Sygdomme. I Byerne var Forholdet henholdsvis 11,1 pCt. og 11,2 pCt. og i Landdistrikterne 10,8 pCt. og 16,1 pCt.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **Brok** opgives 68 Tilfælde, og kjendes ialt 4 Dødsfald. For 58 er Sædet opgivet: 44 vare Lyskebrok, 7 Laarbrok, 6 Navlebrok og 1 i Foramen obturatorium.

Chirurgiske Tilfælde. Af 169 Frakturer opgives Sædet for 165 saaledes: Fractura cranii 1, septi nasi 1, sterni 1, claviculae 11, acromion 1, humeri 10, antibrachii 7, radii 36, ulnæ 4, digitorum 2, costarum 29, colli

Obstetriciske Operationer i Christians Amt.

Indikation.	Tangforløsning.			Vending.			Udtrækning.		Perforation.		Exvisce- ration.	Kephalo- tripsi.	Efterbyrds- operation.	
	Mødre.			Mødre.			Moder.		Mødre.		Moder.	Moder.	Mødre.	
	lev.	lev.	dødf.	lev.	lev.	dødf.	lev.	dødf.	lev.	dødf.	levende.	levende.	lev.	dødf.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fød- sel	29	¹⁾ 25	4	1	²⁾ 1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Svulst i Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rigide Fødselsdele	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Langvarigt Fødselsarbeide; truende Bristning af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	³⁾ 1	-	-	-	-	-
Fast indkilet Foster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁴⁾ 1	-	-	-
Tverleie	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansigtspfødsel	-	-	-	2	-	⁵⁾ 2	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Isseleie	1	1	-	1	-	⁶⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	⁷⁾ 1
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	36	32	4	6	2	4	1	1	1	1	1	1	7	1
		36			6				2				8	

¹⁾ Heraf en 2den Tvilling, 1ste forløst ved Naturens Hjelp. ²⁾ 2den Tvilling, om 1ste intet bemærket. ³⁾ Moderen Død 10 Timer efter af Kræftetab. ⁴⁾ Fosteret forraadnet. ⁵⁾ Det ene Foster forløstes ved Tang paa sidstkommende Hoved. ⁶⁾ Fosteret allerede af dødt. ⁷⁾ Dødsårsag: Barselseber.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Hadeland og Land.....	158	19	54	104
Søndre Valders	47	7	11	36
Nordre —	85	6	10	75
Toten	172	19	70	102
Gjøvik By.....	6	-	-	6
Landdistrikt	166	19	70	96
Faaberg	108	10	34	74
Lillehammer By.....	12	2	1	11
Landdistrikt	96	8	33	63
Ringeby	81	10	29	52
Lom	53	4	16	37
Lesje.....	33	5	11	22
Christians Amt	737	80	235	502
Deraf i Byer	18	2	1	17
— - Landdistrikt.....	719	78	234	485

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.	ved Drab.
Hadeland og Land....	752	324	45	4	1	14	6	-	-
Søndre Valders	333	122	19	3	2	5	3	-	1
Nordre —	214	109	20	2	3	10	3	-	-
Toten	775	382	70	10	4	11	10	1	-
Gjøvik By.....	38	17	4	-	-	1	1	-	-
Landdistrikt	737	365	66	10	4	10	9	1	-
Faaberg	401	238	26	8	1	10	2	2	-
Lillehammer By.....	42	12	2	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	359	226	24	8	1	10	2	2	-
Ringeby	340	196	23	1	-	8	-	3	-
Lom	306	143	18	2	-	11	4	-	-
Lesje.....	186	98	13	-	1	3	-	-	-
Christians Amt	3307	1612	234	30	12	72	28	6	1
Deraf i Byer	80	29	6	-	-	1	1	-	-
— - Landdistrikt.....	3327	1583	228	30	12	71	27	6	1

femoris 14, femoris 12, cruris 20, tibiæ 4, fibulæ 11, malleoli 1. Desuden opføres et Dødsfald af Fractura vertebrarum. Af Luxationer opgives 46, Sædet for 45 saaledes: Luxatio maxillæ inf. 3, claviculæ 2, humeri 26, cubiti 7, radii 1, manus 1, pollicis 2, digiti 1, femoris 1, hallucis 1.

Af Lægerne udførtes 55 **obstetriciske Operationer**, hvoraf i Hadeland og Land 17, søndre Valdres 4, nordre Valdres 10, Toten 13, Faaberg 6, Ringeby 2, Lom 1, Lesje 1. Indikationer og Udfald vil sees af foranstaaende Tabel, (se Side 77).

Antal **Fødte** og **Døde** vil sees af Tabellen Side 78.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1695 Fødte over Døde og Forholdet mellem disse og hine = 100 : 48,7.

Døde paa Barselseng. Af Lægerne opgives 11. Dødsaaarsagen var for 9 af disse Barselfeber, for 1 Dystoki, for en er ingen Dødsaaarsag opgivet.

De hyppigste **Dødsaaarsager** vare:

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Lungebetændelse	81	-	81
Lungetuberkulose	80	2	78
Kræft og Sarkom	75	2	73
Skarlagensfeber	57	-	57
Alderdomssvaghed	48	1	47
Organisk Hjertesygdom	34	-	34
Morbus Brightii	29	-	29
Hjerneslag	28	2	26
Akut Bronchit	27	1	26
Diphtherit	27	-	27
Chronisk Bronchit	21	-	21
Tuberkuløs Meningit	19	1	18

Veirliget. Da den af Distriktslæge Buchholz indsendte Tabel over de meteorologiske Forhold paa Gaarden Helmen i Gran for 1885 ikke er medtaget i den trykte Beretning for samme Aar, hidsættes følgende Tabel. (Se Side 80).

Levemaade og hygieniske Forhold. Fra Hadeland og Land anføres, «at de hygieniske Forhold staar i stærk Forbindelse med de sociale Forholds Fremadskriden. Vi leve i en Tid, da Arbeidsklassen har alle Betingelser for et rigere socialt Liv. For Jordbrugernes Vedkommende synes det, som om det før indvundne heldigere Standpunkt i social Retning for Tiden er uheldigt, da Indtægterne nu ikke strække til for at fyldestgøre de tilvante Krav. Ventelig ere disse Bevægelser overgaaende. En større Renlighed burde i det Hele taget kunne fordres af de sidste, om end de øvrige Krav maatte sættes til Side. Thi Renlighed koster lidt Arbeide, men ingen Penge». (Th. Buchholz).

Tabel over Temperatur og Fugtighedsforholde samt Barometerstanden for 1885¹⁾.

Aar 1885.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.
Middel Barometerstand..	28 22	28.02	28.16	28.19	28.07	28.16
Middel Thermometerstand	÷ 8.74	÷ 2.75	÷ 3.09	+ 1.96	+ 4.84	+ 9.73
Regndage	-	3	2	4	3	5
Aar 1885.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Middel Barometerstand..	28.34	28.20	28.24	27.98	28.12	27.98
Middel Thermometerstand	+ 11.98	+ 9.53	+ 6.38	+ 0.80	÷ 2.93	÷ 2.75
Regndage	5	12	10	6	3	2

Aarets Middelbarometerstand = 28.13 Tommer. Middelthermometerstand = + 2.12 °R.

¹⁾ Temperatur efter R. Barometerstand i Tommer.

Fra søndre Valders nævnes det, at de **hygieniske Forhold** i nordre Aurdal ere daarlige, medens der i søndre Aurdal spores Fremgang. (F. Arentz). Fra nordre Valders bemærkes, at Folket spiser nogenlunde kraftig Kost, men at Tillavningen endnu staar meget tilbage. Kaffedrikning tiltager stadig. (Printz). I Øier Herred vedvarer den gamle Skik at lade Tjenere af forskelligt Kjøen sove i samme Rum — paa Sædelighedens Bekostning.

Nedenstaaende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissionerne, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundhedskommissioner, Antal Møder.	Vaccinerede.	Retsmedicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	23	2612	29	2609	25
Hadeland og Land	5	789	¹⁾ 7	510	5
Søndre Valders	1	116	²⁾ 4	417	4
Nordre —	2	58	³⁾ 4	⁹⁾ 77	-
Toten	4	633	⁴⁾ 6	701	4
Faaberg	4	575	⁵⁾ 2	369	7
Ringebu	3	268	⁶⁾ 3	354	3
Lom	2	124	⁷⁾ 1	181	1
Lesje	2	49	⁸⁾ 2	¹⁰⁾ -	1

¹⁾ I Gran 3, Jevnaker 1, søndre Land 1, nordre Land 2. ²⁾ Nordre Aurdal 1, søndre Aurdal 3. ³⁾ Vestre Slidre 2, Vang 1, østre Slidre 1. ⁴⁾ Østre Toten 2, vestre Toten 3, Biri 1. ⁵⁾ Lillehammer 2. ⁶⁾ Ringebu 1, nordre Fron 2. ⁷⁾ Skiaker 1. ⁸⁾ Lesje 1, Dovre 1. ⁹⁾ Ingen Vaccination i vestre Slidre; ¹⁰⁾ ingen Vaccination, begge Steder paa Grund af epidemiske Sygdomme.

I Sundhedskommissionens Møde i Gran i Februar 1887 dreiede Forhandlingerne sig om at gennemføre de approberede Forskrifter for de Dele af Herredet, hvor der begyndtes en bymæssig Bebyggelse, i hvilken Anledning nedsattes en Komité, bestaaende af Distriktets Læger og Lensmanden, til Undersøgelse af Lokalteterne. Denne Undersøgelse afholdtes i Mai ved Hofs Bro og Augedals Bro, og der paa pegedes for Huseierne de Mangler, der forefandtes, især hvad Kloaker, Kjældere og Vandhuse angik. Da en Del af disse Mangler ikke af Angjældende bleve erkjendte, henstilledes til Sundhedskommissionen at fatte Beslutning desangaaende til Efterlevelse; i Møde den 13de August vedtog Forsamlingen enstemmig de gjorte Bemærkninger og Forslag af Undersøgelsesudvalget. (Th. Buchholz).

Sygehuse. Amtssygehuset paa Lillehammer havde jævn Tilgang af Patienter. Sanatorierne i Gausdal og paa Tonsaasen vare i Virksomhed; det sidste besøgte af 213 Kurgjæster.

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

VIII. Bratsbergs Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder. Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaksinatorer.
Amtet ¹⁾		115.86	83 171	28	2	35	34
1. Skien		8.26	24 487	9	2 ²⁾	11	5
	Skien, Kjøbstad	0.016	5 362	5	2	3	-
	Porsgrund, —	-	3 453	2	-	2	-
	Brevik, —	-	2 252	2	-	1	-
	Eidanger	1.15	2 999	-	-	1	1
	Solum	2.42	5 121	-	-	4	2
	Gjerpen	2.97	4 285	-	-	-	1
	Slemdal	1.71	1 015	-	-	-	1
2. Kragerø		12.85	19 666	6	-	7 ²⁾	4
	Kragerø, Kjøbstad ..	-	4 669	3	-	3	-
	Langesund, Ladested ..	0.003	1 084	1	-	1	-
	Stathelle, —	-	427	-	-	-	-
	Bamble	2.29	4 050	1	-	1	1
	Sandøkedal	2.63	2 174	-	-	1	1
	Skaatø		3 803	-	-	-	1
	Drangedal	7.02	3 459	1	-	1	1

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne. ²⁾ 1 Post ledig.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordnødre.	Hjælpe- væknater.
— len.....		8.18	11 557	4	-	4	5
	Holden.....	1.89	3 233	3	-	1	1
	Lunde.....	2.04	2 131	-	-	1	1
	Bø.....	1.68	2 784	-	-	1	1
	Sande.....	2.57	3 409	1	-	1	2
4. Sauland.....		12.30	7 148	2	-	3	6
	Hiterdal.....	3.33	3 006	1	-	1	2
	Hjertdal.....	6.75	2 744	1	-	1	2
	Gransherred (Hovinds Sogn undtaget).....	2.22	1 398	-	-	1	2
5. Hviteseid.....		17.57	8 463	2	-	3	6
	Silgjord.....	5.54	3 502	1	-	1	3
	Hviteseid.....	5.41	3 265	1	-	1	2
	Nissedal.....	6.62	1 696	-	-	1	1
6. Laardal.....		34.40	8 217	4	-	5	5
	Laardal.....	2.17	1 385	3	-	1	1
	Fyresdal.....	9.48	2 040	-	-	1	1
	Mo.....	5.22	1 921	1	-	1	1
	Vinje.....	9.39	1 987	-	-	1	1
	Rauland (Mjøsstrandens Sogn undtaget).....	8.24	884	-	-	¹⁾ 1	1
7. Tinn.....		22.28	3 633	1	-	2	3
	Tinn.....	17.22	2 567	1	-	1	2
	Hovinds Sogn af Grans- herred.....	3.24	897	-	-	1	1
	Mjøsstrandens Sogn af Rauland.....	1.82	169	-	-	-	-

¹⁾ 1 Post ledig.

Sundhedstilstanden betegnes i det Hele som god; dog var den mindre god i 2det Halvaar i Hviteseid Distrikt, væsentlig paa Grund af Epidemi af Cholera nostras og Skarlagensfeber, ligesom der i Sauland herskede en temmelig dødelig Epidemi af Diphtherit. Kighoste, akut Bronchit og Lungebetændelse vise et betydeligt Aftagende mod det foregaaende Aar.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1424 eller 16,1 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte (88 400).

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende af Lægenes Opgaver sammendragne Tabel. (Se Side 84 og 85).

Typhoidfeber optraadte, ligesom Aaret forud, hyppigst i Skiens Distrikt (20 Tilfælde, 7 Døde), i de øvrige Distrikter med ganske faa Angrebne (tilsammen kun 6, med et Dødsfald). I Skiens By og nærmeste Omegn var Sygdommen væsentlig en Fortsættelse af Epidemien Aaret forud, men med meget færre Angrebne. Det enkelte Tilfælde i Holden optraadte i en nylig tilflyttet

Arbeiders Familie, der var smittet udenfor Distriktet; det samme var Tilfældet i Laardal, hvor Patienten var smittet i Romsdal.

Skarlagensfeber viser omtrent det dobbelte Antal Angrebne mod Aaret forud, men de Dødes Antal er næsten det samme, saa Sygdommens Forløb i det Hele har været mildt, hvad der ogsaa fremhæves fra flere Distrikter. De fleste Tilfælde anføres fra Skien, Holden og Kragerø Lægedistrikter. I det sidstnævnte standsede Sygdommen i Landdistriktet ved Udløbet af 1ste Halvaar, medens den holdt sig jævnt i Byen hele Aaret og tiltog endog noget mod Slutningen af samme. Fra Holden bemærkes, at det milde Forløb bidrog meget til Sygdommens Udbredelse, idet Tilfældene ikke bleve meldte for Lægen, hvorfor denne efter Konference med Amtmanden lod udfærdige en Plakat til Opslag omkring i Distriktet, hvorved Husfædrenes Forpligtelse til efter Loven at anmelde smitsomme Sygdomme i deres Familie indskjærpedes (Holmboe). I Hviteseid greb den lidt efter lidt om sig i 1ste Halvaar, særlig i Silgjords og Hvitesids Herreder, medens Nissedal gik fri. I Flatdal Annex fik den stor Udbredning, hvad derimod ikke var Tilfældet i Hviteseid Hovedsogn. Den første Smitteimport antoges at skrive sig fra Skafse Annex til Mo. I Laardal var Sygdommen ogsaa jævnt udbredt, undtagen i Rauland og Vinje, der, saavidt bekjendt, gik fri for den. I Tinn forekom kun et Par Tilfælde; Smitten var sandsynlig bragt ved en omreisende Handelskarl.

Kighoste forekom hele Aaret i Skien By og var meget udbredt i Kragerø Distrikt.

Diphtherit viser nogen Forøgelse i de Angrebnes Antal mod i 1886. Fra dette Aar fortsattes Epidemien omkring Løveid i Skiens Distrikt, senere optraadte Tilfælde i Eidanger og i Gjerpen, hvor Smitten fra et Par Arbejderboliger paa Fossum udbredte sig til Sognets nordlige Del; her holdt Sygdommen sig hele Aarets anden Halvdel og var tildels meget ondartet. Udover Høsten og Vinteren udbredte den sig langs Vestsiden af Skienselve nedover mod Porsgrund. I Kragerø Landdistrikt optraadte den med spredte og faa Tilfælde, ophørte i Mai, medens den i Byen varede hele Aaret ud, dog aftagende. Fra Langesund berettes om en Familie, der i Løbet af et Decennium har havt Sygdommen i Huset flere Gange, har mistet flere Børn af den, skiftet gjentagne Gange Bolig uden at kunne blive Smittestoffet kvit; nu fik atter et Pigebarn Diphtherit i Svælg og Næse. Barnet kom sig. Huset blev desinficeret tilligemed Indboet fra Loft til Kjælder (Heimbeck). I Sauland forefaldt det største Antal Tilfælde i Hiterdals Herred som en Fortsættelse fra forrige Aars Epidemi, dog spredt, i de øvrige Herreder vandt Sygdommen ikke større Udbredelse. Fra et Bryllupsgilde paa Gaarden Ørvella i Hiterdal i Juni Maaned spredtes Sygdommen til flere Kanter, selv til mere afsidesliggende Gaarde og Pladse. I August kunde Epidemien ansees standset, idet der siden kun forekom faa og spredte Tilfælde. Fra Hviteseid berettes, at i Juli kom fra Mjøsstranden til Silgjord en Mand med Diphtherit; han blev af Kommunelægen strax interneret paa en isoleret Plads, hvor han den følgende Dag døde. Hans Søster, der ledsagede ham paa Reisen og tilsyneladende var frisk, blev holdt tilbage, fik snart efter Diphtherit og døde. I Tinn viste sig i Mai og Juni en mindre Epidemi i Hovind; Tilfældene vare dog indskrænkede til en enkelt Grænd, hvor Smitten antages bragt med Klæder fra et forrige Aar smittet Hus. Angaaende Smittekilden for de to paa Mjøsstranden (se ovenfor) opstaaede Tilfælde kunde intet sikkert oplyses. Der forekom ikke flere Syge paa disses Hjemsteder, der bleve undersøgte og desinficerede. (F. Holst).

Af **Lungebetændelse** forekom et ringere Antal Tilfælde i Skiens Distrikt end Aaret forud (296 mod 405 i 1886). I de øvrige Distrikter var Sygdommen heller ikke hyppig.

I Bratsbergs Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgiven for:	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	26	8	25	3	1	2	4	-	1	1	1	3	5	1	3
Cerebrospinalmeningit	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Barselfeber	31	8	30	3	-	5	6	2	3	2	4	1	1	-	3
Vandkopper	53	-	53	7	2	2	4	10	14	3	-	5	1	3	2
Skarlagensfeber	436	14	436	32	30	33	17	38	45	33	26	36	50	53	43
Røde Hunde	11	-	11	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	7
Mæslinger	6	-	6	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	2
Rosen	114	3	114	9	7	14	7	9	9	13	11	2	10	16	7
Kighoste	138	6	123	22	4	7	20	15	9	12	9	4	3	4	14
Diphtherist	215	65	215	19	27	16	15	16	26	38	11	8	8	19	12
Strubehoste	22	14	21	3	6	-	2	2	1	1	-	-	1	3	2
Kusma	8	-	8	2	-	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	1602	17	1602	316	192	198	157	132	89	74	72	67	87	108	110
Katarrhalsk og follikulær Angina	838	-	838	90	62	89	92	65	53	56	51	36	55	89	100
Lungebetændelse	468	66	468	72	45	63	73	41	14	14	20	20	22	36	48
Brystbetændelse	80	6	78	10	6	9	5	7	11	8	3	7	5	4	3
Gigtfeber	173	2	173	18	16	22	19	19	20	7	9	5	6	12	20
Koldfeber	9	-	9	1	1	2	3	-	-	1	-	-	-	-	1
Diarrhoe (akut)	1315	35	1315	61	42	50	86	108	222	300	159	103	65	61	58
Cholera nostras															
Skjørbug	14	-	4	-	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-
Tilsammen	5560	245	5530	668	442	515	512	470	517	565	378	298	319	411	435

I Bratsbergs Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:													
			1		2		3		4		5		6		7	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Skien.		Kragersø.		Holden.		Sauland.		Hviteseid.		Laardal.		Tinn.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	26	8	20	7	3	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-
Cerebrospinalmeningit	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	34	11	12	2	10	3	3	3	1	1	6	2	1	-	1	-
Vandkopper	53	-	10	-	29	-	2	-	-	-	-	-	12	-	-	-
Skarlagensfeber	438	76	167	4	74	2	102	1	1	-	51	2	41	7	2	-
Røde Hunde	11	-	1	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Rosen	114	3	57	1	24	1	12	-	3	-	7	-	7	1	4	-
Kighoste	143	11	80	4	62	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherit	215	65	86	13	31	10	6	2	72	30	4	3	-	-	16	7
Strubehoste	22	14	6	4	14	8	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Kusma	8	-	1	-	6	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	1602	17	955	6	379	4	85	4	26	1	55	-	59	1	43	1
Katarrhalsk og follikulær Angina	838	-	446	-	264	-	32	-	24	-	26	-	26	-	20	-
Lungebetændelse	468	66	296	32	49	11	43	11	17	2	31	8	23	1	9	1
Brystbetændelse	80	6	23	5	20	-	7	1	9	-	2	-	10	-	9	-
Gigtfeber	173	2	62	-	43	1	20	-	12	-	15	-	13	-	8	1
Koldfeber	9	-	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	1315	35	861	20	314	8	44	3	15	1	44	2	32	-	5	1
Cholera nostras																
Skjørbug	14	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	10	-	-	-
Tilsammen	5570	255	3091	98	1336	55	360	27	181	36	250	17	235	11	117	11

Akut Diarrhoe og Cholera nostras optraadte med talrige Tilfælde i Mai, Juni og Juli i Skien By, Juni og Juli desuden i Slemdal, hvor den herskede næsten paa hver Gaard, samt i en stor Del af Gjerpen. I Gjerpen døde 2 Mænd i sin bedste Alder af heftig Cholera nostras. Fra Hviteseid omtales ogsaa en udbredt Epidemi af Cholera nostras i de usædvanlig tørre Sommermaaneder i Hvitesids og Nissedals Herreder.

Af **Skjørbug** sees 10 Tilfælde at være forekomne i Laardal. Der var som væsentligere Symptom Mundaffektion tildels med løsnende Tænder, medens Almenaaffektionen ikke var videre udtalt. Ingen var arbejdsudygtig.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde vil sees af følgende Tabel:

Sygdomme.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne:					
			1		2	3	6	7
			Skien.		Kragerø.	Holden.	Laardal.	Tinn.
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	47	3	31	3	11	2	1	2
Gonorrhoe, Urethrit...	79	-	48	-	28	1	2	-

Syphilis og Gonorrhoe vare hyppigere end almindelig i Skien sandsynlig paa Grund af den store Tilstrømning af fremmede Arbeidere og Handelsfolk. (A. Backer).

Til **Oplysning** om af Lægerne behandlede, væsentlige **chroniske Sygdomme** se Tabel Side 87.

I Tinn ere fremdeles **Fordøielsessygdomme** og **Blodmangel** fremherskende; Aarsagen tilskrives for en Del uhensigtsmæssig Levemaade i det Hele og især den overhaandtagende Kaffedrik.

Dødsfald af Lungetuberkulose udgjorde for det hele Amt 16,6 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 24,0 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. For Byerne udgjorde de samme Forhold 19,0 pCt. og 26,7 pCt. og for Landdistrikterne 15,5 pCt. og 18,1 pCt. (Se Tabel Side 89).

Fra Skien anføres at **Scrophulose og Tuberkulose** ere meget almindelige Sygdomme og synes at være i Tiltagende. Ogsaa **Drankersygdomme** synes at tiltage. (A. Backer).

Af **Forgiftninger** omtales fra Skien 2 Tilfælde af Blykolik hos Kjedelarbejdere ved en Sulfitstoffabrik samt 1 ved Vadskelud.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger ialt 71, hvoraf 26 i Skiens, 18 i Kragerø, 9 i Holdens, 8 i Saulands, 4 i Hvitesids, 5 i Laardals og 1 i Tinns Distrikter. Indikationer og Udfald sees af følgende Tabel. (Se Side 88).

Fra Hviteseid omtales en Reposition af en (under Potetoptagning) retroverteret gravid Uterus, formentlig i 4de Maaned af 13de Svangerskab. Dettets Forløb siden var normalt.

Fødte og Døde. (Se Tabel Side 89).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1306 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 52,2.

Liste over forskjellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt op- givne		Børn.		Voxne:		Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne:													
	Tilfælde.	Dødsfald.						1		2		3		4		5		6		7	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.		Skien.		Kragerø.		Holden.		Sauland.		Hvites- eid.		Laardal.		Tinn.	
								Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Chronisk Rheumatisme	186	-	1	3	108	74	17	66	-	18	-	7	-	6	-	30	-	55	-	4	-
Fnat	698	-	12	21	16	19	10	40	-	22	-	6	-	-	-	280	-	350	-	-	-
Skurv	18	-	4	6	3	5	6	16	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	211	2	37	53	16	20	20	77	-	39	1	31	-	12	-	21	-	24	1	7	-
Rachit	105	2	51	54	-	-	15	34	-	10	1	27	-	-	-	15	1	12	-	7	-
Simpel Meningit	12	8	2	6	2	2	10	2	1	4	3	1	1	-	-	1	1	2	-	2	2
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose	59	47	14	13	3	8	15	22	20	17	11	6	6	1	-	1	1	10	7	2	2
Lungetuberkulose	365	138	6	14	117	166	21	156	42	107	52	31	16	15	10	20	8	31	7	5	3
Kræft	118	¹⁾ 63	-	-	52	41	18	39	22	43	22	14	10	1	1	11	6	7	1	3	1
Morbus Brightii	107	26	10	7	36	40	18	38	6	24	9	8	2	4	1	17	6	13	2	3	-
Blegsot og Anæmi	839	-	21	96	32	676	19	410	-	107	-	22	-	16	-	150	-	105	-	29	-
Menstruationsuordener	157	-	-	-	-	147	18	71	-	22	-	13	-	5	-	23	-	14	-	9	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	873	7	15	22	374	443	19	383	1	118	1	37	-	25	2	75	1	183	2	52	-
Ormesygdomme	55	-	17	25	5	5	12	15	-	14	-	3	-	3	-	11	-	9	-	-	-
Drankersygdomme	10	-	-	-	8	-	6	3	-	1	-	1	-	2	-	-	-	3	-	-	-
Struma	9	-	-	-	2	7	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-

¹⁾ Kræft 62, Sarkom 1.

Obstetriciske Operationer i Bratsbergs Amt.

Indikation.	Tangforløsning.			Vending.				Udtrækning ved Bækkenendeleie.		Perforation.		Exviscera-tion.		Kephalo-tripsi.	Efterbyrds-operation.	
	Mødre		Børn	Mødre		Børn		Mødre	Børn	Mødre	død.	Mødre		Moder	Mødre	
	lev.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	lev.	død.
Utilstrækkelige eller smerte-fulde Veer	35	33	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	¹⁾ 1	-	-	-
Bækkensneverhed	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	¹⁾ 1	-	-	1	-	-
Barselkrampe	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	1	²⁾ 1	-	³⁾ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	6	-	5	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Opslaaet Arm	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Stort Fosterhoved	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansigtspædsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁴⁾ 1	⁵⁾ 1	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	¹⁾ 1
Sammenvoxning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	¹⁾ 1
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Sammentrækning af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	41	38	3	7	1	5	3	3	3	1	2	1	1	1	11	2
		41		8		8									13	

¹⁾ Død af Barsel-feber. ²⁾ Død af Blødning. ³⁾ Det ene Foster ufuldbaar. ⁴⁾ 1ste Pande-leie; forudgaaet forgjæves Tangforsøg.
⁵⁾ Forsnevret Bækken; Konen død af Livmoderbristning.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lungetuber- kulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Skien	288	42	98	190
Skien By	104	20	38	66
Porsgrund —	41	8	9	32
Brevik —	20	1	6	14
Landdistrikt	123	13	45	78
Kragerø	259	52	55	204
Kragerø By	67	13	11	56
Langesund —	20	7	7	13
Stathelle —	4	-	2	2
Landdistrikt	168	30	35	133
Holden	90	16	27	63
Sauland	65	10	36	29
Hviteseid	56	8	17	39
Laardal	44	7	11	33
Tinn	28	3	11	17
Bratsbergs Amt	830	138	255	575
Deraf i Byer	256	49	73	183
— - Landdistrikt	574	89	182	482

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel. seng.		ved ulyk- kelige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Skien	927	459	105	16	3	18	4	3
Skien By	265	122	30	3	-	1	3	-
Porsgrund —	110	50	9	2	-	3	-	-
Brevik —	62	24	5	-	-	2	-	-
Landdistrikt	490	263	61	11	3	12	1	3
Kragerø	716	333	72	3	7	19	7	1
Kragerø By	140	74	15	2	2	3	1	1
Langesund —	39	23	5	-	-	-	3	-
Stathelle —	12	5	2	-	-	-	-	-
Landdistrikt	525	231	50	1	5	16	3	-
Holden	355	202	26	2	6	8	4	1
Sauland	184	135	13	2	2	7	3	1
Hviteseid	238	129	24	5	5	5	2	-
Laardal	218	115	14	2	1	7	-	-
Tinn	92	51	5	-	1	4	3	-
Bratsbergs Amt	2730	1424	259	30	25	68	23	6
Deraf i Byer	628	298	66	7	2	9	7	1
— - Landdistrikt	2102	1126	193	23	23	59	16	5

Som **Døde paa Barselseng** er af Lægerne opgivet 18 Kvinder, deraf af Barselfeber 11, af Barselkrampe 3, af Blødning 2, af Livmoderbristning 1. Uforløst døde en Kvinde i Tinn, hvorom Distriktslægen beretter, at hun havde ligget i Fødselsarbeide i 4 Døgn, da Lægen budsendtes. Han havde at reise 8 Mile over Fjeldet; da han var blot $\frac{1}{4}$ Mil fra Konens Bolig, fik han Underretning om, at hun var død 1 Time iforveien uforløst. Jordemoder, der ogsaa maatte hentes flere Mile fra Rauland, var af uoplyst Grund ikke tilstede. (F. Holst).

De hyppigste Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Lungetuberkulose	138	49	89
Lungebetændelse	66	18	48
Diphtherit	65	4	61
Kræft	62	19	43
Alderdomssvagthed	48	13	35
Tuberkuløs Hjernebetændelse	36	15	21
Diarrhoe og Cholera nostras	35	20	15
Chronisk Bronchit	31	10	21
Organisk Hjertesygdom	31	10	21
Morbus Brightii	26	2	24
Hjerneslag	25	12	13
Kramper hos Børn	21	11	10

Veirliget betegnes i det Hele som gunstigt, undtagen at om Sommeren indtraf en langvarig Tørke, hvorved Aarets Udbytte tildels forringedes. (Sauland, Laardal).

Levemaade og hygieniske Forhold. Fra Skien anføres, at Arbeidsfortjenesten baade for Byen og Landdistriktet omkring maa siges at have været god ved de mange Bygnings- og Oprydningsarbeider, Virksomheden ved mange Fabrikker, Brug o. s. v. Fra Sauland omtales, at i Husmandspladsene befinde Gulvene sig almindelig i en meget mislig Forfatning, idet de ere aabne og trækfulde. Rengjøring af dem i det Øiemed at desinficere er derfor omtrent faafængt, da man ikke opnaar andet, end at Skyllevandet med sit mulige Indhold af Smitte-stoffe siver ned paa den i Kjælderen værende Potetesbinge. (Paulsson). I Tinn staa de hygieniske Forholde fremdeles tilbage; dog viser der sig med Hensyn til Boligerne mere og mere Sands for en tidsmæssigere Indredning af disse. De gamle uhøylede Gulve, som ikke kan renses med andet end Sopelimer, forsvinde efterhvert; ikke sjelden ser man nu malede Vægge og Gulve. Kogeovne have heldigvis ikke faaet synderligt Indpas; den aabne Peis med sin behagelige Varme og gode Ventilation sætter man her stor Pris paa. (F. Holst).

Sygehuse. Amtssygehuset ved Skien har yderligere undergaaet Reparationer og faaet god Ventilation; desuden haves i Byen 2 Stuer til Anbringelse af chroniske Syge i den derværende Fattiggaard. I Kragerø tjente et midlertidig leiet Lokale til Optagelse af Diphtheritpatienter.

Af **Badeindretninger** findes i Skien en tarvelig Anstalt for kolde og varme Bad samt Styrte. Søbadene i Eidanger benyttes om Sommeren meget af Folk i Skien og Porsgrund. Søbadehuse findes ogsaa i Brevik og Langesund.

I Kragerø findes et Badehus for varme Bad baade med ferskt Vand og Søvand.
I Laardal findes et Styrtebad paa Triset.

Om Amtets 5 Apotheker se den almindelige Beretning.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske Forret- ninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Bratsbergs Amt	14	1540	45	2043	15
Skien	3	849	²⁾ 14	559	3
Kragerø	3	¹⁾ 98	³⁾ 10	489	3
Holden	1	158	⁴⁾ 8	382	2
Sauland	2	138	⁵⁾ 6	127	1
Hviteleid	2	127	uopgivet	186	2
Laardal.	2	107	⁶⁾ 4	233	3
Tinn	1	63	⁷⁾ 3	67	1

¹⁾ Ovenstaaende Antal er opgivet af 3 privat praktiserende Læger. ²⁾ I Skien 9, Porsgrund 3, Brevik 2. ³⁾ Kragerø 5, Langesund 2, Stathelle 1, Bamble 1, Sandøkedal 1. ⁴⁾ Bø 3, Lunde 1, Saude 2, Holden 2. ⁵⁾ Hjertdal 1, Gransherred 1, Hiterdal 4. ⁶⁾ Fyrisdal 2, Mo 1, Rauland 1. ⁷⁾ Tinn 1, Hovind 2.

IX. Nedenæs Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet ¹⁾		71.95	71 987	20	2	29	20
1. Østre Nedenæs ...		6.85	27 002	6	-	7	6
	Østerrisør, Kjøbstad	-	2 390	3	-	1	-
	Tvedestrand, Ladested.	-	1 364	2	-	-	-
	Gjerrestad.....	2.41	2 582	-	-	1	1
	Søndeled	1.49	3 429	-	-	1	1
	Dybvaag	0.49	4 579	1	-	2	2
	Holt.	1.42	4 346	-	-	1	1
	Østre Moland	1.04	2 485	-	-	1	1
	Barbo.....		4 568	-	-	-	-
	Tromø		2 159	-	-	-	-

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31 December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Nedenæs ..		8.757	30 018	11	2	16	7
	Arendal, Kjøbstad	-	4 132	6	2	6	-
	Grimstad, —	-	2 552	3	-	1	-
	Lillesand, Ladested	-	1 325	1	-	1	-
	Froland	2.27	2 058	-	-	1	1
	Øiestad	0.924	4 272	1	-	1	-
	Hisø		2 476	-	-	-	-
	Fjære	0.471	4 236	-	-	1	1
	Landvik	1.495	2 189	-	-	1	1
	Eide	0.254	748	-	-	1	1
	Vestre Moland	0.806	2 295	-	-	1	1
	Birkenæs	1.868	1 730	-	-	1	1
	Heivaag	0.669	2 005	-	-	1	1
3. Aamli		15.27	5 401	1	-	3	2
	Aamli	8.07	2 338	1	-	1	1
	Mykland	3.28	658	-	-	-	-
	Vegarshøien	2.67	1 819	-	-	1	1
	Heirefos	1.25	586	-	-	1	-
4. Evje		8.84	4 046	1	-	1	3
	Veigusdal	3.94	933	-	-	-	1
	Evje		857	-	-	-	1
	Hordnæs	4.90	2 256	1	-	-	1
	Iveland			-	-	1	
5. Sætersdalen		32.21	4 620	1	-	2	2
	Bygland	10.39	2 224	1	-	1	1
	Valle	21.82	2 396	-	-	1	1

Sundhedstilstanden var god baade i Kyst- og Indlandsdistrikterne. Det samlede Antal anmeldte epidemiske Sygdomstilfælde er mindre end i de to foregaaende Aar, og det af disse Sygdomme bevirkede Antal Dødsfald (143) har ikke været saa lidet siden 1872. Særlig optraadte Skarlagensfeber, Mæslinger, akute Katarrher i Luftveiene og Lungebetændelse mindre hyppig end Aaret iforveien, medens Diarrhoe forekom almindeligere.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1238 eller 14,9 pro mille af den beregnede Folkemængde ved Aarets Midte (83 000). Dødeligheden er mindre end i noget Aar siden 1857.

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel. (Se Tabel Side 94).

Af **exanthematisk Typhus** opgives et enkelt Tilfælde fra Sætersdalen, hvor en Mand paa Gaarden Aaraksbø angrebes, uden at Smittekilden kunde paavises.

Typhoidfeber optraadte noget hyppigere end i 1886, særlig i østre Nedenæs, hvor der øverst i Gjerrestad Herred paa 5 forskellige Gaarde indtraf 10 spredte Tilfælde i Maanederne Juli—Oktober; siden viste Sygdommen sig paa 2 nedenforliggende Gaarde (6 Angrebne). I Østerrisør indtraf et dødeligt

Tilfælde i Juni. I vestre Nedenæs forekom 6 Tilfælde i Arendal og 3 i Grimstad samt 6 i Landdistrikterne omkring Arendal; paa Sygehuset her indlagdes 5 Personer, hvoraf 2 døde. I det fra Evje opførte Tilfælde (en Veiarbeider i Hordnæs) var Diagnosen tvivlsomt.

Af **Cerebrospinalmeningit** opføres 4 Angrebne, hvoraf paa en Gaard i Hordnæs 2 voxne Brødre, der indsygnede med 3 Ugers Mellemrum.

Vandkopper anmeldes kun fra Kystdistrikterne, de fleste Tilfælde fra Arendal og Omegn.

Skarlagensfeber var i betydeligt Aftagende og omtales kun fra østre og vestre Nedenæs Distrikter, hvor der saa godt som hele Aaret igjennem optraadte spredte Tilfælde saavel i Landdistrikterne som i Byerne, Tvedestrand og Lillesand undtagne.

Røde Hunde fik navnlig i sidste Kvartal stor Udbredning baade ved Kysten og i Aamli; de optraadte meget mildt og kom sjelden under Lægebehandling.

Rosen forekom noget almindeligere end sædvanlig. Af Cand. med. Bentzen i Lyngør behandledes 9 Tilfælde, deriblandt en ca. 30 Aar gammel Gut, som gjennem længere Tid var bleven scarificeret for Lupus vulgaris, og hos hvem den erysipelatøse Proces begyndte i Scarificationssaarene paa Næsen. Herfra udbredte den sig som en almindelig Erysipelas ambulans over hele Ansigtet, Hovedet, den øverste Del af Brystet og Øregangene, hvorfra den sandsynligvis forplantede sig til Svælget, hvor der var stærk Rubor over hele den bløde Gane. I Reconvalescentsen mistede han alt Haaret paa Hovedet; de lupøse Efflorescentser bedredes ganske betydelig efter den overstaaede Sygdom, og Bedringen vedvarede siden. Omtrent 5 Dage senere angrebes hans 60 Aar gamle Moder, der siges at have benyttet samme Ske som Sønnen. Sygdommen begyndte hos hende som en almindelig Angina tonsillaris i Halsen, men efter et Par Dages Forløb blev Ørene hovne, og en erysipelatøs Rubor udbredte sig ogsaa hos hende over hele Hovedet og en Del af Brystet. Hun mistede ogsaa Haaret under Rekonvalescentsen. Et tredie Tilfælde hos en voxen Pige forløb omtrent som de ovenfor omtalte, medens de øvrige 6 Behandlede vare lettere angrebne.

Kighoste optraadte navnlig i Maanederne April—Juli temmelig almindelig i Arendal og Omegn, og mod Aarets Slutning i og omkring Østerriør.

Af **Diphtherit** anmeldtes adskillig færre Tilfælde end Aaret forud, den forekom spredt over hele Aaret, næsten alene i de 2 Kystdistrikter; i 1886 og 1885 opføres Sygdommen alene fra disse. De fleste opgives fra vestre Nedenæs i Grimstad (19) og Omegn (29). I Aamli forekom 2 dødelige Tilfælde, 1 i Aamli Herred og 1 i Vegarsheien, i Evje 6 ubehandlede Tilfælde, hvoraf 2 dødelige, paa 3 afsidesliggende Gaarde i Veigusdal. Ved Desinfektionen anvendtes i Tvedestrand en Dampkasse, der er beskrevet i «Tidsskrift for praktisk Medicin» 1887 No. 22 og 1888 No. 19.

Af **Lungebetændelse** døde paa Gaarden Tønnesland i Hordnæs en 85-aarig Kvinde, der ogsaa tidligere for 16 Aar siden havde haft Sygdommen. I samme Hus er af Lungebetændelse i Løbet af 8--10 Aar død 3 Personer (Sønnen, Sønnekonen og en anden Kone), hvoraf den Første havde haft Sygdommen flere Gange. (Chr. Bull).

Skjørbug forekom i Sætersdalen kun som Gingivit, sandsynligvis forarsaget ved det meget ensartede Kosthold (salt Kjød, sur Melk og Fladbrød).

Gulsot (Icterus catarrhalis), der Aaret iforveien havde vist sig med en Del Tilfælde i Fladebygd i Evje, optraadte igjen i August i Galtelandsbygden i Evje og udbredte sig derfra i Aarets sidste Halvdel til Hordnæs i Strækningen omkring Fennefos. Sygdommen antages i det 9 til 10 Maaneder lange Mellemrum mellem Tilfældene i 1886 og 1887 at have holdt sig paa de længstbort-

I Nedenæs Amt anmeldte

	Hele Aaret		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Exanthematisk Typhus ..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	40	5	40	2	2	6	-	-	5	2	13	1
Cerebrospinalmeningit	4	-	4	1	-	-	-	-	-	1	2	-
Barsel-feber	18	6	17	2	3	1	2	1	-	-	1	4
Vandkopper	85	-	85	5	13	9	3	5	11	7	1	1
Skarlagensfeber	160	5	160	1	-	14	12	14	17	15	7	13
Røde Hunde	223	-	223	11	13	29	4	23	5	5	3	1
Mæslinger	16	-	16	-	1	4	3	1	-	-	1	-
Rosen	138	3	138	10	17	7	11	17	16	13	10	8
Kighoste	242	5	242	13	23	16	26	32	32	31	13	6
Diphtherit	109	15	109	1	6	7	9	14	14	18	8	7
Strubehoste	18	12	18	-	1	1	2	1	3	4	1	-
Kusma	7	-	7	-	2	-	-	2	2	-	-	-
Akut Katarrh i Luftveiene) og Bronchit	1846	15	1846	258	211	211	194	160	137	89	81	89
Katarrhalsk og follikulær Angina	942	-	942	75	57	100	96	73	88	65	65	37
Lungebetændelse	278	54	278	36	20	30	37	25	14	17	8	11
Brystbetændelse	106	3	106	7	9	12	11	10	16	5	7	10
Gigtfeber	202	1	202	12	19	19	27	24	17	18	13	10
Koldfeber	18	-	18	3	-	-	2	1	-	3	2	3
Diarrhoe (akut)	983	12	983	56	49	84	113	87	115	135	83	76
Cholera nostras												
Blodgang	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjærbug	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	5443	136	5439	493	446	550	552	490	492	428	319	277

liggende og isolerede Heiegaarde i Evje, hvorfra Folkene i Galtelandsbygden under Heieslaatten formentlig har medbragt Smitten. I nogle Tilfælde hengik længere Tid — indtil 2 Maaneder — mellem de enkelte Tilfælde. (Chr. Bull). Ogsaa øverst i Sætersdalen, i den sydlige Del af Bykle Sogn, forekom en liden Epidemi af let forløbende Gulsot, der ikke iagttoges af Distriktslægen, men som ifølge Indberetningerne fra Sundhedskommissionens Tilsynsmænd angreb ikke faa Personer, saavel Voxne som Børn.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde sees af Tabellen paa næste Side.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** se Tabel Side 96.

Hudsygdomme forekomme meget sjelden i Evje, Fnat saaledes kun en enkelt Gang i Aarets Løb, og søges derfor hurtigt Raad. Skurv er ikke nogen-

epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:									
					1		2		3		4		5	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Østre Nedenæs.		Vestre Nedenæs.		Aamli.		Evje.		Sæters- dalen.	
					Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
7	-	2	41	6	24	1	16	4	-	-	1	1	-	-
-	-	-	4	-	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-
2	1	-	19	7	6	1	8	3	2	1	2	1	1	1
6	12	12	85	-	23	-	62	-	-	-	-	-	-	-
15	31	21	160	5	58	1	102	4	-	-	-	-	-	-
6	55	68	223	-	108	-	115	-	-	-	-	-	-	-
-	1	5	16	-	3	-	13	-	-	-	-	-	-	-
13	8	8	138	3	58	2	75	1	3	-	1	-	1	-
7	11	32	242	5	99	-	143	5	-	-	-	-	-	-
10	7	8	111	17	43	6	64	7	2	2	2	2	-	-
-	1	4	18	12	11	7	6	4	1	1	-	-	-	-
-	1	-	7	-	1	-	3	-	3	-	-	-	-	-
111	128	177	1846	15	787	4	912	9	44	2	83	-	20	-
51	122	113	942	-	366	-	531	-	31	-	10	-	4	-
26	30	24	281	57	123	21	132	29	20	5	3	1	3	1
6	6	7	106	3	51	3	46	-	3	-	5	-	1	-
6	14	23	202	1	72	-	108	1	18	-	4	-	-	-
2	2	-	18	-	6	-	12	-	-	-	-	-	-	-
49	69	67	983	12	516	5	399	6	39	1	23	-	6	-
-	-	2	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	5	-	1	-	2	-	-	-	-	-	2	-
319	500	573	5450	143	2358	51	2751	73	166	12	136	5	39	2

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne:			
			1		2	
			Østre Nedenæs.		Vestre Nedenæs.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	57	1	26	1	31	-
Gonorrhoe, Urethrit.....	90	-	20	-	69	1

Liste over forskellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

96

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne:									
	Tilfælde.	Dødsfald.						1		2		3		4		5	
			Østre Nedenæs.		Vestre Nedenæs.			Aamli.		Evje.		Sæters- dalen.					
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.		Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.				
Chronisk Rheumatisme, Arthritis deformans .	405	2	11	6	199	189	20	153	2	231	-	7	-	3	-	11	-
Fnat	99	-	27	30	17	25	15	53	-	27	-	15	-	3	-	1	-
Skurv	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	269	2	89	121	22	37	20	72	-	175	1	8	1	6	-	8	-
Rachit	48	-	29	19	-	-	13	27	-	19	-	1	-	-	-	1	-
Simpel Meningit	18	13	7	6	1	2	7	3	1	14	11	1	1	-	-	-	-
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose	38	38	14	18	1	1	10	22	22	15	15	-	-	1	1	-	-
Lungetuberkulose	466	178	15	30	158	251	20	169	64	250	88	21	13	15	12	11	1
Kræft	74	29	-	1	39	31	19	32	17	32	9	6	3	-	-	4	-
Morbus Brightii	99	1)15	8	3	38	50	18	25	3	60	10	6	-	4	1	4	1
Blegsot og Anæmi	848	1	34	136	24	654	19	317	-	501	1	16	-	5	-	9	-
Menstruationsuordener .	180	-	-	-	-	180	13	36	-	126	-	9	-	-	-	9	-
Kardialgi, chronisk Ga- strit og Dyspepsi . . .	1175	4	93	101	352	629	20	407	-	658	3	60	-	44	1	6	-
Ormesygdomme	205	-	79	94	13	19	18	48	-	146	-	-	-	6	-	5	-
Drankersygdomme	20	2	-	-	18	2	9	2	1	17	1	-	-	1	-	-	-
Struma	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-

¹) Deraf 1 paa Barselseng.

Obstetriciske Operationer i Nedenæs Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Udtrækning.			Partus præ-maturus artificialis.		Perforation.		Exvisce-ration.	Efterbyrds-operation.		
	Mødre		Børn		Mødre		Børn		Mødre	Børn		Mødre	Børn	Mødre		Moder	Mødre		
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.	død.	lev.	lev.	død.	
Utilstrækkelige Veer . . .	21	-	20	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	⁴⁾ 1	1	1	-	-	-	-	-
Barselkrampe	-	¹⁾ 1	1	-	-	¹⁾ 1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning og Plac. prævia	1	-	-	1	-	²⁾ 1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjertefeil (Lungeødem) . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ueftergivelig Modermund	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Isseleie	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	3	³⁾ 1	1	³⁾ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnor . .	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Afrevet, tilbagelig. Hoved	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁵⁾ 1	-	-	-	-
Misfoster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁶⁾ 1	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	⁷⁾ 1	-
Tilsammen	26	1	23	4	5	3	1	7	2	1	1	1	1	1	1	1	12		1
	27		27		8		8		2										

¹⁾ Dødsårsag: Barselkrampe. ²⁾ Meget anæmisk efter Forløsningen, døde i 5te Døgn af Barselfeber. ³⁾ Tvillingfødsel: Efter Vending og Udtrækning af 1ste Tvilling (dødfødt) og 2den Tvillings Forløsning (Udfald uopgivet) udtoges Efterbyrden paa Grund af Blødning; Konen døde siden af Barselfeber. ⁴⁾ Rachitisk forsnævret Bækken. ⁵⁾ Dødsårsag: Barselfeber. ⁶⁾ Fosterets Underliv kolossalt udvidet ved Vatersot. ⁷⁾ Dødsårsag: Barselfeber.

Dødsfald af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Østre Nedenæs	237	64	51	186
Østerrisør, By	36	8	8	28
Tvedestrand, —	19	6	4	15
Landdistrikt	182	50	39	143
Vestre Nedenæs	300	88	73	227
Arendal, By	53	10	17	36
Grimstad, —	41	14	7	34
Lillesand, —	12	2	4	8
Landdistrikt	194	62	45	149
Aamli	46	13	12	34
Evje	28	12	5	23
Sætersdalen	4	1	2	2
Nedenæs Amt	615	178	143	472
Deraf i Byer	161	40	40	121
— i Landdistrikt	454	138	103	351

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.	ved Drab.
Østre Nedenæs	961	460	86	6	4	29	13	-	-
Østerrisør, By	82	36	6	-	-	2	1	-	-
Tvedestrand, —	77	19	-	-	-	-	1	-	-
Landdistrikt	802	405	80	6	4	27	11	-	-
Vestre Nedenæs	969	518	76	6	5	19	10	2	2
Arendal, By	141	59	15	1	-	3	1	-	-
Grimstad, —	78	45	6	-	-	1	1	1	-
Lillesand, —	41	14	-	-	-	2	1	-	-
Landdistrikt	706	400	55	5	5	13	7	1	2
Aamli	178	101	15	1	2	5	2	-	-
Evje	133	86	15	3	2	4	3	-	-
Sætersdalen	144	73	18	2	-	4	1	-	-
Nedenæs Amt	2385	1238	210	18	13	61	29	2	2
Deraf i Byer	419	173	27	1	-	8	5	-	-
— i Landdistrikt	1966	1065	183	17	13	53	24	2	2

sinde iagttaget i Distriktslægens 14-aarige Praxis, uagtet Renlighedssandsen er meget liden og Hudkulturen temmelig forsømt. (Chr. Bull).

For hele Amtet udgjør Dødsfald af **Lungetuberkulose** 28,9 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 37,7 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. For Byerne udgjorde Dødsprocenten henholdsvis 24,8 pCt. og 33,1 pCt.; for Landdistrikterne 30,4 pCt. og 39,3 pCt.

Menstruationsuordener (Suppressio mensium, Amenorrhoe med og uden Molimina, Dysmenorrhoe og Menorrhagi) forekomme hyppig i Sætersdalen, hvilket tilskrives den uhensigtsmæssige Klædedragt; se under hygieniske Forhold (Side 100).

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af Lægerne udførtes 54 **obstetriciske Operationer**, hvoraf 23 i østre og 24 i vestre Nedenæs, 1 i Aamli, 3 i Evje og 3 i Sætersdalen. Indikationer og Udfald sees af foranstaaende Tabel (se Side 97).

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af Tabellen Side 98.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1147 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100:51,9.

Dødsfald paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 13 Kvinder paa Barselseng. Lægerne opgive 7 døde af Barselfeber, 2 af Emboli, 2 af Barselkrampe, 1 af Nephrit og 1 af Dystoki (besværlig Fødsel).

De hyppigste Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byer.	Land- distrikter.
Lungetuberkulose	178	40	138
Lungebetændelse	57	14	43
Tuberkuløs Hjernebetændelse og Tuberkulose i andre Organer	38	5	33
Kræft	29	6	23
Organisk Hjertesygdom	21	5	16
Alderdomssvaghed	21	9	12
Vatersot og Morbus Brightii	21	4	17
Hjerneslag	18	6	12
Diphtherit	17	4	13
Akut Bronchit og Laryngit	15	3	12

Veirliget. Vinteren var mild, Vaaren kom tidlig, Sommeren var varm og saa tør, at Græsvæxten hemmedes, og Høudbyttet blev lidet. Avlingen af Korn og Poteter var under et Middelsaars. (Evje).

Regnmængden i Tvedestrand udgjorde efter Meddelelse fra Doktor Vøgt

i Januar	101,5	Millimeter	i Juli	226,5	Millimeter
- Februar	18,0	—	- August	87,5	—
- Marts	74,0	—	- September	142,0	—
- April	68,0	—	- Oktober	126,0	—
- Mai	37,5	—	- November	54,0	—
- Juni	7,0	—	- December	94,5	—

tilsammen i Aaret 1887 1 036,5 Millimeter.

Levemaade og hygieniske Forhold. Fra begge Kystdistrikterne angives de hygieniske Forhold at være ganske gode uagtet de daarlige Tider og adskillig Nød blandt Arbeidsklassen. I Aamli spores stadig Fremgang i Renlighed. Fra Sætersdalen anfører Distriktslæge Stang i Anledning af de hyppige chroniske Rheumatismen, Arthriter og Menstruationsanomalier om Dragten: «Iøinefaldende og karakteristisk for den er det, at den væsentlige Del af Kroppens og Benenes Beklædning gaar i ét. Fælles for Mands- og Kvindedragten er det ogsaa, at de bestaa af tykt, fast og tungt Stof. Mandsdragten bestaar af en lang Buxe, som fortil og bagtil rækker som en Klap op til Hals og Nakke; For- og Bagklappen forbindes paa hver Side af Halsen med en Rem, som spændes fortil og falder over indre Ende af Kravebenet. Opad paa Siderne ender Buxen midt paa Brystet med en stor aabent gabende Pose. Paa Bagen og fremover Skrævet er der paasyet et forsvarligt Skindstykke. Nedad ved Anklerne ender Buxen trangt. Hertil kommer — foruden Strømper og Sko — en meget kort Skjorte og i koldt Veir eller til Stads en snuppelig kort Skuldertrøie, som staar ud til alle Sider og under Armene ikke naar ned til Buxekanten. Endelig bruges i streng Kulde en lang og god Overfrakke. Kvindfolkedragten bestaar af 1 à 2 Skjorter, som opad naar opunder Armene. Skjortet holdes oppe ved faste Remme, som gaa fra Nakken over Skuldrene og falde over ydre Ende af Kravebenet. Nedad rækker ikke Skjortet længer end tilknæs, og Buxe bruges ikke hverken Sommer eller Vinter. Om Livet holdes Skjortet sammen med en Lederrem. Hertil kommer — foruden Strømper og Sko — et yderst kort Linned og i koldt Veir og paa Færdesveiene et Skjørt No. 2, en kort Skuldertrøie og et stort Kastetørklæde. Mandsdragten er om Sommeren altfor varm, om Vinteren er Buxens aabne Luftposer paa Siderne farlige, thi Kulde, Blæst og Snefog kan herigjennem bestryge hele Legemet — og til enhver Aarstid er det ilde, at Buxen rækker saa høit op over Brystet, at man maa blotte Størstedelen af Kroppens For- eller Bagflade forat kunne gjøre sine Fornødenheder. Ligesaa ilde er det, at Skulderremmene og Brystspænderne hvile paa indre Ende af Kravebenene og hindre det fuldstændige Aandedræt. Buxebenenes Sneverhed omkring Anklerne bevirker, at Væde rinder ned i Skoene. Det er naturligvis meget vanskeligt at i- og afføre sig det lange Legemshylster. Kvindedragten er ikke saa u hensigtsmæssig, thi den slutter bedre sammen opad, og Skulderremmene falde over ytre Ende af Kravebenene, hvorved Skjorternes Vægt bæres af Skuldrene, uden at der hviler noget Tryk paa Brystets Forflade. Livremmen snøres ikke fast. Derimod er det — aldenstund Buxe ikke bruges — ilde, at Skjorterne ikke række længer ned end tilknæs, thi Frost, Blæst og Snefog kan jo uhindret stryge opad lige til Hofferne; men Stoffets Tykkelse, Stivhed og Tyngde tillader ikke Benyttelsen af Buxe. Stoffet maa gjøres tyndere og Dragten fuldstændiggjøres ved en tynd Uldtrøie og lukket Buxe. Endelig bør Kvinderne ikke snøre Strømpebaandene saa fast, som det almindelig gjøres». — Om Levemaaden anfører Distriktslægen endvidere: «Leilighedsvis finder en umaadelig Nydelse af Øl og Brændevin Sted. Folk sætter sin Ære i at kunne drikke meget. Kvindfolkene drikke med og finde bare Gammen i Drikkeriet, ja vil ikke have en Gut, som ikke tør drikke. Man giver endog Pattebørn Brændevin. Støi og Skraal af berusede Mænd paa Gaardene og paa Veien er ikke ualmindeligt — helst paa Helligdagene. Bruden afhentes Dagen før Brylluppet af Brudefølget; dette skjænkes da i Brudens Hjem og farer derpaa som en Aasgaardsreid igjennem Dalen. Totalisternes Antal er forsvindende og Maadeholdsmændene ikke mange. Det er almindelig Skik at byde enhver, som kommer ind i et Hus Kaffe, men man hædrer Gæsten mest ved (om muligt!) at byde ham Øl eller Brændevin. Istedetfor dette forsøger man ogsaa at skaffe sig Nafta, Hoffmanns- eller Kamferdraaber. 1ste Juledagsaften saa jeg mig nødt til at sætte udenfor Døren en drukken Mand, som kom anden Gang forat tiltvinge sig «Draapar

eller Cognac». Kaffe drikkes overalt og til enhver Tid af Døgnet, og det særdeles stærk og i rigelig Mængde. Det forekommer mig sandsynligt, at Misbrug af Spirituosa og Kaffe, foruden at fremkalde Dyspepsi, bidrager til at fremkalde Anæmi og Nervesvækkelse, som ikke ere ualmindelige i Dalen».

Sygehuse. Der findes 2 faste Sygehuse, nemlig Østerrisør Bys og Arendals Bys. I Tvedestrand staar et lidet midlertidigt Isolationslokale til Sundhedskommissionens Disposition og benyttedes i Aarets Løb et Par Gange til Diphtheritis-syge. I Grimstad leies af Kommunen Sygehus i Byen og for Koppesygge et Par Værelser 2—3 Kilometer fra Byen.

Følgende Tabel giver en Oversigt over Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommissioner, Antal Møder.	Vaccinerede.	Retsmedicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	11	591	¹⁾ 22	2090	8
Østre Nedenæs . . .	5	223	²⁾ 3	830	1
Vestre Nedenæs . . .	4	319	³⁾ 10	920	5
Aamli	-	uopgivet	⁴⁾ 3	264	-
Evje	1	17	⁵⁾ 4	13	1
Sætersdalen	1	32	⁶⁾ 2	63	1

¹⁾ Desuden 1 Møde i Kvarantænekommissionen i Arendal. ²⁾ Barbo 1, østre Moland 1, Gjerrestad 1. ³⁾ Arendal 1, Grimstad 2, Birkenæs 1, Hisø 2, Landvik 1, Eide 1, Fjære 1, Froland 1. ⁴⁾ Aamli 1, Mykland 1, Vegarsheien 1. ⁵⁾ Evje 1, Hordnes 1, Iveland 1, Veigusdal 1. ⁶⁾ Valle 1, Bygland 1.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

X. Lister og Mandals Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpevaccinatorer.
Amtet ¹⁾		56.79	76 549	19	4	29	23
1. Christianssand . . .	Christianssand, Kjøbstad	0.13	11 766	9	3	6	-

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decb. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
2. Oddernæs		8.991	20 732	¹⁾ 3	1	²⁾ 6	5
	Mandal, Ladested	-	3 885	2	1	-	-
	Oddernæs	1.093	4 001	-	-	-	-
	Tvet	0.975	1 714	-	-	1	1
	Vennesland	0.882	1 195	-	-	1	1
	Øvrebo og Hægland . .	2.501	1 840	-	-	1	1
	Søgne	1.850	3 640	-	-	1	1
	Holme	0.886	1 490	-	-	1	1
	Halsaa og Hartmark . .	0.924	2 967	-	-	1	
3. Undal		15.202	12 939	1	-	6	6
	Søndre Undal	1.843	4 561	-	-	1	2
	Nordre Undal	1.535	2 027	-	-	2	1
	Øslebø og Løvdal	1.971	1 950	1	-	1	1
	Finsland	0.895	885	-	-	-	-
	Bjelland og Grindem . .	2.328	2 088	-	-	1	1
	Aaseral	6.63	1 428	-	-	1	1
4. Lyngdal		6.598	6 909	1	-	2	4
	Lyngdal	2.981	4 808	1	-	1	3
	Hægebostad	3.617	2 101	-	-	1	1
5. Vanse		2.104	9 149	2	-	4	3
	Farsund, Ladested . .	-	1 419	2	-	1	-
	Vanse	1.094	5 460	-	-	1	1
	Herod	1.010	2 270	-	-	2	2
6. Flekkefjord		23.758	15 054	3	-	5	5
	Flekkefjord, Kjøb- stad	-	1 651	3	-	1	-
	Næs	1.885	3 675	-	-	1	1
	Hiterø						
	Kvinesdal	2.854	4 039	-	-	2	1
	Fjotland	3.834	1 107	-	-	-	1
	Bakke	3 294	2 639	-	-	-	1
	Siredalen	11.891	1 943	-	-	1	1

¹⁾ Distriktslægen bosat i Christianssand. ²⁾ 1 Post ledig.

Sundhedstilstanden anføres fra Oddernæs og Lyngdal Distrikter som mindre god, fra de øvrige som tilfredsstillende. Af epidemiske Sygdomme havde de katarrhalske og gastriske mest Udbredning, derefter Lungebetændelse; Diphtherit forekom noget hyppigere end forrige Aar, og Kighoste optraadte epidemisk i forskellige Egne.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1 464 eller 18,9 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte (77 500). Dødeligheden i Aaret forud var 17,1 pro mille.

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 104 og 105).

Typhoidfeber optraadte i Oddernæs Distrikt med spredte Tilfælde i Herrederne: Øvrebø, Oddernæs, Tvet og Søgne. I Vanse Distrikt var den ene Syge en Sømand, der kom syg hjem fra Udlandet. Den anden Syge var en ældre Pige (paa Vanse Prestegaard), der havde Soverum i 1ste Etage i en Bagbygning i et Værelse, under hvis Gulv der ved Tilstopning af Kloak fra Vaskehuset havde samlet sig en stinkende Masse. En af Husets Sønner, der havde Soveværelse i 2den Etage, over dette Værelse, var ved Afreise til Christiania tilsyneladende frisk, men blev efter Ankomsten did syg af Typhoidfeber omtrent samtidig med den ovennævnte Pige. Der har paa flere Aar ikke været nogen Epidemi af Typhoidfeber i Nærheden. (J. Lossius). Tilfældene i Flekkefjord Distrikt, meget sjældnere end før, forekom spredte.

Cerebrospinalmeningit. Et tydeligt og karakteristisk Tilfælde forekom paa Gaarden Lauland i Herod Sogn og indtraf hos en 11 aargammel Pige, der, efterat være bleven sved og varm, i over en Time gik barhovedet og vadede barbenet i en Myr. Hun døde efter 5 Dages Sygdom. (J. Jenssen).

Vandkopper forekom Aaret rundt sparsomt over hele Oddernæs Distrikt.

Skarlagensfeber. I begge Tilfælde i Christianssand (1 i Juli, 1 i September) var Smitten medbragt andetstedsfra ved Tilreisende. I Oddernæs Distrikt begyndte den i Januar i Tvet Herred paa en Gaard med talrige Opsiddere og optraadte i Aarets Løb snart i et snart i et andet Hus; ligesaa forekom den paa flere Gaarde i Søgne. I Mandal og det omliggende Halsaa Herred vedblev Sygdommen fra Aaret forud med større og mindre Afbrydelser hele Aaret 1887. Sygdommen indbragtes flere Gange til søndre Undals Herred (Undals Distrikt) uden at faa nogen synderlig Udbredning. Det paa en Gaard i Vanse Distrikt indtrufne Tilfælde forekom hos Husets eneste Barn; flere angrebes ikke. I Flekkefjords Distrikt forekom kun enkelte sporadiske Tilfælde.

Røde Hunde angives udbredt hele Aaret i den største Del af Oddernæs Distrikt, uden at Tilfældene kom under Behandling.

Mæslinger forekom i Oddernæs Distrikt i Søgne Herred, Smitte fra Aalborg i Jylland, og i Tvet Herred efter Smitte fra Christiania. Den udbredte sig noget paa disse Steder, men kom kun sjelden under Behandling.

Af **Kighoste**, der ikke omtales i 1886, anmeldtes i Christianssand 9 Tilfælde i Slutningen af December, hvorefter den optraadte epidemisk i Byen i 1888. I Oddernæs Distrikt var den i første Halvaar udbredt; den var begyndt i Mandal og det denne omliggende Landdistrikt i Juli Maaned; i Strandstedet Lahelle nær Christianssand forekom mange Tilfælde. I Lyngdals Distrikt optraadte den paa Heiegaardene i Aa Sogn af Lyngdal.

Diphtherit. Af de i Christianssand behandlede Tilfælde optraadte 6 i April og 2 i December, alle i samme Hus. I Oddernæs Distrikt forekom de første Tilfælde i Begyndelsen af Aaret i Holme paa en Gaard, hvorfra den udbredte sig til flere Gaarde ved Sygepleiere og en Lægpredikant, der ogsaa bragte Smitten til en Gaard i Randesund Annex af Oddernæs Herred; herfra spredtes den til Nabogaardene. Den optraadte ondartet i Oddernæs, hvor Almuen betoges af en panisk Skræk og viste en overdreven Frygtsomhed. Flere af de Angrebne døde af Blodforgiftning og Hjertelammelse, efterat Svælgaffektionen var over. (Brandt—Rantzau). I Lyngdal Distrikt forekom Tilfældene paa 2 Nabogaarde i Austad Sogn, Lyngdal Herred. Overførelse fra den ene Gaard til den anden var utvivlsom; 3 af de Angrebne døde, og af de 5 overlevende fik 3 udtalte Lammelser. (Sontum). I Flekkefjord Distrikt forekom Sygdommen kun paa en Gaard i Fede Sogn, Kvinesdal Herred.

Katarrhalske Tilfælde. Angina anføres fra Lyngdals Distrikt at være optraadt epidemisk samtidig i den nordlige og sydlige Del, i hvilken sidste — særlig Austad Sogn — Sygdommen var ualmindelig udbredt og paa flere

I Lister og Mandals Amt

	Hele Aaret		Tiden er opgivet for:	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	27	6	27	5	5	1	5	-	6	1	1	1
Cerebrospinalmeningit . .	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Barselseber	18	7	18	2	2	2	4	2	1	1	-	-
Vandkopper	101	-	101	2	6	14	28	7	-	9	3	4
Skarlagenseber	96	7	96	7	4	5	2	21	2	19	6	2
Røde Hunde	10	-	10	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Mæslinger	6	-	6	-	-	-	2	-	-	2	1	-
Rosen	90	4	90	6	7	9	15	5	7	6	3	4
Kighoste	136	5	136	-	-	-	-	-	-	5	4	28
Diphtherit	65	18	65	18	2	2	15	-	5	-	14	1
Strubehoste	14	3	14	-	1	1	3	-	-	2	4	1
Kusma	3	-	3	-	-	-	1	-	-	-	2	-
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit. . .	2104	15	2104	174	264	205	220	191	199	141	117	99
Katarrhalsk og follikulær Angina	1099	-	1099	65	91	118	107	110	117	66	71	65
Lungebetændelse	433	71	433	34	32	45	60	61	31	17	12	25
Brystbetændelse	102	4	102	12	8	12	9	7	17	5	3	9
Gigtfeber	181	1	181	15	13	24	19	16	15	15	9	12
Koldfeber	10	-	9	-	-	2	2	2	1	-	-	1
Diarrhoe (akut)	1206	36	1206	59	78	108	103	115	104	129	143	91
Cholera nostras												
Blodgang	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	5703	178	5702	400	513	548	597	537	505	418	393	344

Steder angreb den hele Husstand, en efter en. Dens Kulmination i Austad Sogn indtraf i Juni Maaned, og den optraadte under Form af Tonsillitis lacunaris. (Sontum). I Marts Maaned angrebes paa en Gaard i Bakke Sogn, Flekkefjords Distrikt, 15 Personer af Angina med heftig Feber, alle helbrededes.

Lungebetændelse forekom i Mandal meget hyppig. Der behandledes 71 Tilfælde, hvoraf 12 endte dødeligt; Aaret forud 38 Tilfælde og 5 Dødsfald. I søndre Undals Herred, Undals Distrikt, var i Begyndelsen af Aaret Lungebetændelse og Katarrh i Luftveiene saa udbredt, at Befolkningen ansaa den for smitsom. Dødeligheden i Forhold til de Angrebne var dog ikke stor. (H. G. Buck). I Lyngdals Distrikt optraadte Sygdommen epidemisk i Aarets Begyndelse med Kulmination i Mai, hvorefter den aftog i Sommermaanederne for igjen at øges fra September Maaned, dog sjældnere end i Aarets Begyndelse. De første Til-

anmeldte epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:													
					1		2		3		4		5		6			
			Tilfælde.	Dødsfald.	Christians- sand.	Oddernæs.	Undal.	Lyngdal.	Vanse.	Flekke- fjord.								
											Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
-	-	2	27	6	-	-	18	6	-	-	-	-	2	-	7	-		
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-		
1	3	-	18	7	4	2	6	1	4	2	1	1	-	-	3	1		
4	11	13	101	-	32	-	36	-	10	-	-	-	17	-	6	-		
2	13	13	96	7	2	-	75	4	14	1	-	-	1	-	4	2		
-	4	4	10	-	9	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-		
-	1	-	6	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
13	5	10	90	4	30	-	34	2	9	-	2	2	6	-	9	-		
31	25	43	136	5	9	-	117	3	3	2	7	-	-	-	-	-		
3	1	4	65	18	11	4	40	11	-	-	8	3	-	-	6	-		
-	-	2	14	3	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	11	1		
-	-	-	3	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-		
145	168	181	2104	15	1069	7	769	4	55	3	10	-	97	-	104	1		
56	100	133	1099	-	605	-	389	-	12	-	10	-	30	-	53	-		
29	44	43	433	71	75	10	153	21	58	13	52	9	44	13	51	5		
9	5	6	102	4	21	1	35	1	6	-	5	-	14	2	21	-		
20	10	13	181	1	61	-	48	-	9	-	5	-	20	-	38	1		
-	1	-	10	-	3	-	1	-	-	-	-	-	2	-	4	-		
98	101	77	1206	36	634	23	424	4	26	4	4	-	46	2	72	3		
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
411	492	544	5703	178	2573	48	2148	58	207	25	104	15	281	18	390	14		

fælde — flere paa en Gaard — iagttoges i Hægebostad og omtrent samtidig optraadte spredte Tilfælde i Aa Sogn af Lyngdal Herred; senere udbredte den sig over hele Distriktet. De fleste Tilfælde faldt paa Heiegaardene i Hægebostad og Kvaas Sogne. Det opførte Antal Tilfælde give kun tilnærmelsesvis et Begreb om Sygdommens Udbredning, da trykkede økonomiske Forhold ikke tillade at tilkalde Læge i ønskelig Grad. De meteorologiske Forhold yde ikke Støtte for Antagelse af Sygdommens Opstaaen ved Forkjølelse. Om Vinteren var der lidet Sne; regnfuld og mild Vaar indlededes allerede fra Slutningen af Februar, bratte og hyppige Temperaturvexlinger iagttoges ikke i nævneværdig Grad. Sygdommens Udbredelse ved personlig Overførelse iagttoges, men neppe i synderlig Udstrækning. De 40 Tilfælde forekom fordelte paa 34 Huse; det største Antal Angrebne i et Hus (Husstand 6 Personer) var 3. Herpes labialis iagttoges hyppig, forøvrigt forløb Sygdommen med de sædvanlige Symptomer.

(Sontum). Fra Vanse Distrikt anføres Sygdommen at have været hyppigere end almindelig, især i Aarets sidste Maaneder, uden at frembyde fra det sædvanlige afvigende Symptomer.

Koldfeber. De fleste af de for denne Sygdom behandlede Tilfælde indtraf hos hjemkomne Sømænd.

Diarrhoe og Cholera nostras sees at have været almindeligere end i Aaret forud i Christianssand og Oddernæs Distrikt.

Erythema nodosum optraadte i Oddernæs Distrikt paa flere Steder som en epidemisk Sygdom, idet den umiddelbart, ofte under gjentagne Udbrud, paafulgte af Meningit eller Lungetuberkulose. (Brandt—Rantzau).

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af disse Sygdomme sees af nedenstaaende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne:							
			1	2		3	4	5		6
			Christianssand.	Oddernæs.		Undal.	Lyngdal.	Vanse.		Flekkefjord.
			Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.
Syphilis	33	2	12	7	1	2	1	3	1	8
Gonorrhoe	51	-	23	20	-	1	1	2	-	4

Spedalskhed. Den eneste Spedalske i Vanse Distrikt — en Mand i Vanse Herred — er død, saaat for Tiden, saavidt vides, ingen Spedalske findes i Distriktet. (J. Lossius).

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** henvises til Tabel Side 107.

Lungetuberkulose udgjorde for det hele Amt 25,7 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 34,1 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. For Byerne var Forholdet henholdsvis 23,95 pCt. og 31,25 pCt., for Landdistrikterne henholdsvis 27,2 pCt. og 36,7 pCt. (Se Tabel Side 108).

Sindssyge. Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

For Christianssands Fattigvæsens Regning forpleiedes ved Udgangen af 1886: 58 (27 Mænd og 31 Kvinder); i Aarets Løb tilkom 1 (Mand), men udgik 2 (1 Mand, 1 Kvinde); Antallet ved Udgangen af 1887 var saaledes: 57 (27 Mænd og 30 Kvinder). I Flekkefjord forsørgedes 6 Sindssyge for Kommunens Regning.

Obstetriciske Operationer. Af Lægerne udførtes ialt 63 obstetriciske Operationer, hvoraf 15 i Christianssand og 26 i Oddernæs, 3 i Undal, 6 i Lyngdal, 4 i Vanse, 9 i Flekkefjord Distrikter. Indikationer og Udfald sees af efterfølgende Tabel (se Side 108).

Antallet af **Fødte** og **Døde** sees af Tabellen Side 109.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 814 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 64,3.

Dødsfald paa Barselseng. Presterne have opgivet 10 Kvinder som døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsaaarsag for 10 paa Barselseng døde Kvinder, hvoraf 7 af Barselfeber, 1 af Barselkrampe, 1 af Emboli og 1 af Barselmani.

Liste over forskjellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Fordeling paa Lægedistrikterne:											
							1		2		3		4		5		6	
	Tilfælde.	Dødsfald.					Md.	Kv.	Md.	Kv.	Christians- sand.		Oddernæs.		Undal.		Lyngdal.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.					Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Chronisk Rheumatisme	243	-	9	7	112	115	111	-	53	-	28	-	5	-	32	-	14	-
Fnat	23	-	3	6	8	6	12	-	6	-	-	-	-	-	1	-	4	-
Skurv	7	-	-	4	2	1	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	4	-
Kjertelsyge	217	2	57	108	15	37	113	2	63	-	19	-	5	-	10	-	7	-
Rachit	61	-	42	19	-	-	7	-	14	-	7	-	12	-	13	-	8	-
Simpel Meningit.	12	10	1	2	-	4	2	1	4	4	-	-	1	-	2	2	3	3
Tuberkuløse Betændelser og Mili- ærtuberkulose	58	56	24	25	2	5	18	18	20	18	6	6	-	-	7	7	7	7
Lungetuberkulose	310	185	16	16	117	160	73	54	113	56	28	12	17	17	30	23	49	23
Kræft	56 ¹⁾	33	1	-	27	27	11	8	19	13	6	2	2	1	5	5	13	4
Morbus Brightii	99	26	1	3	35	60	25	6	42	9	5	3	4	-	3	3	20	5
Blegsot og Anæmi	557	-	11	61	17	468	195	-	148	-	29	-	16	-	85	-	84	-
Menstruationsuordener	204	-	-	-	-	204	102	-	58	-	12	-	1	-	10	-	21	-
Kardialgi, chronisk Gastrit	1046	2	25	50	311	660	459	-	335	2	67	-	12	-	66	-	107	-
Ormesygdomme	48	-	12	17	6	13	14	-	15	-	5	-	-	-	6	-	8	-
Drankersygdomme	18	1	-	-	14	4	8	1	5	-	-	-	1	-	1	-	3	-
Struma	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

¹⁾ Cancer 32, Sarcoma 1.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsfald			
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Christianssand, Stadfysikat	222	54	48	174
Oddernæs	216	56	58	158
Mandal By	67	12	24	43
Landdistrikt	149	44	34	115
Undal	58	12	25	33
Lyngdal	36	17	15	21
Vanse	105	23	18	87
Farsund By	23	6	3	19
Landdistrikt	83	17	15	68
Flekkefjord	83	23	14	69
Flekkefjord By	23	8	3	20
Landdistrikt	60	15	11	49
Lister og Mandals Amt	720	185	178	542
Deraf i Byer	334	80	78	256
— Landdistrikt	386	105	100	286

Obstetriciske Operationer i Lister og Mandals Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.			Perforation.	Exvisceration.	Efterbyrdsoperation.
	Mødre		Børn		Mødre	Børn		Moder	Moder	Mødre.
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	44	-	43	1	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	¹⁾ 1	1	-	-	-	-	1	-	-
Barselkrampe	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Vatersot, begyndende Koma	1	-	²⁾ 2	-	-	-	-	-	-	-
Trange ydre Fødselsdele	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Issefødsel med Panden fortil	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	6	3	3	-	-	-
Forsømt Tverleie	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Fremfald af Navlesnor og Arm ved Hovedet	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Tilbageholdelse i kortere eller længere Tid . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Tilsammen	49	1	49	2	7	4	3	1	1	3
	50		51		7					

¹⁾ Dødsårsag: Barselkrampe. ²⁾ Begge Tvillinger forløstes med Tang.

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Christianssand, Stadfysikat.	381	233	52	4	2	11	3	2
Oddernæs	643	420	54	6	2	11	33	1
Mandal By	116	75	9	-	-	3	1	-
Landdistrikt	527	345	45	6	2	8	32	1
Undal	354	246	30	2	3	12	3	-
Lyngdal	204	152	18	2	1	3	5	-
Vanse	273	166	20	-	1	15	5	1
Farsund By	69	30	2	-	-	5	1	-
Landdistrikt	204	136	18	-	1	10	4	1
Flekkefjord	423	247	40	5	1	5	3	2
Flekkefjord By	48	29	1	-	-	-	-	1
Landdistrikt	375	218	39	5	1	5	3	1
Lister og Mandals Amt	2278	1464	214	19	10	57	52	6
Deraf i Byer	614	367	64	4	2	19	5	3
— - Landdistrikt	1664	1097	150	15	8	38	47	3

De hyppigste Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byer.	Land- distrikt.
Lungetuberkulose	185	80	105
Lungebetændelse	71	23	48
Alderdomssvaghed	56	29	27
Tuberkuløs Meningit og Tuberkulose i andre Organer	56	27	29
Diarrhoe og Cholera nostras	36	29	7
Organisk Hjertesygdom	35	21	14
Kræft og Sarkom	33	12	21
Morbus Brightii	26	6	20
Hjerneslag	24	15	9

Veirliget. Vinteren kort og snebar, Sommeren varm og tør; Høsten regnfuld. Paa Grund af Tørken lidet Aarsubytte, men Avlingen kom godt i Hus.

Om de **hygieniske Forhold** i Oddernæs bemærker Distriktslægen, at de maa betragtes som adskillig udviklede, en Undtagelse gjøre dog de vestlige Dele af Distriktet. Sundhedsvedtægter findes ikke for Distriktet. (Brandt—Rantzau). I Vanse Distrikt siges der at være mærkbar Fremgang; Folkets Stel er idetheletaget noksaa ordentligt og renligt. Boligerne ere dog noget smaa og indskrænkede. En stor Del af Distriktets dygtige Sømænd reise over til Amerika, hvor de finder en lønnende Beskæftigelse, og hvorfra de sende ikke faa Summer hjem til sin Slægt. Dette er en meget betydelig Hjelp. (J. Lossius).

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge. Møder i Sundhedskommissioner, Antal Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommissioner, Antal Møder.	Vakci-nerede.	Rets-medicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Lister og Mandals Amt	7	720	¹⁾ 55	1613	1
Christianssand	1	175	21	72	1
Oddernæs	2	256	²⁾ 8	357	-
Undal	1	83	³⁾ 4	288	-
Lyngdal	1	68	⁴⁾ 3	227	-
Vanse	1	88	⁵⁾ 8	256	-
Flekkefjord	1	50	⁶⁾ 11	413	-

¹⁾ Desuden 9 Møder i Christianssands, 1 i Farsunds og 3 i Flekkefjords Kvarantænekommissioner. ²⁾ Mandal 3, Holme 1, Halsaa 1, Søgne 1, Oddernæs 1, Tvet 1. ³⁾ Aaserdal 2, søndre Undal 1, nordre Undal 1. ⁴⁾ Lyngdal 2, Hægebostad 1. ⁵⁾ Farsund 6, Herod 1, Vanse 1. ⁶⁾ Flekkefjord 2, Kvinesdal 4, Bakke 2, Siredal 1, Næs 1, Fjotland 1.

I Farsund og nærmeste Omegn samt i Flekkefjord og det tilgrændsende Næs Sogn udføres Vaccinationen af Distriktslægerne.

Amtets **Sygehuse** ere: Amtssygehuset i Flekkefjord, Christianssands Bys Sygehus med Isolationslokale, Christianssands Garnisons Sygehus samt Mandals Bys Sygehus og Isolationslokale. Desuden ligger Eg Sindssygeassyl (Statsassyl) og Christianssands Bys Sindssygeassyl, begge i Christianssands By, inden Amtet. Paa Mandals Sygehus behandlede 7 Personer i 107 Dage, af disse behandlede 4 paa Isolationslokalet for Skarlagensfeber; de øvrige vare udenbysboende.

Af **Badeindretninger** omtales foruden private Søbadehuse fra Christianssand 4 Søbadeindretninger, et for Militæretaten, et med Anledning til varme Søbade og to, et for hvert Kjøen, til gratis Afbenyttelse for Byens ubemidlede Befolkning. Desuden have 1 Varmbadanstalt, Dampbad ved det militære Sygehus samt Badeindretninger ved de forskellige Sygehuse. I Flekkefjord findes Badeindretning ved Amtssygehuset, 1 Badeindretning med kolde og varme Søbade foruden flere private smaa Søbadehuse.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

XI. Stavanger Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaksinører.
Amtet ¹⁾		70.39	110 965	20	5	48	37
1. Sogndal		6.199	5 930	1	-	2	3
	Sogndal, Ladested..	-	490	1	-	1	-
	Sogndal	2.283	2 935	-	-	-	1
	Lunde	2.294	1 464	-	-	1	1
	Heskestad	1.622	1 041	-	-	-	1
2. Ekersund		10.175	12 966	2	1	5	3
	Ekersund, Ladested	-	2 408	2	1	1	-
	Ekersund	1.630	2 850	-	-	1	-
	Ogne	0.829	1 215	-	-	1	1
	Helleland	1.123	1 305	-	-	1	-
	Birkrem	5.435	2 063	-	-	-	1
	Haa	1.158	3 125	-	-	1	1
3. Sandnæs		15.241	14 386	2	-	6	5
	Sandnæs, Ladested..	-	1 468	2	-	1	-
	Høiland	1.344	3 618	-	-	1	1
	Klep	0.917	2 442	-	-	1	1
	Time	1.448	2 467	-	-	1	1
	Gjesdal	1.709	1 144	-	-	1	1
	Høle	0.869	1 179	-	-	-	-
	Fossan	8.954	2 068	-	-	1	1
4. Stavanger		1.628	28 354	8	4	12	5
	Stavanger, Kjøbstad	-	20 275	8	4	10	-
	Hetland	0.92	4 579	-	-	-	3
	Haaland	0.668	3 045	-	-	1	1
	Hvittingsø Sogn af Mosterø	0.04	455	-	-	1	1
5. Finnø		11.778	12 393	1	-	8	7
	Mosterø(undtagen Hvi- tingsø Sogn)	0.50	1 906	-	-	1	1
	Rennesø						
	Finnø	0.34	1 698	1	-	1	1
	Strand	1.598	2 267	-	-	1	1
	Aardal	3.78	1 086	-	-	1	1
	Hjelmeland						
	Fister	4.39	3 056	-	-	2	1
	Nerstrand	0.93	1 552	-	-	1	1
	Sjærnerø	0.30	828	-	-	1	1

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordenædre.	Hjælpe- væknatører.
6. Sand		18.92	11 233	1	-	4	5
	Jælse	1.99	2 558	-	-	¹⁾ 1	1
	Sand	1.92	1 761	1	-	1	1
	Suledal	9.23	2 112	-	-	-	1
	Saude	2.88	1 888	-	-	1	1
	Vikedal	3.20	2 914	-	-	1	1
7. Karmøen		3.38	14 706	3	-	7	5
	Skudesnæshavn, Lade- sted	-	1 224	1	-	1	-
	Kopervik, Ladested	-	4 817	1	-	1	-
	Skudesnæs	0.76	495	-	-	2	1
	Avaldsnæs	1.15	5 218	1	-	2	2
	Bukken	0.35	956	-	-	1	1
	Tysvær	1.12	1 996	-	-	-	1
8. Haugesund		3.02	10 997	2	-	4	4
	Haugesund, Kjøbstad	-	4 102	2	-	2	-
	Torvestad	0.80	1 843	-	-	1	2
	Skaare	-	1 552	-	-	-	1
	Skjold	2.22	3 500	-	-	1	1

¹⁾ 1 Post ledig.

Sundhedstilstanden betegnes som god. Af epidemiske Sygdomme forekom katarrhalske og gastriske Sygdomme med sædvanlig Hyppighed, Kighoste optraadte epidemisk mod Aarets Slutning i Stavanger; Diphtherit forekom som en mere udbredt Epidemi ved Vignæs Kobberverk i Karmøens Distrikt. Skarlagensfeber optraadte sjeldnere.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1741 eller 14,8 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte (117 600). Aaret forud var Dødeligheden 15,9 pro mille.

Typhoidfeber forekom med 31 Tilfælde i Ekersunds Distrikt; de vare omtrent ligelig fordelte paa alle Aarets Maaneder i de forskjellige Herreder, flest dog i Haa Herred. I Sandnæs Distrikt forekom de fleste Tilfælde i Fossan Herred og enkelte spredte Tilfælde i Herrederne: Høiland, Høle, Klep og Gjæsdal. Fra Stavanger By kjendes 12 Tilfælde, behandlede udenfor Sygehus; forøvrigt nævnes intet Tilfælde i Stavangers Distrikt. I Finnø Distrikt forekom 1 Tilfælde i Rennesø og 1 i Strand Herreder, antagelig opstaaede fra gammel Smitte i Husene, to andre Tilfælde uden paaviselig Smitte forekom i Finnø Herred. I Sands Distrikt optraadte Sygdommen først paa Strandstedet i Sandeid Sogn, Vikedal Herred, hos en Sømands Hustru, af hvem Moderen, der havde pleiet hende, smittedes. Fra Moderens Hjem (Gaarden Haaland) bragtes Smitten til Slægtninge paa Gaarden Apeland og derfra til Nybø og igjen tilbage til Strandstedet og desuden til Gjerde, hvor en Pige blev syg efterat have været med og skuret det med Svovl udrøgede Hus paa Apeland. Paa Apeland og Nybø angrebes paa hver Gaard 3 Personer, hvoraf 2 paa Apeland døde. I Juli op-

traadte Sygdommen paa Foldøen i Jælse ved Smitte fra en syg hjemkommen Fartøisgut og angreb 6 Personer i Familien, der boede i et enkelt Værelse med Lem over. Faderen i denne Familie døde. I Karmøens Distrikt forekom 4 Tilfælde, fordelt med to Tilfælde paa to Gaarde i Skudsnæs og Avaldsnæs. I Skudsnæs bleve to Kvinder, hvoraf den ene døde, angrebne umiddelbart efter at have pleiet en for antagelig Hjernebetændelse behandlet og død ung Pige. I Haugesund Distrikt forekom 10 Tilfælde i Byen, hvor 3 Syge behandledes i samme Hus; den først Angrebne kom syg hjem fra Udlandet. Huset var delt i 2 Dele med fast Tømmervæg imellem, særskilt Indgang og ydre Bekvemmeligheder, men med fælles Vadsk, hvorigjennem Smitten antagelig er forplantet.

Barselfeber. Paa Grund af Sygdommens hyppigere Optræden i Sandnæs blev Jordemoderen paalagt i 14 Dage ikke at betjene Fødende samt underkaste sig grundig Desinfektion.

Vandkopper havde nogen Udbredelse i Sogndals Landsogn og forekom ikke lidet udbredt i Stavanger By. I Karmøens Distrikt optraadte Sygdommen som en liden Epidemi ved Vignæs Kobberverk.

Skarlagensfeber optraadte i Sogndals Distrikt midt paa Sommeren i Lunde Herred paa en Gaard, hvor den tidligere havde hersket, men forløb mildt og blev ikke videre udbredt. Tilfældene i Ekersunds Distrikt forekom i Byen. I Sandnæs optraadte den i 1ste Kvartal paa 3 Gaarde i Time. Fra Stavanger By omtales 15 Tilfælde. I Sands Distrikt begyndte den paa Strandstedet i Sandeid Sogn i Slutningen af Januar og holdt sig i Sognet til Juni og i Vikedal med mere spredte Tilfælde den øvrige Del af Aaret. Epidemien artede sig mild, og mange Tilfælde kom ikke under Behandling.

Af **Mæslinger** omtales kun nogle faa Tilfælde fra Byerne Stavanger og Haugesund.

Kighoste begyndte i Stavanger By i August Maaned og optraadte epidemisk i November og December; ialt anmeldtes 657 Tilfælde. I 1ste Halvaar var den temmelig udbredt, men ikke ondartet, i Haugesund By og Landdistrikt.

Diphtherit viste sig i Sandnæs Distrikt paa spredte Steder til forskjellige Tider. Angina med mistænkeligt Belæg forekom ofte, men viste sig gjerne snart overgaaende. I Stavanger By behandledes 24 Tilfælde. I Finnø Distrikt optraadte den fornemlig i Sjørnerø Herred, og i Sands Distrikt angrebes 8 Personer fra August til Oktober paa Strandstedet Sand. I Karmøens Distrikt optraadte Sygdommen, foruden med endel spredte Tilfælde i Distriktet forøvrigt, ved Vignæs Kobberverk som en udbredt Epidemi fra August Maaned til Aarets Slutning blandt Verkets Arbejderfamilier, der bo tæt sammenpakkede i smaa Rum. Epidemien var i det Hele mild, og mange Tilfælde fremviste kun lidet udtalte Symptomer. Disse Tilfælde, der optraadte samtidig med karakteristiske Tilfælde enten i samme Familie eller hos andre Familier i samme Hus, vanskeliggjorde ofte Erkjendelsen af Sygdommens diphtheriske Natur. Hvor det diphtheriske Belæg udbredte sig udenfor Tonsillerne, syntes Diagnosen sikker, men ofte var Belægget kun paa Tonsillerne, og da bliver Diagnosen vanskeligere, om man vil fastholde det fra enkelte Hold (cfr. Distriktslæge Thoresens Afhandling om Diphtherit i Norsk Magazin for Lægevidenskaben, 4 Række, II (1887), Side 14) udtalte Anskuelse, at naar Belægget sidder som hvide distinkte Pletter i Tonsillernes Fordybninger, er dette en follikulær, ikke diphtherisk Angina. Under Epidemien iagttoges imidlertid oftere Syge med denne Optræden af Belægget i Familier, hvor andre Børn samtidig havde en grav karakteristisk Diphtherit, og nogle Gange iagttoges hos samme Patient sammenhængende Belæg paa bagerste Svælgvæg og over hele den ene Tonsille, paa den anden derimod kun smaa distinkte Pletter i Fordybningerne. I Modsætning til den Udtalelse, «at der ved Diphtherit altid

I Stavanger Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	100	12	100	8	12	9	9	3	4	14	5	5	3	18	10
Cerebrospinalmeningit	3	1	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Barselfeber	25	6	25	2	3	-	-	2	4	1	1	2	4	3	3
Vandkopper	139	-	139	18	19	10	11	9	9	15	8	5	2	13	20
Skarlagensfeber	133	5	133	9	24	23	11	13	24	1	5	4	6	12	1
Røde Hunde	16	-	16	1	5	-	-	-	-	-	-	1	3	3	3
Mæslinger	10	-	10	-	5	3	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Rosen	80	4	80	7	1	8	10	8	6	7	13	5	7	5	3
Kighoste	744	25	744	2	14	3	9	19	12	5	7	2	50	246	375
Diphtherit	203	32	203	4	5	5	8	5	9	12	12	23	24	54	42
Strubehoste	27	10	27	-	-	7	2	1	1	-	3	2	5	6	-
Kusma	116	-	116	4	5	19	16	11	33	9	4	4	-	4	7
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	2448	48	2448	317	284	311	257	160	132	126	110	169	182	201	199
Katarrhalsk og follikulær Angina	1120	-	1120	156	135	114	110	83	64	47	58	77	40	121	115
Lungebetændelse	517	83	517	61	61	62	77	66	27	15	14	13	36	43	42
Brystbetændelse	131	6	131	10	12	20	12	13	8	2	9	7	14	9	15
Gigtfeber	168	4	168	12	13	12	22	15	13	12	7	13	7	20	22
Koldfeber	6	-	6	-	1	-	1	1	-	1	1	-	-	1	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	1129	22	1129	86	88	101	84	111	104	93	96	131	84	75	76
Blodgang	6	-	6	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	-	1
Skjærbug	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	7122	258	7122	697	687	708	641	521	451	360	354	465	467	836	935

	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:															
			1		2		3		4		5		6		7		8	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Sogndal.		Ekersund.		Sandnæs.		Stavanger.		Finnø.		Sand.		Karmøen.		Haugesund.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Typhoidfeber	100	12	-	-	31	-	13	2	12	2	4	1	15	3	5	2	20	2
Cerebrospinalmeningit . . .	3	1	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	26	7	3	1	2	-	6	2	3	-	1	1	-	-	1	5	2	-
Vandkopper	139	-	21	-	4	-	1	-	91	-	-	-	-	-	22	-	-	-
Skarlagensfeber	133	5	20	-	6	-	14	-	22	1	1	-	70	4	-	-	-	-
Røde Hunde	16	-	-	-	2	-	4	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	10	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Rosen	80	4	-	-	3	-	7	-	43	1	2	-	4	-	15	3	6	-
Kighoste	744	25	-	-	1	-	4	-	657	18	-	-	-	-	9	1	73	6
Diphtherit	203	32	-	-	1	1	8	2	26	3	16	2	8	1	134	21	10	2
Strubehoste	31	14	-	-	6	4	-	-	11	3	2	2	-	-	6	3	6	2
Kusma	116	-	-	-	7	-	4	-	99	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	2448	48	53	6	212	7	98	6	1494	19	14	1	50	1	316	6	211	2
Katarrhalsk og follikulær Angina	1120	-	15	-	74	-	63	-	725	-	1	-	36	-	136	-	70	-
Lungebetændelse	517	83	12	5	28	6	50	10	230	35	23	5	22	7	66	5	86	10
Brystbetændelse	131	6	4	2	12	1	9	1	52	2	3	-	10	-	17	-	24	-
Gigtfeber	168	4	7	-	15	-	22	2	68	-	5	1	6	-	18	-	27	1
Koldfeber	6	-	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	1129	22	4	-	47	8	73	1	625	5	5	1	23	-	247	1	105	6
Blodgang	6	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Skjørbug	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	7127	263	139	14	452	27	379	27	4183	89	77	14	250	16	997	43	650	33

Liste over forskjellige, væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		1	
	Tilfælde.	Dødsfald.					Sogndal.	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	181	-	3	-	129	49	12	-
Fnat	86	-	36	21	9	13	25	-
Skurv	8	-	4	2	1	1	1	-
Kjertelsyge	127	2	52	61	3	11	16	-
Rachit	34	3	18	16	-	-	1	-
Simpel Meningit	26	25	11	8	3	3	1	1
Tuberkuløse Betændelser og								
Miliærtuberkulose	78	64	28	31	7	6	2	2
Lungetuberkulose	363	204	8	11	100	102	13	10
Kræft	43	2) 33	1	-	15	18	2	1
Morbus Brightii	55	12	3	-	24	26	6	1
Blegsot og Anæmi	511	-	6	61	33	411	4	-
Menstruationsuordener	79	-	-	-	-	79	5	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og								
Dyspepsi	710	8	23	23	280	384	99	1
Ormesygdomme	89	-	30	41	9	9	6	-
Drankersygdomme	3	-	-	-	3	-	-	-

¹⁾ Kun to Læger i Stavanger By have opgivet behandlede og dødeligt endende Tilopgivne kjendte behandlede Tilfælde, hvorved Antal kjendte behandlede Tilfælde frem-

skulde være saamegen Svulst af Tonsillernes Væv, at Krypterne ganske skulde tillukkes, saa Belægget ikke skulde kunne fastheftes i disse», iagttoges ofte, at Tonsillerne ved karakteristisk Diphtherit ikke vare mærkbart opsvulmede. Sygdommen optraadte to Gange hos samme Patient i to forskjellige Familier. I August og September optraadte Sygdommen i et Hus med 14 Tilfælde i Husets 5 Familier i Løbet af nogle Uger, og af de Angrebne var en 6 Aar gammel Pige, der ligesom flere af de øvrige Angrebne frembød karakteristiske Symptomer; denne Pige blev syg igjen i December med Belæg i Svælget og Croup, hvoraf hun døde. Det andet Tilfælde var en 14 Aar gammel Gut, der først var syg i August og anden Gang ved Juletid. To af de angrebne Voxne havde haft Sygdommen for nogle Aar siden, den ene var dengang (for 4 Aar siden) behandlet samtidig med Moderen og to Søstre, hvoraf den ene havde ført Sygdommen med fra Stavanger, han angrebes i November Maaned med udtalte Symptomer. Lammelser optraadte ikke hyppig, kun nogle Gange Øienmuskul- og Svælgparalyser; hos et 2½ Aars Barn, stærkt angrebet, optraadte Parese af Underextremiteterne, saa det ikke kunde gaa før efter 2—3 Maaneders Forløb. Diphtherit i Saar optraadte hos 4 Patienter (Verkslæge J. J. L. Nielsen).

Kusma omtales fra enkelte Distrikter, men kom i Regelen ikke under Behandling.

Katarrhalske Tilfælde forekom som ovenfor nævnt med sædvanlig Hyppighed og Udbredning. Fra Sands Distrikt anføres dog, at follikullær

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:													
2		3		4		5		6		7		8	
Ekersund.		Sandnæs.		Stavanger. ¹⁾		Finnø.		Sand.		Karmøen.		Haugesund.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
4	-	28	-	19	-	8	-	13	-	71	-	26	-
25	-	-	-	-	-	-	-	7	-	25	-	4	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-
15	-	26	-	13	2	-	-	10	-	23	-	24	-
12	-	1	-	6	3	-	-	2	-	4	-	8	-
7	6	2	2	7	7	4	4	1	1	-	-	4	4
4	2	3	3	30	30	1	1	8	6	13	13	17	7
26	11	53	35	129	80	14	11	25	8	54	31	49	18
7	5	3	3	12	12	6	5	3	2	5	1	5	4
5	2	1	7	4	4	2	-	3	1	18	3	10	1
40	-	17	-	37	-	7	-	78	-	109	-	119	-
7	-	16	-	13	-	3	-	10	-	18	-	7	-
48	-	29	1	166	1	14	-	43	-	138	5	173	-
15	-	18	-	2	-	-	-	10	-	19	-	19	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-

fælde, de øvrige have opført de i deres Praxis indtrufne Dødsfald, der ere tillagte de kommer. ²⁾ Cancer 31, Sarcoma 2.

Angina forekom udover Vaaren meget almindelig i Strandstedet Sand og især i den nedre Del af Suledals Herred, hvor den ofte angreb de fleste Beboere paa Gaardene. Efter et Besøg paa smittet Gaard blev Distriktslægen selv angreben af Sygdommen.

Lungebetændelse omtales fra Sogndals Distrikt som meget dødelig i Forhold til sin Udbredelse; fra Sands Distrikt anføres den at have været almindeligere end forrige Aar og i Saude Herred at være optraadt ondartet og forbunden med Gulsot; undertiden angrebes 2 Personer i samme Hus. Døden indtraf i Halvparten af de i Saude behandlede Tilfælde i Sygdommens første Uge.

Gastriske Tilfælde. Fra Stavanger anføres at være indtruffet enkelte Tilfælde af «blodig Diarrhoe». Af Icterus catarrhalis forekom en Del Tilfælde under Vaarsildfisket i Finnø Distrikt.

Fra Sandnæs anføres, at **Pemphigus neonatorum** forekom i sidste Kvartal som Epidemi og kom under Behandling i 14 Tilfælde hos 12 Smaabørn og 2 Voxne. Der er ikke opført noget Dødsfald.

For akut **Kviksølvforgiftning** behandledes i Karmøens Distrikt 5 Personer, 3 Voxne og 2 Børn, hvoraf det ene, $\frac{1}{2}$ Aar gammelt, døde. Husstanden havde for Fnæt benyttet en selvlavet Kviksølvsalve. De 4 Personer indgned sig en Gang om Aftenen over hele Kroppen, hvorefter de om Natten bleve syge med stærke Koliksmærter, Tenesmer og blodige Afføringer, dertil betydelig Mathedsformelse og Usmag i Munden. Det $\frac{1}{2}$ Aar gamle Diebarn var ikke bleven

smurt, men laa i Løbet af Natten til Moderens Bryst. Da det blev tilseet Dagen efter, var Barnet kollaberet med hurtig svag Puls, kort Pust, blegt Ansigt, bedækket med Sved og hyppige tildels blodige Afføringer. Barnet døde den paafølgende Nat. (B. Martens).

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde ville sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne:									
			1	2	3	4	5	6	7	8		
			Sogn- dal.	Eker- sund.	Sand- næs.	Sta- vanger.	Finnø.	Sand.	Karm- øen.	Hauge- sund.		
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf. Dsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf. Dsf.	Tilf. Dsf.	Tilf.	Dsf.
Syphilis	77	7	1	1	10	42 4	1	2	3	2	17	1
Gonorrhoe	106	-	2	2	3	88 -	-	2	2	-	7	-

Til Oplysning om endel af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** se Tabellen Side 116 og 117.

Fnat. Fra Ekersunds Distrikt anføres, at der sjelden søges Raad for denne Sygdom, men at den fremdeles er meget almindelig i Landdistrikterne, dog maaske lidt i Aftagende. Fra Sands Distrikt omtales, at Sygdommen holder sig i Sande og Suledal.

Lungetuberkulose. Fra Sogndal anføres, at det nu som før har vist sig, at især unge Mennesker, som ere reiste til Byen for der at opholde sig længere Tid, ere komne hjem igjen med Tæring. (Vauvert). Dødsfald af Lungetuberkulose udgjorde for det hele Amt 22,0 pCt. af samtlige kjendte Dødsarsager og 30,8 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. I Byerne var Forholdet henholdsvis 21,9 pCt. og 30,7 pCt.; i Landdistrikterne 22,1 pCt. og 30,8 pCt.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

For **Brok** behandlede 7 Læger 30 Tilfælde, blandt hvilke forefandtes 11 Inguinalbrok, 10 Cruralbrok og 2 Navlebrok. 3 Tilfælde opgives hos Børn (2 Gutter, 1 Pige), 20 Tilfælde hos Voxne (11 Mænd og 9 Kvinder).

For **Benbrud** behandlede 9 Læger 42 Patienter, hvoraf opgives 13 hos Børn (10 Gutter, 3 Piger) og 13 hos Voxne. Benbruddets Art opgives for 37 saaledes: Fractura cranii 2, Fr. claviculæ 1, Fr. costarum 1, Fr. humeri 4, Fr. antibrachii 8, Fr. radii 6, Fr. ulnæ 1, Fr. colli femoris 1, Fr. femoris 4, Fr. cruris 5, Fr. patellæ 1, Fr. tibiæ 1, Fr. fibulæ 2.

Af **Luxationer** behandlede af 8 Læger 10, hvoraf opgives: Luxatio maxillæ inferioris 1, Luxatio humeri 4, Luxatio cubiti 1, Luxatio femoris 1, Luxatio pedis 1. 2 Tilfælde forekom hos Gutter, 3 hos voxne Mænd og 2 hos voxne Kvinder.

Af **obstetriciske Operationer** opgives 99 udførte af Læger, nemlig 3 i Sogndals, 5 i Ekersunds, 14 i Sandnæs, 36 i Stavanger, 1 i Finnø, 2 i Sand, 19 i Karmøens og 19 i Hagesunds Distrikter. Foruden de paa Tabellen opførte Tilfælde udførtes 1 Placentaløsning i 9de Ugemaaned ved Blødning af Placenta prævia, Konen forblev ilive; og en Sprængning af Hinderne i 5te Ugemaaned ved udvendig og indvendig Blødning, Konen forblev ilive.

Angaaende Jordemoderhjelpen i Sands Distrikt se Tabellen paa næste Side der er et Sammendrag af Jordemødrenes Indberetninger.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Sogndal	51	10	14	37
Sogndal, By	10	5	2	8
Landdistrikt	41	5	12	29
Ekersund	69	11	27	42
Ekersund, By	45	8	18	27
Landdistrikt	24	3	9	15
Sandnæs	139	35	27	112
Sandnæs, By	18	3	5	13
Landdistrikt	121	32	22	99
Stavanger	328	80	89	239
Stavanger, By	316	76	85	231
Landdistrikt	12	4	4	8
Finnø	56	11	14	42
Sand	50	8	16	34
Karmøyen	133	31	43	90
Skudsnæshavn, By	15	3	4	11
Kopervik, By	16	2	3	13
Landdistrikt	102	26	36	66
Haugesund	100	18	33	67
Haugesund, By	64	9	22	42
Landdistrikt	36	9	11	25
Stavanger Amt	926	204	263	663
Deraf i Byer	484	106	139	345
— Landdistrikt	442	98	124	318

Jordemoderhjælpen i Sands Distrikt.

Jordemoder- distrikt.	Antal anmeldende Jordemødre.	Har bistaaet ved Antal Fødsler.	Tvillingfødsel.	Deraf op- gives.			Af Børnene vare		Komplika- tioner ved Fødselen.	Antal Fødsler, hvor Læge tilkaldt.	Opera- tion.	
				Isseleie.	Fodleie.	Abort.	dødfødte.	ufuldbaarne.			Tangforlø- ning.	Udtrækning.
Sand	1	30	-	27	-	2	1	-	-	1	1	-
Suledal				-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sande				29	2	-	2	1	1	1	1	1
Vikedal				22	-	-	-	-	-	-	-	-
Jælse	1	25	2	27	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	¹⁾ 4	107	4	105	2	2	3	1	1	2	2	1

¹⁾ Jordemoderen i Sand har ogsaa praktiseret i Suldal.

Obstetriciske Operationer i Stavanger Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.			Udtrækning.		Partus præma- turus artificialis.		Exvisce- ration.	Efterbyrds- operation.
	Mødre		Børn		Mødre	Børn		Moder	Barn	Moder	Barn	Moder	Mødre
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.	lev.	levende.	levende.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	56	¹⁾ 1	54	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Bækkensneverhed	5	²⁾ 1	6	-	-	-	-	-	-	⁴⁾ 1	1	⁵⁾ 1	-
Barselkrampe	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning og Placenta prævia	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Isseleie	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Ansigtsleie	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	8	³⁾ 2	6	-	-	-	-	-	-
Sidstkommende Hoved	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Fastvoxning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Uopgiven Indikation	13	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	81	2	77	6	8	2	6	1	1	1	1	1	3
	83		83			8							

¹⁾ Dødsårsag: Emboli. ²⁾ Dødsårsag: Peritonit. ³⁾ 1 Gang 2den Tvilling, 1ste ved Naturens Hjelp. ⁴⁾ I 35te Uge. ⁵⁾ Hos en 6te Gang Fødende: Barnet i Tverleie.

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.		ved ulyk- kelige Hæn- delser.	ved Selv- mord.	ved Drab.
Sogndal	174	94	13	2	1	1	8	-	-
Sogndal, By	18	8	1	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	156	86	12	2	1	1	8	-	-
Ekersund	411	191	34	2	2	13	7	-	-
Ekersund, By	89	46	15	1	-	4	-	-	-
Landdistrikt	322	145	19	1	2	9	7	-	-
Sandnæs	483	205	33	2	1	9	7	1	-
Sandnæs, By	55	18	5	-	1	1	7	1	-
Landdistrikt	428	187	28	2	-	8	-	-	-
Stavanger	1005	514	106	9	2	22	11	2	-
Stavanger, By	718	399	89	8	1	18	11	2	-
Landdistrikt	287	115	17	1	1	4	-	-	-
Finnø	355	164	17	2	2	6	4	-	-
Sand	298	154	19	1	1	12	4	-	-
Karmøyen	476	230	35	3	3	11	8	-	1
Skudsnæshavn, By	30	14	2	-	1	1	-	-	-
Kopervik, —	27	18	4	-	-	1	1	-	-
Landdistrikt	419	198	29	3	2	9	7	-	1
Haugesund ¹⁾	449	228	44	4	2	11	8	-	-
Haugesund, By	170	78	25	3	-	5	3	-	-
Landdistrikt	279	150	19	1	2	6	5	-	-
Stavanger Amt ²⁾	3562	1741	294	25	14	84	55	3	1
Deraf i Byer	1107	581	141	12	3	30	15	2	-
— - Landdistrikt	2455	1160	153	13	11	54	40	1	1
(Sveens Herred)	89	39	7	-	-	1	2	-	-)

¹⁾ Sveens Herred medregnet. ²⁾ Sveens Herred fraregnet.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1821 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 48,9.

Døde paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 14 Kvinder paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsaaarsag for 10, hvoraf 7 af Barselfeber, 1 af Emboli, 1 af Peritonit og 1 efter besværlig Forløsning (Dystokia).

De hyppigst opgivne Dødsaaarsager (se Tabel Side 122).

Veirliget. Vinteren var mild og regnfuld, tildels stormende. I April en koldere Periode, Sommeren varm og godt Veir, Høsten regnfuld og kold. Snefald i December. Aarsudbyttet som et godt Middelsaars.

Levemaade og hygieniske Forhold. Fra Sogndal og Ekersund anføres, at de oprettede Brændevinssamlag gjøre megen Nytte til at hemme Brugen

De hyppigste Dødsårsager vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Lungetuberkulose	204	106	98
Lungebetændelse	83	45	38
Tuberkulose Betændelser og Miliærtuberkulose	64	21	43
Akut Bronchit	46	28	18
Alderdomssvagthed	41	13	28
Kræft og Sarkom	33	16	17
Diphtherit	32	4	28

af berusende Drikke, hvortil i Ekersund ogsaa bidrager en Totalafholdsforening og 2de Goodtemplarloger, til hvilke Selskaber Brændevinssamlagets Aktionærer aarlig bidrage med et ikke lidet Pengebidrag. De hygieniske Forhold ved Aalgaard Uldfabrik i Sandnæs, hvor det viste sig, at de fleste kvindelige Arbeidere led af Blegset og Anæmi, ere forbedrede efter Opførelsen af en stor og vel indrettet Arbejderbolig. Dyrkningen af Nyland er i dette Distrikt jevnt fremadskridende, da der er Rydningsland nok, men Mangel paa Gødningstoffer til en hurtigere Opdyrkning.

Af Sygehuse haves Amtssygehuset i Stavanger, Stavanger Bys Sygehus og Sindssygeasyl, Ekersunds Bys Sygehus (behandlet 6 Syge), Vaarsildeafgiftsfondets Sygehus i Haugesund. I Stavanger haves et Isolations- og Lazarettokale; til Vigsnæs Verk hører et Sygehus med 16 Senge, hvor der har været indlagt 7 Patienter med gennemsnitlig 30 Dages Ophold for hver Syg.

Badeindretninger. Foruden Søbadehuse og Badeindretninger ved Sygehusene findes i Stavanger 2 Badehuse, et for Søvand og 1 for Søvand og ferskt Vand med russisk og romersk Bad.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissionerne, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Stavanger Amt	10	1936	¹⁾ 55	2802	9
Sogndal	1	53	²⁾ 7	72	-
Ekersund	1	46	³⁾ 6	319	3
Sandnæs	1	206	⁴⁾ 9	401	2
Stavanger	3	1449	⁵⁾ 12	705	1
Finnø	1	53	⁶⁾ 6	302	-
Sand	1	80	⁷⁾ 6	240	-
Karmøen	1	36	⁸⁾ 8	444	2
Haugesund	1	13	⁹⁾ 1	319	1

¹⁾ Desuden 1 Møde i Skudsnæshavns Kvarantænekommission. ²⁾ Antal Møder i de forskellige Herreder ikke opgivet. ³⁾ Ekersund By 1, Ekersund Landdistrikt 1, Ogne 1, Helleland 1, Birkrem 1, Haa 1. ⁴⁾ Time 3, Klep 2, Gjesdal 2, Høiland 1, Fossan 1. ⁵⁾ Stavanger By 12. ⁶⁾ Hjelmeland 1, Fister 1, Mosterø 1, Nerstrand 1, Sjøernerø 1, Rennese 1. ⁷⁾ Saude 2, Suledal 2, Vikedal 2. ⁸⁾ Avaldsnæs 3, Skudsnæs 2, Tysvær 1, Bukken 1, Skudsnæshavn 1. ⁹⁾ Haugesund By «flere» Møder, Skjold 1.

XII. Søndre Bergenhus Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		118.75	114 560	18	50	53
1 a. Sveens Herred ¹⁾		1.84	3 125	-	2	2
1 b. Indre Søndhordland		8.45	9 369	1	4	3
	Skonevik	4.54	3 128	1	1	1
	Etne	2.46	2 498	-	1	1
	Fjælberg	1.45	3 743	-	2	1
2. Ytre Søndhordland		4.51	9 572	2	7	7
	Stordøen	1.01	1 990	²⁾ 2	1	1
	Valestrand	0.38	1 076	-	1	1
	Finaas	1.69	4 230	-	4	4
	Fitje	1.43	2 276	-	1	1
3. Tysnæs		7.89	8 502	2	4	5
	Tysnæs	1.92	4 084	1	2	3
	Kvindherred	5.97	4 418	1	2	2
4. Indre Hardanger		42.24	10 164	2	6	³⁾ 7
	Ullensvang	19.57	5 435	2	3	3
	Ulvik	17.59	3 805	-	2	3
	Røldal	5.08	924	-	1	1
5. Ytre Hardanger		6.42	7 211	2	4	2
	Strandebarm og Vardal	1.42	2 429	1	2	1
	Jondal	1.62	1 882	-	1	-
	Vikør	3.38	2 900	1	1	1
6. Voss		15.87	9 420	⁴⁾ 3	3	4
	Voss	10.30	7 410	3	2	3
	Vossestranden	5.57	2 010	-	1	1
7. Søndre Midthordland		7. 29	11 191	1	6	6
	Os	3.13	3 777	1	-	-
	Fuse	2.86	3 104	-	-	-
	Sund	1.30	4 310	-	-	-

¹⁾ Sveens Herred hører til Hangesunds Lægedistrikt i Stavanger Amt. ²⁾ Deraf 1 privat Læge, der ikke praktiserer. ³⁾ 1 Post ledig. ⁴⁾ I Aarets 1ste Halvdel 3 Læger, i 2den kun 1.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Ind. 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaksinører.
8. Nordre Midthordland		3.60	14 153	¹⁾ 2	4	3
	Fane.....	1.07	4 043	-	1	1
	Fjeld.....	1.02	2 763	-	1	1
	Askøen.....	0.70	5 056	1	2	1
	Aarstad.....	0.21	2 291	-	-	-
9. Indre Nordhordland ²⁾		12.66	16 954	2	4	6
	Haus.....	1.53	4 689	1	1	-
	Bruvik.....	2.97	2 252	-	1	2
	Hammer.....	1.77	5 685	1	1	2
	Hosanger.....	6.39	4 328	-	1	2
10. Ytre Nordhordland ²⁾		7.98	14 899	1	6	8
	Herlø.....	0.80	2 655	-	1	2
	Manger.....	1.02	4 513	-	1	2
	Lindaas.....	6.16	5 695	1	3	4
	Masfjorden.....		2 036	-	1	

¹⁾ Distriktslægen bor i Bergen. ²⁾ Den ved kgl. Resol. af 15de December 1885 bestemte Deling af indre og ytre Nordhordlands Distrikter blev først endelig iverksat den 10de December 1888.

Sundhedstilstanden omtales i det Hele som god, undtagen i ytre Hardanger paa Grund af den der herskende Epidemi af Diphtherit og Lungebetændelse samt i indre Nordhordland paa Grund af sidstnævnte Sygdom.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1 911 eller 15.4 pro mille af den beregnede Folkemængde ved Aarets Midte (124 500). Dødeligheden Aaret forud var 14.7 pro mille.

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 126 og 127).

Typhoidfeber viser et noget mindre Antal Angrebne end Aaret forud; de fleste Tilfælde (56 med 3 Døde) anføres i nordre Midthordland, dernæst i ytre og indre Nordhordlands Distrikter. I Sveens Herred, indre og ytre Hardanger kan Sygdommen ikke sees at have forekommet, og i de øvrige Distrikter er Antallet ganske lidet. Fra Voss omtales, at Sygdommen optraadte der paa Steder, hvor den flere Gange før havde vist sig, saaledes paa Strandstedet Evanger og paa Vossestranden, hvor Tilfældet skrev sig fra det gamle Fokus «Kjønnegaarden». Den ene Opsidder her havde bygget nyt Hus paa ny Tomt. I nordre Midthordland forekom Tilfældene spredte over hele Distriktet uden at danne nogen samlet Epidemi. Til indre Nordhordland bragtes Sygdommen til et Par Gaarde i Hosanger ved Smitte fra Bergen. Fra ytre Nordhordland anføres, at der fra forrige Aar fandtes Typhoidfeber paa Gaarden Østreim; i Februar viste Sygdommen sig paa Haukaas i Lygre Annex til Lindaas, hvorhen Smitten viste sig at være bragt ved en Tjenestepige, der hørte hjemme paa Østreim og der havde besøgt sine syge Slægtninge. I September angrebes en Kone paa Kolstad i Manger, som antages smittet af en Besøgende

fra Bergen. Under Konens Sygdom kom 6 unge Piger til Gaarden forat hjælpe til med Markarbeidet; alle disse bleve syge og smittede ligesaa mange Huse paa Kolstad og 2 nærliggende Gaarde. Epidemien holdt sig paa Gaardene udover Aarets Slutning og standsedes først i Begyndelsen af det nye Aar. 15 Individuer angrebne i 1887 i denne Kreds uden Dødsfald. (Habel).

Barselfeber viser over det dobbelte Antal Tilfælde mod forrige Aar (49 mod 24 i 1886). Fra Voss omtales 2 dødeligt forløbende Tilfælde, med hvilke der i det ene Hus samtidig forekom Diphtherit, i det andet Erysipelas capitis. (J. Frost).

Skarlagensfeber viser betydelig Aftagen (3 Døde i 1886). De fleste Tilfælde anføres fra nordre Midthordland; den havde et mildt Forløb.

Kighoste omtales som almindelig udbredt i nordre Midthordland og mod Aarets Slutning ogsaa i indre Nordhordland; Sygdommen kom dog ikke ofte til Behandling.

Diphtherit. Den forrige Aar iagttagne Tilbagegang af Sygdommen har ikke fortsat sig, idet Antallet af Angrebne atter er øget. De fleste Tilfælde (135 med 17 Døde) anføres fra ytre Hardanger, hvor Sygdommen især i Vikør Prestegjeld synes at have været almindelig udbredt. Smitten forplantedes, som det syntes, gjentagne Gange ved yderst lette upaaagtede Tilfælde fra et Sted til et andet. Fra søndre Midthordland omtales, at en Kone, der antoges at have bragt Smitten fra en Gaard til en anden, kort efter mistede en Søn af Diphtherit; Guttens Klæder foreredes til en fattig Slægtning, en Gut paa 9 Aar, der fik Sygdommen og døde; Klæderne paastodes at være udkogte først. Fra indre Nordhordland bemærkes, at Sygdommen synes nu, efter at have hersket i flere Aar, at have tabt i Intensitet især med Hensyn til Smitsomhed. Fra ytre Nordhordland anføres, at da Diphtherit ofte ikke anmeldes, er Antallet saavel af Angrebne som Døde større end det af Lægen opgivne. (Habel).

Kusma synes at have været almindelig udbredt i flere Distrikter, uden at Antallet af Angrebne har kunnet opgives.

Lungebetændelse viser et større Antal Tilfælde end i noget af de sidste 20 Aar; det næststørste Antal (402) opføres i 1875. Fra ytre Hardanger omtales, at Sygdommen forekom temmelig ondartet og ikke lidet hyppig i Strandebarm Sogn. Fra Voss anføres, at i ét Hus angrebes den hele Husstand, 11 Individuer, af en Influenza lignende Sygdom; hos 3 af disse udviklede sig Lungebetændelse med forlænget Forløb og lytisk Afslutning. I nordre Midthordland angrebes i en Husstand 4 Individuer efter hverandre med Smitte som sandsynlig Aarsag. I indre Nordhordland optraadte Sygdommen med det største Antal Angrebne (145) og epidemisk Karakter. Flere Tilfælde fulgte efter hinanden i samme Hus, og nogle Gange maatte det antages, at Smitten f. Ex. ved Begravelsesgjæster var medført fra angrebne Huse. Den viste sig af tildels meget voldsom, sløbende og ondartet Karakter. (Borge og Krohn).

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Antal Tilfælde.	Fordeling paa Lægedistrikterne:						
		1	2	3	4	7	8	9
		Ytre Søndhordland.	Tysnæs.	Indre Hardanger.	Ytre Hardanger.	Søndre Midthordland.	Nordre Midthordland.	Indre Nordhordland.
		Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	11	2	3	-	1	-	4	1
Gonorrhoe, Urethrit	12	-	-	2	1	1	6	2

I søndre Bergenhus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	125	9	125	9	10	8	15	4	7	6	14	3	19	8	22
Cerebrospinalmeningit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Barselfeber	43	17	43	3	2	3	5	4	-	4	8	3	2	2	7
Vandkopper	45	-	45	-	-	11	19	5	2	-	-	-	2	3	3
Skarlagensfeber	66	3	66	2	1	5	4	3	17	3	5	8	4	9	5
Røde Hunde	21	-	21	-	-	-	-	1	4	5	9	2	-	-	-
Mæslinger	5	-	5	-	-	-	-	-	3	-	-	-	2	-	-
Rosen	99	2	99	6	6	8	11	11	5	6	8	5	10	12	11
Kighoste	78	4	35	3	-	-	7	3	1	-	-	-	-	6	15
Diphtherit	331	59	331	19	20	17	19	20	11	25	44	20	33	54	49
Strubehoste	22	16	22	3	1	3	2	4	-	1	2	2	1	2	1
Kusma	37	-	21	-	-	-	1	6	6	-	4	-	-	3	1
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit.	540	3	540	74	70	83	57	63	41	27	28	15	29	22	31
Katarrhalsk og follikulær Angina	173	-	139	9	12	25	8	16	9	7	16	6	6	13	12
Lungebetændelse	388	48	387	46	37	49	56	53	35	11	13	9	21	31	26
Brystbetændelse (Pleurit)	112	3	109	13	7	7	20	12	10	4	8	2	6	13	7
Gigtfeber	126	1	126	9	12	7	20	20	7	10	14	6	5	7	9
Koldfeber	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Diarrhoe (akut)	275	2	238	14	11	23	17	15	18	43	30	18	25	16	8
Cholera nostras															
Blodgang	4	1	4	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Skjærbug	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2495	168	2361	210	189	251	263	240	176	152	203	101	167	202	207

I søndre Bergenhus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne:																							
			1 a		1 b		2		3		4		5		6		7		8		9		10			
	Tilfælde.	Dødsfald.	Sveens Herred.		Indre Sønd- hordland		Ytre Sønd- hordland		Tysnæs.		Indre Har- dager.		Ytre Har- dager.		Voss.		Søndre Midt- hordland		Nordre Midt- hordland		Indre Nord- hordland		Ytre Nord- hordland			
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Typhoidfeber	125	9	-	-	3	3	6	-	2	-	-	-	-	-	6	1	3	-	56	3	19	-	30	2		
Cerebrospinalmeningit	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-		
Barselfeber	49	23	-	-	3	1	2	2	3	-	2	1	8	7	5	3	4	1	9	-	9	5	4	3		
Vandkopper	45	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	24	-	-	-	9	-	10	-	-	-	-	-		
Skarlagensfeber	66	3	-	-	5	1	3	-	3	-	-	-	2	-	-	-	4	-	33	2	16	-	-	-		
Røde Hunde	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-	-	-	-		
Mæslinger	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3	-	-	-	-	-		
Rosen	101	4	-	-	2	-	2	-	10	-	19	-	27	1	14	-	3	-	7	1	12	1	5	1		
Kighoste	80	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5	-	49	4	8	-	13	-		
Diphtherit	356	84	-	-	3	-	11	5	1	1	-	-	135	17	11	3	59	11	48	15	39	15	49	17		
Strubehoste	25	19	-	-	-	-	2	2	-	-	1	1	8	4	-	-	-	-	11	9	-	-	3	3		
Kusma	37	-	-	-	-	alm.	-	-	7	-	-	-	-	-	6	-	7	- ¹⁾	16	-	-	-	1	-		
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit.	544	7	3	-	38	1	1	1	39	-	111	-	91	3	10	-	15	-	53	1	151	1	32	-		
Katarrhalsk og follikulær Angina	173	-	-	-	7	-	-	-	8	-	39	-	47	-	8	-	8	-	37	-	13	-	6	-		
Lungebetændelse	413	73	2	1	5	-	21	9	29	7	20	2	66	15	55	5	41	6	15	2	145	19	14	7		
Brystbetændelse (Pleurit) . . .	113	4	-	-	9	-	2	1	9	-	12	-	28	-	10	-	2	-	15	1	24	2	2	-		
Gigtfeber	126	1	-	-	6	-	4	-	9	-	19	-	23	-	24	-	10	-	13	1	13	-	5	-		
Koldfeber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-		
Diarrhoe (akut)	277	4	-	-	19	-	1	1	18	-	12	-	41	2	13	-	27	1	51	-	73	-	22	-		
Cholera nostras																										
Blodgang	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-		
Skjørbug	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Tilsammen	2566	239	5	1	100	6	55	21	140	8	236	4	502	49	168	12	201	19	451	41	522	43	186	35		

¹⁾ Omtales desuden som almindelig udbredt.

Liste over forskellige, væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.	1 a		1 b	
	Tilfælde.	Dødsfald.						Sveens Herred.		Indre Søndhord- land.	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.		Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme . .	152	-	2	2	69	79	13	2	-	28	-
Fnat	69	-	22	23	7	17	6	-	-	10	-
Skurv	4	-	1	3	-	-	1	-	-	-	-
Kjertelsyge	134	2	40	59	4	4	13	-	-	2	-
Rachit	33	2	7	14	-	-	10	-	-	2	-
Simpel Meningit	15	11	7	3	2	2	8	-	-	3	2
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose . .	29	28	8	5	1	7	9	-	-	1	1
Lungetuberkulose	203	84	5	9	87	86	16	2	2	17	6
Kræft	62 ¹⁾	42	1	-	27	28	14	-	-	4	3
Morbus Brightii	43	12	6	2	13	22	14	-	-	1	-
Blegsot og Anæmi	412	-	10	29	30	308	15	1	-	48	-
Menstruationsuordener . .	98	-	-	-	-	98	14	-	-	3	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	602	1	18	21	146	381	15	6	-	39	-
Ormesygdomme	43	-	11	14	11	7	6	-	-	4	-
Drankersygdomme	3	-	-	-	2	-	3	-	-	-	-
Struma	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-

¹⁾ Deraf Cancer 39. Sarcoma 3. ²⁾ Omtales som hyppigst forekommende (H. G. Jebe).

¹⁾ Deraf Cancer 39, Sarcoma 3. ²⁾ Omtales som hyppigt forekommende (H. G. Jebe).

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** hid sættes ovenstaaende Tabel.

Lungetuberkulose. For det hele Amt udgjorde Dødsfald af Lunge-tuberkulose 13,1 pCt. af samtlige kjendte Dødsårsager og 20,9 pCt. af Døds-fald af ikke epidemiske Sygdomme. Fra ytre Søndhordland og Voss anføres, at Sygdommen synes at være i Tiltagende. Paa Gaarden Haugland i Valestrand Herred i ytre Søndhordland uddøde saaledes en hel Familie, Forældre og 5 voxne Børn, af Tuberkulose.

	Død.	Alder.	Sygdom.
Faderen	13de Juli 1887	72 Aar	Hæmoptyse.
Moderen	22de Decbr. 1882	63 —	Pneumonia (begge havde Tæring).
1ste Søn	11te Decbr. 1880	21 —	Samtlige døde af Tæring.
2den Søn	8de Aug. 1881	20 —	
3die Søn	11te Juli 1883	29 —	
4de Datter	24de Decbr. 1885	27 —	
5te Datter	4de Juli 1886	34 —	

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:																	
2		3		4		5		6		7		8		9		10	
Ytre Søndhordland.		Tysnæs.		Indre Hardanger.		Ytre Hardanger.		Voss.		Søndre Midthordland.		Nordre Midthordland.		Indre Nordhordland.		Ytre Nordhordland.	
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
-	-	31	-	22	-	27	-	6	-	14	-	²) 7	-	-	-	15	-
-	-	-	-	6	-	21	-	-	-	-	-	-	-	17	-	15	-
-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	7	-	20	-	25	2	8	-	3	-	17	-	39	-	13	-
-	-	4	-	4	-	1	-	9	-	2	1	2	-	9	1	-	-
4	4	-	-	-	-	1	1	1	-	1	1	4	2	1	1	-	-
1	1	4	4	8	8	2	2	5	5	1	1	1	1	4	3	2	2
10	7	21	10	15	1	38	15	20	9	10	5	15	6	38	14	17	10
6	5	11	3	7	6	10	8	9	3	1	1	5	4	6	6	3	3
1	1	7	1	1	-	5	3	2	2	3	1	6	1	15	3	2	-
-	-	54	-	45	-	58	-	35	-	12	-	3	-	135	-	21	-
-	-	8	-	14	-	15	-	21	-	10	-	²) 1	-	20	-	6	-
-	-	53	-	81	-	105	-	36	-	36	-	²) 26	-	186	-	44	1
-	-	-	-	13	-	25	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Fra indre Hardanger bemærkes, at af de 15 af Læger behandlede Tilfælde i Distriktet vare 7 Fremmede, der opholdt sig der for Helbredens Skyld. I indre Nordhordland synes den at vinde Udbredning blandt Arbeiderne i de dærværende Bomuld- og Uldfabriker, hvortil Grunden antages dels at være uhensigtsmæssige og overfyldte Boliger, dels manglende frisk Luft baade under Arbeide og Hvile. (Krohn og Borge).

Chirurgiske Tilfælde. For 72 Frakturer opgives følgende Sæde:

Radius.....	16	Tibia.....	6	Clavicula.....	2
Femur.....	7	Crus.....	5	Maxilla inferior.....	2
Costæ.....	7	Fibula.....	4	Processus spinosi verte-	
Collum femoris.....	7	Cranium.....	4	brarum colli.....	1
Humerus.....	7	Antibrachium.....	3	Ossa nasi.....	1

For 17 Luxationer var Sædet følgende: Humerus 8, Antibrachium 2, Maxilla inferior 2, Cubitus 2, Pollex 1, Hallux 1, Clavicula 1.

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger tilsammen 49, hvis Indikationer og Udfald vil sees af følgende Tabel (se Side 131).

Af ovennævnte Operationer udførtes i indre Søndhordland 5, Tysnæs 4, indre Hardanger 8, ytre Hardanger 2, søndre Midthordland 3, nordre Midthordland 12, indre Nordhordland 11, ytre Nordhordland 4.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Sveens Herred	2	1	1	1
Indre Søndhordland	36	6	6	30
Ytre —	66	7	21	45
Tysnæs	39	10	8	31
Indre Hardanger	30	1	4	26
Ytre —	102	15	49	53
Voss	47	9	12	35
Søndre Midthordland	43	5	19	24
Nordre —	64	6	41	23
Indre Nordhordland	113	14	43	70
Ytre —	99	10	35	64
Søndre Bergenhus Amt	641	84	239	402

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.		ved ulykke- lige Hændelser.	ved Selvmord.
Sveens Herred	89	39	7	-	-	1	-	-
Indre Søndhordland	239	109	8	1	1	10	8	3
Ytre —	350	157	25	5	3	10	5	-
Tysnæs	274	109	12	3	1	8	5	1
Indre Hardanger	280	116	12	6	1	3	8	-
Ytre —	193	144	15	5	6	4	3	-
Voss	335	139	19	1	4	7	4	-
Søndre Midthordland	340	174	24	3	4	11	3	-
Nordre —	625	315	70	7	12	12	9	-
Indre Nordhordland	585	311	43	7	6	23	12	1
Ytre Nordhordland	547	298	48	8	15	28	14	-
Søndre Bergenhus Amt . . .	3857	1911	283	44	53	117	73	5

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1946 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 49,5.

Antallet af **Døde paa Barselseng** (53) er usædvanlig stort og Dødeligheden paa Barselseng (13,5 pr. mille) meget større end i noget andet Amt i 1887. Af Dødsfaldene opføres 12 i nordre Midthordlands og 15 i ytre Nordhordlands Distrikt. Lægerne have opgivet 27 Dødsfald, deraf af Barselfeber 23, Barselkrampe 1, Bristning af Livmoderen 1, Peritonitis 1 og Thrombosis cerebialis 1.

Obstetriciske Operationer i søndre Bergenhus Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Udtrækning.			Efterbyrdsoperation.
	Mødre		Børn		Mødre		Børn		Mødre		Børn	Mødre
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	uopg. Udf.	dødf.	levende.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer ..	19	¹⁾ 1	²⁾ 21	³⁾ 1	2	-	2	-	2	-	¹⁰⁾ 2	-
Bækkensneverhed	2	-	2	-	-	⁵⁾ 1	-	1	-	-	-	-
Barselkrampe	2	-	2	-	-	⁶⁾ 1	-	1	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-
Ophør af Veer og Blødning	2	-	⁴⁾ 1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Issefødsel med Panden fortil	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfalden eller omslynget Navlesnor ..	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sædefødsel	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	⁷⁾ 1	-	1	-	-	-	-
— med fremfalden Arm	-	-	-	-	3	-	⁸⁾ 2	1	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Blødning og Atonia uteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Abort	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	29	1	28	4	5	3	4	4	3	1	4	5
	30		32		8		8		4			

¹⁾ Døde 5te Dag i Barselsengen, antagelig af Thrombosis cereбрalis, fremkaldt ved en stærkere Legemsanstrængelse. ²⁾ 1 Tvillingfødsel, 1ste Tvilling forløst ved Tang, 2den ved Vending, under hvilken Udfaldet for Moderen findes opgivet. ³⁾ Den ene Tvilling, den anden forløst ved Vending, hvor Udfaldet for Moderen findes. ⁴⁾ Tvillingfødsel uden nærmere Angivelse. ⁵⁾ Dødsårsag: Bristning af Livmoderen. ⁶⁾ Dødsårsag: Barselkrampe. ⁷⁾ Død 2 Dage efter af Peritonit. ⁸⁾ I et Tilfælde forsømt Tverleie. ¹⁰⁾ 2den Tvilling, om 1ste intet opgivet.

De hyppigste **Dødsaaarsager** vare: Lungetuberkulose 84, Diptherit 84, Lungebetændelse 73, Alderdomssvagthed 47, Kræft og Sarkom 42, Strubehoste 19, Hjerneslag 17, Tuberkuløs Meningit 16, Peritonit 14, Pyæmi 14.

Veirliget var mindre gunstigt, Vaaren kom for det meste sent og var langvarig og kold, Sommeren især regnfuld og kold, Vinteren noget forskjellig i de forskjellige Dele af Amtet. Høstudbyttet nævnes flere Steder som et Middelaars eller deromkring.

Levemaaade og hygieniske Forhold. Tysnæs Lægedistrikt siges i det Store taget at skulle have Betingelser for at fostre en sund Befolkning. Klimatet er godt med milde Vintre og ikke stærk Sommersvarme. Kosten er endnu taalelig national, særlig i Tysnæs. Ædruelighedsforholdet er udmærket; der er ingen stærk Opfanatiseren hverken paa det religiøse eller politiske Omraade. Det kristelige Grundlag staar urokket og virker forsonende og mildnende under Livets mangehaande tunge Forholde og giver Sindet Ro, medens Udviklingen glider fremad og voxer en sund Væxt. (Gjæstland). I Voss Distrikt spores Fremgang i mange Retninger, Jorden dyrkes med stigende Interesse og Indsigt, og Produkterne vinde i Godhed og Pris, væsentlig ved de oprettede Meieriers Hjelp. Paa den anden Side staar det huslige Stel og Renligheden lavt, paa mange Steder under al Kritik. Melken staar fremdeles i Stuen, hvor den ikke leveres til Meieriet, Smøret er ofte uspiseligt for den, der har seet lidt af Behandlingen. Drukkenskab er i Aftagende, meget under Indflydelse af Afholdsarbeidet; derimod tiltager Brug af Kaffe. Sædelighedstilstanden er mindre god, navnlig har Natteløberiet endnu ikke ladet sig rokke. (J. Frost). I søndre Midthordland overlade Havbønderne meget Jordarbeidet til Kvinderne, da de selv mest ere optagne paa Søen; det bliver da derefter. Jordbunden skal dog være god, saa Bearbejdelsen lønner sig. Flere og flere Havbønder ere ogsaa begyndte at stille bedre med sine Gaarde, bygge gode, luftige Huse, hvor de indrette egne Rum for Melken, ja endog Afkølingsrum. Det er især hos de mere heldige Notmænd, at disse Fremskridt mærkes, mest efter at de ved Salget af Lyseklostergodset ere bleve Selveiere og have faaet sine smaa, spredte Jordlapper forenede gennem Udskiftningen. (Krüger). Fra indre Nordhordland klages der som forrige Aar over den aftagende Brug af Melk, der sælges til Meierier og Fabrikker og over tiltagende Brug af Kaffe og andre Surrogater. Klæde- dragten betegnes som god, er ulden helt igjennem; maaske er der Tilbøielighed til at klæde sig for tykt og tæt. Ligesaa omtales de knappe Beboelsesrum med den uudryddelige Kogovn, der sammen med den høist mangelfulde Renligheds- sands gjør Opholdet inden Døre usundt og skikket til Forplantning og Udvikling af smitsom Sygdom. (Borge).

Sygehuse. I Pensionen paa Ringolfsnæs har opholdt sig 5 Syge. I Aarstad Herred ligger Møllendal Sindssygeasyl. Ved Arne Fabrikker findes et Isolationslokale for epidemiske Syge.

Badehuse. Damp- og Karbadindretningen paa Voss benyttes ret flittigt. Et mindre Dampbad findes desuden paa Bygden (Stedet er ikke nærmere opgivet). For kolde Bad i Vangsvandet er bygget et mindre Badehus. Små private Badehuse findes omkring i indre Nordhordland.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vakci- nerede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	12	543	30	2973	7
Sveen	1	3	-	91	-
Indre Søndhordland	1	36	-	176	1
Ytre —	1	31	¹⁾ 1	217	uopg.
Tysnæs	1	40	²⁾ 3	190	1
Indre Hardanger	1	64	³⁾ 3	71	uopg.
Ytre —	2	76	⁴⁾ 1	204	-
Voss	1	uopg.	⁵⁾ 3	263	uopg.
Søndre Midthordland	1	61	⁶⁾ 4	372	-
Nordre —	1	70	⁷⁾ 6	556	3
Indre Nordhordland	1	65	⁸⁾ 7	504	2
Ytre —	1	97	⁹⁾ 2	329	-

¹⁾ Valestrand 1. ²⁾ Kvindherred 1, Tysnæs 2. ³⁾ Ullensvang 1, Ulvik 1, Røldal 1.
⁴⁾ Vikør 1. ⁵⁾ Vossevangen 2, Evanger 1. ⁶⁾ Os 1, Fuse 2, Østervold i Sund 1. ⁷⁾ Aarstad 2,
 Askøen 3, Fane 1. ⁸⁾ Haus 3, Hammer 1, Hosanger 1, Bruvik 1. ⁹⁾ Lindaas 1, Manger 1.

XIII. Bergens By.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Amtet.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1885.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.
Bergens By	0.07	46 552	¹⁾ 29	6	18

¹⁾ Foruden Distriktslægen i nordre Midthordland, der er bosat i Bergen.

Sundhedstilstanden betegnes som særdeles gunstig. Den mest fremtrædende Sygdom var Lungebetændelse; i Aarets sidste Halvdel herskede en mildt forløbende Kighosteepidemi.

Dødeligheden var ringe. De Dødes Antal udgjorde 764 eller 15,8 pro mille af den beregnede Middelbefolkning (48 400).

I Bergens By anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret		Tiden er opgiven for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	56	7	56	8	6	3	2	2	4	3	3	14	5	3	3
Barselfeber	14	10	14	1	6	-	-	-	-	2	2	1	1	-	1
Børnekopper	3	1	3	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	217	-	217	6	12	15	25	21	13	2	2	16	28	55	22
Skarlagensfeber	43	-	43	5	2	1	3	5	1	-	10	5	7	4	-
Røde Hunde	9	-	9	4	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	2
Mæslinger	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	103	6	103	10	5	5	9	7	8	8	6	8	19	8	10
Kighoste	644	23	644	4	3	11	7	5	13	11	47	76	94	151	222
Diphtherit	59	11	59	5	8	3	1	1	4	3	3	-	9	10	12
Strubehoste	7	7	4	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Kusma	243	-	243	20	31	37	62	29	9	3	1	4	7	24	16
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	3245	12	3245	552	360	350	308	190	196	122	120	178	241	319	309
Katarrhalsk og follikulær An- gina	1133	-	1133	138	127	85	131	80	55	41	54	47	75	152	148
Lungebetændelse	415	51	415	40	45	48	53	62	33	25	22	9	28	19	31
Brystbetændelse (Pleurit) . . .	148	1	148	10	13	6	12	15	19	15	8	15	13	9	13
Gigtfeber	144	6	144	18	15	13	14	11	11	13	7	5	7	13	17
Koldfeber	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut)	1366	39	1366	105	102	74	117	91	112	109	169	162	120	114	91
Cholera nostras															
Blodgang	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Tilsammen	7853	174	7850	928	737	653	745	519	480	358	454	541	656	882	897

Lægerne have anmeldt 750 Dødsfald, deraf i:

Januar	76	Mai	63	September	56
Februar	52	Juni	55	Oktober	50
Marts	60	Juli	54	November	63
April	71	August	77	December	73

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes foranstaaende Tabel, se Side 134.

Typhoidfeber var fremdeles i Aftagende; der anmeldtes 56 Tilfælde (hvoraf 6 udenbys) mod 63 i 1886, 83 i 1885 og 134 i 1884. Paa Sygehuset indlagdes 44, de øvrige behandlede i Byen.

Af **Børnekopper** angrebes i Februar en voksen Pige; hun var antagelig smittet ved en fra Smyrna hjemkommen Fyrbøder og indlagdes 1ste Marts, samme Dag som Sygdommen erkjendtes, paa Lazarettet «Katten», hvor hun døde. Efter foretagen Desinfektion i hendes Hjem og Vaccination af Alle, der havde været i Berørelse med Familiens Bolig, forekom ingen nye Tilfælde paa den Kant; derimod angrebes den 17de Marts en af Arbeidsanstaltens Fattiglemmer og den 18de endnu en, som begge havde været behjælpelige med den første Syges Transport; begge disse indlagdes ogsaa paa Lazarettet.

Blandt 43 anmeldte Tilfælde af **Skarlagensfeber** forekom intet Dødsfald.

Rosen optraadte med 103 Tilfælde, heraf 6 dødelige, gennem det hele Aar. Størst Udbredning i Oktober, da 19 Tilfælde anmeldtes. Saavel Udbredning som Dødelighed noget større end i 1886.

Diphtherit og **Strubehoste**, hvoraf der i 1885 anmeldtes henholdsvis 254 og 24 Tilfælde, hvilket Antal i 1886 gik ned til 60 og 11, optraadte med omtrent samme Hyppighed og Dødelighed som Aaret iforveien.

Lungebetændelse optraadte fremdeles hyppigere end sædvanlig; den var mest udbredt i Aarets første Halvdel med Kulmination i Mai. Blandt 1000 af Middelbefolkningen angrebes 8,6; Dødeligheden var 12,3 pCt.

Antal Tilfælde af **Diarrhoe** og **Cholera nostras** er ikke lidet større end i det foregaaende Aar; i det sidste Decennium har kun 1882 et noget større Antal.

Veneriske Sygdomme. Nedenstaaende Tabel giver en Oversigt over anmeldte Tilfælde i Aarene 1872—1887. (Se Side 136).

De veneriske Sygdommes Optræden i **Maanederne** ifølge Stadsfysikatets Sammendrag, sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tilsammen i Aaret.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Nye Tilfælde af Chan- ker og Syphilis	111	11	2	7	4	4	4	16	15	16	5	16	11
Gonorrhoe	312	31	25	23	28	22	23	31	23	22	29	32	23

Ved den ugentlige Visitation af løsagtige Kvinder fremmødte 29, hvoraf 15 indlagdes i Sygehus, nemlig 1 for sekundær Syphilis, 12 for Urethrit, 1 for Excoriatio og 1 for Eczema vulvæ.

Dødsfald af **chroniske Sygdomme** ville sees af den paa Side 138 indtagne Tabel over Dødsaaersager.

Veneriske Sygdomme i Aarene 1872—1886.

Aar.	Syphilis.						Gonorrhoe (Urethrit).						Tilsammen.		
	Paa Sygehus			Udenfor Sygehus			Paa Sygehus			Udenfor Sygehus			Veneriske Sygdomme.	Syphilis.	Gonorrhoe.
	Behandlede.	Deraf		Behandlede.	Deraf		Behandlede.	Deraf		Behandlede.	Deraf				
		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.			
1887..	36	19	17	76	65	11	36	12	24	277	268	9	425	112	313
1886..	33	10	23	67	56	11	28	7	21	244	230	14	372	100	272
1885..	25	12	13	67	54	13	49	11	38	226	207	19	367	92	275
1884..	53	24	29	80	58	22	48	-	-	232	-	-	413	133	280
1883..	73	34	39	122	88	34	31	13	18	243	214	29	469	195	274
1882..	97	36	61	122	98	24	36	14	22	253	243	10	508	219	289
1881..	55	22	33	68	53	15	44	15	29	188	180	8	355	123	232
1880..	57	28	29	47	38	9	46	7	39	139	130	9	289	104	185
1879..	30	14	16	48	uopg.	uopg.	30	5	25	130	uopg.	uopg.	238	78	160
1878..	38	17	21	54	(22	3)	54	4	50	95	89	6	241	92	149
1877..	41	19	22	66	53	13	69	7	62	129	123	6	305	107	198
1876..	39	11	28	62	52	10	66	8	58	139	130	9	306	101	205
1875..	48	23	25	52	44	8	41	11	30	94	90	4	235	100	135
1874..	40	19	21	31	25	6	83	18	65	97	95	2	251	71	180
1873..	24	12	12	26	23	3	58	6	52	68	uopg.	uopg.	176	50	126
1872..	60	33	27	32	24	8	74	7	67	78	uopg.	uopg.	236	92	144

Af Lungetuberkulose opgives 119 Dødsfald, 16,6 pCt. af samtlige kjendte ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (717) og 21,9 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. (543).

Af obstetrisiske Operationer udførtes 69, hvoraf 8 paa Fødselsstiftelsen. (Se Tabel Side 137).

Paa Fødselsstiftelsen forpleiedes 89 Barselkvinder, hvoraf 2 tilbageiggende fra det foregaaende Aar; 1 udgik uden at føde og indkom senere; 1 laa igjen ved Aarets Udgang. Af de Fødende vare 48 gifte og 38 ugifte. Liggedagenes Antal var 1446. Ingen døde. Sygeligheden var exceptionel liden, hvilket vistnok væsentligst tilskrives den passive Behandling, der er indført i Puerperiet. Foruden de i omstaaende Tabel anførte Operationer maatte Hinderne sprænges 17 Gange. Tvillingfødsel forefaldt 1 Gang; af 86 Mødre fødtes saaledes 87 Børn, hvoraf 1 dødfødt (Frømfald af Navlestrængen) og 1 død 33 Timer efter Fødselen (Debilitas congenita). Fosterleierne opgives for 87: 1ste Isseleie 58 (2 Gange Panden fortit), 2det Isseleie 23, 1ste Ansigtisleie 1, 1ste Fodleie 1, 2det Fodleie 1 (Tvilling), 1ste Sædeleie 1 (Tvilling med Ansigtet fortit), 2det Sædeleie 1, 2det samlet Bækkenendeleie 1 (Part. præmat. artif.).

Ved den til Stiftelsen knyttede Jordmoderskole udexamineredes 14 Elever, deraf 5 fra Stavanger Amt, 3 fra søndre og 1 fra nordre Bergenhus Amt, 2 fra Romsdals, samt 2 fra søndre og 1 fra nordre Trondhjems Amt.

Om Født og Døde se Tabel Side 142.

Overskuddet af Fødte over Døde bliver saaledes 850 og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 47,3.

Obstetriciske Operationer i Bergen.

Indikation.	Tang- forløsning.				Vending.				Ud- trækning.		Partus præmaturus artificialis.		Embryo- tomi	Efter- byrdsope- ration.
	Mødre		Børn		Mødre		Børn		Moder	Barn	Mødre	Børn	Moder	Mødre
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.	lev.	død.	lev.
Paa Fødselsstif- telsen:														
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer.	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pulsløs, fremfalden Navlesnor.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Tidligere besværlige Fødsler.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁴⁾ 1	1	-	-
Bækkensneverhed ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	⁵⁾ 1	-	-
Tilbageholdt Efter- byrd.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Tilsammen	2	-	2	-	-	-	-	-	1	1	2	2	-	3
Udenfor Fødsels- stiftelsen:														
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer.	37	¹⁾ 1	34	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed...	7	-	5	2	2	-	-	2	-	-	-	-	⁶⁾ 1	-
Barselkrampe.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyste bag Skeden..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uopgiven Indikation	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sidstkommende Ho- ved ved Fødsel	-	¹⁾ 1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie.....	-	-	-	-	6	-	3	³⁾ 3	-	-	-	-	-	-
Blødning og Placenta prævia.....	-	-	-	-	1	²⁾ 1	-	2	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	47	2	42	7	9	1	3	7	-	-	-	-	1	1
Ialt i Bergens By	49	2	44	7	9	1	3	7	1	1	2	2	1	4
	51		51		10		10							

¹⁾ Dødsårsag: Barselfeber. ²⁾ Døde 24 Timer efter Fødselen af Kollaps (sandsynlig opført under Dystoki). ³⁾ Deraf 1 Tvilling. ⁴⁾ IX^{para}, forløst de 4 sidste Gange med Tang paa Grund af krampagtige, smertefulde Veer; Fødsel, indledet 3—4 Uger før Tiden (varm Douch, Bougi), afsluttedes ved Tang. ⁵⁾ V^{para}, forløst i 1886 ved samme Indgreb; Fødsel indlededes i Svangerskabets antagelig 36te Uge; Udtrækning foretoges paa den nedhættede fortlivende Fod. Barnet døde 33 Timer efter. ⁶⁾ Efter forgjæves Tangforsøg paa det afdøde Foster. Dødsårsag for Moderen: Kollaps (antagelig opført under Dystoki).

Liste over de af Lægerne meddelte

Dødsårsag.	Sum.	Deraf:		0—1.		1—5.		5—10.		10—15.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Alcoholismus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anæmia perniciosa . .	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina membranacea	7	4	3	-	-	4	3	-	-	-	-
Apoplexia cerebri . . .	37	22	15	1	-	-	-	-	-	-	-
Arthritis, Rheumat. chron.	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Arthrocace	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1
Atrophia infantum . . .	8	4	4	3	4	1	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta ¹⁾ . . .	12	6	6	5	3	1	2	-	-	-	-
— chronica	25	7	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Cancer	32	20	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Carbunculus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carditis, Endo-	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Cholera nostras	4	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Combustio	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Commotio cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Contusio	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Convulsiones infantum	37	18	19	16	17	2	1	-	1	-	-
Debilitas congenita . .	12	6	6	6	6	-	-	-	-	-	-
— senilis	29	9	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoea	35	20	15	14	10	4	3	-	-	-	-
Diphtheritis	11	4	7	1	-	-	4	1	3	-	-
Elephantiasis	36	16	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsia	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erysipelas	6	3	3	-	2	-	-	-	-	-	-
Febris rheumatica . . .	6	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-
— typhoidea	7	4	3	-	-	-	-	-	-	1	-
Fractura	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Gangræna	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gastritis chronica . . .	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia pulmon.	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hepatitis suppurativa	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hernia	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrops	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Icterus	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Insania	7	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Leucæmia	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lithiasis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis	18	4	14	1	2	-	2	-	2	-	3
— tuberculosa	30	16	14	4	6	8	6	2	2	2	-

(Forts.) Dødsårsag.	Sum.	Deraf:		0—1.		1—5.		5—10.		10—15.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Morbus cutis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ovarii	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— uteri	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— viar. urinifer.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis, Morb. Brigh.	22	9	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Obstructio alvi, Ileus	7	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Osteomyelitis, Caries.	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Oedema pulmonum	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis	12	5	7	-	-	2	-	-	1	-	-
Pleuritis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pneumonia	51	31	20	3	3	8	3	-	1	-	-
Pyæmia	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	2	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-
Scrophulosis	5	3	2	-	-	2	2	1	-	-	-
Syphilis	4	1	3	1	2	-	-	-	-	-	-
Tabes meseraica	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis pulmonum	119	56	63	2	-	6	3	2	1	1	3
Tussis convulsiva	23	11	12	7	6	4	5	-	1	-	-
Ulcus ventriculi	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Uræmia	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variolæ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organ. abdominis	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri	6	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-
— — cordis	22	7	15	-	-	-	-	-	1	-	1
— — hepatis	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
— — ventr. et. canal. int.	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Causæ aliæ	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
In Puerperio:											
Dystokia	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Eclampsia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	717	343	374	-	-	-	-	-	-	-	-
Mors accidentalis	8	7	1	-	-	2	-	2	-	-	-
Homicidium	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Suicidium	8	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Causa ignota ¹⁾	16	6	10	3	4	-	2	-	2	-	-
Sum	750	363	387	73	70	46	37	8	16	4	9

¹⁾ Alder uopgivet for en Mand.

15—20.		20 30.		30—40.		40—50.		50—60.		60—70.		70—80.		80—90.		90—100.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	2	1	2	1	3	-	1	2	3	3	1	1	1	-	-
-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	2	1	3	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	2	-	3	4	2	3	4	3	8	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	4	14	12	8	22	10	2	7	4	5	7	1	3	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	2	-	1	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	1	-	1	1	-	1	2	1	4	1	4	1	1	2	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	2	-	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
8	9	32	32	26	47	27	26	34	25	45	44	45	38	13	27	1	7

Fødte og Døde.

	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.	ved Drab.
Bergens Stadsfysikat . .	1614	764	160	12	16	63	13	9	1

Døde paa Barselseng. Efter Presternes Opgave døde 16 paa Barselseng. Lægerne opgive Dødsårsagen for 13, 10 døde af Barselfeber, 3 af besværlig Fødsel, 1 af Barselkrampe. Desuden opføres paa Dødslisten en Kvinde, mellem 40 og 50 Aar gammel, som død af Eclamsi uden Angivelse af, om det var paa Barselseng.

De hyppigste Dødsårsager vare: Lungetuberkulose 119, Lungebetændelse 51, Diarrhoe og Cholera nostras 39, Hjerneslag 37, Kramper i Børnealderen 37, Spedalskhed 36, Kræft 32, tuberkuløs Meningit 30, Alderdomssvaghed 29, chronisk Bronchit 25, Kighoste 23.

Hygieniske Forhold. Med Renovationsvæsenet er man fremdeles vel tilfreds. Udgifterne vare Kr. 79 786,00, Indtægterne Kr. 17 556,00, hvorefter Byens Tilskud udgjør Kr. 62 230,00. Der renoveredes 3486 Huse. Ombyttet af Privetkagger sker regelmæssig hver 14de Dag, men efter Anmeldelse, saa ofte forlanges. Af Feieskarn udbragtes 80 000 Hektoliter. De i de senere Aar betydeligt udvidede Gader og forbedrede Udrum i Forbindelse med de nu brugelige lettere haandterlige Kagger have nu gjort næsten samtlige de i sin Tid forordnede Waterclosets overflødige; disse, 55 i Antal, have alle sit Udløb i Vaagen, hvor de forurense Vandet, og Sundhedskommissionen har derfor taget under Overveielse Midlerne til at blive dem kvit. Kloaknettet er blevet forøget med 605 Meter og har altsaa nu en Længde af 37 608 Meter; 283 Meter omlagdes. Det offentlige Fisketorv har hidtil været i en mislig Tilstand, idet der ved Triangelen, hvor Fiskehandelen foregaar, munder ud flere store Kloaker. Kommunebestyrelsen har nu som foreløbig Foranstaltning indgaaet paa at udvide Fiskehandelen til den tilstødende Zachariasbrygge, ved hvis ydere Del Vandet er ulige renere. Med Kjød- og Melkeforsyningen fører Kommunedyrlægen Kontrol. Blandt det i Aarets Løb som sundhedsfarligt konfiskerede Kjød fandtes: Tuberkulose i Kjødet af 8 Kreaturer. Det var hyppigst udbredt Tuberkulose i Baglivet, som foranledigede Konfiskationen, men i nogle Tilfælde fandtes ogsaa Lungerne angrebne. Tintebefængt var Kjødet af 4 Svin, indførte fra Sogn, hvor Sygdommen hyppig forekommer. Et Miltbrandkadaver hvor Kjødet, som ikke saa sjældent er Tilfældet, havde et upaaklageligt Udseende, og hvor Sygdommen derfor kun kunde konstateres ved den mikroskopiske Paavisning af Miltbrandbacillerne. Flere Spædkalve, hvoraf nogle formodedes at have lidt af Septichæmi (Navlevenebetændelse), andre var ufødte og atter andre var under Slagtningen og Transporten behandlet paa en saa skjødesløs Maade at Kjødet derved havde faaet et væmmeligt Udseende.

Desinfektion af diphtheritsmittede Huse tillades kun udførte af den offentlige Desinfektor under Opsyn og Veiledning af Desinfektionslægen. En af Bylægerne er paalagt at have Indseende med, at de for Barselfebersmitte anmeldte Jordemødre desinficere sig selv, Bolig og Uensilier paa forskriftsmæssig Maade. Under et Arbeide i en Gade observeredes lige under en Kirkegaard en gammel Brønd, hvorfra en Træledning førte hen i Retning af et Bageri, og det viste sig ved Sundhedskommissionens Undersøgelse, at denne Ledning leverede Vandet til Bedriften, hvorfor Bageriets Eier forpligtedes til at benytte Vand fra den offentlige Vandlekning.

Af Sygehuse findes foruden Fødselsstiftelsen, Kommunens almindelige Sygehus og Sindssygeasyl, Rosenbergs private Sindssygeasyl og Lungegaardshospitalet, St. Jørgens Hospital for Spedalske og Pleiestiftelsen for Spedalske No. 1. Paa Bergens Klinik behandlede 263 Patienter, hvoraf 5 tilbageliggende fra 1886. Det samlede Antal Liggedage udgjorde 5 260 med en daglig Ugift for hver syg af Kr. 0,33 for Medicin og Forbindingsgjenstande.

Fattigsygepleien. Antallet af de for Fattigvæsenets Regning forpleiede og behandlede Syge sees af følgende Tabel:

Fattige Syge i Bergen.

Behandlede fattige Syge.	Md.	Kv.	Til- sammen.	Deraf.	
				Md.	Kv.
I Hjemmet.....			1788	659	1129
Paa Sygehuset			375	176	199
Paa Arbeidsanstaltens Sygestuer:					
Tilbageliggende fra 1886	36	26	105	61	44
Indlagte fra Byen.....	10	11			
— — Arbeidsanstalten ..	15	7			
I Kuranstalten for Kvinder....			35	-	35
Af Sindssyge:					
I Bergens Sindssygeasyl.....	31	33	106	56	50
- Rosenbergs —	23	13			
- Møllendals —	2	4			
Tilsammen			2409	952	1457

Fattigvæsenets Udgifter udgjorde:

For Syge behandlede paa Sygehuset	Kr. 34 321.86
« — — — — — Sindssygeasyler.....	« 48 772.41
« Kvinder paa Fødselsstiftelsen	« 83.79
Andre Sygeudgifter	« 8 795.95
Jordemodersalærer	« 72.00
Lægelønninger	« 4 130.00

Tilsammen Kr. 96 176.01

Badeindretninger. Foruden Militæretatens og 2 private Badehuse for Strømbade samt Sygehusets med Karbad, Romer-, Damp- og Styrtebad er anlagt en stor offentlig Badeanstalt ved Puddeffjorden.

Om Byens **Apotheker** se den almindelige Beretning.

Nedenstaaende Tabel giver Oplysning om Antallet af Møder i Sundhedskommissionen, Vakcinerede og retsmedicinske Forretninger:

	Sundheds- kommissionen Antal Møder.	Vakcinerede.	Retsmedicinske Forretninger.
Bergens Stadsfysikat.	20	¹⁾ 1017	10

¹⁾ Ved den offentlige Vaccination, som udførtes med den gennem 1886 humaniserede, fra Brüssel importerede animalske Lymfe, vakcineredes 918; af private Læger 99. Cand. med. Madsen anfører at have vakcineret flere Børn med animal Lymfe fra det belgiske Institut, men kun i 3 Tilfælde med positivt Resultat. Til Læger og Hjelpevaksinatører forsendtes 276 Rør, fyldte med Vaccinelymfe. Jordemoderskolens Elever modtog Undervisning i Vaccinationens Udførelse.

XIV. Nordre Bergenhus Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjelpe- vaksinatører.
Amtet ¹⁾		143.00	86 298	12	51	47
1. Lærdal		28.90	7 066	1	4	4
	Lærdal	4.20	2 476	1	1	1
	Borgund	4.00	885	-	-	-
	Aardal	9.00	1 530	-	1	1
	Aurland	11.70	2 128	-	1	1
	Af Lekanger: Gaardene Freningen med underliggende Brug og Thingestad af Fresvig Sogn	-	47	-	1	1
2. Lyster		13.20	5 723	1	3	4
	Lyster	7.20	3 614	1	2	2
	Jostedal	5.10	870	-	1	1
	Af Hafslo Sognene: Joranger	ca. 0.90	467	}	-	1
	Fet		416			
	samt af Solvorn Sogn					
	Gaarden ytre Kroken					
	og det tidligere Urnæs Sogn		356			

¹⁾ Om Folkemængden i Byen Florø den 31te December 1885 se den amindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vækinotører.
3. Indre Sogn		8.20	5 354	1	2	3
	Sogndal	5.10	3 632	1	1	1
	Af Hafslo:					
	Hafslo Sogn	} ca. 3.10 {	1 306	-	1)	1
	Solvorn (undtagen Gaarden ytre Kroken og det tidligere Urnæs Sogn)		416	-	-	1
4. Midtre Sogn		14.80	7 626	1	8	6
	Lekanger (med Undtagelse af det, som hører til Lærdals Distrikt)	4.20	2 272	-	4	3
	Balestrand	6.00	2 167	-	2	2
	Vik	4.60	3 187	1	2	1
5. Ytre Sogn		12.70	8 751	1	6	6
	Evindvik	3.00	3 014	-	1	1
	Utvær	1.70	1 500	-	1	1
	Ladvik og Brekke . . .	2.90	2 044	1	2	2
	Klævold	4.70	1 597	-	1	1
	Bø Sogn af Hyllestad .	0.40	596	-	1	1
6. Ytre Søndfjord . . .		6.20	8 868	1	5	3
	Hyllestad (undtagen Bø Sogn)	1.00	1 918	-	1	1
	Askevold	1.60	3 138	-	1	1
	Ytre Holmedal	3.60	3 812	1	3	1
7. Indre Søndfjord . . .		19.26	11 504	1	5	7
	Indre Holmedal	6.80	3 567	-	2	2
	Jølster	6.20	2 607	-	1	2
	Førde	6.26	5 330	1	2	3
8. Kinn		6.94	8 363	1	2)	4
	Florø, Ladested	-	503	1	1	-
	Kinn	} 6.00 {	4 491	-	1	1
	Bremanger		2 058	-	1	1
	Vefring	0.94	1 311	-	-	1
9. Ytre Nordfjord . . .		4.64	6 356	2	3	3
	Selø	2.70	4 680	2	2	2
	Rugsund Sogn af Davikens Herred	1.94	1 676	-	1	1
10. Nordfjordeidet . . .		5.34	4 580	1	3	2
	Eid	3.48	3 014	1	-	-
	Daviken (undtagen Rugsund Sogn)	1.86	1 566	-	-	-
11. Gloppen	Gloppen	6.00	4 817	1	3	1
12. Indviken		13.82	7 200	1	5	5
	Homindal	1.72	1 699	-	1	1
	Indviken	5.80	3 006	1	2	2
	Stryn	6.80	2 495	-	2	2

1) Forretter tillige i de Sogne af Hafslo Herred, der tilhøre Lysters Distrikt. 2) Bopæl uopgivet for 1.

I nordre Bergenhus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for:	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.
Typhoidfeber	120	11	120	31	9	8	8	5	5	4	4	6	8	9	23	120	11
Cerebrospinalmeningit	31	7	31	1	1	1	6	21	-	1	-	-	-	-	-	33	9
Barsel-feber	25	13	25	3	-	6	2	2	1	2	-	-	1	5	3	25	13
Vandkopper	6	-	6	3	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Skarlagensfeber	91	3	91	9	17	6	5	8	8	4	5	25	2	2	-	91	3
Mæslinger	4	-	4	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4	-
Rosen	136	4	136	11	17	11	16	14	17	20	7	4	5	12	2	138	6
Kighoste	119	-	119	4	-	9	7	12	-	22	9	22	27	3	4	122	3
Diphtherit	192	44	192	34	19	37	11	5	14	14	13	6	19	11	9	213	65
Strube-hoste	42	23	42	4	4	1	2	2	14	6	-	3	4	2	-	44	25
Kusma	38	-	38	4	-	1	1	-	1	-	4	1	8	7	11	38	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	616	15	616	46	58	77	58	74	70	53	40	27	39	33	41	617	16
Katarrhalsk og follikulær Angina	172	-	172	15	33	16	14	15	11	16	7	3	15	11	16	172	-
Lungebetændelse	359	63	359	28	31	36	36	65	39	24	12	15	14	33	26	361	65
Brystbetændelse	113	5	113	7	11	12	13	15	18	12	8	3	-	6	8	113	5
Gigtfeber	89	2	89	7	7	8	4	6	15	11	9	4	5	5	8	89	2
Diarrhoe (akut)	279	7	278	21	28	24	35	16	35	26	22	11	7	18	35	281	9
Cholera nostras																	
Blodgang	11	1	11	-	-	7	3	-	-	-	-	-	1	-	-	11	1
Skjørbug	2	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Tilsammen	2445	198	2444	229	236	260	222	262	252	215	140	130	155	157	186	2480	233

I nordre Bergenhus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

Nordre Bergenhus Amt. 1887.

147

	Fordeling paa Lægedistrikterne:																							
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	Lærdal.		Lyster.		Indre Sogn.		Midtre Sogn.		Ytre Sogn.		Ytre Søndfjord.		Indre Søndfjord.		Kinn.		Ytre Nordfjord.		Nordfjord-eidet.		Gloppen.		Indviken.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Typhoidfeber	11	1	-	-	1	-	2	-	10	-	28	2	17	2	13	1	9	1	6	1	17	1	6	2
Cerebrospinalmeningit .	-	-	-	-	31	7	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	1	1	-	-	5	2	2	-	1	-	2	2	4	3	7	3	-	-	1	1	-	-	2	1
Vandkopper	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	4	-	17	1	2	-	-	-	10	-	1	-	15	-	-	-	12	-	10	1	2	1	18	-
Mæslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
Rosen	1	-	3	-	2	-	11	-	5	1	8	-	26	3	62	-	2	-	1	-	2	2	15	-
Kighoste	19	3	28	-	35	-	21	-	10	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherit	-	-	-	-	11	2	-	-	21	7	10	2	54	25	67	12	7	2	12	3	10	4	21	8
Strubehoste	-	-	-	-	11	5	3	-	-	-	-	-	12	9	11	8	-	-	-	-	5	2	2	1
Kusma	5	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1)6	-	10	-	-	-	12	-	-	-
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit. .	35	1	9	1	35	-	28	1	40	1	65	1	67	1	92	5	16	-	65	2	73	3	92	-
Katarrhalsk og folliku- lær Angina	12	-	8	-	8	-	12	-	24	-	20	-	19	-	18	-	4	-	17	-	9	-	21	-
Lungebetændelse	36	4	7	-	38	8	26	4	35	7	41	15	17	3	55	5	4	2	13	5	57	8	32	4
Brystbetændelse	12	-	11	-	3	-	4	-	22	-	7	1	6	1	14	1	6	1	2	-	14	1	12	-
Gigtfeber	15	-	14	-	3	-	7	-	5	-	3	-	9	1	9	-	2	1	2	-	8	-	12	-
Diarrhoe (akut)	16	-	1	1	16	3	16	1	19	1	21	-	29	-	85	-	18	1	27	1	22	-	12	1
Cholera nostras																								
Blodgang	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Skjørbug	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	169	10	98	3	207	28	134	6	202	17	222	23	277	50	441	35	90	8	156	14	235	22	249	17

1) Mange flere angrebne i Landdistriktet.

Liste over forskellige, væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.						
	Tilfælde.	Dødsfald.						1		2		3	
			M.	K.	M.	K.		Lærdal.		Lyster.		Indre Sogn.	
								Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Chronisk Rheumatisme .	145	-	5	4	66	70	11	8	-	8	-	2	-
Fnat	41	-	7	8	17	9	6	3	-	-	-	9	-
Skurv	5	-	2	2	1	-	4	-	-	1	-	2	-
Kjertelsyge	75	-	31	40	1	3	12	4	-	2	-	12	-
Rachit	36	-	18	18	-	-	7	2	-	15	-	-	-
Simpel Meningit.	30	23	4	9	9	5	10	1	-	2	-	2	2
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose .	15	14	6	6	2	-	5	4	3	-	-	-	-
Lungetuberkulose	147	44	13	11	51	69	12	32	6	3	2	3	2
Kræft	73	¹⁾ 33	-	-	33	34	11	10	-	5	2	2	1
Morbus Brightii	35	8	-	1	17	15	12	7	1	2	-	4	1
Blegsot og Anæmi	675	2	27	64	62	521	12	68	-	95	-	93	-
Menstruationsuordener . .	64	-	-	-	-	64	7	-	-	6	-	-	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	830	7	22	39	294	472	12	78	1	33	-	26	-
Ormesygdomme	67	-	11	34	2	8	9	28	-	-	-	2	-
Drankersygdomme	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Struma	6	-	-	-	-	6	3	2	-	-	-	-	-

¹⁾ 32 Cancer. 1 Osteosarcoma.

¹⁾ 32 Cancer, 1 Osteosarcoma.

Sundhedstilstanden betegnes i det Hele som ganske god, undtagen i Søndfjord, hvor den omtales som mindre god, tildels slet, væsentligt paa Grund af epidemiske Sygdommes Udbredning.

Dødeligheden. Dødeligheden var usædvanlig stor for Amtet. De Dødes Antal udgjorde 1485 eller 17,0 pro mille af den beregnede Middelbefolkning i Aaret (87 400).

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes foranstaaende efter Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 146 og 147).

Typhoidfeber var adskilligt hyppigere end i de 4 foregaaende Aar. Fra Lærdal berettes, at der i September fra Balestrand kom 2 Patienter, som viste sig at lide af Typhoidfeber; da de ikke kunde forpleies i Lærdalsøren, bleve de strax sendte hjem igjen. I Slutningen af November optraadte paa Lærdalsøren flere Tilfælde hos Folk, der hentede sit Vand fra et Par Brønde i Nærheden af det Sted, hvor de 2 omtalte Patienter havde opholdt sig, og som Distriktslægen, uagtet ingen Beboere i Husene, hvor de Syge havde opholdt sig, bleve angrebne, nærmest tror at maatte forklare ved de Syges Exkrementer i Nærheden af de nævnte Brønde. «At sidde paa Hug ude paa Marken», selv om Klosettet staar aabent lige ved Siden af ham, siges endnu almindeligt i Sogn. Vandtagning fra nævnte Brønde blev forbudt, og siden optraadte ingen nye Tilfælde. (Møinichen). I ytre Søndfjord viste

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne :																	
4		5		6		7		8		9		10		11		12	
Midtre Sogn.		Ytre Sogn.		Ytre Søndfjord.		Indre Søndfjord.		Kinn.		Ytre Nordfjord.		Nordfjord-eidet.		Gloppen.		Indviken.	
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dødsf.
7	-	42	-	10	-	8	-	-	-	7	-	4	-	18	-	31	-
-	-	4	-	-	-	15	-	-	-	4	-	-	-	-	-	6	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
3	-	8	-	2	-	3	-	9	-	4	-	4	-	16	-	8	-
-	-	5	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	7	-	4	-
6	5	3	3	1	1	3	3	2	2	2	2	-	-	4	1	4	4
-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	1	-	-	1	1	7	7
5	2	50	7	10	4	6	4	9	4	7	2	2	1	8	3	12	7
2	2	21	4	3	3	4	4	4	4	1	1	-	-	14	6	7	6
1	-	2	-	3	-	1	1	3	2	2	1	1	1	5	1	4	-
83	1	45	-	38	1	18	-	57	-	47	-	23	-	66	-	42	-
3	-	23	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	9	-	15	-
53	2	118	-	65	-	93	-	107	-	13	-	36	2	125	1	83	1
1	-	-	-	4	-	4	-	5	-	1	-	-	-	12	-	10	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-

sig i Aarets første Maaneder flere Tilfælde, der antages at skrive sig fra en Person, der havde faaet Sygdommen paa Fisket og døde. Lægens Erklæring, at det var Typhoidfeber, blev modtagen med Mistillid, saa der uagtet hans udtrykkelige Forbud holdtes stort Gravøl over den Afdøde. I April syntes Sygdommen foreløbig standset, men i Mai viste den sig igjen; i Juni optraadte den med en Gang paa en Gaard Helle, 20 Kilom. længere ud i Fjorden, hvorfra en Tjenestepige, der dog ikke selv angrebes, nogen Tid iforveien havde været i Besøg paa den sidst angrebne Gaard. I det Hele angrebes i denne Epidemi 28 Personer (desuden 6 ved Slutningen af Aaret forud), hvoraf 3 døde. I indre Søndfjord optraadte Sygdommen først paa Gaarden Ordal i Helgheims Annex til Jølster; Smitten antages bragt ved en omreisende Handelskarl. En ældre Kone, der havde pleiet de Syge, blev angreben; det Hus, hvor hun boede, laa temmelig nær en Bæk, hvis Vand benyttedes af 2 længere nede liggende Nabohuse. Her udbred Sygdommen senere, og 5 Personer angrebes. Til Kinn indførtes den ved Fiskere, men fik ingen videre Udbredning. I ytre Nordfjord angrebes først Distriktslægens Tjenestepige og døde, senere et af hans Børn og hans Hustru; Sygdommen optraadte spredt, uden at Smittekilden kunde opspores. Til en Gaard i Daviken, Nordfjordeidet, bragtes Smitten sandsynligt ved en af de Angrebnes Moder, som nogen Tid iforveien havde pleiet en Datter, der døde af Typhoidfeber i ytre Nord-

fjord. Paa Gaarden Kvila i Gloppen blev en Barselkone syg og døde; nogen anden Smittekilde kunde ikke paavises, end at hun kort før Nedkomsten havde ryddet op i en Del gamle Filler og Sjøppe, der henlaa i et Skur; efter Sigende skulde der paa Gaarden have været Nervefeber for 30 Aar siden. Andre af Husets Beboere angrebes ogsaa, ligesom Smitte herfra bragtes til Gaarden Kobberstad, men hos de senere Angrebne havde Sygdommen et mildere Forløb, saa de tildels gik oppe. Til et Par Gaarde i Stryn i Indviken bragtes Smitte med af Fiskere fra Havkysten; faa Personer angrebes.

Af **Cerebrospinalmeningit** optraadte en Epidemi i indre Sogn. Allerede Høsten 1886 var der forekommet et enkelt Tilfælde i indre Sogn, flere i Lyster. Vaaren 1887 brød Sygdommen ud i Stedje og Hafslo Sogne, særlig paa flere Gaarde sidstnævnte Sted. Adkomsten til disse var dog paa Grund af Isforholdene saa vanskelig, at alle Angrebne ikke kunde besøges, men fik tilsendt Medicin; 22 Individuer angrebes, nogle af dem døde. Kun i et Hus fandtes 2 Syge paa én Gang, ellers kun enkeltvis. Husene laa langt fra hinanden, og samtlige angrebes i Løbet af 2 à 3 Uger. (Engh). Paa en Gaard i Helgheim i indre Søndfjord døde 2 Børn af Sygdommen uden nærmere Oplysning om Smitteforholdene.

Barselfeber. Paa en Gaard i Naustdals Annex til Førde (indre Søndfjord) indtraf 3 Tilfælde; samtidig var der flere syge af Rosen, og i det ene Hus vare 2 Børn Aaret forud døde af Diphtherit. I indre Sogn optraadte Sygdommen oftere end almindelig, uden at Infektionskilden kunde konstateres.

Skarlagensfeber viser betydelig Aftagen mod Aaret forud. Fra Lærdal anføres kun 4 Tilfælde fra Fjeldstuen Maristuen, hvorhen Smitten antages bragt fra Slægtninge, der havde haft Sygdommen ved Slutningen af Aaret forud. I Lyster standsede den ved Høstens Begyndelse (cfr. Beretningen for 1886). Fra indre Sogn anføres kun 2 Tilfælde, og i midtre Sogn kan Sygdommen ikke sees at have forekommet. Fra Nordfjordeidet anføres, at den ved Aarets Begyndelse var ikke lidet udbredt i Distriktet, men med mildt Forløb; det samme milde Forløb omtales ogsaa fra Indviken, hvor den i Løbet af Sommeren og Høsten optraadte særlig i Stryns Prestegjeld.

Mæslinger nævnes alene fra indre Sogn og Gloppen, men kun faa kom under Behandling.

Af **Rosen, Lymphangit** og **Pyæmi** anføres ikke faa Tilfælde fra ytre og indre Søndfjord samt Kinn, Gloppen og Indviken. Fra ytre Søndfjord berettes saaledes om flere meget akut forløbende Tilfælde, der endte dødeligt før Lægens Ankomst, men hvor Diagnosen sandsynligst maatte stilles paa denne Sygdom (Bylder paa Kroppen). I indre Søndfjord syntes flere Tilfælde at skrive sig fra hjemvendende Fiskere fra Florø og Bremanger. Den i Aaret forud under Vinterfisket optraadte Lymphangit i Kinn (cfr. Distriktslæge Lorentzens Beskrivelse i Bilag V, Pag. 247 i Beretningen for 1886) fortsatte sig ogsaa i 1887. Ialt opføres 64 Tilfælde af Rosen (Lymphangit) og Pyæmi, 11 Dødsfald af Pyæmi. I Gloppen endte af 5 Tilfælde af Pyæmi de 3 dødeligt; ved alle var en Flis stukket under en Negl, hvorefter der blev indgnedet Terpentin eller Petroleum og i et Tilfælde Sildelæge.

Kighoste forekom epidemisk i Aardal i Lærdal, tildels med ondartet, dødelig Karakter, ligesaa nævnes den som udbredt i Lyster; den forekom ogsaa i indre Sogn, ytre Søndfjord og Dele af indre Søndfjord.

Diphtherit optraadte som Epidemi særlig i indre Søndfjord og Kinn, fortsat fra Aaret forud. Fra førstnævnte Distrikt berettes, at Sygdommen optraadte i Skolehuset i Sande Annex til indre Holmedal, hvor 4 af Lærerens Børn bleve syge, og et døde. Skolen flyttedes strax, og ingen af Eleverne smittedes. Paa Aalhus i Jølster døde 3 Børn, der havde ligget i én Seng, af Larynx-

diphtherit; Vandhuset blev flyttet og Afløbsrende anlagt, Kjælder og Underrum kalkslaaede. I Kinn fik den en betydelig Udbredelse, antagelig ved den store Tilstømning af Fiskere. Dødeligheden ikke usædvanlig stor (67 kjendte Tilfælde, hvoraf 12 dødelige). Fra Indviken berettes, at en Omstreifer, for hvem et lidet Barn, der ikke var tilseet af Læge, døde, bragte Sygdommen til en Plads i Hæggebygden i Hornindal, hvor alle 3 Angrebne, Moder og 2 Smaabørn, døde. I de øvrige Distrikter forekom den mere spredt; fra Lærdal, Lyster og midtre Sogn anføres ingen Tilfælde.

Kusma forekom epidemisk i Lærdal, ligesaa anføres fra indre Sogn og Kinn; i ytre Nordfjord vandt den overordentlig Udbredning, med usædvanlig hyppige Metastaser til Testiklerne.

Lungebetændelse var udbredt i flere Distrikter. Fra Lærdal omtales en Epidemi af Sygdommen paa Frønningen, der syntes at udbrede sig ved Smitte og var meget ondartet. Epidemisk Optræden anføres ogsaa fra indre Sogn i en liden Kreds i Solværn Sogn; paa en Gaard laa 3 Syge, hvoraf 2 døde. I midtre Sogn optraadte Sygdommen spredt og uden epidemisk Karakter. I Aarets Begyndelse siges en Del Tilfælde i Brække Sogn af ytre Sogns Distrikt at have vist sig tydeligt infektiøse. I ytre Søndfjord omtales Sygdommen som ganske usædvanlig udbredt, tildels ogsaa her med epidemisk Karakter. I Nordfjordeidet forekom Tilfældene spredt, intet af dem antages forårsaget ved Smitte, flere havde aabenbart paadraget sig Sygdommen ved at arbeide sig sved paa Marken under skarp Østenvind. (A. Pihl). I Gloppen var den ogsaa meget udbredt, men havde for det meste mildt Forløb. I Hornindalen optraadte næsten samtidigt 3 Tilfælde inden samme Husstand.

Gammelostforgiftning omtales fra ytre Søndfjord i Læknessund i Sulen, hvor alle, som havde smagt paa en nys fra Sogn hjemført, stor Ost, bleve syge med de sædvanlige Symptomer, men samtlige kom sig mere eller mindre snart.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tilsammen Behand- lede.	Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikter:					
			1	2	4	8	9	10
			Lærdal.	Lyster.	Midtre Sogn.	Kinn.	Ytre Nord- fjord.	Nord- fjord- eidet.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilfælde.	Tilfælde.
Syphilis	3	1	-	-	-	3	-	-
Gonorrhoe og Urethrit.	14	6	2	3	4	2	2	1

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsættes foranstaaende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel. (Se Side 148 og 149).

Døde af Lungetuberkulose. For det hele Amt udgjorde Dødsprocenten 7,3 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 12,0 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. I Landdistrikterne henholdsvis 7,2 pCt. og 11,9 pCt. Se Tabel paa næste Side.

Fra Lyster omtales **Blegsot** og **Anæmi** som hyppige, ligesaa fra ytre Søndfjord og ytre Nordfjord; i sidstnævnte Distrikt betegnes anæmiske Tilfælde endog som overordentligt hyppige.

Ormesygdom kom sjelden under Lægebehandling i indre Sogn, uagtet den synes at være hyppig nok; Vedkommende behandle sig selv med de vanlige Ormemidler.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lungetuber- kulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Lærdal	36	6	10	26
Lyster	18	2	3	15
Indre Sogn	39	2	28	11
Midtre —	36	2	6	30
Ytre —	46	7	17	29
Ytre Søndfjord	51	4	23	28
Indre —	123	4	50	73
Kinn	74	4	35	39
Florø, By	14	1	5	9
Landdistrikt	60	3	30	30
Ytre Nordfjord	23	2	8	15
Nordfjordeidet	37	1	14	23
Gloppen	59	3	22	37
Indviken	59	7	17	42
Nordre Bergenhus Amt	601	44	233	368
Deraf i By	14	1	5	9
— - Landdistrikt	587	43	228	359

Af **Sindssygdom** forekom 3 nye Tilfælde i en Grænd paa Vaagsøen i ytre Nordfjord. Sindssygdom har her i mange Aar været usædvanligt hyppig. Generationers Drukkenskab, Indgifte og den isolerede Beliggenhed lige ud mod Havet bidrage sandsynlig væsentligt hertil. (O. Hiorth).

Obstetriciske Operationer. Efterfølgende Tabel (Side 153) giver en Oversigt over de af Lægerne udførte obstetriciske Operationer med Angivelse af Indikationer og Udfald. Tilsammen udførtes 35, hvoraf i Lærdal 4, i Lyster 2, i indre Sogn 3, i midtre Sogn 6, i ytre Sogn 1, i indre Søndfjord 1, i ytre Søndfjord 2, i Kinn 6, i ytre Nordfjord 3, i Gloppen 2, i Indviken 5.

Jordemoderhjælpen. I Kirkebø Annex til Ladvik i ytre Sogn foretoges en Tangforretning af Jordemoderen sammesteds med heldigt Resultat. Jordemødrene i Ladvik Hovedsogn og Brække have ogsaa lært at bruge Tang ved Fødselsstiftelsen i Bergen. (Stendal).

Antal **Fødte** og **Døde** vil sees af Tabellen Side 154.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 955 Fødte over Døde og Forholdet mellem disse og hine = 100 : 60,9.

Døde paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 19 Kvinder paa Barselseng. Lægerne opgive Dødsårsag for 15, deraf Barselfeber 13, Lungebetændelse 1, Dystokia 1.

Obstetriciske Operationer i nordre Bergenhus Amt.

Indikation.	Tangforløsning.			Vending.			Udtrækning.		Perforation.	Embryotomi.	Efterbyrdsoperation.
	Mødre	Børn		Mødre		Børn	Mødre	Børn	Mødre	Moder	Moder
	lev.	lev.	dødf.	lev.	død.	dødf.	lev.	dødf.	levende.	levende.	levende.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	16	13	¹⁾ 3	1	-	²⁾ 1	1	⁶⁾ 1	-	-	-
Utilstrækkelige, smertefulde Veer og stort Foster	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rigide Fødselsveie	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	7	2	³⁾ 5	-	⁴⁾ 1	1	-	-	2	-	-
Forsømt Skulderleie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Fremfalden Navlesnor	-	-	-	-	-	-	1	⁵⁾ 1	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgiven Indikation	⁷⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	27	19	8	1	1	2	2	2	2	1	1
		27		2							

¹⁾ Et Foster raaddent. ²⁾ Først Anlæg af Tang, siden Vending; Barnet dødt, Tryk paa Navlesnoren. ³⁾ 1 Foster asfyktisk, døde 1½ Døgn gammelt. ⁴⁾ Dødsarsag: Lungebetændelse. ⁵⁾ 1ste Tvilling, 2den født i Isseleie ved Naturens Hjelp. ⁶⁾ Fosteret døde under Operationen. ⁷⁾ Tangforretningen udførtes af Jordemoderen i Kirkebo i Ladvik Prestegjeld.

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Levende Fødte.	Døde				Død-fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar-sel-seng.		ved ulykke-lige Hæn-delser.	ved Selv-mord.	ved Drab.
Lærdal	188	85	15	2	-	10	8	-	-
Lyster	154	69	15	2	1	5	-	-	-
Indre Sogn	146	121	13	3	1	6	-	-	-
Midtre —	255	108	21	1	1	7	3	2	-
Ytre —	268	158	17	3	2	9	7	-	-
Ytre Søndfjord	222	170	22	1	6	11	5	-	-
Indre —	327	215	28	2	3	9	4	-	-
Kinn	218	211	30	1	1	9	3	-	-
Flørø, By	21	14	5	-	-	1	-	-	-
Landdistrikt	197	197	25	1	1	8	3	-	-
Ytre Nordfjord	186	89	12	-	1	5	8	-	-
Nordfjordeidet	139	77	12	-	1	3	-	-	-
Gloppen	133	75	8	1	-	7	2	-	-
Indviken	204	107	14	2	2	2	1	-	1
Nordre Bergenhus Amt	2440	1485	207	18	19	83	41	2	1
Deraf i By	21	14	5	-	-	1	-	-	-
— - Landdistrikt	2419	1471	202	18	19	82	41	2	1

De hyppigste Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byer.	Land-distrikterne.
Alderdomssvaghed	68	-	68
Diphtherit	65	1	64
Lungebetændelse	65	-	65
Lungetuberkulose	44	1	43
Kræft	33	-	33
Strubehoste	25	-	25
Pyæmi	25	3	22
Simpel Meningit	23	-	23
Akut Bronchit	15	4	11
Chronisk —	15	-	15
Tuberkuløse Betændelser	14	2	12
Peritonit	14	1	13
Organisk Hjertesygdom	14	1	13

Veirliget var i det Hele ugunstigt, særlig vare Sommeren og Høsten for det meste regnfulde og kolde; Høstudbyttet i faa Distrikter som et Middelsaars, oftere under, særlig hvad Kvaliteten angaar.

Levemaade og hygieniske Forhold. Angaaende disse bemærkes fra Lærdal: «Jeg hører af andre saakaldte conditionerede Folk Tale om, hvor meget bedre Bønderne nu stelle, og hvor meget større Renligheden er. Men saadanne Folk komme til Bønderne under Festligheder, ved høitidelige Anledninger eller efter forudgaaet Tilsigelse, og da er der vasket og oppudset til deres Ankomst. Lægen derimod kommer til Folk paa hvilkensomhelst Tid af Døgnet ofte uden at ventes, og han faar da se dem i deres daglige Stel. Han maa selv gjøre Gryden eller Karret rent, hvis han skal bruge dem, han maa stedse præke om, at de Syge skulle have frisk Luft, og at de selv og deres Omgivelser skulle holdes rene». Distriktslægen beklager, at der som Regel gjøres liden Fremgang i Bearbejdelse af Landboprodukter, i Havestel og Fjærkræavl; samtidig med at Gutternes Tid optages med Politik og Deklamation paa «Maalet», undervurdere, de det legemlige Arbeide, medens Pigerne ofte præsentere sig med broderede Linener, men ikke forstaa at stoppe sine Strømper. Om Drikfældigheden bemærker Distriktslægen sammesteds, at dens Aftagen tildels beror paa, at Handel med berusende Drikke er forbudt paa Landsbygden. Paa et Sted som Lærdalsøren, hvor der er Apothek, bliver dette naturligvis benyttet til derfra at faa Surrogater for Brændevin. Apothekeren kan være en meget forsigtig Mand, som gjerne vil rette sig efter de Bestemmelser, der omhandle Udleverelsen af spirituøse Drikke fra Apotheket. Men enten maa han bestemt negte Udleverelsen af Nafta og Hoffmannsdraaber til alle, der ikke have Recept, eller ogsaa bliver han narret af Publikum. Ved alle større Forsamlinger paa Lærdalsøren f. Ex. Thing- og Handelsstevner bestaar Publikum tildels af Fremmede fra Valdres, Hallingdal eller Havkysten. Disse Fremmede kunne med god Grund anføre, at de benytte Anledningen under sit Nærvær paa et Sted, hvor der er Apothek, til at forsyne sig og sine Naboer med saadanne Sager, der bruges som Husraad, og det er da især de nævnte Draaber samt Kamferolie og Terpentin. Men at en stor Del af disse Medikamenter bruges til en Hjertestyrkning baade af Kjøberne selv og af de Indfødte, kan man tydelig opdage, da man paa Landeveien kjender Duften i lang Afstand. Desuden bruge de Nærboende ved saadanne Leiligheder de Fremmede som Kommissionærer ved Indkjøbet; thi de vide godt, at de selv fra Apotheket enten slet ikke faa Noget eller kun en saa liden Portion, at det ikke kan tilfredsstille deres Tørst. (Möinichen). I Lyster siges Herredet af samme Navn at staa høiest i hygienisk Henseende, saa Hafslo og tilslut Jostedal, skjønt ogsaa sidstnævnte Sted synes at gaa fremad under forbedrede Kommunikationer. I midtre Sogn siges Jorddyrkingen at gaa jevnt fremad, eftersom Udskiftningerne blive færdige. Sandsen for et fornuftigere Stel er overalt vakt. Sultefodring efter gammel Skik er forbi, omend Fodringen fremdeles just ikke kan kaldes rigelig. Ordningen af Kaarydelserne lægger her Hindringer iveien; thi de Gamle ville have Foder til saa mange Dyr, som de selv i sin Tid have ydet sine Forældre, hvilket kan lede til, at Kaarydelserne blive ganske uforholdsmæssige, idet det let kan hænde, at Kaarfolkene derved ville faa næsten ligesaamange Kjør som Gaardbrugeren. At faa den gamle Maade afløst med Ydelse af et vist Kvantum Produkter vil vistnok være af stor Nytte. Amtets Landhusholdningsselskab tog sig i sin Tid af dette Forhold, men gammel Uvane er seig at faa Bugt med. Sundhedsforskrifternes Paabud om bestemt Afstand mellem Vaaningshus og Udhuse samt Søpledungens Fjernelse fra Dørhellen har bevirket nogen Forandring til det Bedre med Hensyn til Rummenes Renlighed. Men saalænge Husdyrene have fri Adgang lige indpaa Husvæggen, hvor de desuden sparke op Grunden, kan det aldrig blive rigtigt pent. Husene ere smukkere end før, men

Spærrestuerne vige for Lemstuer, og det er med Hensyn til Luftvexlingen ingen Vinding. (Meyer). Fra ytre Søndfjord udtaler Distriktslægen sin Tilfredshed med, at Salg af al Slags Spirituosa paa Dale nu er ophørt. Den sidste Tid benyttede man sig rigtignok af Varerne i saa stor Skala, at Beholdningen var optrukken, før Aaret var forbi, og Drukkenskab og Slagsmaal hørte derfor til Dagens Orden paa Dale. (T. Herlofsen). Fra Kinn roses Befolkningens Ædruelighed under Fisket; Udbyttet af dette var antagelig særdeles betydeligt og blev godt fordelt, da saagodtsom den hele Befolkning var med enten paa den ene eller den anden Maade. (Lorentzen). I ytre Nordfjord betegnes Levemaade og hygieniske Forholde fremdeles som mislige; i Gloppen spores derimod Fremgang, Udskiftningen af Gaardene fortsættes fremdeles, og de ny opførte Huse ere godt og bekvemt indrettede, i de fleste med særskilt Kjøkken og i mange med egne Soveværelser. (C. J. Bugge). I Indviken var der i økonomisk Henseende endnu ingen Forandring til det Bedre.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske Forret- ninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	12	801	32	2070	14
Lærdal	1	82	¹⁾ 2	147	-
Lyster	1	70	²⁾ 4	146	-
Indre Sogn	1	34	³⁾ 1	126	2
Midtre —	1	72	⁴⁾ 5	225	2
Ytre —	1	62	⁵⁾ 1	232	uopgivet
Ytre Søndfjord	1	123	⁶⁾ 3	133	2
Indre —	1	64	⁷⁾ 5	422	1
Kinn	1	163	⁸⁾ 3	109	3
Ytre Nordfjord	1	50	⁹⁾ 1	158	2
Nordfjordeidet	1	14	¹⁰⁾ 1	87	-
Gloppen	1	21	¹¹⁾ 2	121	uopgivet
Indviken	1	46	¹²⁾ 4	164	2

¹⁾ Aurland 2. ²⁾ Jostedal 4. ³⁾ Sogndal 1. ⁴⁾ Vik 2, Balestrand 2, Løkanger 1.
⁵⁾ Kirkebø 1. ⁶⁾ Ytre Holmedal 1, Askevold 1, Hyllestad 1. ⁷⁾ Førde 2, Jølster 1, indre
Holmedal 2. ⁸⁾ Florø 1, Vefring 1, Bremanger 1. ⁹⁾ Selø 1. ¹⁰⁾ Eid 1. ¹¹⁾ Gloppen 2.
¹²⁾ Indviken 1, Stryn 1, Hornindalen 2.

Om Amtets **Apothek** se den almindelige Beretning.

Sygehuse. Distriktslægen i ytre Nordfjord har paa sin Eiendom ladet indrette to smaa Sygestuer til Indlæggelse af Patienter, der tiltrænge Sygehusbehandling.

XV. Romsdals Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinerer.
Amtet ¹⁾		114.70	117 220	21	3	70	62
1. Vestre Søndmøre		6.70	10 718	1	-	8	7
	Vanelven	2.60	2 615	-	-	2	1
	Herø	1.60	2 729	1	-	2	1
	Sandø		2 487	-	-	1	2
	Ulfsten	2.50	2 887	-	-	3	3
2. Indre Søndmøre		9.60	7 353	1	-	3	3
	Ørsten	6.10	2 063	1	-	2	2
	Volden		3 485	-	-		
	Hjørendfjord	3.50	1 805	-	-	1	1
3. Østre Søndmøre		17.20	6 404	1	-	6	6
	Stranden	3.50	2 351	1	-	2	2
	Norddalen	9.30	2 337	-	-	2	2
	Sunelven	4.40	1 716	-	-	2	2
4. Ørskog		6.90	9 983	1	-	4	5
	Søkelven	2.70	2 043	1	-	2	2
	Ørskog		1 738	-	-		
	Skodje	1.60	2 738	-	-	1	1
	Vestnæs	2.60	3 464	-	-	1	2
5. Nordre Søndmøre		2.20	13 726	3	1	9	6
	Aalesund	-	5 603	3	1	-	-
	Borgund	1.40	5 381	-	-	-	-
	Harham	0.80	2 742	-	-	-	-
6. Ytre Romsdal		6.50	12 974	3	-	7	6
	Molde, Kjøbstad	-	1 672	3	-	1	-
	Bolsø	2.20	3 821	-	-	1	1
	Bud	1.10	2 080	-	-	1	1
	Akerø	1.10	2 228	-	-	2	2
	Sandø	0.29	736	-	-	1	1
	Frænen	1.90	2 437	-	-	1	1
7. Indre Romsdal		17.80	11 045	1	-	5	5
	Gryten	8.00	3 052	-	-	1	1
	Eid	2.00	684	1	-	1	1
	Vold		996	-	-	1	1
	Veø	1.60	2 570	-	-	1	1
	Næset	6.20	3 743	-	-	1	1

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
8. Søndre Nordmøre		5.71	20 055	5	2	11	8
	Christianssund, Kjøbstad	0.11	8 251	5	2	3	-
	Kværnæs	2.80	6 556	-	-	4	4
	Fredø og Grip	0.40	1 489	-	-	2	2
	Øre	1.90	2 489	-	-	1	1
	Strømsnæsset	0.50	1 270	-	-	1	1
9. Sundalen		15.80	6 295	2	-	6	6
	Sundalen	9.20	2 302	1	-	2	2
	Øksendalen	4.30	1 329	-	-	2	2
	Tingvold	2.30	2 664	1	-	2	2
10. Surendalen		17.75	9 235	2	-	5	4
	Stangvik	3.70	3 225	-	-	3	-
	Surendalen	7.20	3 105	2	-	1	-
	Rindalen	6.40	2 772	-	-	1	-
	Heggemstranden og Staknæs Bygdelaq af Halse Herred	0.45	133	-	-	-	-
11. Nordre Nordmøre		8.45	9 432	1	-	6	16
	Edø	2.20	2 865	-	-	-	-
	Tustern		1 339	-	-	-	-
	Aure		3 906	1	-	-	-
	Halse (undt. Heggem- stranden og Staknæs Bygdelaq)	1.05	1 322	-	-	-	-

Sundhedstilstanden var i det Hele meget tilfredsstillende. Epidemiske Sygdomme forekom ikke i nogen betydeligere Udstrækning og i Almindelighed med mild Optræden. Lungebetændelse og Typhoidfeber optraadte noget hyppigere end Aaret forud. Skarlagensfeber, Kighoste og katarrhalske Sygdomme vare sjældnere end i 1886.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1712 eller 13,3 pro mille af den beregnede Middelbefolkning (129 200). Dødeligheden Aaret forud var 13,6 pro mille.

Typhoidfeber var i vestre Søndmøre begyndt i Slutningen af 1886 paa Gaarden Sandnæs i Søvdø Sogn af Vanelven og Gaarden Sundnæs i Røvdø Sogn af Sandø, uden at disse Tilfælde stode i Forbindelse med hinanden. I Søvdø udbredte den sig til de nærliggende Gaarde, men naar undtages de første Tilfælde, hvoraf to endte dødeligt, var Sygdommen ikke ondartet, og der forekom flere abortive Tilfælde. I Røvdø indskrænkedes Sygdommen til den ene Gaard. I østre Søndmøre forekom 1 Tilfælde i ytre Dal, hvor Sygdommen tidligere flere Gange er optraadt, og desuden 3 andre Tilfælde i forskellige Sogne, et af disse hos en fra Nordland hjemkommen Fisker. I Ørskog forekom i Februar og Marts 3 Tilfælde paa en Gaard i Skodje, hvor Gaardmandskonen i 1885 var død af Typhoidfeber; Gaardens nye Eier og Hustru havde rørt op i nogle Filler

i Husets Kjælder. Begge disse og Tjenestepigen bleve syge. I Nabogaarden forekom ogsaa et Par Tilfælde, og i December angrebes i samme Grænd, i nærmeste Tun, først en Tjenestepige og i det følgende Aar flere af Familiens øvrige Medlemmer. I April forekom et Par Tilfælde i Vatne og i September 4 Tilfælde paa Gaarden Vik og 2 paa dennes Nabogaard, ved Smitte fra Vik, ved Tombrefjorden i Vestnæs. Efterat Typhoidfeber for nogle Aar siden var bleven indbragt ved Smitte fra Nordland, har der aarligaars været flere Tilfælde over hele den østre Strand af Tombrefjorden. (C. A. Randers). I søndre Nordmøre forekom 3 Tilfælde i Aalesund og desuden en Del spredte Tilfælde, hvoraf et paa den nordligste Gaard i Harham Prestegjeld paa Harøen; paa en nærliggende Gaard, hørende til Akerø Prestegjeld og ytre Romsdals Lægedistrikt forekom 6 Tilfælde i et Hus, til hvilket Smitten anføres at være kommen fra Aalesund, hvor en af Husstanden havde været i Besøg. En Tjenestepige i dette Hus bragte Sygdommen til sit Hjem, hvor hun døde og smittede 2 af sin Familie. I ytre Romsdal forekom 4 Tilfælde i Molde og nogle enkelte isolerede Tilfælde i Landdistriktet. I Christianssund — søndre Nordmøre Distrikt — angrebes alle 8 Beboere i et Hus paa «Indlandet», samtidigt som Sygdommen forekom i et Par Nabohuse. I Sundals Distrikt forekom Tilfældene paa en Gaard i Tingvold og i nordre Nordmøre paa Tustern, hvoraf i Januar 4 i samme Hus og i Marts i et Nabohus. Sygdommen var her mild.

Barselfeber. Fra østre Søndmøre opgives et Tilfælde, hvor Konen fødte i samme Værelse, hvor der laa 3 af Skarlagensfeber haardt angrebne Børn. I nordre Nordmøre forekom 6 Tilfælde i Edø Herred paa et begrændset Strøg, hvor Boliger og hygieniske Forhold vare i en fremtrædende Grad mislige. Jordemoder var ikke benyttet i noget Tilfælde.

Vandkopper forekom i vestre Søndmøre paa Gurskø og Rundø.

Skarlagensfeber optraadte i vestre Søndmøre paa samme Steder som Aaret forud langs Syltefjorden i Vanelven, i Herø og paa Vartdalsstranden i Ulfsten, den var overalt godartet. I østre Søndmøre fortsatte den fra Aaret forud i Storelvdalen, gik derpaa over til Liabygden, dukkede i Mai paany op i Sunelven og Valdalen, hvor den dog indskrænkedes til nogle Gaarde; i December optraadte den i Strandens Herred. I Ørskog var den især i 1ste Halvaar ikke lidet udbredt. Den har i flere Aar vist sig snart her snart der i Distriktet og er optraadt mildt. I nordre Søndmøres Landdistrikt er den optraadt meget mildt, saa Læge lidet er tilkaldt. Da Lægen, efter Meddelelse fra en Skolelærer paa Flemsøen om mange syge af Skarlagensfeber og Opfordring om at komme op forat iværksætte Foranstaltninger til Epidemiens Standsning, Dagen efter indfandt sig, var Skolelæreren borte, og Befolkningen vilde ikke vedgaa, at den kjendte noget til Skarlagensfeberen. (M. G. Randers). I Aalesund forekom nogle Tilfælde i første og sidste Kvartal. I ytre Romsdals Distrikt behandledes 17 Tilfælde i Molde og en Del Tilfælde i Landdistriktet, hvor der baade i Bud og Akerø oplystes, at en mild Udslagsygdom havde hersket længere Tid, uden at Læge var tilkaldt. I indre Romsdal optraadte de fleste Tilfælde i Vø Herred, dels ved Smitte indbyrdes, dels ved Smitte fra Molde; nogle Tilfælde mod Aarets Slutning paa Fjeldgaarde i Kors Sogn i Romsdalen skyldtes antagelig Smitte ved Læskjørerere «Faramænd» fra Lesje. Skarlagensfeberen i Christianssund var meget mild. I Sundal optraadte nogle Tilfælde ved Smitte fra Christianssund og i Surendal en Del Tilfælde i Stangvik som Efterslet efter en begrændset Epidemi i 1886. I nordre Nordmøre forekom nogle spredte Tilfælde paa Tustern, Halse og Aure, overalt med mildt Forløb.

Rosen. Fra Tingvold i Sundalen omtales, at der i Begyndelsen af Aaret forekom en Del Tilfælde; i Surendalen forekom en Del spredte Til-

I Romsdals Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret		Tiden er opgiven for:	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne		I	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.	Søndmøre Fogderi. (Bergens Stift).	
																		Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	94	8	91	22	13	5	10	1	2	11	5	2	12	2	6	94	8	50	5
Cerebrospinalmeningit .	7	3	7	1	-	-	-	2	1	1	-	1	1	-	-	7	3	-	-
Barselseber	45	5	45	4	5	2	5	5	3	5	4	-	3	4	5	45	5	17	2
Vandkopper	87	-	87	31	35	4	3	2	4	3	1	-	-	4	-	87	-	20	-
Skarlagensfeber	276	12	276	49	26	54	43	29	16	4	11	5	6	11	22	276	12	184	5
Rosen	126	6	126	13	14	16	14	12	12	6	4	6	6	8	15	126	6	43	3
Kighoste	96	6	96	1	1	5	2	14	15	25	10	14	5	1	4	96	6	2	-
Diphtherit	126	30	124	12	19	9	9	7	20	3	18	12	10	1	4	126	30	71	13
Strubehoste	14	4	13	3	-	-	1	3	1	2	-	1	1	-	1	14	4	5	2
Kusma	49	-	49	8	4	6	8	-	4	5	7	5	1	1	-	49	-	26	-
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit .	1580	14	1580	218	226	161	123	137	95	62	42	75	114	173	154	1580	14	803	3
Katarrh. og follikulær Angina	458	-	458	74	79	42	50	29	23	17	25	14	34	36	35	458	-	239	-
Lungebetændelse	438	48	438	66	56	46	48	52	37	18	12	7	11	44	41	438	48	271	18
Brystbetændelse	164	7	164	18	24	12	9	14	20	9	16	12	14	12	4	164	7	95	5
Gigtfeber	131	4	131	19	13	8	14	11	15	12	8	8	13	5	5	131	4	68	1
Diarrhoe (akut)	688	22	686	44	49	33	23	48	44	43	34	60	101	141	66	688	22	300	6
Cholera nostras																			
Blodgang	52	6	52	-	11	1	2	1	-	1	1	-	15	17	3	52	6	5	-
Skjørbug	2	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	2	-
Tilsammen	4433	175	4425	583	575	405	363	367	312	227	198	222	346	461	366	4433	175	2201	63

I Romsdals Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	II		Fordeling paa Lægedistrikterne:																					
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11	
	Nordmøre og Roms- dals Fog- deri.(Trond- hjemsStift).		Vestre Sønd- møre.		Indre Sønd- møre.		Østre Sønd- møre.		Ørskog.		Nordre Sønd- møre.		Ytre Romsdal.		Indre Romsdal.		Søndre Nord- møre.		Sundal.		Surendal.		Nordre Nord- møre.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Df.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Df.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Typhoidfeber	44	3	19	2	4	1	4	-	13	-	10	2	21	2	-	-	11	1	5	-	1	-	6	-
Cerebrospinalmeningit .	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Barselfeber	28	3	1	1	2	-	2	-	6	1	6	-	5	1	-	-	10	-	2	1	5	1	6	-
Vandkopper	67	-	5	-	-	-	-	-	-	-	15	-	48	-	-	-	18	-	-	-	1	-	-	-
Skarlagensfeber	92	7	23	-	13	-	32	1	71	3	45	1	25	4	27	1	19	-	1	-	13	2	7	-
Rosen	83	3	7	1	5	-	6	1	8	-	17	1	11	-	3	-	23	-	19	-	12	1	15	2
Kighoste	94	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	27	-	23	4	31	2	12	-
Diphtherit	55	17	-	-	31	3	12	4	24	5	4	1	17	2	20	7	17	8	-	-	1	-	-	-
Strubehoste	9	2	-	-	1	-	-	-	1	1	3	1	-	-	2	-	-	-	5	-	2	2	-	-
Kusma	23	-	-	-	6	-	-	-	5	-	15	-	17	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit .	777	11	101	-	48	-	30	-	74	-	550	3	224	1	34	-	368	5	23	-	68	3	60	2
Katarrhalsk og folliku- lær Angina	219	-	20	-	22	-	5	-	33	-	159	-	59	-	23	-	81	-	24	-	20	-	12	-
Lungebetændelse	167	30	49	3	22	4	10	1	28	3	162	7	50	11	10	1	48	9	15	2	38	6	6	1
Brystbetændelse	69	2	13	-	4	1	15	2	6	-	57	2	13	-	5	-	30	-	7	-	8	1	6	1
Gigtfeber	63	3	12	-	5	-	10	-	7	1	34	-	12	1	4	-	29	-	6	1	10	-	2	1
Diarrhoe (akut)	388	16	49	3	14	-	16	1	25	1	196	1	62	2	10	2	247	5	35	1	16	2	18	4
Cholera nostras																								
Blodgang	47	6	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1	-	-	-	40	4	-	-	1	-	5	2
Skjørbug	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2232	112	301	10	178	9	142	10	301	15	1279	19	570	26	140	11	969	33	165	9	233	20	155	13

Liste over forskellige, væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		I		II		1	
	Tilfælde.	Dødsfald.					Søndmøre Fogderi. (Bergens Stift).	Romsdals og Nord- møre Fog- derier. (Trond- hjems Stift).	Vestre Søndmøre.			
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.		
Chronisk Rheumatisme	337	1	-	-	196	141	141	-	196	1	68	-
Fnat	98	-	18	50	20	10	50	-	48	-	-	-
Kjertelsyge	175	3	65	95	8	6	47	1	128	2	10	-
Rachit	45	1	25	20	-	-	16	-	29	1	7	-
Simpel Meningit	15	12	5	3	5	-	7	6	8	6	2	2
Tuberkuløse Betændelser	36	30	15	13	4	4	13	11	23	19	1	2
Lungetuberkulose	316	113	8	20	126	152	101	29	215	84	18	7
Kræft	93	55	1	-	40	45	30	16	63	39	5	3
Morbus Brightii	113	17	3	4	48	55	30	5	83	12	6	1
Blegsot og Anæmi	911	-	23	81	50	752	305	-	606	-	54	-
Menstruationsuordener	236	-	-	-	-	236	87	-	149	-	30	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1613	6	61	98	598	856	765	2	848	4	139	-
Ormesygdomme	55	-	16	28	9	2	16	-	39	-	3	-
Struma	8	-	-	-	2	5	5	-	3	-	4	-

fælde især i Stangvik, der sluttede sig til den i foregaaende Aar herskende Epidemi af denne Sygdom, som trak sig vest- og sydover til Nabodistrikterne. Fra nordre Nordmøre omtales ualmindeligt mange Tilfælde af Ansigtrosen.

Kighoste vedblev fra Aaret forud i Surendal og spredte sig lidt efter lidt over hele Distriktet uden dog at faa nogen særdeles stor Udbredning, ligesom den i Regelen forløb mildt; fra nordre Nordmøre omtales den som almindeligt udbredt; Læge tilkaldtes lidet.

Diphtherit. Fra indre Søndmøre anføres, at indvendig Behandling med Terpentin viste sig virksom, idet Belægget forsvandt efter 2 à 3 Dages Forløb. Nogen Affektion af Urinveiene ved Brugen af Midlet iagttoges ikke. Der forekom et ualmindeligt stort Antal af Pareser som Eftersygdom. (P. Selmer). I østre Søndmøre forekom nogle enkelte Tilfælde. I Ørskog optraadte den samtidig med Skarlagensfeber og viste sig godartet med liden Tilbøielighed til Spredning, uagtet de Syge paa flere Steder ikke kunde isoleres, angrebes kun et enkelt Medlem af Familien. Follikulær Angina forekom samtidigt og var ofte vanskelig at skille fra Diphtherit. Tilfælde, der vare antagne som follikulær Angina, efterfulgtes senere af karakteristiske Diphtheritparalyser. (C. A. Randers). I Christiansund forekom Sygdommen kun paa Kirkelandet og i bedre stillede Familier, hvor Isolation kunde iagttages, saa at Sygdommen ikke spredtes.

Kusma optraadte for første Gang paa længere Tid epidemisk i Ørskog Distrikt, hvor den begyndte i Glomsetbygden i Skodje og brede sig videre. I Surendalen havde den vist sig paa forskellige Steder i Rindalen i 1886; den holdt sig der og i den øvre Del af Surendalen hele Aaret 1887. Affektion af Testes og heftige meningeale Symptomer iagttoges. (L. Selmer).

Lungebetændelse optraadte især i Aarets første Halvdel meget hyppig

Vesentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:																			
2		3		4		5		6		7		8		9		10		11	
Indre Søndmøre.		Østre Søndmøre.		Ørskog.		Nordre Søndmøre.		Ytre Romsdal.		Indre Romsdal.		Søndre Nordmøre.		Sundal.		Surendal.		Nordre Nordmøre.	
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
4	-	11	-	10	-	48	-	86	-	11	1	62	-	23	-	5	-	9	-
38	-	-	-	2	-	10	-	1	-	3	-	2	-	-	-	26	-	16	-
6	-	-	-	7	-	24	1	19	-	5	1	71	-	9	-	17	-	7	1
2	-	-	-	3	-	4	-	-	-	3	-	13	-	7	-	4	-	2	1
1	-	-	-	1	1	3	3	-	-	5	3	-	-	-	-	2	2	1	1
2	2	2	2	-	-	8	5	-	-	-	-	19	16	-	-	2	2	2	1
5	5	5	1	12	8	61	8	30	14	12	5	115	41	22	4	23	10	13	10
2	2	3	3	6	4	14	4	15	8	4	2	23	17	6	3	10	4	5	5
1	-	1	1	13	1	9	2	25	3	11	-	28	5	7	-	3	1	9	3
9	-	18	-	42	-	182	-	174	-	23	-	231	-	80	-	60	-	38	-
15	-	2	-	7	-	33	-	28	-	8	-	90	-	10	-	8	-	5	-
45	-	46	1	76	1	459	-	241	2	65	1	237	1	145	-	81	-	79	-
2	-	-	-	2	-	9	-	13	-	4	-	15	-	-	-	6	-	1	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-

i vestre Søndmøre, et Par Steder, Gogsøen i Herø og Spjudø i Ulfsten, epidemisk; saaledes forekom i Spjudø paa én Gang 6 Tilfælde i samme Hus. Fra Ørskog anføres, at den var adskilligt hyppigere end almindelig og optraadte oftere hos Børn og som katarrhalsk Lungebetændelse; ogsaa fra nordre Søndmøre omtales Sygdommens hyppigere Forekomst. Fra ytre Romsdal omtales to Gange 3 Tilfælde samtidigt i samme Hus og en Gang 2 Tilfælde. Fra indre Romsdal berettes, at Lungebetændelser i dette Aar have været færre i Antal og mildere end sædvanligt; i Christianssund var den sjelden og i Almindelighed let; i Surendal var den derimod igjen hyppigere og mere ondartet.

Gastriske Sygdomme. Fra Christianssund berettes, at blodig Diarrhoe og Blodgang forekom ud paa Høsten i et større Antal Tilfælde end sædvanligt for Aarstiden; mange Tilfælde vare meget alvorlige; fra Sundal anføres, at der i Slutningen af Aaret var mange alvorlige Tilfælde af Cholera nostras baade i Øksendal og i Sundalen. To Handelsmænd bragte Sygdommen med fra Christianssund. 1 Barn døde.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde sees af følgende Tabel (se Side 164).

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** er indtaget ovenstaaende Tabel.

Fnat er en yderst sjelden forekommende Sygdom i ytre Romsdals Distrikt. Behandling af en Del Tilfælde af denne Sygdom gav i Tingvold i Sundalen Anledning til **Kviksølvforgiftning** ved Brug af hjemmelavet Salve. I Surendalen var Sygdommen meget udbredt, især i Stangvik Hovedsogn og i Todalen, ligesom den ogsaa anføres at have havt en sørgelig stor Udbredning i Aaret i nordre Nordmøre.

¹⁾ De døde Spedalske paa Reknæs Pleiestiftelse (29) medregnede.

Obstetriciske Operationer i Romsdals Amt.

Indikation.	Tangforløsnng.			Vending.				Udtrækning.		Partus præma- turus artificialis.		Exviscera- tion.	Efterbyrds- operation.
	Mødre		Børn	Mødre		Børn		Moder	Barn	Moder	Barn	Moder	Mødre
	lev.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.	lev.	død.	levende.
Utilstrækkelige eller smertefulde													
Veer	31	29	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	5	3	2	2	-	-	2	-	-	⁴⁾ 1	1	-	-
Placenta prævia og Blødning ..	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Vemangel og Blødning	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ansigtspfødsel	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkenendeleie og Vemangel ..	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	6	¹⁾ 1	1	²⁾ 6	-	-	-	-	⁵⁾ 1	-
— med fremfalden Navle- snor og Arm	-	-	-	1	-	-	³⁾ 1	-	-	-	-	-	-
Arme opslaaede i Nakken	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Timeglasformig Sammentrækning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sum	38	33	5	12	1	2	11	1	1	1	1	1	2
		38		13		13							
Deraf i Bergens Stift	14	11	3	3	-	-	3	1	1	-	-	1	-
— i Trondhjems Stift	24	22	2	9	1	2	8	-	-	1	1	-	2

¹⁾ Dødsarsag: Livmoderbristning. ²⁾ En Gang Perforation af sidstkommende Hoved. ³⁾ Anlagt Tang paa sidstkommende Hoved. ⁴⁾ 2 Gange tidligere forløst med Vending og dødfødte Børn. ⁵⁾ Døde 10 Dage efter, ukjendt Dødsarsag (Dystokia).

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.	ved Drab.
Vestre Søndmøre	309	132	14	1	1	13	12	-	-
Indre —	229	80	13	4	1	5	4	-	-
Østre —	170	96	8	-	-	1	9	-	-
Ørskog	304	148	17	2	2	4	4	1	-
Nordre Søndmøre	526	249	42	7	2	11	10	1	-
Aalesund	250	113	22	3	1	5	-	-	-
Landdistrikt	276	136	20	4	1	6	10	1	-
Ytre Romsdal	337	222	16	3	1	18	16	-	1
Molde	31	44	1	1	-	3	-	-	1
Landdistrikt	306	178	15	2	1	15	16	-	-
Indre Romsdal	256	131	9	1	-	8	-	1	-
Søndre Nordmøre	670	322	49	5	4	25	28	-	1
Christianssund	316	153	22	2	-	8	8	-	1
Landdistrikt	354	169	27	3	4	17	20	-	-
Sundal	157	79	16	1	1	8	1	-	-
Surendal	200	103	12	1	1	7	2	-	-
Nordre Nordmøre	254	150	21	2	2	7	7	1	-
Romsdals Amt	3412	1712	217	27	15	107	93	4	2
Deraf i Byer	597	310	45	6	1	16	8	-	2
— - Landdistrikt	2815	1402	172	21	14	91	85	4	-
Deraf i Bergens Stift	1432	656	90	14	5	33	38	1	-
— - Trondhj. —	1980	1056	127	13	10	74	55	3	2

Om Blegssot og Anæmi anføres fra østre Søndmøre, at Blegssot findes især hos meget unge Kvinder, der strax efter Konfirmationen tage Tjeneste som fuldvoxen Pige og derved maa gaa de lange og vanskelige Sæterveie hver Dag op og ned med tunge Byrder baade paa Ryg og Bryst. Anæmien forekommer hos ældre Kvinder, der give Bryst i lang Tid, lige til 4 Aar uden Ophold. (E. Thesen). Disse Sygdomme, der tidligere have været sjældnere i Ørskogs Distrikt, vise sig nu i stærkt Tiltagende sammen med Fordøielsessygdomme. (C. A. Randers). Sygdommene anføres som meget almindelige fra ytre Romsdals Distrikt.

Livmodersygdomme og Menostasi siges hyppige i østre Søndmøre og tilskrives væsentligt, at Pigerne uden Undertøj, som oftest kun iførte Skjørt og Linned, paa Sæterveien om Sommeren ofte vade de iskolde Elve. Benklæder komme dog mere og mere i Brag. (E. Thesen). Lignende Aarsag til Menstruationsuordener anføres fra Ørskog Distrikt. (C. A. Randers).

I indre Romsdals Distrikt indtraf udover Vaaren og Forsommeren en Del, rimeligvis ved Smitte fra Kjør opstaaede Tilfælde af et herpetisk Udslet.

Det forekom baade i Ansigtet og paa Kroppen, navnlig Brystet, samt paa Hænderne og Armene. (C. A. D. Lund).

Af Larver under Huden (Østruslarver) iagttoges i Surendal 2 Tilfælde hos Børn.

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

Obstetriciske Operationer. Der udførtes ialt 56 obstetriciske Operationer, hvoraf 5 i vestre, 1 i indre, 1 i østre Søndmøre, 4 i Ørskog, 8 i nordre Søndmøre, 10 i ytre og 3 i indre Romsdal, 13 i søndre Nordmøre, 6 i Sundal og 5 i Surendal Distrikter. Indikationer og Udfald vil sees af foranstaaende Tabel (se Side 165). Et Tilfælde af Graviditas extrauterina, hvor Fosteret efterhaanden i macereret Tilstand udstødtes gennem Stolgangen, forekom i indre Søndmøre Distrikt og findes beskrevet i «Norsk Magazin for Lægevidenskab» 4 Række, Bind 2, Pag. 776.

Fødte og Døde (se Tabellen Side 166).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1700 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100:50,2.

Døde paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 15 Kvinder paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsag for 7 Kvinder, hvoraf 5 døde af Barselsfeber, 1 efter besværlig Forløsning (Exvisceration), 1 af Livmoderbristning.

De hyppigste Dødsårsager vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Lungetuberkulose.....	113	46	67
Kræft og Sarkom.....	55	20	35
Lungebetændelse.....	48	12	36
Alderdomssvaghed.....	34	11	23
Diphtherit.....	30	9	21
Tuberkuløse Betændelser.....	30	20	10
Hjerneslag.....	26	8	18
Organisk Hjertesygdom.....	21	5	16
Peritonit.....	21	4	17

Veirliget hørte til de uheldigste i klimatisk Henseende. Vinteren var særdeles stormende og regnfuld, ofte med rene Orkanbyger. Vaaren kold og raa med noget mildere Veir i Mai og 1ste Halvdel af Juni, fra hvilken Tid udover til Høsten faldt vedholdende Regn, indtil Sne kom i Begyndelsen af Oktober med vexlende Regn og Sne udover Vinteren. Trods det raa og kolde Veir var Sundhedstilstanden i nordre Søndmøres Distrikt god, men saadant Veir synes at være det mest «sanitære» for Befolkningen paa disse Kanter. Naar man faar tørt Veir med nordlige og østlige Vinde, indfinde sig i Regelen Betændelsessygdomme og anden Sygelighed. (M. G. Randers). Aarsudbyttet paa de fleste Steder var daarligt og under Middelsaars. Høet blev daarligt bjerget, Kornet kom tildels umodent i Hus, dels frøs det bort; Poteterne flere Steder daarlige. Frugtavlens mislykkedes. Fiskerierne — saavel Torsk- som Sildefiskerierne — mislykkedes paa Grund af det stormende Veir, der hindrede Folket i at komme paa Søen.

Hygieniske Forhold og Levemaade. I indre Søndmøre omtales Boligerne som noksaa rummelige, udvendig panelede, men da de i Almindelighed

paa Grund af Materialets Kostbarhed ere opførte af Planker, ere de ofte trækfulde. Der hersker Mangel paa Renlighed inden Døre. Levemaaden er meget tarvelig, dels paa Grund af Folkets mærkelige Sparsommelighedssands, dels af Mangel paa Kjendskab til bedre Stel. Misbrug af Spirituosa finder ikke Sted. Fra Ørskog anføres, at de daarlige økonomiske Tilstande hindre Indførelse af Forbedringer. Baade den personlige Renlighed og Renligheden inden Døre ere ringe. Klædedragten er forøvrigt god. Kvinderne begynde mere og mere at benytte Underbenklæder; den gamle armløse Vadmelslængkaabe ombyttes med mere moderne Klædeskaaber paa Soliditetens Bekostning; de gamle Kaaber vare uslidelige, men stygge. Drikfældigheden er og har altid været ringe, og der er reist en Agitation for Totalafhold, der synes at ville gaa frem og lade Øl og Brændevin rent forsvinde. Nafta, som allerede misbruges temmelig meget, synes at komme til at spille Rolle som Stimulans. (C. A. Randers). Almuens økonomiske Stilling i ytre Romsdal er daarlig efter flere Aars daarlige Udbytte af Fiskeri og Jordbrug. I de hygieniske Forhold i indre Romsdals Distrikt er der ikke indtraadt nogen væsentlig Forandring. Skiddenfærdighed og Uorden herske naturligvis i de fattigere Hjem. Skal man f. Ex. have en Kop, er den sjelden ren; skal man have en Lampe tændt, er den ikke i Orden o. s. v. Beboelsesrummene have ogsaa i Almindelighed selv hos de bedre Stillede Præget af Uorden og Mangel paa Omtanke, og endog i deres bedste Værelser kan man finde de forskjelligste Gjenstande, som Klædningsstykker, Madvarer, Husgeraad, Luxusgjenstande, planløst blandede om hverandre i en broget smagløs Uorden. Det er i det Hele paafaldende, hvor lidet den lavere Klasse forstaar at gjøre sig Hjemmet hyggeligt. Som et ganske karakteristisk, om just ikke meget smagfuldt Exempel paa den herskende Uorden og Mangel paa Omtanke kan jeg anføre, at det et Par Gange endog hos bedrestillede Gaardbrugere har hændt mig, at jeg har overrasket Konen eller Pigen i uden videre at holde Børnene frem i Ovnskrogen. Istedetfor den ringe Uleilighed at sætte et Kar med Vand under, finde de det altsaa hensigtsmæssigere at lade Ekrementerne gaa paa Gulvet og senere have den Uleilighed at optørre dem og faa det umalede Gulv gjennemtrukket af Uhumskheder. I det Hele taget synes det paa de Fattige og for en stor Del ogsaa de mere Velstaaende at skorte meget paa Omtanke og Ordenssands f. Ex. at have enhver Ting paa sin Plads, at holde alle Ting istand til enhver Tid og i rette Tid reparere, hvad der gaar itu, det være sig baade Redskaber, Klæder, Sko m. m. Det er ingen Tvivl om, at dette for en stor Del er Aarsag til den herskende Fattigdom og de trange Kaar. Det Værste er igrunden, at Børnene opdrages i den samme Slendrian. Persom man bedre forstod at anvende sin Tid og mere planmæssig forstod at anvende ledige Stunder til saadanne Arbejder, vilde det staa meget bedre til. I den mod Lesje stødende øverste Del af Kors Sogn af Romsdalen ere endnu de saakaldte Røgstuer med aabne Ildsteder almindelige. Her har man, om just ikke Renligheden er saa stor, dog ialfald den Fordel at finde frisk Luft, naar Spjældet er aabent, og Baalet brænder paa Ildstedet. En Eiendommelighed ved Romsdølernes Maaltider er, at Frokosten i Almindelighed er det fornemste Maaltid. Da spises der i Almindelighed Kjødspiser eller Flesk med Saad. Til Morgenbid Kl. 5 spises her almindeligt om Sommeren Poteteskage eller Fladbrød og Smør med Kaffe eller Melk; til Frokost Kl. 8 eller om Vinteren Kl. 9 enten Kjød-, Flesk- eller Fiskespise med Suppe, til Middag Kl. 12 Havregrød med i Almindelighed sur Melk, til Eftermiddag Kl. 2 et Par Stykker Kage eller Brød til Kaffe (andre Steder forekommer ikke dette Maaltid), til Non Kl. 4 Sild, Poteter og Suppe og til Aftens Kl. 9 igjen Grød og Melk. Den Uskik at opbevare Melken i de ofte temmelig usunde Beboelsesrum er endnu temmelig almindelig. Kaffe nydes til Overmaal især af den lavere Befolkning. (C. A. D. Lund). Fra søndre Nordmøre anføres, at Fremgang i hygienisk Henseende

hemmes ved Distriktets mislige økonomiske Vilkaar, der maa tilskrives de sidste 3 Aars Misvext i Forbindelse med tiltagende Skatter og offentlige Udgifter. Landbefolkningen ialfald lever fuldkommen ligesaa tarveligt og simpelt som før, saa man ikke kan søge Grunden til den mislige Forfatning i tiltagende Luxus eller Drikfældighed, der meget mere næsten er ganske ophørt. Det var før almindelig Skik, at man til Fisket skaffede sig Brændevin, men for mange Baadlags Vedkommende er ogsaa dette afskaffet. Det var før meget almindeligt at anbringe Penge i Christianssunds Sparebanker, men nu er det kun enkelte Føderaadfolk, som fra tidligere Tid have Penge staaende, medens dette er ukjendt for den yngre Slægt. (F. W. Thesen).

Kvaksalveri. Fra søndre Nordmøre anføres, at uagtet der er meget let Adgang til Lægehjelp og til rimelige Priser, voxer der dog op saavel i Byen (Christianssund) som paa Landet et Utal af Kvaksalvere, der i Regelen optræder som Specialister «Saarlæger», «Øienlæger» og saadanne som «gjør aat» for den engelske Syge etc. Det hænder endog, at vedkommende Fattigkommission bevilger Penge til Bestridelse af Kur og Pleie for de Personer, som disse behandle. (F. W. Thesen). I nordre Nordmøre findes af Kvaksalvere foruden en «Øienlæge» paa Tustern ogsaa en «amerikansk Doktor» i Aure. Denne sidste er en Bondegut fra Bygden, der har været ilagt Bøder for Brug af Morfin og andre Gifte.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

Amtet har **Sygehus** i Molde, hvor Reknæs Pleiestiftelse for Spedalske ligger. I Christianssund og Aalesund findes kommunale Sygehuse.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vakci- nerede.	Rets- medicinske Forret- ninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	13	1417	⁴⁾ 28	3132	¹³⁾ 18
Vestre Søndmøre	1	90	-	442	-
Indre —	1	11	-	136	-
Østre —	1	11	-	222	-
Ørskog	1	42	⁵⁾ 1	358	3
Nordre Søndmøre	2	¹⁾ 413	⁶⁾ 1	526	-
Ytre Romsdal	1	²⁾ 107	⁷⁾ 4	330	1
Indre —	1	52	⁸⁾ 3	211	-
Søndre Nordmøre	2	³⁾ 448	⁹⁾ 5	391	12
Sundal	1	41	¹⁰⁾ 6	202	-
Surendal	1	104	¹¹⁾ 6	174	-
Nordre Nordmøre	1	98	¹²⁾ 2	140	2
Deraf i Bergens Stift	6	567	2	1684	3
— - Trondhjems Stift	7	850	26	1448	15.

¹⁾ 3: 350 i Aalesund By. ²⁾ Deraf 34 i Molde By. ³⁾ 3: 410 i Christianssund By.
⁴⁾ Deraf 1 Møde i Molde Kvarantænekommission. ⁵⁾ Ørskog 1. ⁶⁾ Borgund 1, desuden flere i Aalesund By. ⁷⁾ Molde 1, Bolsø 2, Frænen 1. ⁸⁾ Gryten 1, Næsset 1, Eid 1. ⁹⁾ Kværnæs 2, Strømsnæsset 3, desuden flere i Christianssunds By. ¹⁰⁾ Sundal 3, Øksendal 2, Tingvold 1. ¹¹⁾ Surendal 2, Stangvik 2, Rindal 2. ¹²⁾ Aure 1. Halse 1. ¹³⁾ Deraf 6 Syns- og Obduktionsforretninger og 12 Undersøgelser og Erklæringer.

XVI. Søndre Trondhjems Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjlepe- vaknatorer.
Amtet		143.75	116 804	43	2	55	36
1. Trondhjems Stads- fysikat ¹⁾	Trondhjem, Kjøbstad	0.20	22 152	23	2	14	-
2. Strinden		5.90	13 356	²⁾ 5	-	5	4
	Strinden	2.70	7 879	4	-	2	1
	Klæbbu	1.90	1 548	-	-	1	1
	Bynæsset	0.60	2 046	-	-	1	1
	Leinstranden	0.40	1 091	-	-	1	1
	Budviken	0.30	792	-	-	1	1
3. Selbu	Selbu	19.60	5 633	1	-	2	2
4. Røros		17.90	5 190	2	-	2	3
	Røros med Bergstaden } Røros	12.30 {	1 903	-	-	-	2
	Aalen	5.60	1 635	2	-	1	-
	Til Røros Prestegjeld og Røros Lægedistr. hører derhos en Del af Tol- gens Herred (238 Indb.) af Hedemarkens Amt, hvorefter Lægedistrikt- tet indbefatter		1 652	-	-	1	1
		17.90	5 428	-	-	-	-
5. Guldal		23.35	14 255	1	-	7	7
	Melhus	1.94	2 529	1	-	1	1
	Flaa		631	-	-	-	-
	Høilandet	1.21	1 247	-	-	1	1
	Horg	2.30	2 445	-	-	1	1
	Støren	5.60	2 225	-	1	1	1
	Budal		531	-	-	-	-
	Soknedalen	3.30	1 980	-	-	1	1
	Singaas	5.40	1 757	-	-	1	1
	Holtaalen	3.60	910	-	-	1	1
6. Opdal		20.70	5 133	1	-	2	1
	Opdal	18.90	4 311	1	-	2	1
	En Del af Rennebu (søn- denfor Vangsgraven).	1.80	822	-	-	-	-

¹⁾ Folkemængden i Trondhjem den 31te December 1885 udgjorde 23 753 Indbyggere.
²⁾ Distriktslægen bor i Trondhjem.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordenødre.	Hjælpe- vaksinatorer.
	Til Opdals Lægedistrikt hører derhos Indset An- nex (1.50 □ Mil. med 573 Indb.) til Kvikne af He- demarkens Amt, hvor- efter Lægedistriktet indbefatter	22.20	5 706	-	-	-	-
7. Orkedal		14.40	15 617	4	-	8	6
	Børsen	2.00	3 711	3	-	2	2
	Orkedal	4.00	6 574	-	-	3	2
	Meldal	4.00	3 427	1	-	2	1
	Rennebu (den til Opdals Distrikt hørende Del fraregnet)	3.80	1 905	-	-	1	1
8. Hiteren		7.30	8 421	1	-	3	3
	Hiteren.....	7.30	4 469	1	-	2	2
	Frøien		3 952	-	-	1	1
9. Hevne.....	Hevne	9.00	4 799	1	-	1	1
10. Ytre Fosen		7.70	8 768	1	-	3	3
	Bjugn.....	3.80	4 190	-	-	1	1
	Ørlandets Hovedsogn af Ørlandet	1.00	3 175	1	-	2	1
	Jøssunds Sogn af Aa- fjord	2.90	1 403	-	-	1 ¹⁾	1
11. Indre Fosen.....		6.30	7 009	1	-	4	3
	Stadsbygden	2.10	1 901	-	-	1	1
	Rissen	3.30	3 837	1	-	2	1
	Sør- og Vasbygdens Sog- ne af Ørlandet.....	0.90	1 271	-	-	1	1
12. Nordre Fosen.....		11.40	6 471	1	1	4	3
	Bjørnør.....	6.40	4 237	1	1	3	2
	Aa Hovedsogn af Aa- fjord.....	5.00	2 234	-	-	1	1

¹⁾ 1 Post ledig ved Aarets Udgang.

Sundhedstilstanden var i Opdal mindre god i første og i Hevne i sidste Halvaar, ellers var den i det Hele tilfredsstillende. Skarlagensfeber, Diphtherit og Kusma optraadte epidemisk over største Delen af Amtet; akute Katarrher i Luftveiene og Bronchit forekom sjældnere end Aaret forud. Saavel det samlede Antal epidemiske Sygdomme som Antallet af Lungebetændelser vare mindre end i noget foregaaende Aar siden 1879.

I søndre Trondhjems Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.
Exanthematisk Typhus.....	6	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	1
Typhoidfeber.....	83	16	83	19	17	7	7	4	2	7	8	4	3	4	1	83	16
Cerebrospinalmeningit.....	16	7	16	3	1	7	1	2	-	-	1	1	-	-	-	16	7
Barsel-feber.....	35	16	35	5	3	6	2	4	2	5	2	1	1	2	2	35	16
Vandkopper.....	75	-	75	21	7	4	-	7	9	6	-	-	5	7	9	75	-
Skarlagensfeber.....	429	33	409	47	32	32	25	31	33	35	17	13	28	47	69	429	33
Røde Hunde.....	10	-	10	-	1	3	2	-	2	1	1	-	-	-	-	10	-
Mæslinger.....	5	-	5	-	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Rosen.....	108	5	85	2	14	11	13	8	4	5	6	8	7	5	2	108	5
Kighoste.....	67	5	67	-	-	3	2	12	3	7	2	2	10	14	12	67	5
Diphtherit.....	239	49	239	13	12	9	7	19	23	25	30	28	21	16	36	239	49
Strubehoste.....	15	12	13	1	-	-	3	-	1	1	-	1	1	4	1	15	12
Kusma.....	163	-	161	12	14	20	30	35	29	10	7	1	-	3	-	163	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit.....	2763	22	2736	400	305	297	216	220	201	165	144	129	154	233	272	2765	24
Katarrhalsk og follikulær Angina	1040	-	1034	157	140	92	70	66	72	47	56	46	61	106	121	1040	-
Lungebetændelse.....	525	76	522	89	67	53	56	56	36	21	17	16	16	42	53	525	76
Brystbetændelse.....	114	14	106	10	12	4	12	6	10	8	13	5	4	12	10	114	14
Gigtfeber.....	153	8	153	23	20	18	18	17	10	7	6	8	13	5	8	153	8
Koldfeber.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Diarrhoe (akut).....	922	28	907	64	60	50	42	57	62	89	96	83	85	122	97	922	28
Cholera nostras.....																	
Blodgang.....	16	-	16	-	1	2	1	-	-	-	-	2	3	7	-	16	-
Skjorbug.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	6786	292	6679	866	708	619	507	546	499	439	406	348	412	629	700	6788	294

I søndre Trondhjems Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Fordeling paa Lægedistrikterne:																							
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	Trondhjem.		Strinden.		Selbu.		Røraas.		Guldal.		Opdal.		Orkedal.		Hiteren.		Hevne.		Ytre Fosen.		Indre Fosen.		Nordre Fosen.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Df.
Exanthematisk Typhus...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	29	5	7	-	4	1	-	-	6	1	-	-	2	-	25	5	-	-	7	1	1	1	2	2
Cerebrospinalmeningit.	3	2	1	-	-	-	10	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Barselfeber	11	5	1	1	-	-	3	1	1	-	2	-	4	2	1	1	-	-	1	1	1	-	10	5
Vandkopper	56	-	2	-	1	-	5	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	88	3	31	2	6	1	69	-	59	12	17	-	56	4	20	3	12	2	35	2	34	4	2	-
Røde Hunde	3	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Mæslinger	2	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	16	-	30	2	1	-	16	-	3	-	2	-	13	-	7	2	1	-	5	-	9	-	5	1
Kighoste	29	1	1	-	-	-	21	-	-	-	-	-	16	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherit	39	7	16	1	4	1	58	6	12	3	7	4	29	4	-	-	12	3	41	14	21	6	-	-
Strubehoste	7	6	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	3	2	2	2	-	-	-	-	-	-	1	1
Kusma	114	-	7	-	6	-	5	-	2	-	14	-	7	-	2	-	4	-	2	-	-	-	-	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	1592	9	117	-	53	2	530	6	97	-	110	2	78	2	25	-	7	-	34	1	112	2	10	-
Katarrhalsk og follikulær Angina	719	-	32	-	20	-	111	-	78	-	23	-	23	-	6	-	6	-	2	-	17	-	3	-
Lungebetændelse	190	40	29	1	25	4	57	1	39	6	33	3	59	7	10	3	3	1	20	-	55	8	5	2
Brystbetændelse	34	4	5	-	2	-	5	-	8	-	5	-	25	3	7	2	3	2	9	-	6	2	5	1
Gigtfeber	65	1	11	-	1	-	11	2	16	1	5	-	26	2	-	-	2	-	4	1	9	1	3	-
Koldfeber	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	559	23	66	1	18	-	147	1	13	-	20	-	41	1	15	2	7	-	9	-	16	-	11	-
Cholera nostras																								
Blodgang	3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-
Skjærbug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	3560	106	356	8	144	9	1056	22	335	23	238	9	392	31	121	20	73	9	175	21	281	24	57	12

Liste over forskellige, væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.	1		2	
	Tilfælde.	Dødsfald.						Trond- hjem.		Strinden.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.					
Chronisk Reumatisme	485	-	6	4	265	205	33	228	-	10	-
Fnat	52	-	16	16	11	9	9	16	-	3	-
Skurv	8	-	5	2	1	-	4	2	-	-	-
Kjertelsyge	272	2	112	133	8	19	24	171	-	4	1
Rachit	59	-	33	24	-	-	15	24	-	-	-
Simpel Meningit	40	26	20	11	6	2	14	9	9	3	3
Tuberkuløse Betændelser og Milliærtuberkulose	54	38	26	20	2	6	18	29	18	7	5
Lungetuberkulose	480	197	11	19	208	240	35	258	93	33	14
Kræft	130	1)66	1	-	55	73	27	56	31	9	3
Morbus Brightii	96	21	7	2	52	33	21	35	9	12	2
Blegsot og Anæmi	914	1	25	90	101	798	34	486	-	25	-
Menstruationsuordener	259	-	-	3	-	256	28	156	-	15	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1646	9	69	73	697	807	31	603	3	74	-
Ormesygdomme	118	-	48	57	8	5	17	67	-	3	-
Drankersygdomme	18	2	-	-	16	2	9	15	1	-	-
Struma	10	-	-	-	1	9	6	9	-	-	-

1) Cancer 60. Sarcoma 6.

2) Mange Tilfælde

¹⁾ Cancer 60, Sarcoma 6. ²⁾ Mange Tilfælde.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1997 eller 16,3 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte. (122700). Dødeligheden Aaret forud udgjorde 16,4 pro mille.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes foranstaaende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel. (Se Side 172 og 173).

Exanthematisk Typhus optraadte i Slutningen af December med 6 Behandlede paa de 3 Havsmogaarde i Hevne; Sygdommen var allerede begyndt i September, og Lægen forefandt ved sin Ankomst 3 Rekonyalescenter, altsaa ialt 9 Angrebne, hvoraf 2 døde (1 i December 1887 og 1 i Januar 1888); Smitteforholdet ubekjendt.

Af **Typhoidfeber** forekom 83 Tilfælde med 16 Dødsfald mod 114 Tilfælde med 11 Dødsfald Aaret i Forveien, de fleste i Trondhjem By og i Hiterens Distrikt. Af de 29 i Trondhjem Behandlede vare 6 indlagte paa Sygehuset fra Landdistrikterne; paa 6 nær behandlede alle de Angrebne i Sygehus. I Strinden forekom 7 sporadiske Tilfælde uden Dødsfald. Fra Selbu opgives 4 Angrebne i August paa 2 nærliggende Husmandspladse under Gaarden Kyllø; den ene døde. I Hiteren Distrikt herskede i Begyndelsen af Aaret paa en enkelt Strækning af Frøiens Herred en Epidemi, der havde sin største Udbredning i Januar og med enkelte Tilfælde naaede ind i Juni. Den først Angrebne var en Pige, der døde efter 3 Ugers Sygdom, og i Løbet af Januar indsygnede alle

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:																			
3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
Selbu.		Røros.		Guldal.		Opdal.		Orkedal.		Hiteren.		Hevne.		Ytre Fosen.		Indre Fosen.		Nordre Fosen.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
1	-	104	-	46	-	9	-	35	-	18	-	13	-	1	-	8	-	12	-
-	-	16	-	-	-	-	-	5	-	-	-	2)	-	-	-	12	-	-	-
-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	29	-	8	-	19	-	14	1	-	-	9	-	8	-	5	-	1	-
1	-	19	-	5	-	1	-	5	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-
1	1	7	3	2	-	-	-	8	5	8	4	-	-	1	-	-	-	1	1
-	-	4	4	3	2	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-	6	6	2	2
6	5	24	11	34	19	20	10	43	17	14	6	8	3	17	7	10	3	13	9
3	2	7	1	10	6	3	3	19	5	3	3	6	3	5	2	4	3	5	4
-	-	12	1	3	-	3	1	4	-	4	-	1	-	4	2	8	3	10	3
11	-	129	-	57	-	101	-	35	-	12	-	16	-	14	-	19	1	9	-
2	-	32	-	5	-	6	-	12	-	19	-	-	-	5	-	3	-	4	-
39	-	330	-	120	-	114	-	89	-	125	5	21	-	42	-	58	1	31	-
2	-	25	-	3	-	-	-	9	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Husets øvrige 10 Indvaanere og desuden en Del af de nærmeste Hytters Befolkning. I April reiste nogle, der havde været syge, efter foretagen Svovlrøgning af Hus, Seng- og Gangklæder, til Fiskeværret Mandsund, hvor en Fisker, som hidtil havde undgaaet Sygdommen, blev syg og strax efter sin Hjemsendelse døde. Efter endt Fiske skulde Værtsfolket paa Fiskeværret — fattige Husmandsfolk — rydde op Sengestederne og udlufte Halmen for at bruge den til Kreaturerne, men smittedes herved og insygnede under lignende Symptomer. Hermed sluttede Epidemien. (25 Angrebne, 5 Døde). (Heitmann). I ytre Fosen indtraf de 2 første Tilfælde paa Gaarden Mælan, antagelig indbragt af en Gut med ambulerende Tyfus; i Sammenhæng med disse stod sandsynligvis 2 Tilfælde i tvende nærliggende Gaarde.

Af **Cerebrospinalmeningit** opgives spredte Tilfælde fra Trondhjem, Strinden, Røros (10 Tilfælde, hvoraf 3 med paaviselig indbyrdes Sammenhæng) og ytre Fosens Distrikt.

Barsefeber forekom fremdeles hyppig i nordre Fosens Distrikt paa vidt adskilte Steder og uden paaviselig Smitteoverførelse mellem hvert enkelt; jfr. Beretningen for 1886.

Skarlagensfeber optraadte noget sjældnere end Aaret iforveien, men udbredt inden alle Distrikter. I Trondhjem var den i betydeligt Aftagende og Mortaliteten ringe. I Strinden var den ogsaa mild med størst Udbredning i

Hommelvikken og paa Bynæsset. I Selbu behandledes i December 5 Tilfælde i en trang Husmandsplads; 1 var død før Lægens Ankomst. Fra Røros omtales 2 Lokalepidemier, den ene i Os i Vaarmaanederne, den anden mod Aarets Slutning i Holtaalen. I Opdal forekom 17 Tilfælde, fordelte paa 4 forskellige Steder; i en Grænd var der vistnok flere Angrebne, end det blev bekjendt, men man søgte at dølge Sygdommen, da den optraadte først i Slaataannen, og det var yderst vanskelig at erholde Arbeidsfolk til de smittede Gaarde. I Orkedal forekom mange Tilfælde, men ikke saa ondartet som i de foregaaende Aar. Fra Kystdistrikterne, navnlig ytre og indre Fosen, opgives en Del for det meste let forløbende Tilfælde.

Rosen optraadte paa Rotvold Asyl (Strinden Distrikt) hyppigere end sædvanligt; i April—Mai forekom 11 Tilfælde og 1 Dødsfald. Belægget var samtidig, navnlig paa Mandsafdelingen, forholdsvis høit. Efterat samtlige Sygeværrelser vare rengjorte og Sengene udluftede (en mere fuldstændig Desinfektion kunde ikke gennemføres med det høie Belæg), forekom intet Tilfælde før i August; i Aarets sidste Halvdel optraadte 12 Tilfælde, ligeledes med 1 Dødsfald. I indre Fosens Distrikt optraadte Erysipelas faciei et capitis og anden E. ambulans epidemisk i Februar og følgende Maaneder i Dele af Rissen og Stadsbygden; den udbredte sig tydeligt ved Smitte fra Person til Person.

Af **Kighoste** begyndte en Epidemi mod Aarets Slutning i Trondhjem. I Vaarmaanederne herskede Sygdommen epidemisk paa Røros og Omegn og fra Juli til Nytaar i Orkedalen.

Diphtherit forekom hyppigere end Aaret forud, navnlig i Trondhjem og Omegn samt i Røros Lægedistrikt, hvor den især i Sommermaanederne havde adskillig Udbredelse. I Hevne behandledes 12 Tilfælde, hvoraf 8 i to Huse, de andre vare spredte. I ytre Fosen holdt Sygdommen sig ligesom Aaret forud væsentlig til Ørlandet, hvor den fra de i 1886 især angrebne Gaarde spredte sig til de nærliggende Grænder.

Kusmaepidemien i Trondhjem fortsatte sig fra Aaret iforveien, men stadigt aftagende, saa den ganske ophørte i 4de Kvartal. Sygdommen forekom forøvrigt i 1ste Halvjaar udbredt over største Delen af Amtet.

Blodgang fik i Høstmaanederne nogen Udbredelse i Hevne; der opgives 10 Behandlede uden Dødsfald.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde ville sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tilsammen Behandlede.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne :														
			1		2	3		4	5	6	7	8	9	10	11		12
			Trondhjem.		Strinden.	Selbu.		Røros.	Guldal.	Opdal.	Orkedal.	Hiteren.	Hevne.	Ytre Fosen.	Indre Fosen.		Nordre Fosen.
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.
Syphilis	97	7	61	5	2	14	1	2	1	1	6	2	1	2	1	4	
Gonorrhoe og Urethrit	219	-	198	-	5	-	-	3	-	1	2	2	-	3	5	-	

De i Selbu behandlede Tilfælde vare alle tertiære; nye iagttoges ikke. Fra nordre Fosen omtales 2 Tilfælde af Chanker tonsillaris hos 2 Søstre, der

formodes smittede ved at bruge Skeer, Knive eller Kopper sammen med en omreisende Handelskarl, som led af Syphilis, og som i nogle Dage havde opholdt sig i Huset; kort i Forveien havde en Epidemi af Angina gaaet i Grænden. Begge fik siden et papuløst Exanthem og bleve indlagte paa Sygehus, hvor den ene har henligget et helt Aar under meget grave konstitutionelle Symptomer. (Kjelsberg).

Paa Trondhjems Sygehus indlagdes 13 Byen tilhørende Tilfælde af Syphilis (1 primært, 6 sekundære, 4 tertiære og 2 hereditære). Ved den offentlige Visitation af Puellæ publicæ fandtes ikke nogen Gang Ulcera eller Syphilis, hvorimod 10 Tilfælde af blennorrhagisk Natur foranledigedes indlagte paa Sygehus.

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** se Tabel Side 174 og 175.

Kjertelsyge forekom i Trondhjem hos 25 af de for Fattigvæsenets Regning behandlede 972 Patienter; 3 Børn under 2 Aar led af Rachitis.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Trondhjems Stadsfysikat	438	93	106	332
Strinden	64	14	8	56
Selbu	22	5	9	13
Røros	88	11	22	66
Guldal	58	19	23	35
Opdal	62	10	9	53
Orkedal	91	17	31	60
Hiteren	75	6	20	55
Hevne	25	3	9	16
Ytre Fosen	47	7	21	26
Indre —	67	3	24	43
Nordre —	57	9	12	45
Søndre Trondhjems Amt	1094	197	294	800
Deraf i By	438	93	106	332
— - Landdistrikt	656	104	188	468

Dødsfald af Lungetuberkulose udgjorde 18,0 pCt. af samtlige kjendte Dødsårsager og 24,6 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. For Trondhjem var Forholdet henholdsvis 21,2 pCt. og 28,0 pCt., for Landdistriktet 15,8 pCt. og 22,2 pCt. Af de i Trondhjem for Fattigvæsenets Regning behandlede 972 Patienter led 43 af Tæring og desuden 10 af Blodspytning.

Fra Trondhjem omtales et Tilfælde af **perniciøs Anæmi** hos en 27aarig Pige, der i længere Tid havde været legemlig og aandelig anstrængt under Læsning til Lærerindexamen. (Fr. O. Bødtker). I Hevne anføres Blegsot og Anæmi i Forbindelse med Uterinlidelser at være hyppige. Paafaldende mange Kvinder, gifte og ugifte, lide af Fluor albus. (Blütecher).

Dyspepsi er meget almindelig i Hevne, hvilket tilskrives den paa et meget lavt Standpunkt staaende Madlavning. (Om Levemaaden se under hygie-niske Forhold).

Obstetriciske Operationer i søndre Trondhjems Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.			Udtrækning.		Embryotomi.		Efterbyrdsoperation.
	Mødre		Børn		Mødre	Børn		Moder	Barn	Mødre		Mødre
	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	lev.	dødf.	lev.	dødf.	lev.	død.	lev.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	34	¹⁾ 2	32	²⁾ 4	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	3	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	³⁾ 1	-
Ueftergivelige ydre Fødselsdele	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vatersot hos Moderen	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	-
— med fremfalden Arm	-	-	-	-	1	1	-	-	-	⁴⁾ 1	-	-
Ansigtspfødsel	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Issefødsel med Panden fortil	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjevt Isseleie	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnoren	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opslaaede Arme ved Sædefødsel	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	43	2	39	6	5	2	3	1	1	1	1	5
	45		45			5				2		

¹⁾ Dødsårsag hos den ene Barselfeber, hos den 2den Livmoderbristning. ²⁾ Deraf en 2den Tvilling. ³⁾ Efter Vending, foretagen af Jordemoderen. ⁴⁾ Tvillingfødsel, hvor 1ste Tvilling forløstes ved Naturens Hjælp.

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.		ved ulykke- lige Hændelser.	Selvord.	Drab.
Trondhjems Stadsfysikat..	738	469	66	6	2	21	5	1	2
Strinden.....	408	285	32	1	3	14	4	1	-
Selbu.....	148	69	12	1	-	5	3	-	-
Røros ¹⁾	168	88	14	1	1	6	-	1	-
Guldal.....	288	220	22	3	3	8	4	2	1
Opdal ²⁾	111	75	6	2	-	3	-	2	-
Orkedal.....	341	246	21	4	2	15	-	2	-
Hiteren.....	277	162	13	-	2	8	16	1	-
Hevne.....	136	63	8	2	-	4	1	-	-
Ytre Fosen.....	305	137	13	2	3	8	2	-	-
Indre —.....	216	86	8	-	1	3	-	-	-
Nordre —.....	203	97	12	2	7	6	7	-	-
Søndre Trondhjems Amt	3339	1997	227	24	24	101	42	10	3
Deraf i By.....	738	469	66	6	2	21	5	1	2
— Landdistrikt.....	2601	1528	161	18	22	80	37	9	1

¹⁾ Fradraget den til Hedemarkens Amt hørende Del af Tolgen. ²⁾ Fradraget det til Hedemarkens Amt hørende Kvikne Annex.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning. For Trondhjems Kommunes Regning forpleiedes 50 Sindssyge, deraf 36 i Trondhjems og 14 i Rotvolds Asyl. I privat Forpleining i Byen var udsat 8 Individuer, i Landdistrikterne 59.

Spedalske. Siden Loven af 6te Juni 1885, angaaende Spedalskes Afsondring og Indlæggelse i Stiftelse, traadte i Kraft, er paa Reitgjerdets Pleiestiftelse indlagt noget over 100 Spedalske, uden at Loven, saavidt vides, er kommet til Anvendelse i noget af disse Tilfælde. Utvivlsomt har dog Bestemmelsens Tilstedeværelse og den ved Loven øgede Frygt for Smitte i flere Tilfælde øvet et gavnligt Pres paa vedkommende Spedalske til Indlæggelse. (A. Sand).

Lægerne have udført 58 **obstetriciske** Operationer, deraf 19 i Trondhjem, 4 i Strinden, 3 i Selbu, 3 i Røros, 6 i Guldal, 4 i Opdal, 6 i Orkedal, 1 i Hiteren, 5 i ytre, 2 i indre og 5 i nordre Fosen. Indikationer og Udfald sees af Tabellen. (Se Side 178).

Antal Fødte og Døde sees af ovenstaaende Tabel.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1342 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 59,8.

Dødsfald paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 24 Kvinder paa Barselseng. Lægerne opgive Dødsårsag for 19: Barselfeber 16, Barselkrampe 1, Livmoderblødning 1, besværlig Fødsel 1.

Dødsårsager i Trondhjem vil sees af følgende af Stadsfysikus meddelte Tabel.

Liste over de af Lægerne meddelte

Dødsårsag.	Sum.	Deraf		0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Alcoholismus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina membranacea . .	6	5	1	-	-	5	1	-	-	-	-
Apoplexia cerebri	18	7	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Arthrocace	4	2	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Atrophia infantum	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta	9	5	4	1	-	4	3	-	-	-	-
— chronica	9	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Cancer	27	11	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Cholera nostras	5	2	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Commotio cerebri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Contusio	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Convulsiones infantum . .	8	5	3	5	3	-	-	-	-	-	-
Cystitis	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Debilitas congenita . . .	11	5	6	5	6	-	-	-	-	-	-
— senilis	36	11	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoea	11	11	-	10	-	1	-	-	-	-	-
Diphtheritis	7	1	6	-	-	1	3	-	3	-	-
Eclampsia	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
— parturient	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Embolia, Thrombosis . .	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Enteritis, Gastro-	7	3	4	1	4	-	-	-	-	-	-
Epilepsia	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
— rheumatica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— typhoidea	5	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-
Fractura	4	1	3	-	-	-	-	1	-	-	-
Gastritis chronica	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Haemorrhagia ventriculi .	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hernia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalus	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Hydrops, Ascites	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Insania	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Intoxicatio	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Marasmus	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis simplex	9	6	3	2	1	3	2	-	-	-	-
— tuberculosa	16	8	8	1	1	4	4	1	2	1	1
— cerebro-spin-epid.	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1

(Forts.). Dødsaaarsag.	Sum.	Deraf		0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Meningitis spin. Myelitis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbus Addisoni	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— viarum urinifer	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis, Morbus Bright.	9	7	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Obstructio alvi, Ileus . .	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Oedema pulmonum	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonitis	6	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Pleuritis	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pneumonia	40	17	23	1	3	4	5	-	-	-	-
Pyæmia	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarcoma	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Scarlatina	3	2	1	-	-	1	-	-	1	1	-
Syphilis	5	2	3	2	1	-	1	-	-	-	-
Tetanus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis pulmonum .	93	41	52	1	-	-	1	1	-	-	1
— aliorum organ	2	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Tussis convulsiva	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica abdominis	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri . .	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cordis . . .	21	10	11	-	-	-	1	1	-	-	-
Sum	438	209	229	37	23	27	23	6	7	2	3

De hyppigste Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsager.	ialt.	Deraf i		Dødsaaarsager.	ialt.	Deraf i	
		By.	Land-distr.			By.	Land-distr.
Lungetuberkulose	197	93	104	Tuberkuløse Betændelser	38	18	20
Alderdomssvaghed . . .	113	36	77	Organisk Hjertesygdom	36	21	15
Lungebetændelse	76	40	36	Skarlagensfeber	33	3	30
Kræft og Sarkom	66	31	35	Diarrhoe akut og Cho-	28	23	5
Diphtherit	49	7	42	lera nostras			
Hjerneslag	41	18	23				

15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	3	-	2	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-
-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	3	4	1	2	-	3	3	2	4	1	3	-	1	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	7	8	18	4	10	9	5	5	5	7	4	3	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	3	2	4	5	-	1	-	1
5	11	14	30	13	15	19	11	19	19	29	26	26	30	11	22	1	9

Veirliget var gjennemgaaende raat og koldt; paa Grund af den lave Sommervarme blev Kornet mangesteds ikke modent, paa andre Steder tog det Skade i den fugtige Høst. Høavlingen var rigelig, men Indbjergningen daarlig. Paa Bergstaden Røros var Aarets Middeltemperatur $\div 1,258^{\circ}\text{C}$. Opgave for Maanederne sees af nedenstaaende Tabel. M. B. Müller.

Tabel over Temperaturforholdene paa Røros. (Celsius).

Maaned.	Middel- temp.	Lavest Temp.	Høiest Temp.	Maaned.	Middel- temp.	Lavest Temp.	Høiest Temp.
Januar	— 9.5	— 35.2	+ 6.2	Juli	+ 9.5	— 1.0	+ 20.0
Februar	— 6.8	— 22.4	+ 6.8	August	+ 8.0	— 1.0	+ 20.2
Marts	— 6.7	— 30.6	+ 5.8	September	+ 6.2	— 3.5	+ 14.5
April	— 2.2	— 14.0	+ 6.2	Oktober	— 1.6	— 14.5	+ 9.6
Mai	+ 3.7	— 5.0	+ 15.4	November	— 9.0	— 34.0	+ 3.8
Juni	+ 7.0	— 3.0	+ 19.6	December	— 13.7	— 38.0	+ 1.2

Hygieniske Forhold. Fra Trondhjem meddeler Stadsfysikus, at de offentlige Kloaker i Aarets Løb forøgedes over en Strækning af 1299 Meter. Kun lidet heraf falder paa Forstæderne, medens den egentlige By nu næsten har faaet sit Kloaknet fuldstændigt. Den nye Skole for omtrent 1000 Børn paa Kalvskindet er taget i Brug, hvorved en saare væsentlig Mangel i hygienisk Henseende er afhjulpen. Det staar nu tilbage at skaffe Baklandet bedre Skolelokaler, hvilket især tiltrænges for Pigebørnens Vedkommende. Byens Asyler i Forstæderne ere i en mislig Tilstand; men ogsaa heri kan nu ventes en snarlig Forbedring ved Bidrag af Brændevinsbolagets Overskud. I Opdal vedvarer Kaffemisbrugen fremdeles, tildels med Tilsætning af slette Surrogater, der hos mange paaviselig fremkalder Kardialgi. Om Levemaaden anføres fra Hevne, at raastegt Deig af halvmodent, raabjerget Korn, blandet med lige Dele halvkogte Poteter, danner det almindelige Brød, som hos mange giver Anledning til intense Tilfælde af Colica stercoracea. Ved Siden heraf er Sild og gammel saltet, tildels bedærvet Fisk den hovedsagelige Næring; Melk bruges lidet uden hos de bedre Stillede. Om Boligerne anføres, at Værelserne som oftest ere tapetserede og forsynede med Kogeovn; om Ventilation er der neppe Tale, da Vinduerne ere tilspigrede, og Dørene almindelig vende ud i en vel tillukket Gang. Der skures ret ofte, men Renligheden paa Legemet er meget slet. Usædeligheden er meget stor. (Blütecher).

Af **Sygehuse** Hayes: Rotvolds Sindssygeasyl og Reitgjerdets Pleiestiftelse for Spedalske, begge beliggende i Strinden; Trondhjems Sindssygeasyl og Trondhjems Bys Sygehus. Røros Verk har et Sygehus paa 12 Senge. I Selbu og paa Lisbethsæter i Børseskogen ere 2 Sanatorier anlagte.

Trondhjems Bys Sygehus lider ifølge Tilsynskomiteens Meddelelse til Magistraten af væsentlige Mangler, hvorfor den antager, at det maa være en Op-gave for Byen, inden en ikke altfor fjern Tid at have sørget for et nyt, tids-mæssigt og heldigere beliggende kommunalt Sygehus. Den katholske Mission har i sin Kirkebygning i Ihlen et Lokale til Sygehus, der er vel indrettet, og som er begyndt at benyttes navnlig for Patienter, som skulle underkastes betydelige Operationer. Beliggenheden synes noget uheldig, da Afstanden fra Byens Centrum er vel stor. Strindens gamle Fattighus er nedlagt.

Om **Sundhedstilstanden og Sygelighed** i Trondhjems Strafanstalt se den almindelige Beretning.

Bad. I Trondhjem findes en Badeanstalt for Romerbad, Damp- og Karbad, Styrt, Bassin og Dousch; desuden findes en Varmbadindretning og et Søbadehus. I den nye Skole paa Kalvskindet er indrettet et Styrtbad, hvor Eleverne regelmæssig hver 14de Dag faa en Overskylning. Røros har 1 Dampbad og 2 Karbadindretninger samt 2 Styrtbad.

Kvaksalveri. I Trondhjem anmeldtes en Homøopath for ulovlig Praxis; han ilagdes Mulkt af Politimesteren og forsvandt siden fra Byen. Fra Strinden ankes over, at særlig den ene af Jordemødrene, der begge klage over liden Fortjeneste, muligt derfor optræder vel meget som Læge. (A. Smith). Fra ytre Fosen omtales, at Kvaksalveri drives af nogle fastboende Personer, der især behandle lettere chirurgiske Tilfælde, men ikke nyde synderlig Tiltro, og af og til af en omstreifende «Doktor». Af større Betydning have Boltziusreiserne været, idet et ikke lidet Tal af Syge har foretaget Turen til Sverige for hos ham at finde legemlig og aandelig Helse. Paa Ørlandet havde et Par Svensker, der samtidig med Opbyggelser instituerede Helbredelse ved Bøn, et overorordentligt Tilløb. Bønnemøderne, der tildels holdtes udover Natten, ledsagedes af mange Tilfælde af Kramper og andre hysteriske Foreteelser; Flere bleve mentalt

altererede, de Fleste i mindre Grad og for kortere Tid. Sagen foranledigede endog Biskopen til et Besøg paa Ørlandet forat undersøge og om muligt klar-
gjøre Bevægelsen. Da Svenskerne tilsidst vare afreiste, hendøde dog Bevægelsen
lidt efter lidt. (H. R. Smith).

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge,
Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske Forret- ninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet.	15	2110	43	2309	15
Trondhjem	3	¹⁾ 972	23	297	1
Strinden	1	231	²⁾ 4	301	4
Selbu	1	56	³⁾ 1	168	1
Røros	1	157	-	119	1
Guldal	1	36	1	159	2
Opdal	1	72	⁴⁾ 1	¹⁰⁾ -	-
Orkedal	2	184	⁵⁾ 3	226	-
Hiteren	1	111	⁶⁾ 1	181	-
Hevne	1	71	uopgivet	173	3
Ytre Fosen	1	83	⁷⁾ 4	249	3
Indre —	1	63	⁸⁾ 4	170	-
Nordre —	1	74	⁹⁾ 1	266	-

¹⁾ Af disse blev 103 indlagte paa Sygehus. ²⁾ Hlade 3, Bynæsset 1. ³⁾ Selbu 1.
⁴⁾ Opdal 1. ⁵⁾ Orkedal 1, Børsen 1, Meldalen 1. ⁶⁾ Hiteren 1. ⁷⁾ Ørlandet 2, Bjugn 2.
⁸⁾ Rissen 2, Stadsbygden 1, Fællesmøde af begge Sundhedskommissioner 1. ⁹⁾ Bjørnør 1.
¹⁰⁾ Vaccination foretages kun hvert 2det Aar.

I Trondhjems Sundhedskommission vare Forhandlingsgjenstandene som sæd-
vanligt: Almindelige sanitære Misligheder (altfor daarlige Binger, Stalde, Fjøre,
Grisehuse), Mangler ved Kloakerne, Forbud mod Benyttelse af daarlige Leie-
boliger, navnlig Kjælderboliger, af et usundt Skolelokale, Paalæg om Kloak-
indlæg i 60 Gaarde. Efter Sundhedskommissionens Beslutning konfiskeredes og
uskadeliggjordes flere Gange ikke ubetydelige Kvantiteter af bedærvet Kjød eller
Kjød af syge Kreaturer. I Hevne deltes med Sundhedskommissionens Sam-
tykke Distriktet i 23 Kredse, hver med sine Tilsynsmænd, der modtog nøiagtig
Instrux.

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

XVII. Nordre Trondhjems Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet ¹⁾		178.50	82 271	19	23	42
1. Stjørdal		15.40	11 539	2	4	4
	Nede Stjørdalen	15.40 {	6 989	2	2	2
	Hegre		2 845	-	1	1
	Meraker		1 705	-	1	1
2. Frosten		4.60	7 969	1	4	3
	Frosten	1.60 {	3 025	1	1	1
	Aasen		1 923	-	1	1
	Leksviken		3 021	-	2	1
3. Levanger		15.40	13 228	5	4	6
	Levanger, Kjøbstad	-	955	1	1	1
	Levanger, Landdistrikt	3.60 {	2 162	-	-	
	Skogn		3 704	2	-	
	Værdalen	11.80	6 507	2	2	3
4. Inderøen		17.40	12 427	2	5	8
	Ytterøen	0.30	1 478	-	-	-
	Mosviken og Verran	7.50	2 755	-	-	-
	Inderøen	1.20	5 346	2	-	-
	Sparbu	8.40	2 848	-	-	-
5. Stenkjær		11.60	10 899	3	4	4
	Stenkjær, Ladested	-	1 427	2	2	-
	Stod	3.80 {	2 333	-	1	1
	Egge		877	-	-	1
	Beitstaden	7.80	4 825	1	2	2
	Skei	?	1 437	-	-	-
6. Grong		78.90	6 475	1	4	7
	Grong	41.40	3 146	1	2	4
	Snaasen	37.50 {	2 232	-	1	1
	Lierne		1 097	-	²⁾ 1	2
7. Namsos		13.10	6 179	3	2	2
	Namsos, Ladested	-	1 637	2	1 {	-
	Namsos Landdistrikt	13.10 {	2 184	-		1
	Overhalden		2 358	1		1

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne. ²⁾ En Post ledig.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaksinatører.
8. Fosnæs.....		9.20	5 019	1	2	3
	Fosnæs	9.20 {	3 266	1	1	2
	Flatanger		1 753	-	1	1
9. Ytre Namdal.....		12.80	8 436	1	4	5
	Kolvereid	12.80 {	2 668	-	1	2
	Nærø		1 793	1	1	1
	Vikten		2 119	-	1	1
	Lekø.....		1 856	-	1	1

Sundhedstilstanden var nogenlunde god. Skarlagensfeber og Diphtherit vedbleve i flere Distrikter. Førstnævnte Sygdom og Kighoste forekom mere udbredte end Aaret forud. Typhoidfeberen var sjældnere end forrige Aar.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1139 eller 13,9 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte (81 900); Dødeligheden Aaret forud var 15,0 pro mille.

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel. (Se Side 188 og 189).

Typhoidfeber forekom med spredte Tilfælde i Stjørdals Distrikt; i Frosten holdt den sig i Frostens Herred især til visse Gaarde, der ere blevne berygtede af denne Grund. Det anføres, at der hver Gang foretages grundig Desinfektion, men uden afgjørende Resultat, idet nye Tjenere ofte angrebes. Tilfældene i Leksviken syntes i de fleste Tilfælde at have sin Oprindelse fra hjemvendte Lofotfiskere. Tilfældene i Stenkjærs Distrikt forekom i Stod og et i Malmö Annex hos en Fisker fra Frosten. De Syge i Grong havde paadraget sig Sygdommen under Overhaldens Marked og indlagdes paa Sygehus i Namsos. Af Tilfældene i Namsos Distrikt forekom de fleste i Overhalden, enkelte antoges at være forårsagede ved inficeret Drikkevand.

Skarlagensfeber. I Stjørdals Distrikt forekom i Januar og Marts nogle Tilfælde paa Gaarde i Hegre, overført til disse ved friskt Mellemlid. I Frostens Distrikt forekom i de 3 første Kvartaler kun 6 Tilfælde (5 i Leksviken, 1 i Frosten); i December Maaned udbrød den paa begge Sider af Trondhjemsfjorden (baade i Frosten og Leksviken) uden dog at strække sig videre end til de oprindelig angrebne Familier. I Levanger Distrikt vedblev Sygdommen fra forrige Aar og spredte sig over hele Distriktet, især i første Halvaar. Fra Værdalen betegnes Sygdommen som gennemgaaende mild, saa Antallet af Angrebne er større end det opgivne af Behandlede. Isolationen overholdes nu langt nøiagtigere end tidligere, efterat Overtrædelse deraf forrige Aar var bleven paataalt og straffet. I Stenkjær Distrikt forekom den epidemisk, men ikke ondartet, i Beitstaden. I Grong optraadte den to Gange i Snaasen, med et halvt Aars Mellemlid paa to fjernt fra hinanden liggende Steder. Smitten til det ene Sted antages at være kommen fra Trondhjem. Sygdommen optraadte temmelig heftigt. I Fosnæs Distrikt optraadte den i Oktober i Bølefjorden i Flatanger, overført ved Folk, der vare komne hjem fra Fisket nordenfor. I Namsos By forekom

I nordre Trondhjems Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

188

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for:	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.
Typhoidfeber	63	4	63	3	2	4	5	6	2	8	10	4	4	9	6	63	4
Cerebrospinalmeningit . . .	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-
Barsel-feber	18	7	18	2	4	1	1	4	1	1	2	-	-	1	1	18	7
Vandkopper	15	-	15	5	2	1	4	-	-	2	1	-	-	-	-	15	-
Skarlagensfeber	478	23	478	83	72	40	24	39	43	37	28	10	19	39	44	478	23
Røde Hunde	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-
Mæslinger	13	-	13	6	-	1	-	-	-	5	1	-	-	-	-	13	-
Rosen	44	-	42	3	5	6	-	2	5	3	1	3	4	3	7	44	-
Kighoste	205	6	205	18	5	38	44	19	28	27	15	8	3	-	-	205	6
Diphtherit	188	35	188	35	19	10	22	23	17	11	17	7	6	11	10	188	35
Strubehoste	16	9	16	1	1	6	1	4	-	1	1	-	-	-	1	16	9
Kusma	112	-	112	12	15	23	19	13	5	3	5	3	5	6	3	112	-
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit . . .	1004	12	1002	131	107	116	150	108	100	51	41	34	45	66	53	1004	12
Katarrhalsk og follikulær Angina	286	-	286	43	36	21	25	22	29	15	10	16	23	24	22	286	-
Lungebetændelse	336	44	336	60	47	36	47	44	17	16	8	9	11	20	21	336	44
Brystbetændelse	64	3	64	7	9	3	10	8	3	5	5	3	-	5	6	64	3
Gigtfeber	150	2	150	22	20	14	12	15	10	15	11	10	7	7	7	150	2
Koldfeber	2	-	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-
Diarrhoe (akut)	315	11	312	39	29	18	30	24	41	31	18	19	25	21	17	315	11
Cholera nostras																	
Blodgang	15	1	15	1	-	3	2	-	4	2	-	-	-	3	-	15	1
Skjørbug	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Tilsammen	3333	157	3322	473	373	341	396	331	305	234	177	127	152	215	198	3333	157

Nordre Trondhjems Amt. 1887.

I nordre Trondhjems Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Fordeling paa Lægedistrikterne:																	
	1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	Stjerdal.		Frosten.		Levanger.		Inderøen.		Stenkjær.		Grong.		Namsos.		Fosnæs.		Ytre Namdal.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	9	-	20	3	6	-	3	-	9	-	2	-	9	1	1	-	4	-
Cerebrospinalmeningit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Barselfeber	1	-	-	-	4	2	1	-	3	-	1	1	3	-	2	2	3	2
Vandkopper	4	-	-	-	1	-	4	-	1	-	-	-	-	-	5	-	-	-
Skarlagensfeber	20	3	12	-	151	3	131	3	90	3	8	3	18	-	39	5	9	3
Røde Hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Mæslinger	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Rosen	3	-	4	-	15	-	4	-	4	-	1	-	5	-	3	-	5	-
Kighoste	-	-	-	-	30	3	31	1	33	2	75	-	8	-	15	-	13	-
Diphtherit	17	6	33	9	102	14	-	-	3	-	1	-	2	-	9	4	21	2
Strubehoste	5	3	4	1	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	44	-	5	-	23	-	11	-	14	-	2	-	11	-	1	-	1	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	222	5	33	-	157	2	107	1	104	2	47	-	244	1	41	-	49	1
Katarrhalsk og follikulær Angina	47	-	11	-	54	-	18	-	37	-	18	-	88	-	2	-	11	-
Lungebetændelse	47	6	15	3	112	6	20	5	32	6	12	5	64	5	20	4	14	4
Brystbetændelse	12	-	5	1	17	1	2	-	6	-	2	-	7	-	8	1	5	-
Gigtfeber	14	-	5	-	47	1	13	-	18	-	32	1	6	-	8	-	7	-
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	93	2	12	1	36	2	13	1	36	3	18	-	79	1	10	-	18	1
Cholera nostras																		
Blodgang	3	-	-	-	-	-	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Skjærbug	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-
Tilsammen	547	25	165	18	761	39	368	12	391	16	221	10	548	8	165	16	167	13

Liste over forskellige, væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		1		2	
	Tilfælde.	Dødsfald.					Stjærdal.		Frosten.	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Chronisk Rheumatisme	278	-	3	-	148	127	78	-	8	-
Fnat	22	-	5	6	4	7	9	-	-	-
Skurv	2	-	-	1	-	1	1	-	-	-
Kjertelsyge	149	1	57	71	7	14	19	-	10	-
Rachit	22	-	19	3	-	-	-	-	2	-
Simpel Meningit	12	8	1	4	2	3	4	2	1	1
Tuberkuløse Betændelser og Milliærtuberkulose	34	24	10	7	4	6	4	2	4	4
Lungetuberkulose	209	82	4	11	100	92	32	12	7	7
Kræft	99	52	-	-	44	40	11	3	11	7
Morbus Brightii	79	16	2	4	38	34	14	2	1	-
Blegsot og Anæmi	505	3	18	47	28	412	70	-	17	-
Menstruationsuordener	167	-	-	1	-	166	32	-	23	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	852	9	24	40	388	400	152	3	53	3
Ormesygdomme	43	-	14	20	3	6	13	-	-	-
Drankersygdomme	5	-	-	-	5	-	2	-	-	-

8 Tilfælde i 5 forskellige Familier og i Landdistriktet nogle Tilfælde ved Bangsund Sagbrug.

Kighoste var i 1ste Kvartal almindeligt udbredt, men godartet i Frostens Distrikt, og angreb i Stenkjær Distrikt mange Børn saavel i Stenkjær By som paa Landsbygden, uden at Lægehjelp søgtes. I Grong vandt den stor Udbredelse over hele Distriktet og havde i det Hele taget et langvarigt Forløb. I Fosnæs Distrikt forekom den fra Juli væsentlig kun i Tøtdal og paa Statland uden at faa nogen Udbredning.

Diphtherit optraadte i Stjærdal i April med nogle Tilfælde i Skatvold og i August i Varnæs, hvor i en Skolelærers Hjem 7 angrebes og 3 døde. Nogen Smitte kunde for sidstnævnte Sted ikke paavises; Sygdommen havde for 4 Aar siden hjemstøgt det samme Hus. I Frostens Distrikt forekom den i samtlige Herreder og udbredte sig i Aasen Herred inden den i forrige Beretning omnævnte Skolekreds, hvor den vedvarede til Slutningen af Mai. Under Sildefisket i September langs Leksvikstranden bragtes den ved Aasenbygninger til en Fiskerfamilie, hvor to Børn døde, uden dog at spredes videre. Til Frosten Herred bragtes Sygdommen fra Trondhjem ved en Pige, der smittede sin Søster. I Levanger Distrikt, hvor Sygdommen er optraadt i flere Aar, forekom den fornemmelig hyppig og tillige ondartet i 1ste Halvaar. Samtidigt med Diphtheritens Optræden i Værdalen forekom mange Tilfælde af Angina follicularis. Det i Grong iagttagne Tilfælde optraadte hos samme Person og paa samme Sted som for to Aar siden. I Fosnæs Distrikt optraadte den i Juni i Sørvik og Vikan, antagelig

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:													
3		4		5		6		7		8		9	
Levanger.		Inderøen.		Stenkjær.		Grong.		Namsos.		Fosnæs.		Ytre Namdal.	
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
40	-	39	-	41	-	4	-	33	-	4	-	31	-
8	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
31	1	10	-	10	-	7	-	40	-	6	-	16	-
8	-	-	-	-	-	-	-	8	-	4	-	-	-
3	1	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
11	10	-	-	4	2	-	-	4	3	2	2	5	1
69	22	15	7	10	5	8	5	36	15	16	5	16	4
28	11	12	5	9	7	4	3	12	11	4	2	8	3
39	7	2	1	9	2	1	1	7	2	1	-	5	1
87	-	25	-	44	-	35	-	126	1	25	1	76	1
22	-	11	-	26	-	5	-	23	-	12	-	13	-
164	-	97	-	67	1	48	2	116	-	96	-	59	-
6	-	2	-	3	-	9	-	5	-	4	-	1	-
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-

overført ved Notfolk fra Kinn og Florø, temmelig ondartet uden at faa videre Udbredning.

Kusma. I Stjørdal indtraf en Del Tilfælde i Aarets Begyndelse. Lægehjelp søgtes kun ved Metastaser, eller naar der blev Byld. I Vaarmaanederne optraadte en Del slemme Tilfælde i Frostens Herred; Sygdommen var forøvrigt almindelig i Frostens Distrikt. Fra Beitstaden i Stenkjær Distrikt anføres, at Sygdommen var meget almindelig udover Vaaren. Fra Grong meddeles, at ikke Faa have været angrebne.

Lungebetændelse forekom sjeldnere end Aaret forud. Der angrebes i Amtet 4,1 pro mille af Befolkningen (Aaret forud 5,8). Dødeligheden blandt de Behandlede var 13,1 pCt.

Koldfeber. Den ene Syge i Inderøen var en i Bergens Stift hjemmehørende Mand; den anden Syge (Namsos Distrikt) var en fra Minititlan i Mexiko kommen Sømand. Han berettede, at næsten hele Besætningen indsygnede Tid efter anden efter Afreisen fra Mexiko, hvorfra Skibet førte Vand med sig.

Akute gastriske Sygdomme ere forekomne sjeldnere end Aaret forud.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde vil sees af følgende Tabel (se Side 192).

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede, væsentlige **chroniske Sygdomme** se ovenstaaende Tabel.

Veneriske Sygdomme.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne :								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
			Stjørdal.	Frosten.	Levanger.	Inderøen.	Stenkjær.	Grong.	Namsos.	Fosnæs.	Ytre Namdal.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	15	1	-	1	6	-	-	1	3	2	1
Gonorrhoe	42	-	1	1	11	1	4	-	18	1	5

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Stjørdal	66	12	25	41
Frosten	60	7	18	42
Levanger	140	22	39	101
Levanger, By	7	-	1	6
Landdistrikt	133	22	38	95
Inderøen	48	7	12	36
Stenkjær	55	5	16	39
Stenkjær, By	13	3	4	9
Landdistrikt	42	2	12	30
Grong	31	5	10	21
Namsos	59	15	8	51
Namsos, By	23	8	6	17
Landdistrikt	36	7	2	34
Fosnæs	36	5	16	20
Ytre Namdal	30	4	13	17
Nordre Trondhjems Amt	525	82	157	368
Deraf i Byer	43	11	11	32
— - Landdistrikt	482	71	146	336

Lungetuberkulose. Dødeligheden udgjorde for det hele Amt 15,6 pCt. af samtlige kjendte Dødsårsager og 22,3 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. For Byerne udgjorde Dødsprocenten henholdsvis 25,6 pCt. og 34,4 pCt.; for Landdistrikterne 14,8 pCt. og 21,1 pCt.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes ialt af Læger 28, hvoraf 3 i Stjørdals, 6 i Levanger, 2 i Inderøens, 10 i Stenkjær, 5 i Namsos og 2 i ytre Namdals Distrikter. Indikationer og Udfald sees af følgende Tabel. (Se Side 193).

Obstetriciske Operationer i nordre Trondhjems Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Partus præma- turus artificialis.		Efterbyrds- operation.
	Mødre		Børn		Mødre		Børn		Moder	Barn	Mødre
	lev.	død.	lev.	df.	lev.	død.	lev.	dødf.	lev.	dødf.	lev.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	15	-	²⁾ 16	²⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	2	-	1	1	-	-	-	-	1	⁴⁾ 1	-
Barselkrampe	-	¹⁾ 1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blød- ning	-	-	-	-	-	³⁾ 1	-	1	-	-	-
Fare for Fosterets Liv	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Tilsammen	19	1	19	3	1	1	1	1	1	1	3
	20		22		2		2				

¹⁾ Dødsårsag: Uræmi. ²⁾ 2 Gange begge Tvillinger, hvoraf 1 dødfødt, 3 ilive.

³⁾ Dødsårsag: Barselfeber. ⁴⁾ Død 6 Timer gammel.

Fødte og Døde. (Se Tabel Side 194).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1055 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 51,9.

Dødsfald paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 11 Kvinder paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsag for 9 Barselkvinder, hvoraf 7 af Barselfeber, 1 af Livmoderblødning, 1 af Uræmi.

De hyppigste Dødsårsager vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byer.	Landdistrikt.
Lungetuberkulose	82	11	71
Kræft	52	3	49
Lungebetændelse	44	9	35
Diphtherit	35	-	35
Organisk Hjertesygdom	27	3	24
Tuberkulose Betændelser	24	2	22
Skarlagensfeber	23	-	23
Morbus Brightii	16	-	16

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Levende fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulyk- kelige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Stjørdal	291	135	27	1	1	10	5	-
Frosten	240	104	14	1	-	12	2	-
Levanger	321	212	21	2	3	8	7	-
Levanger, By	23	8	1	-	-	-	-	-
Landdistrikt	298	204	20	2	3	8	7	-
Inderøen	299	155	19	3	1	9	-	2
Stenkjær	230	161	18	1	1	10	1	3
Stenkjær, By	59	25	5	1	-	1	-	-
Landdistrikt	171	136	13	-	1	9	1	3
Grong	182	98	13	1	2	5	-	1
Namsos	185	91	10	-	-	1	4	-
Namsos, By	79	33	6	-	-	1	2	-
Landdisrikt	106	58	4	-	-	-	2	-
Fosnæs	148	63	10	-	3	3	6	-
Ytre Namdal	298	120	19	-	-	9	8	-
Nordre Trondhjems Amt	2194	1139	151	9	11	67	33	6
Deraf i Byer	161	66	12	1	-	2	2	-
— - Landdistrikt	2033	1073	139	8	11	65	31	6

Veirliget var gennemgaaende raat og koldt hele Sommeren og Høsten, saa Landmanden fik daarligt Aar, Kornet blev tildels ikke modent, og Høavlingen blev ved det stadige Regnskyl udvasket og kraftesløs. Den gennemsnitlige Barometer- og Thermometerstand efter Iagttagelse paa Amtssygehuset i Skogn sees af følgende Tabel (se Side 195).

Hygieniske Forhold. Fra Stjørdal anføres, at en Forandring i Gaardbruget bliver nu mere og mere almindelig, idet Bonden gaar over fra Agerbrug til Kreaturhold, som det mere sikre og indbringende. Der er sat tre større Meierier i Gang. Disse ere vistnok et Gode for Afsætningen og Nyttegjørelsen af Melken, men det befryktes, at man vil fristes til at bringe saa megen Melk til Meieriet, at der kan blive lidet nok tilbage i Huset til Folket i det Hele og navnlig til Børnene; (i Stenkjær Distrikt siges dette allerede at være indtraadt). Udskjænkningssteder for Øl eller Brændevin findes ikke inden Stjørdals Distrikt. (J. Angell).

Amtet har 2 **Sygehuse** et i Skogn og et i Namsos, det sidste nyt opbygget og taget i Brug i dette Aar.

Temperaturforhold i Skogn.

Maaned.	Barometerstand (norske Tommer og Linier).			Thermometerstand (R).							
	Kl. 12 Middag.	Høiest.	Lavest.	Kl. 8 Morgen.	Kl. 12 Middag.	Kl. 4 Efter- middag.	Høiest.	Lavest.	Om Natten.		
									Middel- tempe- ratur.	Høiest.	Lavest.
	T. L.	L. T.	T. L.								
Januar	28—1	16de: 28—3	21de: 27—1	÷ 2.4	÷ 1.4	÷ 1.3	28de: + 5	3die: ÷ 15	÷ 4.1	26de: + 1.5	4de: ÷ 15.5
Februar	28—3	8de: 29	24de: 27—4	÷ 1.1	+ 0.6	+ 0.1	28de: + 6.5	10de: ÷ 5	÷ 2.5	28de: + 4	8de: ÷ 9.5
Marts	28—2	20de: 28—7	25de: 27—9	÷ 1.7	+ 0.9	÷ 1.4	29de: + 5	16de: ÷ 12	÷ 4.5	1ste: + 3	15de: ÷ 17
April	28—1.5	16de: 28—7	2den: 27—7	+ 1.6	+ 3	+ 2.3	26de: + 9	11te: ÷ 3.5	÷ 0.7	27de: + 4.5	6te: ÷ 6.5
Mai	28—3	26de: 28—8	4de: 27—10	+ 5.6	+ 7.4	+ 7.2	23de: + 15	6te: 0	+ 0.9	23de: + 8	6te: ÷ 2.5
Juni	28—3.7	20de: 28—7	8de: 27—8	+ 7.4	+ 9	+ 9.3	5te: + 14.5	11te: + 3	+ 4	30te: + 7.5	12te: ÷ 1
Juli	28—1.8	17de: 28—6	25de: 27—10	+ 9.8	+ 11.9	+ 12.3	15de: + 16.5	8de: + 7	+ 5.7	11te: + 9.5	27de: + 2
August	28—1	4de: 28—6	30te: 27—8	+ 8.3	+ 10.3	+ 10.2	29de: + 15.5	25de: + 5	+ 5.5	30te: + 9	27de: + 1.5
September	28—1	24de: 28—8	1ste: 27—6	+ 7.9	+ 9.4	+ 8.8	3die: + 14	29de: + 3	+ 4.8	10de: + 7.5	30te: 0
Oktober	27—11	25de: 28—4	31te: 27—6	+ 0.1	+ 0.8	+ 0.3	5te: + 6	10de: ÷ 5	÷ 1.6	1ste: + 3.5	10de: ÷ 10
November	28	8de: 28—8	25de: 27—5	÷ 3.2	÷ 0.6	÷ 2.1	4de: + 7	15de: ÷ 11	÷ 5	4de: + 2.5	15de: ÷ 14
December	27—10	26de: 28—6	1ste: 27	÷ 7.1	÷ 6.3	÷ 6.8	7de: + 2	26de: ÷ 21	÷ 8.4	2den: ÷ 2	26de: ÷ 22
Gjennemsnit for hele Aaret...	28—1	8de Februar 29	1ste Decbr. 27	+ 2.1	+ 3.8	+ 3.2	15de Juli + 16.5	26de Decbr. ÷ 21	÷ 0.5	11te Juli + 9.5	26de Decbr. ÷ 22

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

Nedenstaaende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissionerne, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommis-sioner, Antal Møder.	Vaccine-rede.	Rets-medicinske Forret-ninger.
	Antal an-meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	16	1377	37	2061	¹⁰⁾ 10
Stjørdal	1	134	-	182	1
Frosten	1	84	¹⁾ 4	207	1
Levanger	3	356	²⁾ 4	248	5
Inderøen	3	162	³⁾ 6	389	-
Stenkjær	3	198	⁴⁾ 9	339	1
Grong	1	109	⁵⁾ 6	133	-
Namsos	2	73	⁷⁾ 5	180	-
Fosnæs	1	109	⁸⁾ 1	69	-
Ytre Namdal	1	152	⁹⁾ 2	314	2

¹⁾ Frosten 2, Leksviken 1, Aasen 1. ²⁾ Skogn 2, Levanger Herred 1, Værdalen 1. ³⁾ Inderøen 4, Ytterøen 1, Mosviken 1. ⁴⁾ Stod 3, Egge 2, Stenkjær 2, Skei 1, Beistaden 1. ⁵⁾ Grong 3, Snaasen 2, Lierne 1. ⁷⁾ Namsos 4, Overhalden 1. ⁸⁾ Fosnæs 1. ⁹⁾ Nærø 1, Vikten 1. ¹⁰⁾ 2 Obduktionsforretninger og 8 Undersøgelser og Erklæringer.

XVIII. Nordlands Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade-indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe-vaccinatorer.
Amtet ¹⁾		297.6	104 151	²⁾ 24	1	65	51
1. Brønnø		18.8	9 884	2	-	4	5
	Bindalen	9.4	2 208	-	-	1	2
	Brønnø	8.2	4 679	1	-	1	1
	Velfjorden		1 177	-	-	1	1
	Vegø	1.2	1 820	1	-	1	1
2. Alstahaug		9.9	9 896	1	-	6	3
	Alstahag	9.9	3 770	1	-	3	1
	Herø		3 085	-	-	1	1
	Tjøttø		3 041	-	-	2	1

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne. ²⁾ Desuden 5 Læger, som under Fisketiden opholdt sig inden Amtet.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
3. Vefsen		55.44	6 992	2	-	3	3
	Mosjøen, Ladested... Vefsen Hatfjeldalen	- 55.44 {	774 5 150 1 068	1 1 -	- - -	- 2 1	- 2 1
4. Ranen		39.7	12 152	2	-	5	4
	Næsne Hemnæs Mo	5.0 34.7 {	4 320 4 063 3 769	1 1 -	- - -	2 1 2	2 1 1
5. Lurø		18.2	6 953	1	-	3	4
	Lurø Trænen Rødø Melø	2.1 { 16.1 {	1 884 346 1 990 2 733	- - 1	- - 1	1 1 1	1 1 2
6. Gildeskaal		14.5	4 142	1	-	2	3
	Gildeskaal Beieren	14.5 {	2 787 1 355	1 -	- -	1 1	2 1
7. Bodø		4.2	4 831	2	1	4	2
	Bodø, Kjøbstad Bodø Landsogn	- 14.2	1 519 3 312	2 -	1 -	2 2	- 2
8. Folden	Folden	17.8	3 335	1	-	2	3
9. Skjærstad		31.2	5 957	1	-	2	2
	Skjærstad Saltalen	11.8 19.4	3 653 2 304	1 -	- -	1 1	1 1
10. Stegen	Stegen	3.4	2 954	1	-	2	1
11. Hammerø	Hammerø	8.3	2 518	1	-	1	1
12. Lødingen		22.2	4 036	1	-	4	3
	Lødingen Tysfjorden	22.2 {	2 438 1 598	1 -	- -	3 1	2 1
13. Ofoten	Ofoten	23.8	4 105	1	-	3	2
	Evindnæs Ankenæs	23.8 {	2 383 1 722	- -	- -	- -	- -
14. Buksnæs		2.26	5 459	1	-	¹⁾ 6	3
	Buksnæs Borge Sogn af Borge Herred	1.5 0.76	3 111 2 348	1 -	- -	2 2	1 1

¹⁾ Bolig uopgiven for 2 privat praktiserende.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decb. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- væknatører.
15. Flakstad		3.1	2 408	1	-	4	4
	Flakstad	3.0	1 844	1	-	2	2
	Værø	0.1	564	-	-	2	2
16. Østlofoten		4.94	4 729	2	-	5	2
	Vaagen.....	3.4	3 151	2	-	2	-
	Gimsø	0.4	1 058	-	-	1	1
	Valberg Sogn af Borge Herred	1.14	520	-	-	2	1
17. Hadsel		7.4	7 307	1	-	4	2
	Hadsel	6.0	4 520	1	-	3	1
	Bø.....	1.4	2 787	-	-	1	1
18. Sortland.....		12.5	6 461	2	-	5	5
	Sortland.....	4.6	1 870	1	-	1	1
	Øksnæs	3.2	2 423	-	-	2	1
	Dverberg.....	4.7	2 168	1	-	2	3

Sundhedstilstanden betegnes som god i de fleste Distrikter; mindre god siges den at have været i Foldens og Hammerø Distrikter, væsentligt paa Grund af epidemiske Sygdomme, i Folden Skarlagensfeber, i Hammerø Diphtherit.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 1718 eller 13,4 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte. (128 100).

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende efter Lægernes Opgaver sammendragne Tabel. (Se Side 199, 200 og 201).

Typhoidfeber. I Alstahaug optraadte Sygdommen paa forskellige Steder i Distriktet uden at vinde nogen større Udbredelse, ligesom heller ikke Smittekilden for hvert enkelt Tilfælde kunde udredes. (Nannestad). Af 6 angrebne Personer i Skjærstad kom de 4 syge hjem fra Lofotfisket. (Bjerregaard). I Ofoten var af 5 Angrebne de fire første tilreisende Jernbanearbejdere. I Hadsel optraadte de fleste Tilfælde (31), men Forløbet var mildt; kun 2 Børn døde.

Af **Cerebrospinalmeningit** behandledes 3 Tilfælde, deraf 2 i Lurø og 1 under Lofotfisket.

Barselfeber. I Ankenæs Sogn i Ofoten forekom 7 Tilfælde af Sygdommen omtrent samtidigt paa flere Gaarde; i 6 vare Kvinderne betjente af den ansatte Jordemoder. 2 døde, før Distriktslægen tilkaldtes; de øvrige kom sig. Jordemoderen og hendes Redskaber bleve underkastede gjentagende Desinfektion, førend Tilfældene ophørte. (H. G. Holst). I Hadsel forekom 15 Tilfælde (Aaret forud 26), spredte jævnt over hele Distriktet, men med i det Hele mildt Forløb; intet Dødsfald. (G. Thode).

I Nordlands Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgiven for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.
Typhoidfeber	117	7	117	12	11	11	18	9	12	4	9	8	2	9	12	118	8
Cerebrospinalmeningit	3	2	3	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	3	2
Barselfeber	67	11	67	4	9	5	2	11	10	5	5	4	6	3	3	69	13
Vandkopper	59	-	59	2	2	5	10	6	-	4	-	6	24	-	-	59	-
Skarlagensfeber	334	45	334	18	9	7	3	24	32	26	14	38	58	49	56	334	45
Røde Hunde	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	3	-
Mæslinger	6	-	6	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-	6	-
Rosen	64	2	62	6	4	11	9	1	2	4	-	6	6	7	6	64	2
Kighoste	84	4	84	3	-	9	1	-	2	7	24	7	9	17	5	84	4
Diphtherit	162	22	162	21	2	5	2	17	15	8	6	4	14	44	24	177	37
Strubehoste	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	3	2
Kusma	47	-	47	1	14	8	2	3	1	2	1	2	5	2	6	47	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	1307	16	1300	136	150	186	127	108	113	98	65	68	71	83	95	1307	16
Katarrhalsk og follikulær Angina	612	-	606	60	61	112	59	27	40	36	28	30	57	49	47	612	-
Lungebetændelse	324	54	322	27	28	29	22	53	38	25	11	16	21	22	30	328	58
Brystbetændelse	195	-	193	21	13	12	19	21	14	25	17	11	18	10	12	195	-
Gigtfeber	109	-	109	6	12	23	6	9	11	6	9	6	4	9	8	109	-
Diarrhoe (akut)	878	32	876	81	105	171	84	52	64	80	58	43	51	42	45	880	34
Cholera nostras																	
Blodgang	23	-	23	3	1	6	10	-	-	-	-	-	-	3	-	23	-
Skjørbug	6	-	5	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	6	-
Tilsammen	4402	196	4380	401	425	600	378	342	355	331	250	249	347	350	352	4427	221

I Nordlands Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Fordeling paa Lægedistrikterne:																			
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10	
	Brønnø.		Alstahaug.		Vefsen.		Ranen.		Lurø.		Gildeskaal.		Bodø.		Folden.		Skjærstad.		Stegen.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Typhoidfeber	-	-	9	-	15	1	16	2	-	-	-	-	-	-	5	1	6	-	-	-
Cerebrospinalmeningit	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselseber	4	1	2	1	4	1	6	3	2	-	-	-	1	-	2	1	1	-	1	-
Vandkopper	-	-	-	-	26	-	-	-	2	-	1	-	25	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	-	-	10	2	-	-	7	-	29	5	10	2	60	13	65	8	15	1	30	5
Røde Hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	2	-	3	-	1	-	1	-	1	-	2	-	19	-	-	-	2	-	5	-
Kighoste	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherit	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	6	2
Strubehoste	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	8	-	2	-	-	-	8	-	-	-	1	-	3	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	70	-	7	-	47	-	99	1	41	7	3	-	167	-	11	3	10	-	23	-
Katarrhalsk og follikulær Angina	14	-	10	-	30	-	32	-	25	-	1	-	104	-	7	-	10	-	18	-
Lungebetændelse	12	2	39	7	23	4	52	8	14	4	3	-	18	3	1	-	7	1	7	3
Brystbetændelse	18	-	4	-	6	-	8	-	3	-	2	-	14	-	2	-	5	-	5	-
Gigtfeber	7	-	1	-	13	-	6	-	2	-	-	-	16	-	-	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut)	54	2	37	5	23	1	60	4	24	7	15	-	87	-	18	-	12	2	14	1
Cholera nostras																				
Blodgang	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	-	-
Skjørbug	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	208	9	123	15	188	7	296	18	147	24	37	2	529	16	116	14	72	4	113	11

I Nordlands Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Fordeling paa Lægedistrikterne:																	
	11		12		13		14		15		16		17		18		19	
	Hammerø.		Lødingen.		Ofoten.		Buksnæs.		Flakstad.		Østlofoten.		Hadsel.		Sortland.		Under Lofotfisket.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	-	-	-	-	5	-	1	-	-	-	20	2	31	2	1	-	9	-
Cerebrospinalmeningit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Barselfeber	-	-	6	1	8	2	4	2	2	-	7	-	15	-	4	1	-	-
Vandkopper	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-
Skarlagensfeber	1	1	8	2	4	-	35	4	-	-	16	-	34	-	10	2	-	-
Røde Hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	1	-
Rosen	2	1	2	-	1	-	5	-	-	-	-	-	4	-	1	-	13	1
Kighoste	-	-	-	-	43	3	-	-	2	-	4	1	3	-	10	-	-	-
Diphtherit	26	10	3	-	20	3	-	-	-	-	12	-	95	15	3	2	-	-
Strubehoste	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	22	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit.	15	-	30	-	166	2	55	-	18	-	155	1	69	-	36	2	285	-
Katarrhalsk og follikulær Angina	14	-	24	-	14	-	13	-	-	-	59	-	41	-	28	-	168	-
Lungebetændelse	9	2	1	1	7	1	11	3	9	1	20	4	62	10	9	1	24	3
Brystbetændelse	-	-	25	-	17	-	23	-	4	-	23	-	10	-	5	-	21	-
Gigtfeber	4	-	7	-	14	-	-	-	3	-	9	-	7	-	2	-	17	-
Diarrhoe (akut)	20	1	15	2	25	3	46	2	15	-	95	1	43	-	28	3	249	-
Cholera nostras																		
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-
Skjørbug	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	94	16	121	6	324	14	195	11	54	1	433	10	414	27	137	11	826	5

Liste over forskjellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal af anmel- dende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne:											
								1		2		3		4		5		6	
	Tilfælde.	Dødsfald.						Md.	Kv.	Md.	Kv.	Brønnø.		Alstahaug.		Vefsen.		Ranen.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.						Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Chronisk Rheumatisme...	632	-	-	-	500	132	20	-	-	7	-	16	-	42	-	18	-	6	-
Fnat	145	-	34	41	36	34	12	-	-	-	-	1	-	-	-	13	-	-	-
Skurv	9	-	1	2	3	3	6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kjertelsyge	163	-	81	69	7	6	18	12	-	15	-	6	-	12	-	5	-	-	-
Rachit	44	3	25	18	-	-	12	3	-	-	-	2	-	2	-	1	-	-	-
Simpel Meningit	16	13	1	4	5	1	9	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Tuberkuløse Betændelser og Milliærtuberkulose ..	42	37	17	10	2	2	15	5	5	8	8	5	3	3	3	5	5	-	-
Lungetuberkulose	235	103	2	4	103	104	22	13	10	14	10	4	3	19	6	13	5	5	2
Kræft	102	¹⁾ 70	-	-	53	35	23	6	5	8	4	7	6	8	4	3	3	2	1
Morbus Brightii	71	15	4	3	38	23	16	10	1	6	3	-	-	1	1	2	-	-	-
Blegsot og Anæmi	961	²⁾ 2	46	100	118	652	23	62	-	32	-	81	1	68	-	9	-	8	-
Menstruationsuordener ..	144	-	-	-	-	144	19	14	-	1	-	6	-	6	-	15	-	-	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	2388	7	60	113	1248	881	23	63	-	87	-	69	-	140	-	107	-	34	-
Ormesygdomme	36	-	16	11	6	3	10	-	-	-	-	-	-	1	-	6	-	-	-
Drankersygdomme	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Struma	3	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ 69 Cancer, 1 Sarcoma. ²⁾ Anæmia perniciosa.

Liste over forskjellige, væsentlig chroniske Sygdomme.

	Fordeling paa Lægedistrikterne:																									
	7		8		9		10		11		12		13		14		15		16		17		18		19	
	Bodø.		Folden.		Skjærstad.		Stegen.		Hammerø.		Lødingen.		Ofoten.		Buknæs.		Flakstad.		Østlofoten.		Hadsel.		Sortland.		Under Lofotfisket.	
	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.	Tilf.	Df.
Chronisk Rheumatisme . . .	77	-	41	-	8	-	31	-	19	-	2	-	15	-	17	-	2	-	54	-	-	-	17	-	260	-
Fnat	7	-	-	-	87	-	-	-	1	-	1	-	-	-	10	-	-	-	11	-	11	-	3	-	-	-
Skurv	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	40	-	5	-	3	-	3	-	1	-	2	-	18	-	22	-	4	-	4	-	3	-	5	-	3	-
Rachit	6	1	-	-	-	-	-	-	1	-	6	-	3	-	7	1	1	-	8	1	-	-	4	-	-	-
Simpel Meningit	6	6	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	2	2
Tuberkuløse Betændelser og Milliærtuberkulose . .	2	2	-	-	2	2	-	-	2	2	-	-	5	4	1	-	1	-	2	2	-	-	1	1	-	-
Lungetuberkulose	21	11	-	-	7	2	2	1	2	1	25	7	14	8	9	9	7	-	22	14	21	8	18	6	19	-
Kræft	9	6	2	2	2	2	2	2	4	3	2	2	5	1	8	7	1	1	5	2	12	8	11	10	5	1
Morbus Brightii	8	1	-	-	3	2	1	-	1	-	2	-	1	-	11	3	-	-	9	-	6	3	2	1	8	-
Blegsot og Anæmi	130	-	29	-	5	-	47	-	82	-	15	-	141	1	44	-	3	-	92	-	50	-	33	-	30	-
Menstruationsuordener . .	23	-	13	-	6	-	5	-	7	-	2	-	15	-	9	-	-	-	15	-	1	-	6	-	-	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	513	-	35	-	34	3	45	-	22	1	61	-	62	-	167	3	57	-	208	-	52	-	52	-	580	-
Ormesygdomme	4	-	3	-	-	-	3	-	-	-	3	-	7	-	-	-	-	-	6	-	-	-	3	-	-	-
Drankersygdomme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Struma	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Veneriske Sygdomme

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal Dødsfald.	Anmeldende Læger.	1	2	3	4	5	6
				Brønnø.	Alstahaug.	Vefsen.	Ranen.	Lurø.	Gildeskaal.
				Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	65	¹⁾ 4	14	-	6	3	5	2	-
Gonorrhoe og Urethrit	193	-	21	9	14	17	8	3	1

¹⁾ Alle kjendte Dødsfald. 3 Dødsfald, hvoraf 2 paa Sygehus, skyldtes tertiær Syphilis.

Skarlagensfeber viser i det Hele et øget Antal Angrebne mod Aaret forud. I Alstahaug optraadte Sygdommen spredt omkring og med godartet Forløb. Til Lurø overførtes den i Begyndelsen af Aaret fra Trænen, hvor der, som i forrige Beretning meddelt, blussede op en Epidemi mod Slutningen af 1886. Den fik dog ingen større Udbredelse, ligesom Forløbet betegnes som mildt. For nogle Tilfælde i Gildeskaal antages Smitten at skrive sig fra Bodø. I Bodø Distrikt udviklede sig om Høsten en temmelig slem Epidemi paa en Del Gaarde paa «Tværlandet»; i Bodø By forekom enkelte Tilfælde fra og til. Mod Midten af December begyndte Epidemien at tage af. Der viste sig paa-faldende hyppigt betydelig Vatersot ofte med dødelig Udgang. (Carlsen). I Folden begyndte en Epidemi i Juli Maaned paa Gaarden Nordfold, hvorhen Sygdommen antages bragt fra Nabosognet Leinæs med Folk, der søgte til Nordfoldens Kirke, og som havde Logis hos en Gaardmand paa Nordfold. Epidemien vedvarede Resten af Aaret. Med Undtagelse af i Kjerringø viste Befolkningen sig ligeoverfor Smitte som fuldstændige Fatalister. (P. Hansen). I Stegen angrebes den til Konfirmandundervisning samlede Ungdom, som for største Delen boede i Skolehuset. Konfirmationen maatte udsættes. Flere af Konfirmanderne angrebes af Sygdommen efter Hjemkomsten. I Buksnæs forekom de fleste Tilfælde paa Sverholt ved Stamsund; Smitten antages overført did med en fra Trondhjem tilflyttet Familie, hvis ene Barn der havde lidt af Skarlagensfeber. Forresten vare Tilfældene spredte over Distriktet. I Hadsel behandledes 34 Tilfælde, alle med let Forløb og uden Dødsfald. I Sortland optraadte mod Aarets Slutning en mindre Epidemi i Bjørnskinds Sogn i Dverberg. Sygdommen havde varet i 6 Uger, før den blev meldt for Distriktets Læger og havde da allerede udbredt sig til mange Gaarde. Ialt antages 30 à 40 Børn angrebne, 2 døde. Smitten formentes indført ved Reisende.

Af **Kighoste** behandledes i Ofoten 43 Tilfælde, men det anføres, at dette Antal kun er en liden Del af de virkelig Angrebne, idet den var udbredt over den største Del af Evindnæs Sogn og optraadte i Regelen med stor Heftighed. (H. G. Holst). Den var almindelig ogsaa i Brønnø og nævnes fra Bodø, Flakstad, Østlofoten, Hadsel og Sortlands Distrikter.

Af **Diphtherit** opføres noget færre Angrebne end Aaret forud. I Brønnø Prestegjeld forekom 7 Tilfælde af Sygdommen paa et Par Gaarde i Viks Annex; 4 døde. Smitten antages bragt med en hjemkommen Fisker fra Lofoten. I Folden viste sig nogle faa Angrebne i Aarets første Halvdel i Sørfolden, uden at Sygdommen fik nogen større Udbredning. Det samme var Tilfældet i Stegen.

udenfor Sygehus.

Fordeling paa Lægedistrikterne.												
7	8	11	12		13	14	15	16	17		18	Under Lofotfisket.
Bodø.	Folden.	Hammerø.	Lødingen.		Ofoten.	Buksnæs.	Flakstad.	Øst- lofoten.	Hadsel.		Sortland.	
Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.
12	2	-	3	1	5	4	7	2	6	1	-	8
55	1	2	1	-	3	4	3	15	18	-	13	26

I Hammerø fortsattes derimod Epidemien fra forrige Aar; af 26 Behandlede døde 10. Paa en afsidesliggende Fjeldgaard angrebes i Oktober 7 Personer (Forældre og 5 Børn). I Ofoten forekom den i Hargangen og Evindnæs Sogne; Distriktslægen smittedes. (H. G. Holst). I Østlofoten forekom spredte Tilfælde til forskellige Tider i Aarets Løb. I Hadsel opgives 81 Behandlede; af disse døde kun 1, men der kjendtes desuden 14 Dødsfald. Halvdelen af de Angrebne falder paa Aarets 2 sidste Maaneder, da der udbrød en Epidemi omkring Bunden af Jørendfjorden med de sædvanlige Eftersygdomme. Den var dog ikke saa ondartet som i de nærmest foregaaende Aar; flere af de Angrebne havde tidligere gennemgaaet Sygdommen. (Thode). I 9 Distrikter (Alstahaug, Vefsen, Ranen, Lurø, Gildeskaal, Bodø, Skjærstad, Buksnæs og Flakstad) kan Sygdommen ikke sees at have forekommet.

Af Kusma behandledes 22 Tilfælde hos Lofotfiskere.

Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit vise ikke liden Nedgang i Hyppighed mod Aaret forud, medens katarrhalsk og follikulær Angina vise nogen Forøgelse i Tilfældenes Antal.

Katarrhalsk Icterus viste sig epidemisk paa Gaardene Rise, Holam og Bø i Sortland. Angrebne saaes kun Kvinder og Børn. (K. Gundersen).

Lungebetændelse viser nogen Tilbagegang mod Aaret forud i de Angrebnes Antal (328 mod 507 i 1886). De fleste Tilfælde forekom i Hadsel, Ranens og Alstahaugs Distrikter. I Hadsel, hvor der behandledes 61 Tilfælde, viste Sygdommen fremdeles Tilbøielighed til ondartet Forløb. (Thode).

Akut Diarrhoe, tildels med blodige Udtømmelser, omtales fra Alstahaug og Hemnæs i Ranen (i Aarets første Maaneder); fremdeles fra Lurø, Skjærstad (Aarets sidste Halvdel), samt Sortland, det sidste Sted med epidemisk Karakter i Vintermaanederne. Akut Diarrhoe var ogsaa hyppig i Gildeskaals Distrikt fra Midtsommerstid til udover Høsten.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde sees af ovenstaaende Tabel.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** se Tabel Side 202 og 203.

Dødsfald af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Brønnø	69	10	9	60
Alstahaug	66	10	15	51
Vefsen	26	3	7	19
Mosjøen, By	7	-	2	5
Landdistrikt	19	3	5	14
Ranen	52	6	18	34
Lurø	50	5	24	26
Gildeskaal	9	2	2	7
Bodø	61	11	16	45
Bodø, By	39	9	5	34
Landdistrikt	22	2	11	11
Folden	27	-	14	13
Skjærstad	22	2	4	18
Stegen	20	1	11	9
Hammerø	34	1	16	18
Lødingen	22	7	6	16
Ofoten	52	8	14	38
Buksnæs	49	9	11	38
Flakstad	6	-	1	5
Østlofoten	49	14	10	39
Hadsel	53	8	27	26
Sortland	38	6	11	27
Under Lofotfisket	13	-	5	8
Nordlands Amt	718	103	221	497
Deraf i Byer	46	9	7	39
— - Landdistrikt	672	94	214	458

Lungetuberkulose udgjorde for hele Amtet 14,3 pCt. af samtlige kjendte Dødsårsager og 20,7 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. For Byerne udgjorde Dødsprocenten henholdsvis 19,6 pCt. og 23,1 pCt.; for Landdistrikterne henholdsvis 14,0 pCt. og 20,5 pCt.

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger ialt 50, hvoraf i Alstahaug 1, Vefsen 3, Ranen 7, Lurø 3, Bodø 12, Folden 1, Skjærstad 4, Stegen 1, Ofoten 3, Buksnæs 6, Østlofoten 1, Hadsel 4, Sortland 4. Indikationer og Udfald sees af Tabel Side 207.

Fødte og Døde. (Se Tabel Side 208).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 2823 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 37,8

Døde paa Barselseng. Presterne have opgivet 36 Kvinder som døde

Obstetriciske Operationer i Nordlands Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.			Udtrækning.		Perfora- tion.	Exvisce- ration.	Embryo- tomi.	Efterbyrds- operation.	
	Mødre		Børn		Mødre	Børn		Moder	Barn	Moder	Mødre	Mødre	Mødre	
	lev.	død.	lev.	dødf.	levende.	lev.	dødf.	død.	dødf.	levende.	død.	død.	lev.	død.
Utilstrækkelige og smertefulde Veer	23	1) ²	20	5	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4) 1	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning . .	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Blødning	1	-	1	-	1	2) 3	-	-	-	-	-	-	2	-
Rigide Fødselsdele	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie, forsømt	-	-	-	-	1	-	1	3) 1	-	-	5) 3	6) 2	-	-
Sædeleie, opslaaet Arm	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnoren	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fastvoxning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Uopgiven Indikation	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7) 1
Tilsammen	29	2	25	6	5	4	3	1	1	1	3	2	4	1
	31		31			7							5	

1) Dødsårsag: Barselfeber for begge. 2) 3 levende Pigebørn, forresten ingen Oplysninger. 3) Dødsårsag: Forblødning. 4) Perforation af sidstkommande Hoved efter forudgaaet Vending. 5) I 1 Tilfælde var tillige Fremfald af Arm og Navlesnor. Dødsårsag for Moderen Barselfeber i et Tilfælde, Forblødning i det andet. I det 3die Tilfælde indtraadte Livmoderbristning; Operationen blev ufuldført; Konen døde uforløst 2 Timer efter af Kollaps. 6) Dødsårsag: I 1 Tilfælde Barselfeber, i 1 Bristning af Livmoderen. 7) Dødsårsag: Barselfeber.

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Barsel- seng.		ved ulyk- kelige Hæn- delser.	ved Selv- mord.	ved Drab.
Brønnø	375	143	12	2	3	15	8	-	1
Alstahaug	384	148	28	3	1	6	7	-	-
Vefsen	263	82	10	2	1	8	7	-	-
Mosjøen, By	41	14	2	-	-	2	3	-	-
Landdistrikt	222	68	8	2	1	6	4	-	-
Ranen	402	160	18	2	6	15	4	1	-
Lurø	290	106	23	3	3	6	10	-	-
Gildeskaal	173	75	8	3	2	6	7	-	-
Bodø	279	109	21	-	1	12	4	-	-
Bodø, By	134	49	8	-	1	8	1	-	-
Landdistrikt	145	60	13	-	-	4	3	-	-
Folden	140	69	10	1	1	6	3	-	-
Skjærstad	225	77	11	5	1	10	1	-	-
Stegen	96	46	7	2	-	-	9	-	-
Hammerø	95	46	7	1	1	1	3	-	-
Lødingen	177	71	17	3	5	7	1	-	-
Ofoten	199	76	16	1	3	7	5	-	-
Buksnæs	304	120	19	1	2	14	31	-	-
Flakstad	144	43	14	-	1	3	10	-	-
Østlofoten	266	112	15	1	1	6	21	-	1
Hadsel	416	101	17	1	1	13	1	2	-
Sortland	313	134	22	1	3	14	32	-	-
Nordlands Amt	4541	1718	275	32	36	149	164	3	2
Deraf i Byer	175	63	10	-	1	10	4	-	-
— - Landdistrikt	4366	1655	265	32	35	139	160	3	2

paa Barselseng. Lægerne opgive Dødsårsag for 23, deraf Barselfeber 13, Barselkrampe 1, Livmoderblødning 5, Bristning af Livmoderen 2, Dystokia 2.

De hyppigste **Dødsårsager** sees af Tabellen paa Side 209.

Veirliget var i det Hele ugunstigt. Vinteren var for det meste mild, men stormfuld, tildels med megen Regn. Vaaren og Sommeren var kold og regnfuld; Høstens Udbytte var derfor de fleste Steder mindre godt eller rent daarligt, hvortil ogsaa bidrog den flere Steder tidligt indtrædende Frost.

Levemaade og hygieniske Forhold. Fra Vefsen omtales fremdeles Tilbagegang i økonomisk Henseende; Udvandringen fortsættes i ikke ringe Maalestok. Det paastaas saaledes, at de mere afsidesliggende Dale begynde at affolkes.

I Mosjøen Ladested skildres de hygieniske Forholde som alt andet end gode. Drikkevandet er slet. I Landdistriktet viser Melkestellet mangesteds god Fremgang; i Mosjøen er et Meieri. I Ranen var Befolkningens økonomiske Stilling ved den daarlige Høst yderligere forværret. (Aamodt). Fra Buksnæs omtales, at der blandt Almuen viser sig Fremgang i Opfatningen af Saarbehandlingen, idet der anvendes langt større Renlighed; ligesaa ligeoverfor Foranstaltninger mod epidemiske Sygdomme. (Schumacher). Forholdene ved Sygehuset for Fiskere i Henningsvær skildres som mindre gode i enkelte Retninger. Mangelen paa kyndig Sygepleierske vilde dog blive afhjulpet for 1888, medens Amtsformandskabet intet bevilgede til Opførelse af en Udhusbygning. (Fearnley). Fra Sortland berettes om fortsat Nedgang i økonomisk Evne, i Øksnæs blev saaledes Befolkningen fritaget for at betale Skat, og Kommunen bevilgedes rentefrit Laan af Statskassen. (K. Gundersen).

Foruden 3 faste **Amtssygehuse** i Alstahaug, Bodø og Buksnæs findes Fiskesygehuse i Kabelvaag, Henningsvær og Skraaven (Østlofoten) samt i Stene (Buksnæs).

Badeindretning for Damp- og Karbad findes ved Sygehusene i Alstahaug og Bodø. Ved Buksnæs kun Karbad for Patienterne.

Om **Amtets Apoteker** se den almindelige Beretning.

Nedenstaaende Tabel giver Oplysning om Antallet af fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommissioner; Antal Møder.	Vaccine-rede.	Rets-medicinske Forretninger.	Kvarantænekommission.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.				
Amtet	21	1301	28	3251	16	-
Brønnø	2	96	¹⁾ 1	265	2	-
Alstahaug	1	143	²⁾ 1	168	1	-
Vefsen	2	70	³⁾ 3	84	-	-
Ranen	2	126	⁴⁾ 6	292	3	-
Lurø	1	114	⁵⁾ 2	204	-	-
Gildeskaal	1	31	⁶⁾ 1	81	-	-
Bodø	1	80	⁷⁾ 1	272	3	1
Folden	1	31	⁸⁾ 1	44	-	-
Skjærstad	1	24	⁹⁾ 3	95	-	-
Stegen	1	33	¹⁰⁾ 1	103	-	-
Hammerø	1	19	uopgivet	67	uopgivet	-
Lødingen	1	59	¹¹⁾ 1	76	1	-
Ofoten	1	80	-	74	-	-
Buksnæs	1	119	¹²⁾ 1	297	uopgivet	-
Flakstad	1	48	¹³⁾ 1	174	-	-
Østlofoten	1	106	¹⁴⁾ 5	178	6	-
Hadsel	1	87	-	489	-	-
Sortland	1	35	-	288	-	-

¹⁾ Vegø 1. ²⁾ Tjøttø 1. ³⁾ Mosjøen 2, Hatfjelddalen 1. ⁴⁾ Hemnæs 3, Mo 1, Næsne 2. ⁵⁾ Lurø 1, Melø 1. ⁶⁾ Gildeskaal 1. ⁷⁾ Bodø Landsogn 1. ⁸⁾ Folden 1. ⁹⁾ Skjærstad 2, Saltdalen 1. ¹⁰⁾ Stegen 1. ¹¹⁾ Lødingen 1. ¹²⁾ Buksnæs 1. ¹³⁾ Værø 1. ¹⁴⁾ Vaagen 3, Gimse 2.

De hyppigste Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Lungetuberkulose	103	9	94
Kræft og Sarkom	70	4	66
Lungebetændelse	58	2	56
Alderdomssvaghed	55	1	54
Skarlagensfeber	45	3	42
Diphtherit	37	-	37
Tuberkuløse Betændelser og Miliærtuberkulose	37	3	34
Diarhoe akut og Cholera nostras	34	1	33
Hjerneslag	18	2	16
Chronisk Bronchit	18	3	15
Akut Bronchit	16	-	16
Peritonit	16	-	16
Morbus Brightii	15	1	14

XIX. Tromsø Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet ¹⁾		206.67	54 019	13	-	26	28
1. Trondenes		13.018	9 207	2	-	4	5
	Kvædfjord	6.818	2 520	-	-	1	1
	Trondenes	5.447	5 522	2	-	2	3
	Sand	0.753	1 165	-	-	1	1
2. Ibestad		12.370	6 572	1	-	2	2
	Ibestad	8.861	4 985	1	-	1	2
	Salangen	3.509	1 587	-	-	1	-
3. Tranø	Tranø	2.922	3 876	1	-	-	2
4. Lenvik		14.522	6 116	1	-	5	5
	Berg	5.350	1 730	-	-	2	2
	Lenvik	5.566	3 396	1	-	2	1
	Hillesø	3.606	990	-	-	1	2

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaksinatører.
5. Maalselven.....		45.824	3 980	1	-	3	3
	Maalselven.....	25.638	2 939	1	-	2	2
	Bardodalen.....	20.126	1 041	-	-	1	1
6. Balsfjorden.....		12.753	3 802	1	-	2	¹⁾ 1
	Balsfjorden.....	9.255	2 508	1	-	1	1
	Malangen.....	3.498	1 294	-	-	1	-
7. Tromsø.....		11.379	8 870	3	1	3	3
	Tromsø.....	-	5 409	3	1	3	-
	Tromsøsundet.....	11.379	3 461	-	-	-	3
8. Lyngen.....	Lyngen.....	28.977	4 653	1	-	2	4
9. Karlsø.....	Karlsø.....	10.793	2 167	1	-	1	1
10. Skjærvø.....		47.548	4 776	1	-	2	2
	Skjærvø.....	31.037	3 120	1	-	1	1
	Kvænangen.....	16.511	1 656	-	-	1	1

¹⁾ 1 Post ubesat.

Sundhedstilstanden betegnes i det Hele som god.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 838 eller 12,8 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte (65 500). Dødeligheden i Aaret forud var 13,1 pro mille.

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hid sættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 212 og 213).

Af **exanthematisk Typhus** kjendtes kun 2 Tilfælde i Ibestad Distrikt.

Typhoidfeber optraadte med et noget større Antal Tilfælde i Trondenes Distrikt og her fornemlig i Kvædfjord. Sygdommen antages at være indført fra Vesteraalen. Ingen døde. I Tromsø By optraadte den væsentlig sporadisk. I Tranø, Maalselven, Balsfjorden og Skjærvø Lægedistrikter kan den ikke sees at have forekommet.

Vandkopper viste sig, som forrige Aar, i Tromsø By spredt gennem hele Aaret.

Skarlagensfeber synes at have vundet større Udbredning, især i Tromsø og Balsfjordens Distrikter. Fra Trondenes anføres, at der var adskilligt flere Angrebne end de opførte, men det milde Forløb foranledigede ikke Henvendelse til Læge; det samme omtales fra Ibestad, hvor den har hersket hele Aaret igjennem over en stor Del af Distriktet, som oftest uden at Forholdsregler bleve truffet mod den. Til Lenvik indførtes Sygdommen fra Tromsø, men begrænsedes til de først angrebne Gaarde. I Balsfjorden herskede den hele Aaret, dog med betydelig Aftagen i sidste Kvartal; den holdt sig især til

I Tromsø Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.
Exanthematisk Typhus ..	2	-	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Typhoidfeber	63	7	59	3	11	1	19	4	2	3	4	2	2	7	1	63	7
Barsel-feber	21	9	20	1	3	-	-	3	3	2	-	4	2	1	1	21	9
Vandkopper	55	-	55	5	5	1	-	2	7	2	-	13	13	4	3	55	-
Skarlagensfeber	311	22	310	52	58	45	24	5	28	26	11	29	17	11	4	314	25
Røde Hunde	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	4	-
Mæslinger	219	3	219	-	-	-	-	6	22	2	5	7	8	33	136	220	4
Rosen	51	1	51	6	5	5	1	-	2	4	2	9	4	7	6	51	1
Kighoste	44	-	40	7	5	8	9	-	-	3	4	2	-	2	-	44	-
Diphtherit	22	3	22	1	4	1	3	1	-	-	-	3	-	4	5	22	3
Strubehoste	3	1	3	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	1
Kusma	15	-	15	-	-	-	-	5	2	-	-	1	-	3	4	15	-
Akut Katarrh i Luftveiene og -Bronchit	1007	8	982	106	79	78	80	93	73	73	68	83	107	73	69	1008	9
Katarrhalsk og follikulær Angina	350	-	350	41	42	38	23	30	23	30	19	23	21	20	40	350	-
Lungebetændelse	122	16	119	8	9	9	11	13	12	10	7	7	9	13	11	123	17
Brystbetændelse (Pleurit) ..	99	3	99	10	5	4	7	7	13	9	9	14	5	8	8	101	5
Gigtfeber	53	4	53	2	9	4	6	4	4	-	5	4	2	9	4	53	4
Koldfeber	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut)	481	5	474	30	26	17	28	45	31	43	64	54	64	46	26	483	7
Cholera nostras																	
Blodgang	9	1	9	-	6	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	9	1
Skjorbug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Tilsammen	2932	83	2887	273	268	212	211	220	223	207	202	256	254	241	320	2943	94

I Tromsø Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Fordeling paa Lægedistrikterne:																			
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10	
	Trondenes.		Ibestad.		Tranø.		Lenvik.		Maals- elven.		Bals- fjorden.		Tromsø.		Lyngen.		Karlso.		Skjærvø.	
	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dsf.
Exanthematisk Typhus.	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	25	-	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	27	5	3	1	2	1	-	-
Barsel-feber	2	2	1	-	1	1	2	1	1	-	2	1	9	3	2	-	1	1	-	-
Vandkopper	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	50	-	1	-	1	-	1	-
Skarlagensfeber	13	-	17	3	1	-	20	5	4	1	120	3	121	12	9	1	5	-	4	-
Røde Hunde	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	-	-	-	-	2	1	74	2	15	-	15	1	114	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	8	-	8	1	-	-	13	-	2	-	-	-	18	-	1	-	1	-	-	-
Kighoste	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherit	-	-	1	-	-	-	4	1	2	1	-	-	6	-	5	1	4	-	-	-
Strubehoste	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Kusma	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-
Akut Katarrh i Luft- veiene og Bronchit .	154	1	110	3	49	-	96	1	31	1	17	-	476	3	23	-	30	-	22	-
Katarrhalsk og folli- kulær Angina	17	-	27	-	25	-	25	-	16	-	9	-	218	-	3	-	7	-	3	-
Lungebetændelse	34	1	15	1	4	1	21	3	17	2	4	3	21	6	7	-	-	-	-	-
Brystbetændelse	16	-	23	-	5	1	2	-	8	-	8	1	10	2	21	-	1	1	7	-
Gigtfeber	8	-	7	1	7	-	4	1	6	-	8	1	9	1	4	-	-	-	-	-
Koldfeber	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og . . . }	53	2	46	1	51	1	48	-	15	-	8	1	204	2	38	-	16	-	4	-
Cholera nostras }																				
Blodgang	1	-	3	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjærbug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Tilsammen	340	6	266	11	145	5	320	14	117	5	194	11	1334	35	117	3	69	4	41	-

Liste over forskjellige, væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.				
	Tilfælde.	Dødsfald.						1		2	
			Trondenes.		Ibestad						
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.					
Cronisk Rheumatisme....	265	-	-	-	154	11	13	40	-	14	-
Fnat	22	-	2	2	14	4	6	5	-	5	-
Skruv	18	-	5	9	2	2	6	6	-	5	-
Kjertelsyge.....	100	-	56	35	3	6	11	29	-	1	-
Rachit	40	-	25	15			10	19	-	-	-
Simpel Meningit.....	14	10	3	6	1	2	4	2	1	-	-
Tuberkuløse Betændelser.	17	16	10	2	3	1	8	4	3	3	3
Lungetuberkulose	130	41	4	1	56	66	13	40	4	11	6
Kræft	54	23	-	-	21	24	12	12	2	5	2
Morbus Brightii.....	42	7	3	3	21	15	9	16	1	-	-
Blegsot og Anæmi	838	1	39	66	113	620	13	281	-	88	-
Memstruationsuordener...	172	-	-	1	-	171	12	53	-	21	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	849	3	22	23	414	397	13	160	-	113	-
Ormesygdomme	25	-	7	9	3	6	8	5	-	2	-

Bunden og Vestsiden af Fjorden. I Tromsø vandt den i Aarets første Kvartal stor Udbredning, aftagende i de øvrige Kvartaler. Omtrent Halvparten af de Syge behandlede i Lazaret i Tromsø By. Fra Karlsø omtales Smitteimport fra Tromsø, uden at Sygdommen vandt nogen Udbredning.

Mæslinger optraadte som Epidemi i Tranø (i Sørreissens Herred), men med ringe Dødelighed og som oftest uden Lægebehandling. Til Lenvik bragtes Sygdommen i Mai af svenske Flytlapper, der laa i Telt paa Distriktslægens Eiendom; et af hans Børn og Naboens Tjenestepiger angrebes først, siden udbredte den sig over hele Distriktet, saa næsten alle Individuer under 20—22 Aar fik den. Tidligere af mild Karakter blev den i de sidste Maaneder af Aaret mere ondartet, især for dem, som vare ældre end 14—15 Aar, idet der hyppig optraadte Brækninger og blodig Diarrhoe med heftige Kolikanfald. Papuløst Exanthem saaes paa Ganen og langt ned i Svælget. (Eng). I Maalselven var der ligeledes epidemisk Udbredning, uden at Lægehjælp søgtes, fremdeles i Balsfjorden, hvorhen den førtes fra Tromsø. Forsøg paa i Begyndelsen at standse Sygdommen mislykkedes. I November Maaned kom den til Tromsø By efter at være begyndt i Landsognet og vandt allerede i December stor Udbredning. Fra Lyngen, Karlsø og Skjærvø omtales ikke Sygdommen.

Kighoste omtales fra Tromsø By i Slutningen af Aaret uden dog at faa nogen større Udbredning.

Af **Diphtherit** opføres for hele Amtet kun 22 Angrebne med 3 Dødsfald (Lenvik, Tromsø, Lyngen og Karlsø).

Kusma viste sig epidemisk i Hillesø Herred af Lenvik Distrikt; 3 Tilfælde af Orchit kom til Behandling.

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:															
3		4		5		6		7		8		9		10	
Tranø.		Lenvik.		Maalselven.		Balsfjorden.		Tromsø.		Lyngen.		Karlsø.		Skjærvø.	
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
9	-	11	-	10	-	2	-	145	-	11	-	14	-	9	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	7	-
-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	1	-
5	-	21	-	2	-	-	-	35	-	-	-	2	-	5	-
4	-	-	-	-	-	2	-	9	-	1	-	3	-	2	-
-	-	6	3	-	-	-	-	5	5	-	-	1	1	-	-
3	3	1	1	1	1	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-
3	3	6	3	9	2	4	3	29	14	9	2	5	3	14	1
4	4	9	3	-	-	3	2	13	6	5	3	1	1	2	-
1	-	4	1	2	-	-	-	10	3	8	2	-	-	1	-
44	-	114	-	51	-	20	-	165	1	7	-	21	-	47	-
6	-	19	-	5	-	-	-	52	-	5	-	2	-	9	-
45	-	84	-	34	-	19	2	284	-	39	-	41	1	30	-
4	-	-	-	-	-	-	-	8	-	1	-	2	-	3	-

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af disse Sygdomme sees af nedenstaaende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne:							
			1	2	3	4	7		8	10
			Tronde- næs.	Ibestad.	Tranø.	Lenvik.	Tromsø.		Lyngen.	Skjærvø.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	11	1	3	-	-	-	8	1 ¹⁾	-	-
Gonorrhoe, Urethrit	100	-	18	8	1	2	65	-	5	1

¹⁾ Syphilis tertiaria.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** henvises til ovenstaaende Tabel.

Lungetuberkulose udgjorde for det hele Amt 14,2 pCt. af samtlige kjendte Dødsaaarsager og 20,9 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. For Tromsø By var Forholdet henholdsvis 12,1 pCt. og 18,2 pCt., for Landdistrikterne 15,2 pCt. og 22,3 pCt. (Se Tabel Side 216).

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsårsager			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Trondenes	27	4	6	21
Ibestad	38	6	11	27
Tranø	22	3	5	17
Lenvik	34	3	14	20
Maalselven	9	2	5	4
Balsfjorden	21	3	11	10
Tromsø	104	14	35	69
Tromsø, By	99	12	33	66
Landdistrikt	5	2	2	3
Lyngen	12	2	3	9
Karlsø	19	3	4	15
Skjærvø	3	1	-	3
Tromsø Amt	289	41	94	195
Deraf i By	99	12	33	66
— - Landdistrikt	190	29	61	129

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Trondenes	369	128	23	1	4	15	7	-
Ibestad	260	88	8	-	-	2	6	-
Tranø	136	52	14	2	2	-	4	-
Lenvik	225	74	21	2	1	5	1	1
Maalselven	172	40	11	2	-	8	-	-
Balsfjorden	138	68	20	-	3	6	-	1
Tromsø	345	167	29	1	4	12	6	-
Tromsø, By	205	105	15	-	3	7	-	-
Landdistrikt	140	62	14	1	1	5	6	-
Lyngen	174	119	26	1	4	5	4	-
Karlsø	102	41	11	1	1	3	1	-
Skjærvø	172	61	12	1	3	6	7	-
Tromsø Amt	2093	838	175	11	22	62	36	2
Deraf i By	205	105	15	-	3	7	-	-
— - Landdistrikt	1888	733	160	11	19	55	36	2

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger ialt 47, hvoraf 9 i Trondenæs, 7 i Ibestad, 1 i Tranø, 6 i Lenvik, 2 i Maalselven, 1 i Balsfjorden, 10 i Tromsø, 8 i Lyngen, 3 i Skjærvø. Indikationer og Udfald sees af følgende Tabel:

Obstetriciske Operationer i Tromsø Amt.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.			Efterbyrdsoperation.	
	Mødre		Børn		Mødre	Børn		Mødre	
	lev.	død.	lev.	dødf.	levende.	lev.	dødf.	lev.	død.
Utilstrækkelige eller smerte-fulde Veer	15	¹⁾ 2	16	1	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	6	-	4	2	-	-	-	-	-
Trange Fødselsveie	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kyphosis	²⁾ 1	-	1	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia med Blødning	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Issefødsel med Panden fortil	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	4	2	³⁾ 2	-	-
Fastvoxning	-	-	-	-	-	-	-	⁴⁾ 1	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	10	-
Uopgivet	3	⁵⁾ 1	2	2	-	-	-	-	-
Tilsammen	28	3	26	5	5	2	3	10	1
	31		31			5		11	

¹⁾ For den ene Barselkvinde var Dødsårsagen Barselfeber, for den anden Barselkrampe. ²⁾ Kyphose i Lumbaregionen; trods kraftige Veer ingen Fremgang i Fødselen; Fosterhovedet i øverste Aabning. For 4 Aar siden forlestes samme Kone med Tang; levende Foster. ³⁾ Det ene Foster var 2den Tvilling, 1ste født ved Naturens Hjelp, ligeledes dødfødt. ⁴⁾ Døde 6 Døgn efter Fødselen af Barselfeber. ⁵⁾ Dødsårsag ubekjendt, Fosteret dødfødt.

Jordemoderhjelpen. Fra Ibestad, Lenvik, Balsfjorden og Skjærvø Distrikter meddeles følgende Opgaver:

Lægedistrikter.	Antal Jordemødre.	Bistaet ved Antal Fødsler.	Deraf vare:					
			Issefødsel.	Ansigtfødsel.	Sædefødsel.	Fodfødsel.	Tverleie.	Abort.
Ibestad	2	99	92	4	3	-	-	-
Lenvik	5	102	97	-	2	1	1	1
Balsfjorden	2	34	34	-	-	-	-	-
Skjærvø	2	39	39	-	-	¹⁾ 1	-	-

¹⁾ 2den Tvilling.

Dødsfald paa Barselseng. Presterne have opgivet 22 Døde paa Barsel, seng. Lægerne have opgivet Dødsarsag for 13, hvoraf 9 af Barselseber, 2 af Barselkrampe, hvoraf 1 uforløst (nærmere Oplysninger foreligge ikke), 2 af Dystokia, hvoraf 1 uforløst, idet hverken Læge eller Jordemoderhjelp blev benyttet. Et Par tilkaldte uexaminerede Fødselshjelpersker angave, at Fosteret laa i Tverleie med fremfalden Skulder. (Skridshoel).

Antallet af **Fødte** og **Døde** sees af Tabellen Side 217.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1255 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 40,0.

De hyppigst opgivne Dødsarsager vare:

Dødsarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Lungetuberkulose	41	12	29
Skarlagensfeber	25	12	13
Kræft	23	6	17
Lungebetændelse	17	5	12
Tuberkuløs Meningit	16	5	11
Hjerneslag	14	7	7
Pyæmi	12	4	8
Alderdomssvaghed	11	3	8
Hjernebetændelse	10	5	5

Veirliget var i det Hele koldt og raat; Vaaren kom sent, Sommeren var kold og regnfuld, Vinteren indtraadte tidlig med Kulde og Sne, tildels Storm. I Tromsø blev dog Hø høsten og Afkastningen af Jorden nogenlunde god. Aarets Høstudbytte foringedes ellers i Amtet meget ved den megen Nedbør og ved den tidlig indtraadte Kulde, saa Poteterne f. Ex. flere Steder maatte tages op af frossen Jord under Sneen. Den økonomiske Tilstand var derfor yderligere i Nedgang og mislig, tildels ogsaa paa Grund af mindre Udbytte af Fiskerierne.

Levemaaden og hygieniske Forhold. Fra Tranø omtales, de mange Landhandlerier og dermed følgende let Adgang til Kredit at have en mindre heldig økonomisk Indflydelse; Hypothekbanklaan ere blevne meget almindelige. Der klages over at Melken en stor Del af Vinteren er en ukjendt Husholdningsartikel. Den mangelfulde Madlavning fremhæves. Befolkningen synes at være meget ædruelig. (S. Lange). Fra Lenvik omtales, at der af Hensyn til det tiltagende Fiske i Bergs Herred istandbragtes approberede Sundhedsforskrifter for Herredet. Sædeligheden omtales at staa paa et lavt Standpunkt, især ved Havkanten, hvor Befolkningen bor meget spredt. Voxne Børn og Tjenere af begge Kjøen ligge i Regelen paa samme Loft over Stuen, og denne Omstændighed, i Forbindelse med den lange mørke Vintertid og tildels afsides Beliggenhed, giver rigelig Anledning til intime Forhold mellem Ungdommen; Crimen bestialitatis og Blodskam forekomme forholdsvis hyppig. Renligheden er det ikke synderlig bevændt med; Lus er almindelig, medens Fnat, der for en 12—15 Aar siden var almindelig udbredt, nu er meget sjælden. I Lenvik ere endnu store Strækninger ubenyttede, men dyrkbar — tildels fortrinlig — Jord, og Opdyrkning og Bebyggelse foregaa temmelig jævnt. Naar man med smaa Midler skal tage fat paa at rydde sig en Jord, maa man lægge saa lidet Kapital som muligt i Huse. Naar «Finnerne» — og undertiden ogsaa

Nordmænd — blive Rydningsmænd, bygge de ofte først kun Torvgammer. Til saadanne Huse kan man ikke stille store Fordringer, hvad Hygienen angaar. I senere Aar er Sandsen for at have det hyggeligt og sundt, baade for Mennesker og Dyr, tiltagen betydelig her, saa man ser nu det ene Fjøs eller Stuebygning efter den anden bygges, saasnart Vedkommende synes, han er saavidt ovenpaa, at han har Raad til det. Dertil kommer den lettere Adgang til Hypotheklaan i de sidste Aar. Næringsveien er væsentlig Fiskeri, men det hører til Undtagelserne, at Familieforsørgere ikke have Jordvei. De Fiskere, der ikke have Jord, ere i Regelen i meget smaa Kaar. Jordene ere smaa — det vil sige det opdyrkede Areal lidet —, og gjennemsnitligt fødes kun 3 Kjør, nogle Sauer og i Regelen en Hest. Sultefodring drevs tidligere temmelig almindelig, men heri er i senere Aar skeet betydelige Forandringer til det Bedre, idet man begynder at lægge mere Arbeide paa Jorden. Følgen er, at den Melkemangel om Vinteren, som før var saa almindelig og næsten absolut, er adskillig aftaget. Føden er taalelig god, men Kvinderne staa sørgelig tilbage, hvad Madlavning angaar. Naar Mandfolkene ere hjemme, haves jævnlig Fisk, desuden bruges salt Sild, Poteter, Brød og Grød. Det nationale Fladbrød er desværre for en Del fortrængt af Stumpbrød — samfengt Rugmel bagt med Surdeig. Mange taale ikke Stumpen, helst naar den bliver gammel og sur; de faa Kardialgi med Pyrose og «Brystsve». Dette er især slemt for Fiskerne, som maa have Brød med sig for mange Uger i den mest mulig koncentrerede Form. Jeg har derfor formaaet Mange til at faa sig bagt Rugkavring istedenfor Stumpen, og dermed synes de at være vel fornøiede, skjønt Kosten derved bliver lidt dyrere. Fiskerne udruste sig til Fiskerierne foruden med Brød med «Suppemel» — Gryn timer eller Bygmel — Sauekjød, Smør, Flesk, Poteter og først og sidst Kaffe med behørig Raffinade. Dette er tilligemed Fisk en baade afvexlende og kraftig Kost. Men imens have Kvinderne og Børnene det mindre brav hjemme. Det er for dem den daarligste Tid i Aaret, ingen fersk Mad — Fisk — og lidet Melk; da gaar det paa Sild og Poteter og «Syruppe», Brød og Kaffe, Dag efter Dag. Havde Kvinderne saa megen Fremfærd, at de tog sig til at grave Fjæremak, sætte og drage en Linestub, vilde de have det ganske anderledes godt i Madveien. Klædedragten. Mændene ere godt og varmt klædte med mange Lag uldent Tøi fra den Alder, da de begynde at drive Sjøen. Men Kvinderne og Børnene ere altfor daarlig klædte for dette haarde Klima. De bruge yderst sjelden Uldent nærmest Kroppen. Kvindernes Dragt er i Regelen et tyndt Bomuldslinned, derpaa en Bomulds Nattrøie og saa Kjolen, men denne er rigtignok som oftest af «Stoff» — Bomuldsrenning og Uldislet. — Aabne Buxer bruge de om Vinteren, hyppigst ere disse ogsaa af Bomuldslærred, men det bliver nu mere og mere almindeligt at bruge Uldbuxer — halvaldent Tøi —. Kvinderne staa i det Hele paa et lavt Standpunkt, de ere lidet arbejdsdygtige og foretagsomme. Det er vanskeligt at faa dem med paa Forbedringer, og de synes at have liden baade Evne og Vilje til at hæve sig. Ganske anderledes er det med Mændene. De færdes viden om, have let Anledning til at se bedre Stel og udvikles ved Samkvem med Folk fra andre Kanter. De have ofte sin Dyst med Kvinderne om Forbedringer i Hus- og Fjøsstel, men det er nu hendes Departement, og der raader hun, saa det gaar sent med Forbedringerne. Mændene blive tidligt udslidte paa Grund af det helseslidende Arbeide under Fiskerierne. Arbeidet er nemlig saa ujævnt, at undertiden er der Landligge i dagevis — ja under Finmarksfisket i ugevis —, men naar saa Fisket gaar paa, da gjælder det at anstrænge sig til det yderste. Især er Finmarksfisket et «Braatfiske». Naar der er Fiskeindsig, og Veiret er godt, maa man benytte Tiden vel og holde paa Nat og Dag, uden Søvn, lidet Mad. Dette er helseslidende. Derfor anse Fiskerne sig for udslidte og ophøre almindeligvis som saadanne ved 50 Aars Alderen. I Regelen kan, hvad Udseende og Arbeidsførhed

angaa, en 50-Aars Mand her sættes lige med en 60-Aarig blandt Gaardbrugerne sydpaa. Spirituosa nydes meget sjelden. Her er en gennemgaaende Nøgterhed. Kun ved større Bryllupper kan der blive trakteret med Brændevin. (Eng). Fra Balsfjorden klages over det store økonomiske Tryk paa Grund af mislykket Høst og Fiskeri. Der var dog rigelig Tilgang af Sild, men ingen Afsætning. Sandsen for bedre Melkestel gaar fremad, undtagen hos Lapperne, der fremdeles drive Sultefodring (Nordmændene tildels ogsaa). Renligheden inden Døre forbedres. (A. Selmer). Fra Lyngen skildres Levemaaden saavel som de økonomiske og hygieniske Vilkaar som meget slette. Kaffe misbruges, Kjødet spises op i Utide, Brødet er slet bagt, Husene og Klædedragten ere stinkende, Sennegræsset i Komagerne ikke mindst. Badning i Badstuer er desværre gaaet af Brug. Befolkningen er Lapper, Kvæner eller en Blanding af begge. Af rene Nordmænd findes neppe mere end 2 à 3 Familier. Dog ere Lyngenvæingerne dristige Søfolk og flinke Fiskere. Den religiøse Fanatisme og Overtro betegnes som grændseløs. En almindelig Tro er saaledes, at en Sygdom skyldes «Dauinger» 1: Afdøde, som enten for at hævne sig eller af andre Grunde sætte sig paa den Syge. (I. v. d. L. Parelius). I Karlsø synes Sandsen for større Renlighed og bekvemmere Boliger at være i Fremgang. (Skridshoel). I Skjærvø skildres Madstellet som middelmaadigt; Renligheden staar almindelig lavt, tildels begrundet i de fortrykte økonomiske Kaar. Hos en Del af Befolkningen af kvænsk Herkomst findes Badstuer, men blandt Lapper og Nordmænd findes ingen saadanne. (Ivar Lund).

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Antal Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Lægedistrikter.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommis-sioner, Antal Møder.	Kvaran-tænekom-mission, Antal Møder.	Vaccine-rede.	Rets-medicinske Forret-ninger.
	Antal an-meldende Læger.	Fattige Syge.				
Tromsø Amt	12	656	27	1	1474	12
Trondenes	2	91	-	-	274	1
Ibestad	1	49	-	-	250	1
Tranø	1	23	²⁾ 2	-	93	1
Lenvik	1	22	³⁾ 3	-	93	1
Maalselven	1	80	⁴⁾ 2	-	171	-
Balsfjorden	1	16	uopgivet	-	13	-
Tromsø	2	245	⁵⁾ 15	1	246	8
Lyngen	1	42	⁶⁾ 1	-	38	uopgivet
Karlsø	1	¹⁾ 44	⁷⁾ 1	-	-	-
Skjærvø	1	44	⁸⁾ 3	-	296	-

¹⁾ Hvoraf 12 for Medicinalfondets Regning. ²⁾ Dyrø 1, Sørreisen 1. ³⁾ Lenvik 2, Berg 1. ⁴⁾ Maalselven 1, Bardodalen 1. ⁵⁾ Tromsø By 13, Tromsøundet 1. ⁶⁾ Lyngen 1. ⁷⁾ Karlsø 1. ⁸⁾ Skjærvø 1, Kvænanen 1, Norreisen 1.

Sygehuse. Foruden Amtssygehuset i Tromsø og Sygehusene i Karlsø og Skjærvø findes i Ibestad i Nærheden af Lægens Bolig en af Fattigvæsenet fremdeles underholdt Sygestue.

Af **Badeindretninger** findes som før en Damp-Karbadeindretning ved Amtssygehuset i Tromsø.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

XX. Finmarkens Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb. 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet ¹⁾		371.54	24 075	10	17	29
1. Alten		95.0	5 254	1	3	3
	Alten	23.5	2 389	1	} uopgivet	
	Talvik	12.5	2 146	-		
	Kautokeino	59.0	719	-		
2. Loppen		9.2	1 425	1	2	4
	Loppen og Øksfjord . . .	5.9	862	-	1	3
	Hasvik	3.3	563	1	1	1
3. Hammerfest		26.6	3 622	2	2	1
	Hammerfest, Kjøbst.	-	2 101	2	2	-
	Hammerfest Landdistr.	} 26.6 {	875	-	-	1
	Kvalsund		646	-	-	-
4. Maasø		15.08	1 322	1	1	5
	Maasø	} 15.08 {	902	1	1	3
	Kjelvik		420	-	-	2
5. Kistrand		128.9	2 569	1	3	4
	Kistrand	34.7	1 357	1	1	2
	Karasjok	59.1	540	-	uopg.	1
	Lebesby	35.1	672	-	-	1
6. Tanen		30.6	2 393	1	1	4
	Tanen	17.2	2 064	1	1	3
	Polmaks Sogn af Nesse- by Herred	13.4	329	-	-	1
7. Vardø		17.7	2 063	²⁾ 1	1	3
	Vardø, Kjøbstad . . .	-	1 322	1	1	} uopg.
	Vardø, Landdistrikt . .	17.7	741	-	-	
8. Vadsø		20.1	3 798	1	3	2
	Vadsø, Kjøbstad ²⁾ . . .	-	1 764	1	2	1
	Vadsø, Landdistrikt . .	8.1	1 072	-	-	-
	Nesseby, undtagen Pol- maks Sogn	12.0	962	1	1	1
9. Sydvaranger		39.1	1 629	1	1	3

¹⁾ Om Folkemængden i Amtets Byer den 31te December 1885 se den almindelige Beretnings Tabel: Dødeligheden i Byerne. ²⁾ Foruden Distriktslægen praktiserer ved Fiskeværret Kiberg en russisk Læge, der yder sine Landsmænd Lægehjælp i Fisketiden.

³⁾ Kjøbstaden Vadsø, der ikke udgjør særskilt Kommune, hører til Vadsø Herred.

I Finmarkens Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for:	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.
Exanthematisk Typhus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Typhoidfeber	17	3	17	-	2	3	1	2	1	2	1	3	-	-	2	17	3
Barselfeber	7	3	7	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1	-	1	7	3
Vandkopper	10	-	10	2	1	-	-	-	1	2	1	-	-	3	-	10	-
Skarlagensfeber	240	39	240	58	51	70	15	8	5	9	7	6	2	4	5	240	39
Røde Hunde	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	2	6	-
Mæslinger	99	4	99	-	-	-	-	-	-	10	14	31	31	12	1	99	4
Rosen	12	-	12	1	1	-	1	2	3	2	-	1	1	1	-	12	-
Kighoste	37	2	37	-	-	-	-	-	-	1	5	7	10	6	8	37	2
Diphtherit	48	11	40	3	7	1	2	-	6	5	5	4	3	-	4	48	11
Strubehoste	14	12	14	2	2	1	2	-	1	1	2	1	-	-	2	19	17
Kusma	18	-	18	9	5	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	18	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit.	493	6	491	21	40	27	87	95	60	26	20	20	14	31	50	493	6
Katarrhalsk og follikulær Angina	177	-	177	17	17	11	8	11	16	13	19	14	19	12	20	177	-
Lungebetændelse	41	4	41	3	2	4	2	3	4	4	2	2	4	5	6	41	4
Brystbetændelse	31	2	31	3	1	1	4	3	2	8	-	1	-	7	1	31	2
Gigtfeber	16	1	16	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	-	16	1
Diarrhoe (akut)	232	12	232	16	11	9	18	19	10	24	43	31	23	14	14	232	12
Cholera nostras																	
Blodgang	26	-	26	-	-	-	1	2	2	8	1	3	4	5	-	26	-
Skjærbug	2	1	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	1
Tilsammen	1527	100	1517	137	142	131	143	149	115	118	122	128	113	103	116	1532	105

I Finmarkens Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Fordeling paa Lægedistrikterne:																	
	1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	Alten.		Loppen.		Hammerfest.		Maasø.		Kistrand.		Tanen.		Vardø.		Vadsø.		Syd-varanger.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Exanthematisk Typhus	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	6	2	-	-	8	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-
Barsel-feber	1	1	-	-	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Vandkopper	-	-	3	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Skarlagensfeber	31	7	5	-	118	10	2	-	3	-	25	8	28	6	28	8	-	-
Røde Hunde	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	80	3	1	-	18	1
Rosen	-	-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	3	-	2	-	1	-
Kighoste	-	-	-	-	35	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Diphtherit	8	3	-	-	22	4	-	-	-	-	8	2	-	-	1	-	9	2
Strubehoste	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	-	-	1	1	8	6	-	-
Kusma	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	31	-	16	-	165	2	16	-	20	-	67	-	137	3	36	1	5	-
Katarrhalsk og follikulær An- gina	-	-	11	-	76	-	3	-	1	-	16	-	46	-	20	-	4	-
Lungebetændelse	14	-	-	-	6	3	2	-	5	-	5	-	3	1	5	-	1	-
Brystbetændelse	3	-	4	1	12	-	-	-	5	-	3	-	4	1	-	-	-	-
Gigtfeber	3	-	2	1	2	-	-	-	1	-	-	-	2	-	5	-	1	-
Diarrhoe (akut)	25	-	5	-	61	2	8	-	11	-	28	2	67	7	22	1	5	-
Cholera nostras																		
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	2	-	19	-	-	-
Skjærbug	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	122	13	46	2	533	34	38	1	51	-	169	13	376	22	151	17	46	3

Liste over forskellige væ-

	Ialt opgivne		Børn.		Voxne.		Antal anmeldende Læger.	1	
	Tilfælde.	Dødsfald.						Alten.	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.		Tilf.	Dsf.
Chronisk Rheumatisme	130	-	-	-	94	36	8	8	-
Fnat	47	-	18	18	7	4	4	-	-
Skurv	4	-	3	1	-	-	3	-	-
Kjertelsyge	34	1	15	16	1	2	5	-	-
Rachit	12	-	6	6	-	-	3	-	-
Simpel Meningit	4	2	2	1	-	1	2	-	-
Tuberkuløse Betændelser	15	10	9	4	-	2	5	1	1
Lungetuberkulose	56	22	2	2	31	21	8	4	1
Kræft	10	¹⁾ 5	-	-	6	4	4	3	-
Morbus Brightii	20	6	1	-	8	11	6	5	-
Blegsot og Anæmi	241	1	17	29	28	167	9	105	1
Menstruationsuordener	45	-	-	-	-	45	8	-	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	423	-	28	40	251	104	9	12	-
Ormesygdomme	23	-	12	9	1	1	4	5	-
Drankersygdomme	3	-	-	-	3	-	2	2	-

¹⁾ Cancer 4. Sarcoma 1.

¹⁾ Cancer 4, Sarcoma 1.

Sundhedstilstanden var i det Hele bedre end Aaret forud, men skildres fremdeles som mindre tilfredsstillende i flere Distrikter. Det opgivne Antal epidemiske Sygdomstilfælde var 1532 mod 2546 i 1886, og af Dødsfald bevirkede ved epidemisk Sygdom opgives 105 mod 267 Aaret forud. Det er fornemmelig Skarlagensfeber og katarrhalske Sygdomme, som optraadte mindre hyppig end i det foregaaende Aar, derimod udviklede der sig en Mæslingeepidemi i andet Halvaar i de østlige Distrikter.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 654 eller 21,4 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte (30 600). Dødeligheden Aaret forud var 31,9 pro mille.

Til Oplysning om de **epidemiske Sygdomme** hidsættes følgende af Lægerne Opgaver sammendragne Tabel (se Side 222 og 223).

Af **exanthematisk Typhus** forekom i Maasø 1 Tilfælde, en tilreisende fremmed Fisker, der indlagdes paa Sygehuset.

Typhoidfeber optraadte sjelden, de fleste Tilfælde i Altens (6) og Hammerfests (8) Distrikter. I Alten fortsatte i Talvik Epidemien fra 1886 sig i de første Maaneder af Aaret med 5 Tilfælde, i Juni indtraf et Tilfælde med dødelig Udgang i Bosekop. I Hammerfest optraadte Sygdommen sporadisk baade i By og Landdistriktet. I Kistrand forekom mod Aarets Slutning 3 Tilfælde, men ingen af disse kom under Behandling før Aaret efter og ere derfor ikke opførte paa Listen. I Tanen indtraf i December et dødeligt Tilfælde, hvor Smitten

sentlige chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne:															
2		3		4		5		6		7		8		9	
Loppen.		Hammerfest.		Maasø.		Kistrand.		Tanen.		Vardø.		Vadsø.		Syd-varanger.	
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
11	-	17	-	9	-	17	-	34	-	27	-	-	-	7	-
-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	2	-	1	-	25	-
-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
1	-	8	-	-	-	1	-	17	-	7	1	-	-	-	-
-	-	8	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	2	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5	5	2	2	5	2
4	1	8	3	-	-	8	3	6	1	10	8	6	4	10	1
-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	3	1
2	1	6	5	-	-	1	-	3	-	-	-	3	-	-	-
8	-	51	-	12	-	8	-	35	-	14	-	4	-	4	-
9	-	9	-	1	-	1	-	22	-	2	-	-	-	1	-
41	-	112	-	30	-	40	-	93	-	66	-	17	-	12	-
1	-	2	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

syntes at skyldes en omreisende Skræppekræmmer. En Søster af den Afdøde, der havde pleiet hende, og dennes Barn angrebes i 1888. I Vardø Landdistrikt iagttoges 2 Tilfælde i September.

Skarlagensfeber, der Aaret forud havde haft en betydelig Udbredning, særlig i Østfinmarken, optraadte sjeldnere og stadig aftagende mod Aarets Slutning. I Alten forekom den i Marts paa 2 Steder i Talvik, sandsynligvis ved Smitte fra Hammerfest; 3 Tilfælde i April i Kautokeino skyldtes antagelig Smitte fra Finland; Midtsommers forekom 7 lette Tilfælde i Talvik og i December 3 i et Hus i Bosekop, uden at Sygdommen fik videre Udbredning. I Loppen optraadte den i Marts paa 2 Gaarde i Loppen, Øksfjords Herred, hvor der 3—4 Maaneder forud i 1886 ogsaa havde forekommet Skarlagensfeber — men 4 til 5 Mil. fra disse Steder. I Hammerfest By var Epidemien fra det foregaaende Aar i Aftagende og havde antaget et mildere Forløb, men nu begyndte den fra Byen at sprede sig omkring i Landdistriktet, hvor den kulminerede i Marts og holdt sig til ud i September. Foruden de af Lægen tilseede 55 Patienter var der et langt større Antal Angrebne, som ikke søgte Lægehjelp. Ihvorvel Sygdommen i Byen ikke havde den ondartede Karakter som Aaret forud, optraadte mere eller mindre alvorlige Komplikationer fra Nyrene i omtrent alle Tilfælde. I Landdistriktet foranledigedes Døden ikke sjelden ved Svælgaffektioner, stundom ved gangrænøse Destruktioner af Halsglandlerne og de udvendige Dele af Halsen. (J. Aagaard). I Tanen optraadte i 1ste Kvartal en Del Tilfælde i de mest afsidesliggende

Dele af Distriktet som Rest efter Epidemien i 1886. I Vardø By fortsatte ligeledes Epidemien fra foregaaende Aar sig og havde størst Udbredning i Februar (19 Angrebne); den ophørte i Begyndelsen af April og var i det Hele ondartet, dog ikke som i Fjoraaret. I Vadsø forekom en Del spredte Tilfælde saavel i By- som Landdistriktet. I Sydvaranger synes Sygdommen ikke at have vist sig.

Mæslinger optraadte i Vardø By først i Juli, naaede sin største Udbredning i September og ophørte i November; i Byen iagttoges 77 Tilfælde, i Landsognet kun 3. Fra Vadsø nævnes 1 Tilfælde i December. I Sydvaranger viste den sig i August, importeret fra Vardø ved et derfra tilflyttet Fattiglem, og fik en stor Udbredning, paa enkelte Steder temmelig ondartet.

Af **Kighoste** forekom i Hammerfest By en liden Epidemi i Aarets sidste Halvdel. I Sydvaranger kom 2 Børn under Behandling, der begge førte Sygdommen med sig fra Christiania.

Diphtherit optraadte i Alten i Begyndelsen af Aaret i Rafsbotten (8 Angrebne, 3 Døde). I Hammerfest forekom spredte Tilfælde saavel i Byen som i Landdistriktet. Til Sydvaranger bragtes Sygdommen i Juni ved en fra Fiskeværene hjemvendende Fisker. Hans Husfæller forskaanedes, men Distriktslægen angrebes, efterat han havde tilseet den Syge i 9 Døgn. Senere forekom Tilfælde paa Renøen og ved Langfjordvandet. (Wessel).

Katarrhalske Sygdomme i Luftveiene og **Lungebetændelse** optraadte sjældnere end Aaret forud; **gastriske Sygdomme** med vanlig Hyppighed og Udbredning.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tilsammen behandede.	Fordeling paa Lægedistrikterne.						
		1	3	4	5	6	7	8
		Alten.	Hammerfest.	Maase.	Kistrand.	Tanen.	Vardø.	Vadsø.
		Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	18	5	4	-	1	4	1	1
Gonorrhoe, Urethrit	57	1	11	4	3	11	17	9

Fra Tanen anføres, at samtlige Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe forekom i Fiskeværene om Vaaren.

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede, væsentlig **chroniske Sygdomme** hid sættes foranstaaende Tabel (se Side 224 og 225).

Fnat anføres i 1887 at have været temmelig udbredt i Sydvaranger Distrikt, næsten udelukkende hos Lapperne, i hvis skidne Boliger Sygdommen ofte optræder i usædvanlig svære Former.

Skurv anføres fra Tanen at forekomme ikke meget hyppig, væsentlig blandt de fattigere Søfinner. (J. W. Keyser).

Dødsfald af **Lungetuberkulose** udgjorde for det hele Amt 10,6 pCt. af samtlige kjendte Dødsårsager og 21,4 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. I Byerne var Forholdet henholdsvis 10,8 pCt. og 20,7 pCt. og i Landdistrikterne 10,3 pCt. og 22,9 pCt.

Døde af Lungetuberkulose.

Lægedistrikter.	Opgivne Dødsfald			
	ialt.	af Lunge- tuberkulose.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.
Alten	23	1	13	10
Loppen	5	1	2	3
Hammerfest	57	3	34	23
Hammerfest By	51	3	28	23
Landdistrikt	6	-	6	-
Maasø	1	-	1	-
Kistrand	3	3	-	3
Tanen	20	1	13	7
Vardø	51	8	22	29
Vardø By	48	7	21	27
Landdistrikt	3	1	1	2
Vadsø	37	4	17	20
Vardø By	31	4	13	18
Landdistrikt	6	-	4	2
Sydvaranger	11	1	3	8
Finmarkens Amt	208	22	105	103
Deraf i Byer	130	14	62	68
— - Landdistrikt	78	8	43	35

Obstetriciske Operationer i Finmarkens Amt.

Indikation.	Tangforløsning.			Perforation.	Exviscera- tion.	Efterbyrds- operation.
	Mødre	Børn		Mødre	Moder	Mødre
		lev.	dødf.			
	lev.	lev.	dødf.	lev.	lev.	lev.
Utilstrækkelige eller smerte- fulde Veer	5	²⁾ 4	1	-	-	-
Bækkenforsnevring	¹⁾ 1	-	1	³⁾ 1	-	-
Forsømt Tverleie	-	-	-	-	1	-
Hydrocephalisk Foster- hoved	-	-	-	1	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	3
Tilsammen	6	4	2	2	1	3
		6				

¹⁾ Conj. diag. 9 ctm., Conj. Baudelocquii 15 ctm. Moderen, 30 Aar gammel, kun 1,33 mtr. høj, havde tidligere født 3 Gange; Børnene ilive. (H. Jenssen). ²⁾ Deraf en 2den Tvilling. ³⁾ 18-aarig førstefødende.

Fødte og Døde.

Lægedistrikter.	Leven- de Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn.	paa Bar- sel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Alten	172	116	21	1	3	9	4	1
Loppen	54	34	12	2	1	2	4	1
Hammerfest	144	108	22	-	-	5	5	-
Hammerfest By	73	48	10	-	-	1	1	-
Landdistrikt	71	60	12	-	-	4	4	-
Maasø	87	28	12	2	1	1	8	-
Kistrand	128	71	21	1	2	2	3	-
Tanen	113	44	9	1	-	2	8	-
Vardø	130	91	22	1	-	4	8	-
Vardø By	93	66	18	1	-	2	3	-
Landdistrikt	37	25	4	-	-	2	5	-
Vadsø	189	123	18	-	4	9	5	-
Vadsø By	89	54	18	-	1	7	3	-
Landdistrikt	100	69	4	-	3	2	2	-
Sydvaranger	74	39	5	1	1	3	3	-
Finmarkens Amt	1096	654	142	9	12	37	48	2
Deraf i Byer	255	168	32	1	1	10	7	-
— - Landdistrikt	841	486	110	8	11	27	41	2

Fra Sydvaranger omtales, at tuberkuløse Affektioner af Lungerne og andre Organer i nogle Tilfælde udviklede sig efter gennemgaaede Mæslinger. Hos en norsk Familie i Jarfjord gennemgik saaledes alle Børnene Mæslingerne. Efter at have overstaaet disse bleve 2 voxne Døtre og en voxen Søn angrebne af Lungetuberkulose. Den ene af Døtrene døde af Phthisis florida. Hos Sønnen udviklede sig tillige Genitaltuberkulose. Det maa dog bemærkes, at i denne Familie var tidlig paa Sommeren en Datter kommen hjem fra Christianssand, hvor hun havde tjent, med en udviklet Lungetæring. Smitten maa vistnok være udgaaet fra hende, men Symptomer paa Tuberkulose optraadte ikke hos disse tre før strax efter, at de havde gennemgaaet Mæslingerne. I Slægten forresten havde der aldrig været Tuberkulose. (Wessel).

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger 12, hvoraf i Alten 3, i Hammerfest 3, i Kistrand 1, i Vardø 2, i Vadsø 2 og i Sydvaranger 1. Indikationer og Udfald ville sees af foranstaaende Tabel.

Jordemoderhjelp. Fra følgende Distrikter foreligge Opgaver over Antallet af Fødsler, hvorved Jordemødre have assisteret: Hammerfest 2 Jordemødre, 78 Fødsler (alle Isseleier, 1 Tvillingfødsel), Maasø 1 Jordemoder, 14 Fødsler, Vardø 1 Jordemoder, 57 Fødsler, hvoraf 1 Tvillingfødsel (54 Isseleier, 1 Ansigtsleie, 2 Sædeleier), Sydvaranger 1 Jordemoder, 6 Fødsler.

Antallet af **Fødte og Døde** vil sees af ovenstaaende Tabel.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 442 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 59,7.

Dødsfald paa Barselseng. Efter Presternes Opgaver døde 12 Kvinder paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsag for 3, alle Barselfeber; desuden angives 1 at være død paa Barselseng af ubekjendt Aarsag.

De hyppigste Dødsårsager vare:

Dødsårsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byer.	Land- distrikter.
Skarlagensfeber	39	18	21
Lungetuberkulose	22	14	8
Strubehoste	17	16	1
Akut Diarrhoe	12	10	2
Diphtherit	11	2	9
Hjerneslag	20	8	2

Veirliget var forholdsvis mildt om Vinteren med betydelig Snemængde koldt og regnfuldt om Sommeren, i det Hele temmelig stormfuldt. Loddefisket mislykkedes, og Sommerfisket anføres kun fra Talvik (Alten) at have bedret den daarlige økonomiske Tilstand.

Om hygieniske Forhold og Levemaade i Tanen beretter Distriktslæge J. W. Keyser: «Flere feilslagne Fiskeaar have udarmet Almuen, saa denne især om Vinteren ikke frister nogen blid Tilværelse. Fiskeri er den væsentligste og omtrent eneste Næringsvei; i dette deltage saavel Kvinder som Børn, og især for de sidstes Vedkommende er dette ofte af uheldsvanger Betydning; men Nøden fremtvinger dette mislige Forhold, som vel neppe nogensinde kan afhjelpes. Nogen Drikfældighed kan ikke siges at herske i Distriktet, nu mindre end før, efterat Kommunebestyrelsen har nægtet Tilladelse til Øl- og Vinsalg selv i Fiskeværene. Behandlingen af fattige Syge udgjør maaske Lægens væsentligste Arbejde; skulde samtlige, der ere ude af Stand til at betale noget Lægehonorar, og som maa faa Medikamenter paa Kredit i Paavente af et kommende Fiskeaar, opføres som Fattige, vilde det udgjøre $\frac{3}{4}$ af det samlede Antal Behandlede». Fra Vardø anføres, at Skatterne voxer temmelig rask, medens Skatteevnen aftager. Byen synes at være i Tilbagegang.

Sygehuse. Foruden de 4 faste Amtssygehuse i Alten, Hammerfest, Vardø og Vadsø findes Fiskesygehuse i Loppen, Maasø og Gamvik (Tanen). Ved St. Vincents Hospital i Hammerfest gjøre 5 barnhjertige Søstre Tjeneste. I Nærheden af Lægens Bolig i Tanen oprettedes om Høsten paa Medicinalfondets Bekostning en Sygestue for 4 Patienter, hvorved et længe følt Savn inden Distriktet er afhjulpet.

Bade. I Loppen findes 2 Badstuer. Ved Sygehusene findes desuden Indretninger for Damp- og Karbad.

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

Følgende Tabel giver Oplysning om Antallet af behandlede fattige Syge, Møder i Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger.

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.			Sundheds- kommis- sioner, Antal Møder.	Vakci- nerede.	Rets- medi- cinske Forret- ninger.
	Antal anmel- dende Læger.	Behandlede for Fattigvæsenets Regning.	Behandlede for Medicinal- fondets Regning.			
Amtet	9	359	-	29	955	6
Alten	1	25	-	¹⁾ 4	265	2
Loppen	1	22	-	-	36	-
Hammerfest	1	104	317	²⁾ 12	132	3
Maasø	1	15	85	³⁾ 1	62	-
Kistrand	1	6	-	⁴⁾ 1	181	-
Tanen	1	39	-	-	34	1
Vardø	1	22	383	⁵⁾ 7	173	-
Vadsø	1	108	-	⁶⁾ 2	-	-
Sydvaranger	1	18	-	⁷⁾ 2	72	-

¹⁾ Alten 1, Talvik 1, Kautokeino 2. ²⁾ Samtlige i Hammerfest By. ³⁾ Kjelvik.
⁴⁾ Karasjok. ⁵⁾ Alle i Byen. ⁶⁾ Vadsø. ⁷⁾ Sydvaranger.

C. Uddrag og Sammenstilling

af de ifølge Lov af 20de Mai 1882 fra Dyr lægerne indkomne Beretninger om Sundhedstilstanden blandt Husdyrene og om Veterinærvæsenets Tilstand m. m. i 1887¹⁾.

Kreaturholdet den 31te December 1875 i Riget og dets Amter vil sees af følgende efter «Statistisk Aarvog for 1880» indtagne Tabel. (Se Tabel II, næste Side).

Sundhedstilstanden blandt Husdyrene anføres fra de fleste Kanter af Landet at have været ret tilfredsstillende. Kværke optraadte hyppigere end Aaret forud (andre katarrhalske Tilfælde noget sjældnere); Influenza epizootica hos Hesten var paa Østlandet i betydeligt Aftagende. Miltbrand hos Koen forekom oftere

¹⁾ Ifølge den officielle Fortegnelse over autoriserede Dyr læger i 1887 var deres Antal 97. Af disse antages 12 ikke at have praktiseret. Følgende Tabel giver en Oversigt over Antallet af Dyr læger, deres Fordeling paa Amterne m. m.

Tabel 1.		Antal Dyrlæger.	Antal Dyrlæger, fra hvem Ind- beretning er indkommen.	De sidstnævntes Bopæl.
Overøvrighedsdistrikter.				
Christiania By		8	4	Christiania
Akershus Amt		10	9	Aas (2), Skedsmo, Fet, Ullensaker, Nannestad, Næs, Høland, Eidsvold.
Smaalenenes —		10	8	Spydeberg, Askim, Eidsberg, Tune, Moss, Sarpsborg, Fredrikstad, Fre- drikshald.
Buskeruds —		5	4	Drammen (2), Kongsberg, Næs,
Jarlsberg og Laurviks —		5	4	Laurvik, Holmestrand, Tønsberg, Laurdal.
Hedemarkens —		13	10	Kongsvinger, Solør, Aasnæs, Elverum, Tønset, Vang, Næs, Stange, Ha- mar, Trysil.
Christians —		11	10	Nordre Land, Gran, østre Toten, Gjø- vik, nordre Aurdal, vestre Slidre, Lillehammer (2), Vaage, Fron.
Bratsbergs —		4	2	Kragerø, Hviteseid.
Nedenæs —		1	-	} Christianssand, Mandal.
Lister og Mandals —		2	2	
Stavanger —		2	2	Haugesund, Stavanger.
Søndre Bergenhus —		3	3	Voss, Stordøen, Bergen.
Bergens By		2	1	Bergen.
Nordre Bergenhus —		1	1	Sogn.
Romsdals —		-	-	
Søndre Trondhjems —		8	6	Trondhjem (2), Ørlandet, Orkedalen, Selbu, Fosen.
Nordre —		8	8	Inderøen, nedre Stordøen, Stenkjær, Levanger, Overhalden, Værdalen, ytre Namsos, Frosten.
Nordlands —		1	-	
Tromsø —		-	-	
Finmarkens —		-	-	
Uopgivet Bosted		3	-	
Tilsammen		97	74	

end i 1886, hyppigst i Bergens Omegn. Forøvrigt fik ingen Epizooti nogen større Udbredning. De væsentligste i 1887 blandt Husdyrene behandlede Sygdomme ville sees af følgende Tabeller, sammendragne af de fra Dyr lægerne indkomne Beretninger.

Kreaturhold den 31te December 1875.

Tabel II.		Heste.	Storfæ.	Faar.	Gjeder.	Svin.	Rensdyr.
Overøvrighedsdistrikt.							
Smaalenenes	Amt	10 819	45 672	18 336	49	3 589	-
Akershus	—	13 161	57 427	29 762	664	6 440	-
Christiania By		1 363	539	67	-	241	-
Hedemarkens	Amt	14 837	80 132	91 493	16 194	9 335	-
Christians	—	17 084	100 169	111 927	53 647	11 183	4
Buskeruds	—	8 631	52 945	50 157	14 172	3 577	1
Jarlsberg og Laurviks	—	7 423	35 847	15 579	51	2 907	1
Bratsbergs	—	5 530	39 784	58 792	10 360	3 299	-
Nedenæs	—	3 466	26 886	35 772	10 709	1 999	-
Lister og Mandals	—	3 257	40 480	49 806	12 068	953	-
Stavanger	—	8 950	55 619	207 689	16 580	3 788	-
Søndre Bergenhus	—	6 657	87 687	226 381	20 577	5 577	23
Bergens By		174	113	113	2	10	-
Nordre Bergenhus	Amt	9 252	92 360	179 917	40 627	9 625	231
Romsdals	—	9 896	85 275	180 004	30 939	8 636	-
Søndre Trondhjems	—	9 764	69 319	122 504	24 742	10 450	3 211
Nordre	—	9 107	48 481	106 495	28 952	11 725	7 183
Nordlands	—	7 531	59 175	119 204	27 693	5 726	14 799
Tromsø	—	4 566	30 084	62 078	11 954	1 726	5 824
Finmarkens	—	470	8 623	20 217	2 881	234	65 290
Rekapitulation:							
Bygder		147 474	1 009 894	1 682 934	322 224	97 977	96 546
Byer		4 429	6 723	3 372	637	3 043	21
Riget i 1875		151 903	1 016 617	1 686 305	321 861	101 020	96 567
— 1865		149 168	953 036	1 705 394	290 985	96 166	101 768
— 1855		154 447	949 935	1 596 199	357 102	113 320	116 891
— 1845		131 894	842 568	1 447 274	290 950	88 637	90 273
— 1835		113 163	644 414	1 028 945	184 518	79 874	82 225

Ifølge Opgave fra Politiet betales der i Christiania i 1887 Skat af 839 Hunde.

Hesten.

Ialt haves Opgaver over 133 dræbte paa Grund af Sygdom og 206 Døde 1 Hoppe dræbtes og 1 døde efter Fødselsoperationer.

Af Miltbrand opgives 20 Tilfælde, 3 i Christiania By, 3 i Smaalenenes Amt (1 i Raade, 1 i Haabøl og 1 i Askim), 2 i Jarlsberg og Laurviks Amt (begge i Vaale), 7 i Stavanger Amt (1 i Stavanger By og 6 i Omegnen), 4 i søndre

Bergenhus Amt (alle i Bergens Omegn) og 1 i Bergens By; overalt angrebes kun 1 Hest paa Gaarden.

Rygmarvstyphus optraadte paa Fredikshaldskanten med 5 Tilfælde, hvoraf 1 dødeligt, inden 3 forskellige Besætninger. Af Amtsyrlægen i Kragerø omtales ogsaa 2 Tilfælde, der helbrededes.

For **Influenza** behandledes 245 Heste, hvoraf 23 angives at være dræbte eller døde. Sygdommen, der Aaret forud havde en betydelig Udbredelse i de øst- og oplandske Amter, men allerede mod Aarets Slutning havde aftaget betydeligt, fortsatte i 1887 til udover Vaaren med de fleste Tilfælde i Christiania By og Omegn, Hedemarkens og Chritians Amter. Ogsaa fra Bergen og Omegn omtales en Del Tilfælde, medens der nordenfjeldsfra kun opgives 1 Tilfælde fra Levanger.

Af **Kværke** opføres 1168 Tilfælde, hvoraf 28 dræbte eller døde mod 828 med 42 Dødsfald i 1886. I Bygderne omkring Christiania forekom i 1ste Kvartal ikke faa Tilfælde, især blandt Heste, som havde været i Byen under Markedet og utvivlsomt vare smittede der. Fra Smaalenenes indre Bygder opgives ogsaa temmelig mange Tilfælde, de fleste i Maanederne Marts—April; Forløbet var paa disse Kanter ofte ondartet, medens Sygdommen ellers i Amtet karakteriseres som mild. I Hedemarkens Amt forekom der spredte Tilfælde saavel i Mjøstrakterne som i Østerdalen. Paa en Gaard i Aamot (Rendalen) indtraf i Oktober 6 Tilfælde af mere ondartet Beskaffenhed, saa en Hest maatte dræbes. I søndre Gulbrandsdalen optraadte den almindelig i Vaar- og Høstmaanederne, længere nord i Dalen forekom kun faa Tilfælde, medens der fra Toten og Valdres anmeldtes nogle flere. Dødeligheden var overalt kun ringe. Paa Vestlandet synes den særlig at have været udbredt i Stavanger og Bergens Omegn. Fra Værdalen anføres den at have vist sig siden Oktober og syntes ved Aarets Udgang at ville udbrede sig over hele Distriktet.

Ondartet Halsbetændelse forekom i Valdres paa Fjeldet østenfor Tisleja og Tisleifjorden, hvor der er flere Sæterleier, i Juli og August, flere døde, men de, der kom under Behandling i ret Tid, lykkedes det at redde. (Bolling).

Under **andre chirurgiske Sygdomme** ere opførte alle de Tilfælde af chirurgisk Beskaffenhed, der i Dyrlægernes Indberetninger ikke er mere nøiagtigt specificerede.

Af **Kastrationer**, udførte af Dyrlæger, opgives i de sidste Aar et stadigt tiltagende Antal. Disse udføres nu ofte, saavidt mulig, antiseptisk. Dyrlæge Skjolden anfører at have benyttet Klemmer og antiseptisk Saarbehandling med Karbolsyre og Jodoform; alle de af ham opererede 28 Hingste, især de 1—2 Aar gamle, overstode med Lethed Operationen.

Fødselshjelp opgives ydet i 14 Tilfælde, hvoraf 2 med dødeligt Udfald. Kun for 2 opgives Indikation, nemlig Baglændsleie; Moderdyrene kom sig, medens Føllene døde.

Koen.

Ialt haves Opgaver over 837 dræbte paa Grund af Sygdom og 362 døde.

Af **Miltbrand** opgives 167 Tilfælde (mod 145 i 1886 og 164 i 1885). Ligesom i de foregaaende Aar indtraf det overveiende Flertal i søndre Bergenhus Amt, særlig i Bergens Omegn, hvor 60 Kreaturer anføres at være døde af Sygdommen. Af Amtsyrlægen i Søndhordland opføres 10 Tilfælde i 9 Besætninger, idet der paa en Gaard i Tysnæs døde 2. Udenfor søndre Bergenhus Amt opgives de fleste Tilfælde fra Jarlsberg og Laurviks Amt (23), Stavanger Amt (19), Akershus Amt (13) og fra Smaalenenes Amt (11). I Almindelighed forekom kun et enkelt Tilfælde paa hver Gaard. Paa Sanderød i Sem (Jarlsberg og Laurviks Amt) døde dog næsten hele Kvægbesætningen, idet der i Juli angrebes 10 Dyr,

der alle døde, og i Oktober 3, hvoraf 1 døde. Om Aarsagen vides intet bestemt, men paa Gaarden havde der et Par Aar iforveien forekommet et uanmeldt Sygdomstilfælde hos en Ko, der havde Blodafgang fra de naturlige Aabninger og døde pludselig. Ved 2 Tilfælde i Nærheden af Christianssand antoges Smitten indført ved Kraftfoder. (Juell). Overførelse til andre Husdyr omtales flerstedsfra, saaledes smittedes paa en Gaard i Etne en Hund og en Kat. Sammesteds angrebes en Mand, der havde været med ved Flaaningen, af Pustula maligna paa Underarmen. (Smith). Ved de ovenfor omtalte Tilfælde paa Sanderød i Sem smittedes ogsaa en Kone, som assisterede Dyrlægen ved Obduktionen af det først døde Dyr, og som fik et Insektstik (Kløg) paa Armen, der efter et Par Dages Forløb svulmede stærkt op med en slem Karbunkel paa det stukne Sted; hun kom sig. (Venaas).

Af **Miltbrandemphysem** angrebes i 1ste Halvdel af Oktober 4 Dyr paa Gaarden Kleppe i Vaage; Smitten skrev sig antagelig fra Havnegangen. (Bjørndal).

Ondartet Katarrhfeber synes at have forekommet noget sjældnere end det foregaaende Aar; de fleste Tilfælde opgives fra Hedemarkens, Christians og søndre Bergenhus Amter.

Af **Kalvningsfeber** opgives 462 Tilfælde med 210 Døde mod 531 med 243 Dødsfald i 1886. Fra Fredrikstad skrives, at Sygdommen vistnok ogsaa i dette Aar bevirkede adskillig Nedslagting for at redde Kjødvardien, i det Tilfælde at Kuren skulde mislykkes; da imidlertid Slagterne kun betale $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ Del af almindelig Indkjøbspris for Kjødet, og da sandsynligvis en Del af de angrebne Dyr, der strax i Begyndelsen af Sygdommen nedslagtes, vilde være blevne helbredede, holder denne Beregning ikke altid Stik. (Schou). Fra Kongsberg anføres, at Kalvningsfeber, der aarligaars forekommer i Byen, ogsaa optræder her og der i Landdistriktet paa de Gaarde, hvor Kvægstellet har arbeidet sig frem efter et mere tidsmæssigt Mønster. Tilfældene ere dog sjældnere og i Regelen mindre ondartede end i Byen. (Kristoffersen). Fra Tønsberg anføres, at Sygdommen er bleven almindeligere, siden en kraftigere Fodring af Melkekoen har fundet Indgang, ogsaa paa Smaabrugene, hvor Fjøsene ofte ere smaa og daarlige. (Venaas).

Under Benævnelsen **Typhus** er anmeldt 36 Tilfælde, hvoraf 31 i Smaalenenes Amt. Paa 3 Gaarde. (Sentvet, Kværner og Gimmingsrud) i Trygstad døde af 25 Angrebne 5, men Sygdommen udbredte sig ikke udenfor disse Gaarde. (Wonen).

De fleste opførte **Forgiftningstilfælde** skyldes Kviksølv, udrevet med Fedt, der mængsteds anvendes til at fordrive Utoi. Fra Eidsberg omtales 4 Tilfælde, hvoraf 1 dødeligt, foranledigede ved Kviksølv, kogt i Skedevand; Medicinen var udleveret af en Kvaksalver.

Ringorm (Herpes tonsurans) optraadte inden 2 Besætninger paa Gaardene Rosø og Ottersø i Nærø. Sygdommen, der viste sig meget haardnakket, antages indført fra Indherred med en Ayrshirskalv. Paa Rosø overførtes den til Budeien og en Gut; begge fik den paa Armene, Gutten tillige i Hovedet. (Finstad).

Med Hensyn til **besværlige Forløsninger** henvises til Tabel paa næste Side, som viser forekommende Fødselsuregelmæssigheder samt Udfald for Moderdyr og Afkom.

F a a r e t .

Som **Miltbrand** er opført 21 Tilfælde fra Stavanger Amt og 1 fra søndre Bergenhus Amt; 17 af de førstnævnte indtraf paa Gaardene Opsal (13) og Vikedal (4) i Vikedal Prestegjeld; at Sygdommen angreb saa mange paa disse Steder tilskrives det Forhold, at de først afdøde Dyr bleve henliggende ubegravede i

Fødselshjelp hos Koen.

Tabel III. Fødselsuregelmæssighed.	Udfald for Moderdyr				Udfald for Afkom ¹			
	lev.	dræbte.	døde.	uopg.	lev.	dræbte.	døde.	uopg.
Trangt og skjævt Bækken	4	-	1	-	1	1	3	-
For svage Veer, Vemangel	15	-	1	-	14	2	-	-
Ueftergivelig Børmund	4	3	2	-	8	1	-	-
Trange, ydre Fødselsveie	3	-	-	-	2	1	-	-
Børslyngning	32	4	2	-	26	11	1	-
Børvatersot	1	-	1	-	2	-	-	-
For stort Foster	7	-	-	-	4	2	1	-
Fosterhovedet bøiet om i Siden ..	48	-	2	5	33	12	5	5
Hovedet i andre Leier	20	-	1	-	15	4	2	-
Yverstilling	20	-	-	6	13	6	1	6
Albu-, Knæstilling	27	-	-	-	20	7	-	-
Skulderstilling	12	-	-	-	8	3	1	-
Almindeligt Baglændsleie	13	-	-	2	9	2	2	2
Sædestilling	16	-	-	-	13	1	2	-
Hasestilling	2	-	-	-	2	-	-	-
Tverleie	2	-	-	-	-	2	1	-
Rygleie	26	1	-	2	17	8	2	2
Bugleie	3	-	-	-	3	-	-	-
Tvillinger	8	-	-	-	11	5	-	-
Misfoster	8	1	-	-	-	6	3	-
Afdødt Foster	5	2	2	-	-	-	9	-
Uopgiven Indikation	8	-	-	-	4	3	1	-
Tilsammen	284	11	13	15	205	77	34	15
	323				331 ¹⁾			

¹⁾ Deraf 8 Tvillinger.

Havnegangene paa de Steder, hvor de vare styrtede, midt iblandt de græssende Faar. (Jessen).

Af Braasot opgives 5 Tilfælde fra Stavangerkanten (2 paa en Gaard i Haa, 1 paa 2 forskellige Gaarde i Fister og 1 i Vikedal). Sygdommen, der af Almuen dels kaldes «Spreng», dels «Trommesyge» og «Vassyge», alt eftersom det «hurtige Forløb», «Oplæsninger» eller «Indholdet af den blodige serøse Vædskeansamling i Bryst- og Bughule» tillægges den største Betydning, forekommer meget almindelig, men som Regel ændses eller anmeldes den ikke. Efter hvad der er forebragt, har den saaledes i Aarets Løb vist sig paa et meget stort Antal Gaarde i Distriktet, og opgives det, at der i de fleste af de angrebne Besætninger er kreperet fra 1—4 a 6 Dyr, i enkelte Besætninger endog op til 10—13 Stykker. Det Antal Dyr, der i enkelte Aaringer krepere af Sygdommen, maa mindst kunne anslaaes til flere Hundrede. Den optræder navnlig i Høstmaanederne og i Begyndelsen af Vinteren, og angriber den navnlig 1 og 2 aarsgamle Dyr og altid de bedst ernærede. Smittestoffet synes særlig at optages fra Jordbunden, og ofte synes dette at fæste sig ved bestemte Strøg paa Eiendommen (Hjemmarken). Fra enkelte Steder opgives, at ny tilførte Dyr lettere angribes og bukke under for Sygdommen end de paa Stedet opdrættede. Paa mange Steder dræbes Dyrene strax Sygdommen bemærkes, og spises de Kjødet fort væk. (Jessen.) Fra søndre Bergenhus Amt (Søndhordland) opgives 4 Tilfælde, hvoraf 3 dødelige. Sygdommen siges enkelte Aar at være meget udbredt paa disse Kanter og foraarsager ikke ringe Skade; den kommer dog kun i de færreste

Tabel IV. Sygdomme hos Hesten. ¹⁾	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	1			2			3			4			5		
					Christiania By.			Akershus Amt.			Smaa- lenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg og Laurviks Amt.		
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
Miltbrand	20	-	20	6	3	-	3	-	-	-	3	-	3	-	-	-	2	-	2
Rygmarvstypus	7	-	1	2	-	-	-	-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-
Influenza (Lungesyge) ...	245	4	19	24	76	-	7	13	-	-	19	-	-	18	-	2	2	-	-
Mundsyge	13	-	-	4	5	-	-	-	-	-	1	-	-	5	-	-	-	-	-
Pyæmi	2	1	1	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Puerperalfeber	2	-	2	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke	1168	5	23	63	35	-	-	194	-	3	169	-	4	47	-	-	21	-	-
Akut Katarrh i Luft- veiene	1099	1	2	57	54	-	-	226	-	-	88	-	-	67	-	-	52	-	-
Halsbetændelse, Strengel. Lunge- og Brystbetændelse	427	-	8	44	15	-	-	65	-	-	77	-	-	19	-	-	5	-	-
Brystvatersot	152	2	16	47	5	-	-	17	-	2	15	1	3	10	-	-	2	-	1
.....	16	3	3	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Asthma, Lungeemphysem. Hjerte- og Hjerteposebe- tændelse	209	13	1	50	18	-	-	39	2	-	43	-	-	11	-	-	9	3	1
.....	18	3	4	9	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Gastrisk Feber	34	-	1	14	-	-	-	3	-	-	6	-	-	10	-	-	2	-	1
Mave- og Tarmkatarrh ..	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe	172	-	2	41	9	-	-	20	-	-	16	-	-	20	-	-	4	-	-
Forstoppelse	174	4	8	38	9	-	-	10	-	-	13	-	1	10	-	-	4	-	1
Indigestion	930	-	-	67	49	-	-	226	-	-	131	-	-	39	-	-	57	-	-
Kolik	681	6	37	66	80	-	4	74	-	4	96	1	7	46	-	2	32	-	3
Forgiftninger	4	-	-	4	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Bughinde, Mave- og Tarm- betændelse	63	3	19	30	-	-	-	10	-	4	6	1	1	2	1	1	2	-	-
Leverbetændelse,	18	-	3	9	-	-	-	5	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Galdefeber og Gulsot, Vatersot, Blegsot.	7	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme	141	-	-	31	2	-	-	4	-	-	3	-	-	6	-	-	-	-	-
Hjernebetændelse og Koller	49	5	4	22	3	-	-	4	2	-	11	2	1	6	1	-	2	-	-
Lamheder	103	9	-	33	11	1	-	20	1	-	14	1	-	3	1	-	5	-	-
Kramper	11	-	2	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe	12	4	7	8	1	1	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Nyrebetændelse	91	4	6	36	9	1	1	30	-	1	13	1	1	2	-	-	1	-	-
Blodpis	11	2	-	4	-	-	-	8	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Borbetændelse	6	1	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Børkrængning	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yverbetændelse	39	-	-	22	-	-	-	5	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Feil ved Melken	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Efterbyrdens forhalede Af- gang	5	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aborter	8	-	-	8	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Parresyge	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rheumatisme og rheuma- tisk Feber	152	1	-	32	23	-	-	18	-	-	24	-	-	10	-	-	4	-	-
Rosen	206	1	1	40	26	-	-	30	1	-	17	-	-	17	-	-	11	-	-
Eczem	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede følgende: Trommesyge 8

6			7			8			10			11			12			13			14			16			17		
Hede- markens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Lister og Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Amt.			Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
	dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	7	4	-	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48	3	3	26	-	3	6	-	-	-	-	-	-	-	-	32	1	3	14	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
171	1	2	314	-	4	4	-	-	9	-	-	45	1	4	39	3	2	26	-	2	-	-	46	-	2	48	-	-	-
195	-	-	148	-	-	9	-	-	13	-	-	28	-	-	36	1	1	3	-	-	-	-	48	-	-	130	-	1	-
71	-	-	116	-	8	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	18	-	-	27	-	-	-
29	-	2	34	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	11	1	2	11	-	1	-	-	6	-	1	11	-	1	-
-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	12	2	2	-
12	1	-	27	-	-	2	1	-	6	2	-	9	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	10	1	-	20	2	-	-
9	3	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
9	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	-	-	26	-	1	1	-	-	-	-	-	5	-	-	13	-	1	-	-	-	-	-	4	-	-	17	-	-	-
28	-	2	37	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	21	1	2	-	-	-	-	-	13	2	-	25	1	1	-
149	-	-	111	-	-	11	-	-	5	-	-	23	-	-	4	-	-	1	-	-	7	-	27	-	-	90	-	-	-
75	-	2	65	-	2	12	-	2	9	-	1	24	1	3	26	3	2	11	-	1	2	-	40	1	2	89	-	2	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
20	1	2	11	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	5	-	3	5	-	1	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	5	-	1	-
3	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
41	-	-	19	-	-	6	-	-	-	-	-	9	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	20	-	-	-
6	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	11	-	-	-
17	1	-	14	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	14	3	-	-
3	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	4	3	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
14	2	1	8	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1	3	-	1	-	-	1	-	-	6	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	3	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	10	-	-	-
2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	13	-	-	11	-	-	-
30	-	-	23	-	-	-	-	-	4	-	-	13	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	24	-	1	-

(2 døde), Blærebetændelse 1 og Urinrang 13.

Tabel IV og V.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrleger.	1			2			3			4			5		
					Christiania By.			Akershus Amt.			Smaa- lenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg og Laurviks Amt.		
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
Sygdomme hos Hesten og Koen.																			
Neldefeber	6	-	-	4	-	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab	32	-	-	11	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Udslet, Lus og Kløe	905	-	-	56	33	-	-	109	-	-	43	-	-	39	-	-	11	-	-
Planteparasiter (Ringorm)	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muk	794	-	-	68	82	-	-	77	-	-	84	-	-	56	-	-	16	-	-
Øiensygdomme	222	1	-	43	12	-	-	30	-	-	16	-	-	18	-	-	8	-	-
Benbrud	18	12	-	9	-	-	-	5	3	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Luxation, Forvridning, Forrækkelse	173	1	-	16	22	-	-	15	-	-	11	-	-	15	-	-	-	-	-
Ledbetændelse	12	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Seneskedebetændelse	66	-	-	7	8	-	-	1	-	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Spat	182	2	-	17	14	-	-	35	-	-	9	-	-	24	-	-	-	-	-
Galler	162	-	-	12	29	-	-	23	-	-	31	-	-	13	-	-	-	-	-
Saar	528	2	-	18	16	1	-	139	-	-	141	-	-	19	-	-	-	-	-
Absces, Fistel	20	-	-	12	-	-	-	2	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Kræft	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre Svulster	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brok	10	1	1	6	-	-	-	1	1	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-
Forfangenhed	13	1	-	5	-	-	-	2	-	-	5	1	-	-	-	-	2	-	-
Tandsygdomme	201	-	-	14	-	-	-	24	-	-	1	-	-	23	-	-	8	-	-
Hovsygdomme	105	-	-	9	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre chirurgiske Syg- domme	5504	39	10	58	482	1	-	820	13	-	437	7	1	451	-	2	211	3	-
Tilsammen		133	204			5	15		24	19		16	24		4	8		6	9
Operationer.																			
Kastrationer	2062	-	-	63	5	-	-	229	-	-	133	-	-	81	-	-	66	-	-
Fødselshjelp	14	1	1	8	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Koen ¹⁾ .																			
Miltbrand	167	8	152	25	6	-	6	13	1	12	11	4	7	8	-	8	23	2	19
Raslesyge (Miltbrandsem- physem.)	4	1	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet Katarrhalfeber ..	99	21	22	33	3	-	-	9	2	3	10	1	1	2	-	2	3	1	1
Kopper	61	-	-	9	-	-	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Mund- og Klovsygdomme ..	37	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose (Perlesyge) ..	126	73	6	22	-	-	-	16	10	-	12	9	-	10	10	-	14	12	-
Septhæmi	6	1	5	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi	9	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	1	1
Kalvningsfeber	469	173	37	59	14	7	-	61	23	4	79	34	5	46	21	1	56	15	1
Puerperalfeber	9	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhus	36	5	8	7	-	-	-	1	-	1	31	5	3	-	-	-	1	-	1
Akut Katarrh i Luft- veiene	141	3	1	37	-	-	-	25	-	-	10	-	-	2	-	-	10	-	-
Halsbetændelse	52	3	-	16	2	1	-	5	-	-	12	-	-	1	-	-	-	-	-
Lunge- og Brystbetændelse ..	163	29	5	43	5	1	-	33	4	1	15	4	1	5	2	-	4	1	-

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede følgende: Cerebrospinal-12, Muk 101.

6			7			8			10			11			12			13			14			16			17		
Hede- markens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Lister og Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Amt.			Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Dera		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
347	-	-	59	-	-	27	-	-	4	-	-	13	-	-	50	-	-	2	-	-	-	-	-	105	-	-	63	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
149	-	-	91	-	-	12	-	-	15	-	-	5	-	-	56	-	-	25	-	-	4	-	-	56	-	-	66	-	-
42	-	-	55	-	-	3	-	-	4	-	-	3	-	-	18	1	-	-	-	-	-	-	7	-	-	6	-	-	-
-	-	-	5	3	-	-	-	-	-	-	-	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
33	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	1	-	33	-	-
5	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-
43	-	-	8	-	-	4	1	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	-	32	-	-
3	-	-	3	-	-	9	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	32	-	-
42	-	-	25	-	-	5	-	-	-	-	-	32	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	96	-	-	13	-	-
2	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	89	-	-	19	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	24	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	-	56	-	-
591	5	1	541	1	5	20	-	-	74	1	-	61	-	1	44	-	-	18	-	-	-	-	-	210	2	-	544	6	-
-	20	20	-	5	33	-	2	2	-	3	3	-	12	18	-	12	23	-	-	-	-	-	-	-	10	10	-	14	13
312	-	-	688	-	-	13	-	-	15	-	-	28	-	-	124	-	-	-	-	-	22	-	-	109	-	-	237	-	-
5	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
5	-	5	1	-	1	2	1	1	2	-	2	19	-	16	72	-	70	1	-	1	-	-	3	-	3	1	-	1	-
-	-	-	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	3	4	16	6	4	2	2	-	-	-	-	3	-	-	14	2	5	-	-	-	-	-	-	2	-	-	9	4	2
7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	13	-	-
33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-
21	9	2	16	5	-	16	5	4	-	-	-	11	3	-	9	9	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	12	1	10	3	-	8	3	1	12	4	1	25	14	1	43	13	12	1	-	-	1	-	-	40	10	6	38	14	4
-	-	-	-	-	-	9	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	-	-	6	1	-	-	-	-	1	-	-	6	1	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	17	1	1	18	-	-
9	2	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	10	-	-	-
44	4	2	14	5	-	6	1	-	-	-	-	1	-	-	5	3	-	-	-	-	-	-	2	1	1	29	3	-	-

ningit 8 (3 dræbte, 2 døde), indvendig Blødning 1 (død), Hjerneslag 1 (dræbt), Blærebetændelse

Tabel V. Sygdomme hos Koen.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyr læger.	1			2			3			4			5		
					Christiania By.			Akershus Amt.			Smaa- lenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg og Laurvik Amt.		
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
Brystvatersot	20	10	1	7	-	-	-	2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
Asthma	12	-	-	6	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	
Hjerte- og Hjerteposebe- tændelse	97	58	8	32	10	5	-	5	3	-	6	6	-	3	3	-	14	9	
Klappfeil i Hjertet	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gastrisk Feber	196	10	3	31	6	1	1	26	1	-	30	-	-	7	-	-	5	-	
Mave- og Tarmkatarrh...	42	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	
Diarrhoe	537	30	11	64	12	-	-	49	4	1	30	-	1	29	3	-	23	1	
Blodgang	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	
Forstoppelse	563	34	7	60	5	-	-	88	5	-	79	2	1	19	2	-	31	2	
Indigestion	868	8	4	62	14	-	-	157	2	1	157	-	1	58	1	-	47	1	
Kolik	111	1	4	23	-	-	-	33	-	-	12	-	-	-	-	-	12	1	
Forgiftninger	83	7	12	22	2	1	-	39	1	8	14	1	1	2	1	-	4	1	
Trommesyge	309	26	11	57	12	4	-	46	3	1	26	1	1	18	-	-	10	2	
Bughinde, Mave- og Tarm- betændelse	132	33	12	35	-	-	-	23	9	5	16	4	1	8	2	1	4	2	
Leverbetændelse, Galde- feber, Gulsot	93	13	2	23	-	-	-	5	2	-	8	1	-	5	5	-	4	1	
Indvoldsorme	6	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Flyndresyge, Vatersot, Blegsot	37	7	1	11	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	2	-	-	-	
Hjernebetændelse	32	15	1	17	-	-	-	5	3	-	6	4	-	1	1	-	-	-	
Lamheder	92	19	1	35	-	-	-	21	8	-	20	5	-	6	1	-	6	2	
Kramper	17	5	-	9	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	5	2	
Stivkrampe	3	1	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	
Nyrebetændelse	19	3	-	9	1	-	-	2	1	-	5	-	-	-	-	-	3	2	
Blodpis	431	29	13	54	2	-	-	51	6	-	32	-	-	27	1	-	43	2	
Berbetændelse	197	26	11	44	1	-	-	25	5	2	20	3	-	7	2	-	3	1	
Bærkrængning	24	1	-	13	-	-	-	1	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	
Yverbetændelse	773	18	-	64	25	-	-	77	2	-	104	-	-	47	2	-	41	-	
Sygdomme i Patterne....	29	-	-	5	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Feil ved Melken	357	-	-	43	3	-	-	13	-	-	44	-	-	20	-	-	24	-	
Efterbyrdens forhalede Af- gang	788	11	3	63	21	1	-	102	2	1	86	1	-	39	-	-	53	-	
Kalvekastning	649	4	-	38	-	-	-	22	-	-	15	-	-	23	-	-	19	2	
Parresyge	35	11	1	13	1	1	-	4	2	1	5	-	-	1	-	-	-	-	
Manglende Parrelyst....	22	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	18	-	
Rheumatisme, rheumatisk Feber	150	6	1	26	-	-	-	27	-	-	2	-	-	20	-	-	10	1	
Benskjørhed, Slikkesyge ..	940	30	2	32	1	-	-	25	-	-	61	3	-	17	1	-	48	2	
Rosen	43	-	-	16	-	-	-	10	-	-	4	-	-	7	-	-	-	-	
Skab	91	-	-	10	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	
Udslet, Lus og Kløe	15287	-	-	61	204	-	-	2413	-	-	1876	-	-	336	-	-	746	-	
Ringorm	41	1	-	-	-	-	-	25	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Drankudslet	132	11	-	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øiensygdomme	124	-	-	41	2	-	-	20	-	-	13	-	-	4	-	-	1	-	
Benbrud	22	11	1	8	-	-	-	3	2	-	7	-	-	-	-	-	3	1	
Luxation, Forrækkelse ...	31	1	-	8	-	-	-	6	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	

6			7			8			10			11			12			13			14			16			17		
Hede- markens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Lister og Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Amt.			Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
	dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
1	-	1	-	-	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	4	-
2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
11	7	-	10	5	-	8	5	2	-	-	-	1	1	-	8	6	2	-	-	-	-	-	-	4	2	1	17	6	1
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	2	1	23	-	-	4	-	-	4	-	-	-	-	-	18	2	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	45	4	1
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	26	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
132	3	1	93	7	-	26	4	4	8	-	1	13	-	-	51	6	-	1	-	-	-	-	-	33	2	1	37	-	1
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
93	5	1	74	10	-	1	-	-	10	-	-	9	-	-	39	2	4	-	-	-	-	-	-	44	1	1	71	5	-
106	1	-	62	-	2	13	-	-	14	1	-	32	-	-	99	2	-	1	-	-	-	-	-	58	-	-	50	-	-
8	-	1	16	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	6	-	-
1	1	-	7	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	1	6	1	-
53	6	1	54	4	3	3	-	-	2	-	-	8	-	-	23	2	3	-	-	-	2	-	-	15	1	-	37	3	-
19	2	-	22	4	1	-	-	-	1	1	-	1	-	1	6	2	2	-	-	-	-	-	-	5	1	1	27	6	-
37	3	-	21	-	1	-	-	-	3	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	1
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
14	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	10	2	-
7	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	10	3	-
15	1	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	9	1	-
2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
34	5	-	46	3	-	33	1	4	6	-	-	9	1	-	75	5	1	-	-	-	8	-	3	26	1	1	39	4	1
25	1	1	31	3	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	36	10	5	-	-	-	-	-	-	12	-	2	33	1	1
5	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4	-	-
178	6	-	88	-	-	19	-	-	11	-	-	9	-	-	47	4	-	4	-	-	4	-	-	37	2	-	82	2	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	7	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
92	-	-	10	-	-	15	-	-	3	-	-	9	-	-	7	-	-	-	-	-	1	-	-	17	-	-	99	-	-
167	-	-	70	1	-	10	1	-	9	-	-	13	-	-	80	4	2	-	-	-	-	-	-	49	1	-	89	-	-
358	-	-	48	-	-	30	-	-	3	-	-	10	-	-	66	2	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	39	-	-
18	8	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
26	3	-	5	-	-	8	-	-	-	-	-	2	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	6	-	-	41	1	-
570	8	-	17	2	-	21	5	-	4	-	-	-	-	-	18	3	1	-	-	-	-	-	-	7	1	-	151	5	-
4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	-	-
5519	-	-	829	-	-	46	-	-	7	-	-	526	-	-	528	-	-	-	-	-	60	-	-	1362	-	-	835	-	-
85	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-
35	-	-	24	-	-	1	-	-	4	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	45	4	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	12	-	-
15	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-

Tabel V og VI. Sygdomme hos Koen og Faaret.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	1			2			3			4			5		
					Christiania By.			Akershus Amt.			Smaa- lenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg og Laurviks Amt.		
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
Seneskedebetændelse	9	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saar	34	1	-	8	-	-	-	3	-	-	9	1	-	-	-	-	-	-	-
Kræft	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Brok	11	4	-	9	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2	2	-	-	-	-
Forfangenhed	10	-	-	5	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremmede Legemer	6	1	1	4	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tandsygdomme	14	-	-	7	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Andre chirurgiske Sygdomme	1699	64	5	49	19	1	-	246	15	2	140	14	2	58	-	-	116	8	-
Tilsammen		833	359			23	7		121	44		113	26		62	12		76	34
Operationer:																			
Kastrationer	22	-	-	9	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fødselshjelp	454	29	6	64	80	-	-	98	6	1	48	2	-	32	2	-	39	5	-
Faaret ¹⁾																			
Miltbrand	22	-	21	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Braasot	9	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (Perlesyge)	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmi	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Akut Katarrh i Luftveiene	12	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Lunge- og Brystbetændelse	10	1	2	5	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystvatersot	12	-	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjerte- og Hjerteposebetændelse	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Gastrisk Feber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Diarrhoe	55	-	3	8	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forstoppelse	8	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Indigestion	23	1	1	8	-	-	-	3	-	-	4	-	-	-	-	-	8	-	-
Kolik	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge	5	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leverbetændelse, Galdefeber, Gulsot	7	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	2	-
Flyndresyge, Vatersot, Blegsot	269	22	16	13	-	-	-	11	2	1	-	-	-	-	-	-	13	4	1
Dreiesyge	3	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kramper	11	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyrebetændelse	11	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Børkrængniug	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Yverbetændelse	21	1	-	10	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Efterbyrdens forhaalede Afgang	2	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede: Cerebrospinalmeningit 4

6			7			8			10			11			12			13			14			16			17		
Hedemarkens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Lister og Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Amt.			Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
dræbte.	Deraf døde.		Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf		Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf		Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf	
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
6	-	-	9	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	-	-
1	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
32	11	-	142	-	-	8	-	-	9	3	-	6	-	-	33	-	-	1	-	-	-	-	-	73	-	-	116	12	-
	114	22		63	17	33	19		10	4		27	19		78	117		-	-	1		-	3		27	21		86	13
7	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	6	-	-
77	4	1	74	2	1	12	-	-	2	-	-	11	2	-	15	3	1	-	-	-	-	-	-	40	2	2	76	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	20	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	1	1	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	27	-	2	-	-	-	-	-	-	11	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	6	6	42	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	5	-	21	1	5
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	11	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

(2 døde) og Lungeblødning 1 (dræbt).

Tabel VI og VII. Sygdomme hos Gjeden og Faaret.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	1			2			3			4			5		
					Christiania By.			Akershus Amt.			Smaa- lenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg og Laurvik Amt.		
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
Aborter.....	6	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Rheumatisme, rheumatisk Feber	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Skab	1783	1	-	5	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	
Udslet, Lus og Kløe	442	7	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øiensygdomme	28	-	-	8	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Benbrud	5	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	
Saar	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andre chirurgiske Syg- domme	19	3	1	13	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	4	1	
Tilsammen		37	65		-	-	-	2	1	-	3	-	-	-	-	-	-	7	
Operationer:																			
Kastrationer	390	-	-	15	-	-	-	27	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Fødselshjelp	22	2	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Gjeden ¹⁾ .																			
Aknt Katarrh i Luft- veiene	52	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Brystvatersot	4	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Diarrhoe	6	-	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forstoppelse	7	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Indigestion	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	
Flyndresyge, Vatersot og Blegst	6	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lamheder	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Børkrængning	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Yverbetændelse	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Benskjerhed, Slikkesyge .	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Skab	14	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lus, Kløe	67	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øiensygdomme	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Benbrud	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Brok	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andre chirurgiske Syg- domme	10	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilsammen		2	6		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Operationer:																			
Kastrationer	10	-	-	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Fødselshjelp	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede: Cerebrospinalmeningit 3

6	Hede- aarkens Amt.		7 Christians Amt.		8 Bratsbergs Amt.		10 Lister og Mandals Amt.		11 Stavanger Amt.		12 Søndre Bergenhus Amt.		13 Bergens By.		14 Nordre Bergenhus Amt.		16 Søndre Trondhjems Amt.		17 Nordre Trondhjems Amt.	
behandl.	deraf dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.	Behandl. dræbte. døde.
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	563	1	-	-	-	1200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-
69	-	25	-	-	-	-	-	-	1	-	20	-	-	-	-	-	-	-	26	-
8	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	1	-	2	1
-	6	8	-	8	5	-	-	-	1	27	-	-	7	-	-	-	6	1	4	14
30	-	-	57	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	8	-	256	-
9	2	8	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	3	-	-
52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2
-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-
-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	2
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-
52	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-

(2 døde).

Tabel VIII og IX.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	1			2			3			4			5		
					Christiania By.			Akershus Amt.			Smaa- lenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg og Laurvil Amt.		
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
Sygdomme hos Svinet og Hunden.																			
Svinet ¹⁾ .																			
Miltbrand	12	1	7	8	-	-	-	1	-	1	3	1	1	-	-	-	1	-	
Miltbrandartet Rosen, Rødsyge	68	5	8	8	8	1	-	10	-	4	-	-	-	-	-	-	8	1	
Tuberkulose (Perlesyge) ..	5	5	-	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Puerperal-, Grise-feber	37	3	6	14	-	-	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	4	1	
Typhus	6	1	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	
Akut Katarrh i Luftveiene	35	1	-	15	-	-	-	3	-	-	5	-	-	-	-	-	4	-	
Halsbetændelse	36	2	2	15	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	
Lunge- og Brystbetændelse	50	14	5	19	-	-	-	9	2	2	3	-	-	4	2	-	-	-	
Brystvatersot	8	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hjerte- og Hjerteposebe- tændelse	7	3	2	3	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gastrisk Feber	9	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	
Mave- og Tarmkatarrh ...	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Diarrhoe	57	-	9	17	-	-	-	6	-	-	10	-	-	3	-	-	3	-	
Forstoppelse	73	5	3	24	-	-	-	12	-	-	4	1	-	2	-	-	-	-	
Indigestion	92	1	-	22	-	-	-	33	-	-	8	1	-	13	-	-	-	-	
Kolik	4	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Forgiftninger	3	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bughindebetændelse	28	6	3	10	-	-	-	7	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	
Leverbetændelse, Galde- feber og Gulsot	7	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vatersot og Blegsot	2	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hjernebetændelse	46	12	1	16	-	-	-	2	-	-	1	-	-	3	2	-	5	2	
Lamheder	30	5	1	13	-	-	-	10	1	1	-	-	-	1	-	-	3	1	
Kramper	39	11	3	16	-	-	-	4	4	-	-	-	-	7	5	1	1	-	
Stivkrampe	5	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	
Nyrebetændelse	9	4	1	4	-	-	-	3	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	
Børbetændelse	14	-	1	7	-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Børkrængning	3	1	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Yverbetændelse	10	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Efterbyrdens forhalede Afgang	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Aborter	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rheumatisme, rheumatisk Feber	72	5	2	16	-	-	-	9	-	1	4	-	-	6	-	-	7	2	
Rachitis	32	2	-	8	-	-	-	8	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	135	6	12	25	-	-	-	20	-	3	22	4	1	15	2	-	5	-	
Pletfeber																			
Skab	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lus, Udslet, Kløe	22	-	-	5	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Benbrud	6	2	-	4	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	
Luxation, Forvridning, Forrækkelse	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Seneskedebetændelse	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede: Mæslinger 14, Skarlagens-

6			7			8			10			11			12			13			14			16			17		
Hede- markens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Lister og Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Amt.			Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
	dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
-	-	-	-	1	1	13	2	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	26	1	1
5	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	13	-	2
5	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	-
7	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	8	1	-	-
16	4	1	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	11	4	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	3	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	2	-
-	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
45	-	7	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
17	1	3	12	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	19	1	-	-
11	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	12	-	-	-
3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	1	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	2	-	-
4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
8	4	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	25	3	1	-
4	2	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-
8	-	2	6	1	-	-	-	-	-	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	5	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5	2	-	-
2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-
7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-
18	2	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	14	1	1	-
1	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	2	-	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	18	-	3	49	-	4	-
3	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-

feber 10 (2 dræbte) og Hjerneslag 2 (1 dræbt og 1 dødt).

Tabel VIII og IX. Sygdomme hos Svinet og Hunden.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	1 Christiania By.			2 Akershus Amt.			3 Smaa- lenenes Amt.			4 Buskeruds Amt.			5 Jarlsberg og Laurvik Amt.		
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.			
Saar	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Brok	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre chirurgiske Syg- domme	181	10	2	23	-	-	-	12	3	-	13	3	2	2	-	-	3	1	-
Tilsammen		117	77			1			14	18		11	4		12	3		12	3
Operationer:																			
Kastrationer	846	1	-	48	-	-	-	88	-	-	32	-	-	12	-	-	24	-	-
Udbødninger	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fødselshjelp	51	14	-	18	-	-	-	7	1	-	2	1	-	-	-	-	5	2	-
Hunden ¹⁾ .																			
Miltbrand	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge	177	23	16	36	46	4	4	5	-	-	12	-	1	25	3	1	6	-	1
Akut Katarrh i Luft- veiene	19	-	-	7	9	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Halsbetændelse	6	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Lunge- og Brystbetændelse	5	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Brystvatersot	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Asthma	4	1	-	2	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gastrisk Feber	5	1	-	1	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe	12	-	-	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forstoppelse	21	2	1	10	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indigestion	4	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forgiftninger	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	3	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indvoldsorme	42	2	-	17	5	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjernebetændelse	2	1	1	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Lamheder	9	2	2	4	5	2	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Kramper	7	3	-	4	4	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatisme, rheumatisk Feber	13	-	-	9	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Neldefeber	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab	11	1	-	6	1	1	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Udslet, Lus og Kløe	49	-	-	16	8	-	-	3	-	-	8	-	-	4	-	-	-	-	-
Øiensygdomme	29	-	-	15	3	-	-	1	-	-	4	-	-	6	-	-	2	-	-
Øresygdomme	5	-	-	3	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luxation, Forvridning. Forrækkelse	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saar	14	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Kræft	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Andre chirurgiske Syg- domme	126	2	2	20	57	1	-	8	-	-	3	-	2	8	-	-	5	-	-
Tilsammen		41	26			14	4		1			4			5	2			1
Operationer:																			
Kastrationer	38	-	-	15	-	-	-	3	-	-	8	-	-	1	-	-	6	-	-

¹⁾ Foruden de i Tabellen anførte Tilfælde anføres 1 Hund at være død af Alderdomssvaghed.

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres 1 Hund at være død af Alderdomssvaghed.

6			7			8			10			11			12			13			14			16			17		
Hede- narkens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Lister og Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Amt.			Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.	Behandl.	Deraf dræbte.	døde.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	2	-	23	-	-	5	-	-	-	-	-	3	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	99	-	-
-	19	21	-	10	3	-	3	1	-	-	-	-	3	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	7	4	-	25	13
62	1	-	98	-	-	2	-	-	-	-	-	6	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	160	-	-	242	-	-
13	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	12	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	2	-	12	2	1	6	-	-	4	-	-	12	2	-	1	-	-	15	5	4	-	-	-	12	4	1	7	1	3
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	9	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	-	-	3	-	-	1	1	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6	1	-	5	-	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
12	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	1	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	10	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	4	-	-	-	-	-	4	-	-	16	1	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-
-	2	-	-	2	3	-	1	-	-	-	-	-	3	1	-	1	2	-	5	4	-	-	-	-	7	1	-	1	3
7	-	-	5	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	2	-	-

Flyndresyge (Leverikter), Vatersot og Blegsot hos Faaret i 1867—1887.

Tabel X.	Antal anmeldende Dyrleger.	Amter.																										
		Christiania.			Tilsammen opførte.			Akershus.			Smaalenene.			Buskerud.			Jarlsberg og Laurvik.			Hedemarken.			Christians.			Bratsberg.		
		² Beh.	² Dr.	² Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.
1887.....	13	-	-	-	269	22	16	11	2	1	-	-	-	-	-	-	13	4	1	132	6	6	42	4	3	-	-	-
1886.....	13	-	-	-	341	23	31	-	-	-	13	6	1	-	-	-	18	5	1	240	3	20	16	-	2	-	-	-
1885.....	25	-	-	-	274	17	30	34	-	5	43	2	1	6	4	-	25	-	8	57	1	10	47	-	3	-	-	-
1884.....	20	-	-	-	357	30	56	64	2	16	33	15	-	-	-	-	13	-	7	138	6	17	44	2	1	1	-	-
1883.....	15	4	-	-	201	20	24	39	1	6	21	5	9	7	1	4	36	6	-	30	-	2	32	-	2	-	-	-
1882.....	16	-	-	-	313	45	23	18	-	5	35	7	-	5	-	5	45	6	2	56	1	5	54	-	3	17	1	-
1881.....	13	-	-	-	363	35	37	38	-	5	23	5	-	-	-	-	33	2	18	172	3	7	36	4	2	-	-	-
1880.....	14	-	-	-	292	46	17	18	1	4	15	1	-	-	-	-	33	30	-	110	-	4	31	5	-	30	-	-
1879.....	21	-	-	-	319	15	43	30	4	5	23	-	1	-	-	-	23	2	3	80	-	20	51	8	6	-	-	-
1878.....	14	-	-	-	222	26	22	7	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1	68	7	8	21	-	-
1877.....	15	-	-	-	248	14	19	16	-	5	10	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	36	-	9	1	-	-
1876.....	21	-	-	-	271	32	30	5	2	-	22	3	-	-	-	-	-	-	-	14	-	2	63	14	8	16	1	1
1875.....	21	-	-	-	253	29	13	6	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	13	1	4	47	5	2	15	-	-
1874.....	23	-	-	-	376	56	23	37	20	-	15	5	3	-	-	-	-	-	-	54	-	-	50	7	2	43	-	-
1873.....	18	-	-	-	430	51	47	36	10	6	63	7	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	48	6	9	-	-	-
1872.....	17	-	-	-	323	30	58 ¹⁾	9	-	5	32	2	30	-	-	-	-	-	-	80	7	3	31	2	8	-	-	-
1871.....	14	-	-	-	274	42	36 ¹⁾	15	1	4	18	-	-	-	-	-	-	-	-	19	4	3	69	14	12	-	-	-
1870.....	18	-	-	-	180	18	19 ¹⁾	7	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	16	2	2	38	5	6	-	-	-
1869.....	21	-	-	-	387	28	29 ¹⁾	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	10	8	60	9	8	35	-	-
1868.....	16	-	-	-	466	64	57 ¹⁾	34	3	11	6	4	2	-	-	-	-	-	-	271	40	30	23	7	1	9	-	-
1867.....	27	-	-	-	569	69	64 ¹⁾	37	5	13	6	-	6	-	-	-	-	-	-	144	30	9	96	6	13	37	-	-
1867—1887	375	4	-	-	6728	712	694	467	55	92	386	62	53	20	5	9	239	55	40	1695	115	153	982	105	108	225	2	1
Faarehold 31te De- cember 1875		67			1 603 885			29 762			18 336			50 157			15 579			91 493			111 927			58 792		
Gjennemsnitligt an- meldte Tilfælde aarlig i pCt. af Faarehold		-			0,02			0,07			0,10			-			0,07			0,09			0,04			0,02		

¹⁾ Akershus Amt og Christiania. ²⁾ Beh. = Behandlede. Dr. = Dræbte. Dd. = Døde.

Flyndresyge (Leverikter), Vatersot og Blegst hos Faaret i 1867—1887.

Tabel X (Forts.).	Amter.																										
	Nedenæs.			Lister og Mandal.			Stavanger.			Søndre Bergenhus.			Nordre Bergenhus.			Romsdal.			Søndre Trondhjem.			Nordre Trondhjem.			Nordland.		
	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.	Beh.	Dr.	Dd.
1887.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	5	-	21	1	5	-	-	-
1886.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	4	-	-	45	9	5	-	-	-
1885.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	47	10	3	-	-	-
1884.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	9	44	5	6	-	-	-
1883.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	1	20	7	-	-	-	-
1882.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	19	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	52	11	3	-	-	-
1881.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	16	-	-	-	-
1880.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	9	1	-	-	-
1879.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	4	25	-	-	-	-	-	8	-	-	66	1	4	-	-	-
1878.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	2	103	16	10	-	-	-
1877.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	52	8	1	124	5	4	-	-	-
1876.....	-	-	-	-	-	-	13	-	-	18	2	4	-	-	-	-	-	-	11	-	1	109	10	14	-	-	-
1875.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	14	1	2	145	22	5	-	-	-
1874.....	-	-	-	-	-	-	12	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	146	12	18	-	-	-
1873.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	-	1	240	28	31	-	-	-
1872.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	-	-	114	19	12	-	-	-
1871.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-	133	23	17	-	-	-
1870.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	38	1	2	44	10	5	29	-	2
1869.....	-	-	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	4	18	-	2	194	8	6	8	-	-
1868.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	123	10	13	-	-	-
1867.....	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	-	7	189	28	16	-	-	-
1867—1887	22	-	-	6	-	1	25	12	-	94	26	25	33	-	-	16	-	4	427	15	28	2050	260	178	37	-	2
Faarehold 31te December 1875	35 772			49 806			207 689			226 381			179 917			180 004			122 504			106 495			119 204		
Gjennemsnitligt anmeldte Tilfælde aarlig i pCt. af Faarehold	-			-			-			-			-			-			0,02			0,09			-		

Flyndresyge (Leverikter), Vatersot og Blegsot hos Gjeden i Aarene 1867—1887.

Tabel XI.	Anmeldende Læger.	Tilsammen opferte.			Amter.														
					Hedemarken.			Christians.			Bratsberg.			Søndre Bergenhus.			Nordre Trondhjem.		
		Behandl.	Dr.	Døde.	Beh.	Dr.	Døde.	Beh.	Dr.	Døde.	Beh.	Dr.	Døde.	Beh.	Dr.	Døde.	Beh.	Dr.	Døde.
1887.....	2	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	2
1886.....	2	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
1885.....	2	66	7	2	50	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	1	16	7	-
1884.....	3	57	3	8	52	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2	-
1883.....	2	58	3	3	50	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	3	-
1882.....	2	125	-	4	125	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1881.....	3	206	2	10	203	2	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
1880.....	4	75	1	3	50	-	1	16	-	2	-	-	-	-	-	-	8	1	-
1879.....	5	73	4	14	50	-	10	16	4	4	-	-	-	-	-	-	7	-	-
1878.....	3	70	10	7	-	-	-	4	4	-	1	-	-	-	-	-	65	6	7
1877.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1876.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1875.....	3	7	4	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	5	2	-
1874.....	2	37	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	-	5
1873.....	2	29	11	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	11	5
1872.....	2	27	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	6	-	12	5	-
1871.....	7	41	8	10	10	-	4	4	3	1	1	-	1	-	-	-	26	5	4
1870.....	2	37	2	2	16	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-
1869.....	6	37	4	8	22	4	7	-	-	-	1	-	-	-	-	-	14	-	1
1868.....	2	42	5	12	42	5	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1867.....	2	36	2	7	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	2	6
1867—1887	56	1031	78	101	674	14	64	42	13	7	3	-	1	17	6	1	295	45	28
Gjedefold 31te Decem- ber 1875		129 730			16 194			53 647			10 360			20 577			28 952		
Gjennemsnitl. anmeldte Tilfælde aarlig i pCt. af Gjedefoldet		0,04			0,20			-			-			-			0,05		

Tilfælde under Dyrslægebehandling, da den kun sjelden antager større Udbredning hos enkelt Mand. (Smith).

Af **Skab** opgives 12 Tilfælde fra Smaalenenes Amt (Fredrikshaldstrakten), 563 fra Christians, 1200 fra Lister og Mandals og 8 fra nordre Trondhjems Amt (Stjerdalen). I Kristians Amt forekom Tilfældene i søndre Gulbrandsdalen (Ringebu, østre Gausdal, Venebygden, søndre og nordre Fron), de fleste om Høsten, efterat Faarene vare komne hjem fra Fjeldet. (Friderichsen, Ødegaard). I Lister og Mandals Amt var ved Aarets Udgang Egen og Hegebostad fri for Skab, Aaseral og Finsland (en Gaard) kun ubetydelig angrebne. I Siredalen var Sygdommen endnu ikke udryddet. (Juell). I nordre Bergenhus Amt blev ifølge Indberetning fra Amtmanden, uagtet fortsatte Undersøgelser, ikke paatruffet noget Tilfælde. Derimod forekommer Sygdommen i flere Herreder i Søndmøre Fogderi af Romsdals Amt.

Tabel X giver et Sammendrag af de i Aarene 1867—1887 anmeldte Tilfælde og Dødsfald af Flyndresyge (Leverikter), Vatersot og Blegsot. Sygdommen synes derefter i de sidste Aar at være tiltagen i Hedemarkens Amt, aften i nordre Trondhjems Amt. Naar man sætter ud af Betragtning de Amter, hvor der ikke findes Dyrslæge, eller hvor Antallet af anmeldende Dyrslæger er ringe, synes Sygdommen at forekomme hyppigst i nordre Trondhjems, Hedemarkens og Christians Amter. I Forhold til Faareholdet anmeldtes Sygdommen hyppigst i Smaalenenes, nordre Trondhjems og Hedemarkens Amter.

Gjeden.

Tabel XI giver et lignende Sammendrag for Gjeden. Sygdommen synes med samme Forbehold hyppigst i Hedemarkens Amt.

Svinet.

Af «Miltbrand» er opgivet 12 Tilfælde og af miltbrandartet **Rosen** (Rødsyge) 68.

Under Benævnelsen **Rosen** (Rosenfeber, knudeartet Rosen) og **Pletfeber** er opført 135, hvoraf formentlig en Del maa opfattes som Rødsyge.

Hunden.

Hvalpesyge var meget udbredt i Kongsberg og Omegn om Høsten og ved Aarets Udgang saa almindelig, at det ikke var ret mange af Byens Hunde, som ikke i mere eller mindre Grad havde været angrebne. (Kristoffersen).

Om **Husdyrstellet** ere Meddelelserne omtrent de sædvanlige. Fra Lister og Mandals Amt anføres, at det paa mange Steder staar langt tilbage; Fjøsene ere tildels trange, mørke og lidet renlige; omkring Byerne er Tilstanden langt bedre. (Juell).

Husdyravlen. Fra Smaalenenes Amt klages over, at der for Hornkvægets Vedkommende ikke engang bliver Tale om Udvalg af Avlsdyr. Dette er særlig Tilfældet med Tyren, da der i Regelen søges til den, der er lettest tilgængelig, uanseet dens Ydre og Herkomst. (Mysen).

Rettelser.

Side.		Staar.	Læs.
1	Christiania By.		
	Dødeligheden	24.06	24.24.
	Middelbefolkning	134 285	134 825.
38	Buskeruds Amt.		
	Jordemødre, Antal	2	40.
50	Jarlsberg og Laurviks Amt.		
	Lungebetændelse, Januar . . .	60	69.

